

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui
Guinnoci Iudimagistri**

**Spauter, Johannes de
Argentorati, Anno, M. D. XV.**

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

Multo fit tempore velas a mense que salutis regni est ad veteres posse. Id vero
prudentia sapientiae nobilem tempore sapientia filia sollempniter & auctoritate conspicere
pro uno tempore vero dicitur. sed sapientia nostra doctrinam non
trahit regnum regnum plantarum. Sed summa ratione. Indicat ab aliis
sapientia nostra regnum sicut et sapientia doctrinam quanta est. Et dicit
et tempore & sapientia regnum sicut
In mentem venire eleganter sit. id quod sapientia est huiusmodi
Ita apud platos antores Zefenius dicitur nisi de mentis
venientibus in adolescentia quod sapientia incepit et omnia
vobis sit seruata tibi. — In mentem venire sapientia
apud platos at apud platos antores vero Dicimus
Hoc ut tu huius gabrieli nostro hoc aliud dñe te remittas quod

Th. 6088.

S. H.

Syntaxis Joānis De

spauterij Niniuitē Bergarē diuī Guinno
cī ludīmagistri. Ex optimo quoq; grā
maticorū, sūmo iudīcio excerpta, cū
festiuo dictionū earūq; syntaxe
os Indice, in superioribus im
pressionibus nimirum
desyderato.

ITEM

Epistolę componēdæ Ratio ex Erasmo
Roterodamo viro vndecūq; do
ctissimo eloquētissimoq;.

en ist es der bestreitbare
und wahrhaftige Gott und
Vater unser und Herr Jesu Christ
der uns zu uns selbst und
zu Gott und dem Heiligen Geist
wiederholte und uns
die Gnade und Freude
der ewigen Auferstehung.

XXXV

aus der Zeit als Papst Clemens VIII.
in Rom regierte und die
Papstwahl von Rom aus.

Epistola cōmēdatiūra operis. Nicolai Buscoduceū.

Nicolaus Buscoduceū. Ioāni Despaus
terio Niniuite suo. S.

REm petis a me difficiliore doctissimē Niniuita, q̄ ut uotis
tuis obsequar. Quis em̄ ego sum: aut quē tāta est in me ele-
gantioris dicitōis facultas: ut in syntaxis tuæ cōmēdationē
aut carmen, aut epistoliū cudā: Profecto si parē ad animū in carmi-
na uenā haberē, ausim dicere nullū adhuc opus cōspectū fere publis
cū tātis cumulatū laudibus quātas in frontispicio tua gereret syntaxis,
nō ob id tm̄ q̄ te haud secus ac parēte, & publicū literarū patro-
num ueneror, sed q̄(absit adulatio) aurea tua syntaxis tā uaria, īmo
pene omnia quē ad recte loquēdi, scribendiq; attinēt rōnē cōplectū.
tā in plusculis a multis recte dissentit, tā aperte quecūq; ad grāmatici
spectat officiū, suis in locis exponit, ut nō dubitē studiosam pubem
modo a p̄ceptore nō rorario, & oscitabūdo insituaſ tātū intra bres
ue tēpusculū in studijs affecturā, ut uel Quintiliano rhetori tradēda
uiderī possit nō temere, hoc dico mille exptus ingenia docēdo, plu-
rimos euolui & exenterauī nō imē fecis tātū, sed eruditissimos de ar-
te grāmatica scriptores, nullū tm̄(ita me de⁹ amet) legi, q̄ tā succinēte
tam nitide, &(quod in scriptore est p̄cipuū) tam dilucide omnia grā-
matici munia prosequāt, nihil omittis, quod ad cōsumatū grāmati-
cū, uel Palēmon requirat, nihil scribis quod prētermisſe rectius uis-
deri possit. Age ergo scateat in uulgus syntaxis tua per se ubi nota
ta fuerit saneq; uel ingratis placitura. uale. Louanij ex lilio. vi. calen-
das Aprilis Anno domini. M.D.IX.

Iodoci Læti Carmen in syntaxim Deuspaeterianam.

Scire palemonias quicunq; fideliter artes

Verbaq; uis uerbis nectere grāmatice,

Conciliare tibi phœbum, doctasq; heliconis

Ad tua uis olim uota mouere deas,

Orandiq; etiam uis te suadela peritum

Efficiat, labris p̄fideatq; tuis,

Huc ades, huc propera, huc uolita sunt hēc, tibi primū

Pr̄egustanda cape hēc, perlege, disce, cole.

Perlege congestos(tulit hos Niniuita) labores,

Perlege doctiloqui, perlege dicta uiri.

Quicquid grammatici reliqui peperere celebres

Hoc solus paucis continet iste liber.

Hic nihil est mancum, nil non laudabile, nil quod

Vlus auctorum non brobet esse bonum.

Vale

Epistola commendatiua operis.

Martinus Dorpius philosophia Louani in gymnaſio
lilianorū pſitēs, Ioāni Despauterio Niniuſe ſuo Salutē.

O Vod heros ille rariſſimū literatūrē decus ac ornamentum
ille Moecenas, ille muſarū non iam alumnus, ſed patronus
Georgius Haloinus meas nugas amat, meq; in numerū
clientulorum alſribit, non poſſes facile credere q; mihi uidear plane
beatus. Tuī muneriſ eſt eius erga me ſtudiū bonis (ut aiūt) auibus
bene coepit ne langeat, ſubinde excitare. Mitto epigrāma in laudē
grāmaticę tuę doctiſſimo labore cōcinnatę, non cōpoſitę per Iouē,
ſed ueluti luſum pene ex tēpore id quod uel tacente me tute ſatis inz
telliges, ſtilo uidelicet ſeſe prodēte. Sed heus tu. Oro tu per geniū, ut
editionem accelerēſ. Neq; ſtudioſos ultra fraudes expectatione qui
barbariem iam pridem exoli tuā grāmaticā ſitiēter expectant, eam
obuijs (ut dicitur) ulniſ excepturi. Neq; enim hercle iniuria utpo
te, ex qua non uulgarem frugem ſunt cōſequuturi. Bene uale Nini
uita doctiſſime, Louani quinto calendas aprilis. Anno. M.D.IX.

Martini Dorpi in laudē grāmaticę Despauterianę do
ctiſſimo labore concinnatę, Epigramma Phaleucium.

Heus tu bybliopolia lucrio heus tu
Hunc quicunq; librum ḡre emes puſillo
Ne ſis neſcius atq; (uti es) ſuetuſ
Contrectare putres manu inquinata
Merceſ hanc quoq; raram & expolitam.
Ne ſic proſtituas tibi proſecto eſt
Ingens cautio ni perire iambis
Mens eſt, quis perijt uafeſ lycambes.

Non eſt hæc triuijs reposta, non eſt
Vatum oſoribus eſca, quis ſuillum eſt
Roſtrum, quis quod oletum olet putreſcens
Id demum bene olet quibus uel ipſa
Diſciplina politior moleſta eſt
Solo nomine, quos uides tumentes.
Et per conciliabula & per omnes
Thermas, campita, templa, per coronaſ
Vulgī per male feriata plēbiſ
Ignarę agmina uirulentā uocum

Martini Dorpi

Passim spargere fulmina & theonis
Phœbēam lacerare dente turbam.
hos nodoso abigas flagro, uel ictu
Librato ferias, ut hoc ab albo
Immundū abstineant pedem inuenisti.
Neue his obstrepitent inauspicato,
Garritu fidibus noui libelli,
Quem noster niniuita mundioris
Princeps eloquij per hercule doctus
Concinnauit, apes uti matina
Paruo poplite mel struit suaue
Nullos præterit hortulos feracis
Authoris modo gentium sit ille
Maiorum modo classicus sit ille.
Quin si quicq; holitor uel ipse lauto
Dignum (ut sit quoq;) protulit palato
Excepit studiose & illud omne
Non alba tamen undecūq; amussi
Couertens & inepta & apta mixtum,
Sed discrimine lecta, sed bilancis
Pensata in trutina omnibusq; demum
Doctorum bene comprobata punctis
Nunc nunc ponite quicquid est negotiij.
Hijsce ludere pergitote chartis
Omnes quotquot auetis esse alumni
Musarum artificesq; scripti onis
Emuncte tereticq; candidoq;
Filo cōpositę nihil profecto
Non pro uoto erit assequi hoc in amplio
Hoc in liberiore fonte libri.
Vos haurite modo & rigate tota hac
Lymphis ora fluentibus scatebra
Quas uobis niniuita purioris
Propinare studebit, huc proinde
Musarum properate can didati.
Vos inquam qui auibus bonis ut aiunt
Nomen grāmatice dedistis arti
Eius quod bene uorterit palestrę &
Sacris militięq; inauguratū.

Finis.

Epistola cōmendatiua operis Iodoci Ghisi

Iodocus Ghisius Philomusus Ioāni Despauterio Nini
uitæ politioris literaturę columini. S.D.

T si hisce diebus præceptor optime de syntaxi tua uel nos
strum iudiciorū (quæ tua est modestia) disquisiuisti nolu
tamen ex templo sententiā ferre, quid enim suis mineruam
aut quid graculo cum fidibus. Sed maiorū ac prudentios
rum confirmatus censuris in eandem uel pedibus irē sententiā non
abnui. Quis etenim eat inficias. Mīnum Roscio, athletamq; herculi
nunc demū placuisse. Nihil enim in ea quod non diligenter excrē
ptum, luculēter digestum cothurno uestitum. Nihil quod non gra
uitatem iudicij p̄ se ferat. Nihil deniq; quod trāsuersum unguem
offenderit, nullaq; in ea seueros iunctura ungues effuderit. Quapro
pter laudandus summopere est iste uigilatissimus animus tuus qui
pro posteris tantū laboris suscep̄ris Stoico nimirum dogmate ad
monitus, quo (ut Cicero recitat) Non nobis solū natū admonemur,
ortusq; nostri partem patria, partemq; amici sibi uendicant. Ceterū
cum omnibus qui tua legent fœliciter natus uidearis, tum Bergensi
bus istis apud sanctū Guinocum scholasticis qui te audire poterunt
fœlicissime. Eos siquidē ad politioris literaturę culmina facile proue
hes, adamussimq; rudia eorū ingenia leuigabis ac nouis cupedijs
exquisitiscq; obsonijs eorū palatū temperabis & nutries, aures syn
cerę mineruę harmonijs demulcebis & erudes. Quocirca quemad
modum Philippus ille macedo fœlicitati suæ ascripsit Alexandrū
ea sibi tempestate natum qua Aristotelic̄ sapientiē idoneus haberi
possit auditor. Ita merito gaudeat Bergensis ista iuuentus ea se tem
pestate natam q; spirantes latini eloquij odores uiues affluent ius p̄
tendunt quaç gratissima eloquetiç fraga. Iam fere humi utpote in
apertissima Syntaxi tua legere impune poterunt. Prodeat itaq; in lu
cem tot honorū uirorū punctis atq; suffragijs fulta. Sin atq; humes
romafigas genuinū quantumlibet exercere ac somniculosos dro
mones te plagiū incessere dum neq; hiperia coligere, neq; illi quod
damnent merito inuenire poterint. hec pro mea in te obseruatiā ad
calcē adīcienda curauit. Vale dulce literarū presidiū.

Epistola despauteriana

Ioannes Despauterius Ninjuita studioſe cultioris litera
turę & Cominię. & Bergeń. apud diuī Guinnocū publ. S.D.

Vanq̄ dilectissimā adulescentes multi de grāmati
ca arte libri prodierūt, uolui tamē & ip̄e in mediū
afferre quicqd studiosę publ. p fore crediderim. Igi
tur tota doctorū & indoctorū caterua, unū in los
cum coacta, quod quisq; cōmodissime p̄cipere ui
debatur, excep̄imus, & ex uarijs ingenij excelle
tissima queq; libauimus, collegimulq; quadrien
nio libros quattuor, in duodecim libellos siue capita, uel (siquis mas
lit) capitula decisos, Alexandrino serme seruato ordine, minime fors
itan (modo iustus adsit iudex) p̄enitendo. Duodecimo tamen or
thographiā dedimus, quoniā figurās Mancinellus scripsit bellissime
octauo autē & nono ultimā manū imposuimus, sed ut Apelles
olim picturis. Siquidē aptius exire quū in multis, tū in hac arte est
difficillimū, propter libroruū legendorū imenitatem, & opinionū inu
merā diuersitatē. Nempe tam docie scripsit nemo, ut Criticorū cen
suram subterfugerit, nam quod Persius ait. Cēdimus inq; uicē p̄bes
mus crura sagittis. Utq; taceā uetusissimos quoq; Nonne Priscias
num grāmaticorū (ut credit) principē, in plurimis carpit Valla: Nō
ne hūc Perottus, Nestor, Mancinellus, Lancilotusq; auide fugillat:
Quid Alexandruū uirū sanctū, & (uti Christianū decet) pudicissimū
nōne ineptissimi nebulones Alexandro inferiores, acerbissime mor
ificant: Rudis est interim, et falsus, esto, nō tamē beluina rabie insectā
dus. Ergo reprehēdēsus, sed modeſte. Ego nāq; de Alexandro id sen
tio quod de Actio & Pacuuo Quīntilianus, illum uidelicet rudem
fuisse nō sua culpa, sed tempor; quibus res literaria pene interierat.
Adde q; Alexandruū immerito plārūq; carpunt, ut sp̄icule declarā
bo, qui insontibus libenter patrocinor. Nos quoq; quantūlibet di
ligentes carpemur non a candidis modo (quod ultra cupimus) ues
rum etiā ab Liuidis, qui siquid a me prēterit offendent, diminu
tum (ut eorum uerbo utar) clamitabunt. Ego yō etiam utilia consul
to interim prēteriuī, a studiosis iucundo labore addenda, author mi
hi fuit Varro in, iij. de lingua latina dicens. Nemo reprehensus qui
ē segite ad sp̄icilegium relinquit stipulam. Tum ubi ad alios remit
to pigellus dicar, & fortasse ignarus. At tutabitur nos (opinor) Nos
nius Marcellus dices. Adulteronem pro adultero Laberius in pris
mo, quem si quis legere uoluerit, ibi inueniet, & fidem nostrā sua dis
ligentia adiuuabit. Habebor interdum uerbosior & patiar, sed cum

Ioannis Despauterij Ninuitæ.

Nonio qui ut de subito, derepente, & comedo, comes, comedest recte
dici manifestet citat Titinniū, Afranium, Cæciliū, Quadrigariū,
Noniū, Lucilliū, Lucretium, Tullium, Actiū, Pomponiū, Tur
pilium, Varronem, Terentiū, & Plautum. Dicent me tam bonis, q
malis suffarcinatum authoribus si quādo triuiale quempā gram
matistā citatū uiderint, at meminerint, adagij. Sæpe etiā est holitor
uerba opportuna locutus & horati. Interdum uulgas recte sapit.
Si cum triuialibus errauerim iure ridebor, sin recte senserim, quur
minus laudabor, quādo ex spinetis difficulter legūtur roſe. Profeci
interim per triuiales, ergo & nominaui, quia (ut Plinius inquit) bez
nignum est fateri per quos profeceris. At eadem freq̄nter doctiores
dixerūt, quos citare potuſtem, id fateor, sed doctissimos, ut sua glo
ria contentos omisi, & eorum dicta qui diligenter excerptiſſent ma
lui nominare, quatinus gratia debetur omnibus qui pdesſe uolue
runt. Cauillabuntur obſtrigatores, & maliuoli uitilitigatores me
plagi esse condemnandū, si quid in nostris reperiant quod ipsi alibi
legerint. Hic Afraniū defensorem paro, qui in compitalibus nō in
uerecunde respondens arguentibus q plura ſupreſſiſſet a Menan
dro, fateor inquit, ſupra ſi non ab illo modo, ſed ut quisquis habuit
quod conueniret mihi, qd q me non poſſe melius credidi etiā a lati
no. Cæterū quid tantū purgato opus eſt, qui inuidis uirtutis nihil
placeat. Itaq ſim illis quid libet, modo candidis placeam lectorib⁹
Necq̄ mei pudeat pceptores meos integerrimo diui Hieronimi imi
tatores caſta religione uenerabiles, necnon Louaniēſes philosophos
garrulitate nulli moleſtos, prudentia & o insignes, ſub quibus in Li
lianorum collegio diu militauit. Nunc igitur (quod aiunt) permitta
mus uela uentis, & oram ſoluentibus bene preceſſur Sintaxin ma
gno tandem labore confeſtam, chalcographorū diligentię commē
dantes. Quam ut Cominiē. pubi, cui eam collegeram dicare con
ſtituerem, effecit uester Franciſce Laurenti & Oliuere Rons ſingu
laris in me amor, & magiſtri Ioannis Laurentij liberalitas erga me
perſpicua. Ioāniſcq̄ nobilis animus nobilissimus, & a Petro Sepano
maxima mihi collata beneficia. Ut & o eandem etiam Bergeñ. nun
cuparem, impulit me ſūma ſenatus, procerūq̄ Bergarū diui Guin
noci in me munificentia, qui me mercede honestissima in ſuū ludū
nuper aſciuerunt. Suscipite igitur uobis partos libellos, quos quū
primū uobis placuisse intellexerim, reliquos edam. Quod bene uer
tat leſus. Valete. Ex Bergarum diui Guinnoſi ludo literario Ad ca
lendas Octobris. M.D.IX.

Rāmatica est ars recte loquendi, recteque scribendi poetarū enarrationē cōtinēs, omniū scientiarum lōns uberrimus. Colligit̄ hēc diffinitio e Quintiliā de institutiōe oratoria lib. i. Dicit̄ autē a grēco noīe grāma tis, uel tos gemino m, id est litera, latine nāq̄ literaria dicit̄, est em̄ ut literē suas custodiāt uoces, & quasi depositū reddāt, ait Fabius, Nūcupat etia in noīandi casu grāmatice es, literatura quoq̄ & multitudinē numero literē arū. Ne dixeris puer cū ineptulis grāmatica a grāma & tica uel īcos, i. sciētia, si quidē a grāmatis dicit̄ grāmatica, ut ab heros heroicus, a gallus gallicus, ab roma romanus &c. Infātem grāmaticen, id est prauā & rudē artē a literatoribus tractatā, literatoriā uel literationē uocabamus teste Martiano Capella, siquidē a grāmatica deducit̄ grāmaticus & grāmatista, ab literis literatus & literator, quē significabāt aliqñ eandē rem, sed distare cōperūt authore Suetonio, q̄ grāmaticus & literatus est q̄ diligēter, acute, sciēterque possit aut dicere aut scribere. Ceterū, p̄ proprie sic appellādos cēsūt Cornelius Nepos poetarū inter̄p̄tes, qui tātū apud antiquos authoritat̄is habuerūt, ut censores essent & iudices scriptorū omniū soli, quos etiā ob id criticos uocabant, sic ut nō uersus modo (ita em̄ Quintilius ait) censoria quadā uirgula notarēt, sed libros etiā qui falso uide rentur inscripti, tanq̄ subdititios submouere e familia pmiserūt. Sūt autē subdititij libri, nothi, i. illegitimī, qui falso alicui alscribunt. Literatores etiā triuiales dicunt̄, quia sere in triuījs docēt, & sciētia eorū triuial quoq̄ nūcupaūt, nō ut indocti tradiderūt q̄ artes tres cōtinet grāmaticā, dialecticā, rhetoricā. Docet hoc Raphael Regius in M. Fabi. quinti, licet Niger triuialiū uulgus sequutus aliter p̄ceperit. Literatores Curius Lancilottus Pasius appellat̄ literōdos, ut Ci. p. Mutrena. Aulōdos eē qui cytharōdi fieri nō potuerūt. Ita literōdos putamus qui literati fieri nō potuerunt. Ut grāmaticus grāmatista, sic differūt sophus sophista, q̄n quidē sophus diciū sapiēs, sophista q̄ arz gutijs insanit & cauillatiōibus ut uideaūt, quē miserūt appellat Dion Chrysostomus, Suīdas mercenariū et deceptorē, sed de sophistis nūc satis. Grāmateus ē scriba, Archygrāmateus p̄ncipal̄ scriba. Apule. lib. xi. Tum ex his unus quē cūcū grāmatea dicebāt. Grāmatophylacīū locus ubi publica scripta seruant̄. Litera scribit̄ a doctissimis (in p̄sa p̄fertim) unico t̄, ab alijs semp̄ gemino, qua de re sunt multa alio

A

Ioannis Despauterij Ninuítę

in ope declarada, sic circa nunc pagamus. Hec p̄fessio authore Fábio breuissime in duas partes diuidit, in recte loquendi sciētiā, & poetarū enarrationē. Hāc partē idē author uocathistoricen, id est enarratiū uel expositiū. In enarradis em̄ authoribus uersat ad imitationē proposita, nā īsoꝝ significat narro, eā Diomedes exēgeticen noiat, & p̄que interptant Nebrissensis & Lāciliottus, expositiū uel enarratiū. Illā uero Fabius uocat methodicē, i. doctrinale, Diomedes hōristicē, i. diffiniū, nā artis p̄cepta cōtinet. methodus doctrina dicit, quia uia rōnīs p̄stat. ὁρίζω, i. diffinio, determino, unde est horizon onis, i. terminus uisus nōstri. Gramatice methodicē subiiciunt quatuor orthographia, etymologia, syntaxis & prosodia, prima litera, secundum de dictio, tertię oratio, quartę debet syllaba. Orthographia ē recte scribēdi peritia, ut chrylostomus cū ch & y grēco. Vester cū s nō in prima syllaba sed secūda, de hac specie uel arte m̄sta scriptim ex Torellio, Georgio ualla, ceterisq. dicit aut ab orthe recta & graphe scriptura. Etymologia est cūctarū originis inquisitio dictiōnū & accidentiarū noticia, ab etymos. i. uerus & logos. i. sermo uel ratio, quasi ueriloquiu, quod ipse Cicero q̄ finxit abhorruit. Vocat alij notationē, alij originationē. Aristoteles symbolon. i. notā authore Ci. in Topicis. Etymon. i. etymologia est in ijs quorū e positiō cū ipsis nō cōuertit, ut rex qui regit, etymon est. nō em̄ quicūq; regit rex est, sed rector uerbale est, sic aduena, cōuena, assecla, ratio, luna, quia luce luet aliena, ait Cice, gluma a gluēdo, cura cor urēs, cōsul, presul & similia, etyma sunt nō uerbalia, ait Curius Lāciliottus Pasius ferrariēsis homo doctissimus, qui hac de re cōtra Priscianū multa dicit. Ceterū m̄ltē sunt etiā apud doctissimos fatuē etymologiq; ut orō, i. oris rō, nā ab oratū nō aliē oratio q̄ a donatū donatio dicit, et sepulchrū sine pulchro, quū ab sepultū sepulchrū dicit, ut ab ambulatū ambulatio, a fultū fulcrū, p̄ q̄ lectica dicit inepite. Testamētū possellio &c. quē declarāda relinquo. Etymologia etiā dictiōnū accidentias (sic em̄ doctissimus uir Nebrissensis fere loquii) enucleat, q̄ sunt genera, declinationes, p̄terita, supina &c. Syntaxis est sciētia qua bona constructio a mala discernit, a syn. i. cōn & tasso. i. ordino, unde taxis ordinatio quasi coordinatio, & alia quidē est pfecta, ut ego amo deū. Alia imperfecta, ut si amaueris deum. Finita, ut ego amo. Infinita me amare. Oratio est ordinatio dictiōnū cōgruā pfectāq; sententiā demōstrās, ut deus nos diligit. Improbus anser, sed quō hic est orō pfecta, facile enucleabit pceptor mediocris doctus. Prosodia est metri & accentus noticia, ut Simon ḡtm facit Simonis penultimā longā Mulieris uero breui eadē, de hac parte in alio libro latissime discerni.

Syntaxis

Fo. II.

mus, & tāta ponimus quāta aliis nemo dicit aīt a pros. i. ad & cōdo
id est cano, uel sine diphthōgo ab oē. i. cātus, sed cū deriuatio sit ea
dē quē in comœdia, tragœdia. ideo cū & dicunt nō īndocti p̄sœdia;
& Tortellius asserit sic dīci debuisse, sed p̄ o scriptū testat, ut sonus sit
apud nos q̄ ē apud grecos, ut in psalmodia. Lācillottus & plures plu
rima de rebus a me p̄libatis pulcherrime disputant, & de grāmatici
officio, ceterisq; id genus q̄ cōsulto ne rerū uarietate puerolorū inge
nia oneraremus, missa fecimus. Verū quia syntaxin aggredimur, de
partibus eius pauxillulū afferamus.

Syntaxis & partes eius.

Syntaxis. i cōstrūctio, est debita partiū in oratione or
dinatio, qua cōgruit ab incōgruo discernimus. Con
gruitas est oratio scđm grāmaticē regulā facta. Est au
tem aliud cōgrue uel grāmaticē loqui, aliud latine. Il
lud est artis, hoc eloquū (ut Domitus & Theodorus
aīt) Grāmaticē loq̄ est ubi cura sermonis uitii nō admittit. Latine
uero ubi elocutiōe lucescit oratio. Ideo Valla dixit, maluit interps
latine loq̄ q̄ grāmaticē, ubi suo sibi se iugulat gladio, q̄ dixerat no
ui testamēti nō est litera latina. Parcius dīctū oportuit aīt Lancilot
tus, Mancinellus, ceteriq;. Syntaxis triplex est, p̄ceptiua, pmissiua,
phibitiua, ut em̄ iuris est p̄cipere, p̄mittere, phibere, ita & grāmaticē.
Est igit̄ p̄ceptiua q̄ sub arte et p̄cepto sine uitio cadit, ut uir fortis, tur
ba fedet. Permissiua est cōtra artē cōstrūctio uitiosa, rōne uel auctori
tate excusata, ut anser fc̄ta, sola bubo, accūs definit in am breuem,
pars secāt, & alia id genus plurima, q̄ apud doctos si repianit, dicunt
schēmata, apud īndoctos solēcissimi, & scribligines. i. incōgrue par
tiū orōnis cōpositiōes, sed usu uenit, ut quod sub pmissiua cōtineba
tur, simul quasi sub arte cadēs usurpet, tātū pōr doctissimorū aucto
ritas. Prohibit̄iua est incōgrua partiū orationis cōpositio, q̄ solēcis
mus dicit, ut uir alba, ego fedet, solēcismus autē diphthongō & in
secūda syllaba habet, si dictio corrūpat, rōne excusat, dicit metaplā
mus, ut cēlicolū, p̄ cēlicolarū, si nulla subsit ratio, barbarismus est, ut
ipocrita sine aspiratiōe in prima, ubi aspiratiō debeat cū y greco esse
sic hypocrita. Eadē oratio dicit p̄ceptiua & phibitiua, si diuersos aspi
cimus. siquidē uni pmissum, alteri plērūq; phibet, nēpe paucorū pri
uilegia nō sunt leges cōmunes omniū. Nō em̄ ita paganis pmissum
est testari quō militibus. Schēmata uocāt alexādrini īpedimēta, sed
latinis ea īpedimēti significantia est penitus īaudita, ut syntactica,
diasyntetica, partes pro patriabonū latinū, a parte ante, a parte post.

A ij

Ioannis Despauterij Niniuite.

Dicendū quippe fuerat syntaxis, oratio bene latina. Ioānes scribit, lo
quitur, scit latine, post se, ante se, uel a frōte, a tergo, ut Lācilotus ait,
eiusmodi ineptiolas peritus grāmaticē p̄ceptor facile notauerit plu
rimas. Ad hęc syntaxis p̄ceptiua triplex est, familiaris, media & ele
gans. Familiaris est circa familiarē loquēdi modum pfecta constru
ctio, ut te laudāt oēs. Media est circa laudatiōrē dicēdi modū pfecta
cōstructio, ut te omnes quidē honore afficiūt. Elegās est circa elegan
tissimū dicendi modū pfecta cōstructio, ut laus tua nō obscurō, nec
uario sermōe, sed & clarissime, & una omnīt uoce pfer̄. De hac tri
plici syntaxi promiscue in hoc octauo capite siue capitulo dicemus.
De syntaxi elegāti quę supabūt, in Nono (si tempus supauerit) enus
cleabunt. Postremū syntaxis siue cōstructio bipartita est, concor
dantia & regimē. Cōcordātia est debita partiū orationis conueniē
tia in genere, numero, casu uel p̄sona, estq̄ triplex, adiectui & substā
tiui, relatiui & antecedētis, noiatuui & uerbi, sed qm̄ uerbū regit nos
minatiū scđm plurimos, ideo inter regimina ponemus. Addunt
alij concordantia interrogatiui & redditiuui & coniunctoriū, quam
nos etiā ceteris anne temus, rem minime inutile. Regimen est cer
ti casus exigentia, & est duplex, actiuū, id est dictio regēs, cuius signif
icatio per passiuū regimen, id est per dictionē rectā declarāt, ut amo
deū, hic amo est regimē actiuū, deū regimē passiuū. Regere & deser
uire idem significāt. Determinare latius, quia adiectiuū substantiuū
determinat, non regit, nihil regit nisi casus, uel loco casus positū, res
gunt autē partes oēs ppter coniunctionē, nisi noīs officio fungat. Virgi
lib. vi. Quę regio anchisem quis habet locus, illius ergo Venimus.
Landinus inquit illius ergo. i. gratia & causa. Liuius ait Iudos Apol
linares nō uictorię, sed pestilētę ergo fuisse, sic uti s̄epius Marcus Ca
to. Seruius tamen quod Lādinū nō latuit, dixit illius ergo. i. ppter il
lum, ergo autē cōiunctio fuit, sed per accentus mutationē in aduers
biū trāsit, & est sola particula quę habet in fine circūflexū. Multi ma
le putāt nomē esse indeclinabile, & dicūt positū esse, p̄ causa. Hęc Ser
uius. Pronomē & p̄priū nomē casum nō regūt nisi per subaudī
tionē, & quodā modo figurate. In regimine ordinē nobis dat Alexā
der, quia per casuū ordinē regimina ponimus, quō. s. casus regantur
non quo pacto regant per casuū ordinē declarabimus qui sunt sex,
nā octauū sub tertio, septimū locamus sub sexto, uti patebit. Si qua
dictio diuersos regit casus, tota declarabit in priore casu, nec alibi re
petet, multa quoq̄ obiter dicent, sed pauxillula ante régimen de cō
cordantia videamus. Carmen nostrū licet rudiūsculū pponētes, &
ip̄i interptis uicē subeūtes, quod idem ante nos fecit doctissimus uir

Syntaxis

Fo. III.

Aelius Antonius Nebrissensis. Declarabimus autem carmē facilē prius modo pro obtusiusculorū captu, deinde firmiora subnequemus pro ingeniosis, ut nemo tam sit obtusus qui studio nihil cōsequatur. Carmen ponimus, quia facilius prosa ediscitur.

Concordantia adiectivi & substantivi.

Obile cum fixo genere & casu, numeroq;
Conueniat, nomen sic vult cognomi adesse

Duę lunt regule, prior est, Adiectiuū debet substantiuo esse simile
in genere, casu & numero, ut seūus uict̄icus, iniusta nouerca, schola
re murmur, quia Hieronymus ad Damasum ait, Nec aures Quintiliāni flosculis & scholari declamatiōe mulcend̄. Adiectiuū est qd
alteri adiectiū sine quo sensum nō p̄ficit. & mobile dicit̄, quia de genes
re mouet in genus. Cōtra substatiuū dicit̄ quod adiectiuo substati
quod quia firmū est, nec mouet de genere in genus, fixum dicit̄. Sūt
autē adiectiua uoce tm̄, ut ego, ille, significatiōe tm̄, pater, mater, uis
tor, quę substatiua dicimus, uoce & significatiōe, ut albus, pulcher.
Item demōstratiua, ut talis, tatus. Relatiua, ut qualis, aliis. Partitiua,
ut uter, nullus, de q̄bus in regimine genitiui. Adiectiua sine substani
tiis posita dicūtur substatiuari ab literatoribus, i. fieri substatiua, ali
qñ in masculino genere, ut oriēs, occidens, uidens, p̄ dei p̄pheta, rus
dens, p̄ fune nauis. Ouidius, Pulsi gemuere rudētes, iustus, pius & si
milia q̄ dicūtur adiectiua, p̄fessiōis. Itē meus, tuus, sius, noster, uester,
ut mei oēs sunt uita functi, mei, i. amici uel cognati &c. frequenter sic
capiūtur apud poetas & oratores, sed fere pluraliter. Qñq; sed raro
in feminino, ut arida in byblijs pro terra, animās, p̄ animal. qd etiā
est neutrū, cōtinens, p̄ terra non insula, sepissime in neutro, ut antece
dens, cōsequēs. Item triste lupus, dulce humor. i. tristis res, dulcis res,
ut Seruius ait. Et sunt tūc duo substatiua ad eandē rem p̄tinēta. Vir
gi. Dulce satis humor depulsis arbutus hōdis. Idē, Triste lupus sta
bulis maturis frugibus imbr̄es. Et alibi. Variū & mutabile semper
soemina. Ouidi. in. iij. de arte. Turpe iacens mulier multo madefacta
lyeo. Digna est cōcubitus quoelibet illa pati. Idem, Turpe senex mi
les, turpe senilis amor. Cice. Quū omniū rerū mors sit extremū. Cel
sus, si nerui iuxta sunt, ignis alienū est. i. aliena res ait Nebrissensis, &
id sit ubi naturā magis q̄ accidēs quiddā uolumus exprimere. Nas
sus hypotheticalis, homo incorporeus &c. orōnes sunt latine, licet af
firmando nihil uere possint cōstituere, literatores multas ponūt ad
iectiū & substatiū diuisiones, quib; supercedeō.

A iij

Ioannis Despauterij Niniuite.

Posterior regula. Prænomen, nomen, cognomen, agnomen, & cum his nomē patriū stare debet in eodem genere, numero & casu. Marcus Tullius Cicero, Virgilius Maro, Scipio Africānus, Pontius pylatus, Hieronymus Eusebius, Aurelianus Augustinus, Iesu Nazarenus, uiri Niniuite, Aelius Donatus, Nisi barbarorum abusus pridē inquinassent, nō opus foret hāc regulā, p̄bare, q̄a doctissimi sic loquuti sunt nūq̄, Tullius de Cicere, Marcus de fabis, Iesu de Nazaret, ut meminerūt Augustinus Dathus, & eius preceptor Franciscus Philelphus, qui de hac re sic ait lib. xii. ad Andream Alemānum. Sed qm̄ te oī ex parte, & castigatū in dicēdo, scribēdoq; et p̄polū cupio, nolim posthac quī uel de patria, uel de familia mētionem feceris, aut Bartholomeū de colle scribas, aut Andreā de alemannis. Qñ em̄ legisti unq̄ uel Hannibalē de Carthaginē, uel Puzbliū de cornelijs. Indoctorū hominū, aut arrogantiū iste mos est, qui uel uim istiusmodi p̄positiōis de, ut latinitatis grāmaticęq; ignari minoris tenent, uel sibi licere uolunt quod ab omni uetus statis usū est alienum. Hec Philelphus orator & poeta doctissimus. Prænomē honoris causa p̄ponit, ut Titus quasi populi tutor. Nomē p̄priū ē cuiusq; uocabulū, ut Virg. Tullius. Cognomē est cognatiōis nomē, ut Cice, Maro &c. Agnomē est qđ euētu quodā acquirit, ut si qs. ppter nasi magnitudinē dicas naso, sed p̄ ingeniosis plura sunt afterēda,

Notandum circa hanc regulā. Nomen est propriū vocabulū singulorū. Virgi. Nomē aut̄ referēs priamus. Cice. lib. Rhei. sic definit, Nomē est quod unicuiq; p̄sonę attribuit, quo queq; suo proprio & certo uocabulo appelleat. Ergo ut propriū p̄sonę hoc nomē & certū sit p̄ quattuor tendit, p̄nomē, nomen, cognomē, agnomen. Prænomē, interdū una, interdū duabus, interdū tribus literis cōtinet ut C. Caïus. Cn. Cneus. Sex. Sextus. de id genus plurimus dicemus plurima in orthographia. Fuit autē nōnulla p̄nois ratio, ait Calepi, Nam & Quintū ideo dixerūt, q̄ quinto forrallis loco natus eēt, Luciferū q̄ in initio lucis exortus. Cognomē maiorū est tractū ex familia uel sanguine, ut Cornelius, ex cornelijs. Nomē autē p̄priū personę est. Agnomē extrinsecus uenit, aut ex animo, ut supbus, pius, aut ex corpore, ut Crassus, pulcher, aut ex fortuna, ut Africanus qui deuicit Afros, sic germanicus &c. Cice. Hoc cognomē & cognomentū appellat dices, Scipio ille cui Africano fuit cognomē. Idem. Tec̄ nō cognomentū solū Athenis deportasse, sed humanitatē & prudentiā intelligo. Sumit cognomē a uestimēto, ut Antoninus Caracalla. A pecore minori, ut Portius scropha. A pecore maiori, ut Eq̄tius Tau

Syntaxis

Fo. III

rus. A pīcibus, ut Sergius, Orata Murena. ab arboribūs, ut frōditius.
 Ab ea re quā optime quis sereret, ut Fabius, Cicero, Lentulus, Piso
 a pīfendo. Pilumnus qui primus pīlū īuenit, & mīta hmōi. Desig-
 nificatione pīnois, nois, cognois & agnois nōnihil uident authores
 dissentire, oēs tñ ipa eodē ī casu collocat, quod unū nobis est probā
 dum contra barbarie milites, qui nihil defensionis habent nisi uul-
 gi abusum. quem pro usū habet, at si legissent uncī Quintilianū, scī-
 rent usum esse doctōrū cōsensum, ut uiuendī usus cōlensus est bono-
 rum, neq; loquendū est ut plures si de bonis & malis, siue de doctis
 & indoctis loqmur. sic em nō latine esset loquēdū. plures nāq; bar-
 bare & incōgrue loquūtur q; congrue aut latine. At dixit hoc Ari-
 stoteles, loquendū ut plures. uerū ut plures docti, pauci siquidē do-
 ctū dicūt noceo te, plurimi noceo tibi. igī per dtm magis loqmur.
 Sic careo te & tuī, dignus honore & honoris, aula olla, pcutere bas-
 tuere &c. Illi yō latinitatis inimici rabule & garruli sophistē, qui se
 Aristotelicos uocari uolūt, quibus nihil ē ab Aristotele magis alies-
 num, dicūt nomē significare ad placitū, & nihil reserre quō loqua-
 mur, dūmodo utcūq; intelligamur, & si rusticitatis aut incōgruitas
 arguātur, statim barbare respondent, nō standū esse in terminis,
 sed dum nebulones refello, ipē barbarissō. Nomē itaq; & cognomē
 in eodē stabunt casu. nemo em doctissimorū aliter loquutus est, iō
 de familia & de patria sic loquēdū est. Otho magister, Martinus ma-
 gister, non magistrī. Bartholomeus Nicolaus. nō nicolai. Petrus Al-
 bus, nō Albi, loānes Pauo, non Pauonis, Frāciscus Niger nō Nigrī
 Iacobus faber, non fabri, sic Nicolaus lupus, Hermānus Torrētinus
 non de torrente, loānes Paludanus, nō de Palude, authore doctissi-
 mo uiro Erasmo Roterodamo, sic dicerē Philippus lapis, & si opus
 uideret, lapidanus, licet aliter fecerint Aeneas Siluius, Guillerm⁹ tar-
 diuus, & nonnulli alijs. At dicet quispiā si dico Ioānnes Lupus, sunt
 duo substatiua ad diuersa spectātia, ergo alterū erit gtū casus. Negā-
 mus ad diuersa pītēre, nam lupus cognomēnon significat animal
 irrōnale, sed hominē & p hoīe accīpīt, siue (ut barbare loquamur)
 supponit, ita dicāt in alijs. Itē Petrus de Bergis, Gādauo, Flādrīa &c.
 male dicunt, quia dicēdū est Petrus Bergēsis aut Berganus. ut Desy-
 derius loqui. Ioānnes Gandēsis aut Gandanus. Flandrēsis aut Flā-
 drīus. Nunq; em legimus Cice. de Arpīno, sed Cicero arpinas. Iu-
 uenalis Aqnas, Virgilius Mātuān⁹, Ouidius Sulmonēsis, Horatius
 Venusinus, Aristoteles Stagyrites. Excusare nītūtur barbari, q; Ioā-
 nes de Gandauo bene uidet dīci, intelligit em ortus aut natus. Ra-
 phael Regius post enarrationes in Metamorphoseon libroſ deridet.

Ioannis Despauterij Niniuitæ,

zoisū nescio quē q̄ sic scriptū reliquerat. Indigenę populi genitū ex
hetruria. Pueri certe (inquit) q̄stūis rudes non ex Hetruria, sed in
Hetruria genitū esse aliquē diceret, nisi forsitan iste sibi persuasit ho-
mines, ut mures interdū ex terra gigni solere. Hęc Regius. Lācilotus
tamē notauit recte dici sum ex gallia. i.sum gallus. Terētius in Ans-
dria ex andro hęc ancilla, quod idem est, cum hęc ancilla est andria,
idē in Eunicho. Dixi cupere te ex æthiopia ancillulā. i.ancillulam
æthiopissam. Inuenimus etiā unde es, p cuias , qđ malim , nuncq̄ tñ
dicemus Ioānes de Roma, nam aliter loquutos constat esse doctissi-
mos quosq; & sic nunq;. Sed dicet dialecticus, ab authoritate ne-
gatiue non ualeat argumentatio. Scimus (nisi in ijs quę ab authorita-
te pendēt nullū dixisse argumentemur. tum em̄ recte colligimus q̄p
piam non esse dicēdū) Quō legūt igit̄ Petrus de hispania an Petrus
hispanus, & in digestis, Sextus ælius an ælij, Appi⁹ claudius an clau-
dij. Item Publius Mutius, Paulus Virginius &c, & nunq; aliter cō-
sultos inueniēt eē loquutos, sed q̄ barbaris fauēt Barbari sunt, neq;
quicq; norūt in iure pr̄ter glossemata quedā, eleḡtissimo iuris cō-
textui (quasi auro purissimo stercus olidissimū) apposita. Satis igit̄
superq; regulā nostrā probatā esse confido. Sed nunquid recte dicim-
us, Ioānes pauli, q̄a filius uidet intelligi. Certe si patris nomē effi-
ciatur cognomē ponet in eodem casu, ut Virgilius Maro. Ouidius
Naso &c, aliqñ tamē figurate dicere possumus. Ioānes petri, ut si fiz-
liū habeā Henricū noīe, & Paulus frater meus itidē, quia uterq; di-
ceretur Henricus despauterius, si alterū noīare uelim , ppter polyse-
mum sermonē, recte dicam Henricus Ioānis, Henricus pauli, sed co-
gnomē nō erit gr̄tis. Hinc forte errorē sumpferūt indocti. de hac re
Seruius ait in illud Vir.enei. i. Vnius ob noxā, & furias Aiacis oilei
figura est gr̄eca si dicamus æneas anchise, & subaudiamus fili⁹, hac
autē figura utimur circa patres, & circa maritos tātū, ut Virg. Dei-
phobe Glauci, subaudiſ filia. Hectoris Andromache, intelligit̄ uxor
Hęc Seruius. uerū latius se ostēdit figura, ut Nebrisensis pb̄at, quia
Eusebius Paphili legimus, ubi intelligit̄ amicus, & Terētius ait. Vi-
deo huīus Byrrhiā, subaudiſ seruū. Dicemus igit̄ cum gētilibus &
christianis. Actius Labeo, Simon petrus, Thomas didymus, & si
appellatiua siāt cognomia, siāt eiuldē generis cū noīe ppr̄io, ut Bar-
tholomeus Scala, Georgius Merula, Lodouicus Maria, Scipio Cor-
culū, masculinū ē corculū qñ ē cognomē, nec obstat terminatio, q̄a
Pegniū & Dinaciū puerorū noīa, masculina sunt apud Plautū. Ci-
in oratore eloquentē constat fuisse etiā Scipionē Nassicā, qui corcu-
lum est appellatus, de hoc plura Lancilotus. Pli.lib.vij. testat catos

corculos esse dictos qui sapientia postiterunt. Si cognitio definit in us, faciunt ex se feminina in a, ut despauterius despauteria, sic ppria, ut paulus paula, & alia interim, ut ioannes ioana. Considerantur sunt aures, licet autem hic singere, & ubi doctissimi regulas dedere ut silia efficiamus, aliter inutiles uiderent regulas. Cognomina igit aliquid nihil variabuntur, sed appellatiuus erunt in tota scriptura non absumilia, ut Pictus pica, Merulus merula, lupus lupa, asinus asina, asella, ut apud Horatius. Vinnius asella, aquila, & cetera aliquando denomiatiua erunt formanda ut paludanus, torreatus, montanus, apud Plinius proprium est, aut cognomen, sic Petrus Pontanus, ideo mirum est. Ceterum Brugensem se uocare Petrum de ponte, sed quod formabimus denomiatiua, doceo ex Prisciano, & alijs id clare in alio capite grammatices nostrae. Ceterum id unum exploratissimum, ea de re non esse certas regulas, ideo considerantur sunt aures, & principiis docti viri. Sed dabo nunc formationem denominatiuorum & possessiuorum, ut possum breuissimam. Ithacus per Ithacensis ab Ithaca regione, ut ithacus Ulysses. Considera semper silia, quia hic plene docere nolo. Cardia cardiacus, Cyprius cypriacus, pelus sium pelus acus, ilius iliacus, & silia, Nauclerus quoque naucleriacus facit apud Plautum. Graeca tertius Hector hecatoricus, rhetor rhetorius, grammaticos grammaticus, tres troos troicus, sic alia sine regula. Creta creticus, asia asiaticus, persis persicus, satyra satyricus, aphoraphricus, italus italicus, cyprus cypricus, mulio mulionicus, socrates socratus, marmoreus, plumbi plumbicus, sed humores raro uide esse cognitio, ideo uenio ad anus, Roma romanus, matua matuanus, sed multa faciunt inus, ut messala messalinus &c. Virgilianus uirgilianus &c. Cicero ciceronianus &c, ut antonianus, catonianus &c. rusticus rusticus, tusculus tusculanus, sed masculus masculinus, oppidum oppidanus, toletum toletanus, lux lucanus, fontanus, montanus, pontanus, cæsarianus, veteranus, neapolita neapolitanus &c. Caput capito, pinso piso, nasus naso, labium labeo, rubeo ruber, macero macer, cimbria cimber, arpinum arpinas, aquinum aquinas & similia. Mercurius mercurialis, mola molaris &c. Forésis, casstrensis, atheniensis &c, sed finem facio, quia admonere solu uolui, non formationes docere.

Concordantia relatiū & antecedentis.

Pone relatiū cum præcedente in eodem
Et genere, & numero, necnon persona in eadem.

Relatiū & antecedens conuenire debent in genere, numero &

B

Ioannis Despauterij Niniuite

sona, ut video patrē quē diligo, addo cōtra grāmaticastros in psona
quia relatiua q̄, q̄, quod, de qbus p̄cipue intelligit regula, ex se nullus
us sunt p̄sonē, led eā capiūt ab antecedente, q̄ circa relatiuū semp̄ est
ei⁹ p̄sonē cui⁹ āncedēs. & oē qdē nomē p̄ter uocatiuū tertie p̄sonæ
est, n̄isi uirtus eius aliūde pendet. Si aliter inueniat, nō imitabimur.
q̄a licentia est, aut error. Vitādū autē utrūq; ut in cātico triū puerorū
rum, Bñdicite dño oēs aquē q̄ sup̄ cōlō fūnt, p̄ estis, & alibi. In atijis
tuis hierusalē. Hierusalē q̄ ædificat̄ ut ciuitas, p̄ ædificari, in quibus
& si qua sīnt similia, deceptus est, interpres ex ignorātiā idiomatis
græci, ait Valla in Mattheū, Simile sed rariſime apud poetas est in
uentū. Nec̄ miret̄ quisq; q̄ dixerim sacrū interpretē aliquādo dece
ptum, ex ignorātiā proprietatis græce lingue, q̄a dicit Hieronymus
in prologo byblierū. Nolo ut offendaris in scripturis sanctis simpli
citate, & quali uilitate uerborū, quæ uitio interpretum, uel de indu
ſtria ſic, ſlata, ut ruficā concionē facilius instruerent. Ecce Hierony
mum dicensē ſacrā ſcripturā plærifq; in locis uitio interpretū eē tra
latam. Locus igitur pro cōgruitate ex ſacris parūt̄ est efficax, ut Val
la in nouū testamentū pulchre ostendit. Particulā in persona, Niger
ponit cum doctissimis, quos libentius ſequor q̄ in eptos lītotroedos
Est quādo relatiuū & antecedēs cogūt̄ur eſſe eiusdem caſus, ut ſi an
tecedens ſine uerbo ponāt̄, ubi absolute poní dicitur, ut relatiuū ha
beat locū, quod Alexāder notauit in Nono, ut baculus tuus & uir
ga tua ipſa me consolata ſunt. Spiritus qui a patre procedit, ille uos
docebit omnia. In purgatorio degentium misereoreorū. Habitans
tibus in umbra mortis lux orta eſt eis. Ver & æstatē tu plasmāſi ea
Gloria tibi domine qui natus es de uirgine. Tullius, Ludo aut & io
co, ut illis quidē licet, ſed ſicut ſompnio posuit hēc teſtimonia Zen
derus. In illo autē, Dominus in cōlō ſedes eius, in quo quidā diſſ
cultatem habuerunt, excusat̄, quia uehementioris laudis gratia ſolū
repetūt̄, quū dicit̄ Psal. x. Dominus in templo ſancto ſuo, dñs in cōlō
ſedes eius. Alexāder in Nono nō in epte dixit. Ad uerbū ſepe uel
ad adiectiuā relatiū inuenies, fugis aut piger es mihi quod p̄cul abſit.
Cæterū, quia ornata inornatis, barbara latiniſ plærūq; miſcuit, ab
omnib⁹ ferme ut barbarus explodi⁹, nec ſi quid bene dixit, bene di
xisse creditur. Ad uerbū itaq; uel adiectiuū ſit rēlatio, & uideſt̄ eſſe ge
neris discordia, nec eſt ueluti piger es quod mihi procul abſit, latine
& elegāter dicit̄ pr̄ſertim ubi parenthetiſ, id eſt ſentētię interpoſitiōe
opus eſt, quia non refertur piger, ſed infinitū cum ſuo caſu, ut piger
es quod pigrū eſſe mihi abſit, aliter dicendū foret. piger es qui mihi
abſit, & cum dico fugis quod turpe eſt, ſenſus eſt, quod ſugere nō qđ

Syntaxis

Fo. VI.

fugis, nā infinitiuus loco noīs est neutri generis p regulā nostrā. Per se nullius generis pro noīe sumptū est medium &c. ut scire tutū, uelle suū &c. Ideo hic nullū est cōtra regulā uitū, sed elegātia potius. Paulus, Sup oīa hēc charitatē habete, quod est uinculū perfectionis. Teren. In tēpore ad eā ueni quod est omniū primū. Idem. quod isti for tunatū putant, uxorem nūc duxi. Si tibi (quod minime uelim) māli quidpiā obuenerit, opem ferā. Paulus, Omnis fornicator autim̄ dus, aut avarus, quod est seruitus diaboli. Tullius, Qui uitute præditus est (quod est diuītiarū propriū) hic suis rebus contentus est. Itē Epicurus ponit fœlicitatē in uoluptate, quod sapiētes non faciūt. Zēderus, ubi qd difficultatis incidit, ad opus maius relegat, sed id opus nuncū uidere potui, nescio an editum sit. Argumentat itaq; hoc modo, si hæc oratio sit latīna, piger es quod mihi procul absit, quia im plicite refertur infinitiuus, eadem ratione dicetur latīne. Vidi Gāda uum quæ est pulchra, quia intelligitur urbs. Vide Lisam quod est amœnum, quia intelligitur flumen, de hoc inquit uidebitur in opere maiore. Ego igitur respondeo non esse simile, quia quū dico Gādauū quæ, Lisa qd &c. antecedens nullo mō exprimitur nec scđm condeclinia quidē, hīc yō piger es quod &c. totū antecedens exprimitur scđm condeclinia, & refert scđm q referri potest, ut sicut non dicimus uideo uirū, qui uirū currit, sed qui uir, ita non dicimus fugis quod fugis mihi absit, sed quod fugere, quia solus infinitiuus pōtest fungi uice nominis. Ait Teren. in Eunu. Qui habet salem quod in te est, quidā exponūt qd salem habere. Alij qd sal, quia uolūt sal nū casus solū esse neutri generis, sed eos delirare in generibus proba uimus, doctissimi dicūt quod i. quæ res, ut triste lupus &c. Sic Nebrisensis declarat, & illud Salusti in Catili. Interea feruitia repudias bat, cuius initio magna copia ad eū cōcurrebat, cuius, i. cui⁹ rei. Alter loquutus est Boetius de consola, dicens, Nihil imbecillius hominē quos morsus muscularū necat, ubi ad singulos respexit, quia homo indefinite significat, sed notādē magis q̄ imitādē sunt tales oratiōes. In Euange. Diabolus est mendax & pater eius. Eius neutrū est, si sub audias mendacij, mascu, si mēdacijs, omnes mēdaces filij sunt diaboli. Et in acti. aposto. quem deus suscitauit a mortuis, cuius nos testes sumus, cuius rei uel suscitationis neutrū, & (ut aiūt) substatiuatū est cuius. Contingit antecedēs pro re stare, ubi relatiū stat pro uoce, ut in Euange. Inuenimus Messiā quod interpretat̄ christus. Tu yō uocas beris cephās, quod est petrus. Iesus dixit surdo & muto, effeta, qd est aperire, rabi quod interpretat̄ magister, & crucifixerūt eū in golgo ta quod est caluarie locus, Dat deus aureolā, quod nomē habet ab

B ij

Ioannis Despauterij Niniuite.

auro.hic antecedēs accipit̄ pro re ad quā significandā dictio est in-
dita,relatiū yō accipitur pro dīctione ipla,& quia dictio technice
sumpta,aut ut dialectici nunc dicūt̄ materialiter,est neutri generis,
ideo relatiū sic referēs erit neutri generis sine uitio. Cōtra accidit
nomē antecedens,p̄ uoce seu dictione capi,relatiuo stante pro ipsa
re.Ouidi.ñ.lib.fast.circ a sinē.lamq; duę restant noctes de mēle secū
do,Marsq; cito iunctis curribus urget equos. Ex yō positū p̄man
sit equiria nomē,Quę deus in cāpo p̄stitūt̄ ip̄e suo,neq; est hīc uitū
Equiria āncedēs accipit̄,p̄ uoce q̄ refert equiria,p̄ re. Sūt autē equis
ria q̄ e gallico uulgus torniamēta noiat. Itē homo deducit̄ scđin ali
quos ab humo q̄ ex humo factus est,Iesus interptāt̄ saluator,q̄ nos
saluauit.Eiusmodi relationes Alexādrini uocant imponales,quia
personalis est ubi antecedens & relatiūt̄ pro eadē oīno re sumūt̄ur.
Impersonalis ubi non oīno pro eadē,ut is pro talis,ut qui,que,qd̄
pro qualis,quale ponit̄,ut uirgo decepit adā que peperit dei filium
Emisti librū quē ego habui.Item manus meę que uos fecerunt,claz
uis confixę sunt.Ecce iacet Petrus in sepulchro angusto,cui uix sus
fiebat regio,Cice.Tactus est fulmine Romulus qui hanc urbē cō
didit.he orationes cōtra grāmatiā non peccat.Ideo de eis doctiss
mi non meminerūt,neq; est ipsiſ ūmorandū qđ Alexandrini faciūt̄
Sic de demōstratione dicunt,ut hēc herba crecit in horto meo &c.
Sed quū ad latinitatē hēc nugamēta nihil conserat,ualere simamus
ut illud,Cūcta timent hominē,quia p̄siderit ille creatis.ubi homo,p̄
natura magis stat q̄ pro quo quis homine (ut aiunt) singulari,utrū
autē natura hoīs aliud sit q̄ homo,multis uerbis uerbosi disputat̄
philosophi,sic excusat̄ Boetij illud,Quid imbecillius homine,
quos muscularū morsus necat,sed actū agimus.Adducit Thessaliē
sis simile ex Cicerone.Si tēpus est ullum hominis occidendi,quæ
multa sunt.Ponit̄ relatiūt̄ interdū sine antecedente Ouidiana Iuno
Semele pellice,ipsa petēda mihi est,ipsam si maxima Iuno Rite uo
cor perdam.In euāgelio Ioānis,Dñe si sustulisti illū dico mihi ubi
posuisti eū,in quibus orationibus,ppter affectū odij uel amoris nō
exprimis aīs,quuis ipsa & illū melius uideant̄ demōstratiua pnoia
q̄ relatiua.Quō pulchre intelligit̄,uide in Iuuenale dicente,Sunt q̄
bus est sola uiuendi causa uoluptas.Horat.Argentū uestes ḡatulo
mūrice tincte.Sūt que nō habeat,est que non curat habere,sed q̄,q̄
quod sine duobus uerbis nō ponūt̄ur,quia per cōiunctionē copu
latiū resoluūt̄ur,relatiū reciprocū sine antecedente ponī nequit,
neq; āncedēti reciprocū erit annexū,qa inēpte dicit̄.Filium suū dili
git pater suus.Dixi paulo ante uocem,p̄ uoce esse neutri generis,qđ

Sæpe uerū est, plerūq; tñ ut in generibus, pbauimus. etiā in eodē genere qd alias haberet repūnt. nā Valla dicit seclor q significat &c. sic Quintilianus & alij. Ad adiectiuua uideo aliquā relationē fieri p substatiuo, qualitatē iþam dicēte qd abstractū uocat, id primus notaui (c̄ptū scio) ut alia multa. Hora. in saty. vi. loquens de patre suo. Ipse mihi custos incorruptissimus oēs Circū doctores aderat. quid multa: pudicū (Qui primus uirtutis honos) seruabat ab omni Nō solū factō, uerū opprobrio quoq; turpi, qui subaudi pudor, & nota patrē optimū qualē iam difficulter inuenires. Regula intelligit de relatiuo substatię, p quo Notādū, qd relatiuū, & quæ eius diuīsio.

Relatiuū est illud qd rem ante latā iterū refert, ut cui cū dico, uideo Ioānē cui faueo. Relatiuū est duplex, substatię & accidētis. Relatiuū substatię est illud qd añcedēs substatiuū refert, q̄ sunt, q̄ q̄ qd nō qs singularis numeri nec qd, is suus ipse sui, ille, idē, alius, alter, reliquus & ceterū, sic Frāciseus Niger. Regula aut̄ nostra solum intelligit de q̄ q̄ qd. is, ipse, ille, idē. Ideo aut̄ in sili casu nō semper ponunt, q̄ a diuersis ybis plerūq; regunt. Relatiuū accidētis est illud qd añcedēs adiectiuū refert, ut adiectiuū, qd addo, pter iā dicta ueluti C̄esar ē iustus q̄lis rex, & hēc cū añcedētibus semp cōueniūt in casu, ait Lāciottus, q̄ uix dicii, C̄esar est iustus qualē uideo eē res gem, consulār̄ docti, ipse exemplum hoc nō ponit nec simile. Quaslis sine talis frequētissime ponit, nec p̄cedēte adiectiuo, licet Niger uideatur in dicta diffinitiōe abnuere. Quinti. vij. Quis em nō faber uasculū aliqd q̄le nunq; uiderit, facit, sed pōt intelligi tale, qd elegātius subtilet, quot, quo: uplus, q̄tuplex, tot, q̄tus, quātus, tātus, talis, q̄lis. Quotēnis docti raro utunt, licet Priscianus ponat biēnis, triēnis, sesptēnis & septuēnis lecta sunt. At totēnis, totuplus, totuplex, latinis sunt ignota, uerū de his aſ. Nūc ad id qd dicere uolo redeūdū est, re latiuū accidentis cū sequenti formabit, ut lena est impura q̄le scortū. Hora. tñ licēter dixit in epodo. Sed incitat pectus & māme putres eq̄na quales ubera. Notauit eandē rem Nebrissensis. Alexander ponit relationē internā & externā, siue (ut ipse loquit̄) intrinsecā & extrinsecā, sed nihil ad grāmaticū, ideo supersedeo.

De relatiuo Regula oratoria.

Quando relatiuo præcedens subdis, eodem
Ponatur casu, quia verbo dantur eidem.
Quē scribo librū bonus est ego rectius aio
Q̄ librū quē, vix tolerandū, sed lege prosam.

B iij

Ioannis Despauterij Niniuite.

Prosa quidem clara est, & carmine ditior omni.

Quādo relatiū qui quæ quod præponitur antecedenti, sicut ante cedens cum eodē uerbo cōstruat, latine & elegāter in eodē ponūtur casu, ut quas ad me dedisti literas fuere ineptæ, ratio est quia antecedens regit ab eodē uerbo, & secūdo uerbo datur id quod ppter expressum facile subaudit, ut quas dedisti literas eę literę fuere ineptæ. ideo nihil uitij est, sed elegātię plurimū, ut Valla, & alij de elegātia loquuti ostenderūt. Qz si antecedens præcesserit, respiciet magis secundum uerbū uel adiectiuū, ideo cum illo cōueniet, ut liber quem misisti bonus est, legit tamē etiā sic antecedēs eiusdē casus cum relatio & dicit antiptosis, nobis uitāda, licet elegātię det Augustinus dath, neq; adeo reprobat Valla, uelut in Genesi. Terrā quā postulas quā dringentos sīclos aurī ualet. In euāge. Ioānis, Sermonē quem audistis non est meus, sed eius qui misit me patris. in euāge. de muliere ad puteū. Et hūc quē modo habes non est uir tuus. In ep̄la Ioānis, Vnctionē quā accepisti maneat in uobis. Plautus, Naucratē quem conuenire uolui in nauī non erat, Psalmographus, Lapidem quē reprobauerūt edificates, factus est &c. In Euāge. Iesum quem queritis nō est hic, surrexit. Cicero, Meā pecunīā quā tu contēnis, est ad tuā opinionem nulla, & ad meā modica, propter hæc & alia dicit in Augustinum Iodocus clichtoueus, dictas orationes non modo nihil uitij, uerū elegantiam habere, cui nō omnino refragor, sed uenustiorem esse dico orationem ubi relatiū antecedenti præponitur, ut quem ego decollauī Ioannem surrexit a mortuis. Terentius, Quas credis esse has nō sunt uerē nuptię. Naso, Cecidere manu quas legerat herbas. Ouidius, Sub qua nunc recubas arbore uirga fuit. Terentius, Populo ut placerēt quas fecisset fabulas, apud Ciceronē in Salustiū Alij legunt, Nunquid eos quos protulit Scipiones, & Metellos ante fuerūt opinōis aut glorię, alij legunt, Nunquid hi quos & cetera. Quintilianus, Non sustineo eosdem expetere conuictus, ne quos porrexerim cibos uenena fiant. Dixi in regula, uerbo, quia dant eisdem, quod si absuerit oratio erit minime latina, ut quas ad me dedisti fuerunt literas pulchrię, peruerse dicitur. Virgiliius primo xnei. dicit. Vultis & his mecum pariter considere regnis. Urbem quam statuo uestra est, subducite naues, ubi Seruius ait urbem pro urbs per antiptosim, ut multū uolunt. Meliustamen uultis bis repetendū, ut uultis considere mecum, & uultis urbem quā statuo. Hæc Seruius, Sic yō Donatus, lege autem ne sit error, Quam statuo urbē uestra est. Landinus sic, quæ dicta sunt placēt, & fortasse morem imitatus

est gr̄ecorum, qui antecedens in casu quo sit relativum s̄epius q̄ in eo quem requirit, uerbum reponere malunt. sic Terentius, Fabulas quas fecisset ut pla cerent populo. Hæc Landinus. Sunt autē omnia nobis arridentia, ut Serui. Virgiliū, ita Badius recte excusat Teretū dicente, Eunuchū quem dedisti nobis, quas turbas fecit, totū em̄ legit interrogatiue, quem, id est qualē Eunuchū dedisti nobis. quas. i. quales turbas fecit. q. d. non uerū dedisti Eunuchū, sed subornatum qui uirginem uitiauit & cætera.

Secunda de Relatiuo regula oratoria.

Si referens ponas inter generū variorum
Casus, haudq; sequens fuerit propriū, dabis vt vis,
Sīn propriū fuerit, referens conforme sit illi.

Quotienscūq; relatiuū qui, que, quod ponitur inter casus diuersorum generū, & sequens nomen fuerit propriū, relatiuū sequēti simile erit in genere, quod interim etiā ab doctis non seruatur. Si yō sequens appellatiuū fuerit, relatiuū utrius cōsormabitur. Hanc regulam ponit Seruius ænei. i. ibi. Est in secessu longo locus insula portū. Efficit obiectu laterū &c. Prioris ptis exēpla sunt. Sal. Est in carcere locus quod tullianū appellatur, hic tullianum est propriū nomen, carcere appellatiuū. Paulus, In semine tuo qui est christus, sed christ⁹ propriē est appellatiuū. Idem, Fundamentū aliud nemo potest posse præter id quod positū est, qui est Iesus christus. Sic scđm Vallā Dathum, Honoratū, aliosq; doctissimos dicēdū est. In Cimbria est urbs quod Gandauū appellatur. In gallia est oppidum quæ insulæ dicuntur &c. Doctissimi tamen, ut notauit Mancinellus, id nō semper obseruant. Valerius Maxi. lib. ij. Antea senatus assiduam statuē nem eo loci peragebat, qui hodie senaculū appellatur. nos tamē elegantiam sequamur, nec semel aut bis inueniū pro lege usurpemus. Posterioris partis exempla sunt. Pli. In Coitu yō lune quod interlūniū uocat. Potuisset dicere quē, sed nō tā elegāter. Tullius præcedēti conformauit dicens, Homines tuentur illū globum, qui terra dicitur. Alibi contra, his animus datus est ex illis semper tñis ignibus, q̄ sydera & stellas uocatis. Idē, Terra oīs est insula qdā circūfusa illo mari, quē oceanū appellatis, sed quia dei nomē est propriū, iudicat ad priorē partē p̄tinere uelut. Est opus Ciceronis qui cato inscribit & q̄uis iu uerbis uocādi s̄epius locū habeat regula, potest tamen &

Ioannis Despauterij Ninivitæ.

sine illis locum habere. Quintilia. supplicationes qui maximus honor &c. Liuius. Anxur fuit q̄ nūc tarracine sunt. Ornatislime loquuntur more Quintiliani dicētis. Ego q̄ fœlicissima uel laſſitudo uel satietas est, uirute cōſenui. Ouidius dixit. Ante mare & terras & qd te git oia cœlū. Vnus erat toto naturę uultus in orbe. Quē dixere chaos. Raphael Regius ait. Nos in soluta oratione qd elegāter dicemus. Nō eligit hęc regula uitiosa, sed elegās a cōcordātia relatiui & ante cedentis exceptio. Assumite gladiū ſpiritus quod eſt uerbū dei.

Per cōiunctionē copulata, itē rogatiua & redditiuā.

Conſimileis optant casus coniunctio, quærens.

Conſimileisq̄ modos ſi non regīmen varietur.

Coniunctio & quicquid cōiungendi uim habet, petiſ ſiſ casus, modosq;. Interrogatiuū quoq; & respōſiuū uel doctissimorū more redditiuū, in eodē stabūt caſu ſi caſus fuerint, neq; regīmen fuerit diuersū ut maritus & uxor. ſic uel, q̄, niſi, ſicut, p̄terq; &c. Cuius eſt liber, Petri &c. amat & legit. Dixi niſi regīmen eſt diuersum, q̄a recte dicimus, liber meus & petri. Cuiū pecus, an Meliboei. Quāti emiſti, tribus nūmis, paruo, oſtuffib⁹ &c. Accuſor furti uel ſacrilegij, aut utroq;. Qz ſi eque poſſunt ſtare in eodē caſu, ſtabūt quidē potius q̄ in diuerso, ut diues pecoris & argenti, diues pecore & argento potius q̄ pecoris & argento, aut contra, rariſſime tñ aliter legere memini, ſed plus ra in ſequētibus uidebunt. De modis Terētius, an quod uiā ignorāt an q̄ iter perferre nequeunt, hoc quoq; ſic dicit, an q̄ uiā ignorent, an q̄ iter perferre nequeant, male autem legit ſic. An q̄ uiā ignoraſt, an q̄ iter perferre nequeāt, ut prius. ſ. ſit indicatiui modi, posterius yō cōiunctiui. Idē, Quū nihil eſt nihil deſit tñ, pro quo legit cor rupte deſit coniunctiui modi, ut Valla notauit, ut poſſimus coniunctiui modi p̄ poſſimus indicatiui modi apud Ciceronē, uel aliū in proœmio rhetorico ad Herēniū. Et ſi negocjis familiaribus impedit, uix ſatis ſciū ſtudio ſuppeditare poſſimus, & idipm quod daſt ochj. libētius in philoſophia cōſumere conſueuimus. apud Virgiliū ſimiles caſus copulātur, teste Landino, atq; etiā Seruio. Succinctam pharetra, & maculose tegmine lyncis, ubi pharetrā aliqui legerunt. & Qz genus aut lapythis aut calydone merentē, alijs utrūq; in actō, alijs alterū tñ legerūt, nobiscū autē Seruius. Et Iuſtitięq; prius mirer bellī ne laborē, aliqui iuſticia legerūt. Coniunctio ex ſua natura nec copulat caſus ſimiles, nec diſſimiles, ſed quoſcūq; caſus dictio regēs poſteſt regere, illos etiā cōiungens pōt regere, illos etiā cōiunctio pōt copulare. At aſt non ſunt copulatiuę, ſed aduersatiuę, quia ſignifi

cant idem quod sed. At etiā ponit pro saltem. Virgi. Si genus hu-
manū, & mortalia tēnitis arma. At sperate. i. timete deos. Ast poe-
tarū est qd. s. pductōis gratia suscepit. q̄, ue, ne postponunt, de hoc
in syllepli dicā. Qz copulat similes casus, ut auditor ille est tā rūdis
q̄ stipula fabalis. Tam diligo te q̄ meipm. Nisi uult cōiūgere ma-
gis & minus cōmune, ut nemo nisi stultus hoc faceret, non aut nul-
lus homo nisi lapis est inanimatus. Claudianus, Quis nisi mētis in-
ops oblatū respuat aurū, hic significat nisi prēter q̄. Item nisi. i. si nō.
Terē. Nisi me animus fallit, profecto hic est anulus. i. si nō erro &c.
nisi fallor ille est Ioānes. Qz similia iungit (ut diximus) ideo sic loq-
mur, melius est mulieri nubere q̄ uri, non q̄ q̄ uratur, ut ineptuli
loquuntur, ita in similibus. Item ultra, supra & super q̄. i. plus q̄, citra
q̄. i. minus q̄, aliter q̄ &c. & aliter, ac uel atq; i. q̄. de quibus al's me-
minерим. Item, Quid est animal nisi substātia sensitiva, non autē
q̄. Prēter q̄ est aduerbiū, & copulat similes casus. Prēter prēpositio
uult accusatiū. Ioānes est tam doctus q̄ petrus. i. sunt æque docti,
quia hēc equalitatē dicūt, inepti pro altero male ponūt sicut, dicen-
tes, Ioānes est tam doctus sicut petrus, sicut em̄ non quātitatē dicit,
sed qualitatē & similitudinē. Sic rectē diciūt, quod ex parte meum est
non tam meū est q̄ quod ex toto meū est. Item tam pene cecidi q̄
tu, non autem sicut, &, q̄ pene legisti librū, nō autem q̄ quasi, quia
quasi simulationē significat, ut Ioānes salutat me quasi diligat. Item
Ensis tātū significat q̄tum gladius, non sicut gladius, quia sicut re-
fertur minime ad quātū uel q̄. Socrates significat sicut Plato, quia
utrūq; singulariter. Hēc admonui, quia uidi plures pueros etiā sexa
genarios, in ea re turpiter hallucinari. Longū esset omnia persequi,
ut sicut, q̄uis & q̄, nisi, q̄ &c. ideo supersedebo, quia alio in opusculu
lo declarabunt partes oratiōis indeclinabiles, in hoc libro omissæ.

Bene dixit Alexāder, Iūgit diuersa cōiunctio significata. q̄a non
dicit homo & albus sedet p̄ homo albus sedet, nisi interdū ornatus
gratia, ut Petrus est & uir & doctus, Ioānes est mercator & peritus
quidē. Item Marcus Tullius Cicero, sine media dices, ut Marc⁹ Tul-
lius Cicero Terētię suę salutē dicit plurimā, animal homo, non ani-
mal & homo, p̄ aīal qd̄ est homo, de his plus satis Alexāder in Nos-
no ad nauſēā usq;. Ioānes est melior q̄ diabol⁹, cōparatio est impro-
pria, de qua dicā suo loco, & sic expedita est (ut sic dicā) pars maxi-
ma eorum quae in nono capitulo alexādri dicūtur. Cetera post uis
debuntur.

Explicita est concordātia. Sequitur regimē p̄ casuū ordine.

C

Ioannis Despauterij Niniuitę
Nominatiū regimēn,

Ntūs a fronte rectus, REGVLA. I.

Nte capit rectū persona conuenientē
Et numero verbum quod psonale vocatur,
Nec non finitū, Rectū persæpe tacemus.
Sæpe loco illius quid pono, ne puer uni
Pluralē dones sermonem, non honor est hic,
At de me solo numerus dicetur vteruis,

Omne uerbū psonale finiti modi, utpote indicatiū, impatiui, optatiū & cōiunctiū regit a fronte exp̄sse uel subaudite, ntm eiusdē cum uerbo personē & numeri, uel aliquid prontō. Triuiales ntm uocat suppositū, ybū y o appositū, ut ego lego, tu ludis, Petrus amat &c. Dixi personale, quia impersonale, de quo post agemus, ntm ante se non habet, sicuti est, stat, decet &c. Dixi finiti, quia infinitū aī se habet accusatiū, ut me legere. Dixi a fronte propter regulā de substan tiis &c. ponendā. Dixi expresse, propter tales orationes, deus fecit omnia, demon est noster inimicus, & similes. Dixi subaudite intel lecte uel implicite, quoniam in uerbo prime & secūde psonē plæritūq ntūs intelligitur. Ouidius. Et si quid faciā nunc quoq̄ queris, amo. Iude sed occulte. Et iterū, Veturē memores iam nunc estote senectā. Sic nullum uobis tempus abibit iners. Nec̄ em hoc loco ntm expri memus si fieri potest, nec peccabit qui exprimet, sed cēlebit in elegās, ut notauit Perott⁹, nisi sit emphasis figura, qua plus significamus q̄ dīcimus. In noua fert animus mutatas dicere formas Corpora, dīceptis, nam uos mutastis & illas, Aspirate meis, emphasis est in nos minatiuo uos, teste Raphaele Regio, quasi dicat. Ouidius, Dī aspirate meis cōceptis, quia uos etiā & non alijs, illas formas mutastis in noua corpora, stc tu homuncio me uinceres, ita ego, O Maria, tu aduocata nostra, tu intercessor, tu spes unica &c. quasi tu sola, aut tu præcipue. Secūdo nominatiū intelligimus in uerbis quae hominibus tm conuenire scimus, & hoc quidē in plurali, ubi indefinite loquimur ueluti lolitū (ut aīt) facile crescit, difficulter perit, sic ferunt, perhibēt, dicunt &c. nam ut homines dicunt, inuenitus est. Ouidi. Teq̄ ferūt ire poenituisse tuę. Tertio uerba exēptę, exceptę uel receptę actiōis nominatiū implicite habent, ningit, pluit, sic dicta quia eorū actus dēo, uel naturę tribuitur soli dūtaxat proprie, & potest dicere dēus, ego pluo & nos dēo. domine tu pluis, tonas &c. Id enim reperitur

de loue in poetis, ut ostendit pasius Ferrariensis, improprie etiam de alijs dicuntur, ut fulminat in Persas Macedo, exercitus hybernat in gallia. Proinde tona eloquio &c. rorate coeli desuper, & nubes pluunt iustum. Continentur autem ferme his uersibus Badianis. Fulminat atque tonat ninguit, pluit atque coruscat, Vernat & aestuat, gelat, autunatque, hyc matet, Hybernat quodammodo tonitruat, atque pruinat, Grandinat, & rostrat, noctescit, siue diescit, Lucescit, simul aurorat conformia iunges, ut uesperascit, aduerspascit, crepusculascit, diluculascit. Corydon ad Battum apud Theocritum in. xvij. episo. Philippi. Fidere Batte decet, melius cras forsitan habebit. Sperandum est uiuis, non est spes ulla secessu, Nunc pluit, & clarus nunc Iuppiter aethere surgit. Nix (utnotat Seruius. iij. gnei. Ibi nix tegit alta humeros) habuit ninguis in genitivo. Lucretius, Albas effundere ningues, ideo ninguit cum uscribi apud doctos notaui. Verba Brutorum. Lacioltus etiam excepte acti onis esse uult, & metaphoricos ad homines pertinere, ut latras, grunnis, gannis. Dixi nominatiuum & non addidi (ut triuiales) pro supposito, tunc enim nominatiuum non esset suppositum, quod tamquam ipsi dicunt, quoniam pro idem est quod loco alicuius. Plinius in naturali historia. Nam iunipero spina pro folio est, hoc est loco foliorum. Cicerio in episo. Praetertim quum his temporibus audacia pro sapientia licet uti. Salustius. Audacia pro muro habetur. Teren. Venit Chremes postridie ad me, clamitans indignum facinus comperisse se, Pamphilum pro uxore habere hanc peregrinam. Plautus, Qui pro cibo habetas te uerberari. Idem, Amator qui bona sua pro stercore habet sibi habes Margaretam pro uxore siue concubina, alibi dicendum esset, habes Margaretam uxorem. In Euangelio, Noli timere Ioseph filii David accipere Mariam coniugem tuam, ob hanc causam arguit Kempo dialecticis, dicentes vox pro genere ponitur in diffinitio nominis, quod dicendum est inquit, vox est genus nominis, sed fallitur Kempo, si dialecticis credere uolumus, quia non omne magis commune est genus in ordine ad minus commune, & vox quidem in genere qualitatis est nomen inter dictiones secundum impositionis locatur, ergo alterum alterius genus esse nequit. Recte itaque vox loco generis in diffinitio nominis ponitur. Dixi item nominatiuum, quia in litera per rectum intellexi nominatiuum, uocatiuum em liceat rectus sit, quia nominatio plausibilis, nunquam tamquam regit, ut bene dicunt triuiales, quos non ueritus sum legere. & si quid bene dixerint excerpere, auctore etiam notato, quia ut apud Gellium est, ad agum loco usurpari coepit. Saepe etiam est holitor uerba opportuna locutus. Et Plinius iunioris auunculus omnes legebat, quia nullum librum adeo censebat esse malum, ut non

C ii

Ioannis Despauterij Niniuite.

bonū aliquid interim contineret. Vocatiuus itaq; solā habet excitatā di uim, & de ipso uerbū non dici aut p̄dica, nec est subiectū cathegorice, ut logici loquuntur, ut petre studes, uocatiuus petre excita petrum, et inde subditur studes, ubi intelligitur nominatiuus tu qui rusticane exprimeretur p̄fserit in psa, in carmine s̄epe. Maro. Tis tyre tu patule &c. Nō exprimit alibi. Tityre coge pecus. Contrariū tenēt(neq; multū dāno) Sulpitius, dans exēplū, o tu ama Nebrissen sis & Badius sic argumētās dicit. Hora. saty. ix. Quid agis dulcissime rerū, si intelligāt tu, adderetur potius dulcissimus, quia tu dulcissime si tu ntūs sit incongruū est, ergo dulcissime rerū, suppositum reddit uerbo agis, sed ordino sic partes. O dulcissime rerū quid tu agis. Alterum quod forte iudicat est, si dicā, Tu ama, tu uocatiuus sit nihil potest intelligi, ergo ille uocatiuus est suppositū. Nā si dicas, Tu tu ama, ut prior uocatiuus sit, posterior ntūs, inepta erit loquutio, nemo em̄ sic loquutus est unq;. Pr̄terea tu tu ama est nugatio. i.e. eiusdem inutilis repetitio. Iam diximulta intelligi, & subaudiri, quē dos etissimi non exprimunt, ut Petrus est ita pulcher, ut mater, quis sic loquutus est, ut mater est pulchra, quod tamē notū est subaudiri, & uerbū infinitū personale uult ante se accusatiū, ut finitū ntūm explicite uel implicite, ut p̄cipio te legere. Dicimus tñ, p̄cipio tibi legere, ubi actūs nō exprimit, quia ppter datiuū satis intelligit, nemo tamē sic loquutus ē, p̄cipio tibi te legere, ergo nō intelligebat prim⁹ actūs Claudicat certe sequela siue cōsequētia. Persius quoq; ait somniasse memini, ubi actūs intelligi &c. sic, ppter uocatiuū satis intelligit, non minatiuus, nō tñ sequit uocatiuū regi a uerbo, ut nō sequebat̄ datiuū regi ab infinito a fronte. Hoc argumēto uictus est ioānes maior dialecticus, dicit em̄ ob dictā causam uocatiuū esse cathegorice subiectū. De nugatione respōdeo nō eē nugationē, qā uocatiuus solum excitabat, ntō dabat̄ actus uerbi &c. Et hēc p curiosis, nam siue uocatiuus regat̄ siue nō parui refert ad latinitatē cognoscēdā, si uocatiuus p ntō per antipatosim loce, sine dubio regit, ut in exēplis in euocatōe, & alibi dādis de istis. Quas dedi ad te literas fuerūt suaves ante di. imus, quia literas nō regit a fuerūt, sed literę subauditū &c. Infinitū aliquātū ntūm ante se habet, quia intelligit incēpit, ut quidā uoluerūt, ait Badius. Aut quia ponit̄ p imperfecto indicatiui, ueluti ego ludere, i.ludebā. Seruius in illud Virgi. n. ænei. mihi sacra parari. In infinitius modus p indicatiuo inquit, & est, ppria figura historicorū, ut Salustius, Equitare, faculari, ut poetarū est, nuda genu, & toruū clamat, nam quod Cice, ait Bellicū canit nō est figura, nam est soni nomen. Hēc Seruius. Ergo in quotidiano sermone & epistolarī nō

utemur sic infinitiuo, sic in Terē. Lui. Ambro. &c. Omnes inuidere
 ego autē floccipendere, omnes flere &c. Dixi eiusdē personę q̄a ego
 currīt male dicitur, n̄isi intelligāt alter, & prosumo amico sumat, ut
 alter ego sedet. Ouidi. Dij faciant sine me ne moriat̄ ego, de figuris
 post agef. Dixi eiusdem numeri, n̄isi sit figura synthesis, ut turba can-
 tant, aperite aliquis ostiū, sed in epistolis & quotidiano sermone nō
 utimur, ut neq; alijs, plærifq; de quibus in sinc huius regiminiis age-
 mus. Addidisti postremū uel aliquid pro ntō, quādoquidē multa
 per se ntō carentia, quia uerba sunt, aut aduerbia uel integrę oratio-
 nes, n̄i uice fungūtur. Primo infinitiuus solus, id est non reges a frō-
 te uel a tergo, calum, quicquid autē ponitur loco nt̄i, est generis neutri. Persius. Scire tuū nihil est nisi te scire hoc sciat alter. At pulchrū
 est digito monstrari & dicier, hic est. Cato. Legere & non intelligere
 negligere est. Secūdo dictū (ut aiunt dialectici) id est infinitiuus reges
 a fronte accusatiū, ut tyrānos uiuere non expedit reipublicę. Ters-
 tio in finitiū cum calu post se, quod attributū uocant. Teren. Cui
 uerba dare est difficile, est patris succurrere nato, quoniā omne fere
 uerbū impersonale actiū uocis est, hoc modo personale, quia s. alii
 quid loco nū potest habere, ut probat Nebrisens, ut Legere inter-
 est, refert, est petri studere, pudet me loqui, sed hic infinitiuus rectius
 a tergo regit, & fungit̄ officio genitiui. Cōtingit mihi ambulare, des-
 lectat me studere. Quarto appellatū (ut triuialiē dicit̄) i. tota oratio
 nt̄i & uerbi p̄cedenti tali particula, q̄ ut, ne aut s̄li, ut Qz studes est
 tibi cōducibile, q̄ s̄epe ludis efficit quo minus doctus euadas. quo
 minus. i. ut nō lepidulę uoces, ut s̄li minus. i. si non, ubi q̄ ponit, or-
 natiuscule poneremus actm̄, p̄ ntō, et infinitū pro finito, quod dictū
 uocitāt, ut audiui te iurauisse melius q̄ audiui q̄ iurasti. Persi. Nec
 in bicipitiū somniaſſe Parnaso memini, rusticane dixisset, nec memini
 q̄ somniaui in parnaso. Subticuit aut̄ actm̄ me, quia ubi idē est sup-
 positū finiti & infiniti (ut etiā Badius meminīt) elegāter semel ponet
 Qz si diuersa sint supposita, ambo uolūt exprimi. Virgi. ænei. ij. Me
 si cōelicolę uoluissent ducere uitā, has mihi seruassent sedes, in urba-
 ne dixisset si celicolę uoluissent, q̄ ego duxissem uitā &c. Potes con-
 cinne per finitiū omisso q̄, ut uel ne, sic loqui, uolo scribas, rogo ue-
 nias, caue mentiaris, sed ut Valla præcipit dicimus, uolo q̄ scribas,
 non autē q̄ scribis, sed bene gaudeo q̄ scribis, & q̄ scribas, nollē hic
 omittere q̄, sic gaudeo scribas. Incauti abutūtūr q̄ pro ut, & contra
 dicētes, rogo te q̄ uenias &c. q̄ enim causam plērūq; dicit efficientē
 & significat quia. Ut yō causam finalē, uelut q̄ studes gaudeo, id ē
 quia studes, sed rogo te ut uenias hic nō licet q̄ ponere, neq; illuc ut

C ij

Ioannis Despauterij Niniuite

*Fred. de la Haye
B. 77*

nec dices, Ioannes est tam doctus q̄ mirū est, unde notanda est hæc regula Alexandri Hegij. Post, tam, tantū, talis, adeo, sic, ita in claris authoribus sequitur, ut, & non, q̄, siquādo inuenī contrariū, scitō esse aut mendosum, aut non imitandū. Teren. Nunq̄ tam dices cōmode, ut tergū meū tuā in fidem cōmittā. Plinius in naturali histōria. Nullum tam impudēs mendaciū est, ut teste careat. Idem, Adeo teneris ut gestatum tolerēt. Cice. lib. viij. episto. Cum ita iejunus fuissim, ut ne aquā quidē gustarem. Idem, Senectus plærifq̄ sic odiosa est, ut onus ætna grauius dicant se in humeris portare. In euangelio Ioānis. Sic deus dilexit mundū, ut filiū suū unigenitū daret. Itē post uerba rogandi sequitur, ut, & non q̄, ut rogabat iesum quidā phariseus ut manducaret cum illo. Post uerba quoq̄ iubendi, ut, nō q̄ se quitur, in euangelio. Hæc mando uobis ut diligatis &c. In Genesi, Pater præcepit nobis, ut hæc tibi uerbis illius diceremus. Item post hæc uerba metuo, timeo, uereor, & similia in claris authoribus nunq̄ sequitur q̄. Teren. Timeo ne pater iam rure redierit. Post facio, efficio, sio sequitur, ut ueluti Ioānes fecit, ut ego legerē, deus nō efficit uthomo peccet, non autē q̄ &c. Petrus significauit mihi, ut uenire, non q̄ &, significauit q̄ pater uenit, non ut, de his multa in farraginē quadā non spernenda dicuntur. Omnis dīctiō technice (ut Carissimus) aut materialiter (ut triuiales aiūt) posita est nomē, ueluti, amo est uerbū, quod uerū non est pro ipsa dīctione sic posita, sed pro simili, ut ego amo, sic ego est primus, hic ego est tertius personae, sed hēc ad dialecticos relego. Aduerbiū quoq̄ uice nominis fungitur. Martialis, Cras te uicturū cras dicis posthume semp. Dic mihi cras istud. Post hume quādo uenit: sic satis, parū, mane &c. Partim. i. aliquādo cum genitiuo semper cupit uerbū plurale, ut partim uirorū sunt occisi, partim uirginū sunt stupratae, partim lignorū sunt cōbussta, nec dicimus partim homines, animalia &c. licet quadrigarius Claudius ita loquutus sit, Author est Gel. atticarū nocti. lib. x. cap. xiij. eiusmodi orationes perelegātes sunt tam in prosa q̄ carmine. Pars pro aliqui ut pars secāt magis est poeticū, ut turba ruūt & cetera post ea q̄ dicētur. Plus decē hoīes perierūt, recte dicitur etiā in prosa, & ornate q̄ dem, siquidē plus ut amplius, aduerbiū est in eiusmodi loquutione, nam per nomē dicerē plures q̄ decem &c. sed prius est trītius. Terētius in Heaut. Adduxit secū plus decē ancillas oneratas ueste & auro. Et in Adelphis. Plus qngētos colaphos infregit mihi. Liuīus. iiiij. de bel. pu. Hostiū plus mille cæsi romanorū minus mille interfici. sic plus decies &c. Et plusq̄ decies, quod rarius & forte non tam ele

gans. Sueto. Ne plus q̄ bis in mense e legit̄mis senatus agere. Cīce.
 Item ad Plancū. Sed non plus duobus aut tribus mensibus, deinde
 absuit a nostris. Colu. Plus quattuor digitis adobrutū est. Addidī p̄
 ter barbaros, NE PVER VNI pluralē &c. Hoc est uni pluralē
 raliter loquendū, ut prēceperunt satis Nicolaus Perottus. & Aeneas
 Silvius. Badius atq̄ alij, male nāq̄ dicimus. Rogo uos amice ueni
 atis ad cōnā, legant barbari libros sacros & prophanos, & inueni
 ent ad unum ut unum, semper singulariter fieri loquitionē, ueluti,
 Ave Maria, tu es filius dei uiui, tibi dedi claves regni cōlorū, si hūc
 dimittis, non es amicus cæsarī. Tu mihi quodcūq̄ hoc regni, tu sce
 ptra Iouemq̄ Conciliā, tu das epulis accumbere diuum, si uos dī
 xisset æolus diminuisset orationem. Et Iunonis honorī derogasset,
 minus enim est cum alijs q̄ solū aut posse, aut gessisse. Ait Badius,
 Errorem autem gallicus sermo dedit, & Alexander confirmauit dī
 cens in figuris. Dicīt esse lepos sermo directus ad unū. Ut tens plurā
 li, uelut hic, Nostis bone presul, hic error longe fœdissimus macu
 lat orationē cōptūis alioqui pulchram. Putauit sanctissimus uir Bo
 nauentura honestum uni pluraliter loqui, ideo in libello de uita Ies
 u (si modo sit Bonauenturę) inducit angelos Iesum pluraliter allo
 quentes, sed quid surdīs clamō, quando ut Petrus Pontanus cæcus
 uerissime cecinerit. Nerea syderibus confundas æthera ponto. Bar
 bara lingua genus retinet quod habere solebat. Non licere uni plus
 raliter loqui, ostendit Quintilianus dicens, Barbarismū esse si quis
 uni dicat Saluete. Idem habet Diomedes & Donatus, at usus (dicēt)
 contrarium obtinuit, id certe decepit plurimos, q̄ usus diffinitionē
 nescierunt. Sic Synthenius ait, inuidis ex arte producitur, usus ta
 men corripit, & usus patrius seruādus est. Aelius Antonius Nebris
 sensis, uir mea quidem sententia doctissimus, negat aliud esse usum
 q̄ artem in grammatica, nam quod olim ex arte atq̄ adeo usu dices
 batur, nunc ex usu arteq̄ spernitur, ut ostendunt homonis & homi
 nis, usus non a multititudine quacūq̄ uim capit, sed a doctorū con
 sensu tantū. Praeclare id ostendit Fabius libro primo institu. ora.
 Voco (inquit) consuetudinem latini sermonis non imperitorum,
 sed eruditorum consensem, & summorum uirorum in eloquentia iux
 diciū pro ratione est. Constat autē hūc loquēdi abusum nō ratione
 nec autoritate, sed esse introductū. iam ait primo digestorū Celsus
 Qd nō rōne introductū est, sed errore primū, deinde cōsuetudine
 obtentū est, in alijs similibus non obtinet, & eodē titulo Vlpi. ait,

C iiiij

Ioannis Despauterij Niniuite.

Quū de consuetudine ciuitatis uel puincie confidere quis uideat. pri
mū quidē illud explorandū esse arbitrator, an etiā cōtradictio aliquā
do iudicio, cōsuetudo firmata sit, huic autē errori usq; est contradic
tum, & ab eruditissimis reclamatū, non est igit̄ usus, sed turpis abu
sus, licet poetę aliquādo pluraliter ad unū uideantur locutionē dire
xisse. Virg. lib. ix. Vos o calliope precor aspirate canenti. Serui⁹ ait,
Syllepsis per numeros, erit enim rectū, uos o musæ, aut tu o Callio
pe, Landinus tamē ostendit Calliope inuocata, ceteras inuocare mu
sas, & sic uni ut uni non loquitur pluraliter. Ver. in. x. Crimē amor
uestrū, formęq; insigne paterne. Seruius ait. Vestrū pro tuū accipiūt
& ad solum cygnū referunt, ut uos o Calliope precor. Hęc ille. Dicē
mus ergo reperiri forte bis, ter ue, sed apud poetas non sine licentia,
nec secus q̄ magno in opere, ubi quādoq; bonus dormitat Homer
rus. Plautinus Euclio ad Megadorū, uobis iubet, uerū omnes taxat
diuites. in Amphytriōe Alcumena ad solū Amphytrionē. Quis igi
tur nisi uos narrauit mihi illīc ubi fuerit praeliū, & in Milite Periple
etomenus ad Sceledrū seruū. Quid uis licere facere uobis uerbero.
In rudente. Demones ad solā palestrā pergit & uobis contingit, sic
alibi sēpe uidetur uni pluraliter loqui, sed si caute dispexerimus, ad
plures referrī loquutionē semper uidebimus. raro em seruus sine cō
seruo, meretrix sine ancillula &c. Si tamē maiori loquamur, dignita
tis nomine appellabimus. Contra superior nomine proprio, nisi irē
aut indignatiōis gratia minorē cōpellat, ut notauit Seruius in illud
Virgilij ænei. i. Tuus o regina quid optes &c. Si fuerit itaq; blandi
uscule compellandū, dicemus, Oro tuā nobilitatē, dignitatē, clemen
tiam, humanitatē, modestiā potius q̄ humilitatē, castitatē puritatē,
beatitudinem &c. Cauendū tamē ne uester (quia intrinsecus est plus
rale) uni dicamus. Idem de se nunc singulariter nunc pluraliter loq;
tur. Donatus in Virgilij. iiiij. ænei. ibi. Dixit, & os imp̄ssa toro mo
riemur inulte. Sēpe usurpamus (inquit) ut de uno dicamus nos. Vir
gilius, O Melibē deus nobis hęc ocia fecit. Nāq; erit ille mihi semp
deus. Quintilianus, Vtinā hoc fata mihi prēstarent, ut residuū labo
rantis animę in tuo poneremus amplexu. ecce Idem de se nunc sin
gulariter nunc pluraliter loqui. Idem lib. viij. instit. orat. Cicero ad
Brutū, Populo inquit imposuimus, & oratores uisi sumus, qui de
se tm̄ loqueretur, quod genus nō orationes modo ornat, sed etiam
quotidiani sermonis usus recipit. Hęc Quintilianus. Male itaq; &
si uni pluraliter loqueremur diceremus uos estis doctus, quia Cice
ro nō dixit nos sumus orator, sed oratores, nos sumus uisi nō uisus
At dicit dialecticulus, non est maior ratio q̄ de nobis pluraliter los

Syntaxis

Fo.XIII.

quamur quod de altero. Immo quia modestia fecit, ut de nobis pluraliter loqueremur, sed pone ratione esse nullam, adhuc authoritas unum defendit, non alterum. At quid mouit primi maiores nostros, ut unum dicerent magis quam alterum. Dic tu, cur non dauerunt, ut amauimus, aut uas uarum, ut mas maris &c. Audiatur Julianus digestis titulo de legibus & senatus consultis dicente, Non omniū quae a maioribus introducēta sunt ratiō reddi potest. Et subdit Neratius. Et ideo rationes eorum quae cōstituitur inquiriri non oportet, alioqui multa ex his certa quae sunt subuertuntur. Et Quintilianus lib. i. insti. orat. Meminerimus non per omnia dici analogie posse ratione, quā sibi ipsa pluribus in locis repugnet. Et lib. viii. Qui iaculū emittit iaculari dicunt, qui pilam aut suam appellatione priuatum sibi assignata caret. Et ut lapidare quid sit manifestum, glebarū testarūque iactus non habet nōmē. Vides quō a sī locus parū est efficax in grāmatica, nisi autoritate fulciatur,

Regula elegantiæ.

Quod duo si rectos numerum verbo variorum
Præponas, verbum quadrabit proximiori.
Omnia pontus erat, deerant quoque littora ponto,
Vestes sunt lana, at vestes est lana caueto.

Verbū substantiū positū post duos nōtōs diuersorū numerorū elegeranter conformat proximiori. Terē. Amantiū irē redintegratio amoris est. Oui. Vestes quas geritis sordida lana fuit, nuptiē unū connubium est. Plī. Animē leonis uirus letale est. Venetiē diues oppidum est. Venetia est ipsa prouincia, qui secus loquitur ineleganter loquuntur, sed latine non satis, tamē ut doctissimus uir Iodocus clichthoueus dixit in Dathū si recte recordor. Oui. in metamor. ait, Gaudia principiū nostrisunt phoce doloris. Quod si uerbū in medio ponatur, præcedenti cōformabitur, ut Athenē sunt pulchra urbs, populus est hoīes &c. aliquā legi contrariū, præsertim ubi est capiū pro significat, ut pisces quos cōperūt apłi, est collectio fidelium. i. significat collectionem &c. Vbi libentius uerbū in fine locarem, ut in Psal. Mandata tua meditatio mea est. Ad Corinthios. An nesciūt quoniam membra uestra templū est spūllanci qui in uobis est.

II, REGYLA PRINCIPALIS.

Cum substantiē vocans & vim quod seruat eorum.
Si sit res eadem post se rectū retinebunt,

C v

Ioannis Despauterij Ninivite.

Verba substatiua, uocatiua, & eoruū uim habētia regūt a tergo ntm
q uere aut false significat accipi, p eadē re cū ntō a frōte recto, ut sum
paruu, uocor loānes, sedeo lētus. Dixi q uere &c. Alioqñ ḡtūs pos-
nerei, ut liber est Ioānis, aut dtūs, ut q̄ternio est petro &c. Inuenit alī
q̄n ntō loco uocatiuu. Catullus, Ruse mihi frustra ne qc̄q̄ credite
āmice, sic Ser. dignate. i. digne habite dixit, Tu sic loquere, Petre esto
bonus nō bone. Proptius quoq̄, ut Catullus ait. Lectule delitijs fa-
cte beate meis. Et Virgi. Salue uera Iouis, ples decus addite diuis. Illi
us aut̄ eiusdē ēnei. i. Nate meq̄ uires mea magna potētia solus. Nate
patris sūmī q̄ tela typhoea tēnis. Ordo est ut notauit Badius, Nate
q̄ solus tēnis &c. Putāt qdā sīles copulari casus etiā hic, liber est petri
qa intelligit ens, sic diceret dialectici negātes obliquū posse eē pdicaz-
tū. Ceterū & si hoc forte uerū sit, nō tñ dicemus, liber est ens uel exis-
stens, qa qdā subaudita turpit exprimūt, ut de uocatiuo iā diximus
ubi ntūs itellectus nō exprimit, ut Tityre coge pecus, o tu ama &c.

Verbū substatiūt est qd p se substāt nec indiget alio, sed i ipm cæ-
tera resoluūt, ut ego lego. i. sum q lego. Ait Calepinus, Ego yō le-
go. i. sum legens qd in passiu non accidit, qa partcipio p̄senti caret
apud latīnos, ut partcipio p̄terito in actiu uoce. substāt quoq̄ i cō-
iugādo passiu, deponētibus, cōibus & neutropassiu, cū in psona
libus passiu uocis. Existimat aut̄ Plato illa nō eē q̄ orianī, ut intere-
ant, augescāt, senescāt, id yō opprie eē dicit qd ēternū est neq̄ mutabi-
le, neq̄ corruptibile, qd dei, ppriū est. Vñ est illud. Ego sum q̄ sum,
tāq̄ solus deus esse dīcāt. Sic Beſſarion elegatissimus Platonis defen-
ſor ait. Permenidē & Mellissum poetas & philosophos intellexisse
tm unū esse, quod ipsorū pbat carminibus. & ponitur est frequēter
sine casu a tergo. Verba substatiua duo sunt, sum, s̄tio, nam existo, p
sum rarius capiūt, ut exto, & utrūq̄ significat emīneō, extra s̄tio. aliqñ
etiā supersum. Oui. Existūt montes quos sūmū texerat æquor. Mul-
torū poetarū opa nō extāt. Cice. de diuinitate. sūmersus equus uo-
raginibus non existit. Et iterū. Existit hoc loco questio subdifficilis. i.
prodit, exurgit, & lib. i. offi. Atqui eo tempore tātē discordiē secutę
sunt, ut & tyrāni existerēt, & optimates exterminarent. i. apparerent
pdirent &c. Idem, Quę ut scis, extat oratio, ut em̄ de hoīe dicit supē-
se, quia uiuit & nondū sub terra humatus est, ita de inanimis extare,
id est extra stare, & in tenebris nō latere &c. Cōtrariū est intercidere
Pli. li. xxxv. siue extat intercidere. Capiūt etiā p manifeste esse, Ait Ca-
lepinus. Lactantius li. iiij. Si cōlesib⁹ beneficj⁹ extiterit ingratus.
Cōposita substatiuorū substatiua nō sūt, ut desum, desio &c. de qb⁹
infra agēt. A tergo aliquid p ntō ponimus, ut a fronte. Cice. ad Atti

Ono ſt ſta ſta

cum magis isti seruit si obseruare seruire est, hoc ideo sit, q[uod]a (ut Priscianus ait) Infinitū rem significat ipsam quā cōtinet uerbū, currere enim cursus est. Valeri. Maxi. de policrate. Velle ac posse in æquo possit erat, i. uolūtas & p[ro]t[er]as uel potētia. Seneca. cxvij. epi. Inter sapientiam & sapere quid intersit, nescio. Verbum uocatiū est qddā genere qd p[ro] rei nomē p[ro]sertim, p[ro]priū, aliquā etiā cōe determinat, ueluti uocor Ioānes, studiū sapiētię que philosophia appellat. Dixi qddā generale non quoddā, ne duo adiectiua cōnecterent, quid autē substantiū est. Cice. in epi. Est quiddā tertius, sic bonū latinū nolūt, sed ut Ouidi. Quā legis a rapta bryseide litera uenit. Vix bene barbarica græca notata manu, & luuena. Quū sit turpe magis nostris nescire latine, subaudi loqui. Sunt autē uocatiua quinq[ue], nuncupor, apipellor, uocor, dīcor, nominor, quoruū uim seruat inscribor, qd triuiales dicunt intitulor, quo utunt etiā nō penitus aspernandi. Tu inter glossemata rejicto. Quis inscribit hic liber, nō qualiter, aut quō uocat. Inscrībit æneis uirgiliana. Hora. iu arte. Descriptas seruare uices operūq[ue] colores, Cur ego si nequeo ignororq[ue], poeta salutor, diuites salutanf dñi. sic cognominor, baptizor &c.. Interpretor quoq[ue] scribor, h[ab]eres arguor insanus. Actiuia uocatiuorū duos habet accusatiuos pro eadē re acceptos, uoco te patronū. In Euangelio dicitur, Vocatis me magister & dñe, qd nolim imitari, licet nomē uocandi actū definiēs technice uideat accipi, ita ut sit abltūs pro ntō uel actō habitus, quia p[ro] ntō accipiū, uel (ut aiunt) supponit, aut quia actiuū post se actū uult, nō tñ eodē modo, ut ceterę dictiones, nam cum dico, quis uocaris, non capit q[uod]s technice eodē modo, ut hic, q[uod]s est monosyllabū, necq[ue] petrus, cum dico uocor Petrus, ut cum dico Petrus est nomen. Plautinus Mercurius ad Sosia. Qui nunc uocare Sosia. Rndit Sosia, Nemo nisi quē iussleris, qui igit[ur] dixerit uocor Petrum, incōgrue loquiū quātāuis habeat rationē, q[uod]a authoritate sine dubio caret, sine qua oīs ratio in grāmatica claudicat, qui uocare, p[ro] q[uod]s uocare, euphonía saluat. Terē. Qui uocare. Plau. Qui uocat. Dic uocor Petrus, necq[ue] addas ego nec tu, authore Lācilotto cū Prisciano. Dicimus uocor Ioānes, est mihi nomē Ioānes, est mihi nomē Ioānis, & habeo nomē ioānes is. & nē, p[ro]bat id Ser. in illud Virgi. ēnei. i. Cui nūc cognomē Iulo, sed elegātior ē sermo p[ro] dtm, ut ipse ait, Afferā et ipē nō nihil testimonij. De ḡtō Mercurius Plautinus nomē Mercuri est mihi. in Mechanis de ntō. Mihi est Menechinu, nomē in eadem scena, p[ro] datiuū, huic etiā Menechino nomē est. Liuius, Cui faustulo nomē fuissē ferunt. Item lib. xxv. Scipio cui Aphricano fuit cognomen. Iterum de ntō Cicero. Clodius cui nomen est Phormio. Sub-

Ioannis Despauterij Ninuitæ.

statiū a tergo pōt primā psonā regere. Plau. in Sticho. Ego tu sum.
Tu es ego, copulat uerbū primā & secūdā ambobus prēpositis, cōtra regulā aī posītā, si recte cōsiderem⁹, scđn quā dīcēdū uidet, ego
tu es, nō ego tu sum, licet sunt diuersorū numerorū. Copulare ne q̄s
barbarū credat, Cice, uoluptatē cū honestate Clitomachus & Cali-
pho copulauit. Vīm uerbī sum habēt multa ualde. Audiui hoc pū-
er. feci inuitus. i. (ut trūialiter dīcā) contra uolūtātē melius q̄s inuite.
Cicero in Catore maiore. Inuitus quidē feci. Virgi. in. vi. Inuitus re-
gina tuo de littore cessi. dicimus ergo cedo de loco, sed in carmine ma-
gis opinor. Dixi imprudens. i. sine p̄meditatione. Sunt autē p̄cipue
trīplicia. Primo passiua, q̄rū actiua duos petūt a ctōs, p̄ eadē re acce-
ptos, ut crederis diues, q̄a dicimus credo te diuitē, ubi esse subaudiri
uidet, Habeor. i. iudicor, doctus, paup., insons. Salu. Virt⁹ clara eten-
naq̄ habet, ne dicas Ioānes reputat bonus, quia reputare significat
cōsyderare, cogitare, recolere. Putare em̄ cogitare significat, quia co-
gitando putamus. i. refecamus mente q̄e falsa aut inutilia sunt. Sa-
lustius. Quī sentētias nōnullorū ipse mecum reputo. Luius li. i. Qui
sis non unde natus sis, reputa. i. bene consydera. male ergo dicit, Iste
est magnē reputationis, pro famē uel authoritatis. Videor Dauidi
sordidus, uideris diues, hīc uidetur mihi seruus, sic in plurali, barba-
re yō sic imperiti loquūtur, uidetur mihi q̄ es diues &c. quia uidet
q̄, male dicitur, ut notauit Valla, & post Vallā Perottus, Badius &
alij, bene tamē dicimus ut mihi uidetur, ut illi uisum est &c. Item ut
uidere videor, p̄ ut mihi uidet, dicit pulcherrime iudicor doctus &c.
Item appares fatuus, non apparet q̄ es fatuus. Secundo uerba
eundi, ueuiēdi, incedendi, ut uenis Iodoce laudandus, concedo, do-
mum potus. Cōcedo, id est eo, uox elegātula. Parasitus uenit ad cō-
nam inuocatus, abiit cubitū incoenatus. Incedit trībus clientibus co-
mitatus, & dicimus. Comitor Ioannem, & comitor ab Ioanne. Vas-
de cautus &c. Incedere est cum fastu & magno apparatu ire. Seneca
Tenero ac molli passu gradū suspendimus, nec ambulamus, sed in-
cedimus. Virgi. ænei. i. Ast ego quæ diuū incedo regina louisq̄. Et
soror & cōiūx. Idem, Et uera incessu patuit dea. Deambulare qđ &
spaciari dicit, est uoluptatis aut exerciti⁹ causa ambulare. Tertio alia
quēdā neutralia ueluti uiuēdi, p̄manendi &c. ut iaceo sub dio, frigidus
sub dio, uel ioue, id est extra domū sub nudo (ut aiunt) cōcelo, ne
dicas sub diuo, stas resupinus, nascit⁹ pauper, uiuit inops, moriar nu-
dus, nudus egrediar &c. Petrarcha. Isolpes uariosq̄ uie circūspice ca-
sus. Item, Tantū ergo sacramentū ueneremur cernui. i. inclinati qua-
si terrā cernentes. V̄lus est hac uocula. Virgi. Sedeo curuus, erexit

nolim dicere sedeo iustus, albus niger, q̄a ntūs rectus a tergo debet exprimere modū uerbi, ut quō sedes: erectus, curuus. Iacet supinus, uiuit lētus, ponunt em̄ pene, p aduerbijs. q̄s em̄ sic loquit̄, sedes aial, ambulo corpus &c. Vim uerbi sio habent efficior, euado, ut efficior bonus, euasisti peritus, qd etiā dicimus p actū cū ppositiōe in, ut euasisti in doctū uirū, significat etiā aliud euado, sed hac in locutiōe est lōge pulcherrimū. Viuo lētus, i. lēte q̄cqd dicāt triuiales.

Esse Infinitum,

Esse pares optat casus, sed non male dices

Huic licet esse probū, loquitur sic Quintilianus.

Esse copulat similes casus pro eadē re acceptos, quorū a fronte pos̄tus nisi sit actūs, nunq̄ regit ab esse, de ntō, uideor mihi esse doctus, non docto, q̄a pro priori casu respicimus suppositū uerbi persona lis, ut ego uolo esse doctus &c, sic colligimus ex doctissimo grāmatico Ioāne sulfipitio, ab ipso Badio q̄ optimē enucleato. Terē. Hei mihi disce esse pater ab his qui uere sciūt, aliquādo nullus uideſt ntūs p̄cedere, & sequit̄ tñ. Idem, Quę seſe inhoneste optrauit parare hic dicitias, q̄ in patria paup̄ uiuere. Hinc aliqui eliciūt dici posſe, placet mihi esse bonus, sed minus recte. ait Lancilottus, quia apud Terētū ntūs intellectus p̄cedit, ut hic, Sperne repugnādo tibi tu cōtrarius eē ideo licet dicamus, uolo esse bonus, disco esse pater, opto paup̄ uiuere, quia uiuo habet uim uerbi substatiui, non tñ mihi placet esse doctus, nec dicimus (ut idem ait Lācilottus) Platonis interest esse boni. Nam aliud est dicere in re Platonis boni, aliud utile est Platonī esse bonū, nec usq̄ legimus copulatū ḡtm (ait idem) nec modū hūc loqndi, sicut illū, p̄cipe illi esse amicus, uel meus amicus, sonat em̄ nescio qd triuiale. hęc Lācilot̄ us, cui cū Mācinello facile assentior, contra Vallā qui dixerat, illi ne libeat tibi eē int̄imus, qd inusitate qdē diciatur, ait Valla, inueni tñ apud Lucanū, qd negat oīno Mancinellus, Nāc̄ in illo Lucani li, ix, Tūtūq̄ putauit iam bonus esse sacer, nt̄m p̄cedere & seq̄ cōstat, qd in alijs nō sit. sic Ouidius de ponto. Et quis in extremo positus iacet orbe tuorū. Me tñ excepto q̄ p̄cor eē tuus, dicere potuisset (ingt Valla) sed nō tā uenuſte, quē p̄cor eē tuū, qui modus loquēdi & grēco fluxit ubi est usitatissimus. Cōcludit igitur Mancinellus dicēdum esse, p̄cipe illi mihi esse familiari uel familiare, ut licet mihi esse bono & bonū, sed ornatius casus copulamus s̄līs. Hora, in arte. Mediocribus esse poetis. Nō dīj nō hoīes nō cōcessere colūnq̄. Qui. viij. Meta. uobis immunib⁹ huius esse mali dabīt. Hic

*Dicitur etiam in definitione quae a seipso dicitur a
prosa praece nō metaphorice significare autem est de laus magistrorum f.
hunc Bartolus Prostutus sic*

Ioannis Despauterij Niniuite.

imunis. i. exēpt⁹ q̄st ad munia, q̄ sunt popularia grauamina, nō obli-
gatus. Quintū. lib. iiij. An illi accidat uiro bono esse uel malo, & lib.
iiij. Procuratori em̄ tibi esse non licuit. Martialis ad Carinū, Nobis
non licet esse tam disertis. Philelphus li. epi. i. Prolixiori mihi esse nō
licuit. Exemplū posterioris, quia maius est dubiū. Hora. Me primū il-
lorū dederim q̄bus esse poetas Excerptā numero, legi quibusdam lis-
bris q̄bus esse poetis, Hypomestra ad līnū. Quo mihi cōmiso non li-
cet esse piam. Quintū. li. vñ. An huic esse procuratorē liceat, & li. iiij.
procuratorē tibi esse non licuit. Terē. in Heaut. Nō expedit bonas
esse uobis. Cesar lib. vi. de bello gallico. Quibus iam licet esse fortus
natissimos. Luca. li. iiij. Nūquid tibi magne per umbras. Perc̄ meos
manes generū nō esse licebit, & in sacrīs. Dedit eis potestatem filios
dei fieri, quia fieri ambulat cū esse. Et alibi, Nūquid molestos esse ho-
minibus est parū uobis. Nebrissensis ait recte sic dici, quia actūs præ-
cedens implicat qui, ppter datiuū facile intelligit̄ neq̄ exprimeat. q̄s
em̄ sic loquutus est, licet huic hūc esse procuratorē &c. Possimus q̄q;
ut Badius cum alijs quibusdā doctissimis, ordinare sic ut infinitum
ante se nihil habeat, post se actū, ueluti esse procuratorē licet huic, et
totū esse procuratorē fungī officio ntī, ut discere ē bonū &c. dedit eis
hoc. s. filios dei fieri, quod fungetur officio accusatiui &c. ubi eē nāq;
nullū casum ante se habet, nec intelligit̄ ntī, si casum a tergo habue-
rit, actūs erit, esse pauperē p̄stat q̄ esse diuitē iniuste. In hac regula nō
sine autoritate temere loquendū est. Ouidi. Sperem⁹ in molli mo-
bilis esse thoro, quia licet excusent p̄ subauditionē aītī nolle dicere,
sperē esse mobilē, nec sperē me esse mobilē, licet nihil sit forte uitij, re-
ctius tñ dico, spero esse mobilis, ut uolo esse doctus, q̄ uolo me esse
doctū libentius dixero. Est tñ ubi p̄ ntō magis desyderet aītūs, p̄ser-
tim a parū elegātibus. Ouidi. lib. xiiij. meta, sed em̄ quia retulit A iax.
Esse louis, p̄ nepos, p̄ retulit esse louis pronepotē. Et li. i. de Ponto ad
Maximū. Hoc ubi uiuendū est satis consequar aruo Inter inhuma-
nos esse Poeta getas, licet autē dicere, Apparet seruus hic eē dñi pau-
peris. De fore dicūt quidā idē quod deesse, de ḡtō, uocatiuo & abla-
tiuo Lancilottus, uir mea quidē sentētia exercitatissimus, dicit nō re-
periri exempla scio dari solere uolentis esse boni &c. sed autoritatē
poetē aut oratoris quærimus, Esse dei &c. philosophis relinquimus
audiū loannem esse doctum &c.

Appositio,
Apponens coniunge pari casu duo fixa.
Esto res eadem declaratumq̄ præito.

*Exemplar 3 figura 15 locutionis et constructionis figura locatio
modo loquendi ut afferat niss fontes 1. L
tus aquae 2. fontis figura locutionis que sit vera dictio
ut dicitur. **Syntaxis** **Fo. X VI** et paragoge eiusdem*

Quoniam Alexāder figurās cōstrūtiōis ponit in regimine nūi neq; ut sēn
tio) inepte, ideo & ipse eundē ordinē seruās. eas hic ex ordine locabo
multo breuius (ut spero) clariſc; ponā vō figurās septem, qnq; no
bis oīno imitādas tam in prosa q; in carmine, appositionē, euocatiō
nem, conceptionē, pleſim & zeugma, duas nō oībus passim imitā
das, antīptosim & synthesin, in quibus reliq; alexādrinorū (ut aiūt)
impedimentorū absoluent;. Appositionē esse figurā post, pbabim⁹
cōtra trūiales Alexādro iniuria plērūq; detrahētes. ut qui Alexan
dro longe sint ineptiores. Est igitur de appositione regula. Duo no
mīna substātūa, p eadē re accepta, uel mystice sine cōiunctiōne
media, quorū alterū declarat alterū, ponūtur in eodē casu, pcedēte
declarato qd plērūq; magis cōmune est, ut fratres gemini, de quo
Quintilianus li. ix. Quedā (inquit) ordine pmutato sūt supuacua, ut
fratres gemini, nā si pcesserit gemini, frēs addere nō est necesse. Hæc
Quinti Male itaq; cōcedūt qdā p eodē diciāl homo, & homo ani
mal. Erroris causam ex Virgilio cōcludētes in Bucoli. Castaneasq;
nuces mea quas Amaryllis amabat. Non uidēt semidocti fieri appo
sitionem gratia, pprivatatis significandę, ut Henricū hominē deo serui
entē dīlico, uel hominē qui deo seruit dīlico. Fīt em Appositio tri
bus de causis, ut docet Sulpī. & declarat Badius. Primo causa restrī
gendę generalitatis, urbs Gādauū, arbor laurus, mēlis ianuarius, flu
uius rhenus &c. ubi alterū turpī posueris in ḡtō, ut in Raudensem
declarat Valla. Salu. Virbē romā sicut ego accepi, initio troianī con
didere. Virgī, tñ metri causa dixit. Hic tñ ille urbē Pataui sedesq; lo
cauit. Palladius quoq; oppido Cumarū. Itē arbor sycomor⁹, sydus
saturnus, qd etiā saturnī dicere potes, ut mons Auētinus. ut pprivū
sit ipsius mōtis. & mōs Auētinī, ut sit nomē regis illic sepulti, qui no
men montī dedit. Secūdo causa remouēdē equocatiōis, ut canis ani
mal latrat, leo signū ardet, & hic polysemū pcedit, & pinde frequē
ter minus cōe, qā hoc casu declarat a magis cōmuni. Pli. Lupū pīscē
nō uidit italīa, si magis cōmune nō addidisset, potuisset certe de qua
drupede nō de pīscē intelligi. Cāesar. Aquitania a Garūna flumē ad
Pyreneos montes, & eā quę est ad Hesperīa. Addidit flumē, ne qd
aliud significari uideref. Idem, Gallos ab aquitanis Garūna flumē di
uidit. Tertio sit appositio causa attribuendę pprivatatis, & sic magis
cōe adiectiō, uel alio determinatū sequi solet, ut Petrus homo dōz
etissimus. Virgī. Proximus ille Procas romanę gloria ḡtis. In appo
sitione subaudit ens uel q, q, qd, ideo, uoco te loānē, nō est appō. ut
neq; dedit filiū pīciū mīdi, p in pīciū, neq; sicut loquutus est ad pī
nos Abraā & semini eius, nā sensus est, loquutus ē ad pīes nīos, lo

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

quutus est inquā abraā &c. Tu ne dicas loquor ad Petru & Paulo. Cui substatiuorū adiectiuū adhēreat sensus indicabit. Ego ille Marcus Tullius Cicero. Dicunt appositionē aliqui esse de his ante dictū est. In medio substatiuorū ponit cōiunctio, sed dūtaxat ubi uni duo apponūtur, ut maria & mater & uirgo, sit tñ ex tribus sine coniunctione in pnoie, noie, cognōie, īmo etiā agnoie . ut Marcus Tullius Cicero. Pōt mediare abltūs noie, ut uidit Iesu hominē sedentem in teloneo Mattheū noie. Ex duobus pure adiectiuis non sit appositiō quia musicus grāmaticus &c. sunt pene substatiua, ut musicus canit hic est bonus musicus, nō sic aut̄(de q̄ frustra digladiātur dialectici) Ioānes est quātus albus, uel qualis albus. Seruius in illud Virgi. Androgeo galeā clypeiq̄ insigne decorū. Induit, ait insigne ornamentū & decorū adiectiuū est, ne sint duo epitheta quod apud latīnos uitiōsum est. fecit tamen Virgilius paucis uersibus, ut lenta quibus toro facilis superaddita uitis. Hec ille. Epithetū penultima breui &c. i. adiectiuū, uel quid eius loco &c. Fit appositiō p̄ oēs casus, ut arbor sycomorus ris ri. ri. ro. rem. rum. &c. ut præcurrens Zacheus ascensit in arborē sycomorū, Hieremias. Mittā uobis serpentes regulos. In Euangelio dicitur, Videns arborē sīci, sed possunt diuersa esse, q̄a fīcus etiā fructus est, ut si dicerē arbor dulcissimi pomī, sed bonī auſthores semper consulēdi. Dicimus arbor quercus & arbor querna. Boeti, Quernas tendit ad arbores. Deus Habraā non est appositiō, quia genitiuus est Habraā. In Mattheo dicitur, Oblatus est ei unus q̄ debebat decem milia talenta. Appositionem esse dicunt, maluissem dicere talētorū & duodecim milia signatorū q̄ signati, nisi excuses, ut Badius, signati ad duodecim milia, sed de mille & mille & milia in regimine genitiui. non sunt audiēdi qui dicunt milia fuisse adiectuum Philephus in satyris dicit millibus uenenis millib⁹ rixis, ut notauit Thessalienis. Magis cōmune aliquādō intelligit, ut am corresp̄tam, sola bubo, prēneste sub ipsa, de quibus in synthesi. Duobus p̄fertim modis diuersorū numerorū substatiua in appositione eē contingit. Priore quidē si alterū alterius numero careat, ut urbs athēnē, pisces signū, posteriore si alterū sit collectiuū. Ovidi. Quid meruere boues animal sine fraude dolisq̄. Simplex ac rectū natū tolerare labores. Inuenies id quoq̄ ubi neutra causa locū habebit ubi ergo fieri debeat sensus indicabit. Anne tā confuse plura exempla. Virgil. Formosum pastor corydon ardebat Alexim Delicias dñi. Iuuenal. Q̄ta est gula quē sibi totos Ponit apros animal, ppter cōiūia natū Item, Ego suscitabo chaldeos gentē amarā &c. ubi copulatū uirtute plurale est. ideo supersedendū censeo.

Sí ternæ primam des, totum sit tibi prima.

Sic secundam des ternæ, totum esto secundæ.

Pauper ego canto, Luca uir maximus audi.

Quando prima uel secunda persona iungit tertię sine coiunctiōe media. totū est prime uel secundę personę, quia tertia ut indignior, ab alijs euocatur, ut ego Ioānes sedeo, tu petr⁹ sedes. & dicitur euocatio. Prima uel secunda persona est euocans, tertia euocata, quidā dixit oīno nul lam esse euocationē, sed non dignor eū reprehēsione nostra in hoc opere. Euocatio est continua, id est sine medio coniunctionis tertiae personae ad primā personā, uel secundā reductio elegans. An uitiū sit, dicā post Zeugma, ut de alijs, ideo hic taceo. Si coniunctionis intercederet, esset alia figura, ut Ego & Ioannes currimus. Notabis autē personā euocantē debere in grāmatica partī ordinatiōne p̄poni & per personā euocatā declarari, intellectio qui, quę, quod uelens, ut in apposiōne, ueluti Ego pauper, id est ego qui sum pauper, uel, ego existens uel ens pauper cāto, alioquī prima aut secunda persona nō euocaret, nō em̄ euocat nisi uerbū ipsi conformetur. Plautus in Amphytrione, Neq; lac lacū magis est simile q; ille ego similis est mei, sic alter ego mihi literas misit, & non male dixeris, alter tu. Quatuor in euocatione reperiuntur. Persona euocans, ego, tu, nos, uos, persona euocata quęquis tertia, remotio copule, id est coiunctiōis copula latiue, & uerbū personę euocanti cōforme. Quoniā in euocatione declarauit quodāmodo esse appositionē, ideo persona euocans & euocata possunt interim quod sensus indicabit esse diuersorū numerosum. Ouidi. li. xij. meta. Populus superamus ab uno uixq; uiro, hic subauditur nos, sic ego delicię tue canto &c. Nos Iulius diuina gratia &c. In magnis lēsi rebus uterq; sumus, patebit. Euocatio duplex est. Explicita ubi utraq; persona exprimit, ut Apollonius scribis, q; latine sic loqmur teste Prisciano, & tu Apolloni scribis, sed hic figura non est, ut illīc, defende me tu uir optimus, per figurā, uel uir optime sine figura, qui apppter tu subaudit̄ ens, ait Valla uir acutissimi ingenij, a Badio Ascensio nō iniuria laudatus, sic tace tu homo impetratus. Tolle pronomē, & male dixeris ait Valla, quia tace uir impetratus, nō imperitus dicendū est. Euocatio implicita est ubi persona euocans subaudit̄, ut q; tēdis Aeneas extremus omniū troianorū, sic ordina, q; Aenea quo tu ens extremus omniū troianorū tēdis, ut Val la lib. iij. eleg. ait, sicut pppter pronomē tu intelligit̄ ens, ita pppter uos

D

Ioannis Despauterij Nintuitę

catiuū quoq; & licet sine figura possumus Aenea extreme dicere, ornatius tamē teste Valla, per ntū loquimur, ut Aue cæsar sūmus imperator, sic defendit illud, dñe dñs noster q̄ admirabile ē nomē tuū in uniuersa terra. In usitate autē dixit Pli. lib. viij. natu. histo. Salue pri-
mus omniū parens patrię appellate. Male v̄o teste eodē Valla p̄ so-
lum pronomē cum unico ntō sic. Quid facis tu seruus: nisi sic loq;
mur, quid sedes inter dños seruus, hic subintelligi ens, ibi subintelli-
gi non potest. Scripsi imitatus cum doctissimis Vallā ante duos an-
nos quī Ipris degerē, ad qndā hoc pacto. Salue Antoni uir integer
rimus, qd' in usitatū & Ciceroni, doctissimisq; qbusuis in auditū esse
dixit quidā, & nitebaſ hoc probare per Badiū in elegatiās Dathi de
hac re ſcribentē, ſed per eundē Badiū in eundē Aug. probauī me re-
te ſcripsisse. Ait enim cum Valla. Aue cæsar sūmus imperator &c.
Euocatio implicita quo modis fiat, nihil opus est dicere. Fit enim
per quīs p̄ne nomina. Per ſubſtatiua, ut Peccatores te rogam⁹. Oui-
dius. Hanc tibi Priamides mitto lēdē ſalutē. Idem. Penelope eōiūx
ſemper Vlissis ero. Teren. Calliopius recensui. Virgi. Coram quem
quæreritis ad ſum Troius Aeneas, ſed iſtud poetis magis conuenit, qa
teſte Prisciano, Apollonius ſcribis nō dicimus, etiā ſi intelligi poſlet
ego, ut Apollonius de ſe loquaſ, aut tu ut Apollonio loquamur, ſic
uideo doctos quodā notaffe. Libētius dicerē. Tu Petre ſcribis q̄ tu
petrus ſcribis, licet utrūq; interim legaſ. Per adiectiuū autē, ut oīmes
gaudemus. Paulus. ita multi unum corpus ſumus. Laudes chr̄ſto
redēptori uoce modulemū ſupplici. ſic per quēuis fere alia adie-
ctiua. Si q̄ uoles apte nubere, nube pari ait Deianira. Ouidiana. Sed
ſepe credit euocatio ubi non eſt, quia a tergo adiectiuū regit. Hora.
Ego primus iābos Inueni, tristis ſedeo, mūndus egressus ſum. In mu-
litis diuersus eſt ſenſus, ut regit a fronte & tergo &c. Qui & ipſe doct̄
dicunt eſſe oīs personæ, id quoq; uideſ mihi probari poſſe ex Quin-
tiliano lib. ix. in uidi in eſt ipſe (inquit) quod ſic intelligo, in prime p̄-
fonē uerbo prima persona intelligit. iſti igitur dicunt ipſa non face-
re eccl̄sim, i.e. euocationē implicitā, ſed ſi ipſe lego eſt quod ego ip̄e le-
gis, tu legis, ipſe legit, ille legit &c. quō addit̄ ſine nugatione ego, ſic,
ego ipſe legit. Certe propter discretionē idem, ego ipſe ſcribo, eſt qd'
barbari dicunt, ego personaliter ſcribo. Idem etiā implicitā facit. Ho-
ratius, idem indignor &c.

Conceptionū parafceue.

Quæ per et, aut ſocias iūgo dant rite valorē
Pluralem, ſic cum pro coniūgente reponſum.

Copulatū per coniunctionē copulatiuā, & per præpositionē cum, politā pro cōiunctione copulatiua (quod raro uisu uenit) fungit officio nominis, pronominis, aut participij pluralis numeri, ideo si uerbum apponat erit plurale, & itidē si adiectiuū, siue demonstratiuū, siue relatiuū & cetera, ueluti Ioānes & petrus currūt, sunt albi quos uideo &c. Ioānes cum Petro currūt, quod loquēdi genus (ut notauit etiā Badius) ita est rarū, ut sequi nolle, reperi tamē. Oui, illa cū lauso de Numitore sati, si esset mihi nunc copia eius operis Ouidiani, forsitan aliter sentire, nam quod ex. i. Aenei, afferunt. Remo cum fratre Quirinus Iura dabunt, debile mihi uideā, quia tolle Remo cū fratre, debebit nihilominus uerbū esse plurale, quia sic dicit, Cana si des & Vesta Remo cum fratre Quirinus Iura dabunt, & in illo secundi Aenei. Diuellimur inde Iphitus & Pelias mecum, magis placet cum Badio esse Zeugma, ut sit sensus. Nos diuellimur inde, deinde nominat quosdā dices. Iphitus & pelias diuellunt mecum. Pulchre loquemur cum Hora. Tu quid ego & populus mecum desyderat audi. Itaq; dicamus. Tu mecum debes iura tenere, potius q; debemus. Ego cum Petro gaudeo &c. Et atq; &c. quādoq; orationes copulant, nō dictiones, & sic non pertinēt ad hanc regulā, ut mater & pater est sanus, quia sensus est mater est sana, & pater est sanus. Et ponit in medio copulatorum, ut Ego & tu nīsi gemineā. Cice. Sustulimus man⁹ & ego & Balbus, & eque reddit ualorē pluralē. Que. i. &, postponit Ouidius. Mulciberis capti Marsq; Venusq; dolis, aliqñ & causa uerus postponit. Virgi. Thesylis & rapido fessilis melloribus estu &c. id est & thestylis. & Aenei. i. A tergo & lōgū per ualles pascit agmē, id ē et a tergo ut Donatus ait, de q; plura in uersilogo nostro de hyphmetro. Quidā abusi sunt q; sed quid nostra refert. liquidē Quintilianus lib. i. ait. Persequi quidem quod quisq; unq; uel contemptissimorū hominū dixerit, aut nīmē miserię aut inanis iactatię est. Vel & socię in sacrīs habent aliquando uim copulatiuā. Hierony. Vir siue mulier quū fecerint uotum ut sanctificantur. In catholicis epistolis. Si autem frater aut soror nudū fuerint. Fecit id Ouidius in Ve (id est uel, sed postponitur, quia encletica, ut q; ne) sed precedente negandi aduerbio dicens. Non mihi uenistis Semele Lede ue docēdā. Si per asyntheton coniunctio subaudiatur, erit uerbū adhuc pluralē. Teren. Dū ætas, metus, magister prohibebat, nīsi fuerit Zeugma. Iuuinalis. Nil rhombus nil dama sapit, ubi cōiunctiōes multiplicant dicit poly synthetō. Nec & necq; ponunt a nōnull' in copulatiuas, q; apud pitissimos inueniunt ualorem reddere pluralē. Terē. Qn nec

D ij

Quintilianus

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

gnatus, nec hic mihi quicque obtēperant. Idem. Hæc si neque ego necque tu fecimus non sicut egestas facere nos. Post hanc parasceuē ad id quod primū proposueram ueniendū est.

Conceptionis regula.

Personā atque genus semper dabimus mage digno,
Prima quidem reliquis præstat, ternæque secunda,
Masculēū reliquis præstat, neutrō muliebre.

Conceptio est mediata indignioris ad dignius reductio ad uerbum plurale, nisi sit implicita. Conceptionē ponunt quadruplicē, numerorū quidē, ubi plurale concipit singulare, ut Petrus & isti ludunt. Casuū ubi ablatiuus rectus, & cum reducit ad aliū casum, ut ego te cum ludimus, quid de his dicendū sit iam patet. Conceptionē generū ubi indignius genus ad dignius reducit, ut Martius & uxor pessimi, & potest fieri per omnes casus. Et personarū quæ est indignioris personæ ad digniorē mediata reductio, ut ego & tu ludis, sed quum ceteræ fatis pateant, de conceptione personarū & generū uideamus. De ijs sigit dat hæc regula. Copulatū equipollens unī plurali, sequitur personā & genus dignioris, ut ego & tu est primæ personæ, quia pars dignior ego. s. est primæ personæ, nam prima præstat reliqs &c. Verbū igitr erit plurale, ut ego & tu legimus, & tertię præstat fecūda. Dic ergo tu Petrusque legitis, ipse & Petrus legimus, ipse & petrus legitis, ipse & Petrus legunt. Lego librū qui & petrus studemus, legis librū qui & petrus studetis &c. Nam & ipse & qui omnis personæ dicuntur, nisi malis conceptionē ponere personarū implicitā. Per cū si qua siat, uocat a quibusdā indirecta, alie omnes directe. Sulpitius aliter loquitur, quia indirecta uocat, ubi non est numerorū casuum personarū, generū diuersitas, ut Petrus & Paulus ludunt, alis uocat directas, sed parū cōducit ad hanc rem quā diligēter querimus. Sancte Dionysi cum socijs tuis ora pro nobis, apte & forte non inepte orate, quia intelligi potest uos, ppter uocatiū cum ablatiuo, nec dicam esse cōceptionē, Ineptissimas grāmatistarū nugatiūculas mitto. In omni conceptione dignius dicit concipere, indignius concipi. Et cōceptio dicit græce syllēpsis, nō ut inepti dicunt silem̄sis. In omni cōceptione requiritur concipiens, conceptū, copula, & uerbū uel adiectiur plurale, nam demonstratiū adiectiur est relatiur. In conceptione personarū dicunt primā personā aliquādo pponi honoris exhibendi gratia, ut in euāgelio, Pater tuus & ego dolētes querebamus te, sed Nebrissenſis ait, Vix tolerat sermo latinus aut græcus, que pri-

ma persona est p̄positiuī ordinis, ut meminit etiā Lancilottus. Item maritus & uxor est plurale masculini generis, quia masculinū p̄fertur fēminino & neutrō, ideo dicēdū est maritus & uxor sunt bo ni, Petrus & Berta sunt textores, fullones &c. Bos & iumentū sunt ad p̄sepe ligati. Ait Alexāder cum omnibus quos legi p̄ter Tardiuū nō magnē authoritatis uirū, quia nō optime sensit pluribus in locis necq; Alexādro quē reprehendit plerūq; clarior fuit, sc̄it qui legit an mentiar. Is igit̄ Alexādrū arguit q̄ dixerit neutrū aliquādo concipi & exemplū ab Alexādro ait esse fictū, asseritq; neutrū semp cōcipe, & p̄inde dicendū, Bos & iumentū sunt ad p̄sepe ligata, lena & scor tum suut impura, non multū dissentio Tardiūo, sed tamen dubius, ideo consulant̄ poet̄ & oratores. Sed uideamus regulā Seruianam quā literatores uocat̄ regulā indifferētē, de qua ip̄i rectius docuerūt q̄ Sulpitius. Quocirca uerissime dicit̄. Sēpe etiam est Holitor uerba opportuna locutus. uocant autē regulā indifferētē nō oīno inepte, quia adiectiuī est neutri generis, cuiuscūq; generis fuerint substatiua, quare & ip̄se idem regulē dabo nomen,

Regula indifferētiae vtilissima.

Sint res absq; anima ponet̄ mobile neutrū.

Quotiescūq; substatiua rerū inanimatarū cuiuscūq; generis eōiū guntur ad adiectiuū uel demonstratiuū, uel relatiuū plurale, ipsum erit neutri generis, si alter inueniat̄ nō est imitandū, q̄ si alterū dūtas xat sit rei inanitatē adiectiuū, nihilominus erit neutrū si Zendero & Tardiūo credimus, quorū prior interim placet, sed cum risu, ut Horatiū ait, quoniā scholicis plenus est nugamētis. Salusti in Catilinae. Huic ab adolescentia bella intestina, cedes, rapine, discordia ciuilis grata fuere. Idem. his genus, etas, eloquentia, ppe equalia fuere. In libro Psal. Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Itē Sensus & cogitatio humani cordis in malū prona sunt. Exodi. ix. Grandō & ignis mixta pariter ferebātur. Item. sapiētia & sciētia data sunt tibi, habet. ij. Paralipomenon. In æthicis Aristotelis. Requies aut & iocus in uita necessaria esse uidetur, ad Galatas. Caro em̄ cōcupiscit aduersus spiritū, spiritus aut̄ aduersus carnē. Hęc em̄ sibi huiuscem ad uersantur. Ita dicemus, Victus & amictus sunt homini necessaria, ut mors & uita apposita sunt tibi. Lunā & stellas q̄ tu fundasti, licet res animatę olim credeban̄. Tunc em̄ inueniūtur conceptionē facere, ut in propheta. Sol & luna obtenebrati sunt. In Apocal. Infernus & mors missi sunt in stagnū ignis, hoc fiet quū de dijs qui coleban̄ lo quemur, quia seruant constructionē nominū rerum animatarū, sed

D iiij

Ioannis Despauterij N iniuite.

afferamus plura regulē iam positę exēpla. Virg. Daphnidis arcū fre
gisti & calamos q̄ tu peruersē Menalca. Et quū uidisti puerō donata
dolebas &c. Idē. Atq̄ deos atq̄ astra uocat crudelia mater, sed quī
possit dici hypozeuma, debilis est ex hoc uersu. Zenderi & Tardiui
cōclusio. Tullius. Eadē mente cōprehēdimus colorē, saporē, odorē,
sonū quę nunq̄ animus cognosceret &c. In iure, in promouendis,
aetas, maturitas, grauitas morū, & literarū scientia sunt inquirenda,
quod notent p̄ceptores, quia turpe est doctori &c. iuxta illud Codi
cis titulo de p̄fessoribus & medicis lib. x. Magistros studiorū docto
resq; excellere oportet morib⁹ primū, deinde facūdia. An recte dī
camus, mulier & eius mancipiū sunt uise &c. cōsulant̄ poetę & ora
tores. Tardiūus recte dici negat. Mirū Sulpitiū hac de re nihil dixiſ
se, quia ponit exemplū cōceptiōis. Vestis & aurū sunt p̄ciosę, in quo
authoritatē defyderamus. Nam illud Lucani. Mensuraq; iuris Vis
erat, hinc leges & plēbiscita coactę, mēdosum a multis iudicatur, &
Nebrisensis ait coactę pro coacta esse positū. Alij dicunt esse hypo
zeuma, utut sit, non debet unicus Lucani locus cōtra Ciceronē. Vir
giliū, aliosq; facere regulā & legem, nec meminit Perottus. Sub ani
matis intelligi uolo quę declaraui in generibus in illum uersum no
strum, Annūmeres lexu quę illū singunt̄ habere. nūc ad reliqua.

Conceptio generū implicita.

Implicitam vocites generū syllēpsin, uterq;
Est probus, at debent mas & fœmella notari.

Conceptio generū s̄aepē est explicita, ubi conceptū & concipiēs ex
primūtur, ut iōānes eiusq; uxor sunt p̄j. Quādoq; est implicita, ubi
nō expressis cōcipiēte & cōcepto datur utrūq; sub distributiō par
ticulari quęlituō uel demonstratiō intelligi. Debet autē de uiro &
muliere fieri sermo, secus nulla esset conceptio. In geneseos lib. Erat
uterq; nudus, de Adā æuacq; loquitur. Oui. Impliciti laqueis nudus
uterq; iacēt. Mars. f. & uenus. Idem. Vt templi tetigere gradus pro
cumbit uterq; Deucalion. f. & Pyrrha, & sequit̄, pronus humi &c.
pronus. i. capite inclinatus, etiā est facilis & ppēlus, ut pronus ad oē
nefas, sic quis fecit, aliquis fecit, hi sunt hoies, uter horum est fœmina
Latona peperit gemellos, nam uno partu Apollinē & Dianā. Vir
gī, Vna dolo diuū si fœminua uicta duorū est, de uenere & cupidine
intelligit. Seruius in illud, Bisq; die nūerāt ambo pecus alter & ho
dos, ait intelligit de nouerca. Nec nos moneat q̄ illa sit fœmina, nā
in lubauditione ponunt̄ ea q̄ nō possumus dicere, & scimus q̄ quo

ties hæc duo genera iungunt p̄ponderat masculinū fœminino. Hec Seruius. Et itidē Donatus in illud Teren. Educ foras hos quos iussi, nescio an ad literā uerba dixerim, ibi loquit̄ de Eunicho & ethiopis sa, ergo idem uide h̄ic dicēdū, Nullus homo currit, quicquid dicat nōnulli dialectici. Si res sint inanimat̄ da regulam. Sint res absq; ani ma pone mobile neutrū, ueluti utrūq; est donū, ignis. s. & aq; &c. Atq; cum Plauto sic loquere in Cistel. Vtrūq; h̄ec & multiloqua et multib⁹ est anus. & in Pseud. Dic utrum spem ne an matrē te res salutē Pseudule. Respōdet Pseu. Charino. Immo utrumq;, sic utrūq; es & doctus & bonus &c. non dicerem uterq; es, adnotauī hoc ut multa alia, quia notatu uideba dignū, licet de hoc, alijsq; permultis ante me nemo meminerit.

Prolepsis

In parteis totum partitur rite prolepsis
Cum uerbo positum, Tacitā qñq; videbis.

Toto cū pprietary. i. uerbo uel adiectiuo latine ordinato partes pul chre diuidunt, uerbo uel adiectiuo in quaç parte subintellecto, ut duo hoīes ascēderūt in templū ut orarēt, unus phariseus, alter publi canus. Itē noluerūt uenire, sed abierūt unus in uillā suā, aliis ad n̄gociationes suas. Et uidi duos angelos, unū ad caput, aliū ad pedes Teren. Curemus æquā uterq; partē, sed hoc uide ad sequētia pertinere. Totū est dicitio pluralis numeri. Virgi. Cōpulerantq; greges Corydon & thyrſis in unū, Thyrſis oues, Corydon distētas laicie cā pellas, dicitūt eē etiā collectiuū, ut turba cātat, hic bene, ille male &c. defyderāt quidā authoritatē. Quādoq; non omnia exprimunt, & dicitur implicita plephsis, ut uos amatis, alter alterū. Salu. Cōpere se qf; magis, magisq; extollere, & in sacris. Vana loquutis sunt unus quisq; ad proximū suū &c. Cauendū ne alter pro aliis ponatur, de quo in regimine genitiū, & ne in pluralibus tm simus incauti, de q; in eodem regimine circa numerū distributiū, ut unas literas, binas literas. Dicit autem (ne nihil dicā hoc loco) Seruius in illud Virgilij enei. xij. Bigis it Turnis in albis, quoties utimur nominibus tm pluralis numeri, & unū uolumus significare ita dicemus, unas bigas, unas quadrigas, unas scalas. Salustius. Postq; in una mœnia conuenere, uterq; utrūq; percussit, uterq; alterū percussit, uter utri fauet, qñ dicendū sit ex sensu dijudicabis. Vide Vallā (si non fatissatio). li. iij. cap. xxxiij. Ea quam logici diuisionē uocant, ut sonorum aliis uox aliis nō uox, quātitatis aliud continuū &c. ubi aliud quātitas

Ioannis Despauterij Niniuite.

tis latine dicit, ut aliquid panis) non dicit, ppter prolepsis, licet Priscianus lib. xvij. ut prolepsin ponat. Aquilarum altera uolauit ab oriente, altera ab occidente, quia ppter dicit, plepsis, in qua aliquid dicit de toto confuse quod definit in partibus. Prolepsis enim est attributio proprietatis toto in partes diuisio, que totius proprietate uario modo continent. In plepsi requiruntur quinq; totum, partes, determinationes, proprietas & ordo. Hoc Sulpitius, Niger & ceteri.

Zeugma

Vnius est uerbi ad diuersa reductio Zeugma

Aut adiectiu, nihil hic nisi carmina desunt.

Iratus rex est reginaq; non sine causa.

Propter uerbū uel adiectiu congrue cum aliquo substatiuo constructū, in altero substatiuo uerbū uel adiectiu satis intelligit, per figurā quod zeugma dicit, ut quis fecit, ego. quē credis meliorē esse patre tuo, matrē meā. Sum ita magnus ut soror mea. Tauri mei & altilia mea occisa sunt. Carus est panis & uinū. Non sunt loquelæ neq; sermones, quorū non audiatur uoces eorū. Tu qd ego & populus meū defyderat audi, ait Hora. Zeugma est (licet Nebrissemus nullā dicat esse figurā) quia sub ego intelligit defydero, ppter uerbum quod sequebat defyderat. Idem ait hic esse conceptionē, hic ilius arma. Hic currus fuit, & Perottus hic. Sunt nobis mitia poma, Castaneq; molles & pressi copia lactis, & uterq; quidē ex Donato in quibus pculdubio est Zeugma, sed grāmatici conceptionē cum Zeugmate interim confundūt, quia in utroq; unus actus uel ppterias significat inesse duobus, sed diuerso modo, nam in syllepsi ppterias significat æque inesse duobus, ut ego & tu currimus, in Zeugmate prius uni & posterius per subauditionē alteri, ut sum bonū ut soror mea. Zeugma igit̄ est unius proprietatis ad diuersa reductio, ad unū quidē expelle, ad alterū intellecte. Proprietas est uerbū uel adiectiu, & quādoq; utriq; substatiuo uel supposito conformatur Iuuena. Nil rhombus nil dama sapit, uocaturq; ab literatoribus Zeugma loquutionis, quādoq; est dissimile & constructionis Zeugma uocat, ueluti ego sum ita bonus ut fili⁹ me⁹. dissimile est hic persona, numero & genere. Zeugma dicit latine iugatio, iunctura uel ad iunctio. Suntq; eius tres species. Protozeugma, mesozeugma & hyperzeugma, uel (ut Seruius, Sulpitiusq; aīūt), Zeugma a superiori, a medio, ab inferiori. Protozeugma est quādo utriq; substatiuorū pponitur adiectiu uel uerbū, diciturq; a protos. i. primus &c. Exem-

Zeugma

pla in Euangeliō. Stabat Ioānes, & ex discipulis eius duo. Turbatus est rex Herodes, & omnis Hierosolyma cū illo. Beatus uēter q̄ te portauit, & ubera quę suxisti. Psalmographus, Repletum est gaudio os nostrū, & lingua nostra exultatione. Assumpto Petro & duobus filiis Zebedei. Erūt signa in sole & luna, & in terris pressura gentium. Vir. silet omnis ager, pecudes, pīctęq; uolucres. hæc species etiā hy-
perzeugma dicitur; ab hyper.i.sup. Mesozeugma a mesos.i.medius
est zeugma in quo p̄prietas ponit in medio duorū substatiuorum,
qui confidūt in dño sicut mons Iyon. Ipse fecit nos, & non ipsi nos.
Si radix sancta & rami. Mūdus trāsit & cōcupiscētia eius. Hypozeu-
gma uel hysterzeugma est ubi proprietas utrūq; substatiū sequit
Virgi. Nihil hīc nisi carmina defunt. Terē. Vtinā aut hic surdus, aut
hēc muta facta sit. Idem. id uiso, tu an ille insaniat. Oui. Quid nīsi se-
crete lēserūt phillida silue. Alexā. Non i sed reliquę p̄ceunt. Psalmo-
graphus, Ego sicut fœnū arui. Hypo.i.sub, unde Hypodidascalos.i.
subdoctor submonitor. Hysterō.i.ultimū. In zeugmate p̄prietas cō-
ueniet cum propinquiore quod pbat Seruius illo Virgiliano, hic illi
lius arma. Hic currus fuit. Quidā nequicq; conatus est latius dicitū
Seruij tendere, adeo ut dixerit hāc esse latinā, nec aliter dici posse. Pe-
trus est mihi uisa bestia, sed illi satis respōdi, neq; dignum censeo cui
abs quo uis mediocriter eruditō respondeatur. Virgilius. Nec deus
hūc mensa dea, nec dignata cubili est. Q; si zeugma fiat per adiectiū
uum similitudinīs, aut cōparādi, tunc em̄ conforme erit principalis
ori. i. p̄cedenti. ut Ego rectius q̄ tu scribo, non autē scribis. Ego sicut
fœnū arui, hoc tu ita prudēter, ut Ego fecisses, nō fecissem. Zeugma-
tis diuersē sunt intercedentes particule, quod exēplis aperiā. Hebræi
sunt & ego. Tu facias an ego, parū refert, maritus ē malus aut uxor
an querit aut dubitat, uel & aut disiūgūt, neq; tu ibis neq; ego, nescis
at hoc quisq; nīsi tu, ibit mater, sed non ego sum ita bonus ut soror,
sic per sicut tam &c. Fit Zeugma per diuersa tēpora, ut uiximus he-
ri miserius q̄ nūc. Paulus. Vidimus nūc per speculū in enygmate,
tūc autē facie ad faciē, diligo te ut fratrē si fratrē habeā, diligo te tan-
q; fratrē etiā si non habeā &c. ad zeugma spectat regula Vallē a Ba-
dio in Augustinū plane declarata. Et est hēc. Quoties post um̄ adie-
ctiū suppositū aut obliquū bis posueris nec, neq; & tum, aut uel
partim, cōsimilēue dictionē cū duobus substatiūis uerbis aut regen-
tibus necesse ambo substantia uerba aut regentia illi uni adiectiū
supposito, aut obliquo indebitis accidētib; conformari, etiā si alī
ud exprimat, secus incōgrua atq; inepta fuerit locutio. Exemplū de
adiectiūo, ut incongrue dixeris, nulla est dicēda uirgo corrupto uel

E

Ioannis Despauterij Niniuitę

corpore uel mēte, habes p̄stans & ingeniuū & formā, neq; excusatio
nis quippiā p̄t afferre zeugma, sed latine dices, corrupto uel aio uel
corpore, uel sic, uel corrupto corpore uel mēte. Aut uel corpore uel
mēte corrupta. Habes p̄stans ingeniuū uel formā. Cicero uidet semel
aliter loquitus, sed Valla uitiiū in librarios reiecit. Exemplū de sup
posito. Tu neq; legis, neq; me legere p̄mitis. hic incōgrue diceretur
Tu neq; legis neq; abs te legere p̄mittor. De obliquo, tibi neq; affui
neq; pfui, malevo sic. Tibi neq; affui neq; iuui. Si adiectiuū supposi
tum, aut obliquus sequeret cōiunctionē, esset cōgruitas, ut neq; tibi
offui neq; iuui, neq; legis, neq; a te legere p̄mittor. Cōgruitas etiā es
set & Zeugma si nō geminarenē particulę, ut nulla est uirgo corrū
pto corpore uel mēte. Aliqñ incōgruitas parū p̄cipit, sed nō minus
est inepta ueluti. Tu hęc oia partim ex literis meis disces, p̄tim te nū
tius docebit, dicēdū fuerat partim ex nūcio. & tam de pulcherrima
Valle regula.

An dīcta figurā sint vitiosae. Tēpus est, vt dīcamus, an
dīcta figurē sint uitiosę, qm̄ nō triuiales mō, sed doctos quoq; hac in
rediscordes inuenio, utut est, scimus dītas figurās esse elegātes tā in
p̄sa q; carmine, quas q minus seruauerint, ip̄li sunt nimirū uitiosissi
mi, quocirca Sinthenius, Badius, & horū sectatores nihil dicūt in p̄
dīctis figuris esse uitij, neq; audiūt triuialibus ineptissime dicētibus,
oratio est̄figurate congrua non simp̄l. Ceterū his recte quidē mea
senetia, p̄cipiētibus cōtrarij uident̄ Sulpitius, Nebrissensis, atq; alij
qdā, nā uterq; ponit in his figuris uitia & rōnes excusantes. Ait aut̄
sic Nebrissensis, figura cōstrūctionis est aliqua rōne nouatus dicendi
modus, q circa grāmaticas cōstrūctionēs uerſat. Nouatus inqt, i. a na
turali & cōsuerto mō mutatus, ac p̄inde uitiosus nisi aliq; rōne excus
setur. Patet ex Seruio. v. ænei. dīcēt. figura est q sit cōtextu sermo
nū rōne uitiosa, & figura est mediū qddā int̄ solēcismū & schema,
ut ait eo loco Seruius, haec Nebrissensis, q appositiōis improprietā
tem dicit esse, q duo substatiua in eodē casu sine cōiunctiōe ponunt̄
Excusat̄ q alterū declarat̄ ab altero, q̄si substatiū ab adiectiuo. Ex
q patet appositionē eē figurā etiā si nullū sit uitiuū, q̄a cēt uitiuū, nisi rō
excusans ip̄m sustulisset, sic ego Petrus curro, uitiuū eēt dīctionē Pe
trus supponi uerbo primę p̄sonę, nisi p̄ digniorē p̄sonā excusaretur
sic in cōceptiōe nisi p̄ digniorē p̄sonā, aut genus excusaret, aut p̄ res
gulā indifferēt̄ uel oratoriā &c. Et in, plep̄li atq; zeugmate nisi per
subauditionē excusaret, ut plura habere (ut dicūt) bñficia uitiosum,
sed excusatio interim licet caluula, uidei uitiuū obtegere, uerū nugas

mitto. Quinti. li. ix. ait. Figura est cōformatio quēdā orōnis remota
a cōi, & offerēte se prīmū rōne. Idē. Figura est arte aliq̄ notata forma
dicēdi, ut molē magalia. Dic molē q̄ fuit quōdā magalia, figura nō
erit, q̄a nihil arte nouatū nihil a prīmū se offerente rōne remotū, nec
sequit tñ uitij suisque i figura, sic castaneas nuces &c. adde entes
uel existētes, figura nō erit, nō placet igit̄ oīno declaratio Nebrissen-
sis, & ita nego definitionē illā. Figura est uitū rōne uel rōnibus excu-
satū esse generalē definitionē figure, alioquin ab doctissimis male di-
uiderec̄ ipsa in uitū, ornatū & uirtutes, uerbū nō amplius addo.

Antiptosis figura vītāda in prosa præcipue.

Antiptosis erit pro casu ponito casum

Antiptosis est casus, p casu positio sub aliq̄ pprietate, cū rōne figu-
ra, sine rōne solēcismus. Liuīus apud Priscia. Quādo duo consules
eius anni alter morbo, alter ferro perisset, sufficitū consulē negabant
comitia habere posse, p qñ duorū cōsulū &c. teste Cesariēsi, & appell-
late, p appellatus in euocatiōe patet apud Pli. Terē. Quot illic hoīm
litigant, i. hoīes, sed regimine p̄titionis excusat. Plau. in Cassina. Ha-
bet gladiū, sed duos qbus altero te occisurū ait, altero uillicū. i. q̄rū
Virgi. v. Cōcurrūt h̄get pede pes dēfusq̄ uiro uir p pedi. ait Serui.
& in eodē. Forte ratis celst̄ cōiuncta crepidine saxi. Expositis stabat
scalīs & ponte parato, p datiuo crepidine, ait Serui. Est autē crepido
abrupti saxi altitudo. Salu. Multi q̄ de castris, pcesserāt amicū alij, ps
hospitē, aut cognatū reperiebāt, p multorū uideri pōt positū. Item.
Ois q̄ uenit ad me nō ejciā foras, p omnē. illā. In cōuertēdo dñs &c.
ostēdemus eē latinā, nec esse antiptosin. Fortiora horū p his, maior
horū p his &c. Cuius humilitatē dñs respiciēs uirgo cōcepit, p dño
respiciēte. Oēs dīcte orōnes sunt uitādē oratori & poetē in opusculū
& ep̄lis, atq̄ q̄tidiano sermone, de illis, sermonē quē audistis &c. dī-
ctū est. Est antiptosis qdā adeo ab oratoriis poetisq̄ usurpata, ut
elegans habeat, ne dūt latina. ut actūs id genus, p ḡtō eius generis, oē
genus, p ois generis qd̄ rarius est. ff. de fun. o instructo lege q̄slitū su-
pelleticarius & ceteros id genus seruo. hel. li. xviiij. Aristotele libri
sunt oē genus elegatię referti. Audite Gellii elegatię cōtēptores qui
uos fallo aristotelicos noiatis, qbus ab Aristotele nihil magis abhor-
ret. Cressa genus poeticū est ut dicemus. Itē qd̄, p in q̄, nihil, p in nūl-
lo, oībus licet uti, ut pēdeō animi, p aio, & alia post dicēda, nisi exp̄l-
se dici uetuero, dici ab anti. i. p & ptosis casus, ut cū Mācinello Badi-
us docuit p w. i. o magnū & longū, ideo pduxi Tydei, p tydeos, dtūs
scilicet gr̄ecus, p ḡtō latino in secūda passim ait Seruius &c.

E ij

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

Synthesis ubi ea continetur quæ
literatores impedimenta uocant.

Synthesis haud uocem sed cernit significatū,
Rem magis inspiciunt q̄d uocem s̄aþe poetæ.

Synthesis est attributio pprietatis uni, uel pluribus copulatis. qd sit
non gratia uocis sed significati, ut populus clamāt, p̄neste sub ipsa,
anfer fœra. Diciturq̄ synthesis a syn. i. con. & thesis positio. Sed nūc
singulatim inspiciamus omnia. & primo adiectiu & substatiui syn
thesin, relatiuū etiā adiectiuū hic uocamus. Primū itaq̄ adiectiuū ui
detur substantiuo dissimile, ad exprimēdā ppetuā rei naturā. ut Tri
stelupus, fama malū, sed duo diximus esse substatiua ex Seruī sentē
tia. Fūit adiectiuā & substatiua dū exponen̄ per res, pars aut p̄ ad
iectiuū abstractū (ut logici loquunt) ut triste tristis res, sumū summa p̄
æquū. i. equitas &c. Secūdo ad exprimēdā sex⁹ discretionē, ut apud
Auianū. Anser erat quōdā specioso germe fœta. Virgi. Foeto pe
cori dixit, qd tñ Calepinus & doctissimi quiq̄ epicenū esse dicit. Ausonius masculine dixit, Ouū tu quoq; paſſeris marini, ergo et si
de foemella tñ loquamur p̄ epicenū, non est necesse foeminino uti.
Fœta aut (ut opinor) grauida substatiue in foeminino plerūq; ponū
tur. Virgi. Non insueta grauis tētabūt pabula fœtas. Plau. foeminis
no uti in sticho dicēs. Audiuī ſepe hoc uulgo dicier solere, elephatū
grauidā ppetuos decē esse annos. Secūdo rōne subauditiōis, ut pre
neste sub ipsa, quia Hora. neutrū posuit, niſi malis esse ab noīe p̄ne
ſtis, am correptā &c, sed hoc etiam prosam occupauit, albula pota.
Terē, quē trāſtulit ī Eunuchū ſuā, idq̄ licere oībus aſſerit Nebrissen
ſis, q̄a poematiū noīa ſunt foeminia. ait eñ. Insula cincta mari nauis
cūq; urbe poema, foeminei generis ſunt cauſa ſignificati. Illud autē
Iuuinalis. Ingēs plena iam margine libri Scriptus & a tergo necdū
ſinitus orestes, uidei inquit ad hoīem respexiſſe. Itē ſpecies eſt qd p̄
dicatur &c. subauditi uniuersale aut p̄dicabile uel id, ſic differētia eſt
qd &c. Fui Gandaui quē eſt pulchra. Quarto rōne collectiōis & di
ſtributionis, qd etiā cōmune eſt nt̄ & uerbi. Ideo utriusq; tumultua
rie ponā exēpla, & prio ex ſacris. dom⁹ israel ſperauit ī dño, adiutor
eorū & ptector eorū eſt. Reges gentiū dñani eorū gentiū. i. gentiliū
Mltitudo hēc magna cōuerteri in minimā gentē, quoniā eos dīspgā
In euāgelio. Et congregabun̄ ante eū oēs gētes & ſeperabit eos &c.
Pars hominū ualidi, turres & mēnia ſcandunt, ait Virgi. pars. i. alii
qui. Idē. Pars mersi tenuere ratē. Idem. Hic manus ob patriā pugnae

do uulnera passi. Statius. Tacitis huc gressibus acti. Deueniunt per ritura cohors. Liuus. Magna pars in agrum delati. Esdrei. iiiij. Et sed sit oīs multitudo in area templi tremētes, ppter hyemē p̄sentem. In Ioāne. Turba hēc quē nō nouit legē, maledicti sunt. Collectiua atq; uirtute sunt pluralia, ut cætus, clerus, ciuitas, cohors, cōcio, domus, pro familia uel progenie, cōuētus, ecclesia, nec significat tēplū, exercitus, gēs, legio, pars, manus, natio, plebs, populus, synagoga, turba. Ad hēc Virgi. Pars in frusta secāt, & pars pedibus plaudit. Idē. Et iam troiana iuuētus Cōueniūt i. iuuenes, ut pubes. i. puberes. Et i sa cris. Oīs israel plāgebant eū. i. israelitę, sic oīs israel incircūfisi sunt, & sepelierunt eū oīs cognati. In lib. Psal. lubilate deo oīs terra, & uniuersum germe iacob glorificate eū. Et synagoga potentiu quæsierunt animā meā. Et attrēdite populus meus legē meā, & domus israel benedicte dño. Esdrei. iiiij. Audite legē meā plēbs mea. sic alibi s̄epif sime. Exempla distributiōis. Sueto. ac pro salutre quisq; pecunias cōtulerunt. Ouidi. V traq; formosę Paridi potuere uideri. Idem. In magnis lēsi rebus uterq; sumus. Idem. Impliciti laqueis nudus uterq; iacet, Mars. f. & Venus. Idē. Artis & ingenuę cultor uterq; sumus. hoc in prima persona etiā oratores usurpant. Philephus (quod & apud alios notaui) uterq; siluimus. Ouidi. Quo ruītis uestras quisq; redite domos. Plautus. uterq; deludit mīris modis. Ouidi. Partiq; dedere oscula qscq; fug, sic in sacris idētidē inuenies. Plautus in Menæchmis. Aperite aliquis domū. Salu. in Iugur. V terq; insaniunt. Hora. i. ser. Legati missi magnis de rebus uterq;. Virgi. Dant sonitum spumosi amnes, & in equora uerrūt. Quisq; suū populatus iter. In eodē. Pro se quisq; uiri summa nitū opū ui. Liuus. Ausi sumus cū parentibus certare, quēq; ciuitas suis Turba ruūt, oratotes quoq; aliquando sic loquuntur. In dictis exēplis est cōgruitas solū rei, in quotidianū sermonē, & ad epistolas nō facile trahēda, nō em̄ quicq; excusat in clasrissimis atq; magnis operibus, eodē modo excusabit in cæteris. ut illud Virgi. lib. vii. Pars arduus altis Puluerulētus equis surit. & Terentianū hoc. Si quisq; est qui placere se studeat bonis q; plurimis, in his poeta nomē profiteſ ſuū, excusaſ uitii q; quisq; ad plures pertinet, ut aperite aliq; &c. Illud in Genesi. In die qua creauit deus hominem ad imaginē & ſititudinē ſuā fecit illū, masculum & foemina creauit eos, pōt excusari, quia p̄cedit antecedēs uirtute plurale p̄ regulā. Quē per & aut socias iungo &c. & certe si eum dixisset credere possemus primū hoīem fuīsse hermophroditū. Absente nobis excusat, q; aabsente & p̄ſente fuerūt utriusq; nūteri, teste Marcello, hoc nūc exoleuit. Teren. ait. Oēs laudare fortunas meas, q; haberē gnatū

E iiij

Ioannis Despauterij Niniuite

tali ingenio p̄ditū. Laudare, p̄ laudabāt, de quo ante diximus, & nō
as p̄ mis, ut mea soli opa, quod oībus licet, de quo in regimine ḡtū
Ennius. Pro se quisq; uiri summa nitut opū ui. i. quisq; pro virili
sua. Liuius, pro se quisq; alacres sternūt. Idē dixit singulariter. li. vii.
Pro se quisq; obuios sternūt. Curtius lib. viii. Dū pro se quisq; cer-
rat euadere. C̄esar etiā sic utitur in cōmētarijs. Adieciūt participiū
uerbi dūtaxat nt̄m sibi apponētis, inter duo substatiua cū priore cō-
ueniet, quia ipsius est adieciūt, secus oratio nō erit latīna, ut loānes
est diu creditus mancipiū, quē cōstat semp̄ suisse liber. Petrus est mihi
uisus bestia, futurus cadauer. Quidi. Tunc procul absenti cura fu-
turus eris, si tñ utrūq; substantiūt p̄cederet non barbare q̄ino po-
steriori conformaret, quādo sic loquuti sunt Liuius & alijs. aiūt Tar-
diuus & Badius. In euāgeliō. Ut autē gustasset Architriclinus aquā
uinū factū. Thessaliēsis cōtēdit aqua legi debere, alibi dici. Verbum
caro factū est, quod æmulus noster dixit non latīne dici. Nunc satis
(opinor) enucleat̄ sunt orōnes que Alexādrini impedimēta uocat̄,
in q̄bus multa nimirū sunt extra aleā inuidic̄ nōdū positis, minime
imitāda. quo circa diligenter bonus p̄ceptor studeat separare lolii e-
tritico. Non sunt em̄ oia ab authoribus dīcta uel sūmis imitanda, ut
quod Grego. dicit. Vetus arma diaboli m̄ller, pro uetera aut arma
p̄ instrumētū, & quis p̄ q̄ apud Plau. & Terē. &c. sed audiamus Ci-
ceronē in Tuscu. dicēte. Actius poeta cum dicit. Qui suū florē libe-
rū inuidit meū, male latīne dīcit nos cōsuetudinē phibemur poeta
ius suū tenuit. & Quintiliānū li. x. Necq; id statim legēti p̄fusālū sit,
oia q̄ oēs authores dixerūt utiq; esse p̄fecta, nā & labāt aliquā, & one-
ri cedunt, & indulget in geniorū suorū uoluptati, nec semp̄ intēdūt
animū, nōnūq; fatigant. Quū Ciceroni dormitare interim Demos-
sihenis orō, uerū etiā Homerū ipse uideaſ. Sūmi em̄ sunt, hoīes tñ, ac
ciditq; ijs q̄ qcqd apud illos reperiūt, dicēdi legē putāt, ut deteriora
imiten̄, id em̄ est facilius, ac se abūde sīles putāt, si uitia magnorū cō-
sequātur, modeste tñ & circūspecto iudicio de tantis uiris p̄nūcian-
dum est, ne(qd plērisq; accidit) dānēt q̄ nō intelligūt, Hēc Fabius elo-
quēt̄ lumē. Hora. quoq; in arte, docet peccare interim maximos,
quū ait. Sunt delicta tñ quibus ignouisse uelimus. Nam nec corda
sonū reddit quē uult manus & mens. Nec semper feriet quodcunq;
minabit̄ arcus. Verū ubi plura nitet in carmine non ego paucis Of-
fendar maculis &c. Quoniam quādoq; bonus dormitat Homerus
Verū operi longo fas est obrepere somnum. & in Serm. Tu nihil in
magno doctus deprendis Homero: de sacris idem ex doctissimo eo
demq; sanctissimo Hieronymo probauimus, dicente etiam in illud

Hozanīns

Apostoli ad Colos. Quę sunt rationē quidē habentia sapiētię, hoc (ait) loco quidē coniunctio superflua est, quod in plerisq; locis ppter imperitię artis grāmaticę apostolum fecisse reperimus, neq; emseq; tur, sed uel alia coniunctio quę solet ubi quidem positū fuerat responde, nā quidē plerūq; aduersatiua reperitur. Hieronymus hic manifeste ostendit scripturā sacrā interim minus esse latinam nō ex industria (q; & hoc interdū) quę nāq; stultitia est corrūpere linguā ex industria qua uteris. ait Valla, sed haec tenus de his Nebrissensis dicit, non iure Paulū hoc loco reprehensum ab Hieronymo, nam qui dem completiuā sēpe non solū aduersatiua esse probat in erotymatis coniunctionū. Logiculus diceret, si orationes dictę non sint congrue, ergo nec uerę aut falso, uerum enim & falsum præsupponunt congruū. Sunt quidem congrue ex dicētis authoritate, nobis tamē non imitandę, quia in ore rudis penitus essent ineptę. Dicit Tullius. Vniuersas familias fames extinxit, quę pars maxima ē, ne dixeris cōtineris sub grāmatica prohibitiua, quia est elegantius per regulā orationā ante positā, sicut & hę, quę tua est humanitas, qua humanitatē uel cuius humanitatis es, ubi potest ponī ea & eius pro tāta &c. per parenthesis.

Aduerbia & interiectiones.

En ecce hem primum quartūq; aliqñ requirunt.
Heus petit & quintū uelut o, Hei vaeq; datiuū
Pro primum quartū quintumq; notatur habere.

Ecce & en nominatiuū petunt uel accusatiuū, ut apud comicos. Hę ut apud Plautū in Milite. Opus ne tibi erit aduocato tristī, iracūdo ecce me. Cicero. Ecce tibi status noster, magis uult nominatiuū, teste Valla, præsertim in prosa. Teren. Ecce aut̄ alter nescio quid de amo re loquitur, non alterū legas, de accusatiuo etiā Virgilius. En quatuor arasecce duas tibi daphni. Idem. En priamus. Ecce sine casu etiā am ponit ut in re præsertim inopinata. Virgi. Ecce autē gemini &c. En etiam reprobrat. Sene. En paridis hostem. apud oratores magis in nominatiuo. Quintilianus. En improbitas. Eccere aduerbium est iurandi apud Plautum. hoc est per cererem ait Baptista Pius. Eccū, eccam, eccos, eccas, ellum, ellam, ellos, ellas, non plene sunt aduerbia quia genus uidentur habere, & significant ecce hic, ecce illuc, ut contra Priscianum ait Valla. ut ecum Petrum, ecce hic de quo loquibamur, ellum ecce illuc &c. En etiam sine casu ponit, ut en quo discordia ciues Perduxit miseris. Heu & O præter nominatiuum

E iiiij

Vergilius

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

& actm, uolūt aliqñ uocatiū. Virg, Heu pietas, heu prisca fides in
uictaq̄ bello Dextera. Statius. Heu socij, nullē ne manus, nlla arma
ualebūt. Pli. Heu demētia allatoris aduētus semp̄ est gratus, heu stir-
pē inuisam. & in Psal. Heu me q̄a incolatus meus &c. sic emēdatiſ li-
bris legiū. teste Valla. The. Heu me miser. Ponit sine casu diuīsa etiā
diphthogo. Virg. Heu q̄ pingui macer est mihi taurus in aruo. Heus
reuocādi aduerbiū ē, ut heus bone uir. Heus iuuenes mōstrate uiā.
interdū dolētis interiectio. Virgi. Heus etiā mēfas cōsumimus inqt
Iulus. De O qd̄ oī ferme affectui seruit. Cice. O magna uis ueritatis.
Virgi. O fortunati q̄rū iā mōnia surgūt. Cice. O uariā uolucrēm̄
fortunā. Idē. O me miserū, o te infōlicē. Idē. O miserū & detestabilē
hoiem si hēc ignoras. Aliqñ ip̄m o uel heu subticemus utiq̄ in re le-
uiore, nec̄ ita magni caloris. Cic. in Antoniū. Indignū facinus & ho-
minē nequā &c. Pli. funior ad Octauiu. Hoiem te patiētē uel potius
durū, ac pene crudelē, q̄ tā insigneſ libros tā diu teneas. Valerius. lī.
iij. Sed mihi uti iſta cōditiōe uitē non est opus, sine ullis imaginibus
nobilē animū. Terē. Me miserā, uereor ne illud grauius Phēdria tu-
lerit &c. Idē leuiorē caloris interiectiōe uitē dicēs. Heu tā graues raz-
istros q̄so. In magno animi affectu et calore diceremus. O me miser.
O miser inc̄ dies ultra miser, huccine rey uenim⁹ &c. O etiā uocādi
& optādi est. Heu dtm petit. Oui. Heu mihi q̄ nullis amor est mediz
cabilis herbis. Plau. Heu misero mihi. V̄h interiectio maledicētis &
malū minātis, scribiſ teste etiā Tortellio cū & diphthōgo & cū aspira-
tione teste Calepino, & qbusdā alijs. Martial. Carpe causidicus fer-
tur mea carmina q̄ sit. Nescio si sciero, uēh ubi Causidice. In Ecclesia
stico. V̄h duplī corde subaudi & sine casu. in Elsaia. V̄h q̄ pfus-
do eſis corde, ue sine diphthōgo uel aspiratiōe cōiūctio ē disiūctiua
& particula augmētatiua, ut ue grādis uestibulū Veiovis. ut ē apud
Gelliū. Pro & scribiſ sine aspiratiōe, ut pitores uolūt. Mācinellus. s.
in theſauro & Badius interiectio est dolētis & detestatis, ut p̄ nefas, p̄
ſume Iuppiter qd̄ audio, p̄ deū atq̄ hoīm fidē &c. ait. Terē. dicēs etiā
hem Dauū tibi, hem asturias, heu lectū est cū grō, sed nō imitabor.
Serui. in illud Virgi. xnei. xij. Heu qd̄ agat &c. Oē aduerbiū inquit
ybo cohēret. Vñ Heu & atat & ſilia, q̄a uerbo cohērere nō p̄nt ſepa-
ratū fecerūt alia partē orōnis, interiectionē. s. quā ſola latinitas poſ-
fidet. Hēc illē. V̄h uideo ſēpe aspiratū, ſed p̄ceptū mihi nō ſatis con-
ſtat. Cap̄ dixit etiā actm hīe, ſed Mācīnel. teſtimoniū deſyderat. ideo
dtō tm̄ iūgīto, ut uēh misero mihi. & freq̄nter eſt interiectio execra-
tis Apud Virgi. & ſi casū habere uideat, ſine caſu ponit. Mātua uēh
miserē nimiū uicina Cremonę. Apud Plau. in Aſin. uēh te, actūs eſt.

Regimen ntī & obiter aliorum implicitū,
Cuiusvis tacitum do casus s̄epe regentem
Supprimit orator quæ rusticus ædit inepte.

Ntūs(ut ceteri casus ac uerba etiā)s̄epe ponit sine regēte exp̄sso,mul
ta nāc̄ oratores & poet̄ subaudiūt.que ab rusticis inepre exprimū
tur, sed cauēdum imprimis,ne quid obscuritatis pareat subauditio.
hēc regula partū patuit,partim patebit,pulcherrime hac de re Val
la,quā ipse exēplis dūtaxat aperiā,mirabile dīctū honoris cōse
secutus sit scriptis suis Badius. Nulla mora īmus homelia Grego
rī &c. Virgi. Nūc fama minores Italīā dixisse, subaudi est. Tū Ve
nus,intellige dixit,aut qd sile. Quo mihi diuitiē si uti non liceat,i.ad
quid sunt. Hora,ad Torquatū,Quo mihi fortuna est si nō concedit
uti,sic legi in eo quē habeo.alij nō habet uerbū substatiū, sed usus
melior est cū uerbo,nisi aet̄m ponas fortunā.Idē. Vnde mihi lapidē
quorūm est opus: unde sagittas: subaudi habebo uel acquirā,ut te
uerberē.Iuuē. Vnde tibi frontē libertatēq; parētis Quū facias peio
ra senex: subaudi esse putas uel credis,ut unde huic diuitias.Et in Sa
cris. Vnde mihi hoc,ut mater dñi ueniat ad me, subaudi datum est.
Quinti. Vnde hīc illi animū putas. I. esse aut quid sile.Idē. Vñ misē
rē tunc,unde somnus: erat scilicet.Cīce. Eloquētiā esse q̄ poenis eripi
at scelestos,subaudi dīctūt.Idē. Qd aut̄ scribis de illo negocio,ego ne
scio qd cōsilij capiā,subaudi respōdeo ego nescio &c. Quinti.Si cō
fessionē exigitis culpe meę,ego sui pater durus,subaudi confiteor q̄
fui &c. Cīce. In obsequio qm̄ terētano uerbo libēter utimur,absen
tatio absit,ueritas retineat,subaudi ita loqmur,quoniā in obsequio
quoniā &c. &. alibi. Satiri delectatiōē nō possum,ut meę fenectutis
requiē,oblectationēq; noscatis subitellige,hoc dico ut noscatis &c,
Pli. Junior in epi. Studies an piscaris,an uenarīs,an simul omnia: sub
audi facis. Quinti. Nihil aliud q̄ renuet subaudis faciet. Martial. Nil
aliud bulbis q̄ satur esse potes,subaudi nil aliud facere q̄ esse &c.
Ouid. Si rite recordor in byblide. Dīj melius,dīj nēpe suas habuere
sorores,melius subaudi fecerunt,faciāt aut uelint sic. dīj meliora,qd
Lucanus exp̄sſit dicēs. Dīj meliora uelint. Quinti. Tu melius uxoris
q̄ facturū retinebas,melius supple fecisti ita. bñ Ennius. pclare Ana
xagoras,fortiter Scipio,prudenter Fabius,supple dixit aut fecit. Ele
ganter etiā sic loqmur teste Valla.ex quo hēc sunt deprompta. Re
stat mihi exponēda uita,quā hic egit in magistratu,res digna auditū
imprimis,subaudi est,uel reliquū est,ut exponā uītā qua fuit in ma
gistratu,rem dignā auditū imprimis. Item quid rei tibi cum illo c:nō

E v

Ioannis Despauterij Ninuitem.

dubiū quin uxore nolit filius ridiculū ineptiæ, fabulæ, apinæ, trichæ, nuge, non siqd turbida roma Eleuet accedas &c. sed quid opus plus ra. Et alia id genus multa, de his als. Nūc ad reliqua, pulchra qdem sed nihil ad nostrā hāc. quid ad me, quid mea. Cui Iesu, preclarū di etum Ciceronis qui & Tullius, modo p dūmodo. Ouidi. Gnosiā fe cilles inopē sapienter amasset, subaudiū si, uerū id usū rarius uenit. Plinius. Dediſſes huic animo par corpus. i. si dediſſes. Hora, i. arte. Quin tilio. si quid recitares corri ge fodes. Hoc aiebat & hoc, melius te pos se negares &c. i. si negares. Hec si quis rite imitabitur nō dubiū quin or natus plurimū cuiuī orōni afferent, qd modo subiectā. Cice, p Sex. Roscio. Credo uos iudices mirari, ueluti quid sit quū tot ſumī ora tores uiriq; nobilissimi ſedeāt, ego potiſſimū surrexiſsem, non dixit (ut rufiſti loqueretur) credo uos mirari q; ego & cetera, eſſet enim idiotiſmos. ut Plini. ait. Iuno uirgiliana. Me ne i coepto defiſtere uictā me ne subaudi oportet, aut decet, aut uerū &c. Pli. lunior ad Adria nū. hoiem ne romanū tam grēce loqui. Cice. ad Terentiā uxore. Me miſerū in tantas calamitates mea culpa incidiſſe, subaudi heu uel o me miſerū oportuit ne incidiſſe. Audiui te affuiſſe, ut ceteros in plio subaudi ut ceteros audiui &c. Audiui te affuiſſe i plio, ut ceteri sub audi affuerūt, uel forte etiā ut audiuerūt ceteri. Alia id gen⁹ ubi uer bum ſubſtantiuū uel aliud quidpiā intelligi, ſunt quidē plurima de qbus certa regula dari nō pōt. Iratis cōuenit aposiopis. i. reticētia et cōfusa locutio. Phedria terētianus. Ego ne illā, que me, que illū, que non &c. Neptunus Virgilianus de uētis. Quos ego, subaudi puniā acerrime, inde ait. ſed p reſtat &c. Nūs aliquādo ne implicite qui dem regit, aut regit primo cauſa relationis, ut diximus. Psalmogra phus. disciplina tua ipsa me docebit. aliquādo, p ablativo ponit, ut cuius humilitatē dñs respiciēs, uirgo cōcepit, pro dñō respiciēte, qd non imitabimur etiā ſi docti ſic fuerint aliquid loquuti. Mira imo nō ſine riſu legenda, ſompnauerunt indoctiſſimi literatores de iſta ora tione, in couertēdo dñs captiuitatē ſion &c. de qua in regimine accu ſatiui, ubi de gerundijs agemus.

Regimen genitiui. REGVLA. I.

I duo continue iunguntur fixa nec una
Sires in patrio recte casu dabis vnum.

Omne ſubſtantiuū regit alterū ſubſtantiuū in genitiuo ſi ipsa pro di ueris accipiātur, uel habeant ſe ut, p diuersis accepta continuo neq; explicite, neq; implicite coniunctione intercedenti, ut inſtar montis, id eſt ad equiparationē melius q; ad ſimilitudinē teste Valla. Quidā

non indocti dixerūt ad instar, nos præpositionem elegantius omittimus, testibus Seruio & Valla. Virgi. Instar montis equū diuina palладis arte edificat, ne dixeris ergo, Petrus babit instar uaccę, sed in modum uel in morem uaccę &c. dixi substantiuū quia adiectiuū sæpe aliū casum regit, nisi fiat substantiuū, ut summa summarū, apud Pliniū summū domus. Item scire Petri, quia fungit̄ officio substantiuī, qđ est scientia. Dixi pro diuersis, alioqui staret in eodē casu per appositiōnem, ut ex urbe Messana, ex urbe mediolano melius, qđ ex Mediolo no &c. continens Gallia, insula Britannia &c. De hac re lepidissime Valla in Raudensem. Dixi uel ut diuersis accepta, quia sæpe uere capiuntur pro eodē, ut uirtus dei, nihil enim est in deo quod uirtus dici posset quod non sit ipse deus, sic secundū philosophos, qui nominales uocātur, pro eodē accipiūt̄ substantia hic, paternitas Pauli, figurae ligni, motus cœli, quātitas panni &c. quia tamē habet se ut abstractū & concretū (ut ipsi loquuntur) que sæpe p̄ diuersis accipiunt̄, ideo retinent constructionē eorū que pro diuersis sumuntur, nemo em̄ sic loquitur, uirtus de⁹ &c. Itē aliquid Petri, id est de petro, nō, p̄ eodem accipit̄, qui aliquid partē dicit, Petrus totū, ideo quid rei, p̄ q̄ res dicimus, non quid res, licet pro eadē re accipi possunt. Quātū autē loquendū esset per hęc adiectiuā p̄fertim in ntō & actō quis, que, qđ & horum cōposita multus ta. tum. & hic, hęc, hoc, interdū iste, ista, istud, ille, illa, illud, is, ea, id, & plura iam declaranda, optimū fuerit, ut Augustinus in elegatiōs docuit, adiectiuū tale in substantiuū mutare quid aliquid &c. Multū plus plurimū, hoc, illud, istud, & quod substantiuū adiectui fuerat in ḡtō locare, ipsius seruato numero, Teren. Ne ille scit hoc paululū lucri quātū dāni apportet. Idem. Quid hominis est, Plautus, necq̄ habet plus sapientię qđ lapis. Cice. Habeo minus uiriū qđ uestrū uteruis. Iuuenia. Quantū quisq̄ sua humorū possidet arca Tantū habet & fidei. Tullius. Tibi autē idem consiliū do. Teren. Dij boni, boni quid porto, Plautus. Caeu mihi mēdacū quicq̄, Salu. Nec pensi quicq̄ habebant. Ouidiana Helena ad Parizem. Non tibi plus cordis, sed magis oris erat, sic mltū uini, qđ uxoris, sed contemptū orationes hęc pariunt̄ si res ipse partitionē asperguntur, ut nescio quid hominis sis, quasi non plane sis homo, sed hominis particula, tātulū laboris, plus dabis, minus rixę inuidicę ornatissimę sunt locutiōes. Plautus in Afina. Nec eū puduit id ætatis sycophatiās struere, id etatis pro ea etate posuit. Idem in Amphitrio ne. Quis hic est homo quē ante edis uideo, hoc nōctis nō placet. Idē hoc nōctis solus ambulē. Idem. quid isthuc noui est pro istud freqns est apud comicos. Dixi sine cōiunctione media, tunc enim alterum

Ioannis Despauterij Niniuite.

ab altero non regeret, ut molē montiū, régimē est molē & monteis
nō est régimē. Vbi notaē regula elegatię quā Niger ponit. Si habue-
ris orōnē fixi & mobilē, aut in qua, p̄prietas regit subiectū p̄ duo sub-
stantiū, intercedēte cōiunctiōe interī ornatus loqmur (absit semper affectatio, q̄ nihil odiosius ait Fabius) Virgi. Arma uirūq̄ cano,
id est uirū armatū, ut multi dicūt. Idē. Molēq̄ & mōteis insup̄ altos
imposuit. i. molē altorū montiū. Cauēdū ne ab honestate naturaç
discedamus. i. ab honestate naturę, aut naturali rerum, chlamyde &
purpura ē indu⁹. i. chlamyde purpurea. Ioānes in manu gestat anu-
lum, aurūq̄. i. anulū aureū, iuuenū mores & honestatē probo. i. hos
nestos mores iuuenū. Ser. dicit esse figurā metri cā. Virgi. Pateris lis-
bamus & auro. i. pateris aureis, dixi explicite uel implicite propter
Asyntheton. Terē. Dū etas, metus, magister, phibebāt. Potes addere
uersum. Hec interpones substatiū bñ uerbū. Inter hec pones bene
uerbū substatiū, ut liber est Ioānis, & etiā habēt uim uerbi substatiū
ui, ali⁹ dicūt uerbū ipsum tunc ḡm regere, ali⁹ a noīe, sed intercedēte
uerbo. dic ut uis, quia parū cōfert ad hāc rē quā diligēter q̄rimus.

Ex qua ui dictio aliqua regatur.

Quārenti vīres sit pro ratione voluntas

Aīsiduusq̄ usus magnorum grāmaticorū.

Alexādrini & qui ante Alexandrū fuerūt (ut opinor) plurimi a dos-
etissimis illis oratoribus poetis, historicisq̄ ad barbariē deficiētes, ce-
perunt optima omittētes cōuerti ad nugas magno docētes nihil sc̄i-
re. Fuerūt itaq̄ hi plurimū impediti circa régimīnū uires, nec suffi-
ciebat dicere liber Petri est latina, quia sunt duo diuersa p̄ rebus ac-
cepta substatiua, ideo alterū debet stare in ḡtō, uidebāt em hoc non
sufficere, quia q̄ si uissem q̄re nō dicimus Ioānes chimere, Petrus uac-
ce, ut uacca petri, debet em esse certa habitudo dictiōis regētis ad res
etiam. Ea autē habitudo est uis régimīnis, ut aiūt, sed qcqd est hāc res
pniciosa, & puerulis nō tradēda q̄bus sufficit dicere authores doctiſ
simi uoluerūt, diceremus liber petri &c. q̄a sunt duo substatiua, sed
q̄re nō dicimus petrus libri, q̄a certe nullus est sensus, hoc inquā suf-
ficit pueris, ut q̄re pedo nō habet pes, ut lēdo leſi. Certe nulla rō est
niſi authorū uolūtas, ut habeo regit actū cornua, ut habes cornua
quō autē habeas an, ut uacca in capite tuo, an ut rē possessam, quia
habes uaccā quę cornua habet, ergo & tu, an canis sit pater Ioānis. i.
pater quē possidet Ioānes, an q̄ genuit Ioānē, nihil moror. sc̄io hanc
esse latinā pater ioānis, quia sunt duo substatiua in aliquo bono sen-
su &c, sed q̄m diuersē sunt hūi⁹ regulē habitudines nō inutiles, p̄ ue-

ritate multarū orationū, aut falsitate inquirēda, ideo ut potero paucissimis hanc rem pro curiosioribus perstringam.

Diversæ habitudines substantiuarū huius regulæ
pro curiosis hic positæ non inutiles.

Primū itaq; regens significat rem possessam, ut Liber petri. i. quem possidetuel habet petrus, domus socratis, uulg⁹ dicit tortes, qd' cor, ruptū esse credit, p socrates, ut Sanderus p Alexander &c. Cucullus pauli, nā cappa nō credimus latine dici, nisi ex docto, pbei, dñs fundi, & fundus dñi, magister dom⁹ & domus magistri, aula principis Aulicus qui morat apud principe, curia em rathus, curialis de eadē curia, non est autē q apud principe morat, pes Petri est possessio im pura(aiunt) quia homo nō est dñs mēbrorū scđm cōsultos, liber Pe tri est possessio pura, quia libri Petrus est dñs, potest em uēdere &c.

Secūdo, dīctio partis regit totū, ut ungula equi, crista galli, pupilla oculi, digitus pedis, sura cruris, nucleus iuglādis, putamē malī, aruina suis, abdomē porci, uertex montis, uortex fluuij, radix mōtis, capitellū turris, pinaculū tēpli, testa oui, femur anseris, lumbus anseris, mēbrana oui, armus ouis, petaso suis, clunis porci, fastigij muri, culmē domus, sumū imū, medītū urbis, nāq; adiectiuā sepe substantiuantur(ut aiunt) ueluti occulta sapientie, nuda colli. Tertio, nos mēpprietatis regit gtm subiecti, pprietas est accidēs, subiectū est cui pprietas cōuenit, ut species Pauli. i. pulchritudo, eloquētia Cicerōis fortitudo Hectoris, calliditas Vlyssis, dolor capitis, nigrū corui. i. nigritia, uelle Petri &c. Quarto, dīctio significās rem contēta regit gtm rei cōtinētis, & econuerso, ut sinū lactis, cadus olei, patera uini, acerra turis, dolū ceruīsi, herba horti, uinū uasis &c. Quinto, dīctio tēpus significās regit gtm actus, ut tēpus loquēdi, faciēdi, prāde di &c. spatiū pōenitēti, dies lēticie, hora coēnē, dies esuriei uel esuria in q iejunandū est, sic tēpestas, etas, euū, sēculū, annus, dies, hora &c. Cōuerti hēc regula, ut iter triū dierū, octo horarū. Sexto, nomē significans platiū regit gtm, ut rex Romanorū, dux Burgūdi, prīceps sacerdotū, publicanorū, plectus urbis &c. Septimo dīctio si gnificans ministrū regit gtm, ut questor pontificis, scriba regis, cācelarius regis &c. Octauo, dīctio significās pximū regit gtm, ut uici nus petri, cōterraneus pauli, sic socius, sodalis, socer, gener, priuignus uictricus. Et nomē significans cōtrariū, ut inimicus, hostis petri &c. proximū dicimus uel loco uel sanguine uel affinitate &c. Nono uerba substātua regūt gtm, ut iusticie cultor, rigidi seruator honestū

Ioannis Despauterij Niniuite.

Iuuue. Vicitrix fortunę sapiētia. Tullius. Virtutū adiutrix amicitia cē
for morū. Hora. de sene. Difficilis q̄rulus laudator t̄pis acti Se pue
ro cēsor castigatorq̄ minorū. Professor iuris. genitrix christi. opp̄s
for pauperū. suggestor malī. osor neqt̄e. doctor iuuētutis. p̄ceptor
puerorū. uulgas dicit lector. sator scelerū. amator mīlerū &c. Iudex
ueri. hec ab actiuis p̄ relatiū declarant. citra t̄n t̄ps signifi cāt. ut ama
tor uini. q̄ amat uinū habitu licet nō actu. uñ dic̄t regimē actus cō
uersi in habitū. sin minus ab actiuis ueniāt. p̄ relatiū nō declarātur
ut cursor regis. & si qd sile est. in hymno dic̄t. sessor aselli. p̄ infessor.
Sed uerbalia in tio. ut amatio. tactio &c. apud ueteres regebant ca
sus suorū uerborū. ut apud Plautū frequētissime. ut in Meriechmīs.
Quid me uobis tactio ē. in Truculēto. Quid tibi huc uētio est. quid
tibi hāc additio est. qd tibi hāc notio est. inquā amicā meā. Cupido
glorię &c. ad tertīā regulā reducas &c. licet in gloria nō sit cupido.

*egloga et
ecloga*

Decimo dictio significās effectū uel opus. regit ḡm significātem
causam efficiētē artificalē. ut ilias Homeri. egloga Virg. labyrinthus
Dedali. ecloga Theocrīti. Differūt aut̄ egloga & ecloga. ut in uersi
logo dicemus in eān g. Vndecimo. dictio significās effectū. regit
ḡm finis. ut potio sōpni. ambulatio sanitatis legiſ apud Senecā &
alios etiā doctissimos. festū diuē mariae. tēplū Petri. ara triūphi. quē
ḡm Alexāder uideſ improprie posuisse. p̄ ḡtō uictorię. Duodeci
mo. dictio significās effectū. regit ḡm q̄ significat causam naturalē il
lius effectus. ut calor ignis. lumen solis. tela araneę. nidus hirūdinis.
mel apiū. pudor culpę. gratia dei &c. poena reatus. Decimotertio
dictio significās effectū. regit ḡm cause formalis. ubi dictio regēs &
dictio recta. p̄ eodē sumunt. ut uirtus dei. qd boni. qd rei &c. Thessa
lienlis huc reducit. multi sōpniāt hic literatores. Decimoquarto.
dictio significās effectū. regit ḡm q̄ significat materiā. ut aceru⁹ lapi
dū. anulus auri. cratera argēti. Perli. Si tibi crateras argēti incusac̄
pingui Auro dona ferā. Melius t̄n dicimus crater argēteus. uas fer
reū. cibus herbaciū. nūmus argēteus. sunis canabaceus. cœlū cristal
linū &c. argētatus nō totus est ex argēto. sed in supficie. argēteus to
tus ex argēto. de posselliuis in alio libro disputamus. Decimoqñ
Rhein Aug
duplum dimidiū. genus speciei. magister discipuli. sacer generi. auus
uel auia. nepotis uel neptis. patronus liberti. Relatiū est qd aliud re
spicit. sine q̄ ip̄m neq̄ intelligi. ut paſ respic̄t filiū. patronus libertū.
& in alia significatiōe patronus respicit cliētē. & hec dicunt̄ relatiua
logica. qā unū faciūt p̄dicamētū &c. alia de qbus aī diximus dicunt̄
relatiua grāmatica. ubi cō cōponit noī ip̄m est relatiū logicū. ut cō
milito. cō discipulus. cōpotor &c. sunt relatiua logica sed adiectiuā.

de quibus infra dicemus. Decimosexto. Idque quod esse solet sub consuetudine ponatur ait Alexanus, ut pes porci, etiam si nunc porcus sit mortuus, & uas uini quod uinum solet continere &c. Decimo septimo. Quodlibet nomine substantiuum potest regere genitivum pluraliter, & tunc significatio excellere. *Omnis res est omnis res*
flos fons omnis res
ars artium scientia scientiarum
cattica canticorum scientia scientiarum
flos florum uirgo uirginum secula seculorum
deus deorum coetus coecorum organum organorum &c. Decimo octavo. Dictione significans re uenitibile &c. regit genitivum pluralem, ut panes ducentos, rurum denariorum non sufficiunt eis, hoc trioboli quasi adiectione dicitur propter trium obolorum. Plau. Quid ait naus minimi pluram, equus uiginti aureorum, salmo trium solidorum &c. Decimonono. Dictione significans re honestatem, regit genitivum, ut puer octo annorum, infans unius diei, maledictus puer certum annorum. Vnde substantiuum etiam regit hucus genitivus, ut in Genesio. Noe erat quingentorum annorum Quinti. Non estimadum est cuiusque sit aetatis, sed quantum iam in studijs perficerit. In euangelio. Quoniam factus est Iesus annorum. xiiij. Nihil Zederas ne quicquam probare dictas orationes esse congruas. Querimus autem de aetate, Cuius aetatis es, quam annos natus es. Quid est etiam dicitur, quam aetatem annum agis, sed quam annos natus es, totum est elegans. Vigesimo. Nomine significans re mensurabile, sepe regit genitivum, ut ager trium iugorum, uasa trium modiorum, panis. xi. librarum &c. Sepe conuertitur hec regula, ut modus tritici, semmodius siliginis, modiolus sal, libra butyri &c. Ad hanc regulam multi reducuntur, quantum sive miltum argenti, quod caufit &c. Vigesimoprimum. Nomine significans signum uel imaginem, regit genitivum rei cuius est imago, ut halo uenti, iris pluviae, uexillum dedicatiois, argumentum rei. i. signum.

Vigesimos secundum. Propria nota ut in concordantia diximus, regunt genitivus pro subauditione, ut genes anchise, Andromachae hecutoris, Alexander Philippi, Simonis Ioannis. Terentia Ciceronis, Dalila Samsonis, sine dicitur ut notauit Badius. Martia Catonis. Vigesimotertio, nomine significans officium, etiam regit genitivum, ut custos rerum, custodia rerum. Sepe autem elephas, qui posselliuum loquimur quod per gumen, ut herba hortensis, anulus argenteus, caro ouina, caput porcinum, uolucres celestes, aquae celestis. i. pluvia uigilia nocturna, poeta regius, priameia, ples, paternus filius, herilis filius, dominicus seruus, dies, ordo &c. pullus colubinus, gallinaceus, panis hordeaceus &c. Et hec de Alexandri mysteriis una sub regula nostra contenteris, ideo latini, quia claris sic loquuntur, grammatica namque ex voluntate doctissimorum procedet, nam de animi conceptiibus non disputat grammaticus, ubi nec genus, nec coniugatio, nec figura &c.

Regula secunda.

Temporis atque loci quantique aduerbia quaedam.
 Hunc optant casum, dic uenimus illius ergo.

Ioannis Despauterij Ninivite.

Quedā aduerbia t̄pis, loci & c̄ntitatis regūt ḡm, ut pridie illius diei postridie illius diei, & kalēdarū, & etiā in āctō pridie, postridie, kalē das, idus, Nonas, de his nō nihil in regimine āctī dicemus. Cato. Po stridie eius diei uillicū uocet. Cic. ad Lētulū. Pridie eius diei. In Esaia Tūc t̄pis nubes pluāt iustū. In Terētio legit̄ tū t̄pis, & in Philelpho. Interea t̄pis, quod Terē. Interea loci. i. t̄pis, & ubi uis gentiū, nūsc̄ gētiū. Plautus. Vnde gentiū. Cice. ad Atticū. ubi terrarū essem, ne susp̄ cabar quidē. Tacitus. xiiij. Iturā quoquo terrarū. sic brutus aliq̄ ter rarū. Cæsar eoq̄ discordiē uētū est, i. ad eā discordiā ornatus sermo, ut quicqd in hac regula cōtinetur uelutī, quo miseriē uenimus. i. ad quā miseriā. Apuleius. Quę ubiq̄ itineris nos comitā. Cice. ad Atticū. Tu aut̄ abes lōge gētiū. Gellius. Terrorū & fraudis abūde est, sic abunde ingenij, pecunij &c. Apuleius, uspiā gētiū. Idē. alibi gen̄tium & ciuitatū, p̄ alijs gētibus & ciuitatibus dixit, partim hoīm. i. quidā hoīes, satis eloquēt̄, sapiēt̄ parū, sed parūper, paulisp̄, ratisp̄ id est paucō t̄pe, sine casu ponūtur, plus pecunij, nihil literarū, quid rei noīa sunt, ut diximus. Diximus aut̄ parū pecunij, satis uel sat uīrū, magis oris, nihil literarū, nō parū sufficiēs, maius nullū, ratio sit tibi freqns authorū usus, ubi enim aduerbia sunt quātitatis, uix nos minibus neutri generis damus ḡm. Gel. amēnissimus author dixit Abunde ingenij oc̄j, & uerborū est nō abūdans, huccine rerū ueni mus, ait Persi. i. ad has ne res &c. nō autē hoccine rerū &c. Dicimus aut̄ quid noui & qd nouū, ut hic mobile, illīc sit fixum. Ne dixeris post cras, sed perendie. deinde die quarti, quinti &c. Authore Gellio dixeris die quarte, de p̄terito, die quarti, de futuro dicim⁹. afferit idē Nebrisensis pr̄gherī ne dicas, sed nudius tertius, quasi nūc dies tert⁹ sic nudius quartus, ultra quoq̄, sed licēter apud Plau. ait Valla. Philelphus in ep̄sto. Plautū fequí, quia dicit nudiusquintus, sextus, decim⁹ &c. Cice. quoq̄ in quinta philippica. Recordamini q̄ dies nudius tertius decimus fuerit. Iam, mō, dudū, de t̄pe pximo pr̄senti dici mus, siue p̄terito siue futuro, ut dudū feci, dudū faciā. De tali futuro etiā dicimus statim, mox, illīco, nuper &c. significat paucis ante diebus; pridem uel iam pridē paucis ante mēsibus, olīm, & quondā de p̄terito & futuro, & etiā de pr̄senti, sed de his in alio libro agemus. De ergo ante posuimus, sed plura addamus testimonia ubi, p̄ causa capit, teste etiā Lācilotto. Silius. Virtutisq̄ ergo dedit. Gellius. li. iiij. Sed cōmuni exempli & fidei ergo uīsum est, uti te salutum uelimus. Est autē ep̄stola Fabritij ad Pyrrhū, & fungitur ergo officio nomi nis, ut satis caufarū &c.

Ninive *fit*

Tertia regula de mei,tui,sui,nostri,& vestri.
 Possessum spernit patrium quo passio fertur
 Filius ergo mei ne dixeris,at meus inque.

Nomē significans rem possessam uel habitā nō regit genitiū paſſiue significantē, ut sunt hi primitiū, mei, tui, sui, nostri, ueſtri. ideo nō dicimus filius mei, ut cōtra Priscianū bene docet Valla. ex quo hēc fere carpīmus, sed loco horū utimur posselliuis, meus, tuus, suus, noster, ueſter. significat autē dicitū genitiui paſſiue, non ut uerba aut participia (ut credidit quidā omniū prēter nugas nesci⁹) q̄a nō significat passionē, ut de ea logici aut physici loquuntur, sed quoniā rem per dictionē cui adiçūtur significatā non significat possideri, aut haberi ab re pro q̄ ip̄i genitiui capiuntur, sed ab re alia, ut amor mei. recte diciſ de amore non quē ego habeo, sed quem aliud de me. Nequicq̄ itaq̄ excipiūt homūculi participia dicētes, hec est latīna, Interest loānis patiētis aut percussi tacere, ubi interest regit genitiū ſignificantē paſſiue, ergo male dicit interest non cōſtruī cū genitiū ſignificantibus paſſiue. Cōcedūt illi argumētationē, ut ualidā, dicitq̄ excipiēda elle participia, at inſulfissime nugant, quorū ut fauces p̄clu dam, respōdendū eſt interīm eorū ineptihs, sed pergamus. Mei itaq̄ tui, sui, nostri, ueſtri, primitiū ſpeciei ſignificant rem cui adiçunt p̄tūnere ad aliā rem q̄ ip̄i genitiui ſignificant, & hoc uocat grāmatici hic ſignificare paſſiue, genitiui q̄ aliter ſignificant dicitūt ſignificare actiue, qui etiā poſſunt ſignificare paſſiue, & pindē ſenſum reddere ambiq̄. amor em̄ dei eſt quo deus amat aut amat, ſic timor dei, quo deus timet, & is quidē nullus, aut quo deus timet. unde oīs ḡtū ſi ſignificat actiue, paſſiue aut poſſelliue, ut puidētia, timor, regnū dei, utilitas, copia, odiū, amor loānis &c. ambiguū faciūt ſermonē, q̄ certior fieri poſt per primitiua mei, tui, sui, nostri, ueſtri. & deriuatiua meus, tu⁹, ſuus, noster, ueſter. ſiquidē amore meo fecisti. q̄a. ſ. te amo amore mei, q̄a amor abs te aut alio, ſic amor tui quo amaris, amor tuus quo amas, utilitas mea quā habeo, utilitas mei quē de me habe tur, amor mei, eſt amor tui quādo te amo. amor meus eſt amor mei quādo me amo. Ouidi. Vror amore mei. ſic differētia eſt inter meus a. um, & mei &c. Uſus memoria, fastidium, desideriū, cura, odiū, dolor, potestas, & pro hoc copia, & id genus cetera, p̄cipue uerbalia q̄ paſſiue & actiue exponi poſſunt. Cice. quod desyderiū tui ferre non poſſet, & me tui pudet. Teren. Hoc unū ſcio hāc meritā, ut memor effeſ ſui, hic ſignificant desyderiū, & pudor de te in alio, & memoria nō quā ipſa habet, ſed quā aliud de ipſa, ſic misereor tui &c. & mife-

F

Ioannis Despauterij Niniuite

reor mei, hic in eodē est actio & passio, ut amor mei quādo ipse me amo, quę res decepit multos authore Valla, habete curam nostri, ut habemus curā uestrī, & habeo curā mei, possum em me curare, amare &c. tanq; alterū, & ita nulla esset argumentatio ex his cōtra dīctia nostra facta, si quis quid dixerimus, diligēter attendat. Eadē manet si gnificātia, additis genitiis iā dīctis h̄s quę partitionē dicunt, nā semper significāt ut prius aliqd de me, te, se, nobis, uobis, siue nos id habeamus, siue alius, ut pars mei. i. de me, utpote manus, digitus, &c. pars mea de hereditate uel alia portione dicit, sic differūt aliqd mei & meū, dīmidū mei & meū, mediū membrū, multū, quid &c. mei & meū. Mediū tui tangā, de parte tui dicit, mediū tuū est cibus, præda uel aliquid possessione (ut dīctū) pura possessionum, illud possessionē impura, membrū mei est pars mei, sed in primo significato dicimus, membrū meū est manus &c. Plus tui, plus tuū &c. Plautus in Aulularia. Dñ me prodāt si ego tui quicq; abstuli. i. de te, quia deriuatiū est, ut si qua tui corydonis habet te cura uenito. & apud Terē. Cuiū puerū hic posuisti uestri. Cuius uestri: Pamphili, puer uestri, primis tue incongruū est, puer uestri deriuatiue congruū est, sed incōpletū addi nāc debet, filii, socij, fratrīs, aut aliud quippiā. Teren. dixit desyderio tuo pro tui, sed non imitabimur. Hic uerū nō est illud dīctū ubi possessiū est potest esse primitiū, ut caro ouina. i. caro ouis sic dicere nō potes, filius meus, id est filius mei, quia possessiua actiue si gnificant, Rarissime aut nunq; passiue, genitiū autē dīcti passiue tm̄ Olim poterāt dicere, filius meus, id est filius mis. nam mis, tis. sis actiue significabant, sed in dissuetudinē abierūt. sis autoritate nō probatur, sed ex proportiōe fuisse credit. Nostrū, uestrū, genitiū actiue significāt, & in usu sunt, nec dicimus tamē libros nostrū, uestrū, quia isti genitiū solū in regimine participatiōis locū habēt, cuius rationē aliā non habeo q̄ authorū cōmūnē uoluntatē & usum, loco igitur genitiū orū passiue significantiū utimur meus, tuus, suus, nōster, uester. Possimus autē querere per genitiū cuius liber, pēna, mācipiū & per possessiū, cuius filius, cuiā filia, cuiū marmor, meus, pro mei iuris eleganter ponit, sic tuus &c. Persius. Vindicta postq; meus a p̄tore recessi. Nostrorū, uestrorū pro nostrū, uestrū sāpe ponūtur, teste etiā Donato. Pro eodēfere dicimus authore Valla. Causa mea et mei, sic imago, fama, sēpius tamē per possessiū. Quinti. Mea depūgnasti causa, tua peristi, de imagine alterius quā ego possideo, nō dīcerē imago mei. Seruī. ēnei. xii. Vbi latinius ad Turnū dicit. Viētus amore tui cognato sanguine uictus. Ait uict⁹ amore tui. i. tuo. & ponit differentiā inter causa tua & tui, ut tua causa tūc dicamus, si ali-

quid ipsi ad quem loquimur prestatamus. ut tua causa hominem tuum defendi. Ceterum ipse Gellius, & post Gellium qui fuerunt usque Vallam oes, uidentur noticia dictorum pronominum minus habuisse. Cetera dices mus in regula de interest, refert & est. Amor mei latina est per regulam. Si duo continue &c. ut liber illius. quia pronomen ponitur, p no mine proprio &c.

REGVLA. IIII.

Verum proprietas aut pars cui mobile iungis,
Laudem significans, aut uituperamen in hoc sit,
Vel sexto casu: ceu uultus foemina pulchri
Aut vultu pulchro, Sed apud vates sibi quartum
Sæpe synecdoche habet penes hyistoricos sibi sextum
Hanc oratores, ferme fugere figuram,

Nomen subiecti aut totius, regit dictio[n]e, proprietas, aut partis, cum adiectiu laudis uel uituperen in genitivo, uel in ablativo, & est elegatio, quae es aliquem laudare uolumus, aut uitupare. Exempla prioris, populorum duorum ceruicis, herba magna radicis, uir magni nasi, domus multarum fenestrarum, sed elegatiu[m] in ablativo, uir prestatu[m] pectori, longis crinibus, flauis capillis, pauidu[m] corde. Exempla posterioris, uir proceru[m] staturae, summa uirtutis, sanu[m] metris, celsi animi, immetu[m] subtilitatis, obscuri generis. antiquus moris, miru[m] sagacitatis, industrie, authoritatis, boni nomis paucu[m] fidei, multorum uerborum, probatatis ingenij, quam oia eleganter in ablativo locaueris. Pronomen, quod loco nominis ponit, bene regit casu huius regulu[m] & yb[us] etiam substantiis, aut eius uim habens, uel latenter nomine mediante ybo. Ut tu modice fidei, Petrus est durus ceruicis &c. sed omnia afferat ex doctis testimonia. Cesar, summa hoiem audaciq[ue]. Pli. Aristoteles urinimete subtilitatis. Iuue. Ingenui uultus puer, ingenuusq[ue] pudoris. Ingenius. i. nobilis libertatis, uultus est index animi. Valeri. excellentes pulchritudinis adolescentes, bonu[m] indof. Cesar summa prudenter adolescentes alii spu[m] catilina. Titus Liui. Proba antiquus moris foemina (ein erbere frau von der ander vuel). Cice. Non multi cibi hospitie accipies, sed mali ioci. Sue. Cibi minimi erat. Idem. somni breuissimi erat. Ter. Virgo celsa sparso ore aduco naso. Virg. Sunt mihi bis septem probatati corpe nymphae. Plau. Tu cano capite amas, senex nequam. In Gen. Sed lia lippiserat oculi. In Judith. Erat autem eleganti aspectu nimis. In Dan. Susanna erat delicata nimis, et pulchra facie. Ter. Hoc antiquus uirtute et fide Laetitia. Magno & excellente ingenio uiri. Plau. Vir nulla fide. Ter. Ille erat honesta & liberali facie. Plau. Miserere ait suu[m]. Cato. Esto ait fors

F ij

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

ti quſi ſis dānatus inīque, animal ſex pedibus &c. non uideatur lauſ ſemper aut uituperiū. Quādoq; nō eſt necelle addere nomē adiectiū, ut homo pacis, uir cōſiliū. Cice. in Salu. Nōne quos, p̄tulit Sciz piones & Metellos ante, fuerūt opinionis & glorie, ſed in eadē oratione, ut Valla ait, non eſt utendū ḡtō & abltō, niſi parce admodū licet Boetius, Plinius & Cice. aliter uideant ſecifſe. uerum ſi illi dixerint, poterimus ſine affectatōe interim imitari. Oratio genitiui eſt elegans, ſed ablatiuī tota oratoria, teſte Valla. Serui. in Virgi. Pulchra faciat te prole parentē ait. poſitus eſt per figurā ſeptimus caſuſ, p̄ ge nitiuo. Tunc ibi. Sed apud uates &c. poetæ ſepe utūtūr ſynecdochē in actō, historici in abltō. Oratores & ceteri ſcriptores fugiūt eā figu ram, de qua hēc datur regula. Nomē adiectiuū & uerbū paſſiuū atq; neutralē, & ex hiſ participiā ſignificatiā, p̄prietatē ſiue accidens alicui ſubieſto pro parte cōueniēs, regūt eā partē in actō uel in abla tiuo per figurā ſynecdochēn. Adiectua quidē, ut ethiops albus den tes, frigidus manus uel manib; Virgi. Omnia Mercurioſiſiſ uocē q; colorē. Salu. Antonius pedibus eger i p̄lio addeſſe nequibat. Verba x̄o, ut frāgiſ Petrus manū uel manu, doleo caput uel capite, fraſtus membra uel membris &c. Sed omniū exempla ex authorib; ſunt petēda, in quibus aliquādo nō pars ſed uerbi, aut quid ſimile ſi gnificatur, & nihilominus ſynecdochē dicit, ſed indirecta. Virgi. lib. viii. Qui genus unde domo. i.e. ex qua ciuitate eſtis, ait Serui. Ouidi. graiū uterq; genus, ſic teutonus genus uel genere. Cetera graiū Cuias gentē. Virgi. Expleri mentē nequit. Idem in Geor. Micat auribus ac tremit artus, de equo loquiſ. artus inquit. Serui. pro artubus. Ho ra. Lēuā ſuſpensi loculos tabulāq; lacertos. Plau. Sum pedes mobiſiſ. iñ. Regū. Doleo pedes. & in. iiiñ. Caput meū doleo. In Hieremia. Vētrē meū doleo. Lucanus. Effuſas laniata comas cōtuſaç; pectus. Virgi. Redimitus tēpora lauro. In ſacris. State ſuccincti lumbos, calciati pedes. Et in Psal. Speciosus forma p̄ filiis hominū. historici alii quādo in actō utūtūr hac figura, ut poetæ in abltō. Pōponius Mela de Britāniſ. Vlro corpora infecti. Idem alio loco. ſarmate totū brachatum corpus, & niſi qua uident ora teſti, Liuius. xxij. ab urbe. At x̄o Hānibal ipſe idē murū incautus ſubit, aduersum femur tragula iectus, cecidit. Sed ipſi quoq; oratores ſynecdochē interim utuntur, teſtibus Manutio & Paſio. Apuleius meta. Tremore, uiscera quatior. Gellio autē ne poeta quidē ullus magis utiſ ſynecdochē, p̄ſer tim in actō, non tamē Vallę potius auſcultabimus dicenti, oratores nō eger pedibus, ſed egris pedibus dicūt, nec cuias gētē, ſed cuius tm neq; doleo caput uel capite, ſed caput mihi dolet, frigent mihi pe

des &c. Doleo. i. dolore afficiar, cū datiuo etiā de alijs dicit q̄ partibus nostris, ut quod facis dolet mihi. Teren. Si istuc itidē doloreret tū biut mihi dolet. Doleo cū actō citra synecdochen pro ægre & non sine dolore fero, elegās est. Salu. quasi dolēs eius calum. Sulpī. ad Cis ce. An illius uicē credo doles. Plautus abltū dat cū p̄positiōe dicēs in Cistellaria, doleo ab animo, ab oculis doleo, ab egritudine. Legit etiā doleo hac re, i. propter hāc rem. Sed tēpus est ut uideamus quid sit synecdoche. Est em̄ attributio partis ad aliquod totū, sub ppriestate uerbi uel adiectiuū, ut nuda genu, ager depastus segetes, sepes florēt depasta salicti. Inscripti noia regū nascūtur flores, hic autē synecdoche non est, potens diuitijs, grauis pietate, prēditus dignitate &c. In synecdoche requirūtur totū, pars uel qualis pars & pprietas. i. uerbum uel adiectiuū, & hēc uocat synecdoche cōstruciōis. Altera est locutionis, ubi pars pro toto capit, aut ecōuerso, ut Octo animē intrauerunt arcā Noe. animē. i. homines. Christus iacuit tribus diebus in sepulchro. i. die cum partibus, sed hēc synecdoche ad syntaxim nō pertinet, sed de ipa & alijs figuris, pleniūs diceb̄ in alio libro. Oēs ferme orationes sub littera nostra contente exponun̄ per habeo, ut homo duri capitū uel capite, uel durus caput uel capite, id est habēs durum caput.

REGVLA. V. Opus.

Poscit opus sextū, tolerans quādoq̄ secundū,
 Est mihi opus libro, sed opus dux, Tullius inquit,
 Est nobis ut opus, Plautus sic vtitur usus.
 Opus regit ablatiuū cū dtō, intercedēte uerbo substatiuo, & elegan tem reddit orationē, & regit etiā gtm, ut dicemus, ideo ipm hic pos suimus. Tullius li. ix. epi. Authoritate tua nobis opus est, & cōsilio & etiā gratia. i. indigemus authoritate &c, aut necessaria est authoritas &c. dicimus etiā, ut Mancinellus notauit, opus est mihi de hac re Cice. li. vii. epi. Opus est huic de limatulo & polito tuo iudicio. & libro. xiij. Si qua in re opus ei fuerit iuueris. hic in. illic de abltō datur Sic recte dicimus, si quid tibi opus .i. si in aliquo, nam quid p̄ in quo nihil in nullo, aliquid in aliquo pulchro ponunt authore Valla, ut siquid te offendit oro ueniā, nihil te leſi. Cice. ad Terentiā uxorē. si qd opus erit, si quid acciderit noui, facies ut sciā, pōt hic ntūs esse, quia opus uideb̄ multis esse adiectiuū omnis generis indeclinabile. idem si gnās quod necessarius a. um. quod indigētiā qndā demōstrat. Terē. Sed quid opus est uerbis. Cice. lib. ii. epi. ad Curi. Dux nobis & au-

F iii

Ioannis Despauterij Niniuite.

thor opus est. Terē. in Heau. Alea quę opus sunt cōparet. Cesar de bel. gal. i. Sí quid ipsi a cęsare op⁹ est. Cōstruī etiā cū grō. Ouidi. li. ij. de arte. Nec minor est uirtus q̄rere parta tueri. Calus inest illic, hic erit artis opus. in quo carmine nota manifestā differētiā inter hic & illuc. Inuentū est etiā opus cū aētō, uerū orator magis cū dtō rei indigentis, & abltō rei qua quis indiget, hoc nomē opus locat, ut mēminit etiā Dathus. Opus etiā substatiū nomē est significās effectū operationis. ut opus Virgilij, & uolūt sic quidam in dictis orōnibus ubiq̄ capi opus, ut sit actū casus, p̄ alicuius subauditionem, sed mihi placet esse adiectiuū indeclinabile. In sacrī legī cum habeo, dñs his opus habet, quod Diomedi nō placet, quia sermo gr̄ecus est inquit iungas igitur, opus potius uerbo substatiuo, ornatus nāq̄ sunt nobis mitia poma dici testabimur, q̄ habemus mitia poma, est mihi opus ineptuli dicunt, habeo ad faciendū &c. hinc sit popus. i. ualde necessariū, & eandē cum simplici habet cōstructionē. Teren. in An. Sed nunc peropus est, aut hunc cum ipsa, aut aliquid de illa me aduersus hūc loqui, hic pro ablatiō habet infinitiuū, sic etiā opus est benefacere his qui de nobis benemeriti sunt. Necesse quidā dicunt etiā ablatiuū desyderare, sed testimonia doctissimorū uellem afferentur. Opera e. i. labor, auxiliū, diligētia. Operēpreciū. i. utile iucundū. Persi. operē dixit pro operēpreciū. Est operē ciues lunai noscere possum. Terē. Operēpreciū est audire eorū audaciā. Titus Li. Facturus ne operēpreciū sim si res gestas populi romani ab initio p̄scripserim Gellius postposuit preciūoperē dicens. Plau. in Asinaria. Viginti īā usus filio argenti minis.

REGVLA. VI. de adiectiuis verbalib⁹.

Actiue signans verbale dabít genitiuum.

Mobile ceu quædam quorū vix scitur origo.

Adiectiua uerbalia actiue significātia, i. quę per actiū uerbū declarantur, līcet ab actiū noī descendat, possunt regere gr̄m. ut quædam quorū origo difficile cernit, sed opus est ut sint ab authoribus noī futilibus posita. Etenim legens libri, percutiēs discipulorū, noī aliter in nobis nemo ferat, tametī amans mei, patiēs laboris, recte dici om̄es sciant. Cuius rei alia noī est ratio q̄ bonorū authorū uolūtas, assiduus usus hoc dicentiū, illud respūetiū. Huius rei uaria dantur exempla. Primo quidē noīa in ans & in ens, ut amans mei, seruās equi, p̄ equitatis, differūt aut amās mei, & amās me, quia hoc participiū est significās cī tēpore aliquē. Si am̄ q̄ amet, illud nomē, q̄a casum uerbī noī regit, & cōpara, significatq̄ sine tpe noī eū, s. qui īā amet, sed q̄

cōsuetus sit amare, sic patiēs laboris. i. q̄ fortiter & equo animo solis
 tus sit tolerare. significat em̄ ex actibus frequēter repetitis generatus
 habitus, ideo uocari solet actus cōuersus in habitū. Serui. in. ij. ēnei.
 meminit hęc fieri noīa. Quędam eorū q̄ hic posuimus possent forte
 alio reduci, sed paruifacio dum quo pacto loquēdū sit, calleatis. Sa-
 lu. Catilina habuit corpus patiēs in edīx̄, algoris, uigilię supraq̄ cui
 q̄ est credibile. Terē. Herus perliberalis. & fugitās liuū. Idē, fidēs anī-
 mi sui. In sacrīs. Nō simus cōcupiscētes malorum. Et Saulus adhuc
 spirans mīnarū & cēdis. dīj maris & terrę, tēpestatūq̄ potētes. Sene.
 Amātes tuī ama. Iuue. uiue bidētis amās, abstinēs pecunīę, cōtinens
 iusticę, reuerēs dei, appetēs uini. Iuue. Metuēs uirgē fā grādis Achil-
 les, potēs reginę cādacis. Ioānes ē rerū suarū negligēs, i. incurius, abū
 dans illius rei. Priscianus uult esse nomē, q̄a participiū ablatiuo de-
 bet iungi, sed de hoc in sequētibus. Cīce. Virtus est efficiēs utilitatis,
 fugiēs laboris. Virgi. Patiētes uomēs uinci. Idē, obtulerat fidēs anī-
 mi. Plau. Audiēs īperij. Talia sunt obseruās, reuerēs, appetēs, ī-
 patiens, patiens, metuens, prospiciens, cupiēs, fugiens, sapiens. Virg.
 in. v. Nāq̄ furēs anīmi dum prorā ad saxa &c. Figurate dīctū inq̄t
 Serui. ut p̄estans anīmi iuuenis pro anīmo, nā uideo pro ablatiuo
 nōnunq̄ ḡtī locari, Badius differre dīcit P̄estans anīmi, & anīmo,
 & ei facile credo. P̄estans anīmi dīcit, qui anīmū p̄estantē facit, ut
 iuuenes q̄bus per etatē p̄estatior anīmus esse nequit, p̄estas anīmo,
 cui est anīmi p̄estatia, ambiēs glorię. Plau. in prologo Amphitriōis
 Pater nunc & īntus suo anīmo morē gerit, cubat cōplexus cuius cu-
 piēs maxime est. Salu. appetēs alieni. Cīce. Nihil est appetētius simi-
 lium sui. Cōparātur nāq̄ noīa hęc, unde constat ipsa nō esse parti-
 pia, quia Virgilius. Seruātissimus equi dīxit, & Quintilia, amantis-
 simos mei, negligēs amicorū, Diomedes aīt, Dīuus Ambro. Cancer
 ut est appetens cībi, ita prospiciēs periculi, Ouidius de Pyrrha. Nec
 reuerentior ulla deorum. T̄imēns uirgē, sitiēns sanguinis. Amēs anī-
 mi pertinet ad regulam. Dat patrīum aut sextū tibī copia, sicut eges-
 stas, potēs regni dīxit Liuius. uiri potēs, id est nubilis. Virgi. iiiij. ēnei.
 Isq̄ amēns anīmi & rumore accēlus amaro. Secūdo. Nomina ex
 participijs p̄eteriti tēporis ueniūt, & actiue declarant, ut doctus grā-
 matice, non est doctus grāmaticā, sed qui nouit grāmaticam &c. Sa-
 lustius. profusus sui, id est profundens. Hora. in arte. Ludere qui ne-
 scit campstribus abstinet armis. Indoctusq̄ pilę disciue trochiue qe-
 scit. Ne spissę risum tollant impune coronę. Qui nescit uersus tamen
 audet scribere &c. ne dicas pilare, quia doctis est ignotum. Construi-
 tur etiā cum ablatiūs. Cīce. in oratore. Fuit homo grācis literis dos-

Ioannis Despauterij Niniuite.

Etus & latinis, eruditus literarū uel literis, peritus logice, a uerbo ob soleto prior, unde experior iiris, cuius participiū experiēs, etiā trans fit in nomē, ut experiēs laborū. apud Ouidi. Hinc periculū secunda longa, id est experimētū, sed a pereo periculū secūda breui discriminē significat. Hinc imperitus, id est ignarus, inexptus. Terē. Hic adolescentes impitos rerū in fraudē illiciti, doctus dicit qui rationē tenet. Peritus addit expiētā, cōsuetudinēq; utroq; minor est eruditus, q̄si non rudis, sed extra ruditatē pp̄situs. Quintilia. Preceptores par est nō solū eruditos, sed doctos atq; peritos esse debere. Consultus iuris qui consulit alijs, & peritus iuris, & cōparaū, ut cōsultissimus humani diuinicq; iuris, est amicus noster Henricus Ballionēsis, sed consultor est qui consulit aliū, i. cui consiliū da, sic doctissimus theologiae, & dicimus iurecōsultus uel iuriscōsultus. Hora. Consultus iuris & actor causarū &c. solū em cōsultus pro iuriscōsulto capi. Virgi. Quū tibi sollicito secreti, sed participiū esse nō potest. In euang. cum dativo ponit. Nolite esse solliciti animę uestrę, neq; corpori uestro. Consuetus malarū artiū, amplexus & cōplexus amici. Plau. Falsus animi p animo, ut opinor. Virgi. iiiij. Geor. Immemor heu uiectusq; animi. Et. i. ænei. Expediūt fessi rerū. Hora. i. car. Insaniētis dum sapiētię cōsultus erro. Apuleius de repente animi mutatus, pfectus urbis substantiū est, pfectus urbi adiectiū & participiū. Tertio. Quēdam in iuus, ut uerbū est agendī, patiendiq; significatiū, ait Priscia. Multa sum apud medicos, uelut h̄erba expulsua uenenī, sic ap̄ h̄e sius, diffusius, incētius, opilatiūus, penetratiūus &c. Quarto. in idus quēdā, Plini. Ut est natura hominū nouitatis auida. Diomedes. Cupidus glorię & honoris, sic timidus uirge. Inuidus alieni, pauidus mortis. Cupidus studiorū quisq; suorum, dixit Ouidi. Prouidus futuri Picus cū dtō posuit. O amor, o pietas nostris bene prouida rebus, & recte, siquidē dicimus, p uideo futurū, & p uideo rebus meis. Quinto. Quēdā in ax. Ouidi. Tēpus edax rer, tuq; inuidiosa uerustas. Sūt cōpositi partes prioris sensus capaces, ait Priscianus, Ouidius. Sanctius his animal mentisq; capacius altę. Deerat adhuc, dicimus etiā capax trībus equis. Plini. lib. iiij. epi. Villa usibus capax non sumptuosa, & capax ad tres equos. Plini. Iunior. lib. xxxiij. cap. v. capaci ad sextarios tres, sic Veliternus. Contrariū est in capax, qn̄ti cap. x est fidelia: Non oīs terra est ferax tritici. Virgi. teste Calepi. Illa ferax oleo, posuit abltm, p gtō. Seneca. Esto uītorū fugax. Hora. Vtiliūq; sagax rerū & diuina futuri, hic diuinus a. um. etiā gtō habet per hāc regulā, quia actiue significat. Ouidi. Ista tenax segetis crescere laxa solet. Persi. Parca tenax ueri. Hora. iustū & tenacem, ppos

Et virū sic audax, mordax, rapax &c. Sexto. Quedam in os, ut
 ambitiosus dignitatis, studiosus pecunie, laudis, theologiae, studiosus
 mei, ut cupidus mei, curiosus uitę. Cice. Studiosus ludorum. Frāciscus
 Philel. Quid em̄ earū rerū sum⁹ curiosi, q̄ animę curas nō adimunt
 sed augent, sed notemus circa dicta in ius, aliquādo dispositionē sis
 gnificare quādā, ut significatiuu. i. aptius significare &c. aliquādo, p̄
 plenti capimus, ut seruus fugitiuus qui fugit, nō nonq̄ passiuue, ut tē
 pus succisiuū. Pli. uocat qd̄ luccidiū & separati. natuus qui natura
 liter nascit. Septimo. Plurima sunt quoq; nō est certa regula. Pau
 ca in ius, ut nuncius, Virgilius. Fama est Tam uicū prauiq; tenax q̄
 nūc ueri. Festus Pōpeius ita scribit. Nūc & res ipsa & nūc di
 citur. Seruus uult, p eo qd̄ nunciā utrūq; dici, & masculinū nūci⁹,
 & neutrū nunciū. quod Vallēnō placet, sed recte sensisse. Seruū p̄
 bat Mācinellus, authoritate Lucreti, Catulli & Tibulli, qui pluras
 liter nuncia dixerunt, inscius, nescius, cōscius, præscius & scius huius
 rei. Hinc sciolus diminutue qui parū scit, capit, p̄ indocto. Cōscius
 etiā datiuum regit. Virgi. i. ænei. Et mens sibi cōscia recti, sic nullius
 sum mihi cōscius. Ouidiana Sapho datiuo iunxit. Cōscia delicijs il
 la fuere meis, dubius rerū. Quedā in ilis, ut tormētū quod bom
 bardā uocant est cuiuslibet scuti penetrabile. Virg. Accipe nūc telū
 magis hoc penetrabile nostrū, de grō nō cōstat mihi docti authoris
 testimoniū, passiuue regit datiuū. Stati. Nulli penetrabilis astro Luc⁹
 erat. Lacerna mea adeo est detrita ut omni uēto sit penetrabilis. In p̄
 dicamētis. Propriū est substatię esse susceptibilem contrariorū. Indoci
 lis cœli agricola dixit Pli. Pauca in rus, ut maturus cui. apud Vir
 gi. & (ut Badius ex Seruio colligit) maioris laudis est eē maturū cui
 q̄ euo, quādoquidē maturus cui dici, qui euū suū probis moribus
 maturat, quū maturus euo dicāt, quē euū ip̄m maturū facit, sic etiā
 maius est prēstantē esse animi q̄ animo, plusq; fidentē esse animi q̄
 animo, ut de Sinone. Fidens animi atq; in utrūq; paratus. Seu uerla
 re dolos seu certe occūbere morti, fecerat certe ille animū al's dege
 nerem tūc fidentē. Colu. in p̄fatiōe. Armorū ac militię gñaros. Vir.
 Ignarosc̄ uie mecum miserat⁹ agrestes. Ingredere. Ignoratio rei. igno
 ratio hois. Persi. in. vi. Hic ego securus uulgi &c. Virg. Secur⁹ amos
 rum. i. cōceptor uel cōtēnens, & nihil curās, ait Serui. Auarus p̄ cus
 pido etiā etiā regit ḡm̄. Hora. in arte poe. Graijs ingenii, graijs des
 dit ore rotūdo Musa loqui, p̄ter laudē nullius auaris. Serus etiā ges
 nitiuū habet. Idem. O serū studiorū qui ne putetis. Pauca in gus.
 ut, pdigus rerū, sed indigus opis, egēs alieni alio spectat. Item largus
 opū qui largit opes, inquit Badius. Virgi. in. xi. Largus opū, in ḡua

G

Ioannis Despauterij Niniuitę

melior, sed frigida bello Dextera. Serui. ait. Largus opū. i. diues abī
dans, non qui donaret opes, id uidei recte Badiano dīcto cōtrariū,
sed quia de Drance loquit̄ hoie factioso & seditioso, uidei, & potest
(ut ego sentio) exponi q̄ largit̄ opes, & alios largit̄ corrup̄it, id em̄
factiosis p̄ximū ē, ut largit̄ m̄itos corrup̄at. Plau. i. Asi. Largus laz
chrymarū. Postremo. Plurima sunt quę hic tumultuarie subiçtiā
& si quid testimonij pro p̄dictis occurrerit non subticebo. Rudisli
terarū. Cice. pro Lucio flacco rudis eorū dixit. Persi. Arator lucifē
ri rudis. i. ignarus uel imperitus. Plau. in Penulo. Hominis fur leno
siet. Et leno ad se accipiet aurū cupidus. Terē. Memorē esse sui imme
mor beneficij. Impos cōcepti, cōpos uoti. Vale. Maxi. Imperatores cō
potes uictoriarū. Plau. in Capt. Atq̄ ita me rex deorū atq̄ hominū
faxit patrię cōpotē. i. obtētōtē, sed impos q̄ nō pōt. Liui. lib. iiij. abltō.
iunxit p̄da cōpotē, sed melius iūgūt̄ ḡtō, ait Calepi. dicens hęc fieri ab
eo quod in ulu nō est pos. i. potens, unde possūm possidio, potis etiā
neutr̄ est. Terē. in Phor. Si tibi placere potis est. intelligit̄ istud. Persi.
& Proptius dicūt̄ pote p̄ potis metri causa. Hęc Calepi. Parcus aces
ti dixit Hora. Coquus pulmēti, sed fixū ei. Inops mētis alio p̄ninet,
particeps lucri, preceps rerum suarū, expers laboris, uel in abltō, sed
alio spectat. Plau. in Asi. dono te ob isthuc dīctū, ut expers sis metu,
& in Persa. Ea res me domo expertē facit, quod etiā per genitiū re
cte dixeris expers ueneris &c. Oui. li. iiiij. meta. Perq̄ nouē luces ex
pers undęq̄ cibiq̄. Sed humo nuda. i. super humum &c. Cice. Sed
quū orōnis indicē uocē habeam⁹. Philel. Literę amoris indices. Vir
gi. Dux foemina facū. Idem. iiij. Geot. Nec sum animi dubius uerbis
ea uincere magnū q̄ sit. recte dices etiā dubius animo, sed dubius iti
neris ait Diomedes. Fœlix animi, infœlix animi, p̄ animo apud Vir
gi. aut ut Badius ait. Fœlix animi q̄ sibi fœlicē fecit animū, uitę æter
nę meritorius theologi nostri dicūt̄, ut notarij, falsarius literarū. Do
cīlis prauī, anceps illius rei, exors secādi dixit Hora. Et animæ prodi
gus. ut Virgi. animi p̄ceps. Insecurus uitę, presagus futuri. Credulus
rumoris, lingua animi interpres. Cęcūs animi Gellius dixit. Certus
rei, incertus uitę. Macro. in somnū Scipionis. Hipocrates experimē
ti certus asseruit. Cice. ad Brutū, Me uelim de tuis rebus consilijsq;
facias diligentissime certiorē. Hic per abltō locutus est, & potuisse
per ḡt̄m loqui. Tacitus. xvij. Diu sentēt̄ Vitelliū certior fieret, pon
itur em̄ aliquāt̄ ḡt̄s, p̄ abltō, ut Et qđ sit Philippi ignoro, p̄ de Philip
po. Cice. ad Attī. xvi. Non uideo quid eius sit, ni statim aliquid liz
terarū &c. Et sic Valerii dixisse putant pitiores. Cuius morbi eget
eslet lib. v. Contētos libertatis dixit Liuius lib. xxxiiij. Deuius æq

Sili*li*.i. Aemulus laudis. Oui. vi. meta. Vt tñ exēplis itelligat emula laudis. Idē li.i. Veri quasi nescia querit. Virgi.li.x. Prospicit ignarus rerū, ingratusq; salutis. hīc ingratus regit ḡm, qui ponit p ablativo cū de, als regit datiuū. Idem li.ix. Auidū pugnē dixit. & lib.xi. Quas illi lēta laborū. Hora.iiij.car. Prosperā frugum ait. Idem. Vini somniq; benignus. dicimus etiā cū datiuo sum tibi benignus, sed illic significat deditū et studiosum &c. Virgi.in.v. Cōstituā ante aras uoti reus. Constantinus, tamē in quadā sanctione, ne simus legibus rei. in abltō dixit uel datiuo. Apulei.iiij.meta.lam. uēcors animi. Virgi.lib.x. Aut ego ueri uana feror. Expertus belli Dio. ponit. Cautus incautus periculi, prudens mercature. Salu. Insolens malarū artium. Idem. Laudis audi, pecuniq; liberales erāt. Psalmographus. Dñs sollicitus est mei. Sueto. Pecuniq; parcus ac tenax. Ouidi. Viuimus affluitis expertis pacis in armis. Particeps sum ego omniū timentiū te. Si quis diligent euoluerit doctissimorū scripta, plura subueniet sub p̄cepto nostro contēta, neq; em̄ pollicitus sum oia ponere, neq; si eī pot ut unus cuncta scribat, iuris religiosissimus ait Iustinianus.

REGVLA.VII.

Affinis, similis, cōmunis, par, propriusq;,
Quis addes recte, fidus, vicinus, amicus.
Et quædā ex dictis, dant ternum siue secundū,
Cætera quum damnū signabitur utilitasve,
Cum tertio ponas, armis, sed & aptus ad arma.

Hēc adiectiva affinis, siliis, cōmunis, par, pprius, fidus, uicinus et amicus, & dictor qdā, ut cōscius, benignus, regūt ḡm uel d̄m, cætera significātia dānū uel utilitatē uolūt d̄m. Terē. Sumus affines harū rerū, q̄s fert adolescētia. Sum tibi affinis siliis tui moribus, siliis tibi si gura inquit Diome. sed opinor qñq; differentiā cōfundi. Iuue. tñ ui detur, exp̄ssisse ait Nebrissen. Dicit em Iuue. Quādoquidē similem tibi se non corpore tantū. Nec uultu dederit morū quoq; filius. Terren. Saluus sit filius spero, similē est maiorū suorū. Ouidi. Similis nō fuit ille tui. Plau. Esse illorū similes expetant. Mancinel. Etiā differen tiā Diomedis dicit non semper seruari. Sub similis sunt dissimilis absimil. Plau. in Menechmis. Nec aqua aque, nec lac lacti (crede mihi) usq; similius est, q̄s hic tui est, tuq; huius. Ecce hic figura cum genitio significat. Iustinianus. Ius istud non solū humani generis pro priū est, sed & omniū animaliū. Et id ipm, ppriū ciuitatis est. Et ius gentiū cū humano generi cōmune est, & cōe omniū hominum. Dona.

G ij

Ioannis Despauterij Ninivitæ.

Comune triū, Luca.lib.i. Quē metuis par huius erat. Virg.ij.ænei.
Par leibus uētis, uolucrīq; simillima somno. Serui. dicit datiuū, p
grō esse positū, tāq; per genitiū locutio sit honestior. Immunis hu
ius mali. ab eodem noie uenit, a quo cōmunis, sed. ablatiū habet, si
gnificat autē liberū ab onere publico, qui nullo fungit officio, q uel
etate uel alio priuilegio p̄stare munia nō teneat. Vnde imunitas, exē
ptio & uacatio munerū & onerū. Virgi.lib.iiij. Geor. Immunisq; se
dens aliena ad pabula fucus. i. piger, uitiosus & sine officio. Socius
petri & petro, sed cū grō magis uideat esse substatiū. Fidus magis cū
datiuo. Ouidi.ij.meta. Tu tātū fida sorori Esse uelis, legit etiā cū grō.
Virgi.xij.ænei. Præterea regina tui fidissima. nā grō ille positiui est
Vicus, Oui. Mala sunt uicina bonis. Hora. in ferm. Nisi nos uicis
na triuici uillula cepisset, ergo dicimus inquit Nebrissensis, uicinus
& ppinquis huius rei, & huic rei, sed de ppinquis non cōstat mihi
testimoniuū aliud, ideo omisi. Amicus cæsar is & cæsari, Badi. & Ne
bris. ponūt inter adiectua tegētia genitiū uel datiuū, sed amicus &
sociuscū genitiuo fere sunt substatiua, socius hic int̄ adiectua ponit
Badius, Pli. Calx est frumento inimicissima. Cetera adiectua quū dā
num significabit, utilitasue datiuū habebūt, ut adiectua cōtrarietas
tis. Ouidi. Qui color albus erat, nūc est cōtrarius albo, nulli uolo eē
iniurius, hyems est nobis grauis. Tu es mihi molestus. Iam grauis es
nobis, & sēpe emungeris, exi. uir grauis, i. moratus & cōstās. Cōtra
rium est leuis, ut uir leuis, i. nihil & nequa. Hinc leuitas. Oui. de for
tuna. Passibus ambiguis fortuna uolubilis, errat. Et manet in nullo
certa tenaxq; loco, Sed modo lēta manet, modo uultus sumit acer
bos. Et solū constās in leuitate sua est. Vbi yō primā producit signi
ficat non asperū. unde leuigo, id est cōplano & polio. Leuor oris. cō
trarius est asperitati, sed lenis cū n. idem fere quod leuis priore lōga,
quod tactu. f. nullā asperitatē habet, & ad animū trāssertur. Infensus
id est uehemēter iratus, ut prēceptor est mihi infensus propter petu
lantiā meam. Infestus, id est molestus. Tu es omnibus infestus. Fortu
na ē mihi aduersa, id est cōtraria. sic uerbū aduersor aris. Terē. Nec
tuē libidini aduersabor, sed auersor, id est fugio. Sperno regit accusa
tiū. Boetius. Auersamini igī uitia, colite uirtutes. Aduersus parti
cipiū ab aduertor, significat a fronte. Ut uulneribus aduersis Catili
na interiēt, quē danī laudi, ut auersa uulnera uitio. aduersus uel um.
est præpositio. Clari authores nō utiūt uerbo cōtrario, sed aduers
or. Regūt & alia uerba cōtrarietas datiuū, ut Bos oblucta, uel re
luctatur trahēti. Ioānes rebellauit magistro, adiectiuū rebellis magi
stro, p̄scis reniti flumi. Pli. Difficilius ē uoluptati repugnare q; ieg

sic infirior, insidior &c. Item adiectiva, proximitatis. Cato. Proximus ille deo qui scit ratione tacere. de hoc plura abs dicemus. Ouidi. Ardua morus erat gelido cōtermina fonti. sic familiaris, intimus, cōfinis &c. Verba quoque proximitatis, ut sunt cōposita plerūque ex ad p̄positiōne, ut appropinquo, appropio, adh̄ereo, assideo, adiungo, adhīnō assuo, appingo, allatro, quod aliquando etiā accusatiū habet, propinquo, proximo, cohēreo &c. Propino tibi amphorā. recte dici post, p̄babimus. Prope & iuxta noīaliter huc reducūtur. Verbalia quoque in bilis passiū significatiōis, huc possunt pertinere, uel ad regulā in regimine datiuū de datiuo posito, pro ablative mediātē p̄positiōne. Hora. Hic tibi sit potius q̄ tu mirabilis illi. Virgi. Nec usū facilis, nec dīctū effabilis ulli, id est dicibilis. Colu. Terra pulla uinetis ē has bilis. Passibilis, possibilis & risibilis, noua sunt, non em̄ apud ueteres legūtur, putāt nostrates dialectici quemque sibi licere, & pro libito dīctionibus utūtur barbaris & latinis. Docibilis in sacris cū ḡtō. Erant omnes docibiles dei, sed in usū magis est docilis, Ouidius. Praui dos cilis romana iuuētus. sic cōformis genitiū, ubi dicit. Cōformis fieri imaginis filij dei. In hymno. Nūc nobis sancte spiritus unū patri cū filio, unū est substatiū. Quedā etiā in dus passiū significatiōis cū datiuo legūtur. Stat. Lugēdus fratri inuentus Thebane iaceres. Ouidi. Sēpe tibi pater est sēpe legēdus auus. Idem. Pauper amet caute, caues at maledicere pauper. Multaque diuitibus nō patienta feret. Hora. Si uis me flere dolendū est prīmū ipsi tibi &c. Postrema multa regunt adiectiva datiuū, ut fidus amico, fidelis dñō. Intētus studijs, malius bono, utilis uirtuti. Inuidus pari, audiēs dīcto. Diomedes. sic gratus, ingratus. iucūdus, iniucundus, perfidus, infidus, dulcis amarus, aptus ineptus, suauis facilis, consonus absonus, cōgruus, alienus p̄sper, dexter, secūdus, exitialis, letalis, odiosus &c. Virgi. Sis bonus o sc̄elixque tuis, Hora. Infirmo capitī fons aptus idoneus alio. Regunt etiā accusatiū cū p̄positione ad. Plau. in Penulo. Tot quidē nō potuisti adducere hoies magis ad hāc rem idoneos. Idem in epi. Quem hominē inuenimus ad eā rem utilē. Psalmographus. Quod dulcia favicibus meis eloquia tua. Sapiēs. Qui sibi nequā cui bonus: de innocentibus Herodes malus omnibus, suis peior, sibi pessimus. Faustus id est fortunatus. Petrarcha. Infamis mulier multis infasta maritis. Sene. Cunctis esto benignus, nulli blandus, paucis familiaris, omnibus equus, deus est omnibus idem. Iste potus erit tibi saluber, aut insaluber. Plini. Fidelissimi ante omnia homini canes, atque equi. Literae tuę fuerūt mihi gratae, id est utiles & acceptae, gratus etiā dicit memor beneficij. Contrariū est ingratus. iucūdus qui alteri leticiā affert, licet

G ij

Ioannis Despauterij Niniquité

ipse non sit letus. Literę tuę fuerūt mihi iucundę & gratę, quia plus est gratum esse qđ iucundū. Obuius mihi. Invia uirtutū nulla est uia, némus illud non est hominī peruiū. Teren. Habebā alibi animū amorī deditū, sed participiū uideri potest pro in totū datū & prohibitū. Somno ne deditus esto, suus pro proprius, potest habere datū, equalis illi cognominis, paulo cōcolor coruo. Virg. in. vi. Regna in via uiuīs, necessarius etiā substatiue pro amicis & affinib⁹ su mitur. Iuue. Si facis ut patrię sit idoneus utilis agris, absonus fidei, & per aliā habitudinē, absonus uoce in ablatiuo. Līui. lib. i. absonus fidei. Cice. Sunt quidā aut lingua ita hēsítatēs, aut ita uoce absoni. Secundus a. um. id est prosper, ut fortuna fuit mihi secūda, dij cœpta secundent. Vt numerale est, dīcīmus secundus illi, & ab illo, teste Servio in illud. xi. Turnus ego haud ulli ueterū uirtute secundus. Alienus illi & ab illo. Sene. Alienus ambitiōi. Cice. Alienā ratiōi nostrę. Idem alibi. Non alienus a Sceuolę studijs, sum tibi obnoxius. i. subiectus uel obligatus, ut sum tibi obnoxius. i. morē gero tibi, in bonū & malū capit, uidero Calepi. multū de hac dictiōe differētē.

REGVLA. VIII. de partitiuīs.

Partitiua uolunt genitiuū, ut signa, gradusq;,
Pronomen, numerus duplex, aduerbia quædā,
Res similis generis, medius gradus atq; supremus
Poscunt, ille duas, hic plureis vscq; dirabus.

Sin minus ista aderūt, medio gradui dato sextū.
Dīctio partitiua (ut signū uniuersale, particulare, & interrogatiuū, gradus positiuus aliquādo & cōparatiuus si inter duo eiusdē generis, & superlatiuus, si inter plura eiusdē generis uel naturē fiat cōparatio, omne ferme pronomē, & duplex numerus, ordinalis & cardinalis, & ex dīctis quædā aduerbia) postulat genitiuū pluralem nominis non collectiui, uel genitiuū singularē nominis collectiui, alioqui cōparatiuus uolet ablatiuū, ut quisq; hominū, aliquis discipulorū, quis uirorū, uter istorū, nigrē lanarū, fortior manū, optimus plæbis, doctissimus poetarū, hēc uolucrū, duo istorū, milesimus hominum, maxime omnī. Dīctio partitiua est quę mltitudinis partē ad iecūue significat, ut quisq; nullus &c. genitiuus quem regit exponit per accusatiuū cum ppositione inter, ut unus istorū. i. inter istorū, uel per ablatiuū de, ex, uel in prepositiōe intercedēt, ut doctissimus istorum, id est de istorū, ex istorū, uel in istorū, ubi in significat inter, & possimus pro genitiuo per præpositiones loqui in ablatiuo. Sed uides

amus singulatum casum huius regulę regentia, quę sunt quintuplicia. Primo itaq; signa regunt hunc casum, ut Nemo nostrum, uestrum, non nostri, uestri, quia genitius hic nō potest significare passiuę, sed argumentabunt dialecticuli, recte dicet nemo percussorum murmurauit, at iam satis irrisi, atq; nugatus sum cum nugatoribus. Signū proprię uocat dicitio per se nullius rei significativa, quę alteri adiecta, significationē eius dirigit. Sunt autē signa p̄positiones, & cōiunctiones oēs, multa quoq; aduerbia. Ad propositiū nostrū p̄tinentia sunt triplicia uniuersalia, quę in oratiōe significat aliquid oī, aut nulli inesse. Hęc negatiua dicuntur, ut nullus, nemo, neuter. Illa affirmatiua, ut omnis, quisq;, uterq;. Dicuntur etiā distributiua & a qz busdam diuidua. Signum particulare est quod in oratione aliquid alicui inesse, uel alicui non inesse significat, ut aliquis, alter. Singulare est quod unū respicit, ut quidā. Interrogatiū uel quæstiū quo interrogamus, ut uter, quis. Inter quę hoc differentię est, quis de plus ribus quærerit. Vter de duobus solum, ut quis dīgorū, utramanū. Persi, tamen quis pro duobus posuit. Quis potior iudex purisue quis aptior orbis, nec mētrū excusat. Ouid. iiiij. Meta. de Pyramo & Tysbe. Partiq; dedere Oscula quisq; suę, ideo non multū reprehendi debet qui dixit. Quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat: et alibi eo modo sepius qz imitari uelim, Eam differentiā habent ex his composita, ut quisq; dīgorū, uterq; oculorū, quę differunt ab qui libet, qui uis, uterlibet, uteruis, quia hęc sunt particularia, & significant unū sub optione ad cætera. illa sunt distributiua, ideo hęc particularis est. Quilibet libroruſ erit tuus, id est unus erit tuus qui eligetur. Hora, Illia & ægeria est, do nomen quodlibet illi. Terē. Qui utrā uis norit, ambas norit, fatua esset oratio si dixisset, qui utrāq; nouit ambas nouit. uoluit nempe dicere qui alteram nouit quæcunq; sit ambas norit, adeo sunt similes moribus &c. hic unus Terēt̄ locus satis reprobat multorū stultitiam, sic differunt omnia cumq; & uis, uel liber, quę uerba non sunt in cōpositione, licet uerbi quiddā oleant, ut ubiq; ubiuis &c. Neuter in prosa & (nisi licenter) in carmine trissyllabū de duobus dicit, nullus de pluribus qz duobus, & apud Comicos, p nō ponit, ut nullus faciā, fitq; ab nō, & ullus qd particulare est, nec ponit circa negationē uelut, nec leſit te ullus. Aut subiūctiue ponit uel interrogatiue, ut si uocet me ullus. Interrogatiue, uocavit me ullus: aliquis autē quisq;, quispiā personā dicūt incertā, qdādam v̄o certā, ideo singulare est, ut bene docet Valla, ex quo hęc et que sequuntur fere sunt excerpta, ut quodā tēpore nat⁹ sum, aliquo moriar. Hierony. tñ pro quidā posuit quidpiā, sed mēdosus sorte est

G iiiij

Ioannis Despauterij Ninuitæ.

codex culpa librariorū, ait Valla, ut foras inde insert⁹ retro p extra illac insitus post. Eodē modo differūt cōposita aliquo, quodam &c. Aliquādo fit ab aliquis & significat qñq; sed elegātius, p tandē accipimus. Salu. Vt aliqñ pacē q̄ bellū malles. dicimus etiā tandem aliqñ & aliquando tandem pro tandem, probat id late Philel. lib. xxvi. episto. Vtrū est coniunctio, & querit etiā de pluribus si an particula addit⁹. Sene. in libris de ira. hoc interest, utrū quis feruidi sit ingenij, an frigidī, an humidi. Quis. i. aliquis. Omnis in singulari genitiū huius regulē non capit, sed in plurali tñ. Pli. Nō oībus animaliū sunt oculi. Nemo de hoīe dicit p prie, de alijs improprie. Virgi. Nemo diuū id est diuorū dixit. Serui. ait improprie ponit, quia etymon est nec homo. Perot. & post eū Lancilo, reprobant dīctū Seruij, quia si nemo ualeat nec homo inquiūt, non diceremus nemo homo. quo paſto tamen poetę historici loquuti sunt. Liui. in. viij. prim⁹ dec. Nemo hominū. Teren. in Phor. Hominē calidiorē uidi neminē q̄ Phormio nem. In eodē actu. Nemo homo est. Cice. ad Serui. Hominē neminē dixit, sed pro Seruij honore certandū est, utpote qui unus omnium quasi maxime probet patrono meo Georgio haloino nobilissimo & doctissimo uiro. recte igit̄ mea quidē sentētia dixit Seruius, & tota Lancilotti cauillatio soluit per regulā Alexādri utilissimā, ideo a nobis diligēter declarandā in regimine accusatiui. Aequiuales geminis harū si iungit̄ unī Dic̄tio, pro reliqua tantūmodo debet haberi. nemo per se, id est nullus homo, nemo cum homo solum significat nullus. sic incido puteū, id est cado i puteū. incido in puteū, id est cado, argumētabor ut ipsi, si egredior significaret gradior extra, nō dic̄ceremus egredior extra, dicimus aut̄ egredior extra. egredior igit̄ nō significat extra gradior, assumptio probā per Cice pro Quintio dicentē. Extra hos cancellos egredi conabor. Optime itaq; sensit Seruius grāmaticus, pculdubio doctissimus. Bene dicimus alius nemo. Teren. in Adelphis. alius nemo respic̄t nos, & nemo unus. Liui. ij. Nemīnē unū esse cuius magis opera putet rempubli. restitutā. Nemo est cōmune duū. Terē. in Andria. Scio neminē peperisse hic. Cæteri uatū, reliquī sociorū, uniuersalia sunt. Mādamus uniuersis & singulis dicimus, quia differūt hec &c. nihil eorū quē dicens itelligo, sed substantiū n̄ hil, ut quātitatis aliud &c. alius sonorū, sic multos filiorum israel &c. Differunt autē alter & alius. Alter em̄ duos respicit. Alius multos, ut alter oculorū, alius dīgorū. Est quādo alius pro alter ponitur, & cōtra ut dubitatur, uter excellit Salustius an Liuius & alius aliū prēponit. Hic aliter loqui non liceret. ait Valla. alter de pluribus bene dicit ubi cōparatio non est. ait Lancilo. Pulchre dicit

mus alius q̄ ac uel atq; aliter q̄ secus atq; quia secus significat alię, Alteruter, id est unus aut alter. Homo q̄ dicimus. Hō inuidet alter alteri. Colu. Ne in colluctatione alter alteri noceat. Alter a decimo, id est duodecimus, alter ab undecimo, id est tertiusdecimus. sic colligit Lancilo. Inde alternare. Virgi. Alternatq; uices, unus aut alter, id est unus aut duo uel pauci, duos em̄ paucos dixere. Persi. Vel duo uel nemo. Pli. ad Iuliū. Nam ex omnibus qui se nunc philosophos uocant, uix unū aut alterū inuenies, tanta synceritate. unus & alter, id ē duo, ut in epistola Saphus uersus. Vnus et alter erit. Ut dicimus nemo alius, ita nemo quisq; pro nullus ali⁹. Sueto. in Calig. Om̄es germanico corporis animiq; uirtutes, & quātus nemini cuiq; consigilie satis constat. Quisquis & quicunq; pro eodē accipi solent, ut Quisquis es hoc poteris meū considerare lasso, ait Argus Mercurio id est quicūq; es. Quicquid & quodcūq; pro eodem non sumūtur, quia quid & cōposita sunt substantia, quod & cōposita adiectua, ut quod cœlū, non quid cœlū, quid pomī, nō quod, diximus quid significare, & elegāter quidē in quo, nihil in nullo. Quintilia. Quid tibi tantū mali feci? quid offendī. Optimum qui cq; non quodcq; ne duo adiectua fungātur, nisi subaudiat substantiū, hoc pacto, relizquit mihi pater multa pdia, quoꝝ optimū quodcq; mihi sublatū est hic subauditū prædiū, quid ponit pro quare. Plau. in Prologo Amphitronis. Haud quisq; queret qui siem, aut quid uenerim. Quid, p̄ quomodo male ponit sic, quid scis, quia dicēdū est qui scis, aut quō scis. Differūt quisq; & quisquis, quia illud uniuersale est unico uerbo cōtētū, ueluti ditissimus quisq; est supbus. i. omnis diues, hoc & o significat quicūq; & duo petit uerba, quia cū signo uniuersali significat relatiū, ut quisquis & quicūq;. i. omnis qui, ut saluabit q̄sq; baptisatus fuerit & crediderit. Iuēcus ponit quisq; p̄ quisq; dicens Quisq; cupit celsum cœli cōscendere sedē. Tu ne seq̄ris, ut necq; eūq; pro quisq; posuit quisq;. Nota geminatū interrogatiū significat id quod ex cūq; cōpositū, ut qualifqualis. i. qualiscūq; ubiubi. i. ubicūq; quotquot. i. quotcūq; ut ut utcūq; &c. Plau. in Amphitryo. ut ut es facturus, hoc quidē Hercule haud reticebo, Vtercūq; capitulū alii quādo pro uterq; ut ait Lanci. Cice. ad Torquatū. Ut utercūq; uiscerit nō sit mirū futurū. Hic pprie capit. Quinti. Vtrācūq; linguam dicit & latinā & grēcā. Domitius exponebat siue latinā siue grēcā. Videſ mihi nō oino capi improprię. Itē dicimus qualiscūq; & quātuluscūq; ut quātulocūq; actu apud Sueto. & quantulūcūq; apud Quintili. uter de duobus quatinus dicit rufice loquereris sic. uterq; nostrū duorū, nō per significatię notā, ut Cice. ad Atticū. Brutus q̄

G v

Ioannis Despauterij Niniuitę.

dem utrū de duobus.o rem miserā,dicimus quilibet hominū,& q̄ libet homo,& quilibet ex hoībus,uterq; Frāciscus & Iulius dicitur raro,nunc uterq; ex Frācisco & Iulio.Hec Lanci.Teren.in Eunu.apud Antiphonē,uterq; pater & mater quasi dedita opa domi erat Alibi.Vterq; exēpla in te edēt.Varro.Et quoniā noīa multa habemus ab utroq; pecore maiore & minore.Suetō.in Tiberio.Obiit utroq; liberorū supstite Tyberio Drusoq; Neronibus.In claudio.Qūe utraq; & cophina,& ligera aliquādo fecerunt.Virgi.Quibus aētus uterq; Europę atq; Asię fatis cōcurrerit orbis,nō dici sile.Cic.ad Lentū.De cōsularibus nemini possum,aut studij,aut officij erga te eē testis.Terē.Nemo est omnīū quē ēgo nūc magis cuperē.Plaū.in Aulu.Vter uestrorū est celerior.i.uestrū,q̄a apud Plau.& plures nostrorū,uestrorū,pro nostrū,uestrū plerūq; ponunt,& daū elegan tie.ait Plautinissimus ille Pīus.Signa particularia semp sunt affirmatiua,ut aliqui,pleriq;.Negatiua tamē singimū ex uniuersali p̄ce dēte negatiōe in numero impari,ut nōnullus.i.aliquis,ubi nota elegantię regulā.Adiectiū cū negatiōe p̄cedētē pulchre pro suo contrario ponit,ut.Nō oīa possumus oēs,quod rustice dicit,aliqui aliq; non possumus,nōnulli sic dicūt,ornatus est,q̄; aliqui sic dicūt.non indoctus,p doctus,minus insipiēs,p sapiēs,oratio non illepida,i.elegans.lepida non multū.i.parū,non parū,i.multū,nō minimū,i.plurimū,non minime doctus,i.doctus,nō nihil,i.aliquid &c.Ceterum si laudare uelis minus uidebis forte homo nō indoctus q̄; homo doctus &c.Vterq; & ambo differūt,siquidē quī utrūq; aliquid fecisse dicimus,& ab hoc,& ab illo separatim id factū intelligimus,ut uterq; sibi domū edificauit,hoc est hic edificauit sibi domū & ille,cū & o ambos dicimus fecisse ab utroq;,cōiunctū id factū ostēdimus,ut ambo sibi monumentū cōstituerūt,hoc est hic & ille simul unū sibi cōmune monumētū fecere.Cice.Quorū uterq; suo studio delectatus cōtēpsit alterū.Quintilia.Cum em̄ uterq; alteri obiēciat,palā est utrūq; fecisse.Terē.Vterq; utrīq; est cordi.Ambos autē alterum uerberasse,uel ambos uerberasse ambos non recte dicimus,quia significarei ambos,seipso uerberasse,sed ambo se mutuo uerberarūt Augu.Vterq; significat ambos,& tamē singulari sono est,sed significatione duali,nā dixit Virgi.Cōstitit in digitos exemplo arrectus uterq;.duo significati sunt,cum dixit uterq;,cū autē arrectus,noluit exprimere pluralē,ut sit in plurali utrīq;,sed hoc interest,quia licet uterq; duo significet,tamen solū duo,utrīq; autē duo significat,sed sic ut in singulis multi sint.Si dicas utrīq; exercitus duo significo,sed sic ut in singulis turbā intelligi uolo.Hec quidē distincta sunt,sed itē

authoritate cōfusa.nam cū ait Virgi. Super utracq; quassat tēpora,
confidit.dicere em debuit super utrūq; tēpus cū de duobus tēpori-
bus loqueret. Hęc Calepi.ex Aurelio Augu.theologo dīseriſſimo.

Si differētia inter quisq; & quis, quilibet &c. non uideaſi satis pro
bata, audiaſi diuus Hierony. dīcēs. Adducet ad Aaron uel ad unum
quēlibet filiorū ipſius, quō significabit hic omnē. Taceant igitur et
erubescant zoili me deridere q; in positiōibus(ut loquūtur)meis po-
ſuerim has nō eē cōtrarias, quilibet librōrū erit tuus, quilibet libros
rum non erit tuus.hoc est inquiunt barbari, stare in terminis. Quin
tilia. Periculōsum & cum cura intuendū genus, q; ſi in pponendo
unūquēlibet amiserimus &c. De alter obſcuriſcule loquuti fu-
mus. Addamus ergo ex Calepi. Alius de duobus dīcīt, ubi diuersa
concedūtur, ut alia eſt facies tua, alia mea, alter non eſt ſecundus, ſed
tertius, ut docet Dona. Terē. in Andria. Sed poſtq; accellit amās p-
ciūm pollicens unus & itē alter, nam tres ſimul aderāt. Et Virgi. Al-
ter ab undecimo, de hoc & pluribus, ut de cōpositis a quis qui &c.
Plura dīximus in tertio capite principalī nostri operis.

Gradus Comparationis Positiūus.

Secundo regūt casum huius regulē gradus cōparationis, ſed positi-
uus raro. Pli. Lanarū nigre nullū colorē bibūt. Idē, i. canū degeneres
caudā ſub aluū reflectūt. Idem. paucis auūt. Idem. ut mobiles dētiū
ſtabilerent. psalmographos, ſicut nouellę oliuarū. i. nouellę oliuę. In
Aristotele corporū ſimplicia, ſic quedā nō cōparata ut quales ouūt
quātū lignorū, ſed ut ſcopulū fugias inſolēs uerbū, ſolus omnium,
unus omniū. i. ſolus, ornatū eſt. Philel. pluraliter in epistolis ſepe uti-
tur, ut lib. viij. Eſtis unī omniū cauſiſſimi.

Comparatiūus.

Cōparatiūus gradus genitiū regit partitiōis, qui resoluī potest per
inter, de, ex, in, ut fortior manuū, led opus eſt ut fīat cōparatio ſolū
inter duo, ideo non recte dicitur fortior digitorū, quia ſuperlatiuo
utendum eſt, qui de pluribus q; duobus dicitur. Debetq; fieri cōpa-
ratio inter ea qui eiusdē nature uel generis ſunt, quādo x̄ o duo dixi
non intellexi duas ſolū res, ſed etiam duas turbas uel partes &c. uelu-
ti uter exercituū eſt fortior &c. ſi hęc deſint, cōparatiūus reget ablati-
uum, ut doctior illo, doctior illis, quia in lib. lob. more græco geni-
tiūus p ablatiuo ponit. Necq; ſum inferior ueſtri pro uobis, ſi parti-
tio eēt ueſtrū diceret, q; noſtrū & ueſtrū partitiue ponunt, nō nrī &
ueſtri, ut maiores noſtrū qd, p maiores nrī, ut ſit poffeffiuū, nollē di-

Ioannis Despauterij Niniuite.

cere cū Gellio. In lib. Sapiētię. Ut sciret quoniam omniū potentior est sapiētia p oībus positū est. In Dañ. eo q̄ esset honorabilior oīm pro omnibus, aut cōparatiuus pro suplatiuo, quod frequēs est in sacris. ut minor discipulorū, qui minor fuerit inter uos &c. malo sanitatē diuitijs, qā includit magis. Plautus fere dicit pauolo maelim &c. Tu es fortior me, dulcius petro canis. Ad pfectā cōparationē tria pertinent. Excedens, excessum, & forma, in qua sit cōparatio q̄ excedenti & excesso cōuenit, sed excedēti copiosius. Qz si neutri conuenit, ponit cōparatiuū (sic loquuntur qā substatiuat) p contrario cū distinctione minus, ut mare ponticū est dulcissim⁹ q̄ cetera i. minus amarū melius ē amittere rē q̄ famā. i. min⁹ malū, qn alteri dūtaxat cōuenit dicit cōparatio improppria, ut insimus beatorū fœlicior erit reprobis, nā reprobi nullatenus erūt felices. Ceterū cōparatiuū sine re excessa positū p posituo ponit, ut Valla docet, & Badi, declarat. Vir. i. ænei. Tristior & lachrymis oculos suffusa nitētis. Priscia, dixit comparatiuū sic positū minus significare q̄ positiuū, quod Valla rep̄he dit. Sed Nebris, recte dixisse Priscianū nitū, p bare, quia apud Virgi. inquit, tristior significat ex parte tristis. Idem de Catone. Iam senior sed cruda deo uiridisq̄ senectus. Hic ipse Virgi. exponit quid sit senior, subiectus sed cruda &c. hoc est non adulta sed cruda & uiridis, id est incipiēs. Cetera Vallē idē Nebrissensis soluit, senior aliquādo ual de senex, aliqñ magis senex uult significare. Manci. in lima. Quicqđ id est constat esse uerissimū, urbaniorē, & modestiorē plērūq; esse locutionē p cōparatiuū, q̄ p absolutū siue positiuū, ubi subauditur tale qd. paulo q̄ decet, q̄ equū est, ut in dicendo loquatiōes, liberis or, supbior &c. Minus aliqñ negatio, ut quo minus, sin minus. Scius. i. nō minus, etiā cōparatiuū ē nomē, uel aduerbiū, ut minus au dax q̄ decet &c. Ocyus, p ocyter. i. cito, illico. extēplo ponit Persi. Ocyus adslit adhuc aliq̄s. In cōparatiuo aliqñ honestior sermo est p actū, ut tu maiorē laudem assecutus es patre tuo, uix audeas dicere (inquit Valla) tua laus est maior patre tuo. Interdū tñ aliter inuenies (ut ait idē) Quale ē. ego sum maior. xx. annis, p eo qđ ē. ego sum maioris etatis ea q̄ est uiginti annorū, uel maioris etatis uiginti annorū nā & hoc dicere licet quale. ego sum maior uiginti annorū. i. etate tali, uel ego sum etatis maioris etate uiginti annorū, frequētissime aut̄ homī genere orōnis utimur ubi adeſt hoc nomē opinio, ut sum diſtior opinione hominū. i. q̄ hoīes opinant, & nō q̄ opinio hominū sit diues. Cice. maiorē opinione hominū cepi dolorē. Sic quedā alia ponunt. Virg. Sic ait & dicto citius tumida equora placat. i. q̄ dīcī pos sit, aut q̄ credatur. Tristior solito q̄ esse soleat, fœlicior spe, id est q̄

Sperabat fore, dicitur iusto aut equo. i. q̄ instū aut equū est. Sēpe igit̄ abtūs regit a cōparatiō, q̄ tñ nō significat excessum. quō autē regat abltm mēsurę dicā suo loco. Elegāter sic logmūr, Sum doctior q̄ q̄ discere debeā. Iste est iunior q̄ onus cui tātu imponāt, res notior est q̄ q̄ multis exponi debeat. Iunior q̄ ut ipsi & cetera. Quinti, sed hoc aptius est q̄ ut pbandū sit. In eādē rōnē cadi ille modus. Maiorē ges̄ ris uestē q̄ p habitu corporis. Curtius. Maiorē q̄ p magnitudine syl̄ uę reddebat sonū, maior natu. i. annosior, sic maximus natu, minor natu, minimus natu. Inueniūt absolutū p cōparatiō, sed non imitabitur, ut bonū est sperare in dño q̄ in principib⁹. & p suplatiō, ut Saturnia magna dearū. Ornatissime comparatiō neutri generis utimur hoc pacto. Nihil patre tuo generosius, nihil Fausto poeta p̄ ritius, suauiusq̄, nihil matre tua caſiūs, minus elegāter dicere null⁹ patre tuo generosior &c. Pr̄ceptū Lanciloti est. Negatiua dīctio nō p̄t addi suplatiō hoc modo, nullus est societatis meę dōctissimus, sed uti debemus cōparatiō. Cīce. Omniū societatū nulla est p̄stans, tior, nulla firmior, q̄ quū uiri boni moribus similes sint familiariter cōiuncti. hic ḡtūs regit ab nulla nō a cōparatiō. adducit plura exēpla q̄bus supersedeo. Valde nō resoluūt, nec magis quod a magn⁹ uel maius nō uenire pbat Lancilot. ex Varro. Pl̄i. ut idem ait. Voluit magis & potēs ēē cōiunctiōes. Doctior & magis doctus utrūq̄ recte dicit. Fabius li. viij. Querūt quid sit magis antiquū. Sueto. Operam honestā dedit magis q̄ assiduā. Item doctior q̄ moratior. Quintili. Sitq̄ salubrior studiū q̄ dulcior. Colu. li. ult̄. Idcirco reddit timidiorē q̄ uirilē pluribus. Idē probat Lancilot. cuius & id est quod sub iūcio. Cum relatiō & negatiō non ponit q̄, ut Paulus, quo tu dōctior. Franciscus nullo uestrū est doctior. rationem reddit Lancilo. qua supersedeo. Mage pro magis primū in carmine. deinde etiā in prosa dīctū est. Cīce. in frumentaria. Mage condēnatū hominē in ius dicium abducere non posse. Virgi. in. x. Aspice non mage sit nostr̄ penetrabile telū. hęc in eū uersum Seruius.

Superlatiūus,

Superlatiūus gradus regit genitiū pluralē noīs nō collectiūi, uel singularē noīs collectiūi, ut dōctissimus poetarū, optimus plēbis, sed op̄us est fieri comparationē inter plura duobus, ut si in tres par̄tes diuīsa sit (quod omne deus auertat) Flandria, quarū una imperatorē sequatur, altera francorū regē, tertia neutrū, dicemus, maxima pars flandrienſiū, non maior quod diceremus si in duas partes esset diuīsa, q̄ si tres partes sint æquales, nec maior nec maxima dicā. Et

Ioannis Despauterij Niniuite.

hæc est differentia suplatiui & cōparatiui partitiue tenti, ut quis est fortissimus digitorū: utra est fortior manuū. Quintili. Ita non tantū utrū sit melius, sed quid optimū quererii. Gice. Quō querere uidetur orator utrū potius, aut quid potissimum dicamus, tamē quid cōparatiuo etiā aliquādo dāi (inquit Valla) sed minus elegāter, sentētia nostra patet in differētia de utra & quis, in qua re licentior fuit Phileticus, recte dicimus, doctissimus, de, uel, in, uel ex grāmaticis, & inter grāmaticos, ut probat Valla. Debent etiā collata esse eiusdē generis uel naturę. O rem ridiculā q̄ uana disputarēt hic sophistę, an. s. eiusdem generis generalissimi, an subalterni, & an genus sit hic substantia, an accidens &c. Sed mitto nugari, intelligēdū est, debent esse uel eiusdē generis uel naturę. i. casus superlatiui debet coniunctum accipi pro re excedēte & excessa. Ideo hēc cōparatio nō ualet. Hector est fortissimus græcorū, quia falsum est, hi sunt græci demōstrādo rem excedēte, quæ est Hector cum excessis qui græci sunt. Similitter hēc est mala cōparatio, Leo est fortissimus plēbis, si plēbs solos hoīes significet, quia falsum est, leo & hoīes sunt plēbs. hæc etiā cōparatio non ualet. Penelope est fortissima suarū sororū, quia Penelope non est sua soror, ubi superlatiuus eē nō potest, cōparatiuus cū genitiuo locū habet, aut cū abltō, ut declarauimus, ut Penelope est castior sororibus suis. Hector fuit fortior quo uis græco. Leo est fortior hoīe, Lynce, non autē fortissimus est leo lynxū. Si de duobus loqmur etiā ḡtō nō exp̄sso, utemur cōparatiuo. maior & minor Atrides, ille agamēnon, hic Menelaus. maior Cyrus & minor, siue superior & inferior, quia tēpus significamus, non dignitatē maiorem minorēnre de malis tamē non maior, sed superior Dionysius, inferior Dionysius &c. si plures sint duobus, non per comparatiuū loquimur, sed p̄ positiuū aut superlatiuū, ut magnus Alexāder, magnus Pompeius Fabius maximus, Valerius maximus. In dictis præceptis. Valla ostendit errasse Priscianū, Macrobiū, Lactatiū & Ecclesiasticos, ut illic. Qui uult inter uos maior esse sit minimus, dicendū fuerat maximus, & illic. Fides, spes, charitas, maior horū charitas, pro maximū horū, aut maxima harū, sed græcos secuti sunt, q̄a cōparatiuo semp̄ dant genitiuū, quia ablatiuo carent, sed nos qui ablatiuū habemus, semper cōparatiuo dabimus ablatiuū ubi non tenetur partitiue, de mentia certe uide patriā lingua relinquere, alienā sequi, multa certe sunt aliter apud nos obseruata, aliter apud græcos. ut in idiomatis docet Diomedes. Elegātissimis Vallę præceptionibus insultat, Sulpitius, Mancinellus & Lancillottus, & is quidē uerboſissime, sed nequicq; quia Valla dicit comparatiuū regere genitiuū dum parti

tiue ponit, & tum pro duobus sumi, uel facere cōparationē, p. duobus, quādo autē regit ablatiuū, potest cōparatio esse inter duos eiusdem generis, ut Hector est fortior Paride, & inter diuersi generis, ut Hector troianus est fortior Achille græco, & inter plura siue eiusdē generis, siue diuersorū generum, nec quicq̄ horū est cōtra Vallā. illi autē solū probat cōparatiuū ablatiuo cōtentū capi, p. pluribus. Nā Lancilo, ut fortissimū contra Vallā argumētū, adducit Ciceronē in Bruto dicētē. Sed quis omniū doctior, quis acutior, q̄s in rebus insueniendis uel iudicandis acrior Aristotele fuit: omniū regit a quis, ut a nullū in Pli.lib.viiij.ti.xxi. Nullū omniū prēstatiū, quod Mancinel. dixit minus recte (ut mihi uidei) regi a cōparatiuo more græco Cice, in partitionibus. Quid utilius, quid equius. Hęc pueriliter putat esse contra Vallā, eodem morbo ante hunc laborarūt. Sulpi. & Mancinel, cuius līmā non adeo esse dentatā, ostendit bene Iodocus, Badius. Superlatiuus inter duo facit aliquādo comparationē, licet enim prior proprie de duobus, primus de multis dicatur, quan doq̄ tamē primus dicitur de duobus. Ut bene probat Lancilot, ex Cice, & Quintilia, & Sueto, dicente in Augu. Ad modū prisiū, & splendorem rededit duabus lectiōibus prima ipsoꝝ arbitratu, quo uir uirum legit secunda suo & Agrippę, sic potissimū pro ante ambos de duobus recte dixisse Lactantiū affirmsat Lancillottus. Superlatiuus exponitur affirmatiue, ut deus est optimū inter omnia, id est deus est om̄i alio melior, & negatiue, ut Maria peperit primo genitū, id est ante quem nullū aliū peperit, non post quem aliū futurū essent, aut fuerint fratres. Superlatiuus sine casu exponitur per ualde, ut doctissimus, id est ualde doctus. Solus & unus, p. solus, gaudent superlatiuo. Pli.lunior. Regulus est unus omniū bipedū neq̄ simus, ponit sine superlatiuo, sed rarius. Plini. Caluitū uni tñ anis maliū hominī, ubi est genitiuus pluralis potest ēē accusatiuus cum inter, uel ablatiuus cum, ex, in, de, probat totū Valla. Nunc uideas quę legitime graduī cuiq̄ aptantur.

Quisq̄, omnis, cunctus.

Igit̄ suplatiuus asciscit, i. adiungit sibi quisq̄, relinquit aut̄ oīs, uel cū etus positiuo uel cōparatiuo, ut optimus' q̄s, & oīs, uel cūctus bonus, & melior, unusq̄ q̄s tñ positiuū habet, postponit aut̄ q̄s, ut ualentissimi q̄s corporis lōge abest a sapiētia, quoniā q̄s suplatiuo iungit, licet nō eiusdē casus. Quintili. Rus, seruulos, penates & om̄ia utiliora, si suplatiuo nomē careat, poterit quisq̄ positiuum habere, ut oīs idoneus, uel idoneus q̄s, strenuus, & pius suplatiuā h̄c

Ioannis Despauterii Ninivite.

docuim⁹. Quisq; grō plurali caret. Ideo optimi cuiusq; animus dicitur pro omniū honorū animus. Prisci. dixit omniū iudicio eruditissimorū. pro eruditissimi cuiusq; iudicio. Virgi. Lactā. & plures, qscum positiuo locauerūt, ut probat Manci. & Valla testat. Quintili. etiā cōparatiuo dedit. Erit ergo etiā obscurior quo quisq; deterior, sed hoc recte dici affirmat Valla. Valerius unicuiq; pauperrimo dicit. Tu elegiūtā semp̄ ama. Quisq; ordinalibus postponit̄ lepidissime, ut primus quisq;, secūdus quisq; &c. non omnis primus, secundus &c. Sic docet Valla. ueluti. Quarto quoq; anno ē bisextus. Tertio quoq; uerbo inepūris. Milesimus quisq;. i. quiuis ex mille, aut ex millenario unus ut decimā quāq; ouē tibi dabo. i. ex omni denario unā. Cice. Tertio quoq; uerbo excitabat. Singularis & unic⁹, & mediocris quisq;, quia suplatiuū nō habet. Quotus quisq; hoc diceret, id est quot diceret, quasi dicā rarus aut nullus. Quotus quisq; diues est castus. Oui. de arte. Forma dei munus, forma quota queq; superbit. i. rara aut nulla, Martia. Dic quotus es, quāti cupias cœnare nec unū Addideris uerbum, mēsa parata tibi est. i. quot estis, quotus uis cœnare, uolo tertius cœnare. i. tres uolumus &c. Hanc elegantiā bene notatę.

Vt, Ita, Tam, Qz.

Vt & Ita consiles optat gradus. Quinti. Quod ut longe optimū ita difficultimū. Idem. Non ut quicq; primū dicēdū, ita primū occurrit. Cice. Ut em̄ quisq; optime dixit, ita maxime dicēdi difficultatē variolosq; euētus oratiōis, expectationēq; hominū pertimescit. Idē de oratore. Ut quisq; optime grēce sciret, ita esse nequissimū, & hic quisq; præponit̄ bene suplatiuo, eundē sensum faciūt Tam & Qz. Varro li. iñ. de canib⁹ loquens. Qz paucissimos relinques, tam optimi in alendo fient. Cato in re rustica. Qz acerbissima olea erit, & oleū facies tā oleū optimū erit. Cice. in Catone maiore utrūq; suplatiuū susstulit. Ut quisq; etate antecedit, ita sentētiē principatum obtinet, sed hoc iuste facit Cicero, ne duas res suplationē habētes coniūgeret, ut sunt antecedit, obtinet. Eadē rōne imprimis, cū primis, inter primos super oēs, ante alios &c, doctus potius q; doctissimus dicimus, licet id nō semp̄ obseruet authores, ut Valla docet. Hanc excusationē habere non potuit Dona. dices in Eunu. Ut quisq; miser est, ita senior uidetur. ubi quisq; positiuo iūgīt, & diuersi gradus copulant̄. ideo latinius dixisset, ut quisq; miserrimus est, ita annosissimus uel maximē senex uidet̄, uel quo quisq; miserior, eo senior uidet̄. Trogus etiam hāc elegantiā nō ieruauit, tu sp̄ seruato. de tā & q; dicent plura.

Qz per,oppido,sane &c.

Qz pro quātū positiū habet, sicut p oppido, sane, ualde, perq; , op-
pido q; , sane q; , in primis, cū primis, inter primos, inter cæteros, cum
paucis, inter paucos, & significat ferme oia ualde, sic pro eodē appri-
me media longa, ne quid ineptieris, admodū, admodūq; , mirum in
modum, ut q; morosi sunt qui amant, q; doctus tibi uidei qui nihil
appetit. Terē. Reiecit se in eū flens q; familiariter. i.o q; tū familia
riter. Nam pro q; tū ponit q; admiratiue, interrogatiue & ironicos.
Item p doctus. apprime doctus &c. oppido. i. ualde, quasi q; tū oppi-
do sufficeret, & nō pducit media cōtra iepulos, p q; m̄stū suplatiuo
iūxerūt, sed authore Valla cuīus hēc sunt oia, melius ponit cū pos-
tiuo. Qz p q; tū etiā docti suplatiuo dedere. sed elegātius dat positiū
uo teste eodē Manci. suplatiuo recte dari pbat p Cesarē. Gel. Apule.
Siliū, Plī, & plures adducit post Manci. Lanci. Nos tñ Vallę elegan-
tiā ex Cice. & Quinti. firmatā sequamur. Qz hoc modo cōparatiuo
nō iungit, neq; em dicimus, q; plures teste Valla, sed cōplures, unde
cōpluscūl apud Gel. Ornate autē loquimur p talia dīminutiua, ue-
luti maiuscūlus me, dulciuscūlus &c. Manci. tñ & Laci. multis nitū
tur, pbare q; plures recte dici, sed forte ex mēdosis codicibus. Tu igi-
tur doctissimū Vallā sequere, permagis dicit Plau. in Bacch. Perma-
gis me iuuare. Idem in Aulula. Sed hoc etiā pulchrū p̄q; p perq;
nam in quibusdā p dicimus, p per, ut p̄dīues, pclarus &c. Qz p quā-
to rariſſime capi, & cōparatiuo iungit. Virgi. Qz magis illa tremēs
tāto magis effera flāmis. Qz p q; tū positiuo & suplatiuo iungit, cū
uerbis possum, queo, ualeo, aut si, ut dicā q; breuiſſime uel q; bre-
uiter potero, ubi pro q; recte posueris, ut & ſepiuſ quidē. Quintili.
in. xij. Nō omittēda hēc pars orōnis, sed exigenda, ut optime possu-
mus. Cice. de orat. Hēc ut breuiſſime dīci potuere, ita a me dīcta fūt.
de q; idem in Philippicis. Sed reliquū cursum uitę q; quidē pōſſum
breuiter perſtrīngā, & ut potuī breuiter perſtrīnxī, ibi cōparatiuū
breuius ponere nō liceret. Qn tñ suplatiuus adeſt, nolūt q; cū illo cō-
ſtrui, sed cū ybo, ut dicā q; breuiſſime potero. i. q; potero dicā breuiſſime.
Ergo illud plane latinū nō ē. Qz p̄mū nauē intraui exorta est
tēpeſtas, sed dicendū est quātū uel ubi, uel ut p̄mū &c. quia q; p̄mū
significat statim, illīco &c. & unico uerbo contētū est, ut uenīa ad te
q; p̄mū, sed ubi p̄mū significat, quod pueri dīcūt tam cito q;, &
duo uerba requirīt, si secūdū fuerit possum, queo, ualeo, forte q; p̄mū
haberet locū, ut dicā q; p̄mū potero, Mallē dicere, dicā ut pri-
mū potero. Illud etiā nota, ubi q; pro q; tū ponit, ibi ipsum q; tū

H

Ioannis Despauterij Niniuitę

poni pōt. Cice. de amicitia. Tāta est inter eos q̄pta maxima pōt morum, studiorūq; distātia. In illo Teren. Post illa tēpora tu scis q̄ int̄ mū te habuerim, positiuus est, sicut proximus, & aliquā postremus. Per, perq̄ &c. etiā uerbis iungūtur, ut p̄uelim, perq; uelim, p̄ placet. Inter hēc nōnunq; aliquid ponit. Idē. per pol q̄ paucos. i. pol perq; paucos, quia perpol latinū non est, licet Perot. & Calepi. ponat. Ni misq; etiā significat ualde cū positiuo. Q; p̄ ualde suplatiuū petit, ut q̄dōctissimus. i. ualde doctus, sed tū casum suplatiuī propriū nō ad̄dimus, teste Valla. Q; etiā cōparatiuīs bene iungūtur, ubi cōparatiōnem dicunt, ut ego tam te doctior q̄ tu me fortior. Cū suplatiuo frequentius. Salu. Q; quisq; pessime fecit tam maxime tutus est. Solent etiā ponit tam & q̄ separatim in significatione uehemētig. Cice. In tam optima causa non debeo timere. i. in tam ualde bona. Tu es homo q̄ iucūdissimus. i. ualde & uehemēter iucūdus. Tam & q̄ p̄ tātū q̄tū, etiā positiuo iungunt, ut es tam bonus q̄ doctus.

Aduerbia in o. & in um.

Quādoquidē ablatiuus cōparatiuorū, p̄ prius est, aduerbia in o ipsi quadrant, & eius uim habet, & nōnunq; superlatiuo, uelutī multo doctior, paulo maior, tāto fortior quāto neruosior. Cice. Quāto superiores sumus, tāto nos summīssius geramus. Quo deterior eo uel hoc fortunatior, quo. i. quāto eo uel hoc. i. tāto pulchellę uoculę. Salomon. Multo melius est nō uouere q̄ uota nō reddere. Quinti. lib. ij. insti. Quo quisq; ingenio minus ualet, hoc se magis attollere ac dilatare conat. de Superlatiuo Catullus. Tanto pessimus omniū poeta, quāto tu optimus omniū patronus. Vim habētia sunt secus, aliē quę idem dicit, post ante pr̄estō, malo, antecedo, antecello, excello, uel excelleo, & his similia. Terē. uerū aliter euenire multo intelligit. Euenit paulo secus, atq; putarā, atq; ac post, aliter, secus, alius &c. significat q̄. Cice. Multo secus euenit. Quinti. At quāto alius fuit ille in sceliciſſimi iuuenis affectus. Salu. Multo p̄estat beneficij q̄ maleſi cij memorē esse. p̄estat, id est melius est, ut m̄lto p̄estat inuidiosum esse q̄ miserandū, multo excellit &c. paulo ante q̄ tu ueni. nos elegātiā p̄cipimus, nā in um. dicitis etiā iūgunt cōparatiuīs & uerbis &c. sed minus elegāter, ut multū p̄estat multū doctior &c. Iuue. Despicā q̄ sit q̄ntū sublimior atlas. Terē. Frater est ad rem aliquātulū audiōr. Quinti. Negocia paulū tenuiora. Poteris igit̄ sic loqui. citra tñ affectationē, quia nihil odiosius teste Fabio. nam hēc in um potius gaudent positiuo & uerbis, ut multū doctus paulū amat, quātū potes, tātū elabora, non quāto tāto, sed bene paulo, uel paulū post has

bui negocia mea tuis. sic aliquantum, aliquantulum, parum, minimū. i. ualde parū, sed minime negatio est, & significat nō, minimū doctus q̄ parū nouit, minime doctus qui nihil nouit. Laetā, Pr̄ter morē oratorū dixit, quāto frequēter impellit, tanto firmiter robora, p̄ frequētius & firmius. & Boetius, paulo equales, p̄ paulū, neutrū imitabimur si Valle audimus. Lanci. ostēdit hēc in o etiā positiuis & uerbis aliquā recte iungī, quia intelligit ait motu, impetu, uel quid simile, & sic nō titur defendere, quos Valla taxat, piā, pfecto rem facit Lanci. Tu tñ elegātissimū elegatię p̄ceptore Vallam semp imitare, p̄terq̄ forte in paucissimis a nobis interī manifestatis. Venuste certe locutus est Maro. O p̄stas animi iuuenis q̄tū ipse feroci Virtute exuperas, tāto me impensius equū est Cōsulere. & Quinti. Cōcetus quāto est uehe mentior, tātū romana in bellis gloria ceteris p̄stat. id ē. li. ij. declamā di ratio, ut est ex oībus nouissime inuēta, ita & multo est utilissima, dicit Laurē. in duobus p̄cedentibus aliq̄ loq̄ nō licuisse, in quo uideſ mihi sibi cōtrarius, q̄a multo p̄stat, ita recte dicit, ut multū p̄stat.

Longe, facile, nimirū, valde.

Longe pro ualde cōparatiuo, suplatiuoq̄ gaudet, & uim horū habentibus, ut sunt ante, post, aliter, secus, p̄stat &c. Virgi. At pedibus longe melior Lycus. Quintili. Longe omniū quos quidē mihi audi re cōtigit, p̄stantissimus dñicus apher, sic lōge filiorū minimus est Io annes, lōge minimū sc̄it loānes non minime, quia mera negatio est. Eisdē iungit facile p̄ nō dubie, & nimirū, p̄' eodē uel p̄ ualde. Cice, p̄ Rabirio. Virū unū totius grēcię facile doctissimū Platonē. Quintil. Lōge p̄cedunt ingenia uiuentū, sic longe p̄stat, longe uincit, longe, secus, aliter, alius, diuersus, absīlis, dispar, & diuersitatis id genus alia. longe uel facile princeps p̄cipiūs. Cice. pro Roscio, Virtute, existi matione, nobilitate facile principe. Quinti. Nouē & o lyricorū Pyn darus facile princeps, nimirū doctissimus &c. sed nimirū reuerēdus, quia reuerēdissimus doctissimi non dicit, de quo alī disputauimus, facile primus, sūmus, quod suplatiuū uideſ esse sine absoluto & me dio. Nā excelsus docuimus facere excelsissimus, longe uel facile secū dus &c. non respicimus ordinē, sed dignitatē. Tu es facile a rege secū dus, id est indubie post regem primus, ualde positiuis datur. Si quis igitur cōparare uelit perdoctus, nō dicat perdoctior perdoctissimus sed multo doctior, q̄ doctissimus &c. Princeps, p̄cipiūs, eximius & quedā alia, quia uim superlatiuā habēt, etiā regūt genitiū pluralē. Lucanus. O sūmos hominū quorū fortuna per orbem Signa de-lit quia multi dicunt esse absolutū siue positiuū. Iuue. P̄cipiūs tamē

H ij

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

est horū qui s̄epius exul,hinc p̄cipue,i,maxime . Virgi,dixit. Sequit̄
mur te sancte deorū,Et saturnia magna dearū, p̄ sanctissime & ma-
xima,sed prosa respuit eum loquendi modū.

Pronomen.

Tertio,pronoīa regūt huius regulē genitiū non tria t̄m, sed oīa
veluti,uterq; discimus,quorū ego grāmaticā,tu logicam,multi ser-
ui malī sunt,quorū meus est pellimus oīm,in æthicis Aristo,lauda-
mus quidē iuuēt̄ eos qui sunt uerecūdī. Possunt etiā noīa substā-
tiua, siue cōmunia, siue p̄pria regere casum huius regulē,& cōphēdi
sub pnoīe possunt,ut alīs pronoīa sub noīe,Boetius. Quorū Basili⁹
olim regio mīsterio depulsius.Eduo corripiūt̄,q̄r̄ peto ui facit & tū

Numeri.

Quarto,duplex numerus,cardinalis s.f. & ordinalis p̄cipue, licet &
alī forsitan interim regūt hunc casum,ut duo istorū primus & ultimus hominū.Iuue.Regū ultimus ille bonorum,sic quot & quotus hominū.Terē.Quot hominū illīc litigant, sed quoniā utilissima est
numerorū notio,non nihil de ijs afferamus. NVMERVS igitur
est unitū collectio,unitas non numerus, sed numeri est principiū.
Numerorū species,ut hic de numeris agimus sunt cardinalis,ordi-
nalis,pōderalis,distributiuus & aduerbialis.

Cardinalis.

Cardinalis est numerus simplex,unde alīj trahūt originē.& dicitur
cardinalis,i.principalis,ut unus a.um, sed potius est numeri princi-
pium duo &c.o.tres tria,quattuor,quinq;flex,septē,octō,nouē,decē,
et hī proprie & maxime numeri sunt undecim,duodecim,tredecim
quattuordecim,quindecim,sedecim,septēdecim,octodecim, nouē-
decim,uiginti,uigintiunus &c.triginta,quadraginta,qnquaqinta,
sexaginta,septuaginta, sed octoginta,non octuaginta. Centū, centū
& unū &c.Bis centū,tercentū &c,uel pluraliter t̄m adiectiue, ut al-
bi albē alba dīcīmus,ducenti.t̄c.ta sic trecenti,quadrīngenti ubi t̄ in
d.c in g.(qd' post n semp sit)mutat qngenti, sexcēti, septingenti, octin-
genti,nongēti.Mille,mille & unus &c.Bis mille,termille, quatermil-
le &c. Non duo mille nec duo centū &c. Quia adiectiua duo sunt q̄
inepte cōnectunt̄.Recte autē dicīmus,duo milia,quia substantiūm
est,cuius singulare est Mīle unīco l.ut ait Georgius Valla,ut mīle ho-
minū inter̄t,milia equitū Philel.dixit,mīlibus uenenis & rīxis, sed
nolo imitari,quia mīlle adiectiū indeclinabile,& mīlle substantiū
in singulari,quod in plurali declinat̄ mīlia mīliū mīlibus.Illud autē

in sacris. Duodecim milia signati potest esse appositiō, & subaudies uiri. sic milia drachmas, milia talēta. uel pōt sic intelligi, signati usq; ad duodecim milia, debebat drachmas uel talēta usq; ad decē milia. ut tñ excuset nolim imitari, sed loquar sic, milia signatorū, drachmarū, talentorū &c. Recte tñ dicā milia pondo. quia pōdus grūs est ut ntūs, nec male dixeris authore Valla decē milia, qngēti pedites, quia pedites ad quīngenti refert. & peditū in milia quasi p Zeuma facile intelligit, nec barbarū est illud. Quicunq; angariauerit mille passus uade cum eo, & alia duo. subintelligit enim milia passuū, ali oqui dixisset, alios duos. non alia, uel rectius bis mille.

Ordinalis.

Ordinalis est quo ordinē, serīēq; rerū notificamus, ut primus, secundus, tertius, quartus, quīntus, sextus, septimus, octauus, nonus, decimus, undecimus, duodecimus, decimustertius, decimusquartus, qnitus &c. Vigesimus, uigesimusprimus, secundus &c. Trigesimus, uel tricesimus, quadragesimus, quinquagesimus, sexagesimus, septuagesimus. octogesimus nusq; dicit octuagesimus, nonagesimus. Centesimus, ducētesimus, trecentesimus, quadrangētesimus, quīngētesimus sexcētesimus, septingētesimus, octingētesimus, nongētesimus. Millesimus. Significat autē ultimū ex eo numero, ut decimus ultimus est ex decem. centesimus ultimus ex centū. primus tamē nō est ultimus nec em numerus est, sed numeri principiū, in ordine tamē ad plures sequētes, quādo dicendū sit primus, ueni prior, intraui primū, facio prius, canto &c. sensus facile indicabit si quis dicta nostra pnouerit. Quotus querit de numero ordinali, ut quota hora. Cice. ad Heren. Qua die, quota hora noctis factū esse dicatur. Sene. in lib. de ira. Iacebat cōuiua cētesimus pro cētū dixit. ait Lancilo. At contra Ouidia na Laodomia. Inter mille rates tua sit millesima puppis. i. ultima e mille, Persi. Hoc satis an deceat pulmonē rūpere uētis Stemmata q; thusco ramū millesime ducis. i. ultimē e mille. Aliqndo sumit unus qui uise tali numero. Sueto. in Caligu. ducentesimā auctionē italiae remisit, sic centesimā partē honorū patris assecutus sum. i. unā ex cē tum. Interdū sunt numeri multiplicatiui, ut ager hic centesimū fructum attulit. i. centies tantū quantū sementis acceperat, hoc mō appellata ē quadragesima quod quadraginta dies cōtineat, quo uocabula eloquētissimi nostrę religionis uiri utuntur. decima, p decima parte etiā substātive capit. Plau. Ut decimam solueret Herculi. Decimare est decimā partē detrahere. In euāge. Vēh uobis qui decimatū menthā & omne holus. abhinc numeris recte iungit ait Lancilo.

H ij

Irris De partitio Numeri ite.

Ponderalis.

Ponderalis reduplicatius & multiplicatius, est qui pondus reduplicatioē & multiplicationē dicit, estq; triplex in plus, pla, plum. Inplex & in artus, a, um, de quibus singulatim dicimus.

Numeri in plus, pla, plum.

In plus, pla, plum, sunt simplus, duplus, triplus, quadruplus, quintuplus, sextuplus, septuplus, octuplus, noncuplus, decuplus, undecuplus, duodecuplus, decuplus, triplus, quadruplus &c. Vigecuplus, uigecuplus simplus &c, trigecuplus, quadragecuplus, quinquecuplus, sexagecuplus, septuagecuplus, octogecuplus, nonagecuplus, centuplus, ducētuplus, trecentuplus, quadringentuplus, quingentuplus, sexcentuplus, septingentuplus, octingentuplus, nongentuplus, millecuplus. Significant autē istū numeri multiplicationē, ut simplū, id est semel tantū, duplū bis tantū, triplū ter tantum, & sic deinceps. Plini, de elephanto, pulmo quadruplo maior q̄ bubulo. ubi nota īq̄t Lāci, q̄ triplū, duplū &c, raro mascu, & foem. sed plurimū neutrō efferrūtur, ut ager reddit centuplū quoquātū nolebā. hunc loqndī modum ostendit Quintilia, vñ. Duo fratres pecunia abstulerunt disputant an quadruplū, an duplū debeat, fur quadruplū soluat, dum plū græci dicunt διπλόν ἀπό τοῦ διπλώω, quod significat duplico, unde diplomata codicilli, tabellę uel principales libelli, principalis, id ē principis. Cice, in Luciū Pisonem. Mitto diplomata in tota prouincia passim data, puto esse īquit Pasius, quod uulgo aiunt bullas. Quotuplū latine dicitur,

In plex.

Inplex eunt eo modo, ut iam dicta, nisi q̄ hec in x desinūt, illa in us, a, um. Veluti simplex, duplex, triplex &c. quē significat rerū partes, & aliquādo materiā, ut mea uestis est duplex, quod aliquādo significat ambo, ut duplices tendens ad sydera palmas, aliquando significat duo. Sueto. Testamentū duplex ante biennū fecerat, alterū sua alterū liberti manu, & hoc significatu maxime īungit nominibus q̄ deficiunt pluratiuo uel casibus, ut duplex gloria, duplex fama, multiplex salus, aliquādo cū perfectis. Valerius. Proxima iocinoris duplex caput. Inde duplices tabellę a duabus chartis & triplices &c. aliquādo non numerū, sed genus, ut duplex medicina, multiplex medicina, triplex sacerdotiū apud Sueto, in Galba, & in Nerone instituit quinquenale certamē. Similiter dicit quadruplex iudiciū a Pli, ī epistro. Aliquādo significat numerū cū modo rei, ut duplicitū notantur &c, ait Cice. Hinc simpliciter, duplicitē &c, ueteres dixerūt

simplicitus, p simpliciter. Sescuplex, id est uno minus q̄ duplex, ait
Regius in Fabium.

Arius a.um.

In arius a.um. sic eunt unarius, binarius, ternarius, quartarius, ses-
narius, septenarius, octonari⁹, nouenarius, denarius, undenarius &c.
uicenarius, trigenarius, uel tricenarius, quadragenarius, quinque-
narius, sexagenarius, septuagenarius, octogenarius, nonagenarius,
centenarius, ducentenarius &c. millenarius, hęc significat numerū alī
arum rerū que non numeratur, ueluti lapis centenarius, id est cētū
libras, sic in alijs mensuratis, homo quadragenarius. i. quadraginta
annorū, sic in similibus. Grex centenarius, id est centū capitū, sic in si-
milibus. Centenariū numerū annorū, quia numerus omnia cōples
ctitur, non dices millenariū annū, nec millenaria pondo &c.

Distributiuus.

Distributiuus numerus qui etiā dicit diuiduuus, est qui pluribus alijs
quid diuidit, ut dedi discipulis bina poma, id est cuiq; discipulor; de
di duo, diuidua etiā dicunt partitiua, ut quisq; alijs &c. Numeri ergo
distributui sic eunt, singuli l. la. bini, terni, quarterni, quini, seni,
septeni, octoni, noueni, deni, undeni, duodenri, deniterni, deniquater-
ni &c. uiceni, triceni, q̄drageni, q̄nq̄geni, sexageni, septuageni, octo-
geni, nonageni, cēteni, ducenteni, trecenteni, q̄dringēteni, q̄ngēteni, sex-
cēteni, septingeni, octingeni, nōgeni, milleni. Hi numeri in propria signifi-
catōe distribuit, & p signa uniuersalia declarāt, ut singuli cuiq; unū
bini cuiq; duo &c. ut ad Ioānē & Petrū dedi ternas ep̄las. i. ad utrū
q; tres, poetē abutunt his pro cardinalibus, & alij quoq; sed rarius.
Virgi. Gurgite septeno rapidus mare sumouet amnis. i. septē gurgi-
tibus. Idem. Per duodena regit mūdi sol aureus astra. i. p duodecim
astra. Pli. Septuageno coitu dixit, p septuaginta coitibus. & patet ex
dictis habere aliquādo singularē numerū, quod tamē raro fit, & oī
no improprie, ut docuit Martia. Capella, quē sequūtur Nebrissen.
& Lancilot. Ego ut plures alij, in carmine sepe posui casus ternus, p
tertius casus. De propria significatiōe, ut creabantur oīm bini con-
sules. i. singulis annis duo. Est tamē ubi, p cardinalibus capiunt sine
uitio in genere quo uis orōnis, ut si substatiua quibus adduntur, nu-
mero singulari careāt, qbus numerus cardinalis addi nō pot & plu-
raliter illis etiā addit̄ vni, vnæ, vna, vt vng. binæ, ternæ &c. nuptiæ
scalæ, scopæ, litteræ, pro ep̄stola. Cato tñ dixit duas scalas, quia sca-
la singulariter plærūq; legit, sed pro mobili, littera pro ep̄stola poe-
ticū est. Quid. Quā legis a rapta Briseide littera venit, codicilli aus-

Ioannis Despauterij Niniuitę.

thore Valla, licet inusitate codicillus dixerit Iustinianus. Idem est si singulare est diuersi generis, ut binæ, deliciæ, epulæ, nūding, duos tñ liberos recte dñ. eris, quia singulariter reptum est, & subaudit filius si dicas, quorū vñus &c. Et nequeunt certe numeri iam dicti in singulari carētibus, p̄prie capi propter ambiguitatē, ideo nō dicam, dedi ad te & petrū binas litteras, pro cuiq; duas epistolas, sed dicā binas epistolas. Itē dicā binas litteras, quarū alteras non autē alterā, quia intelligi deberet litterā, quod fieri nō potest in soluta oratione. Salust. in Catil. Hi postea c̄p̄ in vna moenia cōuenere. Idem in Iug. Vbi vñæ & alterę scalę cōminutæ sunt. Et ff. de damno infecto. l. si ædibus. Et si vñas ædes cōmunes, Baptista pius in Plautū deridet. dicētes ædes pro domib; singulari carere, de quo videbis in heteorclitis. Tricenū & vicenū g in c mutauere. Trecenū etiā pro tres centenū dicimus per syncopā, quā locum habet supra centū, infra vero nō, in hoc genere numeroꝝ sic. duceni, quadringeni, quingeni, sexcenti septingeni, octingeni, nongeni per syncopam recte dicūtur, etiam in prola pro octingenti, septingenti, &c. cēteni & mil leni non syncopant. Trino libello pro tribus libellis dixit Diomedes, sed trinus. vnde trinitas, est in raro doctissimorū vſu. Male credit legulei bina significare quattuor, dena vigiti &c. Itē bini, nō autē bini & bini, vt triuiales loquunt, quotenī, n̄, na. pro quo iuenit apud doctissimos. Col. li. vi. capite. ij. quotena semina iugerū in ter nos pedes, inde in denos pedes disposita recipiat. Ibi quotena pro quo accipi docet, qā in ipsa narratiōe quū descripsit locum dicit, quāero quo seminibus opus sit quū quinū pedū spacia inter semi na desyderant. Nota quinum pro quinorū, & in fine ait. Totidem dices esse opus seminibus. Cic. ad atticū li. xii. In ripa nescio q̄tenorū iugerū vt certa precia cōstitueret. i. quot. Sic etiā Stati⁹ in Syluis Lāpade nouena. i. nouē. Non ideo legent triuiales tale exemplum quale est, boues arant bini, quotenī equi. Dicā quod legi dictum a Plotio. Non licet grāmatico se verborū authorē facere, si quidem alienis verbis illum glossulas facere professio cogit, & illud recitatum ab Aulo Gel. & Macrobio. Inauditū verbū tanq; scopulum fugiendū esse. Totenus, quotennis, totennis, & id genus plurimā a Prisciano sine autoritate, vel abs triuialibus effusa sunt omnino, vt inaudita doctissimis fugiēda. hēc de quotenus Lanciloti sunt.

Aduerbialis.

Aduerbialis numerus est aduerbiū numerale, ut semel, bis, ter, qua ter, quinquies, sexies, septies, octies, nouies cum u litera, non cum n,

quia sit nouem, nō a nonus. Oui. Et per qd' nouies s̄epius iſſet iter.
 decies, undecies, duodecies, decies ser, decies quater &c, ut denuster
 nus &c. Decuplus quadruplus &c, melius q̄ quattuordecupl⁹ &c.
 Vicies, tricies, quadragies, quinquagies, sexages, septuagies, octogies
 es, nonages, ubi est syncopa, p uiginties, triginties &c, sed syncopas
 tis magis utimur, infra uiginti nulla est syncopa, nec supra centū. in
 hac specie numeri, testibus Valla & Perot. ueluti cēties, ducēties, tre
 centies, quadrinēties, quinēties, sex cēties, septinēties, octingenties,
 nongēties, milies, nō ut triuiales dicūt millesies, cētēties &c. Nec uige
 sies, trigesies &c. Sunt item aduerbia primū uel primo, secundū secun
 do &c. Et nota differētiā. secūdo cōsul est, si duo fuerint aī facti, secū
 dum cōsul qui duos cōsulatus meruit. Nō dicas una uice, sed semel,
 nec prima uice, sed primū uel primo, nec hac uice, sed nunc, nec alia
 uice, sed alī, licet in iācris legat, q̄a uicē uicissitudinē & mutationē dis
 cimus, & alia qdā alī dicta. q̄ties & toties meli⁹ sine n scribūtur.

Numerorum ordo.

Vt maximus qſq̄ numerus habet, ita primū sibi locū uendicat ubi
 cōſitētio abest, ut uiginti unus &c. Colu. Nec uersus plures q̄ uigin
 ti unus nisi infra uiginti, quia cōpositio uidetur, ut septēdecim &c.
 Quod si copula intercedat, is numerus pponit qui minor est, quo
 ties infra centū & supra uiginti loquimur, ut unus & uiginti, duo
 & uiginti. Cice. Plato uno & octogesimo anno scribēs est mortuus
 Post centū minor postponit, & infra uiginti. Idem. Gorgias centum
 & septē cōpleuit annos, sic decē & septē &c. sed uiginti milia. q̄a ad
 iectiū & substantiū. Nota diligēter unde, p uno dempto, duode
 p duobus demptis, addimus principalibus numeris, ut undeuiginti
 i. decē & nouē, duodeuiginti. i. decē & octō. sic undetriginta &c. &
 in alijs speciebus, ut undeuigesimus, duodeuigesimus centesim⁹ &c.
 Gel. ponit duo & uigesimo &c. sed id loquēdi genus exoletū est.

Aduerbia.

Quinto aduerbia quaedā regūt hunc casum, ut ubi cūq; locorū, ubi
 gentiū, ubi locorū, quo uis gentiū, nūs q̄ scripturarū ait Augu. Vn
 de gētiū, minime gentiū, de his ante diximus. Tēporis atq; loci &c.
 Omniū dulcissime canit philomela, sic omniū optime &c. Pli. Lins
 ces clarissime omniū quadrupedū cernunt. Sed notādū est circa īā
 dicta. Adiectiū partitiū debet conuenire in genere cum genitio
 plurali, de qua re habete uersiculos nostros. Sepe pluraliter, sepe sin
 gulariter loquimur pceptores, tanq; nunc hunc, nunc omnes disci
 pulos alloquamur.

Ioannis Despauterij Niniuite

Sit conforme genus partitio quādo notatur,

Si collectiuū. Vel uox heteroclitā detur.

Recte etiam dices, quid agis dulcissime rerum.

Adiectiuū partitiuū uult cōuenire ḡtō ī genere, n̄isi fuerit ḡtūs noīs
collectiuī uel heteroclitī, ḡtūs tñ rēz recte absīlis est adiectiuo in ge-
nere, ut aliq̄s horū, nō aliq̄s harū n̄isi antiq̄. Plau. ī Aulu. Quis ea
est nam optima. Terē. Hūc oculis nostris nunq̄ quisq̄ nostrarū no-
uit, sic apud eosdē s̄epius. Nam quis olim fuit duū cōmune, qđ in
dissuetudinē abiit, doctissimus uirorū, leo est fortissimū aīaliū, dicit
etīā recte teste Perot. ī Cornucopīg, leo est fortissimus aīaliū. In fa-
cris. Leo fortissimus bestiarū ad nulli⁹ pauebit occursum. Itē. Est em̄
patiētia uirtus maxima omniū morū. Si nomē ē collectiuū nihil ne-
cessum est simile esse genere, ut optimus plēbis. Sif̄ si fuerit hetero-
clitū, ut unus cœlorū nō dicit, sed unū cœlorū, & ubi regi⁹ rerū. Tes-
rē. Est genus hoīm q̄ se prīmos oīm rēz esse uolūt. Boe. Cōfitemur
deū oīm rerū esse p̄stātissimū. Hora. Quid agis dulcissime rerū. Badi-
ūs notat rustice dici quid agis dulcissima res, nec uelle dicere qđ agis
dulcissima rerū, ad uirū, una sabbatorū excusant, quia intelligit dīe,
domus, aliud tectū, quātitatis aliud continuū &c. Est prima regula,
quia aliud substātiū est. Aliquādo īgī adiectiuū magis p̄cedens q̄
ḡtū respicit, sed doctissimorū trītior seruandus est usus, recte dices.
Hi currūt, quorū alter est Petrus, altera Helena. Cīce. ī i. officiorū.
Propter lūmā & doctoris autoritatē, & urbīs, quorū alter te scien-
tia augere potest, altera exemplis.

REGVLA.IX.

Dat patriū aut sextū, tibi copia sicut egestas
Plenus īnops pauper, sunt testes uerbaq̄ nata,
A pleo cū satiro, ac egeo īndigeo uel abundo.
Angor discrucior, uelut abstineo uolo iungī,
Et potior pendet, sic forte alit indolet atq̄.
Lætor, diuītior dabit omnia carmine prosa,
Desipit & sanus, quia iungam pluraq̄ multo.

Adiectiuū copīg, & egestatis uel īnopīæ, aut carētię cū uerbīs a pleo
cōpositis, ac alijs quibusdā ī litera notatis, regūt genitiū uel abla-
tiū, alterū tamē frequētius, ideo doctissimorū citra authoritatē n̄is-
hil asseras. Quēdā huc spectātia ante enucleata sunt, ut expers, amēs,

largus, scelus, infelix & forsitan plura. Adiectiva igitur hic sunt plenus, locuples, diues, egenus, pauper, abūdans, saturatus, refertus, sed hēc partitīua uident, licet uerba eorū sēpius ablatiū habeāt, & refertio forsitan semper ideo refertus cum genitiuo nomen est ait Valia. Teren. in Adel. Sed postq̄ intus sum omniū rerum satur. Egenus aquarū, mentis inops. dixit sēpe Ouidi. Inops consiliū uel consilio. Cice. in orat. Inops uerbis. Ouidi. iij. meta. Ambrosiē succo saturos p̄ sēpibus altis. Truncus pedum & pedibus. Virgi. iiiij. Geor. Trunca pedū primo. Ouid. xv. Et generat truncas pedibus. Oneratus frugū & frugibus, sic refertus cibi & cibo, Pacuuīus apud Nonīū Marcelū. Oneratus frugum & florū nomina sunt potius, quia uerba eorum sere ablatiū regunt, Diues auri & auro. Virgi. Despectus tibi sum, nec qui sum quāris Alexi. Qz diues pecoris nūuei, qz lactis abundās. Hora. Diues agris, diues positis in fœnore nūmis, sic locuples de genitiuo mihi non occurrit de ablatiuo. Cice. pro Roscio. locuples metu, plenus uini & uino. Teren. Plenus rimarū sum. Virgi. Quē regio in terris nostri non plena laboris. Idem. Crura thymo plene. Quinti. in. ix. Veteres inquit, plenus uini dixerūt, nos plenus uino. Hēc quidē Quintilia. sed quū post eū doctissimi & ante eū Teren. Cicero, Virgi. Plenus cum genitiuo locauerint nos quoq; genitiū dare non abhorreāmus. Pr̄sertim quū multa abs Quintiliā damnata incipiāt ab doctissimis reuocari. Nam exandare, ut quiddā elegans, a Beroaldo uideo identidē usurpatū, sed is, & discipulus eius Baptista Pius magni sunt uerborū ueterē, & proinde no uorum affectatores nec oīno iniuria. quoniā ut Policianus ait, si uetera intercidant, nec quicq; renouet aut nascat, actū est de lingua latīna. Indigū opis & ope. Virg. Haud opis indiga nostrē, opis, id ē auxiliū. Immunis regit genitiū, ut patuit, & ablatiū, sed mediāte p̄positione a uel ab, forte etiā sine p̄positiōe. Sene. Immunes ab illis mali erant, pauper rerū uel rebus. Hora. Horū semp ego optarē paup̄rimus esse bonorū. Refertus latronū uel latronibus. Cice. Referto p̄donū mari. Valla. Quorū exēplorū referta sunt oīa, potēs an posittū est. Virgi. Nymborūq; facis tēpestatūq; potētē. Idē. Terra antiq; potens armis, atq; ubere glebe, Sautius fatigatōis dixit Apuleius in asīno. dices etiā sautī fatigatiōe. Sterilis uiri & uero. Persi. Heu steriles ueri qbus una qritē uertigo facit. Tacitus li. ij. Virtutū sterile sēculū sterilis frugibus. Lanci. credit esse dandi casum, qd'mihi nō pbatur. Apuleius dixit ob id aquas sterilem. Fœcūdus frugū & frugibus & rumoribus qd' Tacitus dixit. Plau. in Cist. Amor & melle et felle est fœcūdissimus. Tacitus. Annone fœcūda, in genitiuo, s. dixit dignus,

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

ut fœcundus, sterilis, uacuus, inanis &c. magis petit ablatiuū, sic dīgnus & indignus, ut dignus est mercenariū mercede sua. Cice. Indignatio quæstio. Interdū tamē gtm habebit, siqdē plurimū semp iuris cūditatis habuit uarieras, nō obscura neq; affectata. Virgi. ænei. xij. Descendā magnorū haud unq; indignus auorū. Plau. in Trinūmo Non ego sum dignus salutis. Helena ad Paridē. Militia est operis altera digna tui. Phillis tamē Demophonti ait. Simplicitas digna fæuore fuit. In sacrīs ſepe habet gtm, ut facite fructū dignū penitētię. Indignū iudicatīs uos eterne uitę. Tertio Regū dicit, quātū digna est, ubi actū uideſ habere. Tobie. iiij. uideſ habere dādi casum. Aut ego indigna fuī illis, aut illi forsitan mihi fuere digni, dedignor etiā in regimine ablatiuū doceberis. Inanis huius rei, & hac re. Ouidi. Sanguinis atq; aī corpus inane fuit. Persi. O curuē in terras aī & coelestiū inanes. Cōtētus cum gtō dīctū est. Luca. Terra suis cōtēta bonis nō indiga mercis. Externę equus p dignus abltm habet. Plau. in Rudete. Iureiurando alligat is leno ut ſe equū est, & ut lenoniū officiū esse confueuit. Fessus rerū apud Virgi. Lapsus animi & animo. Plau. in Cist. Ita me amor lapsū animi ludificat, Miser animi & animo. Idē in Cist. Petulātia mea me animi miserā habet. Sanus mētis & mēte. Idē in trinūmo. Satin tu sanus mentis aut animi tui. Vacuus mentis & qd̄ frequētius est, mente, quia gtūs in his græce ponī, p ablatiuo, quod citra affectionē & parcissime sequimur. Tulli. li. offi. i. Quū sumus necessarijs negocijjs, curiſq; uacui. Hora. lib. iiij. Sermo. Sic uacuū cerebri populū phæaca putauit. Salu. in Iugur. Ager aut aridus & uacuus frugū. Augu. Cor inane ueri dixit. Plau. in Bacchi. Afflīctat me uacuū uiriū. Item dicimus etiā diues ab hac re, Deianira ad Herculē. Et dānis diues ab ipsa suis. Nunc ad uerba ſi quid nominū occurrat addet, ſaturo te uini & uino, ſed omnia quę ponam rectius uolent ablatiuū, ſumī tamē uiri digni ſunt quos interim nō affectate ſequamur. Plau. in Sticho. Hæ res uitę me ſoror saturant. Virgi. Postq; dextra ſuit cēdis saturata. Varro. li. iiij. de re rufica. Pabulo ſaturat. Impleo. Virgi. Implenī ueteres bacchi pinguisc; ferinæ. Euāge. Impleuerūt duodecim cophinos fragmētorū. In Ezechiele. Et implebo montes eius occisorū ſuorū. Virgi. in. iiij. Sinus lachrymis impleuit obortis, ſinus ſunt orbes oculorū. i. palpebre, quia ſemp mouentur, a palpationē dīcte. Aliquādo iungimus ppositionē, ut impleui nauē de omni genere frumēti, & referſi apothecā de uaria natura uinorū. Vix aufsim (ait Valla) ppositionē hic omittere, quia non eſt nauis repleta omni genere frumēti, ſed frumēto omnis generis, neq; apotheca referta ē omni natura uinorū, ſed uino omnis nature. Dī

boni quātus sophisticatiuncularū cāpus patet hic cōtra. Vallā diale
ticulis: at supsedeo. Martia.li.xv. Hos nīsi de plaua loculos imple
re moneta Non decet, argentū uilia ligna ferāt. Abūdo hac re & hu
ius rei, quod raro ut iam significauit. Lucil. sat. vi. Quarū & abūdes
mus rerū, & quarū indigeamus. Virgi. Lactis abundans. Cice. Mu
lier abundās audacia, sic redundo ait Nebrissen. Dicimus etiam hēc
res abundat, Virgi. iij. Geor. Rursus abundabat fluuidus liquor, &
affluīs amore, & affluit tibi amor. Ouidi. lib. i. de remedio. Affluit in
cautis desidiosus amor. Plau. in Pseu. Atq; adeo ut frumēto affluā.
Egeo. Indigo hui⁹ rei & hac re. Salu. in Cati. Maiores nostri patres
conscripti, neq; consiliū neq; audacię unq; egovere. Ouidi. Arte egeo
nulla. Iterū de genitiuo. Cice. pro Roscio. Nam per deū immortale,
quid est in hac causa quod defensiois egeat. Teren. in Andria. Qua
si tu huius indigeas patris. Virgi. in Bucco. Quorum indiget ulus.
Vale. lib. vij. Malo uirū pecunia q̄ pecuniā uiro indigentē. Careo
ablatiuo gaudet. Ouidi. Morte carēt animę, dicit itaq; etiā de re quā
non desyderamus, habet quoq; genitiuū, sed rarius. Teren. Omnes
labores mihi leues fuere, prēterq; tui carēdū, quē non inuenuste, sed
parce imitemur, ait Badius. Inuentū est etiā cū accusatiuo, sed apud
uetustissimos. Turpili⁹ apud Marcel. meos careo, de impleo accusa
tiuo cī genitiuo. Liuius lib. v. Religionis iustę impleuit. Cetera ple
nitudinis uel carētię uerba, magis optat sextū, ut repleo, refercio &c.
Integer æuo, & lāetus hac re dicimus. Hora. tamē ait, Integer uite sce
lerifq; purus, hīc purus genitiuū habet, dicimus tamē purus crimi
mine. Et Virg. in genitiuo dixit. Integer æui Ascanius. Idē. Læta ma
lorum. Serui. Lætus laboribus. Horatiū & Virgiliū parce, non affe
ctate seq; poteris. Ango. Teren. in Heau. animiq; sele angebat. Plau.
in epī. Absurde facis qui angas animi, intelligit accusatiuus te, alioq;
diceret, angas animū, ut Terē. in Phor. Cura hēc angeret animā. Di
scrutior animi & animū Diomedes, sed cum accusatiuo raro, sic ex
crucior animi & animo, et excrucio me animi &c. Plau. in Aulula.
Discrucior animi, quia ab domo abeundū est mihi, ubi nota. abeo
ab domo, alia in hunc modū, plura apud comicos leguntur. Abstī
neo. Teren. Risus abstine. Hora. lib. iij. carmi. Mox ubi lusit satis ab
stinetō. Dixit irarum calideq; rixę. Helena ad Paridē. Est uirt⁹ placis
dis abstīnisse bonis. Dicimus etiā. abstineo ab hac re. Luca. lib. iiij.
A trepido uix abstinet ira magistro, & abstineo me hanc rem, sed ra
rius. Plau. in Trucu. Abstine isti hanc tu manū. Idem in Rudete. Pos
tin ut me abstineas manū, abstinemus ab alijs nulli uim inferentes,
nulli quicq; eripiētes, cōtinemur a uoluptatibus, sed cōtinētia etiam

I iij

Ioannis Despauterij Niniuitę

abstinentia continet quādōcē. Epictetus philosophus dixit patere & abstine. Notāda est sentētia, ut ait Gelli. Potior hac re, & huius rei, & aliquādō potior hāc rem. Cum genitiō significat teneo, & quasi in potestate habeo, cū abltō significat obtineo, & sit a potis. Cice. lib. iij. inuectiuarū. Rerū potiri uolūt. Idem lib. iiiij. de re publi. Noster autē populus socijs defendēdis terrarū omniū iam potitus est. Salu. in lugur. Prīusq; legatos cōueniret Adherbalis potiret. Et in fra. Si ei⁹ op̄ pidi potit⁹ foret. Et ibidē Romanī signorū & armorum potiti sunt Plau. in Amphi. Ut saluī potiremur hic domi regi domi. alij legūt. domū. multa sunt plērūq; lectu dubia in Plau. & qñq; oīno depravata. Virg. ænei. i. Egressi optata troes potiunt arena. Oui. meta. xiij. Tuq; tuis armis nos te potiremur Achille. hic potiremur est tertiae cōiugatiōis. Teren. hic potis gaudia, sic alibi idē sēpius, sed nō imita mur gerō gtm̄ habet apud Varro. ut declarat Baptista Pius in illud. Ep̄idici Plautini, despiebā mētis quū illas scriptas mittebā tibi, hic despiebā gtm̄ mētis habet pro abltō mēte. Pendeo animi & animo id est suspensus, sollicitus, & dubius sum. Cice. Tuscu. iiij. Aliqd' ma lū meruit exanimatus pendet animi. Plau. in Mercatore. Nimis diu animi pendeo. Alo te hac re dicimus. Lanci. notauit regere genitiū apud Cice. in Tuscu. dicentē. Hunc custodē mōestī cruciatus alo, sed forsitan regi a noīe. Indoleo hac re. Oui. li. ij. meta. ḡtō iunxit dicens Successorūq; mīneruē Indoluit. Lētor hac re. Virgi. in. vi. Apud superos furto lētatus inani. Idem ḡtō iunxit, ut aīt Badi. Nebrissen. et plures. li. xi. Nec ueterū memini lētorue malorum, græca est figura inquit Serui. sed uidei excusari per uerbū p̄cedēs memini, ut sit sensus, nec memini ueterū malorū &c. Regno olim fuit uerbū transitū, & significabat regere. Hinc regnator. i. rector, ut regnator olym pi. i. rector cœli. Luca. Corniger Hesperidū fluuius regnator aqz. Plau. me⁹ paē deorū regnator. Hora. li. iiij. car. Et q̄ paup aq̄ Daun⁹ agrestiū regnator populorū. Sic legunt doctissimi. Serui. aīt dicit regnauit uerbū apud Hora. eē, & regere gtm̄ figurate, ut lētor, sed prior sentētia magis placet. Nūc regno significat regnū obtainere & res gem esse. Cice. In libera ciuitate nemo debet regnare. i. rex eē, ubi enim rex est, ibi respubli nō est. Miror actū regit, ut fastidio, utrūq; m̄ legitur cū ḡtō, sed non imitabimur, de miror testis est Serui. in. xi. ænei. Inuenit etiā cū abltō, de fastidio Plau. in Aulu. Abiit neq; me certior rem fecit fastidit mei. Tu seq;re Virgi. dicētē. Inuenies alii si te hic fastidit Alexis, nisi forte dedita opa uelis Plautin⁹ uideri. Recreor hac re & huius rei qd' rarius, quia græce positus est ḡtūs, p latino q̄ græci carent. Apulei. ij. de Alino. recreabar animi.

REGVL A.X.

Dic satago rerum. Sibi uult patriū misereri.
Ut miserere mei, contra dominor sibi dandi,
Vult casum, sed in hæc & in his dominor benedices
Grāmaticæ leges, plærumq; ecclesia spreuit.

Tu viuendo bonos, scribendo sequare peritos.

Satago, id est anxius & sollicitus sum, satis habens quod agā, est etiā diligentē esse, festinare atq; inniti, & fere absolutū est. ait Nebrissensis Cæsar in cōmētarijs. Qui satagentibus celeriter occurrāt, pro eodē dicit satago. Gel.lib. xxij. Plorātibus omnibus nostris, atq; in senti na satisagentibus. Teren. tamē in Heau. ait. Et si is suarū quoq; rerū satagit. In euān. legit. Martha satagebat circa frequēs ministeriū. Misereor regit genitiū dūtaxat apud doctissimos, nec inueniēt cum dati aio, nec dominor cum genituo, nisi in sacrī, testes sunt duo Anto. Nebrissensis, & Mancinel. Virgi. Nil nostri miserere, mori me deni q; cogis. Plau. Nemini misereri certum, quia mei miseret nemo, ne mo antiposis est pro nemine, aut miseret p miseret. Miseresco etiam legit. Virg. iij. ænei. His lachrymis uitā damus & miserescimus ultro. Misericordia signifcat ex misericordia alienū subleuare. misereri alii ena conqueri incōmoda. Vnde in sacrī. Misericors & miserator dō minus. Hæc differētiā ponit Festus, miserari uult accusatiū. Virgi. iiij. ænei. Num lachrymas uitūs dedit aut miseratus amantē est. me rito dicimus, misereor tui, q; hic misericordia tui est, non tua. est em misericordia, ut Sene. & Thomas aiunt, ex aliena infelicitate dolor cōpatiēs. Miserere nobis ecclesia cantat, sed uiuēdo Franciscū, Domi nicū, Bernardū, & indoctissimos quosq; si boni sancti, casti & imma culati fuerint corā deo, studebis imitari totis viribus, quia uirtus cœ lum dat non sciētia. Scribēdo autē & loquēdo Ciceronē, Virgilium uel ipsum deniq; Nerone imitaberis, docti si fuerint licet pessimi, & iam iuste dānat, non q; bene scripserunt aut locuti sunt, sed q; male uixerunt, nec creatorē suū cognouerūt &c. Dominor quoq; cū genitiuo legit in sacrī, ut quis dñāt tui in dijs dñe, apud latinissimos habet dtm. Virgili. Vicitis dñabī argis, regit actū uel abltū q; q; cū prepositione in. Oui. i. meta. Sanctius his animal mentisq; capacius alte. Deerat adhuc & quod dominari in cetera posset. Natus homo est. Salu. Fortuna in omni re dominatur. Cicero passiue dixit lib. i. ossi. O domus antiqua q; dispari domino dominaris. Diomedes, & Prisci, crediderūt misereor etiā hīe datiuū, sed testimonia desyderant.

I iij

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

REGVL A.XI.

Accuso damno, moneo contraria laudo,
Criminis aut pœnæ, vell laudis habento secundū,
Aut sextum, sed Valla dedit tantūmodo sexto,
Altero & ambobus, neutrō uel utro uel utroq;
Accusandi, damnādi, monēdi, & laudādi uerba atq; horū cōtraria,
regunt ablatiū uel genitiū criminis, pœnæ, laudis, uel alterius rei
cuius q̄s accusat &c. ut accuso te furti uel furto, dāno te capitīs, mo-
neō te debiti. Laudo te uirtutis, uel capite, debito, uirtute. sic contra-
ria, ut absoluō te furti. Verba huius regulē sunt, absoluō, accuso, &
pro hoc ago, alligo, arcessō, id ē accuso, arguo, redarguo, admoneo,
calūnior, carpo, castigo, criminor, cōmendo, cōmemoro, cōmonesa-
cio, cōuincō, cōsulō, corripiō, Dāno, cōdēno, excuso. Increpo, incul-
po, insimulo, laudo, & pro hoc miror. Moneo, multo, admulto, nos-
to, plecto, postulo, probō, punio, purgo, expurgo. Incusare non po-
suimus, quia Nebrisensis uetat, dices nō regere genitiū uel abltū
significat em̄ alterius mores reprehendere, & plēsiq; cum querela q;
ab alio iniuria sis affectus. Qui dixerūt incusare minores tm, et accu-
sant maiores tm, conuincunt ab authoribus, ut notauerunt Calepi.
& Lanci. Cæsar in i. Cōmentariorū. Omniū ordinū adhibitis ad id
consiliū centurionibus, uehemēter eos incusauit. Certe militibus sus-
is maior erat Cæsar. Cor. Tacitus de Q. Claudio. Quū modo incus-
aret flagitia uxoris, nōne maritus maior est uxore? & alibi, Cōpro-
bauere patres incusata antiq; licētia. Itaq; nō magis maiores q; mi-
nores respicit. Virg. de ænea in matrē. Talibus incusat &c. Cor. Ta-
citus. Intemperiē eorū incusantes. Accusare est oñdere aliquē peccas-
se, & proprie apud iudicē, & dicit ab ad & cuso frequētiuo a cudo
Vide Calepi, Tullius pro Sylla. Qui alterū cōiuratiōis accusat. Aes-
tūlius Probus, accusatus hoc criminē, quia passiuā regūt casum hu-
ius regulē, licet non accusatiū, dicimus etiā accuso huius furti. Cic.
lib. i. de orat. ad Quintū fratrē. Nam q; inertia accusas adolescentiū
& accuso te de furto. Au. Gel. lib. xvij. ca. ij. Qua Timarchū de pu-
dicitia grauiter, insigniterq; accusaret. Et accuso illi apud illū, uel co-
ram illo homicidij, capitīs, n. elius q; in abltō, ut notauit Cale. Aemi-
lius Probus de Pausania, accusatus capitīs absoluīt, sic arguo te fur-
ti melius q; furto, resie Lanci. Arcessit capitīs frequens est in rhetori-
cis ad Herenniū p accusat. & em̄ accusare aliū est a maleficijs. eū ar-
cere. ad eundē Herenniū. Arcessit cepio maiestatis. & lib. ij. de offi-

opifex

Ne quē unq̄ innocentē iudicio capitī arcessas. Moneo, admoneo, pro hortor dīci regere duos accusatiuos. Terē. Ridiculū est te istud me admonere Clitipho, significat etiā admonitionē uel memoriam facio, & regit accusatiū cū genitiuo, uel ablatiuo sine p̄positiōe, uel cū p̄positione de, ut admoneo te debiti, debito & de debito. Man cinel, est testis ex quo plurima sumpsim⁹. Salu. in lugur, sed quoniam tanti uiri tēpus admonuit. Quintili. Grāmaticos sui officij cōmones mus. Pli. in epi. rei admoneor. Ouidi. i. trist. Ocia delectent admones antq; mei. Tibul. li. i. Admonuit dñe destituitq; Venus. Tulli. li. iiiij. epi. Putauit ea de re te esse admonendū. Terē. Habeo pro illa re illū quo moneā probe. Absoluo. i. libero. Cice. li. iiij. ad Herē. Cēcilius iudex absoluit iniuriarū illū qui L. Actiū poetā in scēna nominatim k̄fserat. Pli. lib. xiij. Inuenimus Egnati uxorē cum uinū bibisset e dōlio, intersectā fuste a marito, etiāq; cādis a Romulo absolutū, significat & alia absoluō, sed nihil ad hūc locū, necq; em uocabulorum significatiās, sed regimina & cōstructiones docere nūc uolumus, ago te repetundarū pro repetendarū, quod sēpius sit in tertia, ut faciundum, diuidundū &c. Dicīt etiā repetundis, nec habet plures casus, et significat ad res repētandas, quo significat principi aut populo erepta esse uel pecorū, uel hominū, uel locorū ac terrarū, agrorūne corpora. Plau. Qui alterū incusat probri ipsum se intueri oportet, hoc est cōtra Nebrissen. ut patuit. Teren. Hic furti se alligat, id est astringit, obnoxiiū facit, quia alligare, pprie significat ad aliquid ligare. Colu. lib. iiij. Arbusinā uitē anteq; putes, alligare diligēter oportet. Per tra lationē alligari dīci astringi, obnoxiiū fieri. Plau. in Penu. Furti se astringit. Arguo. i. accuso, imputo, reprehendo melius genitiū habet q̄ ablatiuū uti & alia ferm. e. Cice. lib. iiij. ad Heren. Si quisq; furti arguat &c. In Genē. Certe mendaci nos arguere non poterit. Plau. Et eccū uideo qui me miserā arguit stupri, dedecoris. Sine genitiuo uel ablatiuo. Lactā. lib. i. j. Tui ergo te libri argūnt, pprie significat ostēdere. Virg. Degeneres animos timor arguit. Argumētari est qd' uul gus imperitū dicit arguere. Calūnior, id est falsum crimē intendo, et mēdaciū uincendi causa aliū uexo, & regit accusatiū cū genitiuo, uel ablatiuo dicūt cōstrui, ut accuso, sed non succurrīt mihi exēplū, nec de Carpo. Martia. Carpere uel noli nostra, uel ēde tua, nec de castigo, quod significat uerbis reprehēdo, quasi castū, id est honestū ago. Virgi. Hic grauis enīlū dictis castigat acestes. Criminor tibi, uel apud te Petrū furti. Terē. Hanc metuo ne me criminare tibi. Hiero. Qui alterū mēdaciū criminaris, desinas ipse mētiri. Cōmendo nō ha beo testimoniū nisi quod alij. his addiderūt, ut laudo quod forte ge

Ioannis Despauterij Niniuite.

nitiū habet in euangelio, ubi dicitur. Laudauit dñs uillicū iniquitatē
Conuincō te furti aut furto, ait Nebrissem. Cōsulote boni, dixit Ma-
crobius. Corripio, id est reprehendo, significat & alia, ut alibi declaro.
Dāno, id est dāno afficio, unde indēnis qui nullo afficitur dāmno.
Quī de peccato agit regit casum huius regulē. Cice. li. iiiij. ad Heren.
Maiores nostri si qñ peccati mulierē dānabāt &c. Et li. i. Tusc. Capis
te dānatos morte multauit, hīc habet ablatiū. Virgi. Multatā tristī
morte camillā. Curti. li. ij. Is quoq; insulas p̄sidijs occupat, pecunia
multat. Virgi. Q, si perdiderim patria multabor, id est priuabor, in
prioribus significat punio, condēno, s̄epius itaq; regit ablatiū. Hie-
ro, in Esdra cum duobus accusatiis posuit dicens. Et multauit gen-
tem argenti, talenta centū, & auritalentū unū. Etiā significat laceras
re, mutulare, uerberare, dissoluere. Teren. in Adel. Ipsū dominum
atq; omnē familiā multauit usq; ad mortē. Colu. lib. ij. Quo euenit
ut in iteratione quoq; scamna siāt, & boues iniquitate operis maxis
me multent. Multor aris. deponens idem significat. Suero. in Aug.
Neq; aut crebr̄ius aut p̄sidiōsi⁹ rebellates, grauiori unq; multat⁹ est
poena, q; ut captiuos sub lege uenundaret, multa est solutionis poe-
na. Hinc multatius a. um. &c. Dāno cum accusatiuo tm̄. i. culpo.
Hier. Quid igitur damnamus ueteres &c. Cice. lib. iiij. Tuscu. Re-
rum naturā q; errorē dānare uoluimus. uide Calepi. si plura cupis,
dicimus etiā dāno te de furto. Cice. li. i. ad Heren. Lex uerat eum qui
de pecunijs repetundis damnatus sit, in cōcione orationem habere.
Idem Curioni. Quare si iniquus es in me iudex, condēnabo eodem
te criminē. Idem Tyroni. Etiā sceleris condēnat generū suū. Ouidi.
Parce tuū uatē sceleris dānare cupido. Alligo cum ablatiuo. Plau.
in Penū. Ita eum furto alligat. Arguo cum ablatiuo. Solinus circa fi-
nem. Peccato argutus. Hora. Dānatus longi Sisyphus laboris. Te-
rē. Si herū insimulabis auaricię, male audies. Plau. in Amphi. Neq;
me perpetiar probari falso insimulatā criminis. Hypsiphile Iasoni.
Utinam temeraria dicat Criminibus falsis insimulasse uirū. Boeti.
Nam me iam horū secundo cōmemoras, significat autem insimulo
accuso, crimē ingerō. capiſt etiā pro simulo, id est id quod non est fin-
go. Cice. lib. iiij. offi. Solus neglexit fidem, furere insimulauit ne coi-
ret instituit. Assimulo idē. Simulatio quę grāce ironia, similitas, odiū
Dissimulo, id est diligenter & astute celo & tegō, ne quid nosci pos-
sit uel intelligi, itaq; fingere id quod est non esse. Item dicimus quātę
pecunię dānasti. Tantę sumę dānauī quātę postulaſtī. Liui. lib. xlviij.
Sed nequaq; tantū relictū est quātę sumę dānatus fuerat. Sic agi-
tur uenesicij, dat pœnā maioris aquæ. Plecto te falsitatis aut falsitate

id est punio. Augu. de ciui. dei. Si omne nunc peccatū manifesta p̄le
eteret poena, nihil ultimo iudicio reseruare putaret. Multo te nequissi-
tie ago potius genitiū habet, quia intelligi uideat ait Badius, ablatiū
uūs actione. Excuso me furti uel furto. Hinc excusatio. Cice. Nulla
est excusatio peccati si amici causa peccaueris. Excusare etiā est in ex-
cusationē afferre. Liuius de Torquato. Oculorū ualitudinē excusa-
uit. Idem significat causor aris. uel non multo aliud. Postulo aliquā
dō significat accuso, & querelā de alio apud aliquem affero, & sic re-
git casum huius regulę. Sueto. in Cæsare. Consularem uirū repetun-
darum postulauit. Et in Augusto. Qui postulabatur iniuriarū. Fre-
quēs est in iure, ut insti. de suspectis tutoribus &c. Noto te falsitatis,
ut quidā aiunt. Cic. Boni ciues nulla ignominia notati. miror dicit
Cale. cum genitiuo, datiuo & accusatiuo inueniri. de genitiuo Vir-
gi. lib. xi. Iusticie ne prius mirer belline laborū, sed credo plures lege-
re laborem. Ceterorū non occurunt testimonia, uerū si quis autho-
res diligenter euoluerit, facile inueniet. Valla dicit aliqua esse quę in
ablatiuo dītaxat ponimus, ueluti si interroges, accusatus ne esses fur-
ti, an sacrilegij, an uenesicij: respōdebo neutrō, altero, ambobus &c.
non amborū, neutrius &c. cuius causa non uideat alia q̄ authorum
frēquēs usus, quia qua ratione in altero posset intelligi uitio, ita in al-
tertus certe uitij. Philelphus. Se uitij damnat, uitium qui laudib⁹ ef-
fert, putet idem satis ex dictis. Igitur doctissimi semper imitādi sunt
sine ratione potius q̄ indocti cum ratione, quantūuis forti, ut ipsi
uidentur.

REGVLA. XII.

Verba uolunt sexto, precium sed pono minoris,
In patrō tantum, si non habeat sibi fixum,
Tum siquidem sexto, debet tantūmodo ponī,
Huic tanti quanti, cum natis iungito pluris.
Attinet huc ualeo, quod raro dat sibi quartū.
Vilius & melius, peius uel carius emi,
Valla negat recte, dici per nomina posse.

Verba ad emptionē, uēditionē, estimationē, aut locationē pertinentia
regūt preciū aut rei ualorē in ablatiuis quarūcūq; dictiōnū, præter
plus, minus, tātū, quātū, cū natis quantūlibet, quātūuis, quātūcūq;
tātūdē, q̄ in grō sine substatiuo ponunt, cū substatiuo in abltō, p̄ter
tātundē qd' abltō caret, ut emi abs te equū decē aureis. & pluris. quā-
ti emisi librū: sex obulis, hic coiunctio necessario copulari diuersos.

Ioannis Despauterij Niniuste.

casus & redditiuū necessario est quæstiuo dissimile, & sunt dicti genitui substantiuū, ut Lancilo. notauit & Nebrissen. Nec enim intellegitur precij, nam quāti precij emisti male dicit, aiunt Valla, Manci nellus, Sulpicius, Badi. &c. Nec sine substatiuo dicimus, q̄nto emisti, sed addendū est precij, ut quāto precio emisti, sic quāto, minori & pluri quod in ablatiuo raro legit. Falsi sunt ergo uersiculi. Quantū uel quanto res constat querere debes. Tanti uel tanto constat, respondeat alter. Emi equū sex aureorū philippiorū, si genitiuus regatur a nomine, & posset esse falsum, ubi uerū esset emi equū sex aureis, quod Zesarus somniat, de quantitate certi precij, & incerti nihil ad hāc rem est. Verba huius regulē sunt, emo, comparo, mercor, conduco, uendo, uenundo, distraho, ueneo, id est uendor, aestimo, taxo, liceo, licet, addico, metior, foeneror, pacifcor, pango pepigi, mutuor, doceo, ago & cætera. Sed de omnibus iam latius disceptemus. Quantū preçij emis non dicitur. Teren. tamē inquit, uidetur esse quātiuis p̄cij. sed hic intelligi uidet homo, uel quid simile, Salusti, pluris precij dixit. Plau. in Epid. Fateor me esse minimi precij, subaudi hominem. Lancilo. nītitur pluribus probare, sed minus recte meo quidē iudicio. Varro in re rustica. Plus reddant musti & olei, & precij pluris, uult precij pluris a reddant gubernari, quod mihi uidet a noī regi. Liuius quoq; lib. viii. de. ii. bel. pu. ait. Octo milia hominū esse maioris p̄cij, nō tamē dicemus emi maioris p̄cij, sed maiore p̄cio, et minore p̄cio, ut Gel. li. i. Tris reliquos mercat nihilo minore p̄cio. Aestimo, id est ap̄p̄cio taxo, dicūt cōponi ab eis & gr̄co τιμā. id est p̄ciū quasi ere taxo, cōstruit cū pluribus ḡtis q̄d dictis, ueluti cum magni, parui, maximi, plurimi, nihili, & si q̄ h̄mōi repiat, licet etiā ablatiuis horū sine substatiuis iūgī inueniat. Boe in plogo. lib. Topicorū. In gratū qdē si magni Trebatij merita, qbus ip̄e usus fuerit, paruo estis mare uidere, quū nullā eis gratiā restituendā putaret. Hiero. in Lesuīti, dixit. Tāto estimabīt. Vale. li. v. Magno ubiq̄ p̄cio uirtus aestimatur. Hinc existimō diphthōgo in i longū uersa, qd̄ significat iudicare, prius autē estimamus. i. cōsideramus q̄d existimamus. i. iudicamus. Sueto. Nec tulerat tā moleste, tā magno existimari honorē cōneñ suę. Cice. in Tuscu. Gloriosa sapientia nō magno existimanda est. Itē estimo cum abltō. Sene. Data magno estimas accepta paruo, sed existimo cū ḡtō Colu. magni em existimabat, de estimo frequēs est. Cice. li. Acad. Alia pluris esse estimāda, alia minoris. Liui. Mancipia minora ānis uiginti, que post proximū lustrū deceū milibus eris, aut pluris uenissent, ea quoq; decem tanto pluris q̄d quāti essent estimarentur significat in sacrīs opinari, ut estimabat se uisū uidere et certo

scire, ut estimo q̄ non sunt condigne passiones huius tēporis ad futurā gloriā, sic docuit Fulgētius. Quāti docet p̄ceptor tuus. Iuuena. Chryſogonus quāti doceat uel pollio quāti. Idem. Atq̄ ideo pluris q̄ Cossus Paulus agebat. Non igit̄ solū uendendi uerba &c. regūt hunc casum, sed alia etiā, de quibus nihil Valla dixit. sic. Quāti loca sūt aut cōduxistī domū, quāti constat. Iuuena. Tanti una uenefica cōstat. Idē. Quāticūq; domus cōstat. Emī tantidem, nō potest declarari ut quanti. id est quāto p̄cio, ubi exponēs & expositū nō sunt eiusdē casus. Sueto. in Vespasiano. Quantū funus & pompa cōstaret. Sene ca. Paruo famēs cōstat, magno fastidiū. Sto, id est cōsto. Liu. li. xxiiij. Multoq; sanguine ac uulneribus ea Pœnīs uictoria stetit. Quintilia. Quantū frēterint. de sto multa Calepi. Virgi. li. x. Haud illi stabūt æneia paruo hospitia. Sueto. in Vespasiano. Interrogauit quāti calcī assēt. Teren. Quantū est sapere. sic non est mihi copia tanti, ut seruus fieri uentris amore uelim, quisquis dixit bene dixit. Virgi. Magno mercētur atridē. Hinc mercatus us. ui. Plini. Delos quoq; insula grē corum mercatu celebrata est. Varro in. i. de re rusti. Aedificant magno, impletur magno. Hoc etiā dicimus caro, ineptū uulgas dicit pro bono foro, quod diceret paruo aut uili, & pro malo foro quod diceret magno aut caro. Plau. in Mostel. Num nimio emptæ tibi uidetur. Teren. Quid agas nisi ut te redimas captū q̄ queas mīnimo & si nequeas paulo at quanti queas. ecce post ablatiō ponitur genitiūs quāti. Liu. miles magis placuit quū p̄cio mīnore redimēdi captiuos copia fieret. quū hic aduerbiū est, non p̄positio. redimo, id est emēdo libero. Virgi. Exanimūq; auro corpus uendebat Achilles. Hora. Quantū emptæ paruo. quāti ergo. Octuſibus, heu. Sic libros uili parauī, quod pro cōparo hic addit̄ a Nebrissen. habētur omnia uili aut paruo, ne dicas cum prepositiōe pro paruo. Cæterum dīc per aduerbia, authore Valla. Emī uilius, carius, melius, p̄ius, non uilior uel uiliore &c. Item Cice. Non uendo pluris q̄s alij, fortassis etiā minoris. Sinthenius dicit totidē regere casum huius regulē, quod falsum est, quia non dicimus totidē emī librū, sed tantidē deceptus est pueriliter per Vallā dicentē, totidēq; cōparatiua. i. duo quia dixerat tāti quāti, Sinthenius intellexit totidēq; id est illa dīctio totidē. Non meminisse de re tam manifeste falsa nisi Badius, majoribus forsitan occupatus penitus siluisse. Plini. Nemīnē minoris docuit talento. Mutuor abs te &c. dīcā in régimine ablatiū. Valeo huius regulē est. Plini. lib. xxxiij. ca. iiiij. Ita ut scrupuliū ualeret festerūs uicenīs. Paulus. ff. ad. l. aquiliā. Quantū oībus ualeret. Ibidem q̄si minimo ualeret hereditas. Et lege Iulia. Quāto pluris hereditas uales

Ioannis Despauterij Ninuítę.

ret. Vlpianus. Pluris hæreditas ualeret. Aliquando tamē inuenitur cum accusatio. Quinti.lib.ix. Idem significet atq; idem ualeat. Varro li.i.de lingua latina. Denarij q; dēnos æris ualebant.. Quinarij q; quinos.

REGVLA.XIII.

De verbis plures genitiuos regentibus.

Aestimo cum facio, uel curo consulo duco,
Et pendo refert est inter & est bene fungo,
Ante dabunt dictos patrios cū plurimi & æqui,
Et parui nihili, nauci, floccicq; bonicq;.
Magni infiniti, maioris, maximi & assis,

Et minimi, multi, quædam bene ponito sexto.

Verba in litera significant id quod aestimo. Teren. Quid de me fiat parui curas. Ego hanc rem nihili duco. Semper te plurimi feci. Cice. lib. iij. episto. Demōstrauit me a te plurimi fieri. Apule. i. meta. Istud quidē quod polliceris æqui, bonicq; facio. Ouidius in de ponto. Tu tamē hēc quæso consule missa boni, id est capias in bona partē. Nugas nostras boni consule quæso. Flocci facio, pendo, curo, id est parui, & pene nihili. Sunt em floci lanarū particulē diuisę a uelleribus inutiliter euolantes. Nauci est putamē nucis minimi profecto precij ergo nauci duco, id est nihili facio, aut minimi. Interest, refert, & est per proprios genitiuos, regunt etiā præsertim hos quattuor, Tanti, quanti, magni, parui. Calepinus apponit hæc dictis uerbis tanq; totidem regant genitiuos, sed pro alijs magis habent aduerbia, ut minus interest, plurimū interest, quę possunt etiā nomia dicī, sed de his infra de sum. Ouidi. Pluris opes nunc sunt q; priscī temporis annis. Virgi. Non assis faciunt. Catullus. Omnes unius æstimemus assis. Non pilo facio legi apud eundē. Lancilottus ponit uerbū assifacio, bene etiā dicitur æstimo asse, ut in euāgelio. Duo passeres asse uenesunt. Hora. Fiet eritq; tuus nūmorū milibus octo. Flocci facio, nihili facio, & cætera composita non sunt, quū multa ex his aperte sint diuisa' ait, Calepi. Plau. in Curg. Respicio uos nihili meā gratiā facere. Idē in Rudēte. Minacias ego istas flocci non facio tuas. Facio etiā regit duos genitiuos lucrī & sumptū, quidā dicūt esse compositionē lucrifacio, id est lucror. sumtifacio, id est expendo, uel sumptū pro re emenda facio. Plau. Si nunc me suspendā, meā operā luserim, & præter operā restim sumptū fecerim. Lucrifacio hāc rem, id est lucror frequēs est apud Martiale. Puto uide regere genitiū. Ambro. Sub

repūt etiā fabule freq̄nter de sēculo ac uoluptatibus, claudere aure⁹ non potes, prohibere putat superbi⁹ (Calepi. ait) id est attribuitur si casus datiu⁹ est, uel aestimatur, si genitiu⁹. De consulo ait Quintilia. Consulo a consuledo, id est iudicado, unde est. Rogat ut boni cōsulas, id est iudices, liceor, id est preciū defero, fuerat omisſum, ideo hic ponitur. Persi. Et centū græcos curto centusse licet. Idem significat licitor. Inde licitor, liceo non multū in usu est, de his abunde in defēctiūis uerbis, & anomalis discepramus. Inuenio apud Cice, saepē & etiā apud Philel. pro nihilo habeo & duco. Non dixero tamē emi p̄ multo, paruo &c. licet mendose fortasse in episto. Plini⁹ legamus. Si ad nos aduexilles pro quīntuplo uendidisses, & in traductione Are tini in politicis. Vendit pro pecunia uel cibo. Pueri dicunt p̄ quanto cœnasti, docti quanti cupias cœnare, quāti habitas, quanti portat nuncius epistolā, quāti huc aduectus es, quanti lictatus es librū, nō quantum uoluisti p̄ebere pro libro, quāti aestimas librū hunc &c. non quantū uis habere pro libro, quod si latine diceres forsitan r̄amen rustice.

REGVLA. XIII.

Pauca recordandi patriū, quartūve requirunt.

Vt memini memoror, sic obliuiscor habetur.

Pauca uerba recordādi, ut recordor, memoror, memini, reminiscor & hoc uerbū obliuiscor regunt genitiu⁹, uel accusatiu⁹. Virgi. Numeros memini si uerba tenerē. Sueto. in Cæsare. Meminerunt huius coniuratiōis. Plau. in Capti. Faciā ut huius dīcī loci meic⁹ semp̄ meminerit, qui mihi in cursu obſtiterit. Memini aliquādo mentionē facio, & sic nō datiu⁹ sed genitiu⁹, uel cum pr̄positione de ablatiu⁹ habet. Quintili. Nec omnino huius rei meminit poeta ip̄e. Et iterū. de quibus multi meminerunt. Cice. pro Lu. Flacco. De ui, de manu de armis, de copijs memineritis, hic in priore significatiōe rectius capi mihi uidet. Memini in finito iungit, ut Valla in Raudēsem uoluit solū p̄teriti, ut Agretius solū p̄sentis nisi carmī grā, ut nos cū Māci. utriuslibet. Terē. i Andria. Ego illā uidi uirginē, forma bona memini me uidere. Cice Memī me dicere. Vir. De cōelo tactas memī p̄dīcere q̄rcus. Idē tñ in Georgi. dixit. Nāc⁹ sub Qebali⁹ memī me turribus altis Coryciū uidisſe senē. Metri necessitas excusat, ut inq̄t Agre tius. Sed excusatio hēc nō est apud Persi. in dīctione somniaſſe in p̄fatione. Pli. li. ij. Epi. Ita certe ex Quintili. p̄ceptore meo audiuisse me mini. Fabius li. x. Memini narrasse mihi ueliū secundū, sed per p̄sens gratior est locutio. Dicimus itē memini memorī. Plau. in cap. Hem

Ioannis Despauterij Niniuitę.

istud si potes memoriter meminisse, inest spes nobis in hac astutia.
Item memoria memini. Idē. Facile memoria memini. Itē, memoria
teneo. & aliquādo memoriter teneo, ut probat Mancinel. Itē memo-
riter pñncio non memoria, & memoriter atq; memoria repeto &
cōpletor, author est Valla, significat autē memoriter quod ineptus
li dicit mente tenus, corde tenus, q̄ significant usq; ad mētē uel cor.

Recordor hāc rem, huius rei & de hac re. Cice, pro Plaucio, de il-
lis recordor &c. Reminiscor. i. oblitū ad memoriam reduco. Terē. Ei⁹
reminiscor. Virgi. Dulces reminiscit agros, recordor. i. iterū uel rur-
sus in cor reuoco uel iterū rem cordi do. Obliuiscor. Virgi. ænei. ij.
Quisquis es amissos hinc iam obliuiscere graios. Idē. Oblitusue sui
eit Ithacus. Caper ait. oblitus ne sis nostri nos. oblitus ab obliino me-
diā corripit. Memoror. i. recordor huius regulē est. legiū actiū me-
moro, cuius passiū est memoror quod significat ad memoriam re-
duco, uel narro. Vir. Musa mihi causas memora, hoc nō ē memora
tu dignū. Cōmemoro idē. Recolo. i. reputo, repeto, meditor & mē-
te tructo. Diomedes. Supeſt ut supra recolēdo memoriatenus man-
dētur, ne fruſtra cū tēpore euaneſcat. Grego. cum gtō posuit dicens.
Quū prioris uitę recolo. Ab obliuiscor sunt obliuio et obliuia. orz.
apud Oui. ſēpe. Hora. in Ser. Iucūdē obliuia uitę. Tardiuus in mltis
perq; tardus, ſed in reprehēſione uelocior, in antibalbicis cēſet id eſſe
balbicū. Pulchre dixit Cice. Propriū eſt ſtultič aliorū uitia cernere
obliuisci ſuorū. In mētē uenit credit ab aliquibus regere gtī, quē
Priscia, per antiptosin putat ponī pro ntō, doctissimi uolūt intelligi
ntīm memoria, aut quid ſimile, ut cū illorū tēporū mihi in mentē ue-
nit, quū illius diei mihi in mentem uenit, dicimus etiā uenit mihi in
mentē hēc res. Cice. in Verrē. Venit tibi in mentē nunq;. P.R. digni-
tas. pro eodē dicimus, occurrit mihi, ſuccurrīt mihi, ſubit mihi. qđ
ad cōmiserationē quoq; refert. Virgi. Subiūt chari genitoris imago.
Subiūt deserta Creuſa. Curtius cū actō posuit dicēs. Sera pœnitētia
Subiūt regē. Auxiliōr in ſacris legit cū gtō. Dñs auxiliabī ſuī, ſed nō
eſt imitadū. Venit mihi, huius rei in mētē, tā frequēs eſt, ut qſq; poſ-
ſet uſurpare citra rephēſionē, quia Sulpi. dat elegatię.

REGVLA.XV.

Refert, inter & eſt, eſt quādo ſtatū officiumq;
Significant, patrios omnes iungam niſi quinq;
Refert inter & eſt, noſtrac; meac; tuaq;
Atq; ſua ueltra dic, ſed noſtrūq; meumq;

Est uestrum, sic rite locabo tuumq; suumq;

Refert inter & est cuiā. uel dicito cuius

Dat nostrū, uestrū patrios Partitio tantū.

Hec uerba refert, interest, & est, ad statū, officiū & utilitatē pertinētia, regunt quo scīq; genitiuos, p̄ter quin q; primitiuos, mei, tui, sui, nostri, uestri, nostrū p̄ter q; & uestrū, p̄ qbus interest & refert poscūt ablatiūs singulares foemineos, mea, tua, sua, nostra, uestra, dicimus autē cuia, uel cuius interest uel refert, At ē, p̄ dictis gris uult ntōs singulares neutri generis meū, tuū, sui, nostrū & uestrū, ut boni iuuenis interest diligēter studere, uxorū refert quid, rerū gerat maritus noscere. Boni p̄ceptoris est brevē esse quicquid p̄cipiat, iuxta Hora. Quicqd p̄cipies esto breuis. Tullius. Interest omniū recte agere. Idem. Iudicis est in causa semp uerū sequi. Idem. Est igitur adoleſcētis maiores natu uereri. Idē. Barbarorū est in diē uiuere. i. solū cogitare de uno dīe. Cum hoc uerbo construūtūr genitiū moris, iuris, officiū, cōsuetudinis, honestatis, uirtutis, prudētiae &c. Martialis. Moris erat quondā festis seruare diebus, lungi etiā datiuus. Quinti. li. i. insti. Sicut plērisq; moris est, i. sicut plēriq; facere aut dīcere &c. solēt. Teren. Quod tua non interest, define percunctari. Boetius qui recte Boetius dīcere tur, teste Raphaele, in. inī. meta. Si uestes pulchre sint qd id tua refert. Cice. Id quod tua nihil referebat. Idem ad Curionē. Quod eos scire, aut nostra, aut ipsorū interest, hic necessario cedit regula. Cōsimiles optāt casus &c. Scđm Vallā uidemur sic debere loqui, nostra est, ut nostra interest, quod uerū non esse credo. Tullius, p̄ Lucio Corneli. Necq; em̄ est meū cōtra authoritatē senatus dicere. Idē ad M. Marcellū. Tuū est cōculere tēporibus & incolumentati, & uitē, & fortunis tuis. Teren. in Heaut. Sed est nostrū intelligere, de cuia interest. Cice. pro Murena. Ea cēdes potissimū criminī datur ei cuia interfuit, non ei cuia nihil interfuit. Manci. exponit, refert, inter, & est, id est p̄tinet, uel utile est, & meo qdē iudicio, nūc hoc, nūc illud significat, ut patet diligentē intuētib⁹. Lāci. p̄do&⁹ qdē, sed interim glorioſior, deridet & stultos uocat p̄ uerbū pertinet hēc declarātes. Quare nō dicimus interest, refert, & est mei, tui, sui, nostri, uestri. Valla respōdit hēc uerba significare statū & officiū. Ideoq; requirere genitiū actiue signifi cantem, ut Ioānis, id est officiū uel utilitas Ioannis quod uel quā habet Ioannes, non aliis de Ioāne, ideo requirūt genitiū actiue signifi cantē ad sensum supra dictū. Tales non sunt genitiū mei, tui, sui, nostri, uestri, ideo dicendū fuerat interest mis & cetera, sed illi in dissue

K

Ioannis Despauterij Niniuite

tudinem abierunt. Capienda sunt loco primitiorū posselliua, sed quare ablatiui: qā p̄prius est is latīnorū casus. Quare sc̄eminini generis: quia cæteris iuauiusculū est id genus, has dat Valla excusatū culas. Sed cur non d̄icim̄us. Interest nostrū, uestrū, necdum enim hi genitiui intercidere. Nimirū q̄ partitionis regimen delegerūt, ex frequenti authorū usū, ut maiores nostri, non nostrū, licet Gellius uoluit. Cicero tamē contentio nostrū & uestrū dixerat, teste Lanciloto Gracchus. Miserere nostrū. quadrigarius miserebitur nostrum, sed forte pro nostrorū, uestrorū syncopa est, ut magnanimū, & pluriū etiam in neutro genere. De m̄ei tui, & sui & cætera, Gelliū non optime sensisse in cōfesso est. Perottus aliter sensit, & gloriatur rationem a se huius rei inuentā. Perottū sequitur Nebrislenſis, Calepinus, & Lancilotus. Dicit itaq̄ Perottus. Interest componitur ex in re & est, ut quasi in re est, & capit res pl̄erunq; ex utilitate. Ideo dicitur Interest mea, id est in re mea est, non autem interest mei, quia res mei nō dicitur, eadem ratione qua non d̄icim̄us Liber mei. s̄ic fert, id est res mea fert inquit, & eadem ratione non dicitur refert mei, sed refert mea. At sic mea uideretur nominatiuus quū dicitur refert mea. ut notauit Iodo. Badius. ideo ipse nō exponit res mea fert, sed pro re mea, i. cōmodo & utilitate. Idē dicit. Si querāt cuiā interest: nō inepte respōderi uirgiliana. Sed cur non d̄icim̄us est mei, quū hic nihil includat, sed est meū. Plau. in Penulo. Eia haud uestrū est iracūdos ēē. Hoc nemo (qd̄ scio) soluit. sed hic uidet intelligi aut munus, aut officium, iam officiū mei latine nō dicit. Badius saluat nō iniuria. Vallam. Dicim̄us autē in rem meā est, uel in re mea est, p̄ interest mea, id est utile est mihi. Terē. in an. Si in re est utrīq; fīat accersi iube. Plau. Veniat nec ne, nihil in re est mea. Idem in Amphi. Nūciē que maxime in rem uostrā cōmunē s̄it. Et in Aulu. In rem hoc tuā est. Terē. in Ecyra. Dij deęq; faxint, si in rem est bacchidis. Salust. in Catī. Multa cū singulis ſēpe egerat, tum in rem forte credēs uniuersos appellare. Liuīus. xxvi. Imperat que in rem sunt. Inueni interest, p̄ utile est, sine addito. Pli. li. ix. Seri etiā radices illita ſimo interest. Sic d̄icim̄us interest unde quis gaudeat. i. multū facit, uel differētia est, sic em̄ capiuntur in hac cōpositiōe etiā refert, & interest, & regūt etiā hos grōtanti, quātū, magni parui, alia habēt in ntō, uel ut adiectiua ſunt, ueſuti plurimū, minus quid, nihil &c. Ideo pprie nō ſunt impſonalia, ut docet Nebrisſen. quia ſemp habēt nt̄m uel infinitiuū loco nominationi. Vale. Maxi. Nihil interest an humi, an ſublimi putrefacta. Cic. Per magni interest, quo tēpore hēc epifola tibi reddita ſit. Liuīus. Si nihil interest regis peto. ut dū dico uinculis liberer. minimū interest

Id est pauxillulū. Minime refert. i. nihil. Pli. Infinitū refert lunaris rō, id est ualet, ait Calepi. Idem dicit Terē. suscepisse pro obest in Phor. Quid tua malū id refert, sed uidet mihi significari. Quid ad te id at- tinet, & malū esse interiectionē, respōdet alter magni. i. multū ad me attinet. Colu. lib. viij. de canibus loquēs. Non multū refert an uilla- tici corporibus graues, & parū ueloces sint. Plau. in rud. Quō habeas id refert, iure an iniuria. Pli. lib. vi. Nec terrē tātū natura circa has refert pro utile est sumit. Virgi. lib. ij. Geor. Neq; em numerus com- prendere refert. i. necesse est ait Cale. Dicimus interest nostrę laudis & ad nostrā laudē. i. utile uel magni ponderis est. Tullius. L. Luceio lib. epi. v. Equidē ad nostrā laudē nō multū uideo interesse, sed ad, p- operationē meā interest non te expectare dū ad locum uenias. Pli. in principio de mundo loquēs. Huius extera indagare nec interest ho- minū nec capit humanę conjectura mētis. Cice. Si quid mea minus interest id te forte magis delectat. Ad hāc rem est, p pertinet bñ dis- citur. Teren. in Phor. Omitto proloqui, nam nihil ad hanc rem est. Interest cōponif etiā ab inter & est, & declinā intersum, es, est &c. Et significat aliquādo præsentē esse cum datiuo, per regulā postponen- dam. Valeri. Maxi. Quo facilius laboribus & periculis interest. In- terdum in medio esse. Liuius de. ij. bello punico. Id morari uictoriā rati q; amnis interest. Columel. Arbores quę intererūt ablaqueas buntur. aliquādo differentiā importat cum duobus accusatiuis me- diante præpositione inter. Cice. Inter hominē & beluā hoc maxime interest, dicimus quoq; sapiens interest a stulto, & in datiuo stulto pro distat. Teren. Homo homini quid præstat, stulto intelligens qd interest. Idem. alio modo protulit in Adelphis. Hoc pater hoc domi- nus interest. Item pro præsens sum dicimus intersum lectioni, & in lectione, & aliquādo, ut Lancilotus plusq; Mancinellus notat, in le- ctionē. Cice. lib. xi. Episto. ad Brutum. Qui nostro sermoni interfuit & lib. x. ad Plan. Si quid erit in quo interesse necesse sit, nunq; deero Idem in Rhethoricis. Si quo die Romę ista cædes facta est, ego Athe- nis eo die fui, interesse in cædem non potui. Refert etiam compo- nitur ex præpositione re & fert, & significat reporto. Quintilia. Ad patrem arma nō rettulit, de hoc in accusatiui regimine. Sed reliquū est uideamus an recte dicatur. Interest aut refert, mea Petri, est meū discipuli studere. Nam Prisci. dixit, eges mei priscianī. Pro solutiōe quæstionis habete uersiculos nostros.

Quæ substātiua iungūtur mei, tui, sui, & cæ- teris. Et loco horū deriuatiuīs.

K ij

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

Passiue patrij signantes iungier vllis
Contemnunt patrijs, & deriuat a locum quæ
Conseruant horū miserere mei catharinæ
Non recte dices, vsus quoniā referenti
Est miserere mei, quæ sum catharina referto.
Adde tamen quosdā numericq; & distribuentis
Vnius, ipsius, solius, participisq;
Atq; gerundiuis, Yalla est doctissimus author.

Quinq; genitiui primitiui, mei, tui, sui, nostri, uestri nō admittūt ges
nitios licet em recte dicā, ego Petrus, mihi Petro, me Petru, me Pe
tro, nos uiri, nobis uiris &c. Sic tu petrus, sibi petro &c. non tamē la
tine dixeris mei Ioānis, tui Iodoci, sui Catharing, nostri uirorū, uestri
mulierū. Sic meus, tuus, suus, noster, uester, p his posita non admis
tunt genitiuos, q̄ male dicit, Liber meus, Flamingi, petri, pauli &c.
Ratio est natura harū dictionū, & cōmuniſ doctissimorū cōſensus,
& usus, licet itaq; græci hanc elegantiā non habeāt, nos tamen eam
uſcq; obſeruabimus, nēpe latini multā elegantiā habēt, qua græci ca
rent, & cōtra. Errauit igī multū Priscia. dicēs Filius mei, p meus, &
mei Prisciani eges, pro mei qui sum Priscianus Ergo nō dicā Liber
meus albi, docti &c. Neq; miserere mei peccatoris, neq; Interest mea
Ioannis &c. sed utar relatiuo sic Miserere mei qui sum peccator, In
terest mea qui sum Ioānes, neq; est aliqua cōgruitas cōtra regulā re
latiui, quia refert ḡtūs obolitus mis & tis, sis, nostrū, uestrū, q̄ in poſ
ſessiōnē includi. Vnde bene dixit Alexander. Personas duplices hec
designare uideatur, quoniā meus, tuus, suus, noster, uester, dicūt expli
cite rem poſſessam. & sic ḡtūs iungit pro re poſſessa. ut Si qua tui co
rydonis habet te cura, uenito, ueluti liber meus, libri mei &c. Sic eiū
am relatio fit ad uocem, ut legis uerba mea quę ſunt bona. Implicite
yo dicūt rem poſſidentē, & gratia illius iungunt quidā genitiui, ut
mea solius opera, quia mis dicere non licuit, ut pote quod exoleuer
it, nec mei ppter cauſam prius a nobis enucleatā. Nulla igī est in
cōgruitas, ſimiliter fit relatio gratia poſſidentis, neq; est ulla incōgrui
tas eadē rōne. Oui, Nec mea uerba legis, qui sum ſūmotus ad Histrū
In lib lob. Et uestigia pedū meorū cōſiderasti, qui quaſi putredo cō
ſumēdus ſum. In epiftola Pauli. Scripta ſunt hæc ad correptionē no
ſtrā, in quos ſines ſeculorū deuenerūt. Teren. Omnes laudare for
tunas meas, qui haberē gnatū tali ingenio p̄ditū. Nebriffen .inquit

Iaudare pro laudabāt. alij legūt laudauere. Scripta mea nō sunt scripta mei, nisi de me scripsérím. Dicemus ergo miserere mei qui sum peccator. Interest tua qui es doctus, non interest tua indocti, licet in Sulpitio sic ponāt. Si quis contrariū dicat, testimoniuū probati adducat. Addimus tamē quīntuplices grōs ex doctissimorū usu. Primo grōs addimus numerorū cardinaliū, ut nostra duorū opera libera-
tus est, nostro triū auxilio &c. Secundo grōs signorū uniuersaliū & particulariū. Cice. iij. de orat. Volūtati uestrę omniū parui dicere potuisset (ait Nebrissen.) uolūtati uestrū omniū, uerū nos dicimus melius Ciceronē dixisse uestrę omniū q̄ uestrū, quia liber uestrum uolūtas uestrū, diximus uix inueniri, sed liber uester & cetera. sic no-
ster cuiusq; labor &c. Tertio iungūtur genitiū unius, ipsius, solis
us, & ipsorū, ipsarū, solorū, solarū. Cice. Dico mea unius opa rēpu.
esse liberatā. Idem ad Atti. Solius em̄ meū peccatiū corrigi nō pōt.
Idem. Ex tuo ipsius animo coniecturā ceperis. Non dixit tui, q̄a tuī
animus non dicit. Illud autē eiusdē. Eā autē unius tui studio me asse-
qui posse confido, a librarijs deprauatā esse dicit Valla, hoc est tui, p
tuo positū, licet simile uideri posset illi Horatiano. Ne studio nostri
pecces. i. fauore, gratia, uel amore. Propter hēc cōiunctio copulat di-
uersos casus. Terē. Saluus sum meo p̄sidio, atq; hospitio, sed recte di-
citur habeo curā tui solius, non tuā, quia significo me habere curā
de te, sic iudicabis de similibus. Quarto iungunt̄ genitiū partici-
piorū. Cice. ad Lentulū. Quocunq; tēpore mihi potestas p̄sentis tuī
fuerit. Ouidi. i. amorū. Sēpe rogabis, Ut mea defuncte molliter ossa
cubent. In sacrīs. Audi deus uocē meā loquētis. Et exaudi uocē meā
clamātis ad te. Ouidi. in Heroi. Et flesisti & nostros uidisti flentis ocel-
los, uix tolerabile uideſ (inquit Nebrissen.) quia nostros pro meos,
aut flentis pro flentiū posuit. Idem cū Valla dicit, dictis genitinis nō
addi posse substatiua, quia nostra paucorū uel multorū opera dices
neq; addes uirorū &c. Brutus. Qui uestris paucorū respōdet laudis-
bus. Illud igī intolerabile est apud Boe. Solant̄ m̄ceſti nūc mea fata
senis, & illud in sacrīs. Tulit filiū meū de latere meo ancillæ tuę dor-
mientis. Et illud Pauli. Salutatio manu mea Pauli nīſi forte sit appo-
ſitio, p mis senis pauli &c. sed utcūq; sit excusē, noli imitari. Quinto
admittunt̄ grōs gerūdiorū siue gerūdiuorum. Oui. Copia placādē ſit
mō parua tui, hic tui eſt ſœmi, generis. Tul. Lu. Cras. quaſi colligēdi-
ſui cauſa ſe in tufculanū cōtulisse. Ita dices, uenio tui uidēdē grā m̄
mat &c. sed ne addideris substatiū, uelutū uenio tui matris uideſ
grā, ſic em̄ male loqr̄is, licet ſeſ atq; iteſ. ſic forſitā legaſ tu⁹ p tui &c.
ſi qn̄ legaſ noli imitari. Noteſ terētianū illd. In opis te misereſcat mei.

K iij

Ioannis Despauterij Ninivite.

REGVLA.XVI.

Pœnitet & tædet, miseret, pudet, & piget, optat
Accusatiuum patientis cum genitio.

Hec qnq; ipsionalia actiu; uocis pœnitet & tædet, miseret sub q; m; serescit, pudet, unde dispudet & piget, regut actm rei patiætis & gtm rei passionē inferentis. Pœnitet quasi Poena tenet, ait Calep. Pœnitere dicimus pprie quñ que ipsi fecimus, ea nobis post incipiūt displices re & molesta esse, qm y o his etiā q; nobis aut tædio, aut pudori sunt, poena quedā esse uidet, sit ut pœnitet aliquñ pro tædet, pudet, seu dolet accipiat. In priore significatiōe. Sueto. in Vitel. Nō m̄to post pœnitens facti, participiū est, quib; placet esse nomen. Dicimus etiā pœnitētis de facto. Idē in Clau. Pœnitētis de matrimonio Agrippine lectū est pœniturus. Actius. Nec te, neq; quēc; arbitror pœniturū tuę laudis, Inueniū pœnitēdus, p parui c̄stīmādus siue faciēdus. Liui. lib. i. ab urbe. domi militiq; sub haud pœnitēdo magistro ipso Anco Martio rege. Colu. Itaq; hic ager, siue exerceat, siue cessat colono est pœnitēdus, ac tanq; pestilēs refugie dūs. Apule. dixit impœnitēde pauperiei. sic pœnitere significat parū uideri, & tum a pœnuria deducit sentit Gellius. Terē. Quātū hic operis fiat pœnitet. i. parū uidet quod a seruis fit. Cice. lib. i. offi. Tamdiu autē uelle debebis quo ad te quātū proficias nō pœnitēbit. Virgi. Nec te pœniteat calamo truſſle labellū. hoc pacto pœnitet infinitiū p̄sētis tēporis admittit, uel qn significat pudet uel tædet. Cice. Pœnitet defendere. Fabius. Pœnitet respicere. plura testimonia. Lanci. assert. Cice. in Catone. Nū igit̄ si ad centesimū uixisset annū senectutis eū suę pœniteret. i. tæderet. Liuius li. i. Nec me eorū sentētis esse pœnitet. i. pudet. Gellius psona liter dixit. id pœnitet olim, namq; psonalia fuere pœnito, tædeo, misereo, pīgeo, pudeo, i. sacris pœnito legi, & deponēs pœnito. Hiero. in ecclesiastico. Fili sine cōsilio nihil facias, & post factū nō pœnitebis. Et in Actibus apostolicis. Pœnitemini igit̄ & conuertimini, ut delean̄ peccata uestra. Tædet me uitę aut uiuere, quia, p genitio ha bent hec uerba plerūq; infinitiū. Participiū est pertesus a. um. Virg. in. iiiij. Si non pertesus, thalami tædeq; fuisset. Serui. ait. pertesus est participiū sine origine uerbi cū genitio, quod uerū nō est, quia uerbum est apud Gelliū lib. i. Has ille inanes cū flaret glorias, iāc; oēs si nem cuperet, uerbisq; eius fatigati perteduisserent. Hieron. in Eccle. Idcirco tæduit me uitę meq;. Dicimus autē pertesus a. um. ignauie ut iā patuit, sed frequētius pertesus ignauia cum accusatio. Sueto. in Cæsare. Et quasi pertesus ignauia suā q; nihil tum a se memorabile actū

esset. Ambro.lib.Hexa.Turtur ubi iugalis proprij fuerit amissione uiduata, pertæsa thalamos, & nomen habere coniughj, eo q̄ primus amor sefellerit eā. Distēder distēdūt, id est mſtū & uarie tædet. Plau. in Amphi. Tui me neq; domi distēdeat, hic domi regitur. Pertēsum ueteres etiā datiuo iunxerūt, ait Diome. quod in dīlluetudinē abijt de miseret & miserescit. Plau. Aliorū te miseret, rui te nec miseret nec pudet. Teren. Miseret me tui. Idem. te nunc inopis miserescat mei. le gitur personale miseresco etiā cum genitiuo apud Virgi. Miserescit te regis. prēteritū melius est miseritū est c̄q; miseruit. Teren. Misertum est me tui, ita dīj me ament. Cice. Miseret me infoclicis familie. Miseresco dicit Calepi. genitiuū uel accusatiuū habere. Stati.lib.i. Theb. Et generis miseresce tui. Apule. Cōmodū omnes miserescimus. sed opinor cōmodū eē aduerbiū Apuleio perq; familiare & miseresco solū ḡtū regere, miseror ȳo et cōmiseror actū. Dicunt autem hoc aduerbiū significare iam. Idem. Cōmodum lumen euaserant. Idem. Intulī me eumq; accusantem exiguo admodum grabatulo, & com modum coenare incipientē inuenio. Pudet me illius, uel illud pudet me. Terē. in Adel. Fratris me quidem pudet, pigetq;. Luca.lib.viiij. Semper metuit quem ſequa pudebunt supplicia. Teren. in Adel. Hei mihi non te hæc pudent. Plautus in Epid. Plærīq; homines quum nihil refert pudent, ubi pudendū est, ibi eos deserit pudor. Hic patet hæc gerundīs non carere, nec participijs, licet præclarí quidā aliter docuerint. Cice. in. i. de orato. non enim pudēdo, sed nō facēdo &c. Gellius. Necq; pudenda dico aut pœnitēda. Ouidi. Adde fidem nul la parte pigendus erit. Quidā malunt hæc dici nomina uerbalia c̄q; gerundia aut participia, sed pergamus. Plautus in prima positiōe dixit in Cas. Ita nunc pudeo, atq; ita nunc paueo. Marti.lib. iiij. Nulli Thai negas, sed si te non pudet istud, hoc saltē pudeat thai negare nihil. Cice. pro Archia poeta. Me aut̄ quid pudeat, sed quid forsitan capitur, p̄ quare. In prēterito puduit dicitur uel puditū est. Plau. in bac chi. Necq; me, necq; te tuis intus puditū est factis que facis. hic prō ges nitio ponit ablatiuus. Dispudet, id est ualde pudet. Terē. in Eunu. Ah scelesta ouē lupo cōmisiſti dispudet. Piget reperiſſ psonale. Terē. in Heaut. Necq; ſe id pigerē significat dolere ſeu molestū eē. Et ut ins quit Augu. quasi pigritā significat, nam quū dicimus, piget me ſecisse. hoc est dicere, non surgit meus animus, p̄bare quod feci. Plau. in Pſeu. Id quod pudet facilius fer̄, c̄q; id quod piget. Teren. in Phor. Quare obſecro, ne plus minusue faxit, quod nos postea p̄igeat. Sunt non indo etiā dicentes hoc uerbū etiam datiuū habere, testimonium ex Ouidio adducentes lib. ii. meta. Sors mea principijs fuit irrequi

Ioannis Despauterij Niniuite.

& a, pigetq; Actorū sine fine mihi, sine honore laborū, horū in numero est Calepi. Sed omnes falli uident, quia sensus, piget actorum mihi. i. a me, & ita mihi regit ab actorū. Prēteritū est piguit uel pigitum est. Statius lib. vii. Nec pigitū paruosq; lares, humilesq; subire. sic & Gel. loqui. Differit pudere & pigere, q; pudere uerecūdīe sit, pigere pœnitēti. Salu. in lugur. Nam postea quē fecerit incertū habeo pudeat, an pigate magis. Dona, ait. Pudere est in his quē turpis fiunt. Pigere in his quē cū dāno ac malo. Pudere ad dedecus, pigere ad dolorē referit. Depudet ualde pudet, suppudet parū pudet, pude facio pudorē iniōcio, pudefio. i. uerecūdor. Gel. tibiā pudefactus oris deformitate abiecit. i. uerecūdatus. De dictis uerbis inquit Valla q; ante se magis impsonale uerbū efflagitat, ut melius dixero cepit ille illum penitere facti, q; ille cepit penitere facti &c. Veritū est cū accusatio impsonaliter legit. Gel. ex Cice. ij. de finibus ait. Aristippi cyrenaicorūq; omnīū quos non est ueritū in ea uoluptate, quē maxima dulcedine sensum moueret, sumū bonū ponere.

De tenus ac obiter de alijs præpositiōnibus, REGVLA. XVII.

Sæpe tenus patriū numero præuite carentem
Aut res signantem geminas uult Valla tenere,
Vult ad cum socijs quartū, velut absq; latinum
Sub, super, in, subter, casu iunguntur utriq;,
In vario sensu facilis docet omnia prosa.

Tenus p̄positio in plurali ḡm̄ regit, aut res geminas significantem, aut numero singulari carente, alioqui petit abl̄m̄, author est Valla. Exemplū primi, aures semp̄ sunt geminę, s̄līr pedes, manus, brachia, nares, palpebrę &c. Ideo Quintil. lib. xij. dixit auriū tenus, & Virgi. in Geor. Et crurū tenus a mēto palearia pēdēt. Exemplū secūdi. Cælius cumarū tenus. i. usq; ad cumas, nā tenus significat usq; ad, & semper postponit, ut capulo tenus, digito tenus. Item ore tenus, mēte tenus, corde tenus, quē a uulgo male capiūtur, & sunt tertij membris exempla. Virgi. Et lateri capulo tenus abdidit ensem. Iuue. Crure tenus medio tunicas succingere debet. Ouidi. lib. xiiij. Pectoribusq; tenus, & lib. v. Pectoribusq; tenus molles erectus in auras. Cor. Celsus lib. i. ca. iij. Huic abūde est loco tepido demittere se inguinibus tenus in aquā calidā. Qñq; reperiūt ḡtūs, ubi cernit nihil eorū q; Valla dicit. Apule. in floridis. Quū se aliqua nubiū tenus sublimaslet. Curtius. Pauci hostiū tenus exacti penetrauere ad portū. Diome. Prisci.

& alij nō ignobiles dixere hīc ḡt̄m gr̄ce pro ablatiuo ponī, utut est recte genitiū dicto pacto habebit, qn̄ Quintili. et alij doctissimi sic fuerū locuti. Tenus etiā significat nō ultra, ut gesſit consulatū tituſ lo tenus. Sophistē sapientes sunt titulo tenus. Apule. Pallio tenus phiſophos imitare. i. nō ultra palliū. Tenus alij a teneo, alij a rēdo de ducunt, potes dicere ip̄am esse primariā. Hīc est haec tenus, eatenus, quatenus. i. hucusq; intātū, inquātū, aliqñ admittit accusatiū. Flaccus in Argo. Et Tanaim tenus īmenso descendit ab euro. Hora. tāq; adiectiuū sine casu posuit dicens in. i. episto. Est qddā prodire tenus si nō datur ultra. sic legit Calepi. oēs tamē librī quos uidi habent, est quodā prodire tenus. i. quodā tenus usq; ad quiddā. Hic nota dictū Seruū. tenus non īgrēdī cōpositiōne, ideo ne pferas ut dictionem umbilicotenus, pubetenus &c. Oui. Summa pedū talocq; tenus uestīgia fixi. Tenus. i. laqueus uel extremitas arcus nomen est. Plau. Pens debit hodie, ita pulchre intēdit tenus. In Calepi. legit tenus ni. alij dīcunt esse q̄rtē, mihi aut̄ īexploratū est. Vult ad cū socijs &c. Ad Apud &c. uolūt actū. A, ab, abs, uolūt abltū. In, sub, subter, & sup nūc actū, nūc abltū ī diuerso casu, sed de singul nōnihil afferam?

Præpositiones accusatiūi casus.

Ad. i. iuxta. Curti. Erat ad ripā fluminis, īgens arbor. scripsi hæc ad calēdas octobres. i. circiter. uado ad patrē, ad forū, nota sunt. serua bo ad tertiā horā. i. usq; ad. Ioānes sedet ad mēsam, ad ignē, ad focū. ait Curio. Cice. decē fīscos ad senatorē quēdam relictos. i. apud. Proprie tamē differūt, q̄ apud cū uerbo motus nō ponī, quia non dici mus ueni apud me, sed ad me, nec tu es ad me, sed apud me, licet ad pro apud interī lega, bene dixerō, loānes ambulat apud me, si nō significē ip̄m ad me uenire. Ad illū mihi pugna est. i. cōtra. Cice. Ne ad ea meditere imperatū te offendā. Ad etiā cōparationē dīcūt & sili tudinē. Teren. Sed nihil ad nostra hāc, hīc ad unguē compositū ad uerbiū. i. perfecte, translatū a marmorarijs qui iuncturas unguibus probat. Hora. Ad unguē factus homo. Differētiā de ad, & apud, ponit Seruū. ibi. Prima quod ad Troiā pro charis gesserat argis. i. apud Troiā. Cīc. ad M. Leccā. te habitare uelle dixisti. Itaq; ad significat ī loco, & ad locū quod sēpius, apud solū in loco. Ad hēc, i. prēter hæc prēterea, idem significat ad hoc. Ad quid. i. quare, qua de causa. Ad duo milia hominū occisa sunt. i. circiter. ad pro sup. Teren. Tū si qs magistrū cepit ad eā rem improbū, ip̄m animū egrotū ad deteriorē partē plerūq; applicat. Ad tēpus dīcūt conditionē, necessitatē & op portunitatē tēporis. Quinti. Fingere nimirū ad tēpus uidebor. ad tē

L

Ioannis Despauterij Niniuite

pus.i.paululū,ad spaciū tēporis.Varro.qui cū ad tēpus latitasset,tā
dem sub sponda iacēs inuētus est.Ad diē uenit,i.tēpore p̄stituto.Ci
ce,p Cæci.Cum amīcis ad diē uenit in castellū.Differūt uenio in ca
stellū & ad castellū.In castellū uenio.i.intro, ait Lanci.sed Regius in
apologia post meta.dicīt intro per portā,nō intro portā.Ad unū.i.
usq; ad unū.i.nemine excepto.Liuuius lib.iiij.Consul Romanus in al
gido cōsecutus,ad unū omnes occidit.ad montē, & ad usq; montē.
Apule.Ad montē eū comitatus sum.Idem.Iam ad usq; amnē p̄ue
neramus.Ad aures uenit.i.in.aīt Lanci.Ad pedes .i. ante,teste eodē
Sueto.Ad pedes stare passus est.Confero me in uillā & ad uillā.sed
hoc dicīt etiā si non intro, illud non dicīt nisi intrem.Dione,& Do
na.de persona tamē nō dicīt cōfero me in petr;,sed ad petr;.In com
positiōe quid significet exemplis docebo.Adhuc.i.hucusq; uel etiā
quoad .i.inquātū,quousq;,quoadeius.i.inquantū,& uolunt qđam
intelligi potestatē,uel quid sile.Cice.Elaboro quoadeius facere pos
sum.Àdeo,usq; adeo.Vsgeo.i.intantū.Àdeo etiā significat ualde,
& posituo iungit.Àllideo.i.iuxta sedeo.Àdedo.i.totū edo.Aduer
sus.i.contra uersus,quia ad cōtra significat.Pōponius ad hostē furū
bundus prodit. Apud,iuxta,ppe,penes,secus,eandē fere habent
significatiā. Penes tamē ad dominiū cōmodū,laudē uel incōmodū
frequēter pertinet.Varro.Seruorū cura penes dños sit.Cice.Penes
quos laus adhuc fuit.Ouidi.lib.i.fasto.Me penes est unū uastii custo
dia mundi.i.in potestate mea.Fides penes authores est.i.apud,sed ad
huc potestatis quiddā dicit.Liu. Penes eosdē pericula belli,penes
quos premia essent.Penes usum imperiū est loquēdi,authore Flac
co.Cice.ad Heren.Ita petulans est atq; acer,ut ne ad solariū quidem
(ut mihi uide) sed penes scenā,& in eiusmodi exercitatus sis locis.i.
apud scenā.apud forū hēc scripsi.i.in foro,aliquādo nō lōge a foro.
Cēno.apud te notū est,pro eodē,dic cēno tecū.apud te etiā significat
domī tuę.apud Platonē.i.in librīs Platonis.Cice.tuscu.v.huius
sentētię grauitas a Platonis autoritate repetit, apud quē sēpe hēc
oratio usurpata est.Plau.in Milite p̄ datiuū dixit,cēno apud huic,
noli imitari,apud.i.a.Cice.apud maiores nostros factitata.i.a maio
ribus.Apu.apud forū eū cōuenit.i.in foro.Venī apud me non dicīt
ut in ad dīctū est.luxta te sum.i.apud te,significat etiā simul,& nihil
ominus' accusatiū habet.Varro.Qui interea lucubrādo faceret iu
xta ancillas lanam.i.simul cum ancillis.luxta est dñs oībus inuocā
tibus eū.i.ppe est oībus &c.Itē iuxta aduerbiū significat sīfr,eq; eo
dem modo.Plau.Dixi tibi mater iuxta meū rem tenes.i. eque me
cū.Salu.In lugur.Hyemē atq; estatē iuxta pati.Idem in Catī.Eorū

ego uitā, mortēq; iuxta exīstimo, quoniā utraq; silet. Iuxtim aduerbiū. i. ppe. Sueto. in Tiberio. Assidebatq; iuxtim, uel ex aduerso in parte primori. Perot, deriuat utrūq; ex iustus, & mira t p x scribī, quia cū s̄ deberēt scribī iusta iustum. Prope magis patebit in regula, nā regimē fit idē &c. aduerbiū significat fere, ut ppe cecidi, ppediem aduerbiū. i. cito, paucos iuxta dies, ppemodū. i. fere pxime uult Nebris. esse ppositionē, sed nō est, ut iamiam dicta regula declarabī mus. de ppe legit aliqn̄. Secius uiā in sacris legit. Caper uenerabilis grāmaticus phibet uolēs dicēdū esse scđm te ſedeo. Secus aduerbiū significat aliter. Haud secius. i. non aliter. Secus, id est minus. Apule. Nec eo secius approbabī tibi nūc etiā firmitas animi mei, aliquādo significat tarde. Actius. Si forte paulo q̄ ueniā secius. Ante & post cōtraria sunt, ut ante me, post me, ante patrē mortuus est Petrus, bis fariā intelligit, aut in cōspectu patris, aut prius q̄ pater moreret, pau cos ante annos. Sic post, quod etiā in abltō dicit, paucis ante annis, multis post annis, sed tum magis aduerbiasunt dicenda, p postea & antea. Cicē. lī. x. epi. ad Plan. Ante aliquāto q̄ tu natus es̄les, hoc est cōtra eos qui p̄cipiūt dicendū esse aliquāto, uel aliquātū ante & ante aliquātū, non aliquāto. Salu. in Cati. postpaulo. Cæsar item. post paulo, ut notat Manci. Cice. Paucis ante annis emerat. Virgi. Lōgo post tēpore uenit. Secūdo Machab. paruo post tēpore. Vbi tempus nō significat, tñ actūs da, aduerbiāscūt. Virgi. Ante leues ergo paſcētūr in ethere cerui. Idē. Post mihi, nō ſili poena cōmissa luetis. i. antea. postea. i. ante & post illud tēpus, sed antehac, posthac, post & an hoc tēpus. Aliqñ an & post illud tps. Antariū bellū qd'an urbē geritur. Antecœniū. i. merēda, multa sunt eiusmodi cōposita ab an & post, ut ante expectatū, antefixa. anteurbanus &c. Et a post posticum posthumus ſcdm quosdā &c. Aduersus uel aduersum. i. cōtra uel erga. Teren. Gaudeo ſi quid tibi feci aut facio quod placeat Simo. et id aduersus te fuifse gratū habeo gratiā, hic significat erga, aduersum uel aduersum aduerbiū. i. obuiā. Plau. in Menech. Tu facito, ante ſolis occafum uenias aduersum mihi. In eadē ſcēna. ueniā aduersum tēpori. i. quod uulgus dicit in tēpore, nec oīno dāno. Exaduersum. i. e regione. ex opposto. Terē. in Phor. Ei loco exaduersum tonſtrīna erat qdā. Cis & citra. i. ex iſta parte, nihil differūt, teste Gel. niſi q̄ il lud ſit antiquus, nā ut is author li. xi. ait, qd' oīm uis tyberim. Cis tyberim dicitū est, cœpit dici ultra tyberim, citra tyberim. Itaq; Nebris. ait citra & cis alpes, citra & cis calēdas. Cis natalē christianū, uerum cis magis iungitur proprijs fluminū, montiūq; reliquis magis citra. Cis nature leges. i. minus q̄ patiant naturē leges, cōponitur cīſalpiš

L ij

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

nus,cisterna quasi cis.i.infra terrā,Calepi,Citramarinus cōpositum est.Citra pro sine ponit.Colu.In agricultura uoluntas, facultasq; ci- tra scientiā, sēpe magnā dñis afferunt iacturā.Quintilia.lib.i.Tū nec citra musicen grāmatica pōt esse perfecta.Pli.lib.iiij. Citra fastidium noīent.Sene.Ede citra cruditatē,bibe citra ebrietatem,qñq; signifi- cat ante,ut citra calēdas.i.ante,Sueto.in Aug.Solebat etiā citra spe- ctaculorū dies, si qñ quid inusitatū,dignūq; cognitu &c. Citra ad- uerbiascit,ut te citra q; debui dilexi,i.minus q; debui.sic ultra,p ma- gis,ut ultra q; debui te dilexi &c, prēter q; debui idē significat. Cis rhenū aliquā capi,p ultra.apud Salu.testibus Perotto & Calepino.

Circū,acuto accētu in ultima,ne actū uideat,significat in circuī- tu,& locū tm̄ significat,ut circū theatrū,montem &c. Aduerbiaascit. Virgi.Anna uides toto,pperari littore circū.Per cōpositionē ponit ut circūforaneus,circulator &c. Circa & circiter.i.iuxta,circa q; dem locū,tēpusq; dicit,ut circa forz,circa calēdas.Apule.in Asī.Ali quātisper uigilo.dein circa tertia uigiliā cōniveo.Circiter ad tēpus, numerūq; referit.Plau.in mostel.Redito huc circiter meridiē. Curtū. Multi eo bello capi,circiter duo milia desyderati.i.mortui,qñq; lo- cum dicit,& aduerbialiter ponit,ut lapis circiter in medio quadras- tus.quocirca cōpositū.i.ideo,q; de re.circūcirca.i.oī ex parte ,p totū.

Contra & erga differūt,hoc in bonū,illud capi in malū.Nebris- sen.notauit erga semel significare loci,ppinquitatē,ff.de uerborū si- gni.l.Statue.Cōtra aduerbiaascit,p erigōe,&,p uicissim,quod dicit ecōtrario,ediuerso,sed elegātissimū est cōtra,tesle Regio dicēte men- dose apud Quinti.& alia permulta legi ecōtra,non placet iigiā Lāci. contrariū asserēs.Virgi.xenei.i.Sic uenus & Veneris cōtra sic filius orsus,sēpe tamē prēpositiōes mutuo cōponunt,ut insup,circūcir- ca &c.ecōtra igit nō dicit,quia ab authorib; nō recipi. circūsecus, id est iuxta in circuitu.Apule.ij.de Asino.nos circūsec⁹ astātes,eadē rōne dicēre ecōtra si placeret doctis.Cōposita a cōtra a i o qñq; uer- tunt,ut cōtrouerchia. Extra & intra aduersant. Hora. Iliacos intra muros pugnat & extra,hoc significat prēter aliquā,ut extra unā anī- culā.Intra.i.in,ut intra oppidū,intra calēdas,intra annum,ubi male poneſt infra,quod ad supra inserit,ut infra tectū,non autē ueniā infra horā,quod tamē Cale.recte dici asserit,sed ego autē mēdose scripta, aut non imitāda dico.Pli.lib.xi.Oua infra decē dies edita.Augu.de Petri cathedra.Tamē quū infra quadragesimē dies hæc solēnitās ue- nerit &c.Intra significat aliquādo citra,ut intra modū,i.citra modū & minus q; modice.Intra magistratū,dignitatē,nobilitatē & cetera, id est minus q; decet magistratū &c.Terē,in Eunu,Ego te esse infra

omnes homines puto. Infra & supra aduerbia sunt, ut sedemus, tu supra, ego infra, testis est Nebrilen. Intra & nō, quia dicimus intro & intus. Extra aduerbiascit. Persi. Extra meiste. Cōpositionē ingredi tur extra, ut extrarius ex alia familia, extraneus ex alia regiōe, sed de riuita magis sunt q̄ cōposita extraordinarius &c. De intra multa Gelli dicit em̄ significare in, sed arctius paululo, ut inura domū est q̄ in aliqua parte, quę terminis dominus claudit. Inter te & me ē murus, notū est pueri inter se amāt, i. mutuo, inter nos amamus rustice exprimeret nrūs, sic inter uos amatis. Hinc sunt inter hęc, inter ea, interim quę idē sibi uolunt. Interim Fabianū est sed elegans pro qñq. Quinti. Sed interim excusani hęc uitia. Interdiu. i. in die, internūtius, intercludere, intercapedo &c, sed introcludere ab intra est.

Intra, infra, vide extra, iuxta, vide apud.

Ob. i. per uel p, ut ob uirtutē, quāobrem. Virgi. iiiij. haud quaq̄ ob meritū. In cōpositiōe significat cōtra, ut oppono. & circa, ut ob ambulo, aliq̄ndo significat ad, ut Calepi. declarat. Pone quādo gra uem accentū habet ppositio, uel aduerbiū est, & significat post. Virgi. Pone subit coniūx, ferimur p̄ opaca locorū. Vale. Maxi. li. i. Mox humani ingenij prona uolūtate uetita scrutandi pone respiciēs. anī maduerit immēsē magnitudinis serpētē, cōcitato impetu omne q̄cs quid obuiū fuerat, proterentē. Hic nota regulā esse equiuales gemis nis &c. omni quicqd, p̄ ome quid Nebris. mirat pone esse annumes ratū p̄positionibus ab Donato, & alijs, quū nūsc̄ inquit, legāt cum casu, sed fallit homo. Plau. in Penu. Pone nos recede, & paulo post, faciunt scurrē quod cōsueuerunt, pone sese hoīes locant. Idem. I tu p̄ virgo, nequeo quod pone me est seruare. Idem. pone edem castoris.

Per forū dīc, fenestrā & similia sunt. Nota p̄ me, id est solus. Hoc p̄ me didici dicere cæsar aue. Precepta citra exercitationē p̄ se nihil p̄ sunt, id est sola. Virgi. in. i. geor. Circū p̄q̄ duos in morē fluminis ar ctos, id est inter duas, testis est Nebris. Per te uiuo, id est te auspice, uel tuo auxilio. Caro in re rusti. Cōterito in mortario p̄ se utrūq̄, id est separatim utrūq̄. Per Herculē iuratis uel obtestatis est. Virgi. Per te per q̄ te talem genuere parentes. per meos amicos obtinui. i. auxilio amicorū. Cice. Q, per me certior fias, i. me operāte, per me nō stetit q̄minus doctor euaderes. i. ut uulgus loquīt̄, nō fui in causa q̄ &c. Cor. Tacitus in Orat. Nolo coruinū insequi, quia per ipm nō stetit quominus exprimeret &c. Per agros crescit herba, est elegantia, ait Lanci. In cōpositione uarie significat, aliquādo quidē mediū, ut per luceo, quod etiā pelluceo dicit, quādoq̄ ualde, ut perdoctus, Idē fas

L ij

Ioannis Despauterij Ninirite

cit p̄e in paucis, ut p̄ediues, p̄edulc̄is, p̄esulḡes, p̄eclarus, p̄edus
rus, p̄ecultus, p̄elongus, & si qua sunt alia, & uerbis peruenio, per-
cupio, perplacet. Calepi. dicit reperi cum suplatuo, sed mēdolum
est, aut non imitabimur si semel atq; iterū inueniatur. Colu. lib. iiiij.
Nam credidisse uillicis uel etiā uiciniori, socratis est, quū quod lon-
ge sit facilius, adhuc perpaucissimi agricultoris contigerit, ut nigrī uini
stirpe careat. idem de perç. Curti. Perç maximo potest exercitu cō-
parato. Pernegat, ut perfidus, periurus qui fidē & q̄ iuslurādū fregit
Persequor qñq; etiā in bonū sumi. Itē dicit perfectionē. Lactā. Qui
legit perlegat, id est usq; ad finē legat. Sene. Leue est miseras ferre. p̄
ferre graue. Martia. Nam uigilare leue ē, peruigilare graue. agit reū
qui accusat, peragit qui conuincit. Multi scribūt & suadent, qui nec
scribūt nec suadent. Idē facit interim ex, ut orauī patrē nec exora-
re potui, id est oratū impetrare, si huius p̄epositionis cōposita recē
serē uelim, nimis ero lōgus, ut perdo, pernix, pertinax, peruicax, per-
pessus, pagro, perenno, perpluo, perfluo, per causam, per speciem,
id est simulate. Liuī. lib. iiiij. Ut quū appropinquaret ianuę rex per
causam aliquā in augustijs sustineret a tergo agmē. Idem. Hi postq;
aliquid monerent colloquēdo cum Hannibale rati nocte per specie
uenādi urbe egressi, ad eū p̄ficiuntur. Multa sunt non inutilia, qbus
superfedeo, quia syntaxin solā hic proficer, tantisper, paulisper &c.
etiā per conficit, teste Lancilo. Prope graui accentu pronunciata
penultima, p̄epositio est, ultima ḥyo acuta, est aduerbiū & significat
ferē, uide apud. Propter causam dicit, ut propter amorē, significat
etiā iuxta. Teren. in Adel. Nimirū istoc abisu propter hunc assiste.
Virg. Et uiridi in campo templū de marmore ponā. Propter aquā.
Hinc sunt propterea, quapropter, id est propter quā causam, uel rē.

Scd'm, id est apud, iuxta. Nā quod secūdō loco est prope est. Ser-
uius Sulp̄. Duo uulnera accepisse, unū in stomacho, alterū in capi-
te scd'm aurem, aliquādo significat post. Quintilia. Nam quod unū
mili scd'm patrem fortuna uidebatur parasse presidiū, id ego spera-
re in alia sorte non poteram. Cice. proxime autem & scd'm deos ho-
mines hominibus maxime utiles esse possunt. Aliquando significat
pro, ut scd'm me iudicatu est. Gelli. scd'm me lis data fuerit. Item Sue-
to. in Aug. Affirmauit ipsum esse, cuius imago scd'm quietē sibi ob-
uersata sit significat etiā super. ait Calep. & ad æmulationē, ut scd'm
Franciscū uiuo, id est similiter Frāculo, significat quoq; iuxta sentē-
tiā, ut scd'm Platonē &c, quod quid ī etiā dicunt iuxta Platonē. In
uenio pro post aduerbialiter. Amphitrio. Plautinus, age ī tu, secuns
dum sequor. Post, uide ante. Serui. in illūd, longo post tēpore ues-

nit, longo post inquit multo magis, multo minus possunt dīcī dīcti
ones cōpolitē figurę, aut est Archaīmos, quod magis placet multis
ideo diuersis accētibus moderantur. Trans, id est ultra, dicitur c̄p
ad locū, in loco, & de loco, contra quosdā, ut Cœlū, non animū mu
tant qui trans mare currunt, ait Hora. Et Virgi. in Geor. Illas ducit
amor trans gargara, trans c̄p sonantē Ascianiū. Transtudo, traīcio
traduco perdunt ns quas alia retinēt, ut translatū, quod tamē apud
doctos inuenio scriptū, tralatū, ultra interim aduerbiascit. ut quid
ultra faciā, nescio. ultra famā, id est opinionē, significat c̄p multum, si
cūt intra famā, quod est huic cōtrariū, significat citra famā. Quinti.
Hortensi scripta tñ intra famā sunt, ultimus, id est postremus, etiam
significat primū q ab ultimo si incipias, primus sine dubio reperiēt.
Virgi.li.viiij. Tu tanguinis ultimus author. Hinc etiā sunt ultro, ut
ab citra, citro, ultroneus &c.

Vltra, vide trans.

Supra & sup possunt fieri ab hyp grēca p̄positōe idē significante.
nā aspiratio in s uertiū interdū ut hemi, semi, sic eēt syp, y aut i u uer
titur qñc, ut Cyphus, cupressus, sic igū sup, undē sup eo pacto. Phi
lephus ab hypnus facit sopnus, qa, p u aliqñ o positū ē, ut uult uolt,
pulchrū polchrū, sed de his & alijs abunde in orthographia nostra
tractatū uidebis. sup igīt cōtinuū dicit, supra y o nō, teste Valla, si re
cte memini, ut sedēs sup lapidē, sedet sup terrā, ambulo sup pontem
& supra aquas. Christus etiā ambulauit sup aquas, sup caput meū
est galerus, supra caput est nubes. Eodē mō differūt infra & subter.
nā infra ad supra referi. subter ad ad sup, aliqñ tñ differētia cōfundit
Augu.lib.vi.con. Nec ita erat sup mētē meā sicut oleū sup aquam,
nec sicut cœlū sup terrā. Lui.li.xliij. Vbi citra muros supra subēc
terrā p dies .xxv. pugnatū est. Tres supra uiginti.i.uiginti, & tres
supra morē, modū aut iustū, id est ualde aut nimis ceciderūt in hoc
bello supra duo hominū milia, id ē plusc̄p duo milia. Aduerbiascit,
ut diligō te supra c̄p cuiq̄ est credibile, id est plusc̄p. Prēter, id est cō
tra. Terē. in An. prēter cīuiū morem, & ultra, ut prēter hæc sunt alia
memoratu digna, prēter rationē, dicit exceptionē, de qua multa sibi
singunt dialectici recētores, nam ueteribus omnia fere nostrorū dia
lecticorū egregia, scilicet documēta sunt ignotissima, dicimus ergo
prēter cēsarē neminē diligō. prēter c̄p idem significat, sed aduerbium
est copulans similes casus, ut nullius prēter c̄p tui sum studiosus, per
prēter sic, nullius sum prēter te studiosus. Horatius. Graīs ingeniu

L iiij

Ioannis Despauterij Ninuitæ.

grāns dedit ore rotūdo Multa loqui p̄ter laudē nullius avaris, potū illet dicere p̄ter q̄ laudis, Pr̄ter ante. Cice. in Verrē, p̄ter oculos soli ferebāt. aliqñ sine, & ablatiū habet, teste Pr̄scia. lib. xvij. & confirmat Manci. Salu. Pr̄ter rerū capitaliū condēnatū p̄ter spem. i. ex insperato, sic p̄ter opinionē significat ex inopinato, p̄terea aduerbiū id est p̄ter hoc uel illa &c. p̄ter q̄q. i. nī. Pli. Omnia nobis ex uoto successerūt p̄ter q̄q. in itinere defunctā matrē audiuimus. Pr̄ter propter. i. p̄ter aliud q̄. pp̄ter. id de quo loquimur, ut p̄ter propter uitā uiuīt dixit Enni. de hoc Gel. Mittā aurū p̄ter argentū. i. aurū & argētum. pr̄ter aliquādo uide pro extra capi.

Circiter, vide circa.

Vſq̄ significat continuationē, & finē actus, sed raro ponit sine alia p̄ positione, & p̄ponit uel postponit, & s̄p̄ius quidē, ut ad occidētem usq̄. ab adolescētia usq̄ mea te dilexi. Tulli. Pro Deiotaro. Vſq̄ ad numantia misit, sic usq̄ in Pāphiliā. Cum noībus urbīt, & rus, dorsus s̄p̄ius omittit p̄positio, ut usq̄ romam, domum &c. sed afterā omnīt exempla. Virgi. Vſq̄ sub extremitū brumę intractabilis imbrē. Tibul. Vera cano sic usq̄ sacras innoxia laurus. Vescar & aeternum sit mihi uirginitas. Terē. Ex æthiopia est usq̄ hēc. Virg. xi. Protei Menelaus ad usq̄ colūnas Exulat. Item aduerbiū usq̄. i. uehementer uel assidue. Virgi. lib. vi. Nec uidisse semel satiſ est. iuuat usq̄ mōrari. usq̄q aduerbiū est interrogatiū, ut usq̄quo ebria eris, usq̄q q̄, id ē paſſim, assidue, semp̄, quasi in uno quoq̄ loco uel tēpore. Cice. Vſq̄quaq̄ sapere oportet usq̄eo, usq̄adeo. i. intātū. Idem. usq̄eo ut ego misererer eius. Vſq̄antehac. i. anteq̄ ait Dona. Teren. in Andria. Ut animus in spe atq̄ in timore usq̄antehac attētus fuit. Plau. in sticho. Valuistin usq̄.

Secus, penes, vide apud.

Versus temp̄ sere postponit. Plau. Ego portū uersus pergā, & perq̄ram, quē si non inuenero, domū uerus reuertar. Annectit aliquando p̄positio, & sic aduerbiū dici, ut ad occidentē uersus &c. Cice. in Leli. Is primū in forū uersus, instituit agere cū populo. Idē dixit, Are tiū uersus. & Salu. Aegyptū uersus. solus Valla primus dixit esse p̄ positionē & postponi, quod affirms Nebrissen. Procul Nebris. dicit esse p̄positionē, & modo actū regit. Curti. Procul urbem teste Lanci. Pli. in fine lib. ix. histo. natu. Villa est campaniæ haud procul Neapolim, id est nō lōge a neapoli. Sepius abitō iungit. Curti. Iam uentū procul mari quod hiberniā in ūlā spectat. Idem lib. viij. Procul muro. Aduerbiascit, ut pculo pcul este, pphani. Sint pcul a nos

bis iuuenes, ut foemina compti. Pridie, postridie Niger & Nebris. p̄positionibus annumerat, quia genitivo & aucto seruiunt. de his dicā in regula. Nam régimē sit idem &c. Retro solū est ad uerbiū, quia māle dicitur, uade retro me, p̄ post, sic tamē, sed mendose in sacris legit.

Præpositiones ablatiū.

A, ab, abs sic differūt in syntaxis, a tñ cōsonantibus additur, ut a domo, a tergo, ab uocalibus, ut ab andria & l. r. atq; i cōsona, ueluti ab lege, regione hęc p̄ceptio elegantię datur. Nam s̄pē infringit, ut etiā Manci, bene disputat. Plau. Da puere ab summo. Idem in Cist. Hęc cistella nūnā hinc ab nobis domo est. Cesar cōmenta. iij. Hoc cōsilio p̄bato ab ducibus &c. & alibi. Ab nostris teneret. & in. iij. Ne id q̄dem cesar ab se imperari posse ait. Cice. ad Atticū. ab tuo & alibi, ab cordilio. Persi. a tergo. i. post. Teren. in An. Dic clare a uobis est. i. uester est. Abs iūgit q̄ & t, & ijs quidē raro. alijs uix unq̄, ut abs te, abs tito, abs quiuis hoie. ait Terē. Virgi. defendo a frigore myrtos, id est cōtra frigus. Ocyū est a bellis. i. non bella. uaco ab opere, sum ocyōsus. Pli. Virus equi a coitu statim collectū. i. post coitū. Sueto. in cæfare. Pl̄ebs statim a funere ad domū Brutii & Cassii cum facibus tetēdit. post funus iuit, id est celebratis exequijs. Idē in Tyberio. A cōmeatu castra repetētes, id est post cōmeatu. s̄cā partu, id est post partum. Teren. A uilla mercenariū uidi, id est de uilla. Pau. apo. Existimō me nihil minus fecisse a magnis aplis, id est q̄ magni apli. sic declarat Calepi. Veh mūdo a scādalīs, id est, ppter uel, p, teste eodē. Cice. Nemo cōtra cīuiū perditorū popularē, turbulētāq̄ demētiā a senatu, & a honorū causa steterit cōstatiū, id est p̄ partibus senatus & honorū, sic dicimus a quæstionibus, a testibus, a uolūtate, q̄ locutio creberrima est apud idoneos authores. Inueniūt alijs modis ponī, ut cum dicimus aliquē esse a studijs, a libellis, pedibus, manu &c. q̄ p̄ est studijs &c. De his abunde in heteroclitis disputamus, an sint nosmīna cōpositę figure, ut uult Sabellicus in Suetoniū, & sequit̄ hanc opinionem. Calepi. pluresq; an sint orōnes, ut uoluit Badi. Terē. in Ecy. Ab se suā uoluptatē, ut expleat, id est ex se. ab re, id est pr̄ter p̄positā rem, causam & utilitatē, hoc est indecens. Sueto. in Aug. Et quādo ad hoc uētū, non ab re fuerit subtexere &c. id est nō inconveniens. Liui. Haud ab re duxi &c. id est nō inutile iudicauit. Teren. in Heau. Tātū ne est ab re tua, tibi aliena ut cures, q̄ nihil ad te attinet, id est a negocijs tuis familiaribus, uel cōtra cōmodū tuū. Ex uel e re mea huic aduersat, id est ex utilitate uel cōmodo meo. In cōpositiōe marie hęc sumunt, ut amēs, absilis &c. sed apella est e græco ut aptos

L v

Ioannis Despauterij Niniuite.

tum &c. Cum Petro dispuato, ambulo &c. nota sunt, cum instru-
mentis non iūgitur, ut in regimine ablatiuū dicetur, non ponitur si
e casu, nec compositionē ingreditur, sed pro ea ponitur pr̄positio
inseparabilis con, quē significat simul, ut contraho &c. & perditur
aliquādo n, ut coeo. In quibusdā cum postponitur necessario causa
euphonie, ut mecum, tecum, secum, nobiscum, uobiscum, & tam in
prosa q̄ carmine etiā necessario ait Nebrillensis. quacū, quicū, qui
buscū. Quē aut̄ p̄aeponi gaudent, uix in prosa postponuntur, ut te
pr̄eter, te propter, te sine, maria omnia circum. Inter adiectiuū & sub
stantiuū etiā in prosa est elegātia, ut tua cum sorore, meū ad patrem
Item in patris mei domo &c. Cice. Quid dulcissus q̄ habere quocū
omnia audias loqui ut tecum. Cōeno & irascor tecum, si coenes &
irascaris, ut ego cōeno apud te domi tue, etiā si non edas. Quū id est
quādo uel quāuis, de hoc in orthographia. Coram iudice, id est
in conspectu iudicis, differt tamē ab ante oculos q̄ ante oculos longe
intelligi potest, corā proximitatē significant. Teren. in Eunu. Quæ
mihi ante oculos corā amatorem adduxti tuū. Coram ad certas per-
sonas frequētius pertinet, palam ad omnes. Lancilo. credit palā nō
esse prepositionē, quia casui non seruit, ut ipse ait, sed fallitur. Ouid.
lib. v. Tristiu. Meq̄ palā tuo de me male lēpe loquitur. Forstā ob-
hiciunt exiliūq̄ mihi. Idem de morte Drusi. Et fleuit populo cæsar
utrūq̄ palam. De palam & coram differētia ponitur. ff. de uerbo. si
gni. l. palam. Teren. Si falsum aut si etiū continuo palam est. propalā
id est palā manifeste, penultimā corripit, ut propalo, id est manifesto
in longū cresco. Colu. lib. iiij. Deinde ex eo sulco, quasi ramos fossar-
rum facies, per quos ut queq̄ uirga postulauerit, propaletur. propa-
tulum, id est late patēs & apertū. Coram aduerbiascit, ut redde quæ
mihi coram recepisti, id est promisiisti. Imperiti dicunt p̄esentialiter,
sed impreſentia & impreſentiarū significant nunc. Clam patre id
egi. i. incio patre. clam custodibus, id est ignorātibus custodib⁹ &c.
Et sepius quidē est apud oratores pr̄positio, apud alios etiā aduers-
biū. Vir. Clam ferro incautū supat securus amorū. Ferro nō regi-
tur a clam qđ dico, qđ Thessaliensis, aut adiutor eius Hermān⁹ Tor-
rentinus uir facile doctissimus, credidit iuxta regere datiuū cū ybo
cōstructo. Salu. Iuxta suę atq̄ hostiū uitæ p̄epcerūt, non regit iuxta
datiuū. regit eñi a uerbo p̄epcerūt, & iuxta ponit p̄ similiter. Pli. Ca-
pillus iuxta sc̄eminis uirisq̄ in probro existimat, neq̄ hic quidē iux-
ta casum habet ullū, & significat similiter eodē modo. Clam me est
p̄ignoro, elegātia est, sic pr̄eterit, fugit, latet, capit, fallit me hæc res. i.
p̄ignoro hæc rem. Clāculū significat etiā occulte. Clam Dona. etiam

dat auctō. Plau. in merca. Ratus clam patrē meū posse habere; sic alibi idē s̄epiuscule. De e. ex declarabo exēplis. Cice. scripsit de officijs. Notū est cyathus de auro. i. ex. audiū de patre. i. ex. Cato de rō rusti. De dño bono colono, bonoq; edificatore melius emīt. Cic. in epī. Emī domū de Crasso, notauit hoc Nebris. Aliqñ dicit materia, & sic differt ab a. p q̄ ponebaū. Pli. Junior in epī. liber tā inept̄, ut nō de puero, sed a puero factū eē credas. nescio an mutauerim aliqd sen sum exp̄ssi. Mereor de te bñ aut male. i. cōfero tibi qd boni aut mali loquunt̄ sic doctissimi. Plau. in p̄. De te qdē didic̄ hēc oīa. i. a uel ex te. Tēplū de marmore. i. marmoreū. Vir. Solido de marmore tēpla.

E uocalibus nō iūgūt, sed ex, ut e regiōe, i. ex opposito, & est cōpositio. e re tua. i. tibi utile, ex utilitate tua. Ere publica. i. p repu. Ex ip̄e id est ex improuiso, unde orō extēporalis uel extēporaria, & hō extēporalis. Itē ex tēpore i. p tēporis cōditioe. Cice. ex tēpore officiū q̄rit. E renib⁹ laborare, e pēctore &c. i. in his morbū pati ē sermo elegā tissimus apud oratores, ex uinculis causam dicere, est uinctū rñdere criminib⁹. Ex sentētia aliqd habere. i. ad uotū & desideriū nostrū. Quinti. Habes ne uxorē ex animi tui sententia. Ex cōposito. i. dedita opa, ex industria, ex cōuētioe, quūt̄ aliq̄ inter se cōuenerunt. Ex collo pendet pharetra. i. a collo a ut iuxta collū. Cel. ait. Vinū ex spongia p uino madefacta. Panis ex aq̄ spōgia tincta ex uino, pharmacū liq̄ tur ex rosa, sic dic panis ex iure, qd uulgus dicit offas. Quūt̄ dico sur git ex fonte aqua, rē ex re, ppinqui signiflico. A fonte est aqua, ad locū de loco signiflico, ait Lanci. Ex amphitheatro uenit q̄ in ip̄o suit, ab amphitheatro uenit q̄ in loco suit ipsi p̄ximo. Ad tribunal uenit litigator, hoc est ad locū tribunali p̄ximū. In tribunal uenit iudex q̄ in illo sedet. Hēc Manci cū doctissimis. E Paphilo grauida est Glices riū, nō a Paphilo, Lanci, teste. Abs te abeo, nō ex te, sed audiui a te & ex te. Ideo seruādus est doctoriū usus. In cōpositioe uario mō signifiscant. Modo deorsum significat de, ut demit: o. hinc dictū est a ueteribus, teste Gellio li. xvi. susq; dec̄ fero. i. sursum an deorsum res ferat parui facio. i. qd uulgus dicit nō curro, detraho, deamo, demēs, deha beo. i. non habeo. Hieron. ad Eusto. Ita ille moderat̄ uniuersa, ut nemo qd postulat, nemo dehabeat. Exlex enōdis &c. Excogito. i. cogitando inuenio. Plau. in Asi. Me excursim anhelitū ducere. i. excursatione, ex composito, id est dedita opera dixit Liuius, sed finē facio.

Pro interiectio patuit pro rostris, pro ualuis fixit literas, id est in ualuis pro rostris, p curia factū, id est ante. Salu. p curia signum dat Sueto. Religato pro foribus cane. Pro uicē dicit Terē. in. An. Ea lege, ut sitē inde exemerim, p te mola, de hoc in primā regulam nos minatiui dictū est. Pro testimonio adductus, id est causa exhibendi

Ioannis Despauterij Niniuite.

testimonij, dedi pecuniā &c. Pro p̄dio, id est loco p̄dij. Pro iniuria, i, ppter iniuria, qd Cato dixit, p scapulis, q serui scapulis uerberant dū maledicūt. Pro uiribus & p uirili parte, qd uulgas dicit, p posse id est scđm, ut, p meritis. Oui. Grauius Saturnia iuslo, nec p materia ser doluisse, nec p materia, id non scđm qualitatē rei q iocosa erat. Terē. Hoc tibi pro seruitio debeo, id est scđm seruitutis legem. Pro indiuiso, id est nulla diuisiōe habita, facta uel reputata, cōsultorū est & plinianū. Pro platonis sentētia, p hominū iudicio, id est iuxta uel scđm. Sum, p p̄tore, id est loco p̄toris. Intercedo p potestate, id est au thoritate potestatis. Teren. Nam nisi hēc ita essent, p illo haud stares, id est, p defensione illius, sic Virgi. Pro turribus astant, Est pro etiam grēca p̄positio, utriuscq; plurima sunt cōposita, ut prouideo, procon sul, prodeo, probō scis propola &c. Videto si nostris contētus non fueris. Perottū & Calepinū, promissa barba, id est lōga &c, a pcul.

Præ cum æ diphthōgo, ut q hinc sūnt omnia, ueluti p̄ter, unde, p̄pter hac, id est post hac, elegās & plautinū, q ait in Rudēte. Si p̄ter hac uerbū faxis hodie ego tibi cōminuā caput. Idē, p̄t sibi in dīo dixit in Penu, p eo qd est ad suū geniū amcenādū, ait Baptista pius ho mo plautinissimus, & p̄ceptore Beroaldo dignissimus. Pr̄. i. p uel ppter. Apu. Pr̄ luxuria cūcta, pfuderat. Pr̄. i. ante. Galterus. O fœlix mortale genus si semp̄ haberes. Aeternū p mēte bonū, finemq; ti meres. Teren. I præ sequar. hic aduerbiū est Augu. Pr̄ cūctis honos randus, id est ante cūctos, uel plusq; cuncti. Cale. dicit accusatiūnū ha bere apud Liui. li. i. Prope Tyberim fluuiū, quia p̄t se armētū agēs nando traiecerat. Miror quur id dixerit Cale. Nota autē minus cō munē p̄cedere, cum dicitur tyberim fluuiū, Præ dicit respectū & cō parationē. Terē. in Eu. Hic ego illū cōtēpsi p̄ me, id est ad cōparatio nem mei. Liui. Paruā albā p̄ ea urbe q conderet sore. Catu. Dicebas quodā solū te nosse Catullū Lesbia, nec p̄ me uelle tenere louē. sic p̄ illis nugē erāt oīa. Pr̄ te reliq̄s despiciſ. Horatiū p̄ Virgilio cōtēnis. Hinc put. Terē. Pr̄eūt huius rabies q dabit. Pr̄ me fero, p̄ te fers, p̄ se fert elegātissimus sermo, p eo qd est dīcto, factoue, & ipsa statim frōte, q̄lem opinionē de aliq; re, aut hoie habeat q̄spīā, p̄fiteri. Quinti. Fiduciā igīt p̄ se ferat orator, semp̄q; ita dicat tāq; de causa optime sen tiat, sic loānes lēticiā p̄ se fert, literē p̄ se serūt elegātiā. i uident elegans tes, p̄ te fers tristiciā. i. uideris tristis. pr̄ me fero lēticiā. i. uideor lētus, dicit etiā p̄ cōpositionē p̄fereo lēticiā, hilaritatē, p̄ pr̄ me fero &c. Pr̄. i. ab uel ex. Terē. Pr̄ studio dū id efficiās qd cupis. Idem in Eu. ut sit misera p̄t amore. Plau. in Persa. Immo res oīs relictas habeo p̄ qd tu uelis. i. respectu ei⁹ qd tu uelis. hic em p̄ nullū habet casum.

Composita huius p̄positionis varia sunt, que in Calepi. recte declarata reperies, uel in Cornucopię Perotti. Sine & absq; idē signifīcant, neutrū cōpositionē ingredi, ut neq; palā, apud, pluresq; p̄positiones, nam syncerus placet magis e grēcis deriuari. Tenus uide principiū huius lectiōis.

Præpositiones cōmunes.

Præpositiones quę utrius casui seruiūt, cōmunes dicitur, & sunt clā, & aliquādo ppter, sed tam rarū est, ut nō numerētur. Sunt itaq; pprīe. In sub, super & subter, quibus, inepte addit Alexāder subtus, ut modo declarabimus. In ubi notaſ motus etiā latēs de loco ad locū, actū petit. Virg. Quo te uia ducit in urbē. Idē. Impulit in latus id est ad. eo in templū, ponā itaq; modos (līcet forte nō omnes, tamē plures q̄b alius quisq;) quib; petit actū, nam si eos cognouerimus, facile sciēmus qn ablatiū uolet. In igī uult actū pro erga uel contra. Virgi. Accipit in teucros animū, mentēq; benignā. Idem. Quid meus aeneas in te cōmittere tātū. Quid Troes potuere. Pro intra, ut in domū, pfiscor, sed uerbo motus hic iungit, ut redeo in gratiam. Pro ad uel usq; ad. ut in tuā salutē hoc feci, hic pōt significare, p. Plī. ita est profecto multis fortuna parcit in pœnā. In rem & in re, uide interest & refert. Potēs in pugnā, pro sicuti, teste Augu. quē ubi noz mino, intelligo Aureliū ecclesię lumē, ut sedeo in amicū. i. sicutamis cus. Liuīus. bellū in trigesimū diē indixerant. i. usq; ad triginta dies. Itē ubi dicit qualitatē ordinatiū, ut opus in dies crescit. Virgi. Inq; dies auidū caput altius effert, in dies & in horas cōparatiū petunt, uel cōparatiū uim habētia. Viuo in diē, in horā, non habendo nisi huius horę, uel diē rationē, in diē addico. i. rem ita uendo, ut nisi ali us ad p̄stitutū diē magis obtulerit, illius sit qui primo obtulit. A mane in nocte. i. usq; ad. Martia. Hesterno sōtere mero qui credit acer ram Fallit, in lucē semp acerta bibit. i. usq; ad lucē uel diē. Omitto hæc in aliū locū. i. usq; ad. Hora, in Saty. de Garrulo. dicere in aurē, id est aurē insusurrare, iusti in perpetuū uiuūt. i. usq; in. Conduntur in alio uel in aliū, sed hoc antiquū est, teste Capro. Inuehor in hominē emulū Diomedes. dabo te in caueā, ait Plau. i. mittā te in carce rem. Multa in eā rem sum locutus, ait Philel. i. sup eā rem, tū em acusatiū habet quū adducimus testimoniū interptis, ut Ser. in Donatū, nō in Donato. Ambro. in Luca. Lyra in actū aplīcos, sed Lucas in actibus, quia authorē p̄ abltū cū p̄positōe in significamus, ut Teren. in Andriā, sed Dona. in Andriā. Istud ut alia diligēter est notandum. Ioānes dormit in aurē, in latus. i. sup oīa aurē, latus &c. sūliter

Ioannis Despauterij Ninuítę.

dicantur. Item qñç significamus mutationē, diuisionē, trāsitionēq;, ut referto in melius. i. couerto. Virgi. Scindit incertū studia in cōtraria uulgus. Animal diuidit in multas species. Daphne fert conuersa in laurū. Item ubi ad similitudinē, formāue fieri quid significamus. Virgi. Tum yō in numerū faunoç ferasç uideres. Ludere. i. ad sī militudinē numeri, hoc est cātilenç & rhithmi, ait Serui. Virgi. Portus ab eoo fluētu curuatus ī arcū. i. in sīlitudinē arcus, sic excisus in antrū. i. in formā antri, ait Ser. Credo in deū canit ecclia. Dare in manū, est dare separatim sine arbitrio aut īterprēte, ut qui p̄uaricator aut iudex corruptus accipit pecuniā. Teren. Dic quid uelis tibi dari in manū, ut herus his desistat litibus. Plau. in Amphī. Mihi in mentem fuit. sic recte dīci testař Gel. Sudo in humorē. Valle. Maxi. In Sicilia duo scuta in sanguinē īsfudasse. īcīdo ī es, aliquā etiā ī ēre, ut probāt Manci. & Linci. sed prius est elegātius, ut Valla notauit. In manus tuas cōmēdo sp̄iritū meū, canit ecclesia. Vereor te ī os laudare, p̄ ī conspectu tuo, & est elegans locutio. Calepi. dicit actū hic p̄ abltō positū, ut apud Terē. in Adel. ī quē exempla fiēt, p̄ ī quo. Itē capias ī bonā partē &c. Da mihi cultellū ī manū. Plau. ī Trīnūmo. E manib⁹ dedit ipse mihi ī manus, actūs est. Extra modos īā dictos, ī ſepiū abltū habet, sed aliquā p̄ actō, ut hīc teste Calepi. Gratior & pulchro ueniēs ī corpore uirtus. Ponit ī p̄ īter. Quin tilia. Necq; em̄ tiburcinādū, & lurchinabūdū īā ī nobis quisq; dixē rit. i. īter nos. Gel. Vehens ī equo. i. sup̄ equū. Curti. In oculis duo maiora oīm nauigia submersa sunt. i. ante, noteū maiora omniū. In urbe erro. i. p̄ urbē, ī agro. Et nō fuit ī uobis q̄ reuertere ad me. i. īter uos, sed cū actō. Accepit eū Simeon ī ulnas suas, sed hīc latens est motus, alij modi ſatiſ ſunt moti. Cōpoſita uaria ſunt, ut īdoct̄, informis, deinde, p̄inde, ſubinde &c. Fac p̄inde ac ſi tua res eſſet. i. fac quāli, uel tāc̄ res tua eſſet. Sueto. Quare aduētus eius nō p̄inde gratuſ ſuit. i. nō multū gratus. Idē. Nulla tñ re p̄inde motus q̄ responsō mathematici. i. nullā re tātū motus. In utrōq; citra negationē claudi caret. Proinde. i. ideo, q̄propter. ſubinde. i. deinde & ſtātim, atq; fre- q̄nter cū quodā interuallo, ut Petrus ſubinde respexit cū abiret. Cef- fo ī rē. i. tardus ſum ad faciēdā rem, ait Badi. Sic ceflo ī uota. i. tar- dus ſum ad faciēda uota. Ceflo ī re. i. tardus ſum dū facio rem. cef- fo ī uotis. i. tardus ſum dū facio uota. Sub ubi motus eſt ad locū actū habet, ut Eamus ſub rectū. & p̄ circa, uel paulo ante. Sueto. ī Aug. Nam ſub natalē ſuū plerūq; lāguebat. Virgi. Sub noctē cura recurrit. i. p̄ noctē. Idē. Posteaq; ſub ipſos Nitūtur gradibus. i. per po- ſtes. Sub idē tēp⁹ ſub eādē horā &c. i. ī uel p̄ uel circa. Liui. Vtrinq;

legati sere sub idē tēpus ad res repetendas missi. Sueto. de Aug. Sub horā pugnē tā arctō répente somno deuictus, ut ad dandū signū ab amicis excitaret. Sub hēc vba. i. statim post. Cice. ad Plācū. Sub eas aut̄ redditę sunt. Virg. i. geor. Sub ipm̄ arcturū. i. circa. i. modico añ, ut etiā ip̄e ait Nebrissen. Plau. in milite. Negociū oē succedit sub manus, actūs est. Hora. Occultā febrē sub tēpus edēdi dissimulas. i. circa uel p̄ tēpus edēdi. Alijs modis magis petit abltm̄. Virgi. Nāq̄ sub īgenti lustrat dū singula tēplo. i. in. Idē. Arma sub aduersa posuit rā diantia quercu. i. subter. Quo deinde sub ipso ecce uolat. i. ppe. Sub sarcinis. i. cū sarcinis. Sub oculis. i. ante oculos. Sub manu .i. statim, & dicit tēporis momētū, quasi de manu ad manū. Sene. lib. x. epist. ad Lucil. Consiliū nasci sub die debet, & hoc quoq; tardū est, nimis sub manu quoq; (quod aiū) cōsiliū nascat. Sueto. de aug. Et quo ceslerius ac sub manu annūciari cognosciq; posset &c. Cōpositis supse deo. Super sepius actūm petit. ideo ponā modos ablatiui. Pro de. Virgi. Nulta sup Priamo rogītās super Hectore multa. Et in sacris. Maius gaudiū est sup uno peccatore &c. Erāt Ioseph & Maria mirātes sup his quē diceban̄ de puero. Stupebāt autē q̄ audiebāt eū, sup prudētia & respōsis eius. Ioānes interrogauit me sup ualitudine tua. Pro in. Virgi. Fronde sup uiridī sunt nobis mitia poma. Et qñ signi ficiat p̄. Idem. Nec sup ip̄e sua molit̄ laude labore. sic dicas. Sup illa re nō moueor. Idem. plena sup arbore fidūt. i. in, uel ponit abltūs p̄ super arborē, sup frondē. In Exodo. Altare de terra facietis mihi, & offeretis sup eo holocaustū. In eodē. Et adoleuit sup eo incēsum. aro matū. Esdr. iiij. & ego sedebā sup quercu. In Psal. Sicut ablactat̄ est sup matre sua. In Marco. Mitrētes sortes sup eis qs tolleret. Cū actō aliquādo significat ultra, ut Sup garamātes & indos pferet imperiū Apule. Iam em̄ sup oppidū pfectus nos citra reliquerat. Virgi. etiā sic ablatiū dedit lib. ix. Nocte sup media. ultra mediā noctē, & est bona elocutio, ut si dicas. Legi noctem super mediā. Aduerbiascit. Plau. Hinc atq; hinc sup subterq; p̄mor angustijs, significat etiā insu per & amplius. Ingredit̄ cōpositionē, ut supfluo &c. Subter. Vir. Quū tñ oēs Ferre libet subter densa testudine casus. Sepius actū ha bet, siue motus sit siue quies. Stati. Desilit in campo q̄ subter mōenia nudos, asseruat manes. In lib. iiij. Reg. Helias quū sederit subter unā iuniperū. cōponit & aduerbiascit, sed subtus tñ est aduerbiū, ut retro foras, & plura quæ mendosis in codicib⁹ cum casibus leguntur, ideo non dicet̄ subtus aquā, sed subter, nec retro me, sed post &c. Probavit id recte Tardiuus, licet in alijs non rectissime semper senserit.

Ioannis Despauterij Niniuite.

Inseparabiles.

Dis separat, & aliquā significat valde, teste Laci. ut dispereo, discipio dispicio. Celius Ciceroni. Omnia intima cōferre discipio. Re priuat ut refigo, resero &c. & significat retro, ut respicio. & iterū, ut refero. Se significat seorsum, ut seduco, segrego, separe, seuoco, secur⁹. Am significat circū, ut amplector. Cōpatuit, p̄positio sine casu sit aduersarium, desup terrā, de post fœtates in sacris legitur, oratoribus & elegantioribus poetis & scriptoribus eiusmodi orationes putamus eē inauditas, nisi forte sic. Qui, in de arte & cetera. Hora. Ventū erat ad Vestę, intelligit tēplū. Primo Macha. vñ. Ceciderunt Nicanoris &c. uidet̄ intelligi de exercitu. Franciscus Niger dicit si p̄positio p̄ positione ponat, regit eius casum, p̄ qua ponit, quod præceptū ex dictis patet non semp̄ esse uerum, figurę hic sunt archaismos, & p̄theseos parallage, sed uerbū non amplius addam.

Regula genitiui ultima de noībus pro aduerbijs loci, quā parentiā rectoris uocat Alexāder.

Exterior si motus abest, nomenq; prioris
Est numeri, & propriū seu primæ siue secundæ.
In patrio dabo quādo locū designo minorem
Militiæ, belli atq; domi, sic ponis humiq;
Addimus interdum dictis terræq; togæq;
Si ternæ nomen fuerit numerive secundi
Cum ruri dabitur terno, quod s̄aepe poetæ.
In sexto ponunt, quē quādo perunde rogaris
Aut qua responde, si per quo ponito quartum
In proprijs, quibus usq; cupit rus cū domus addi.
Compositum nomen nolunt rectore carere
Barbarus haud fies apponens præposituras.

Carere rectore dicit Alexander noīa, p̄pria locorū sine p̄positiōe, p̄ aduerbijs loci posita, ut sum Gandaui, habito Athenis, nascaris Carthagini, quod ipse dicit Carthagine, uado Romā, uenio Parrhysj̄s, uado Mechliniam, Hantvuerpiam, sic quedam appellatiua, ut contineo me domi. Sum militiæ, belli, ruri, uado domū & rus. Hec Dona. & Serui. Pluresq; dicunt esse aduerbia, nam in secunda editione ait Dona. Sunt item aduerbia loci quę imprudētes putat noīa in loco, ut roma uenio. Ad locū, ut Romā pergo. his p̄positio nō ante ponit

que prouincijs, locis, regionibusue adiici solet, ideo quia de significacione nois non recedit, ut de aphrica uenio, ad siciliā pergo, in italia sum. Hec Dona. Sed quoniam adiectiva his adiiciuntur, ut docebimus, placet nobis nota esse pro aduerbijs, non pure aduerbia, nec pure nota. Res gulā nostrā in sex partes diuidimus. Plau. semel domū, p. domī dixit ut notat Bernardus saraconus. Exterior si motus &c. Nota propria locorū minorū primē uel secundē declinatiōis, numeri singulareis, posita cū uerbo uel participio quietis uel motus in loco, significato per talia nota, stabūt pro aduerbio loci in genitō, quibus iunguntur hęc appellatiua domi, humi, militie, bellī, terrę, toge. i. in pace ut uiuis romę, studio gandaui. Hora. in epis. Me primis urbis bellī placuisse domiq. i. in bello. Ioānes est militie, i. in militia. Locus minor ē pagus castrū uel oppidū, ut thessalia, in germania, Monasteriū gelria oppidū, ut rhodus. locus maior est regio uel insula, ut thessalia, unde thesalus, gelria, rhodos &c. Togę habui ex Nebrissensi. Virgi. Cōdidimus terrę, aliud est inquit Badi. q̄ si terra dixisset, posset em quis condi terra in summō aere, sed non terrę. Militie in solo genitō caret rectore, teste Sulpī. Habito florētię carētia est rectoris (ut Alexadrine loquar) habitō florentiā, regimē & recte dicitur. Virgi. Ah tamen liceat mecum tibi sordida rura. Atq̄ humiles habitare casas, & figere ceruos. Serui. ait sic rectius dici q̄ in casis, quia frequētatiū est ab habeo quod actum regit. ipm autem habeo, p. habitō interim capit. Virgi. Habitarunt dī quoq̄ sylvas. Idem. p. abltm. lucis habitamus opacis, cū ppositione. Cice. p. M. Celio. In ediculis habitet. Idem, p. sexto Roscio Ruri semp habitarit. Virgi. Qui legit̄ flores & humi nascentia fraga, significat aliquoniam ad humili, & intra humili. Boe. Vultū humili deiecit. Virgi. Nec prius absistit t̄ septē ingentia uictor Corpora fundat humili, & alibi Proculib⁹ humili bos. At Hora. Serpit humili tutus nimiū timidiusq̄ pcellę. Nō tñ trāseo humili, author Lanci. Colu. Cumulifq̄ exagges rūtur, ut latius se se frutex humili diffundat. i. intra humili. Idem, humo pro humili ponit dices. Nec densa nascit⁹ humo. Et alibi. Non ut pinzguissima uel macerrima iaci⁹ humo. hic genitū ponit nō pot. ppter adiectiuū ait Lanci. Sæpe legit̄ in humili. Tacitus. Proiectos in humili. Ouidi. Vipereos dentes in humili pro seminē iactos. Curti. Plura in humili innoxia cadebāt. Nota maiorū locorū p̄sertim insularē, repe riuntur pro aduerbijs loci ponit in genitō, & in alijs casibus sine ppositione, quod notauit Lāculo. Victrīnius. Nascitur crete dixit, sic legit̄ aphricę. Et Sueto. in Aug. quū, p̄prio ob latinitatē dat ppositionem insulę yō minime. Ab actio inquit cū samō insulā in hybernia se recepisset. Domi & domus genitiū. Hoc differētię seruat, domi aduerbiū

M

Ioannis Despauterij Ninivite

officio fungit, uixq; regit, domus semper pura est nomine, ut fenestra domus, hoc enim edificium ipsum dicit, illud edificium locum, ut Petrus est dominus non domus. Fregit tectum domus, melius quam tectum domini. Item domus meae imperium teneo. i. familiam meam, domini meae teneo imperium. i. in domo mea. Domini significat aliquando in urbe, ut apud Hora, ubi bellum ponebat. Cice. in. n. lib. offi. circa finem. Præterea quibuscumque rebus uel bellum uel domini poterunt rempu. augeant imperio, agris, uectigalibus. Sic potest aliquid facere quidpiam domini, qui non facit in domo sua, de humi cum uerbo motus amplius. Iuuena, saty. viij. Stratus humi palmarum uiduas defuderat ulmos. Statius. Sternit humi populos miserumque exhaustus orbem. Foci semel uide munere aduerbi fungit. gnat. Terentianus. Saga (ut fortis decet milites) domini, focique fac uicissim memineris, sed regit a memineris. Ergo & domini regit contra multorum sententiam. Non dicatur igitur ignis est foci, sed in foco &c. Si ternae nomina &c. Noia propria locorum minorum pluralis numeri uel tertie declinationis responsa ad ubi, stabunt in datiuo loco aduerbiorum loci, apud poetas etiam in ablative, quibus additur nomine rus, author regulus Seruus, quem sequuntur viri doctissimi Badi. Nebrissen. & Lanci. exempla datiuui. Sueto. Lentulus getulicus tyburi genitum scribit. Pli. Quoniam spectare antiqui moris supplicium tyburi cooperator erat. Apule. in floridis. Igittu nemo carthaginii proconsul diutius fuit, sic id est sepius nec unquam carthagine dixit, teste Nebrissen. Plau. in prologo cas. Aio hoc fieri in gracia & carthaginii, hic copulatur diuersi casus. Ser. in illud quartum. Tyria carthagine qui nunc expectat, aut chartagine per carthaginum, per aduerbio in loco de loco posuit. Sic Hora. Romam tybur amorem uentosus tybure romam. Hec Seruus, qui dicit etiam aulide pro aulidi ponit, aut per positionem intelligi ibi. Aulide iuraui &c. Idem in Dona. ait Ciceronem antipatos in Philippicis, ubi dixit. Quoniam tu Narbone mensas hospitiu[m] conuomeres. Debuerit enim dicere narboni, inquit Seruus, quem imitanter etiam Niger et Regius. Idem Cicero dixit sycione proficyoni, teste Pasio. de rure. Terre. Ruri sese continet. Colu. ruri morevit. Festus. Fui ruri dicimus, non autem fui rure, quod poetæ non seruantur. Hora. Quinque dies tibi pollicitus me rure futurus. Persi. quoque, sed cum adiectivo. rure paterno est tibi far modicum. sic Colu. Iam eo rure quod pascuo caret potest contineri. Sueto. quoque in Gal. Carthagine noua conuentum agens, tumultuari gallias cooperit, dicatur igitur sum ruri, non sum rure in prosa persertim, quicquid dicat Lanci. Itē pulchre dicimus natus est luci, aut uesperi, & ueni tempore per tempesitum, & sunt aduerbia Terre. in Heau. Nec tam uesperi dominum reuertor. Plau. in amphio. non satis tempore. i. tempesitum. ait Bapti. Pius. Et in Capti. Venturus tempore.

Ibide. Venias tēpori. In Matthēo. Vespere autē sabbati quē lucescit in prima sabbati, uenit Maria Magdalena, & altera Maria uidere se pulchrū, ablatiuus est uespere masculinī generis, ut docuimus in generibus, & intelligit uespere eius diei quē subaudi, dies lucescit &c. Propter genitiū sabbati nō recte dixisset. Vesperi autē sabbati &c.

Quem, quando, per, unde &c. Nomina propria locorū minorum, ubi questio fieret. Per unde quod querit motū de loco, aut per quā querit motū per locū, fungetur munere aduerbiorū in ablativo calu, cum istis appellatiuis rus, & domus, ut unde uenis, responde uenio Gandauo, Roma, Parrhysjs &c, Terē. Timeo ne pater iā rure redierit. Qua iter facies, Roma. Colonia, id est per coloniā &c. sed hic sepius p̄positione utimur propter amphibologiā uitandam. Plau. dixit rure pro ruri, sed rarissime, uerū acta ago, uenio domo. i. dedomo uel per domū. Si per quo ponito quartū. Nomina propria locorū minorū, si questio fieret per quo quod petit motū ad locū, ponet sine p̄positiōe in accusativo cū appellatiuis rus, domus, ut uado Gandaū, Bergas, brugas, nam docemus hēc declinari in heteroclitis, cuius rei egregius est assertor Iodocus Badi. Teren. Ego cum filio rus ibo. Virgi. Ite domū saturē uenit Hesperus, ite capelle. Militiā & humi testat Sulpitius in solo genitiuo ponit pro aduerbijs loci, in alijs capi p̄positionē. Teren. in militiā proficiſci &c. rus & domus & si qua sunt talia appellatiua, solū in singulari carēt rectore, quia uado rura nō dicitur. Ouidi. tamē dicit. Quo ruitis uestras quisq; redite domos. Inficias, inferias, suppetias reguntur nō parent rectore. Compositū nomē nolunt & &c. Dant p̄ceptio nem nostrates, nomen cōpositē figurę nō potest fungi officio aduerbijs, aut carere rectore, ut ait Alexāder, quia non dīcimus (aiunt) Ioānes studet buscoducis, geraldimōti, sed in buscoducis, in geraldimōte. Solorū alexandrīnorū hēc est p̄ceptio, ab alexādro nusq; tradita ſepe enim multo turpius Alexādrīni q̄ Alexander errauerūt. Italos uideo omnes de hac re racuisse, quia montispessulanī studet Neapolī natus &c, non abhorret. uideo in Lanci. Quorū multi ſunt regi lepidi. Certe Regiūlepidū cōpositū est, atq; ideo ex duobus integris dīxi. igīt (nolūt) magis ex aliena ſētētia q̄ mea, qñ Alexādrīnorū ſentētiā ne puer quidē pbauerim. Noīa pfecto maiorū locorū, & appellatiua minorū atq; fluuiorū, montiūq; ppriā nō carēt rectore, qdīcīmus, in flādriā, in urbe, mōte, fluuiō, olympos, tyberi. ad flādriā &c. sed mō plura audies. Barbarus haud ſies &c. Qui dīctis noīb⁹ positionis loco aduerbiō utiſ ut alijs additīs. ſ. p̄positionib⁹, nō mō nō barbarus habetur, ſed ne inelegās quidem. Serui, in illud. Italiā ſato

M ij

Ioannis Despauterij Niniuite.

pfugus Lauinaq; uenit Littora.sic ait.Ars exigit ut ciuitatū noībus ppositionē nō ponamus,reliquis autē ponamus, sed plerūq; usurpant scriptores contrariū.Nam & Cice.Eo die Verres ad Messanā ueturū erat.dixit & hic Maro. Italiā & nō ad italiā.Hec Ser. Omittunt autē poetē sēpe ppositiones,ut libro pro in libro scriptū ē &c.Raphael post metamorphosin dicit non est dicendū.Ouidi.li.i.&c.sed in li.i.multi id nō obseruāt,nec ego.Virg.in Bucco.At nos hinc alij sitiētes ibimus Aphros,Pars scythiā &c.i.ad aphros,ad scythis am &c.Idem sit interim in prosa.Suetoni.in domi.Natus est regio ne urbis sexta &c.Pro in regione.Serui,in illud.iiij.Geor.Hunc qd ubi aut morbo grauis,aut iam segnior ānis Deficit abde domo .ait abde domo.i.in domo,nam si aduerbialiter uellet loqui,domi dice ret.Tale est illud in.iiij.Nō libyq;nō ante tyto.Hec ille.Idem ait.Sed regna tyri germanus habebat.Tyri est aduerbiū.Oui.Sustinet inuidia tristia ligna domo,pro in domo,modico aliud uide mihi qd si domi dixisset,& apud Virgi.uide mihi tyro esse dtūs p a tyro pro a tyrijs,ut Neronē odit Roma.i.Romani.In sacrificiā legiū tharso,p tharsi & in tharso.Valla.recte dicit.Eo domū & ad domū,sum domi & in domo.Hoc inquit,grāmaticū est,illud yō latinitatis & elegantię.Lanci.uir doctissimus astipulaq; Vallę.Quinti.li.v.In domo furtū factū ab eo qui domi fuit.Sulpi.ad Cice.Quū ab Athenis proficisci animo haberē.Liui.de bello Maced.Ablarissa deceffit ad De metriadē.Gelli.xvij.Nauigabamus a Cassiovia ad Brūdusū.plus rima ueterū exēpla ad hanc rēfaciētia reperiunt,ait Lanci.Peto Romā,Niniuen.Brxuellā &c.sine ppositione semper dicas,est em regi men unicū,nunc restat dubiū quod est.

An carentibus rectore iungantur adiectiva.

Noī omnia certe iungi possunt.Sed meus,tuus,suus,noſter,ueſter,& alienus,perferim cū domus,raro alia.Cice.Nōne mauis sinc periculo domi tuę esse,qd cū periculo alienę.Plau.Quid tibi negocij est meq; domi.Ouidiana Phillis.Atc; aliquis doctas iā nunc eat,inquit athenas.Aliter dixit Proptius.Magnū iter ad doctas,pficisci cogor athenas,sine ppositione etiā.Cice.ad Atti.Malo cum timore domi esse qd sine timore athenis tuis.Ex qbus apparet (inquit Lanci.cum Valla)exēplū,domi tuę fungi officio aduerbiū,nō eē aduerbiū.qdā ut eo rure macerrima,humo patuerūt.Ite bene dico cœnauī domi il li^o,huius,cesaris &c.nō autē habito domi lapideq; &c.sed in lapidea domo in dura militia,aspero rure &c.ut notat Badius diligēter.Isti sunt domi,cœnant domi,nō tamē in eadē domo &c.

An siat relatio ad tale nomen.

Recte fieri relationē ad tale nomē testat̄ Lanci. ut s̄lo Ferrarię, q̄ puls̄ chra est. Cice. ad Lentu. Te cū classe atq; exercitu proficisci Alexan̄driā, ut eā cum pace, p̄f̄sid̄ h̄sc̄ firmaris. Lentu. Cice. de Dolobella. Nulla alia confusus laodiceam quę est in syria, ad mare se cōtulit.

Interrogatiua locorum.

Quo ad quem locū. Vbi in quo loco. Vnde de quo loco. Qua per quē locū. Quorsum quē locū uersus. quousq; i. q̄ longe & (ut pueſti loquūtur) q̄ remote, sed pro dicēdis uideamus quid dīſtent. hic, ille, iste, & is.

Hic, ille, iste, & is.

Hic(authore Valla, Philelpho quoq; in quadā epistola, & Calepino, reliquiasq;) significat me aut meū, aut id quod ē ubi ego sum uel habito, aut de quo loquor. Iste significat te aut tuū, aut id quod est ubi habitas, uel de quo loqueris. Ille tertiuū quiddā significat, sed exē plis res ē declarāda. Huic amico meo cum tuo isto familiari magna est cōtētio. Eodē modo, quū tu in p̄f̄sentia sis Parryhisijs, ego yō Ipris, rectissime ad te sic scripsero. Maturiorē sane futurū suspicor tu um in hanc urbē aduentū q̄ in istā meū. Cice. in Antoniū. Remoue paulisp̄ istos gladios, hoc est tuos. Idem in eundē. Tu istis faucibus, istis lateribus, hoc est tuis. idē alibi. Hoc tuū factū dixit, hoc de quo scilicet loquor. notauit hoc Lanci. Plau. Quis est quem uidēmus uenientem pānosum ac squalidū, ille ne est noster Syrus. Pli. Hec om̄ia ad uos ex illa prouincia cōportantur, illinc succi, illinc odores, illinc extremo orbe quæsitę luxurie, opes. Duobus modis conſtruunt̄, demonstratiue & relatiue. Teren. uiden tu illū Thais. Sene. Et qui hoc facit, hic sane prudens appellandus est. Ante qui, quae, quod relatiua melius ponit̄ is, q̄ hic, uel ille, p̄f̄serit̄ in prosa. Lanci. id multis probat, & ante eū notauerat Valla qui dicit p̄ cōpositionē etiā fieri loquutionē, ueluti Quęcūq; mulier adultera, eadē uenefica est. Poete ille pro is ſepe ponit̄. ſic interim etiā ecclesiastici. Si de duabus rebus faciamus relationē, posterius positā per hic, & prius positam p̄ ille, referimus ſic. Petrus & paulus doctū ſunt. hic p̄l̄, ille alex̄, hic ſubaudi Paulus, ille Petrus. Aliqñ iste significat relationē a re. plata Teren. ad hēc mala hoc mihi accidit etiā hēc Andria ſiue iſta uxor, ſiue amica est, grauida e Pamphilo est. Si yō ſiat a ſecunda dicit̄ hic. Virgi. Et uitula tu dignus & hic & quisq; am̄ores. Aut metuet dulces, aut experiet̄ amaros. Aduerbia ex dīctis p̄nominibus deriuata, idem differentię ſeruāt, ut hic, huc, hac, hinc, ubi ego ſum &c. iſtic

M ij

Ioannis Despauterij Ninuitie.

ubi tu illuc, ubi ille &c. eo ad eū locū. si igitur ad te scribā cōfumuis a me distiteris, male dico. siquid illuc est noui fac scia. illuc pro ubi tu es quia dicere debui istic. Cice. Curioni. Putares ne unq̄ accidere posse, ut mihi uerba deessent, nec solū ista uestra oratoria, sed hęc etiā le uia nostratia, hoc idē in aduerbijs seruat, dices ad Lentu. Qui istinc ueniunt, aiunt te superiorē esse factū. i. qui ab ista prouincia, in qua agis, ueniuunt. Idem ad Vale. Ibī malis esse ubi aliquo numero sis, q̄ istuc ubi solus sapere uideare. Poetę hic pro illūc sēpe ponunt, ut nos rat Serui. illuc. hic illius arma, hic currus fuit, hic pro tunc aliquando capi, ut hic ego illū contēpsi p̄e me, sed aduerbia tēporis non capiuntur pro aduerbijs loci. Cice. Iste pro hic posuit ait Calepi. Tu elegantiam iam a nobis data seruato. Omnia ferme interrogatiua capiuntur aliquādo relatiue, aliquando etiā infinite, ut Vado Gandaū quo tu. habito ubi & loānes, iuit nescio quo, & elegāter sic loqmur etiā per nomē. Pli. Tum mihi nescio quis in aurem insuffravit. Cice. Cum p̄cepta nescio quę discipulis suis palā tradidisset. Seneca. Paulū nescio quid uisus est balbutire.

Aduerbia ad locum.

Quo doctior & quo. i. ad quid. Et quo pro ut, & quo ad pro donec cōdiu, quousq; & quo ad eius una dictio patuerūt. hic quo significat ad quē locū, & ad ipm respōdētur aduerbia huc, istuc, illuc, intro, foras, eo, eodē, alio, aliquo, ultro, citro, peregre, usq;, nusq;, quoq;, & si quid aliud sit, a quo supra, infra, ut quo abis, quo aufugis. Quidam putauerūt non dīci, at hic & in pluribus ineptiunt. Venias huc, aut ueniat istuc. huc, id est ad me quod pro ad domū mēa recte ponitur & frequēter quidē, ut notauit Lanci. Teren. in An. Egomet cōtinuo ad Chremetē, id est ad domū Chremetis. Idem. Eamus nunc intro. Idem. Exi foras scelestē. i. quod pueri dicūt extra, p̄ hoc male dicit foris, ut pro illo intus. Lanci. notauit intro pro intus capi apud Sene. & Cato. sed non est imitandū, quia forsitan mēdose scriptū. Necq; dicitur ad foras, in foras, ut argutuli quidā per Dona, pbare uoluerūt nihil certe nouerūt p̄tēter scholastica quedā sophistickamentula. dicit autē Dona. Intro eo, foras eo, de intus autē & de foris sic non dicit, quō ad foras uel in foras, nō em̄ sensus est quō dicitur, ut sit hoc interrogatio. deinde subdat respōsio, ad foras, in foras, sed ut extēporarie, & pulchre quidē. Respōdit Franci. Laurenti. discipulus meus. sic intelligit de intus & de foris, sic nō dicit quō, id est quēadmodū nō dicitur ad foras, in foras. sic in quō nihil interrogationis reperi, licet interrogatiue imprimitur & scribat ab ignarisi. ut autē deintus male, ita etiā dehinc, deillinc, quia dehinc ordinis est non loci. & abhinc

tēporis est non loci. Annotemus obiter quē Lāci. censet barbare dī
cī, līcer doctī quidā p̄ triuiales decepti posuerint, & sunt hēc. Vtrobī
(est tñ titulus, si reēte mem̄ utrobi in. ff.) utrīnde, alter ubi, alter unde,
alterinde, neutrobīq; neutrīnde, nullo, nulla, utro, utra, nulliūde, alte
utrobi, alterutrīnde, utrīnde uis, utrīnde &c. ultro, citroq;. i. huc & il
luc. Quinti. Iuuenis solet ultro citroq; cōmeare. Jungūt etiā ybo qes
tis. Cice. Multisq; uerbis ultro citroq; habitis, ille nobis consumptus
dies. In euan. Homo quidā peregre proficisciēs uocauit seruos suos,
id est in peregrinationē, significat etiā in loco. Plau. quia nos eram⁹
peregre, turatus est domū. Et de loco. Idem. Herus aduenit peregre,
id est de peregrinatiōe. Ibis ne eo quo ego: nō. Immo alio. quo igit.
aliquo, sed nihil tua resert. quo supbię. i. ad quā supbiā. sic eo luxurie
ante patuerūt. Nusq; usq; etiā significat in loco. forsitan etiā de loco
& per locū. hoc pro huc. illo. p illuc uetus fuit, teste Seruio. in. viij.
xenei. ibi. Hoc tūc ignipotēs cōelo descēdit ab alto. id est huc tū. Plau.
Neq; isto redire his očto possum mēsibus. i. istuc. Si dialogū uel co
mōdolā quis uelit cōponere, comice loquač, ut istuc noui p istud,
isthēc, isthic, isthūc, isthanc, isthoc, hicce, ifce &c. Quibus oratores uix
unq; utuntur, ut notauit Calepinus.

Aduerbīa per locum.

Qua hac, istac, illac, ea, alia, aliq; quaq; recta, subtus, significat ad locū
in loco, & p locū. ait Lāci. Terē. Seq;re me hac ocyus. Plau. Is derisūt
est q̄q̄ incedit oībus. Terē. Cur nō recta introisti. i. p rectā uā. Cice.
recta uenit ad me, bene dīcis, etiā q̄ uā ibis, et respondet regia publi
ca. In li. numerorū. Via regia gradiemur siqua, nequa, nunqua &c.

Aduerbīa in loco.

Vbi hic, iſſic, illic, ibi, alibi, alicubi, nullib; apud Beroal. & Policianū
notauit, intus, foris, ibidē, ubiq;, sic ubi, & ab ubi cetera passim, vulgo
nusq; pegre. Virg. Vulgo nascei amomūt, i. serme ubiq;, uulgo dicit
id est ferme ab oībus, p q̄ ineptuli dicūt cōiter. dicit passim poma ias
cent sub arboribus. i. hic & illic q̄st p passus. Laſtā. Nō satis pprie ce
pit, p undiq;. ait Valla. supius & inferius ponunt hic a Nigro & Pe
rot, atq; Lanci. Sulpitius dicit infra, supra q̄ magis ad locū significat,
ut ait Lanci. uir in rebus grāmaticis diligētissimus, dīces Pliniūt pos
nere aliubi, p alibi. Quod Vir. i. Geor. sine dubio posuit. In episto, il
lustriū uiror; semp aliubi uideo im̄p̄ssum. Interib; p iterea. Gellianūt
est, & elegās. ubi primitiue speciei ait Nebris, qa occulta est eius deri
uatio. Ne dicas interius, qa habet intus, ut q̄sq; & quilibet ita diffe
runt ubiq;, ubilibet, ubiubi. i. ubicūq; &c.

Ioannis Despauterii Niniuitæ.

Aduerbía de loco.

Vnde aliquid significat quo iure, ait Lanci. Virgi. Vnde etiam templo triuie lucisq; sacris Cornipedes arcetetur equi, aliquid ponit cum noie. Idem. viij. Qui genus unde domo. i. ex qua domo. Q. Sidonius. hec relinquamus, id est unde causa sermocinemur. i. a qua causa, ponitur relative. Virgi. Inferretq; deos Latio, genus unde latini. i. a quo lassatio. sit enim aliquid ad nomine relatio per aduerbiū, quod quidam negaverunt, ait Lanci. Cice. pro Rabirio. Venire in eum locum ubi paredum est. Virgi. lib. vi. Dirigite in lucos ubi pingue diues opacat Ramus humum. A predonibus, unde emerat se audisse. i. a quibus emerat. Hora. Contra leuini. Valerius genus unde superbus Tarquinus. i. a quo. Cice. Nostri fundum quo uenimus. i. ad quem, sed ad nos redeamus. Vnde redditiua habet aduerbia hinc, istinc, illinc, intus, foris, intrinsecus, extrinsecus, utrinsecus, forinsecus, nusquam, inde, peregre, & quem ab unde sunt, unde, undeliberat, aliunde, sicutide &c. Itē ipsu[m]ne, ferne, non d[icitur] esupi de inferius, stirpitus, huanitus, radicitus. Hora. Mulier formosa superne. Luca. Defendit titarellus aquas lapsusq; superne. Cato. Utrinsecus cuppa materia ulmea, aut fagina factura. i. tam ab exteriori q; ab inferiori. Forinsecus legitur apud Pli. Cœlitus, id est de cœlo. Cominus eminus etiam ad locum significant.

Aduerbía locum versus.

Quorsum quod Sene. dixit quorsus. i. quo uersus, quem locum uersus, respondemus horum, istorum, illorum, sursum, deorsum, antrorum, non cum ratione antrorum, sed dextrorum, leuorum, sinistrorum, retrorum, aliorum &c. quoquouersus. i. circa circa rōne habita a centro. Colu. li. xi. Si uigintiduo quoquouersus inter quaternos pedes uinea erit.

Aduerbía usq; ad locum.

Quousque, hucusque, hactenus &c. Lanci. dicit hactenus secundum Serui. dicunt una pars oronis, significat huc usque, sunt etiam hec temporis aduerbia uicatum, hostiatum &c. etiam aduerbia loci iudicari possunt. Apule. Quum regionaliter uideant pestifera, id est per regiones. Quem precepimus diligenter notanda, quia in his pueri sexagenarij turpiter peccat ut ubi uadis, ueni per, hic habitat uersus templum diui petri, pro apud uel circa, premodum per quousque &c.

Datiui regim en.

Mnis datiuus regitur generaliter ex uia acquisitionis. & rectius, per iuuuenium utilitate, ex uia uoluntatis doctissimorum, iuxta regulam. Querenti vires sit pro rōne uoluntas &c. Idem dicit

tur de ceteris casibus datiuī, accusatiū & ablatiū, q̄sdā regulas obīc
oblatas declarauimus, eas nō repetimus, sed qd reliquū est, ut possū
mus, breuissime absoluemus, nihil tñ quod utile iudicabīt omittētes
Iamiam o adoleſcētuli diligētissime aſcultādū, nam uariarū cōſtru
ctionū adytū ingredimur in hoc datiuī regimine, pulcherrimā gerū
diorū, infinitū orū, supinorū, & participiorū labyrinthū, cū alijs nō
pœnitēdis in accusatiū regimine manifestaturi, neq; qppiā aſpnabi
le in ablatiū regimine tradituri. Mox in nono capite op̄is nostri cō
ſtructionē, ſiue (ut rectius loquar) grāmaticā partiū ordinationē ſub
dituri cū oratorijs elegātijs, neq; omitteſ reciprocōrū traditio.

REGVLA .I.

Fixa dabunt ternum ſubſtantiuo mediante

Verbo, quod per habet contingit ſæpe resoluti.

Omne nomē ſubſtantiuū pōt regere aliud ſubſtantiuū in dīo, mediāte
uerbo ſubſtantiuo habēti uim ſubſtantiuī, & uerbū ſubſtantiuū resoluti
tur in uerbū habeo, & ſunt oratiōes huius regulę multū elegātes, qā
lepidius dixeris, eft mihi liber q̄ habeo librū, uelle ſuum cuiq; eft q̄
quiſcq; habet uelle ſuū. hic eīn panis cibarius eft ille pcerū. Virgilius
Sunt nobis mitia poma, Castaneę molles, & p̄ſſi copia lactis. Eft mi
hi nāq; domi pater, eft iniuſta nouerca. Sunt mihi bis ſeptem pſtantī
corpore nymphē. Ludite ſecure qbus eft eſ, ſemp in arca. Hora. Vos
qbus eft uirtus muliebrē pellite luctū. Indotata mihi ſoror eft, paup
cula mater. Dic etiā, eft mihi bene, eft mihi melius. i. bene ualeo &c.
Liber eft Ioānis. i. pertinet ad Ioannē, liber eft Ioāni. i. Ioānes habet li
brum, etiā forſitan ſi nō poſſideat. Sum tibi pater. i. sum pater tuus.
Sum tibi loco patris. i. tu cura mihi eft perinde ac ſi eſſem pater. Ec
clēiaſticis relinquitur. sum tibi in patrē &c.

REGVLA .II.

Ternum pro quarto, aut ſexto cum præpoſitūris •

Ponimus, id clamor cœlo, compellere hibisco,

Omnibus hīc ſtatur. uel ab oībus, at mihi ſtatur,

Aut a me, dīci uix credunt, nam generalem

Paſſiuæ vocis impersonale receptat

Actū, ſeruitur mihi ab omnibus, hoc bene dices

Matthæum legitur, penitus ſpreuere periti.

Attamen hoc pacto Plautus ſcripſiſſe uiidetur.

Datiuus ponit ſepe pro actō uel abltō cū p̄poſitione ad, uel in, cum

N

Ioannis Despauterij Ninuitem

accusatiuo, uel a uel ab cū ablatiuo, ut it clamor cōelo .i. ad cōolum.
Tu es mihi uisus. i. a me. Virgo incognita uiro. i. a uiro datus mihi,
id est a me, diuersum sensum habet ab eo quod est datus mihi ut eū
casum habeat ab accusatiuo, ut do tibi.

Datiuus pro accusatiuo cum præpositiōne.

Primo itaq; datiuus ponit p actō locali. Virgi. It clamor cōelo. i. ad
uel cōelū, inferretq; deos latiū. Cōpellere hibisco. i. ad hibis
scum. Obuertūt pelago proras. i. pelagus uerius uel in, aut ad pelas-
gus. Id frequētissimūt est apud Virgi. teste Seruio. Eū casum Sergius
uenerabilis grāmaticus nō datiuū uocat, sed octauū casum, ait em
in Donatū. Nōnulli adiūgunt octauū casum, qui sit quū quod per
accusatiuū cū ppositiōe possumus dicere dīcimus per datiuū sine p
ositione, ut clamor it in cōelū, & it clamor cōelo, ut subeūt ad mu-
rum, & subeūt muro. Hēc Sergius, qui nō tam suā q̄ aliorū enarrat
opiniōnē. Parui certe refert an datiuus sit, an octauus datiuo nuncq;
abslimilis applico littori & ad littus &c. Secūdo datiuus nō loca-
ponit loco accusatiui cū præpositiōe ad uel in, quē quidā datiuū per
celebres quidā dixerūt esse aduerbiū, quia datiuū naturā nō uidetur
hēc, ut risui laudi, uitio ludibrio, auxilio despeūtui, ostētui, uisui &c.
adiungit datiuus rei acquirētis per regulā sequētē. Subiectā exēpla
Diomedis. Curē mihi est doctor, miseriē mihi est labor, morē illi sūt
gloriē mihi est patria, infamiē mihi est amor, uitio do hanc rem, testi-
monio tibi sum, auxilio tibi sum, presidio, cōsilio, cōmodo, gaudio
mihi est aduersariuſ, bono mihi est ueritas, argumēto mihi est pro-
bitas, muneri tibi do librū, pignori do uestem, oneri est mihi hēc res
cordi mihi est amicitia, dolori & terrori mihi ē iudiciū, honori duci-
tur apud nos hēc res, usui sum tibi, risui mihi est hoc, risui hominē
habeo, despeūtui hominē habeo, questui mihi ē hēc res. hēc Diome.
sic. Oribus sua lana decori est, id ē ad decorē, uenio tibi auxilio. i. ad
auxiliū, sum tibi usui. i. ad usum, hoc ē ad utilitatē sum tibi utilis, na-
tus sum laudi, opprobrio, ludibrio, ornamēto, ostētui, soror mea da-
tur tibi nuptui. Perdit⁹ filius est patri dedecori. sum tibi cōtemptui,
Plau. in menēch. Bene merētē tibi habes despicatuſ. Cano receptui.
Plau. in eadē scēna. Aliā post hac inuenito quam habeas frustratui.
Hora. Nec timuit sibi ne uitio q̄s uerteret olim. Accingo me operi,
uel ad opus, parāt se bello, do tibi hēc rē doti uel dotē. Plau. in Tris
nūmo. Est ager hic nobis sub urbe, eū dabo dotē sorori. Itēsum tibi
scandalū & scādalo. Hiero. Sicut em absindēdos & eradicādos insi-
deles, ac p̄sidos hoīes q̄ scādalū sunt corpori ecclesię, dñs p̄cepit, lites

re tuę fuerūt mihi uoluptati. Salus tua est mihi curę &c. Nūc uidea
mus ubi dūs ablatiui cū p̄positiōe locū obtinet, ueluti dilectus deo
p̄ a deo, in sum lectiōi, p̄ in lectione, infixus pectori, p̄ in pectore, ubi
Virgi. carminis grā p̄positionē omisit dices aenei. iiii. H̄erēt infixi pe-
ctore uult. Ibidē. Placido ne etiā pugnabis amorī, p̄ cū amore. Mō-
tibus in nostris solus tibi certet amyntas, p̄ tecū. ipar cōgressus achil-
li, p̄ cū achille. & nec cernit ulli, p̄ ab ullo. Et despectus tibi sum. i.a
te. Cice. nō despero pbatū iri Varroni. i.a Varrone. His p̄libatis in
sola impsonaliū passiuę uocis cōstructiōe, nobis est elaborādū.

Impersonaliū passiuę vocis constructio.

Verborū qddā p̄sonale, qddā impsonale. Personale est qd, p̄ sensu
p̄ficiēdo regrit ntī uel actī ante se exp̄sse uel intellec̄t, uel aliquid
loco horū, ut insit, fore. Impsonale est qd personā secū gerit, nec indi-
get ntō uel actō a fronte, ut oportet, stat, & dīci ab in. i. ualde, q̄a sine
p̄sonis mīnime intelligit, sic dīci do. fīssimi, licet alij dicāt ab in. i. si-
ne &c. Verborū impsonaliū qddā actiuę uocis, & definit ī t, seruatq̄
formā tertię p̄sonę singularis, ut interest, intererat, interfuit &c. sed ta-
le uix ullū est impsonale merū, q̄a semp uideāt aliq̄d h̄e loco ntī, ut
ān notauimus. Quoddā est impsonale passiuę uocis, & terminat
in ur. nā sile est tertię p̄sonis singularibus passiuorū, de hoc nūc est
agēdū. de his igīt daīt h̄ec regula. Impsonalia passiuę uocis aī se re-
gūt abltī mediāte p̄positiōe a uel ab, uel dīmī sine p̄positiōe p̄ ablati-
uo, dūmodo is casus generalis fuerit, nō priuatā significās p̄sonā, ut
statur omnibus uel ab oībus, post v̄o regūt casum suorū uerborū,
pter forsitan actī. Martialis. Non bene crēde mihi seruo seruit amic-
co. Sit liber dīs qui uolet esse meus. Cice. ad Lentu. Eius orationi ue-
hemēter ab omnibus reclamatū est. i. omnes reclamauerūt. Et q̄q̄ a
te quidē cumulate satissit mihi. i. oībus meis. ait Lanci. Istud exēplū
est cōtra Nebrissensem dicētē impsonale non regere datiuū uel ab-
latiuū nīl significant omnes. Serui. in illud. Non equidē inuideo mi-
ror magis undiq̄ totis Vſq̄adeo turbat agris. dicit melius dicitur
turbat q̄ turbamur, quia impsonale ad omnes pertinet. itaq̄ turbat
id est oēs turbant. Hic Seruius reprehēdit a Nebrissensi duobus mo-
dis. Priore quidem quod legerit turbat, licet cum Quintiliano, quia
ut ipe Seruius fatetur, in antiquis codicibus habet turbamur, quod
certe rectius ponere t̄ turbat, quia testibus Diomede, Prisciano &
alij impsonalia passiuę uocis, semp declarant actiuę, ut statur, omnes
stant. legitur, omnes legūt. ita turbat. omnes turbant, non autē omes
turbantur, ut male dicit Seruius. Secūdo ab actiuis nō formātur im-

N ij

Ioannis Despauterij Niniuſte.

personalia passiuę uocis, sed a solis neutralibus uel datiuum, ut propriū casum regētibus, ut declarat cōtra Priscia. & alios Nebrisſensis ueluti itur, statur, sedeſ, surgit. Nam amāt, legīt & similia apud solos grāmaticos lēgitur, ſiquis repererit apud poetas, historicos uel oratores proferat. Etem apud Virg. æne. i. Quur dextrā iungere dextre Non datur, & in. xi. Coeāt in ſedera dextra Qua datur, passiuū est datur, & habet infinitiuū pro ntō, ut iungere daſ qua datur subaudi coire. Multa eiusmodi adducit Nebrisſensis, addens idē uerbū posse eſſe actiuū & neutrū, & ab neutro formari impſonale. nam uindico ad te, diſputo & ago de hac re, ſic cōtēdo magis neutraliter q̄ actiue ſignificant, hinc uindicat, diſputat, agitur, cōtēditur. ſic doceo de hac re, hinc doceſ, ſic nocetur, parcitur, eſt, bibit, apud Plau. in Pe. Tiz bi luditur, ait Persi. Timeſ, caniſ receptui. Lanci. legitur. i. lec̄tio fit, q̄ expositio mihi nō fatis, pbatur, ſed potius legit. i. omes legit, quāq̄ autē impersonalia generalē actū dicāt, tamē legitur p̄ datiuū uel ab latiuū reſtrīngi, quicquid dicat Nebrisſen. Tacitus. Trepidabat a ceſare, ideo dixit credūt quidaſ. uix recte dici, ſtatur mihi uel a me. Cice. lib. iiij. epi. Quū ad me additū eſſet ab ijs qui dicerēt a ſe intollerabili tributa exigi. Et lib. vi. ad Trebianū. Nihil eſt a me inſeruitū tēporis cauſa. Et lib. xiij. ad uxorē. Minus eſt erratū a nobis cæſar lib. iiij. de bel. gal. Quū ab hostibus conſtater & nō timide pugnaretur. Et lib. v. A nobis reſiſtitur. Tulli. i. offi. Occurrīt autē nobis, & qdē a doctiſ & eruditis. ſic Liui. & plures, & fere a neutrīs. Careo, uapulo, gaudeo, & que passiuę ſignificat impſonalia in tur nō faciūt. Poteſt, poteraſ &c. in diſſuetudinē abierūt. Amatū eſt, amatū ſuit &c. Diſtiones ſunt nō oratiōes, ideo ut diſtiones ſcribātur ait Sulpi. Incipit, placet &c. Impersonalia in tur nō faciūt, ait idem. ſatiffit imperfonale eſt huius regulę, ut noceſ &c. Dolobella Ciceroni. ſatiffactū eſt a te, Sene. epi. Ixxxv. Sapiēti noceſ non a paupertate, nō a dolore. Cice. aſ Atti. Mihi yō deliberatū eſt. Impersonalia ornatus cauſa, & interim neceſſitatī inuēta eſſe declarat Lanci. Dicta conſyderāti, patet impſonalia poſt ſe regere caſum ſuorū uerborū, ſed dubiū eſt an dicamus Amaſ deū ſi non, ut oēs ſatētur, conſtabit Alexandrū eſſe huius erroris prēcipiuū aſſertore, dicentē. Que ſine pſonis ſunt atq̄ gerūdīa iunges. Si tamē a uerbo quod tranſeat illa creabīs, Matthēū legit, pſalmos erat ante legendū. Quicquid doctiſ placet, non poſteſt mihi diſplicere. q̄uis igit magis laudē ſic loquentē, pſalmi ſunt legendi, Mattheus legit, q̄ ſic pſalmos eſt legendū, mattheū legit, utroq̄ tam modo locutos eſſe doctiſſimos oſtendā, ne iniuste ſemp uītupe tur Alexāder ab ſe multo indoctiōribus. Plau. in Aulu. ubi megas

dorus dicit de euclione. sed ubi hic est homo. Abiit, neq; me certior
rem facit fastidit mei, quia uidet me suā amicitiā uelle, more homi-
num facit. Nā si opulēto sit petitū paupioris gratiā. Paup metuit cō-
gredi, p; metū male rem gerit. Idē, quādo illec occasio perit, post sero
cupit. hēc Megadorus. in quē locū Ioānes Petrus Valla Placētinus
uir citra cōtrouersiā doctissimus, sic ait. Impsonale uerbū est petitū,
sit ergo aduersus Prisciani sententiā. Verbū impsonale passiuē uocis
hoc modo casum exigit uerbi actiui unde descēdit, quod mītis alijs
locis, tam oratorū q; poetarū posset comprobari. hēc Petrus Valla.
Ceterū Lanci. nītitur excusare, sed mihi sane nullo pacto probat ex-
cusatio. Nam manifestū est sensum esse, si opulēto, id est ab opulento
sit petitū gratiā pauperioris, id est si opulētus petat gratiā pauperio-
ris, pauper timet cōgredi, id est inire gratiā diuītis, quod patet ex eo
quod p̄cedit, quia uidet me amicitiā suā uelle. Lanci. dicit petitū esse
nomē pro petitio, & ab eo regi genitiū paupioris, & opulēto dati-
uum esse pro ab opulēto, & gratiā regi a congregredi a tergo. Et sensus
est. Si petitio paupioris. i. de paupere uel in pauperē sit ab opulento
ut pauper tūmet cōgredi gratiā, sed nugas agit, ut mihi uidet, quia pe-
titū paupioris durū est, & cōgredi cum actō, nūsc̄ legi. ideo placet
Valla Placentinus. Quid q; gerundiū impsonaliter sumptū, cū ac-
cusatiuo reperi, ut notauit doctissimus uir & amicus nōster Nicolaus
laus buscoducēsis artiū insignibus liberalium dignissime decoratus
Virg. ænei. ij. Fando aliquid, si forte tuas puenit ad aures Belidē no-
men Palamedis et inclyta fama. Fando aliquid. i. cū dicit aliquid, aīs
dum dico, ut ait Seruius in principiū. ij. ænei. Ibi quis talia fando &c.
Qz autē dicimus, & etiā ut mihi uidet impersonaliter, Psalmos erat
ante legēdū. author est Serui. in illud. x. ænei. Cui Iuno illachrymās
quid si que uoce grauaris Mēte dares. grauor inquit, id est grauiter
fero nō nisi per actū utimur, ut si dicas aggrauor aduētū tuū, id est
grauiter fero, grauor p̄sentia similiter etiā actō casu utimur, quū uo-
lumus absoluta facere locutionē, & per gerundiū modū aliquid dis-
cere, ut petendū mihi est equū, codicē, byrrhū. Hinc Virgi. Pacē tro-
iano ab rege petendū. Nam si dixeris petēdus est codex, iam nō per
gerundiū modū sed participialiter loqueris. Hēc Serui. Et prius, qui
dem uerū de gerūdio, posterius falsum, nam petēdus est codex, ut sit
sensus, oportet petere codicē. gerundiū, aut gerūdiū, ut docet Val-
la, & quicūq; eū sequuntur. Qz autē gerūdiū nī casus regat actū, pro
opinione Serui, pbat Lanci. Varro. Faciēdūq; septa secreta ab alijs
& li. ij. Colligēdū eas in uas aliqd. & li. ij. Frenos suspēdēdū, & alibi
in fœtura dandū potius hordeaceos panes q; triticeos. & lib. ij. Sins.

N ij

1221
Ioannis Despauterij Niniuite

gulis ubi pariūt faciēdū horas quadratas. undiq; subaudit̄ est. nam nominatiū casus esse petendū in Virgilio probat Nebrissen. Quia in dum gerundiū sine p̄positione non ponit, participiū igī (inq; Nebrissen.) aut nomē est petendū, aut uerbū infinitū, quale in rū futurum apud Gel. nullo autē modo gerundiū, nō situr Nebrissen. eua dere laqueū e Virgilio sumptū, ne cum Alexādro, aut Seruio dicat Psalmos erat legendū, sed eius euasio parū est efficax, quia iam manifestum esse opinor gerūdia nominatiū casus actiuorū uerborū re gere post se accusatiū, & ante se datiuū uel ablatiuū cum p̄positiōe a uel ab, quia impersonalia sunt. Vnde sequiū impersonalia nō carere gerūdijs, contra quorundā doctissimorū sententiā. Aliquādo ramē uidet̄ impersonale accusatiū post se regere, nec regit tamē ut speciale casum actiuorū. Nam apud Virgi. uultū sermone mouetur, synecdoche est. Et apud Pomponiū Melam nomē pro aduerbio. Ad An conam transitur Rauennā, Ariminū, Pisaurū. Item apud Virgi. lib. v. Tum yō in curas animū deduciū omnes. Serui, ait græca figura, ut mentē Iesu. Cice, in offi. Si existimabīt coniunctā cum iusticia sapientiā, hic mēdose legitur existimabitur pro existimabimus ait Lācilo. sed miror cur hoc dicit, nam si existimabitur impersonale, non reget tamen accusatiū, quia intelligi infinitius esse. Impersonalia Lancilo. docet aliquādo esse causa ornatus inuenta, interdū causa necessitatis. Volo a me amari. Prisci. dicit esse impersonale, si plenus sit sermo & significetur, uolo amare, sic uolo a me scderi, id est uolo sedere. At raro sic loquimur, ut opinor, uolo petrū amari a me, id est q; Petrus ametur, passiuū est. Ninguitur, pluitur pro dū nix, aut pluvia generatur, apuleiana sunt, & ita differunt ait Lancilotus a pluit & ninguit.

REGVLA. III.

Acquisitive si ponas uerba, datiuū.
Iis dato, grāmaticē oro doceas mihi prolem,
Casus cōmunis ferme omnibus esto datiuus.
Est tamen & proprius, uelutī natī fore sumq;
Et facio si nil mutauerit, ad quoq; sāpe
Et con quis addes hēc & conformia necnon
Aduersa occurro, faueo, studeo, medeorq;
Blandior, auxiliōr, famulor, sed dat iuuio quartū.
Pareo, prāsideo, noceo, pugno quoq; parco &

Gratulor, & quorum uix regula certa, quibus do
Contingit, restat, placet, euenit, accidit & fit.
Sufficit, & constat, liber, & liquet, & dolet, adde
His uacat, & conduceat, & expedit, & licet atq;
Conuenit & prestat, sed dicio pertinet ad me
Attinet & spectat recte coniungimus isti
Relliquias dandi casus bene prosa recludet.

Omne uerbū acquisitiue positiū, hoc est sic ut per ipm quis cōmodi
tatē uel dānū, aut quid simile acquirere significet, regere pōt casum
datiuū eius rei quę acquirit, aut cuius causa, uel pro qua, aut pp̄ter
quā aliquid fit, ut doce mihi petrū.i.ad petitionē mēā uel propter
me &c.sic em̄ serme declarat dtūs qñ est omniū fere uerborū casus
cōmuniſ, quorundā tñ est casus pprius, ut blādior tibi &c.Vix aut
est uerbū quod nō possit interdū regere dtm dū exponit, ut dixim⁹
Quādā autē cū actō regūt dtm nō oīno ut casum cōmuniſ, nam ali
ter significat dtūs, cū dico, do tibi panē, & aliter dū dico amo tibi Ca
tharinā, ideo subiectā quę cū actō serme petūt datiuū. actūs aut est
qui in passiua cōstrūctione sit ntūs, datiuus qui illīc manet immuta
tus, ut do tibi panē, datur tibi panis.

Cum datiuo accusatiū regentia,

Primo igit̄ actū cū dtō regūt uerba cōparandī, ut cōparo Virgiliū
Homero, quod etiā cū ablatiuo per p̄positionē recte sic dicitur, cō
paro Virgiliū cū Homero, & fit minoris cū maiore cōparatio poti
us q̄ cōtra(ait Valla) Aequo & equiparo nōnulli putauerūt huc p
tinere, qd' uerū esse nō credo, quia nōdū legere potui equiparo, uel
equo te illi, sed bene equiparo magistrꝝ uoce, equo te in hac r̄ad est
sum tibi equal⁹ Philel.li.xij.epi. Hac in re equabo te, uel fortasse etiā
supabo. Cic. Nemo est qui me factis equiparare queat. Virgi.in bu
co. Nō calamis solū equiparas, sed uoce magistrū, Ideo nō pbatur a
multis Alexāder dīcēs. Prēdictis eq̄parātes, eq̄quare etiā significat cō
tinuare, et tūc dtūs iūgit. Vir. Fœlix sī p̄tinus illū Aequaliter nocti lu
dū, sic equo domū solo. i. penitus destruo & deīcio. Secūdo dādi
uerba, ut dono tibi equū, qd p̄ abltm dicere potes. ponēdo datū in
ablō & accipitēt in actō, sic dono te equo, q̄ orō tota est elegās. simi
lem habet constructionē imptior, qd etiā imptio dīcit, & e seruat nō
a, ut imptior tibi librū uel imptior te libro. Terē. in Adel. Sed quur
cesso herā his malis imptiri. Idem in Eu. Plurima salute Parmenonē

N iij

Ioannis Despauterij Niniuite.

suū sūmū īmp̄tū gnato. Dicimus etiā īmp̄tior tibi de hac re, ut probat Macinēl, ex quo plurima sumplimus, & partior uinū īn socios. Virgi.lib.i.xnei.Socios partī in oēs Vina &c.i.diuīdo is.it,uel par tem facio, aut distribuo. Plau.in Ali. Hanc quā nactus sum p̄dā cum illis partiā. Salu.Prouincias inter se partiueraūt. Dicimus enim partio actiue uel partior deponētaliter, sic īmp̄tio uel or. Cice. Huic rei aliquid tēporis īmp̄tias, id ē īmp̄endas. Donamus gratis cū actō & dītō ait Nebris, donamus prem̄ aut beniuolētię gratia cum actō & ablō, ut dono te ciuitate, id ē efficio te ciuē, damus quoctūq; modo, do tibi rem dono. i. dono tibi rem. Virgi. Fistula damcetas dono mihi quū dedit olim, do tibi epistolā utferas ad aliquē, do ad te epistolā ut legas. Cice. Dedi illi ad te literas. In quibusdā hēc differētia non est, ut scribo tibi & ad te, sic respōdeo & mitto. Pli. Quū ad eos breuissime respōdissem, & significat posteri⁹ dicere, etiā significat cōuenire & parē esse cū eadē costrūctiōe. Pli.li.xxxvi. Structuram ad normā & libellā, & ad ppēdiculū respōdere oportet. Virgi. Dīctis respōdent cetera matris. i. cōsentient & cōformia sunt. Cice. in Tuscu. Nec tamē si q magnis īgenijs in eo genere extiterūt satis grecorū glorię respōderūt, id ē accesserūt uel pares fuerūt. Hieron. ad Furiā. Et qbus nati sunt liberi suo generi respōderūt. i. similes fuerunt. Virg. Illa seges demū uotis respōdet auari Agricolę. i. satissimacit Idem li.vi. Cōtra elata mari respōdet Gnosia tellus. i. respicit & contra posita est. Cice. treb. Cui quidē amorū utinā ceteris rebus possim amorem certe respōdebo. i. satissimacit uel par ero, do tibi panē a pistore non inepte dīci. Plau. in capti. Sequere me, uiaticū ut dem a trapezi ta tibi. eadē opa a p̄tore sumas syngraphū, do tibi cōsiliū. i. consulo tibi. Idem in Epid. Si ēquū sit me plus sapere q̄ uos, dederim uobis cōsiliū cautū quod laudetis, do te morti. i. interficio te. Idē in merca. Mē toxicō morti dabo. Do tibi operā. i. ausculto te uel sollicitus sum ad te iuuandū. Idem in cap. Do tibi operā si quid est quod me uelis, do operā pecunię. i. studeo. do rem memorie. i. cōmēdo, trado, uel scribo. Gel. Cretēses quoctū prōelia īgredi solitos memorię datū est. Teren. do pro offero & obn̄cio capit dīc̄s in Ecy. Profectio hoc sic est, ut puto omnibus nobis, ut res dant seſe, ita magri atq; humiles sumus. do tibi fidē. i. promitto, habeo tibi fidē. i. credo. Teren. in Ecy. Si mihi fidē das te taciturā, dicā. dabo rem paucis. i. breuiter dīcam. Terē. in Adel. Da te mihi. i. accōmodo te meę uolūtati. do p̄c̄nas. i. punior. do ueniā. i. cōdono, ignosco. do me in disciplinā. i. studeo. Ambro. Sed relictis oībus in disciplinam se p̄pheticā daret. Plura scribūt de hoc uerbo grāmatici, sed nobis sufficiūt nūc dicta. red-

do etiā significat do, ut redgo tibi literas quas mihi Cicero ad te des-
dit, significat etiā facio, ut redgo te certiore, & p̄ducere, reponere, sed
& regit datiuū cum actō, ut resigno, repēdo, refero &c. Tertio im-
perandi, iubendi & phibendi uerba, ut interdico tibi aquā. Iustinus
lib. v. Cui paulo ante omnē humanā opem interdixerāt. Sene. li. epi-
sto. lxvij. Interdices mihi inspectionē rerū naturae. Oui. lib. vi. meta.
Cui quōd. i regia coniunx Orbē interdixit. Sueto. de Nero. Et cum
interdixisset ulum Amethystini ac tyrii coloris, p̄clusit cūctos nego-
ciatores. Sene. lib. iiij. de ira. Si iubes eſtar statim illi domū meā inter-
dicā, sed frequētior usus est ut post datiuū iūgaſ abltūs, & significat
maxime prohibere, ueluti interdico tibi aqua & igni. Sueto. in aug.
Alteri ob ingratū & maleuolū animū domo, & puincīs interdixit
Dicimus itē, interdiciſ mihi aqua & ignis, & iterdicor aqua & igni,
& impsonaliter, interdiciſ mihi aqua & igni. Cice. ad Pontifices pro
domo sua. Veluti iubeatis, ut Marco tullio aqua & ignis interdicat
Ibidē. Ut mihi aqua & igni interdicereſ. Sueto. in Aug. Priuſq; ſe-
n atuſcōſulto interdicereſ. Et in Clau. Hi qbus magistratus, puincīæ
interdicerēt. Pli. lib. iiij. epis. Prisco in bienniū italia interdictū. Idē
in. iiij. Quibus aqua & igni interdictū est. Cū solo datiuo, significat
obſtare. Cice. in Verrē actū. iiij. Pater improbus cui nemo interdices-
re poſſit &c. Iubeo tibi hāc rem. ſic impero, p̄cipio &c. Iubeo te ſalue-
re. i. uolo te ſaluū eſſe. Virgi. Infandū regina iubes rehouare dolorē,
id eſt rogas, populus iuſſit. i. decreuit. Quinti. pro dtō aētī dedit di-
cens. Pater me iuſſit. Impero ab in & paro, quaſi prorsus paro, signi-
ficiat iubeo. Quinti. hoc mihi imperaret. Mando memorię interdico
quia pulchrū eſt, ut interdixit preſul ſacerdotibus ſacris. Interdixit ſe-
natus Perro ciuitate &c. Quarto uerba nunciandi & declarādi ut
refero tibi hanc rem. i. dico tibi. ſed refero ad te. i. in cōſultationē ſero
Quinti. Non rettulit ad matrē, nō, p̄pinquos consuluit, nō amicos.
Sed de his omnibus referā ad ſenatū, potius dicitur q̄ omnia h̄c re-
feram ad ſenatū, tamē utrūq; ſignificat ſero in ſenatorē cōſilium. Item
refero. i. reporto. Idem. Ad parentē arma nō rettulit. Cice. Si ad unū
omnia referēda ſunt. i. cōferenda & uni ascribenda. Refero te in hūc
numerū. i. aſcribo, refero in melius. i. cōuerto. refero tibi acceptū. i. fa-
teor me accepisse abs te. Cice. Vitā acceptā refert clemētię tuę. Impē-
ſum tibi refero. i. de expensis rationē facio uel redgo. plura ſignificat
ſed ſupſedco. Nota autē q̄ dicimus conſero me ad uillā uel in uillā.
ſed cōſero me ad hominē, non in hominē, ſed bene conſero hominī
uel in hominē beneficū &c. ut contuli multa Catoni uel in catonē,
id eſt mīta dedi. Indico uētri bellū. i. denūcio. Bapti. Mantu. in buco.

N v

Ioannis Despauterij Ninivite.

Fūde iterū.potare semel gustare,secūdus Colluit os potus, calefacta
refrigerat ora Tertius.arma siti bellūq; indicere quartus Agredit,
quintus pugnat,uictoria sexti est.Septimus(cenophili senis hæc do-
ctrina)trūphat,Indictus a.um.i.denūciatus.Indictū est bellū turcis.
Indictus nomē.i.non dictus.Hora.Rectius illacū carmen deducis in
actū.Qz si pferes ignota indictaq; primus.Indico tibi hāc rem,id est
ostēdo,hoc prīmē est,illud tertīg,de q mīta Cale.Denūciare est quo
uis modo nunciare,ideo differt ab indico,uide Calepi.si uis.Dico
tibi,ad te,& erga te,plau,in Asi.Si quicq; fassī erga me hodie dixe,
ris &c.Hmōi uerba sunt.Aio,assero,edifero,declaro,predico,expo-
no,fari,interptor,loquor,memoro,cōmemoro,narro,recito,lego-
nuncio,promitto,scribo,spōdeo,uoueo,deuoueo,quod in malū fe-
re capitur.Ouidi.Deuoueo capitī tristia bella tuo.Ideo Valla nō ps-
bat illud Prīsci.Deuoueo tibi opus Iuliane.manifesto,suggero &c.
Sed affor,alloquor,& cōuenio nō habēt datiuū nīl forte cōmunē,
ut alloquere mihi Petru.i.ad petitionē meam.Cōuenio te,id est allo-
quor &c.patebit,colloquor,inuenio apud Plau.semp cum actō,ut
in Amphī.Te uolo uxor colloqui,rep̄sento me illi,rep̄sento apud Co-
lu.Suero.& plures ait Lanci.Postremū.Verba sub̄n̄ciēdi,iungen-
di,& alia prope plurima,quorū non cōstat mihi regula.Virgi.lm-
pingit agmina muris.i.per uim illidit.Misceo aquā uino,prēfero ui-
num ceruīsē,ppono te illi.Antepono te paulo.Addixi me morti.
Tollis mihi laborē.i.aufers,tollis mihi librū.i.furaris uel surripis,
unde tollij,i.fures apud Sene.Tollo e terra lignū.i.eleuo.Nero su-
stulit patrem.i.interfecit.unde est carmē apud Sueto.ex amphibolo
mordax.Quis negat enē magna de gente Neronē.Sustulit hic ma-
trem,sustulit ille patrē.Persuadeo tibi hoc,cōmodo tibi libr.,q idē
qd me reuertī,mutuo tibi pecunia,quia eadē ad me nō reuertetur.
emo tibi librū.Teren.Quidā eunuchus quē mercatus fuerat frater
Thaidi.Oro tibi ueniā,id est pro te,casus est cōmunis.Plau,in Bac-
chi.Hanc ueniā illis sine te exorē.Idem dixit.Ego quidē ab hoc certe
exorabo.Idē in Sti.Bibat tibi.impendo tibi pœnas.i.punior.Virgi.
Cui pendere pœnas Cecropidē füssi.Renūcio tibi hanc rem.i.aperte-
nuncio & signifisco.renūcio litū.i.renuo & nolo litigare.Inuideo tibi
gloriā,pulchra locutio,inquit Serui,in illud ænei.vij.Effœta senes-
ctus.Inuidet imperiū.Et alibi.Liber pāpineas inuidet collibus uuas
Cīce.Optimā nobis naturā inuidisse uideātur,Quintilia,dicit sic lo-
quendū non esse,licet Cicero usurpet,sed paucos uideo aut nullos
iam in hac p̄ceptione auscultare Quintili.Pli,neq; ego,ut multi in-
uideo alijs bonū quo ipse careo.Apule,Mihi fortuna diuitias inui-

dit. Diome. dicit etiā dīci inuideo tibi gloriæ in grō, & inuideo tibi gloriæ in ablatiuo, & inuideo tibi gloriæ in actō, quod solum nobis placet. Inuideo & iubeor passim reperiri in thesauro testa Manci. Hora. Ego quur acquirere pauca. Si possum inuideo. Plau. in Trūcu. Maelim mihi inimicos inuidere, q̄ me inimicis meis. Nam inuidere alij bene esse, tibi male esse miserū est, qui inuidet egēt, illi qui bus inuidet rem habēt. Inuisus datiuū regit, & significat odio habiz tū. Credo tibi rem. i. cōmitto. Virg. Ausus se credere cōelo. Subiçio mihi hāc rem, sic obiçio, adiūgo, cōsulo, suadeo, uēdico. i. meum disco &c. oppono, pario, educo, deduco, acquiro, impignerō, obligo et cetera fere inumerā. Maiore pfecto cura cōsiderare op̄e preciū est, q̄ dtō fere cōtēta sunt. quorū bonā partē in litera exp̄ssimus. nā dicere oīa nō opis est nostrē. Ideo da uenīā lector nō oīa p̄cipit unus.

Verba datiuo fere contenta.

Prīmū igit̄ regunt datiuū cōposita a fore. i. futurū esse, ut utinā Ioannes afforet nobis, sic desore & prosore &c. Secūdo cōposita a sum ut assūm pugnē et in pugna. Cīce. in Phil. Omnibus his pugnis Dō Iobella adfuit. Idē de ora. lī. ii. In' Pauli pugna nō adfuerat, desum nū pt̄s & in nuptijs. Oui. in Ibin. Causaq̄ nō desit, desit tibi copia mortis. Tul. lī. xiij. episto. ad Q. Valerīū. Nam nec in honoribus meis, Iaboribusq̄ unq̄ defuerūt. Insum fonti & in fonte. Sueto. in Tito. Cui nō minus authoritatis inelset q̄ gratiā. Terē. in Eunu. In amore oīa hec īnsunt mala. hec uerba prodest ad salutem. Plini. lib. ix. ca. xxvi. Alliū ad multa cruris p̄cīpue medicamenta prodest creditur, pro sum tibi notū est, sic obsum, subsum, presum &c. absum urbi & ab urbi. Ouidi. Vir mihi semper abest. Et Gratulor huic terræ q̄ abest regionibus illis. Luca. vij. Absumus a uotis. Et Ouidi. in arte. Adde q̄ īsidiē sacrīs a uatibus absunt, & sepius certe ablatiuū poscit, dicimus etiā absum italīa, uel ab italīa utrūq̄ in ablatiuo. Sueto. in q̄sa re. Italia abest. Tulli. lib. xv. episto. Abesse m̄q̄ ab Amano iter uīus diei. Terē. in Heaut. Menses abest dixit & Plau. in Must. trienniū q̄ iam hinc abest. Virgi. lib. xi. Nec longis inter se passibus absunt. Cæsar. ij. lib. de bel. ci. hic locus abest a clyptis passuum, xxxii. milia. hic patent exempla regularum duarum regiminis accusatiui. Absentia re non est barbarum pro absōdo, & abesse facio. Claudianus. Quē ri quē tale recessu Maluerit damnare decus, uetitamq̄ dearum Colloquio patris procul absentauerit astris. Plautus in Truculento dicit. Qui me futurum pro quid de me fiet. Adsum ad rem etiam rete dicitur. Cato. Mulier ne ad rem diuinā adsiet. Supersum labori,

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

H^est nō opprimor a labore, sed sup labore sum, sup sum, i. supfluo,
supuacaneus sum & minus necessarius. Itē supsum tibi ingenio, do-
ctrina &c. i. copia quadā ac facilitate anteo. Itē lōgingus & diutius
adsum. Virg. Primus ego in patriā meū modo uita supsit. Itē supo-
resto, reliquus sum sed tū due sunt dictiōes ait Bapti. Pius. Itē supstes
sum &c. de hoc multa Gel. Tertio. Cōposita facio si a remāserit
ut male, bene, satis facio tibi, nō omnia tamē nisi cū aduerbijs cōpo-
nantur, quia calefacio &c. huc nō p̄tinēt, nisi cū actō, sic calefacio tū-
bi pedē, bñfacio &c. nō magis cōposita uident̄ q̄ bñ uolo tibi, bñ cu-
pio tibi. Enni. Nō bñ tibi uult q̄ te falso criminat. Terē. Ipi bñ cupio
glycerio. Forefacio, p̄ noceo uulg⁹ usurpat. Ego nōdū inueni satis sit
tibi, bñsit, malefit tibi. et qđ Vir. dicit. Lac mihi n̄ ēstate nouū n̄ frigo
re defit, huc p̄tinet. Quarto cōposita cū ad & cō, s̄pē dtm regit,
si uerba cū quibus cōponunt̄ abſoluta fuerint, ut aduenio, aspiro, ac
clamo, annuo, sub quo oppositū abnuo, accido, acqesco, asto, assue-
sco, cōtingo p̄ accido, nā si ſimplicis significatiā habuerit actū reget
cōdormio, cōgruo, cōuenio, p̄ utilis sum, conſono. ſic nomina cons-
color cognominis &c., ſed hoc p̄ceptū de ad & con incertū eſt, nec
ſatis uniuersale. Item affurgo, affideo, adh̄ereo, affentior, uelo, appli-
co &c. datiuū habēt, ſed plura ex his mō patebūt. Quinto. Verba
occurrendi, ut occurro, obuiio, obſto, obſiſto, ocurſo, obuenio. Vir-
gi. Occurſare capro cornu ferit ille caueto, eo obuiā tibi, uel obuiio
tibi, ga aduerbiū hoc ſequit̄ nomina obuius, inuius, peruius, & ob-
uiare ſignificat aliquādo rēſiſtere. Oppono, obi⁹cio, offero &c. regūt
datiuū cū accusatiuo. Præuius nomē etiā datiuū habet. Ouidi. Præ-
uius aurorę lucifer ortus erat, id eſt p̄cedens. Sexto. Verba fauē-
di, ut faueo, aspiro, annuo, arrideo, ſubſcribo, consentio, in ſententiā
eo, inh̄ereo, adh̄ereo, h̄ereo, & cōtraria, ut rēſiſto, noceo &c. hec pates-
bunt in uerbis nocēdi, magis affentior deponētaliter dicitur q̄ neus
traſliter affentio, quia authore Quintili. Sisenna affentio putauit eſſe
dicendū, quem deinde multi ſecuti ſunt. Cicero ſemper affentior di-
xit, & accusatiuo cū datiuo dedit, ut i. de ora. Cetera affentior Cras-
ſo. Idem in. ij Quare tibi Antoni utrūq̄ affentior. Idem. nā necq̄ ego
affentior illud Theophrasto. Et in epifo. Senatus mihi affensus eſt.
aſtipulor tibi, id eſt affentior. Septimo. Verba ſtudēdi, id eſt diligē-
tiā alīcui rei adhibendi, ut ſtudeo. Fabius lib. vij. Abdicatus medici-
næ ſtuduit. pro eodem dicitur ſtudeo in hac re & in hanc rem. Gel.
lib. x.ca. ij. Si quis in ea re ſtudebat. Fabi. li. x. Poet̄ & pictores in id
ſolū ſtudēt, ut deſcribere tabulas mēſuris ac lineis ſciāt, ſine p̄poſitiō-
ne cum accusatiuo in hac ſignificatiōe nondū reperiſe quiui, ſed be-

ne pro uolo. Tuli.li.v.episto. Qui si nihil aliud studeat nisi id quod agit. Terē.in Ecy.ut oēs mulieres eque eadē studeāt, nolintq; omnia Cum datiuo etiā significat faueo. Ouidi. Cui studeat deus omnis habet. Incūbo huic rei, ueteres autē incūbo in hāc rē dixerūt, ait Quin tilia. & q̄q; prohibere uideāt. Quintili. recte tamē ueteres sequemur ut patet ex Valla, Perot, Manci. & alijs. Virgi. Validis incūbite remis. Valla inhibet incūbo in remos uel ad remos, alijs uolunt & hoc recte dicī nos Vallę libēter astipulamur. Tuli.li.x.epi. Mi Plance inscumbe toto pectore ad laudē. Et alibi. ad id bellū incūbite. Et ite li. x.epi. Ut in rempu. omni cogitatiōe, curaç; incūberes. Ibide. Incumbe per deos ī mortales in eā curā & cogitationē quē tibi dignitatem & laudē afferat. Et alibi. Pergite adulecētes. & in hec studia in qbus estis, incūbite. Et alibi. q̄ re incūbam⁹ o nosfer Tīte ad illa p̄clarā stu dia. Necq; in bonū tm̄ capiſt hoc uerbū, ut apud eūdē. Marco Catoni incūbenti ad eius perniciē. Quibus exēpliſ lat̄ patet, incūbo frequētius cum actō p̄positiōis adminiculo locari q̄b cū dtō, nisi in illo, uali lidis incūbite remis. i. toto pectore innitimini, quod ip̄m etiā dtō resgit. Ita quoq; dicimur incūbere, quū quid acutius mēte agimus, quē admodū ecōtrario supini dicuntur qui negligenter agūt. Incūbo in hac re, per ablatiū etiā dicit. Idē alibi. Tota mēte omniq; animi īm̄ petu in repu. incūbas. Verba studēdi etiā sunt, operā do, nauo, impēdo, adhibeo, & sine hoc actō innitor, īnuigilo, īnsisto, īnsudo, inhio, īnhereo, īdulgeo. Inhio nūmis. i. auidissime defydero nūmos. Nauo operā grāmatice. i. studeo grāmaticae, & significat nauo as. at, pprie do studioſe, cōſero uel infero. Cice.li.ij.de orat. Iā mihi uideor nauaf se operā q̄ huc uenerim. Idem Appio Pulchro. Illud pugna & inīte re, ne quid nobis tēporis prolongetur, ut quū tibi hic fatifecerimus, istic quoq; nostrā ī te beniuolētiā nauare possimus. i. conferre uel ostendere, tractū uerbū a nautis quū sunt auxilio alijs. Naves enim quū ex naualibus in mare deducunt̄. maximo hominū auxilio indigent. Indulgere significat proprie īmoderatā alicui rei operā dare, & concedere, ac obsequēter delicateq; tribuere, ut indulgeo litteris. i. ue hemēter incumbo, aut (quod proinde est) uaco. Indulgeo gule. i. stu deo & nūmis obsequor, ut ī elegātissimo opusculo q̄ cato inscribit̄. Indulgere gule noli, quia uētris amica est. Quintili. Mollis illa educa tio, quā indulgentiā uocamus, neruos omnes & mētis & corporis frangit, nō ergo indulgentiā pro uenia accipiēda est, q̄ est remissio cul p̄, ut rite cōſitēt̄ deus dat ueniā nō indulgentiā. Cōtra uenia pro indulgentia nō rarissime capitur. Cice. pro Archia. Dabit̄ mihi hāc ueniā. i. indulgebit̄, cōcedet̄ si forte peccauero. Teren. Da pater

Ioannis Despauterij Niniuite.

uenia, sine te exorē. Ita dicimus cū uenia tua dixero, cū pace tua. uix autē cū licētia ut post diceat. Lucilius apud Marcel. actm dat uerbo indulgeo dicēs. Irā indulges nimis, hoc in dissuetudinē abiit, quū dicit Terē. in Heaut. Nīmis me indulgeo, cū datiuo em̄ frequētior est idoneorū usus. Virgi. Indulge ordinibus. luuena. Cunctis narratur ephebis. Mollior ardēti sese indulsiſſe tribuno. Apud Luciliū dicētē Tu qui irā indulges nīmis, manus abstinere a muliere melius est, significat augere. Apud ecclesiasticos non indoctos significat parcere cū dtō. Ambro. Vide q̄ bonus deus, & facilis indulgere peccatis. Itē dimittere uel parcere cū actō. Hiero. Misericordia ē q̄a indulget pecata nostra, neutrū est ueterē authoritate, pbabile, si Vallē credimus.

Otauo. Verba medēdi quē cū actō enī legūtur. Virgi. Senibus medicātur anhelis. Serui. in illud. i. Geor. Semina uidi equidē m̄tos medicare serētes, ait medicare p̄ medicari m̄. etri fecit necessitas. Sane medicor actm regit, ut medicor hāc rem, sed medeor huic rei. nā me deor hanc rem figuratū est. Hēc ille. Cū actō medicor posuit Teren.

Nono. Verba blādiēdi, ut adulor, quod Cīce. passiue. ptulit dicēs i. offi. Nec adulari nos sinamus. ueteres cū actō ponebāt, teste Fabio lib. ix. Lucretius adulō dixit, quod nos semp adulor. Ait autē, lōge alio pacto gemitu uocis adulāt. Tortellius format ip̄m ex ad & aula, quia adulatores fere sunt aulici. Oui. Agmē adulantū media procedit ab aula. Geor. Valla ducit ex dulos. i. seruus, quia adulari serui le est. Calepi. eandē sequit̄ opinonē, & scribit gemino d addulor, mīratur q̄ nō nullos corripuisse. Gemino d. scribī mihi nō placet, quia oēs corripiūt primā in adulor, blādi dñō canis. Aslentāt dīuīti para situs. Applaudit indoctis pl̄ebecula. Plini. libro isti nouitas lenocinē netur & applaudat. i. adulef. Idem alibi. Quū illi necessitas lenocinet Palpo & palpor illū & illi. luuena. Quē munere palpat, hoc rectius cum actō locat̄, ut cum datiuo palpor. Plau. in Amphi. Obseruante q̄ plande mulieri palpabit̄. Cui male si palpere recalcitrat undiq̄ tutus. Adulo actiue cum actō etiā uititur Valeri. Maxi. dicēs. Si dios nyliū nō adulares ista non essem, sed exoletū est hoc loquēdi genus.

Decimo. Verba auxiliādī, ut adminiculor, opītulor, patrocinor, succurro, subuenio, cōmodo. Apu. i. flori. Beneficio multis cōmodasti, & exemplo oībus pfuisisti. Hic cōmodo significat subuenio, cōtrariū significat noceo. Terē. in An. Magis ut incōmodet mihi q̄ ut obsequiat̄ gnato. Cōmoda mihi librū notū est, sed cōmodamus res ut eisdē numero reddamus, als yō mutuamus authore Diome. dicimus aut̄ mutuo tibi pecunias, & mutuaris a me pecunias, p̄spicio & p̄uideo tibi, posset forsitan nō inepte actūs annexū. Auxiliar cum

actō, uetus est, teste Prisci, ueluti cum ḡtō. Esa. xlviij. Auxiliat⁹ sum tui. Suffragor. i. pūctio & sentētia subuenio. Cic. in. i. de legi. Mihi em̄ uideris fratre laudādo suffragari tibi, refragor est eisdē modis alicui ad uersari, & utrūq; nūc dt̄ n̄ habet. Olim etiā actm̄ in actiuā uoce teste Marcel. Iuuio tñ actm̄ habet, sic eius cōposita, Olim etiā dt̄m̄. Plau tus in Cistel. Qñ ita tibi iuuat uale atq; salue. Leuare. i. liberare, huc nō p̄tinet, uult autē actm̄ cum abltō, ut leuabo te labore. Vndeци mo. Verba famulādi, ut ancillor, deseruio, inserviuo &c. Nebris. ser uimus tyrāno alioq; seruorū est. male ergo utq; uulgus seruire p̄ inservire, & seruitor, p̄ cliente. Inservuire est obsequi, morē gerere, & cu pere placere alteri. Duodecimo. Verba pariēdi. i. obedīdī, ut pa reo, obedio, acqesco, obtēpero, morigeror, obsequor, audio. auscul to. Cesar lib. v. de bel. gal. Dic̄to audiētes non fuerūt. Terē. in Adel. Vñ tu huic seni auscultare, Alij legunt hīc auscultarier ut sit depos nens, sed prior loqndī modus in ulu est, utrūq; p̄ obtēpero etiā cum actō legit. Plau. in tri. Nisi me auscultas, atq; hoc qđ dico facis. Ci. li. iiij. epif. Si me audies uitabis inimicitias. Inaudio tibi. i. obedio. Inau dio te. i. audio uel ausculto te, noua sunt, p̄ uulgatissima significatōe uel coqnarijs. Pareo p̄ter dt̄m̄. reperiſ apponere & actm̄. Papinius in Achil. Nō adeo parebim⁹ oia m̄ri. Gel. li. ii. Quēdā nō eē parēdū qđam nō obseqndū, hēc orō Gelliana fauet opinioni nostrē de gerū dīo imp̄sonalī, qđle est, legēdū ē psalmos. Plau. in Tru. more grēco di cit, audiēs sum imp̄j. p̄ imp̄io. geniculor uictori. i. genu flecto, et sup plico iudici, pedē, s. aut manus, ut aliqd orādo imperē, huc p̄tinent.

Tredecimo. Verba p̄sidēdī, ut p̄sidio imp̄io, p̄sum scholasticis, & que cū dt̄o actm̄ admittūt, ut p̄ficio, p̄pono, antepono. sic contraria postpono, posthabeo. Itē p̄fero &c. Decimoq̄rto. Verba nocendi ut inimicor, resisto, reluctor, obnitor, iſidior, obloquor, succēsor, in dignor, irascor, insurgo, detraho, derogo, obtrecto, noceo, incōmodo, officio, renitor, iniurior, aduersor, & quo qđā usi sunt, sed nō dos cūfissimi (ut opinor) cōtrarior. Tu dic cōtrarius sum uel aduersor, ab nuo, obsto, obſisto, renūcio, dissentio, refragor. Inuideo tibi hac re cū abltō. Luca. lib. vij. Inuidet igne rogi miseris. Inuideo tibi de hac re. Tulli, p L. Flacco. Purpurā tyriā in qua tibi inuideo Lucretius offi ciunt ur dixit. Vīctruius. Solinusq; & plures, noceſ passiue dixerūt nō imp̄sonaliter. Plau. actm̄ huic uerbo dedit dicens in Milite. Jura te non nociturū esse hominē de hac re neminē. Et nō longe post dati uum habet. Iuro per Venerem & Martem, me nociturū nemini. In Psal. etiā accusatiū habet. Iudica domine nocētes me. Nunc tñ da ūtūm̄ habet. Apuleius. i. Meta. Multa nocerentur, dixit passiue.

Ioannis Despauterij Ninivitæ.

Decimoquinto. Verba pugnādi, ut certo, pugno, degladior, cōgredior, q̄ rectius cū p̄positiōe cū, ablatiū habebūt. Serui, in illud, Mōtibus in nostris solus tibi certet amyntas, tibi (inquit) usurpatū est, nā hodie dicitur certo tecū. In oībus itaq̄ his cū dtō locutio est dūtaxat poetica. Virgi. Impar cōgressus Achilli. Et placido ne etiā pugnabis amori. Idē tamen alibi. Tu dic mecū quo pignore certes. Helena ad Paridē. Dum nouū est etiā coēpto pugnemus amori. Ouidi. xiiij. meta. Et quoniā cōcurrere comīnus hosti Nō datur. Itē cōcurro cū hoste, & dimico hoste, uel cū hoste &c. uis mecū certare līris, gladio &c.

Decimosexto. Verba parcēdi, ut ignosco tibi. Plau. i Mustel. Stūticię adulescētięq; ei⁹ ignoscas, addimus diō actm. Idē in Milite. Nūc hoc mihi ignolcas quęlo. Idē actm posuit, p̄ dtō teste Marcel. dices in Amphi. Orāt ignoscamus peccatū suū. Hinc ignoscēdus participiū, licet Seruius sine uerbo eē putet, quasi ignosco nunq̄ haberet actm. Ignosco significat apud Varronē disco, & uralde nosco, et nescio atq; nō intelligo apud Lactā. Gelliūq; ut declarat Calepi. Parco tibi. i. ue niam do & ignosco, & quod idē est condono. Virgi. Parcere subie c̄tis & debellare supbos, parce errori, peccatis, culpe &c. Ineptū uul gus omnia peruerēs, sic loquīt, parcat deus defectus tuos, abutētes actm, p̄ datiuo, & defectus pro culpa, quū hęc longe differat authore Valla. Siquidē defectus carētia est, ueluti defectu medici h̄c perit, id est quia medicū nō habet. Culpa medici perit qui medicū qđem habet sed imperitū. Differt itē defectus a defēctiōe. Ideo notandū de ficio cum datiuo significat deesse. Veluti deficit huic nūmus. Virgi. li. ii. geor. Arbuta sacrę Deficerent syluę, hinc est defectus, Deficio cūt actō significat destituo ac derelinquo. Hora, in arte. Sectantē lœuia nerui deficiūt. Tulli. p Sexto Roscio. Tēpus te citius q̄ oratio defi ceret. Deficio cum actō intercessu p̄positionis ad, & ablatiū inter cessu a uel ab, significat recedere a supiore. Sueto. in Vitel. Qui pri us a Galba ad senatū defecerat. i. recellerat. Hinc defec̄tio ē militis aut ciuitatis a dñō, aut supiore recessio, & quedā quasi rebellio. sed rede amus ad parco quod cū dtō etiā significat abstinere, ut parce pecunia, i. abstine, ab expēdēda pecunia. Parce iniurię, i. noli iniuriā cuiq; facere, parce uindictę, noli uideare, parce lachrymis, noli lachrymarı, parce labori, desine laborare, parce metu ait Poeta. i. ne metuas, dtūs est antiquus quo in hac oratione elegāter utimur imitati Lucē alterā Romę. Parco, p̄ abstineo, uel desino pro datiuo, p̄t infinitiū habere. Virgi.. Parce pias scelerare manus, hoc uerbū cū datiuo & actō significat cōseruare, & in omni significātia est elegās, ut Cui par cis hos nūmos. Idē, multa talēta natis parce tuis, hinc parsi, illinc de

Ducunt pepci, hoc interim tamē (ut alia plērāq; cōfundit authoritas
 Decimo septimo. Verba gratulādi, ut gratulor, & apud poetas
 grator. i. ob secundā alterius, aut meam fortunā gaudere me īdico
 qđ sine gāudio fieri p̄t fīcte. Oui. Gratulor huic terrę qđ abest regiōis
 bus ill. Utūs mihi cū gratulor primē p̄sonę uix exprimis. Oui. li. de
 arte amā. ij. Prisca iuuēt alios, ego nūc me deniq; natū gratulor. v;
 trūq; gratulor et poeticū historicūq; grator capi p̄ grās agere, sed fe
 re deo aut diuis. ideoq; ferme idē est quod supplicare, gratulor cū
 actō. i. gratū habeo. Plau. in Capti. Gratulātur eā rem. Teren. in Eu.
 Salutāt, ad coēnā uocāt, aduentū gratulant. Gratificor tibi. i. rem ac
 ceptam facio, ac gratā & beneficiū conseruo. gratificor tamē quid ma
 ius est qđ gratū facio, siquidē deo gratificamur, nō gratū facimus, ait
 Valla, e quo hēc & alia sumplimur plurima. Cice. Si hunc iuueris,
 grātissimū mihi feceris. Decimo octavo. Multa iam dīctis in signi
 ficatione cōformia uel aduersa, & plurima ad certā regulā nō ducen
 da (nisi ad generale uerba acquisitiue posita, regūlū datiuū) requirunt
 dandi casum, ueluti Sto iudicio tuo, renūcio liti. Dolet mihi caput.
 Cice. ij. ad Atti. dixit Sto iudicio tuo. Cano receptui. i. clāgore post
 conflictū a pugna milites reuoco. Leonardus mihi uehemēter affici
 tur. i. me ualde amat, afficior tibi nō uulgariter. i. multū te amo. Lo
 quitur hoc pacto frequentissime Franci. Philel. Obiurgo tibi, apud
 uetusissimos regebat actū, teste Diome. Est autem obiurgatio post
 turpe factū. Castigatio v̄o monitio est ante cōmisum, author est Fe
 stus. Aemulor. p̄ inuideo dtm̄ petit, pro imitor, in bonā partē capi,
 & actō iungit, imitor tibi, minor & interminor tibi, idē ferme dicūt
 abrogo, sido, cōfido, diffido, inuigilo, ministro, repugno. Quod sati
 est sapio mihi, ait Persi. soluo pro satisfacio, obuerfor, amicor, oblus
 tor, reluctor. Hiero. Paucorū culpa nō p̄iudicat religioni. Persi. Ti
 bi ludit. Terē. Siquid peccat filius, mihi peccat. Sic dices. si quid per
 do, mihi perdo. In Esaia. Puer natus est nobis. In eodē. Omnes isti cō
 gregati sunt, & uenerunt tibi. Paulus. Ut peccatis mortui iūticię ui
 uamus. Irē. Quis es qui iudicas alienū seruū, suo em̄ dñō stat aut ca
 dit. Cic. in epi. Quicquid erit, tibi erit. Placet mihi cum doctis uerbū
 substantiū regere datiuū, quicqđ in prima regula huius regiminis
 dixerim. Hora. epi. ij. Quid mihi Celsus agit, hic dtūs expletue po
 nitur, qa (authore Valla) ad nihil referi, sed e medio sumpta est ora
 tio, ut hic mihi gloria se omnes honores sine repulsa obtinuisse. Tu
 mihi semp̄ dormis, ille mihi assidue sedet. Crepuit tibi ostiū, siq; dili
 genter dispiat inueniet datiuū, mysterij quidpiā semp̄ obtinere, qa
 de ignoto non dicā, quid mihi agit ille, p̄ quid agit, nec glo: iāt mihi

O

Ioannis Despauterij Niniuitę

pro gloria dicā, si apud me non glorie &c. Itē dīm regūt moderor,
dñor, obūbro, recōciliōr, sufficit tibi gratia mea, id est par aut satis ē.
sufficio te, id est in locū alterius surrogo uel substituo, defero tibi ho-
norē. defero te, id ē accuso, delator accusator, delatio accusatō. De
cimonono. Hec yba cōtingit, restat, & cetera dīm uolunt cū infiniti
uo, & tñ dicūtūr impsonalia, nō penitus tamē, q̄a infinitiuus officio
fungitur nt̄, qui si ipe ponere, psonalia essent, & nihilominus pos-
sent dīo gaudere, ut ppriō casu, ut cōtingit mihi legere uel lectio, sed
uitandū temper insolens uerbū. Hora. Quod satis est cui contingit,
nil amplius optet, id est cui euenit, accidit, aut qui habet &c. Oui, de
morte Drusi. Omnis cui uirtus cōtingit unus eras. Cōtingit in hac
re bene dicūtur. Tul. i. offi. Atq̄ in magnis animis, ingenjloq; id plæ-
rūq; contingit. Cum actō significat simul tango, uel simpliciter tan-
go. Virgi. Funēq; manu cōtingere gaudēt. Itē specto, ptineoq; licet
hec aliā cōstructionē habeant, uel tango simpliciter, ut referat etiam
ad animū, ut hec res me tāgit aut cōtingit. Oui, de morte Drusi. Heu
mihi q̄ facile est, q̄uis hoc cōtingit oēs. Alteri⁹ luctu fortia yba loq.
In euā. dicit cū actō. Da mihi portionē substatię q̄ me cōtingit. Ob-
tingit regit dīm, ut contigit. Terē. Nescis quid mihi obtigerit. Lan-
tilo. ex Dōna. (ut opinor) ait. Obtingit mihi debito, uel forte contin-
git, casu restat mihi legere, id est reliquī est, ut legā, superat mihi alī
quid, etiā cū datiuo, id est restat. Placet, perplacet, displicer pari passu
gradiuntur. Euenit in p̄senti penultimā corripit, in p̄terito producit
ut uenio uerbo nata reliqua. Obuio eundē regit calum, ut a uenio
quēdā alia. Accidit tibi & ad te, ait Diome. Itē accidit illi, in illū, et in
illo. Mancinel. est author. Terē. Istuc uerbū uere in te accidit, id ē cō-
tra te. Cice. de pūncijs cōfularibus. Nec solū fūmo in uiro, sed etiā
in mediocri hoīe ne accidat prouidendū. Fit posui, q̄a ab alijs pon-
tur inter impsonalia, nō tñ libēter dixero. Fit mihi legere &c. sed bñ
fit mihi iniuria, honor &c. Badi. testaſ impersonaliter reperiſti etiam
cum abitō. Sufficit uobis & ad uos p̄ satis est. Luca. li. ix. Sufficitq;
omnibus unda. Fabi. li. i. Ad quas nec mēs, nec corpus, nec dies ipſa
sufficiet. Sufficio cum actō significat ſūministro & substituo, unde
ſufficiſti consules. Virgi. iiij. Geor. Atq; aliā ex alia generādo ſuffice p̄
lem, id est ſubſtitue. Idem. Ipſe pater Danais animos uiuēſcq; ſecun-
das Sufficit, atq; deos in dardana uifitat arma. Constat mihi ſic di-
xisse Petru, id est liqdū est & clarū, manifestūq;. Cōſta tibi, id ē ſis cō-
ſtans. Libet mihi ludere, id est placet uel libēter ludere. libido est ſcire
id est libet (Hēt lust) pro eodē dicit libet, libido cū u, & collibet, id
est libet. liquet, id est manifestū est. Dolet mihi te ſic uiuere. Vacat, id

est tēpus est uel placet, ut nō uacat mihi uestras audire nēnias, id ē nō
est mihi ocyū. Oui. Nō uacat exiguis rebus adesse Ioui. Virgi. Si uac-
at annales nostrorū audire laborū &c. Idem. Hactenus indulſſe
uacat, id est licet, ait Pasius Quinti. Tūc elegiā uacabit in manus su-
mer, cuius princeps habet Callimachus, id est ocyū erit, uel potius
placebit. Vaco cū datiuo significat operā dare, & dīcīmus uaco uir-
tutē, in uirtutē, & ad uirtutē. Per actū ſepius. Sene. Nō uaco ad iſtas
ineptias. Naso lib. i. de ponto. In nullum mea mens grande uacabat
opus. Vale. Satius est fauorabili q̄b in uisae rei uacare, significat etiam
uacuus sum uel careo, & ſic regit ablatiuū ſine p̄positione, uel cū ea,
ut uaco culpa, uel a culpa. Cice. lib. viij. epis. Vacare a culpa magnū
eft ſolatiū. Sene. epifo. xcviij. Nulla etas uacauit a culpa. Certe cum
nomine actionē quandā ſue qualitatē significante, adiungimus a p̄-
positionē, ut Vacas a labore, a componendo, ab agricultura. In exo-
do ponit ſine caſu. Vacant em & idcirco uociferātur. Conducit tibi
ſic uiuere, id est utile eſt. Non tibi conduco, id est non ſum tibi uilis.
Vbi rem inanimatā uel inanimatā significaueris, potes datiuū adjices
re, uel accusatiuū cum p̄positione ad uel in, ut Cōducit dolori in, do-
lorē, & ad dolorē. Plau. in capti. In rē tuā cōducūt. In eadē. Ad uiūtū
conducūt. Cōduco te, id ē duco. Conduco domū, uel operā tuā ab
locante, ſunt em hēc cōtraria. Plau. perhibet operā ſuā localle pifto-
ri. Expedit tibi ut uapules, id est utile eſt. Expedio te uinculis, id est li-
bero. Et paucis expedi, id est eloquere, licet tibi plus q̄b par eſt, licet ui-
dere, licet cernere, id est quiuīs potest uidere elegā ſermo, ſic uideas
pro quiuīs uidere poſſet, hīc em non maior respectus eſt ad te q̄b ad
quēuīs aliū. Persi. Hic neq̄ more probo uideas nec uoce ſerena. Ingē-
tes trepidare titos. Cice. Itaq̄ uideas, iustos iniuſtis reb⁹ maxime do-
lere. Idem. licet uidere nōnullos tam ſtultos, ut nihil differant a natu-
ra brutorū. Licet cōiunctio, id eſt q̄uius, quod etiā dicit liceat, & lice-
bit differūt, libertas & licētia, nec dixero facile, pueris eſt liceat la ludē-
di. Eſt enim libertas naturalis facultas eius quod cuiq̄ facere licet, ni-
ſi qđ ui aut iure phibet, licētia eſt impunita quēdā facultas agendi
quicquid uelis. Teren. Deteriores ſumus omnes licētia. Igī libertas
in bonū capit, licētia plērūq̄ in malū, aliq̄ etiā in bonū, ut facile
notauerit, ſiq̄s ciuilia iura diligēter euoluerit. Nolūt igit̄ dici, magi-
ſter dedit, aut fecit pueris licētia ludendi, ſed fecit potestatē ludendi,
aut dedit cōmeatū uel ferias &c. Aliud autē eſt facere, aliud dare po-
tentatē, hoc enim longe eſt maius. ſiquidē dat potestatē q̄ alterius ar-
bitrio. rē oīno cōmittit. Cōuenit tibi dicere. i. utile & cōueniēs ē. Nō
cōuenio tibi. i. nō ſum tibi aptus aut uilis. Cōuenit in hanc rē dices

O ñ

Ioannis Despauterij Niniuite.

pulcherrime cū Cicerone pro S. Rofcio. Non in om̄es arbitr̄or oia cōuenire. Cōuenit hoc inter nos. i. in hoc cōtrouersiā nō habemus. Cōuenio te cū actō. i. aggredior colloquēdi, agēdīq; tecū gratia. Tēren. igit̄ cū datiuo, sed addito (intercessu p̄positiōis cū) ablatiuo, hæc fratri mecū nō cōueniūt. i. diuersa sunt in me et fratre &c. Pr̄st̄at mihi ridere q̄ flere. i. melius est, ornata locutio. Pr̄st̄o as. i. pr̄eo, excello, pr̄st̄atior sum, regit dīm uel actm̄ rei excess̄e. & abltm̄ rei in qua sit excessus. Fabi. li. i. Q, eloquētia ceteris pr̄st̄et. de actō Idem. p̄stat īgenio alius aliū. Gel. Menēdem⁹ et theophrastus, īgenio atq; dostrina cæteros p̄stabant. Virgi. Ibo animis cōtra uel magnū pr̄st̄et Achillē. Badi. si rite recordor dicit pr̄st̄et. i. rep̄sentet, exhibeat, ut eq̄ lis sit. Serui. aūt̄ in eū uersum sic ait. Dicimus pr̄sto illo & illū. i. me lior sum. Cice. in Cesarianis. Tanto ille sup̄iores gloria uicerat, quāto omnibus tu pr̄st̄itisti. Vinco cum actō & abltō elegans est, ideo notetur. Landinus etiā dicit pr̄st̄et Achillē. i. exhibeat se talē qualis Achilles fuit. Pertinet, spectat & attinet ad me nō pertinet &c, mihi dicimus. dīc igit̄ liber pt̄inet ad Ioannē nō Ioanni. Cice. pro P. Quintio, nihil ad me attinet. Martialis hoc ad ad te pt̄inet olle. Quinti. lib. iiiij. Pertinere ad causam puto quicqd ad dicentē pertinet. Idem. dat huic uerbo p̄positionē i. dices li. viij. Pertinet in utrāq; partē. Attinet legit̄ cū actō sine p̄positione, sed raro. Cice. Neq; quēq; attinebat ac cusare. Plau. semel posuit cū dtō. Nunc senex est in tonstrina, nūc īa cultro attinet, sed rarū & antiquū ne affectes. Addunt nōnulli īpsonalibus datiuū regētibus suppetit, sed Sulpitio nō placet, regit tam̄ datiuū. Plau. in Asi. Nō suppetit dictis data, sed p̄sonale est ut cōpeto is.. Prodest tibi studere magis q̄ ludere, pōt īpsonale uides. i. lungūt sedet pro placet, & memini in ea significatiā legere, sic insideo regit datiuū, ut insideo equo, & resideo, ut nobis melior sententia resedet. dicit Iustinianus Insti. de usuca. in prin. Addūt etiā nocet. Nebris. iungit patet, ut patet mihi te esse ignarū. Virgi. Stat casus renouare oēs. i. animus est, sed nō dicimus stat mihi. ait Lanci. Est sūne casu, pulcrū est īpsonale. Vir. vi. xenei. Cernere erat. i. oēs poterant uidere, sic clam me est, pr̄terit me &c. cum īfinitiō possunt īpsonalia dici, ut me (actūs est) p̄terit, capit, fallit, latet te studere. Latet me nunc dicimus, īuentū est. Latet mihi dicit Mancinel. de sum plurima bene ponit Calepinus.

Varia constructio ordine alphabetario.

Postremo sunt nōnulla cuę nō occurserūt. haec tenus ea modo posserentur ordine alphabetario si prius hoc unū annotauerero. Guiller

mū zenderū Brabantū minus recte sensisse q̄ rephenderit eos q̄ dī
ligenter collegerūt uerba datiuū regētia, inter quos p̄cipius est Sin
thenius. Etenim licet regula sit generalis, quā ponit etiā Lāci. Omne
fere uerbum pr̄ter casus proprios potest regere datiuum, ut subdus
eo tibi cibum. Virgi. Lac subducit agnis, tamen multa regūt datiuū
ut proptiū casum, quonā pacto sciet puer magis dicendū esse noceo
tibi, q̄ noceo te, & iuuō te, q̄ iuuō tibi, nisi doceat. Datiuus aut̄ ges
neralis significat in honore, uituperiū, utilitatē, dānū, lēticia, iucundit
atem, fauore, similitudinē, ueluti. It hasta tago. i. in perniciē tagi, uel
in necē tagi. ait Lanci. uel ut Pr̄scia. ait in tagū, quod Lanci. nō plas
cer. Virgi. Centū cui tēpla sabeo Thure calent arę. i. in cuius hono
rem. Persi. Huic de cespite uiuo Frange aliqd largire inopi. Fiat mi
hi scđm uerbū tuū, sed redeo ad id quod p̄posuerā. Accedo tibi. i.
addor ad te, ut malū malo accedit. Itē accedo tibi. i. assentior, uerbū
est fabij, ut nec accedo celso. Accedo ad te. i. adeo, aggredior. Hinc ac
cessus. i. appropinquatio atq̄ aditio. illinc accessio. i. additio & incres
mentū, quod pro accessu ponit a Philel. imitāte Plautū in trinūmo
dicente. Quid tibi interpellatio, aut in consiliū huc accessio est. i. ac
cessus. Accedit malū ad malū pro addit̄ etiā benedicif. Oui. ij. meta.
Postq̄ solitas accessit ad iras Causa recens. Abit mihi spes. Luca.
ij. Spes uictis telluris abit. Abeo spē pro eodē. Sueto. in Aug. Hono
re abiūt suspecto alio in locū suū. Accōmodo lateri ensem, uel ad
latus. i. apto uel adiungo. Virg. in. ij. Lateriq̄ argiuū accōmodat en
sem. Cice. de orat. li. ij. Coronā sibi in cōsuio ad caput accōmodat,
pter datiuū sibi melius ponit actūs q̄ dtūs. Accōmodo in hāc rē.
Fabius in. iiij. Quod in plures casus accōmodari potest. Adh̄ereo
muro, in muro, & ad murū. Mancinel. totū probat in thes auro, ex
quo multa sumplimus. Adhibeo castris, & ad castra socios. Mans
cinel. in thesauro. Adiūcio illi atq̄ ad illū autoritatē, idē in eodē.
Adiungo dolori, & ad dolorem inimicitias. Idem in eodem. Ad
do officio, & ad officiū gloriam. Idem in eodem. Addo in manus
uincula. Idem in eodē. Admoueo turri, & ad turrim machinas.
Affero tibi & ad te opem. Idem in eodem. Abrenuncio tibi & te.
Calepi. Appropinquuo urbi & ad urbē. Mancinel. Adimo ubi
& a te. Idem. Amolior tibi & a te. Luca. li. v. Humeris iam ponde
re fessis. Amolitur onus. i amouet aut abiūcere tentat. An tecedo
illi & illū. Cice. li. i. offi. Quātū natura hoīs pecudib⁹ reliquisq̄ be
stis antecedat. Sueto. in Aug. Magnificētia omnes antecessit. Ante
cedit multo & multū. Mācinel. Anteo & antestio ei uel eū. Plau.
in Amphi. Virtus omnib⁹ rebus anteit. Salusti. in Jug. Et quū oēs
O ij

Ioannis Despauterii Niniuiste.

gloria anteiret. Apu.lib.iiij.Sed animi robore ceteris antistaret. Idē robore ceteros antistabat. quē datiuū in anteo posuimus. aliqui purant esse ablatiuū, ait Lanci. Ascribo te numero uel in numerum oratorū. Hora.lib.iiij.car. Ascribi quietis ordinibus, patiar deorum. Cice.Philip.ij.Tu yō ascribe me in talē numerū. Assuesco bellis animū uel animo bella. assuesco manus labori uel ad laborē, id ē assuefacio. Vir.li.vi.Ne pueri ne tanta animis assuescītē bella. Idē Gorgi.ij.Vbi libera colla seruitio assuerint. Cesar Com.vi.Sed assuescere ad hoies & mansuescere ne paruuli quidā possunt. Assuesco potest, id est assuefio. Oui. Assuetus studijs, id est assuefactus. Asto tibi & circa te asto in fōro. recte dīcīmus Priscia.lib.xvij.dīcit bene dīci asto illū locū, & illo loco. Attēdo iuri & ius. Sueto.in Gal. Inter liberales disciplinas attendit & iurī. Plī.lib.vi.epist.Nostī facetias hominis quas uelim attēdas. Tul,p Archia poeta. Quoniā nec in hoc genere dicēdi tam diligēter attēditis. Diome. Attēdo te oculis, attēndo tibi mente. Ait idem attēdo legentē ueteres dixerūt, nos autē attēdo legēti. Aufugio, eripio, aufero tibi & a te. Prisci li.xvij.sic subtraho tibi forsitan etiā abs te, surripio tibi &c. Assideat te & tibi honor. Diome. malo datiuū q̄ accusatiuū. Benedico & maledico tibi. Oratores dīcūt. ecclesiastici etiā maledico & benedico te, sed ī alio sensu. Vnde est. Venite bñdīcti ī regnū patris mei. Ite maledicti ī ignē ēternū. Lanci. ait. Bñdīco deū, bñdīctus deus, pñt nō esse cōposita. quia bñ significat ualde dico laudo, defendo, cano, ut bene dixit Cice.p Archia, id est egregie defendit Archiā, sed uide mihi bñdīco christianorū altius quid habere q̄ ualde laudo, uel effero. Caueo tibi, id est prospicio &, puīdeo. Lege cautū est. unde cautio quā uulcus cautelā uocat, nō oīno forsitan inepte, sed elegantius est cautio. Caueo te, id est fugio. Sueto.in Tyto. Securitati satis cauit, id est puīdit. Idē ī Gal. Caueret piculū. Caueo a te, id ē, pīspicio ne mihi īcōmōdes, & cāueo de te. Idē ī Calig. ut a Cassio caueret. Plau. ī Menech. de illis uerbis cāue tibi. Tul.li.ij.epi.ad Appiū. Melius em ei cauere uolo. Itē cāueo a te, id est cautus fio. Idem de claris Orat. At yō inquā tibi ego Brute nō soluā nīl prius a te cāuero. Plau. ī Menec. hoc mihi a te cāueo cautus, id est uito. Cāue facias, & cāue ne facias utrūq̄ recte dīcīt, ut apud comicos. Cāue faxis, & Vade uale, cāue ne titubes mādataq̄ frāgas. Cōsulō tibi, puīdeo & cōsiliū do. Luca. ī.iiij. Cōsulite extremis angusto tempore rebus. Cōsule honori, fas me &c. Cōsulō petrū. i.cōsiliū peto a Petro. Plau. ī Menech. Ibo & cōsulā hāc rem amicos qd faciēdū censeant, hic cōsulō habet duos actōs, ut rogo sub quo cōprehendāt, sed, p secūdo magis habet abla

tū cū p̄positiōe de. Luca.li.vij. Rectoremq; ratis de cūctis consulit
 astris, hoc ē p̄cūcta. Sue. in Aug. Sanxit ergo ut de bellis, triūphisq;
 cōsulei hic sénatus. Cōmēdo te regi. i. cōmitto, cōmēdo te apud re
 gē. i laudo. Cedo tibi. i. cōcedo & locū do, supbus nō uult cuiq; ce
 dere. Cede locis dicit Vir. Cedere terga. Luca. & sine diphthōgo scri
 bit. Cedo te. i. p̄cutio, & aliquā etiā occido, cū æ diphthōgo annotat,
 unde cedes. Cōcedo tibi meritis dtūs est cū abltō. Cōcedo fato. i.
 morior. Cōsulto as sine casu. i. cōsiliū in eo. Plau. cū actō dixit i Mi
 lite. Quid me cōsultas p qd mihi cōsul. Cōsultus q dat cōsiliū. Con
 sultor q petit cōsiliū. Hora. Cōsultor ubi ostia pullat, aliquā q dat cō
 siliū, ut apud Gel. in puerbio. Cōsiliū malū cōsultori pessimū. de cō
 cedo qd pauloān posuimus. Sillius meritis nō cessere Camillo. Con
 fert huic rei & ad hāc rē. i. utile est. Fabi.li.ij. Interim cōfert admirati
 oni, multū etiā infirmitas. Idē in.ij. Scio q̄ri etiā natura ne plus ad
 eloqntiā cōferat an doctrina. paucis cōcludo. Plau. Nūc yba in pau
 ca cōferā. Cōsido illo cū abltō, rarū est, cōsido illi cū dtō frequētū
 simū. Cēsar. li.ij. de bel. ciuili. Cui maxime cōsidebat. Idē li.ij. de bel.
 Gal. Multū natura loci cōsidebāt, & sic recte loqris ait Lāci. in hui
 rei ignoratiōe Seruī taxās. Cice. qua maxime arte cōsideret. Inueni
 tur cū actō, ut affirmat Prisci. Sta. ij. Theba. Martisq; ex semine Thes
 ron Terrigenas cōsisus auos. Debeo tibi. i. obligor, & debeo tibi
 pecuniā, debeo legere familiarū est, inqt Cale. habeo legere totū est
 elegās. Derogo tibi uel de te, p eodē. Luca .ix. Inuidus annoso q
 famā derogat quo. Cice. li.ij. rhe. uete. Indignū est de lege aliquā deroga
 gari, aut legē abrogari. Detraho tibi uel de te. i. obloq̄r uel incom
 modo &c. Oui. v. tristī. Detrahāt authori mſtū fortuna licebit. Tu
 tū ingenio clara ferere meo. Tul. li.ij. epi. Ego si in puincia detrahe
 re de tua fama unq; cogitassem. Idē ad Attī Ille in Achaia nō cessat
 de nobis detrahēre. Detraho tibi honorem. i. aufero. Depono tibi
 uulgus dicit Virgī. aūt. De grege nō ausim q̄c̄q; deponere tecā. i. in
 spōsiōe collocare & seq̄strare, ut Ser. inqt. deponim⁹, rē quū Rā ali
 cuius s̄idei seruādā tradimus, uñ boni uiri est depositū reddere. Di
 co tibi, ad te & erga te. Cic. de cla. orat. Ad statē iudicē dicāt. Plau. in
 pri. scēna asīna. Si q̄c̄q; mēdaciō erga me hodie dixeris &c. Eripio
 tibi, a te, & de te uitā. Sue. i tybe. Quoniā sinistra fortuna Caiū et Lu
 ciū filios mihi eripuit. Tul. in Vatiniū testē. De tuis tuorūq; manis
 bus erectos. Terē. in Eu. ut illā a me eripiat. Aemulor illi. i. inuideo,
 emulor illi. i. imitor, meli⁹ ponere i a, qa scribi⁹ cū ē dihpthō. emu
 lor. Fa. lt.ij. Et cōsumati iā patroni ueterib⁹ emulāt. Terē. i An. Quo
 rū emlārī exoptat negligētā. In sacris dī. Noli emfari i malignātib⁹

Ioannis Despauterij Ninivitæ.

Excanto tibi dicimus, ueteres autem excanto illum. Diome. Excessio socijs. i. sum excellētior. Cice. pro Pompeio. Hūc hominē tam ex cellere ceteris. Et in rheto. de Zeusi. Qui tam longe ceteris excellere pictoribus existimabat. Idem pbat Lanci. de antecello. Fatur mis hi & ad me. Vir. i. ænei. Hic tibi fabor em quādo hęc te cura remordet. Luca. lib. viij. Et ad superos obscuraque sydera fatur. Fido huic rei, & hac re. Virgi. li. ix. Et fidere nocti. & li. vij. Moliri iam tecta uis deia fidere terra. Figo hastā terrę, uel in terra. Luca. lib. vij. Pars terrę figere tela. Virgi. lib. vi. Lamūque aduerso in limine figit. Fors mido, metuo, & timeo, mihi ne qd mali cōtingat. Formido, metuo & timeo te ut inimicū. Plau. in Aulu. Auro formidat Euclio. Terē, in Phor. Ei nunc timeo, & in Andria. in unica oratione utrāque cōstructio. Si illū relinquo, eius uitę timeo, sin opitulor, hui⁹ minas, discimus itē timeo de te, & ad utrūque ptinet. Tulli. lib. vi. epist. ad Trebel. Valde me hercule de te timuerā. Luca. lib. vij. De supis ingratē times. Item metuo a te. Teren. in An. Hei metui a Chryside. Tulli. li. v. ep. A me insidias metuūt. Et metuo a te de morte. Plau. in Meng. Iam abs te metuo de uerbis tuis. Differūt metuo & timeo, de q alibi

Gaudeo mihi uel mecum. Cice. li. vi. ad Basiliū. Tibi gratulor, mihi gaudeo, te amo uirtute tua. nota ablatiuū pro eo quod est, ppter uirtutē tuā. Terē. Vt tacita mecum gaudeā. Gratulamur alijs, letamur nobis, gratulor hanc rem, hac re, & de hac re. & ultimū quidē freqn tillimū est. Cice. li. i. epis. Q, mihi de filia gratularis, agnosco humilitatem tuā. Et lib. vij. ep. Gratulor tibi affinitate uirū mediussidius optimi. Plau. in Sticho. Ibo intro & gratulabor nostrū aduētū filijs.

Hęrent parietibus, uel ad parietes scalę, prius notū est, de posterio re Varro. Ad quē hęreat. Naso lib. ii. meta. Pluma erat inq. cutē rādices hęserat imas, absolutū significat dubitare. Persi. an. s. hęres. Frequentissimū est hęsito. Illudo & insulto illi & illū. Virgi. li. ii. ænei. Cet. atq. illudere capto. & alibi. Verbis uirtutē illude supbis. Terē. Satii. supbe illuditis me. Illudo. i. illusionē facio, & per cauillationē derideo. Salu. Multos a pueritia bonos insultauerat. Serui. ait. Insulto tibi pro irrideo melius dicimus, quia apud Salu. uide capi, p impenitū facere. Imminet illis & in illos. Ouidi. Imminet exitio uir cōiugis, illa mariti. Cice. Philippica. vij. In nostras fortunas imminent.

Impono tibi. i. decipio, quia uide subaudiri dolū uel fraudē. Ius uena. Saty. iiij. Facile est barbato imponere regi. Impono te naui, uel in nauem, notū est. Impono tibi onus uel in te. i. suppono uel addo. Idē. Saty. vi. Imponit sine sapiens & rebus honestis. Plau. in bacchī. In te ergo hoc onus om̄e impono. Palladius de persico. Imponitq;

Ieues in stípite phillidis umbras. Impendo huic rei, & in hāc rem
Perot. Incessit mihi uel in me. Virg. iii. Geor. Regibus incessit ma-
gno discordia motu. Terē. in An. Noua nūc religio isthęc in te inces-
sit. i. ingruit aut inuasit, quod ipsum datiuū habet apud Varronem
teste Marcel. dicentē. Tāta inuasit cupiditas bonorū plērisq. Incesso
te pugnis, id est aggredior, impeto & aliquādo acriter irrideo. Silli⁹.
Tūc p̄ceps ruit in mediū telūq. fatigat, Flaminiiū incessens. Serui. in
dictū Virgi. uersum ait. Incessit regibus figuratū est, nā incessit reges
dicimus sed quē dicta sunt nondū displicēt. Llui. lib. i. Timor deins
de patris incessit. Induco animū rei, & rem in animū. Terē. in An.
Ne illis animū inducas. Idē in Hēau. Istuc in animū inducas. Infit
illis, uel ad illos. Apu. li. v. Ea nocte ad suā psychen sic insit maritus.

Insideo uel insido illo. i. sup. eū sto, uel sum, ait Lanci. Virgi. Inside
at quātus miserē deus. & in. vi. Floribus insidat uarijs, insidet in ani-
mo. i. placet. Tul. pro. L. Cor. Sed in animis omniū penitus insederit
id est animis omniū placuerit. Insilio naui, & in nauim. Luca. x.
Sed cēca nōtē carinis Insiluit cēsar. Plau. in Ru. Ambē in scaphā insi-
luimus. Insisto huic rei, & in hanc rem, & aliquādo insisto hāc rē.
Fabī. li. i. Ne uulgarē uīā ingressus, alienis demū uestigij. insisterem.
demū. i. solū. Plau. in milite. Insiste hoc negocyō sapienter. Ibidē. Age
nunc iam insiste in dolos, & sine p̄positiōe. Idem in capti. Omnes itū
nera insistāt sua. & iterū in milite. Quā insistas uīā. Lanci. uir in mul-
tis per̄f̄ acutus. Insisto ostiū, id est sto sup̄ ostiū, ait. ut apud Virgiliiū
Nulli fas casto sceleratū insistere limen. Insto operi. i. diligēter insi-
sto. Insto opus praro dicit pro aggredior et facio, de hoc uerbo mul-
ta. Calepi. quē potes uidere, qā eius nūc mihi nō est copia. Virgi. li. i.
ænei. Instans operi regnisc̄ futuris. Virg. enei. vii. Parte alia martis
currūq. rotasq. uolucres Instabāt. quidā legūt marti, id est insianter
faciebāt, ait Nebrislen. Tibi a me mors instat, id est p̄pinqua futu-
ra est. Plau. in Persa. Tibi multa bona instant a me. & Virgi. li. vii.
Heu quātē miseris cēdes Laurētibus instant. Plau. in Asi. sc̄. i. ait per
actūm sine p̄positione. Rectā instas uīā, id est recte. pcedis &c. Incus-
bare, id est instare, inniti, insidere, inhērere, Virg. Ponto nox incubat
atra. de hoc multa Cale. Inhio huic rei, id est desyderiū aut cor ap-
pono. Aug. li. ii. de ciui. dei. Hic aliiquid agerēt dij heluones, atq. ne-
bulones sacrificiorū adipibus inhiātes, & inhio hanc rem, id est ual-
de cupio. Plau. in Aulu. Credo illū jam audisse mihi esse thesaurorum
domi, id inhiat. Gelli. lib. i. Dū eius mortē inhio, egomet uiuo mors-
tuus inter uiuos. Insusurro tibi, id est in aurē dico. Macro. Vale di-
centi hoc tñ insusurrauit, nō putabā me ubi tantū familiarē. Intē

Ioannis Despauterij Niniuse

do uires.i.extēdo & augeo,intēdo animū studijs,id est do operā studijs.Hora.Si non intedes animū studijs & rebus honestis Inuidia uel amore uigil torquebere. Indulgeo tibi patuit pro eodē,sed raro lectum est cum actō.Nimiū me indulgeo. Iubeo tibi,& aliquā iubeo te.Teren.in Heau.Immo filiū iube potius.Diome.præcipio tibi,iubeo famulū.Macro.satur.lib.i.Sacrorum custodibus iussit ne mulierē interesse pmitterent.Adhuc de accusatiuo,ubi etiā rus adiūgitur,ut in rogo sub quo poterit cōprehēdi.Tul.ad Seruiū Sulpitiū Non qui te aliquid iuberē,lubeor & imperor passim reperiri,pbat in thesauro Manci.Imp̄cor arma armis. Lēdo illū,ueteres in datiuo lēdo illi dixerūt.Terē,in Adel.Nulli lœdere,ridere omnibus.i.ar ridere,pro deridere dicendū esset ridere omnes. Lateo nunc accusatiū olim datiuū habebat,ut probat Manci. Loquor tibi,uel ad te loquor tecum uerbis honestis,& honesta uerba.Alloquor te uerbis amēnis,probat Mancinel.. Manet tibi & te suppliciū,utriq; apud Virgi.legis. Mitto tibi & ad te nunciū passim leges. Misceor tibi,tecum & in te.Luca.lib.vi.Turbe sed mixtus inertī.Serenus.Aut cruor ex progne mixtus cū polline iuris.Virgi.li.v.Cras sumq; cruorē Ore reiecantē,mixtosq; in sanguine dentes.Oui.lib.iiij.meta,præpositionē omisit dices.Que sanguine mixta recēti Cosserat ære cauo. Minor tibi morte.Cice,p Milone.Quorū utriq; mortem est minatus.Turris mina ruinā,id est parata est ad casum. Moderor tibi dicimus.Sueto,tamē in Augusto dedit accusatiū ut notauit Manci.Salust,Cuius libido gentibus moderat̄. Nitore hastē,hasta,& in hastā,& nitore ad hanc rem.Virg.li.vi.Ille uides pura iuuenis q; nitore hasta.Fabi.li.i.Altius tñ ibūt q; ad summa nitentur. Nuncio patri,& ad patrē.Plau,in cap.Nunquid aliud uis patri nūciari.Ibidē,principia que ad patrē uis nunciari. Nupta illi,& cum illo,& nuptū datur filia,exempla inuenies abunde apud Comicū,leges rtia,filia datur nuptui.Vale.lib.iiij.ca.iiij.puellā nuptui dedit,& paulo ante,filiā ei nuptui dedit.Nubo in sacris legitur actiuū,neq; nubent neq; nubentur.Hiero,nubitur dixit.Teren.Natā iuueni nuptā cū filio tuo,sed nullo mō nubit filia a patre,neq; exulo a Cæsare ait Lanci. Obrecto socio.i.detraho.Cice,in Tuscu.Obrectare yō alteri &c.obrecto cum actō significat contra sententiā tractare. Vale.Maxi.lib.vij.Quid stultū,& inutile sit eas obrectare uires,q; bus ipse souerit. Occumbo neci,& in necem.Virgi.li.ij.Seu certe occumbere morti.Sueto,in Aug.uoluntariā occubuisset in necem.sic Manci.Lanci.autē præpositionē in omittit. Occurro tibi,et ad te.Teren.in Phor.Puer ad me occurrit. Pepigi tibi.i.promisi,pe

pigi tecum.i.paetus sum.Sueto.in Cesar. E peritoribus nō alios ad iuuare, aut ad honorē pati peruenire cō qui sibi pepigissent. pugnatores absentia suā. Ibidē. Cum aduersarijs autē pegigit. Pacifcor, & pepigi rem decem philippeis. Præcedo te, tu prēis isti. Luca. li. iij. Letū præcedere nati. Sueto. in Clau. Populo præiret. Præcedo etiam cum datiuo legitur. Plau. in Asi. ut uestre fortunē meis præcedūt lis bane longe. Precor tibi. i. ad damnū tuū uel utilitatē, sicut peto tibi, est enim datiuus generalis. precor te. i. rogo te. Præstolor tibi. i. præsto sum. Cice. li. i. inuesti. Qui tibi ad forū Aureliū præstolarentur. præstolor te. i. exspecto. Teren. in Eunu. Quem præstolare Parmeno. Prospicio tibi. i. prouideo. prospicio te .i. procul uideo, ut Aeneas ceruos prospicit errantes. Prohibeo te domo, uel phibeo tibi domū. Plau. in Milite. Hæc atq; huius similia alia damna multa mulierū me uxore prohibet. Prohibeo ne inceptes. Inhibeo ne p̄ficias, quod an uerū sit, uide Vallā. Propinquo scopulis. i. propinquus sio uel sum. Virg. Iamq; propinquabā portis. hic neutruū est Aliquādo etiā actiuū. Virgi. lib. x. Tu rite propinques auguriū. Sillius li. ii. Mortem licet arma propinquēt. Dicimus autē propinquo urbi, & ad urbem, ut probat Mancinel. Respōdeo tibi, & ad te his & ad hæc, absolutū significat satissimacere. Cice. ad Attī. Tamē sit ut sepe iū qui debeant, non respondeant ad tēpus. Cum datiuo significat etiā conuenire. Virgi. dīctis respōdent cætera matris. Recedo tibi & a te. Recipio tibi. i. promitto, ut redde quæ corā mihi recepisti. Ioquitur sic frequēter Philel. recipio te notū est. Satissimacio tibi debitum & debito. Lāci. Cato in re rusti. Quin pecuniā satissimacit, satisfacio de Cesar. i. pro cæsarīs debito. Sene. Lachrymas sollicita māter abstergit, cui de pedagogo satissimacit est. Soluo & exoluo tibi id est do quod debui. soluo te. i. libero e uinculis, ubi te posui actū intellexi semp, nisi prēpositio aliud manifestauerit. Tempero mihi, id est contraho, ac cohíbeo me ne quid indecens agā, & abstineo. Pli. lib. viij. episto. Temperare mihi non possum. Plau. in Rūd. Lingue tempera, Temperare æquor, id est trāquillū reddo, legitur apud Virgi. qui ait. Ille regit dīctis animos ac temperat iras. Tempero stylium, uiniū &c. id est suo ordīne administrō. Idem. Quis talia fando, Temperet a lachrymis, id est abstineat ne lachrymetur &c. Plurima obiter in alijs regimīnibus dīcta sunt, & multa forsitan obiter posse hac dicentur. Nunc tantū de datiuo regimīne dixisse sufficiat.

Sequitur regimen accusatiui,

P ij

Ioannis Despauterij Niniuite.

REGVLA. I.

Ate volunt quartum uerba infinita suorum
Post casum, tamen ante supina, gerundia nullum
Optabunt casum, sed post sua uerba sequentur
Præterquam quod in uero finit, mobile quod vult
Ante sibi nomen post casum non regit ullum,
Post etiam sequitur sua participans bene uerba,
Nam regimen fit idem si significatio pars sit.
Regula de accusatiui regimine obiter positas non repetantur, de synecdoche, poenitet, tñdet &c. Erit igit regula prima hæc. Omne uerbū personale infinitiuī modi, potest regere an se accusatiū, & post se casum sui uerbi indicatiū, ueluti gerundia, supina & participia, quæ ante se nullū regunt casum, & supinū in uero post se quidē casum regit, sed ante adiectiuī petit. Omniū ratio est, quia ubi significatio est eadem, regimen debet esse idem, ut tyrānos uiuere malū est, christianū dele etari fabulis in honestū est, ueni causa audiēdi historiā, uado auditū causas, diligens deū uere diligitur, difficile narratu est quāta auaritia regnet, dignissima scitu est infinitiuorū, gerundiorū, supinorū, & participiorū cōstrucción, quā diligēter declarabimus, tuū est o iuuentus diligētissime animū aduertere ad rem tam utilē.

Infinitiuorū constructio.

Dixi uerbū personale, quia impersonale respuit eū casum, ut sederi, interesse &c, poenitet, tñdet &c, patuerūt, ut esse in quo notauit Sul pitius non dico uideor mihi esse docto uel doctū, sed per nūm doctus, Quæ uim uerbi substatiū habet, regit post se accusatiū ut ante se, ueluti letor te euallis doctū, doleo te incedere superbū. Quoties autē idem esset supositū finiti & infiniti, actūs uenuste subticebit, posterit tanq̄ exprimi, ut uelle diu uiuere, uenustius est q̄ uelle me diu uiuere. Persi. Nec in bicipiti somniaisse Parnaso Memini. Actūs ante infinitiuī resoluīt in ut, q̄, quin, quatinus & similes particulas, & elegantior est per infinitiuī locutio, ut apud Terē. Meū gnatum rumor est amare, inelegāter dixisset, rumor est q̄ meus filius amet, licet itaq; in themate uernaculo audiat, frequēter tamē uitabit ipm in latinitate, in sacrīs. Missum est tria milia & eo amplius infantes adduci. Virgi. Malo me galatea petit lasciva puella. Et fugit ad salices, & se cupit ante uideri, id est q̄ ante uideat. Terē. Qui postq; audiuit filio suo non datum iri uxore, id est q̄ filio suo non daretur uxor. Tul.

Hic arbitran^t se bñficos in suos amicos uisum iri, si eos locupletet q; cūq; rōne. i. q; uidebūt benefici in suos &c. In sacris. Dñe qd me uis facere. i. quid uis ut faciam. In poetis facere intelligit, ut quid me uis. Virgi. Phillida amo ante alias, nā me discedere fleuit. i. q; discederē. Non dubito regē aduenire. i. quin rex adueniat, uelim regē adesse. i. ut rex adesset, letor regē affore. i. quia rex aderit. Doceat p̄ceptor puz eros loqui per infinitū potius q; per q;. ubi autē fuerit quod ipsum omittat & ntūs uertatur in actm. Finitū in infinitū, & cōtra si hoc siere nequit in bono sensu, scito actm a tergo regi, ut Volo uinū bibe re, nō cōueniēter resoluī uolo q; uinū bibat, ideo uinū regebatur a tergo. Est tamē ubi uix scitur uter actōrū a frōte regat, ut uidi Ioānē Petrū uerberare, dubiū est an Ioānes Petrū, an Petrus ioānē uerbera uit. Tale est oraculū illud. dico te çacida romanos uincere posse. hēc ambiguitas non est hic, uolo te aquā bibere, siquidē aqua nō bibit. Dicit tamē Quintili. li. viij. Vitāda in primis ambiguitas nō solum quę incertū intellectū facit, ut Chremetē audiui percussisse Demeā, sed illa quoq; quę etiā si turbare nō potest sensum, in idem tamē uerborū uitiū incidit, ut si quis dicat uisum a se hominē librū scribentē nā etiā si librū ab hoīe scribi pateat, male tamē cōposuerat, feceratq; ambiguum çptum in ipso fuit. Hēc Fabi. Poetē tamē id nō usq; quaq; obseruant, ubi etiā manifestū potest esse dubiū, sed audiēmus (li sapi mus) Fabio etiā in carmine, sed p̄cipue in epistolis, orationibusq;. uitabitur autē ambiguitas mutatione actiui in passiuū, non autem in appellatū (ut loquuntur) ueluti audiuī Ioānē a Petro percussum, uidi ab Ioanne scribi librū &c.

Infinitiuorum natura.

Infinitius pro p̄terito imperfecto indicatiui poetarū & historicorū est, ut inuidere, p̄ inuidebāt, uel inuidere cōperāt. Sæpe oratores, historici & poetē uni uerbo multa infinita coniungūt, & datū elegātie, ueluti legimus græcos infinita exercitus multitudine trāia uenisse, urbem annis decē obsedisse, eāq; multa sēpē sēpiusq; oppugnasse. Sinonis tandem traditione occupasse, & igni postremū succēdisse. Infinitū fungit officio ntū, ḡtū, dtū, actū, & abltū, ut legere ē agere, tēdet me studere, dñs dedit mihi sapere. Opus mihi est scire. Infinitū, p̄ finito habet ntū, ut nos pauidi trepidare in quotidiano sermone, sic nō loq; mur, nec in ep̄lis, nec in orōnibus, quia historicorū est, poetarūq; (ut diximus) Terē. Oēs mihi inuidere & mordere clāculū, ego aut̄ floscipēdere. Virgi. Tū pius ēneas humeris absindere uestē. Auxilioq; uocare deos & tēdere palmas. Salusti. Finitimos regere bello tētare.

P. iij

Ioannis Despauterij Ni nivitę

Ambro. de Hagne. Omnes flere ipsa sine fletu. Itē pro gerūdio in dī sed grāce, nec p̄seq̄mur, ut in euā. Nescis q̄a potestatē habeo cruci figere & dimittere te. i. crucifigendi & dimittēdi. Tēpus est surgere. i. surgendi. Virgi. Et iā tēpus equū spumātia soluere colla. i. soluendi. Idem ænei. ij. Sed si tātus amor casus cognoscere nostros, poetice & grāce magis q̄ oratorie, aut latine dī, ait Valla. nā ut Seruī. uult, pul chrius dicerei amor casuī cognoscēdorū, aut cognoscendi casus. Itē p̄ gerūdio in do. uel in dum, ut in sacris grāce lingue imitatiſſimis. Sedit populus māducare, & surrexerūt ludere. i. ad ludendū. Nolle sic loqui in epistolis, aut oratiōibus. Sto loqui, ſedeo cœnare, p̄ ad lo quendū, ad cœnandū. Itē pro ſupino in um. uel gerundio in dū cū uerbo, ſed non imitabimur, teste Valla. in Euan. Nō ueni uocare iuſtos, ſed peccatores. i. uocatū. Et uado parare uobis locū. i. paratum, dum irēt emere. i. emp̄tū, uado pīſcari. i. pīſcatū. Nō ueni ſoluere le gem, ſed adimplere. Plēriq̄ eruditōrū dixiſſent, nō ueni ad ſoluēdā legē, ſed ad implēdā, quos & ipse nūc imitor, inqt Valla. & imitan dos oībus arbitror, quā em̄ causam habes, ut alienā lingua ſecteris, reliquas tuā: q̄q̄ nec illā quidē ſequarīs, quū careas articulis q̄bus grāci utunt̄, apud Virgi. in buco. Phyllida amo aī alias, nā me diſcedere fleuit. Dicūt infinitū ponī, p̄ p̄tīcio. ut ſit me diſcedēte fleuit.

Infinitiūus cū uerbis præcipue prohāreticis.

Infinitiūis uerba iūgūtūr, & p̄ſertim prohāretica, & tum aētī ante ſe nō habent. Dicūtūr autē prohāretica. i. eleſtiua & uolūtaria, eo q̄ ipſa p̄ caeteris uerbis ad hoc electa ſunt, ut cū infinitiuo cōſtruantur ueluti uolo legere, cupio ſtudere, cogito iſſidiari, ſcio ludere, ſic an helo, defydero, nolo, audeo, timeo, metuo. Et que Alexāder etiā no rauit, debeo, iubeo, poſſum, nitor, tento, dignor, moneo, incipio, deſiño, tēdet, pudet, pōenitet, piget, meditor, ppero, gaudeo, delectat, ur get, parat, diſcīt, decet, licet, ſolet, & plura, & multa cū aētō, ut uideo, audio &c. Valla ait. Iubeo te arare nō ad arādū, cogito iſſidiari nō nō ad iſſidiandū, timeo qđificare nō ad qđificandū. Quēdā uerba cū utroq̄ cōueniūt, ut hortor te ſtudere & ad ſtudendū, flagitor respō dere & ad respondendū, que omnīa rara ſunt, letor te bene ualere et lētus ſum te bene ualere, ſoleo ab infinitiuo uix ſeparat, ut ſpero ait Nebrissen. ueluti apud Cice. in epi. Spero amicitia noſtrā non egere testibus. i. credo, habeo in animo ire Romā. i. uolo & proposui ire romā. Cice. lib. i. de diuina. Haberetq̄ in aio nauē cōſcēdere. Nā qđ idē ad uxore ſcribit. Quū in animo haberet nauigādi, ſubaudiēdū eſt inquit Valla uolūtate propositū, aut quid ſimile, ut in illo apud

eundē. Quū illius diei mihi uenit in mentē. Et alibi. Nō minus ei ue
nit in mentē potestatis & equitatis tuę. Cū substatiuo igit̄ nō cōstrui
iur infinitiuus, sed gerundiū in dī. Virgi. Iam pridē a me illos abdu
cere thestylis orat. Cōtra nō recte dicit (nisi dure & aspere ait Valla)
non est mihi opus respōdēdi, quū esset dicēdum respōdere, ut sit sup
positū me respondere, appositiū yō opus. Optima res est agricolare
recte diciū. Optima res est agricultandi nō recte dicit, quia sic illud res
soluitur agricultare est optima res hoc resolui sic nō pōt agricultandi
est optima res nisi forte dure, sic res agricultādi est optima. Itē habeo
mandatū a patre cōueniēdi te, latine dicit. Mandatū est mihi a patre
cōueniēdi te nō latine dicit. Mandatū est mihi a patre cōueniēdi
te nō latine dicit, sed cōuenire te, quia mandatū hic participiū est, un
de nō potest regi gerundiū illic nomē substatiuū. Dices igit̄ uocauī
te ad nauigādū, nō nauigare &c. ut patet, quia licet græci utunt hīc
infinito, hoc est cū articulo quo carem⁹. Infinitiuū adiectiuis nōnul
lis addimus, & est pulcherrima figura, teste Priscia. ut aptus, audax.
bonus, celer, dignus, difficilis, doctus, facilis, habilis, malus, piger, po
tens, peritus, timidus, & similia. Virgi. Et cantare pares & respōdere
parati. Idem. Dido certa mori. Gualterus. Nō est apta legi q̄ nō mas
turuit herba. Hora. Audax omnia ppeti Gēs humana ruit per uetus
rum nefas. Sta. Ille quidē disco bonus & cōtēdere cursu. Hora. Celer
sequi, dignus aperire librū, sed cū adiectiuis nō pōt infinitiuus ante
se actū hīc. Tu es dignus cedi. Virgi. Et erat tū dignus amari. Luca.
Fac̄! sed uertere mētē. Terror erat. Vir. Soli cantare piti. Hora. Co
drus p patria nō timidus mori. Prudēs intelligere, sapiēs puidere. In
qbusdā pōt primū gerūdiū infinitiuui locū hīc, ut timēs, cupiēs, timi
dus, cupidus, doctus, certus, indoctus, incertus, promptus, peritus, cō
fuetus. auid⁹, cātare, & cātādi, nauigare, & nauigādi &c. Sed pleraq;
hmōi gerūdiū actū casus cū ppositiōe ad postulāt, ut bonus, util, cō
modus, malus, inutilis, incōmodus ad militandū. Quedā c̄ utroq;
cōueniūt, ut paratus, aptus, idoneus scribere & ad scribēdi. Si duo
sunt uerba sine cōiunctione media, alterū erit infinitiuui. Cice. in Tus.
Habeo em̄ audire qcqd est. Virg. Magnū dat ferre talētū. Idē. dicere
mussant. i. ueren̄. ait Serui. in. xi. als dubitāt. ut Mūssat rex ip̄e latin⁹
Quos generos uocet. Interdū susurrāt, ut de apibus dicit, & ppe su
surrare est obmurmurare. i. muto eē uicinū. Prēcipio tibi legere uel
te legere, sic in ceteris p̄cipiēdi uerbis, q̄a alter casus p alterū satis itel
ligit. Hor. Ire foras pleno tētabat corpe frustra, conor loq, nitor age
re, scholastici nitūt, p exitu (sñ) dringē um us zu gan. scio canere fidi
bus. Hic iſinitiu⁹ solet subaudiri, ut scio fidib⁹ scio latie licet hēas, uo

P iiiij

Ioannis Despauterij Niniuite.

Io scias, caue dicas rogo uenias, & silia bñ dicunt, qā cōquis duo sunt uerba sine cōiunctione explicita, tñ subaudit̄ cōiunctio q, ut, uel ne, & sunt oratiōes elegātes. Cice. Caue dubites subaudit̄ ne. Terē. Sed pater adeſt, caue te tristē esse ſentiat. Silius. Moneo ocyus urbe faceſas. In euāge. Volo mūdare. Duę ſunt orōnes. Tul. Nō pōt iucūde uiui, niſi cū uirtute, uiuaſ. Dic, facile eſt ire Romā, & facile eſt iter Ro mā, ut notauit Lanci. Cice. ad Atti. Iter illud brunduſiū, de quo du bitabam, ſublatum uideſtur.

Futurum infinitiu.

Futurū infinitiu unicū eſt ſimplex, ſed anomaliū, qđ eſt fore cū ſuis, alia oīa circumloqmur p̄ infinitiu eſte, & partiſipiū futuri tēporis accuſatiū casuſ in rum .rā. rum. in actiuis neutrī, & deponēta libus & cōmuniſbus, p̄ actiuia ſignificatiōe atq̄ i uapulo, & exulo, ut amaturum eſte &c. Secundo circumloqmur, p̄ ſupinū & infinitiu ire, ut amatū ire, ſed in paſſiuis cū eſte capimus futurę in dū, dā, dū. ut amādū eſte, uel ſupinū cū impſonalı iri, ut amatūri. Idē ſit in impſonalib⁹ paſſiuę uocis, q̄ infinita futura ſolū habet talia, ſeffum iri, itum iri &c. Hęc eſt doctrīna Diome, Dona, Prisci, & pluriū qbus aſſenti tur in lima Manci. Q, autē dicemus exulatūire, nō iri, docet in Raudenſem Valla, q̄ elegantiarū lib.i. negat amatūire eſte futurū, q̄a nō ſignificat amaturū eſte, ſed in uia eſte ad amādū, ſic de reliq̄s. ſed Valla capit amatū ire, ut ſit oratio, nō ut ſit uerbuſ, & ſic non eſt dubium hoc non eſte futurū, q̄ audiuī Ioannē amatū ire. ſensuſ eſt, audiuī q̄ Ioannes it amatū, ut audiuī ioānem ſedere. i. q̄ Ioānes ſedet. alij autē capiunt amatūire circumloquutiue (ut ſic loquar) pro amaturū eſte, et cum dicit̄, audiuī Ioannē amatū ire, ioānē nō regiſ ab ire, ſed ab toſto illo amatū ire, ubi ire (ut ait Nebriffen.) addit̄ non qđ in ea ſyntaxis quicq̄ ſignificat, ſed qđ cum ſupino iunctū exhibet nobis futuri tēporis infinitiu ſenſum. Nā quiū dico, ſpero me amatū ire uxorē non intelligo me ire aut, pſifici aliquo ut uxorē amē, ſed tantum q̄ ſum illā amaturus. addimus igī ire ne ſine uerbo motuſ ſtet ſupinū in um, hęc Nebrif. Concedit tñ Valla amatū iri, & ſilia uera eſte futura, qđ Nebrif. negat, cōtēdēs eiusmodi futura. quidē eē, ſed nō paſſiuorū, ſed impſonalū dūtaxat paſſiuę uocis, ut ſpero me amatū iri ab oībus, nō autē a Petro. i. q̄ oēs amabūt me, & regiſ me a posteri ori ab amatum. Et tñ iri actiuie ſignificat, ut itur impſonale, ideo cū ſupino nō cōſtituit futurę ybi paſſiu, ait Nebrif. qui nō ſatis uideſi bi cōſtare, q̄a impſonalib⁹ actū iungi negat. Q, autē dicit ipm regi a ſupino, ueluti itur amatū deū ſeruitū deo &c. ſic amatūri oratio.

erit, & p̄sentis tēporis, ne audiū iōānē amatūri, sensus erit, audiū q̄
itur amatū iōānē, quēadmodū Valla dicit de cōnatū ire, q̄ si dicat
Nebris, actū regi ab amatūri &c. aduersabit̄ sibi, q̄a negat impsona
lia uenire ab actiuis & regere actū. Dicimus igit̄ datū iri, amatū iri,
& silia esse uera futura passiuoꝝ. Terē. Qui postq; audierat filio suo
nō datū iri uxorē, datū cum ire uel iri supinū est, sic silia, ideo quidā
male dixit p̄ participiū cōiunctos iri & plura, sed rep̄hēdere nolo. su
pina certe, nec casus neq; genera habet. Laci. multis argumētis niti
tur pbare amatūm iri nō esse futurꝝ insinuitiū, cōtra oēs grāmaticos
pter Carisiū, Plī. & Herodianū, q̄a huius rei nō meminerūt, nā nūq;
ueterꝝ quisq; dixit tale quid. Scio me amatūmire fōeminā, p̄ amatū
rum esse &c. Hęc & multa plura Lanci. quē uideat qui uult, nos flo
rem carpsimus. Amaturꝝ esse & silia. Gel. lib. i. ca. vii. docet esse dicta
sine numero & genere, ut supina, & ita utēda esse uident̄ mihi tradis
dille Nebris. & Lanci. sed doctissimi id nunc nō seruāt. Cice. in. Ver
rem. Sed quoq; uenerint hāc sibi rem sperant p̄sidio futurꝝ. Plau.
in Cas. de puellalōquēs. Altero te occisurꝝ ait altero uillicū. Laberi
in Gemellis. Non putauī inqt hoc eā facturꝝ. Quadrigarius copias
occupatas futurꝝ & deos benefacturꝝ. Valeri⁹ Antias. Oia ex sentē
tia pcessurum. hec Gel. Propter dicta, mallē dicere, spero me dictu
rum esse matrē dicturā &c. q̄ dictumire, licet em̄ cōpertum sit dictū
iri, & silia esse uere futura, nō tamē dictumire &c. ratio iā patuit,

Gerundia.

Gerundia a gerēda uerborꝝ significatiōe dicunt̄. Probus. Diome. &
antiquorꝝ fere ceteri dicunt ipsa esse uerba, uerborūq; modos, quia
in o ultimā cōmunē habet, ut apud Iuue. uigilādo corrīpit, & mihi
quidē magnū uideſ argumentū, licet em̄ uaria est dictiōnū quanti
tas, quia uocales ſēpe sunt ancipites, tamē nō facile inuenies dictū uel
ablītū in o corripi in secunda declinatiōe. Lanci. certe paruifacit hoc
argumētum, ppter rōnē quā iam adduximus. Q; autē aliq; dicunt
noia non esse, q̄a casus uerborꝝ regunt, exigua est argumētatio inqt
Lanci. q̄a citra figurā inuēta sunt noia regere casum uerborꝝ & ha
bere, ut participia v̄borū régimē, q̄ adduceret exēpla nescio. Ego an
te probauī tactio, uētio &c. habere uerborū régimē. Noia quoq; si
gnificat actiue & passiuoꝝ, inqt Lanci. ut uector, ergo argumētū hinc
sumptū nihil, pbaret, si dicant igit̄ uerba, nūsc̄ intelligendum est sic.
Verba. i. v̄borū significationē habētia. nā et participia a nōnullis ue
teribus uerbis annumerabāt, ubi notat Lanci, significationē uerbi
agend i.s. uel patiēdi esse duplīcē. Est nāq; explicita uel patens, & im

Ioannis Despauterij. Niniuitę.

plicita recondita uel circumscripta. Patēs est q̄ nullā ambage circū
scribitur, ut amo deū, & hoc modo est pars orōnis. Circūscripta est
quę circumscribiū relatiuo uel aduerbio, ut amās q̄ amat, me amāte
quū amarē &c. De his plurima Lanci, dices cum Prisci, gerūdia esse
noia participialia, i. participijs in uoce silia, & habētia uerbi constru
ctionē &c. quę apud hunc authorē reperies Nebrissen, ut sophistica
tiunculas euadat, ponit gerundiū esse orōnis partē nonā, supina au
tem decimā. Ego utraq; dico esse uerba, de supinis patet, q̄a Quinti.
uocat ea uerba & id uerū esse Valla testat. Nec iniuria q̄n noia dici
non possunt, q̄a nullius casus esse, pbari possunt, quia nec casus nisi
ab ipsis rectos, nec ppositiōes admittunt. Errauit igit̄ Sulpi, teste etiā
Badio, dices supina in um esse accusatiui casus, & in u ablatiui. Si qs
dicat nō significat cū tēpore uel psona, non sunt igit̄ supina uerba.
Idē respōdebo quod ille mihi responderet de infinitiuo quo ad nu
merū, & de imp̄sonali quo ad psonā, quemadmodū infinitū habet
psonā, ita supinū noscī habere tempus. Ne bullatis nugis turgescat
pagina, relinqu multa declarāda a diligētibus pceptoribus, de ge
rundio maius uide dubiū. Dona, dicit gerūdia uel participialia uer
ba, & ego uerba esse sentio et modi infinitiu, uel modū per se faciūt
qui dicit gerundiuerū modus, ut Dona, innuit in utraq; editiōe. Pri
scia. Valla. & plures dicunt esse noia, quia casus habēt in utroq; nu
mero per tria genera, ait Valla, eodē modo, ut participia in dus. da
dum. Valla loquit̄ indiscriminatim de gerundijs & gerundiuis, nos
cum Dona. solū dicimus esse uerba participialia gerundia in di. do
dū. yborū suo, constructionē habētia. Illa yō adiectiua in dus. da
dum, quę gerūdia uocat Valla. Neoterici autē gerūdiua, uera sunt
noia, quia uerborū suorū constructionē nō habent, & per oia decli
nantur, ut cetera adiectiua, cōparationē tamē nō recipiūt, ne per cī
cūscriptionē quidē, unde aliud est honorādus nomē pro dignus hos
norari, aliud gerundiū uel gerūdiuū, cuius significatio extra orōne
si ponat uix declarari pōt, & aliud honorandus participiū. Si igit̄ di
cas magis amandū amandā &c, gerundiua nō erunt. Ista igit̄ soluen
da argumētatio, hęc uerba significat sine casu, ut oēs profitētur. Ge
rundia autē casus habere in confesso est, nō sunt igit̄ gerūdia uerba.
Respondeo duplū posse aliquid esse alicuius casus, uno modo,
q̄a per casum additū, & p genus, talis casus posset noscī, & sic noim
na, participia & pnomina casus habēt, uerbum autē sic significat si
ne casu. Alio modo dicit̄ aliquid esse alicuius casus, q̄a ponit cū ali
quo, quod talē casum solet requirere, & sic pōt uerbū significare cū
casu, q̄a amandi est genitiui casus, ponit em cum noie substitūo, qđ

genitiū solet habere, & amādo cum p̄positiōne, quę solet ablatiuū habere &c. Multa possunt h̄ic dici, sed noīa non sunt, quia non sunt aliquius numeri aut generis, nec adiectiva nec substatiua &c. Teneat ad quisq; quod uult. Non cogit iurare quisq; in alterius uerba. Parui refert siue noīa sint gerundia, ut prisci. ait, siue uerba, ut Dona, uis detur sentire, siue participia p̄sentis temporis, ut uideat Valla sentire, dūmodo sciamus quō per gerundia loquendū sit.

Gerundiorū casus & desinentiæ.

Gerundiorū casus sunt quattuor, nūs, ḡtūs, actūs & abltūs, & declinantur siue articulis, quia genera nō habēt, ut pacēq; ab rege petendū. Lucre. Externas quoniā p̄cenas in morte timendū, nūs est, sic uiuendū est lēte, luuena. dixit. Viuendū est recte quū, ppter plurima tum his, gerundiū est, ait Lanci. Plī. ij. Gr̄cīs utendū erit uocabulū quia uiuendus a. um. nō dīci &c. Et gerūdīa p̄cipue nominatiui casus dicūt quandā necessitatē, ut etiā notauit Dona. Venio legēdi his storiā gratia, ḡtūs est, ad legendū historiā, actūs, p̄legēdo historiam, abltūs. Addunt quidā, ut Calepi. datiuū, dans exemplū, sum aptus docēdo historiā, & sum aptus docēdo rhetoriciā a p̄ceptore. Sed rē sine teste gerit, ideo ipsi nō credo. Terminatiōes Dona. ponit tres di. do. dum. Sulpitius deridet eos q̄ ponūt plures. Valla dicit gerundia per oēs casus & genera in utroq; numero declinari, & ipse poneret dus. da. dum. dē. dam. dos. &c. hūc sequit̄ Perot. Fuit mihi de hac re disceptatio ante duos annos aut tres, p̄longa quidē sed frīuola cum amico quodā nostro. Ego certe oēs recte sensisse dico, quia gerūdīt capiūt large, ut extendat le ad gerūdīuū. & sic capit Valla. Capit etiā strictius pro eo solo quod uerbi habitat regimen. Et sic capiunt Dossnatus, Sulpitius, & plures. Et diuiditur gerundīt. sic gerundiorū qđdam gerundiū, quoddā gerundiū per regulā topicā, si genus duas species deberet in se cōtinere, quarū alteri dūtaxat nomē est, quę non men non habet, sumit nomē sup̄ioris. sic in definitione noīis quā dat Dona. res ceditur in rem & corpus, sic adoptio in adoptionē, & arrogationē, sic usucapio in usucapione, & p̄scriptionē &c. Gerundium. Prisci. uocat nomen quod differt a participio, quia participiū cum tēpore significat actionē uel passionē, gerundiū x̄o passionē sine tēpore significat, saltē determinate & definite. Vnde si dico in legendis librīs, uel in legendō librū, aut libros, tēpus consumo, gerundiū uel gerundium est, & sensus est, dum lego libros &c. Si participiū esset, sic intelligeretur, consumo tempus in librīs qui legentur a me, uel ab alio.

Ioannis Despauterij Niniuitæ.
Ante se gerundia casum non habent.

Ante se gerundia casum nō regūt apud latinos. hoc late probat Valla. barbara nēpe locutio est scribentē habendū est pēna. & in sacris. In conueniēdo populos in unū. In deficiēdo ex me spiritū meū. Grēci em̄ infinitū hoc loco habēt cū articulo τῶν qd ante se a ctū seruat imprudēter igit̄ uide interptes grēcos imitatus, qd latini articulis ca rent, & sic sunt locuti nūc, poterat autē hoc modo elegāter trāsser ri. dū spūs mihi uel me deficeret &c. uel p abltōs in cōsequentia, nos autē dicimus p gerundiū, scribēti habēda est pēna, uel impersonaliter scribēti, uel a scribēte habendū est pennā, ubi pennam regit a gerundio ntī casus a tergo, & dtūs uel abltūs a fronte, quicqd dicat Thes saliensis. Hora. Si uis me flere dolendū primum ipsi tibi. uide q diximus de uerbo impersonali in datiuū regimine. Illa yō oratio. In cōuertēdo dñs captiuitatē sion, uix quicq; latinitatis habet, testib⁹ Valla, Pessotto, & ceteris fere, nec ponit ntūs p actō, qd adhuc manet incongruitas. Lanci. tamē uir acuto ingenio, eā orationē saluat esse cōgruā & latinā in honorē diui Hiero. quia uult dñs esse uocatiuum more antiquo. testibus Carisio, Plinio & Seruio, ueluti popul⁹, fluvius, agnus &c. ueteres autē grāmaticos plērūq; sequunt̄ sacri interpretes. Neq; uerisimile est uel ex industria, uel ex ignoratia tam turpem & insignem solœcismū a diuo Hierony. esse cōmissum, sensus igitur & optimus quidē, si quis diligēter dispiciat. erit. O dominus. i. domine. in cōuertēdo, id est dum conuertimur ad te, facti sumus cōsolati. captiuitatē sion, id est dum conuertimur ad te consyderantes maxima tua in nos beneficia. solamur labores & captiuitatē que ob maximā ingratitudinē nostrā in te patrē clemētissimū iure sumus p pessi &c. Solamur em̄ labores. Virgi. Hoc equidē occasum trojā stisq; ruinas Solabar satis cōtraria lata rependens. Apud Lucre. Externas quoniā pœnas in morte timendū. Nominatiū calus gerundium ea, nec ante se sed post se actūm haberet, ut apud Virgi. Pacemq; ab rege petēdū, author est Serui, quem arguit Valla, quia participiū est inquit, quod falsum est. nō em̄ regeret actūm, aut nomē, qd etiā fal sum est eadē ratione, tum etiā ut Lanci. inquit, quia uiuēdū est legiſ, nec dicimus uiuendus da. dum. Et Ouidi. Vt endū est etate cito pede labitur ætas. bene igitur dixit Seruius, gerundiū ntū habere, dans exemplū petendū est codicē, equū &c. Eadem ratione legendum est psalmos, ut in datiuū regimine late probauimus. Calepi. dicit gerundia etiam datiuū habere easum, ut sum aptus docendo rhetoramicam, & sum aptus docendo rhetoramicam a præceptore, rem Cale. sine teste

Syntaxis Fo. LXXXVII.

gerit, ideo nō facile imitandū credo, nā dicerē libētius sum aptus do-
cere, uel ad docendū rhetorica. Nullo tamē pacto dicendū puto do-
cēdo a p̄ceptore, ppter hāc regulā nostrā ex Valla depromptā.

Gerundia & supina non regunt.

Passui proprium spreuere gerundia casum.

Atq̄ supina, uelut non causa percutiendi

Abs quoq̄ uenio, nec percussum uolo dici.

Recte tamē dices uenio causa audiēdi carmen a poeta, quia dicimus
audio a poeta, in passuis abltūs subticeſ. Virgi. Alitur uitiū uiuitq; tegendo. Idē, egrēscitq; medēdo. Idem. uritq; uidēdo foemina. Quins tilia. Sed memoria excolēdo sicut omnia alia augeſ, id est dū tegitur
medēt, uideſ, excolit. Sulpī. cōtra Vallā, uult abltm cum p̄positiōe a
uel ab recte cōſtrui cū gerūdījs & supinīs, quia si paſſiue ſumanī, ne-
ceſſe eſt ablatiū ſubaudiri inquit, ſed nos in regimine ntū teſtati ſu-
muſ multa in ſubauditione eſſe, que ineleḡiter exprimerent, ſic etiā
nunc Sulpitio reſpoſum uolumuſ, donec ex doctiſſimorū quopiā
teſtimoniū contra nos afferatur.

Gerundia in di.

Gerūdīa in di ſunt genitiui casuſ, & quaſi utriuſq; eſſent numeri, p-
actō ḡtm pluralē ſibi apponūt, ſed non credo facile imitadū niſi par-
ce in magno opere, aut niſi in ihs exēpliſ que inuenta ſunt. Plautinus
Hegio ad Parasitū erga filiū. Nominādi iſtor̄ tibi erit magis q̄ edū
di copia, hic apud me ergaſile, Valla ſic ait. Illud Titi Lī .li. i. niſi ſcri-
ptura uitiosa eſt, certe uitio nō caret. Nō em uereor ne quis hoc me
uestri adhortadī cauſa magnifice loqui existimet, ipm aliter animo
affectū eſſe, adhortandi em singularis numeri eſt, uestri yō pluralis.
hoc dictū Vallē intelligi de gerūdīuo, nam ſi uerū ſit gerūdīu nullus
uero numeri, ut diximus, ſed ponit tunc uestri pro uos. Simile eſt in
Cice. lib. de diui. Dolebas tantā ſtoicos noſtros epicureis irridēdi ſuſ
facultatē dediſſe, aut ponit irridēdi pro irridendorū, aut ſui pro ſe.
in Teren. ponit crescēdi nouarū fabularū, ſed de his haſtenus. Ge-
rundia in di, quaſi noīa ſubſtatiua regūtūr ab hiſ & pluribus nomi-
nibus, locus, rēpus, occaſio, que idē ferme ſibi uolunt, ratio, cauſa,
oportunitas, ars, moſ, cōſuetudo, copia, & quod idē eſt potefas, ues-
tia, uolūtaſ, deſyderiū, cupido, libido, cupiditas, uaiditas, gratia, id ē
cauſa, libertas. Licētia quod fere in malū capi, oſtēdit Quintili. dices
Que in alijs libertas eſt, in alijs licētia uocat. Idē. Qui cōfefſum deſcē-
dit non absolutionē ſcleris petit, ſed licentiā. Terē. Deteriores omes

inventa matuſ
et in bonis

Ioannis Despauterij Niniuite.

Littero p' offinoy
sumus licentia. In Iustinianis institutionibus notaui in bona parte caspi. atque etiam in ff. Et apud Cice. generale nomen est ad bonum, & maiorum. dicit enim in officiis ut enim pueris non omnem licentiad ludendi damus, sed eam quem ab honestis actionibus non sit aliena. Ergo aliquam ludendi dilientiam damus pueris. Virgi. Et quae tanta fuit romana tibi causa uiderendi. Ouidi. Amor sceleratus habendi. Cupido & libido regnandi &c. quem diligens praceptor facile enucleauerit. Non tam libenter dixero cum Sulpitio & Calep. uenio causa docendi rhetorica a preceptore. uapulandi a magistro. tametsi haec in die non nunquam passione capiuntur. ut probat Mancinel. in lima per Iustinum siue Trogum dicentem. Athenas erudiendi gratia missus. id est ut eruditetur. id cognoscendi & emendandi passionem protulit. Ideo non omnino iuste Valia reprehendit non indoctum (ut ipse dicit) nescio quem. quod dixerat iam urbs in periculo capiendi est. nos tam sic raro loquemur. In digerundi etiam quibusdam adiectiis iungitur. ut certus eundi & certa de quibus satis diximus. Virgi. Aeneas celsa in puppi iam certus eundi &c.

Gerundia in dum.

Gerundia in dum. Nominatiui casus patuerunt. quae autem accusatiui casus sunt frequetissime actiue. aut neutraliter significant. ut ad legem dum historiam &c. Ali quando etiam passionem. ut Persiana carmina sunt ad intelligendum difficilia & in Genesi. animalia suavia ad uescendum. Salu. in lugur. pauca supra repetata quo ad cognoscendum omnia illius Syria magis. magisque in aperto sint. Idem. Quum ad imperandum uocatur. id est ut ipsis imperaret. sed passionem sine ablative (ut diximus) ponitur. Actiue cum ad frequenter regimere habet. cum ante rarius. Virgi. Ante demandum Ingentes tollent animos. sed casum hic non regit. Cum in raro ponitur. quale esset. uando in capiendum aues. sepe autem cum ob propterque. ut ueni. propter legendum historiam. Cum inter elegatissime ponitur. sed fere sine regimine. quia honesta locutio est. teste Serui. in ille Iud. Virgi. Tityre dum redeo breuis est uia. pasce capellas. & potum pastas age Tityre. & inter agendum Occursare capro. cornu ferit ille cauetu. i. dum agis. sic inter coenandum. audiui fabula inter eundem &c. id est dum coenarem. irem &c.

Gerundia in do.

Gerundia in do. sine casu modo actiue capiuntur. ut discendo psicium. modo passionem. ut memoria excolendo augem. Frigidus in pratibus cantando rupit anguis. Cum regimine. ut hos accusando. illos occidendo tota ciuitate labefactasti. lungit ppositio in. ut in tribuendo suum cuique & de. ut de coponendo epulas hęc dicta sunt. Cic. ad Atti. li. vii. Tu quid

cogites de trāscēndo in epīcīrū scire sane uelim. Amicicia ab amādo dicit. in comedēdo sudas, uaco a scribēdo. ex' defendēdo q̄ ex accusando uberior gloria cōparat. Quinti. rō recte scribēdi iūcta cū los q̄ndo est. In do gerūdīū cū ex, e, a, ab, & cū, uix regimē habet, qa dili gētissimus harū rerū īdagator Valla testat se exēplū repis̄e nullū. Nō sum soluēdo, dtūs est nō regit casum, nī p̄ybū substatiūnū forte dīm habeat. & significat nō sum sufficiēs ad soluēdū. Virgi. Cārādo tu illū. subaudi uicisti. cārādo. i. qn̄ cātaſti, uel carmine tuo &c.

Gerundiua nomina.

Gerūdīū nomen est adiectiuū, ipsa uoce sīle partīcipio futuri t̄pis in dus, da, dum. Declinat em p̄ genera & casus in utroq̄ nūero, ut partīcipiū, a quo tñ differt, ut īpm gerūdīū, ueluti ante ex sentētia Lāci. ostēdimus cōtra Vallā, audiuſcule ſepius disputatis. Ait autē Valla uir ſine cōtrouersia exp̄tissimus, & de lingua latīna meritissim⁹. Gerundiua ſiue gerūdīua administrationē ſine tēpore ſignificat, parti cipia & o tēpus ſine rei administratiōe, dī boni quantus patet hic ca uillādī cāpus a sophis nostris sophistulīs, ſed pergamus, tenet me ocz cupatio iuris dicēdi. i. occupor in dicēdo ius, gerūdīū eft uel gerundi uū, qa ſi partīcipiū eſſet ſenſus habere taliſ, occupor in iure qđ dice tur a me, uel ab alio &c. ut prius dīximus. Differunt gerundiua ab gerundijs, q̄ hēc adiectiuā nō ſunt ut ſatis declaratū eft, p̄ntq̄ in abltō o corripe. Iuue. Plurimus hic eger morit uigilādo, ſed illū. Illa pure adiectiuā ſunt ſubſtatiūis ſemp iūcta, quorū res pati ſignificat, neq̄ in abltō unq̄ corripiunt, qa ineptus eſſet uerſus. In cārādo dies conſumpiſi carmine multos. Venusti⁹ aut m̄lto loqmur p̄ gerundiua ſine regimine, q̄ p̄ gerundiā cū regimie, ſed ponā de ſingul̄casib⁹ exēpla.

Gerundiua nominatiui & vocatiui.

Gerundiua nē casus rara ſunt inuētu. Inuētū eft unū apud Virgi. Lu cretiūq̄. Voluēda dies en attulit ultro. uoluēda nō tēpus futurū in telligit, teſte Val. ſed rei administrationē. Dies videlicet q̄ uoluēt nō q̄ uoluēda eft, aut q̄ uoluēt, unde iudicat gerundiū ūē partīcipiū preſentis tēporis. hēc Valla. ſubdēs iuſurādū etiā uideri pōt eiufdem ca ſus, atq̄ etiā uocatiua. de quo Badi. tale fore exemplū dīxit ſi qđ ſit futurū aut fuerit aliq̄n̄ uoluēdi dies oia cōſumitis.

Gerundiua genitiui.

Vbi habueris orationē gerūdīj cum ſuo caſu, mutabis caſum rectū a gerūdio, ut ſit eiudē caſu cū gerūdio. gerundiū autē mutabis in gerundiū eiudē generis & numeri cum caſu rectio a gerūdio. uerbi gratia. uenio cauſa uidendi matrē, gerundiū eft ḡtū caſu. Dic ergo

Ioannis Despauterii Niniultæ.

matris & uidēdē, q̄a matris est formi. gene. singularis, & sic in reliq̄s,
ut uenio causa uidēdē matris, & est per gerundiū locutio multo le
pidior, ut aiunt quicūq; de hac re meminerūt. Notā igit̄ rem faciā
per singulos obliquos. Oui. Sit modo placadē copia parua tui, hoc
elegatiū est q̄ copia placandi te, sic reliqua h̄c subīcienda declaret
p̄ceptor. Ioānes colligēdi sui causa rus se cōtulit. i. ut uulgas diceret,
iuit ad campos causa recreationis, uel pro acuēdis senibus suis. Cis
ce. L. Crassum quasi colligēdi sui causa se in Tusculanū cōtulisse. Pe
trus & Paulus colligendorū sui causa rus se contulerūt, durū uidet.
ideo Cice. irridēdi sui dixit, ubi sui est pluralis numeri. sic Liuius, ut
ante notauiimus, quos sequi citra affectationē non oīno dissuadeo,
ut nec ipse Valla, sed pergamus. Tui uidendi cupidus causa epistolos
Iēcōficiēdē gratia cōponēdorū librorū, mittēdarū literarū &c. Est ta
men ubi per gerudiua loqui nō licet, ut quoties oportet loqui p̄ res
latiuū, ueluti hic dies attulit initiū dicendi quę uellē, non autē dicens
dorē quę uellē. Cice. Evidē effor studio patres uestros (quos co
lui & dilexi) uidēdi. Nam durū fuerat futurū studio uidendorū pa
trū uestrorū quos colui & dilexi. hec Valla. Cuius & h̄ec sunt uers
ba in eo. cap. Quo in loco breuissime stultorū quorundā opinionē
reprehendamus, qui aiunt recte dici causa essendi rex, essendi regis,
essendi regē, quū nūsc̄ essendi reperiā, & si reperiā non regeret ca
sum sicuti manendi, uiuendi, existendi. hec ille, licet igit̄ essendi in lo
gicis, aut physicis inuenies, nolim te imitari. Terē. Id faciebat eius re
dimendi causa. Virg. Tātus amor florū & generandi gloria mellis.

Gerundiua datiuī.

Datiū gerundiā casum nulla regunt, ait Valla absurdū sit nāq; dice
re, do operā colēdo agrū, uel legēdo librū, sed per gerundiua solū lo
qui conuenit, ueluti uaco agro colēdo, uineq; pastinādg, nemori sus
cidendo, agris, uineis, nemoribus procurādis. Soluēdo ut iterū dica
mus cū uerbo substatiuo regit datiū. Quinti. Pauperis soluēdo nō
sumus. Interdū etiā aliū casum, ut apud eundē. Maximi tamē uiroq;
& quibus artis suę soluēdo nō sit humanitas. sed dubitari potest in
quit Valla, datiū ne sit an ablatiū.

Gerundiā accusatiū.

De actō, ueni ad salutandū fratrē, salutandā sororē, salutandū mans
cipium, sic in plurali, & ponunt h̄ec pulchre cum his uerbis loco, cō
duco, mando, euro, habeo pro debeo, & si qua sunt talia uerba, alio
qui semp̄ p̄positio adderetur, ut locauī faciendā sepulturā. Conduxī
columnā faciendā. Mandauī surem rapiendū. Curaui lapides iaciē

dos. Curaui literas mittendas, quod ineptuli dicerent secl mittere &c.
habui petrū consolandū &c. Si quis doctissimorū testimonia petat,
legat Vallā e quo hēc fere cōpilauimus. Quicquid est, dictē orōnes
sunt elegantissimē.

Gerundium ablatiuſ.

De ablatiuo, laborau in colendo agro, in cōficiēda epistola &c. Si
ne prēpositione magis plurali utimur. Cice. Orationē autē latinam
profecto legendis nostris efficies pleniorē. i. legendo nostra, sine ppo
sitione ponitur bene gerundiū ablatiuī casus actiue & passiue. Acti
ue quidē. Persi. Ne liceat facere id quod quis uitiabit agēdo. Ouidi.
Quinetiā accēdas uitia irritesq; uetando. Sed dicit Valla. Cauēdum
ne uerbū significet motū, quale esset reuertor ab arādo uel ab arans
do agro &c. Quū sit dicendū reuertor ab aratione, uel ab aratione
arui &c. hēc ille.

Supinum in um.

De supinis in gerūdijs memini, ideo breuis ero. Supinū duplex est
in um. & in u. quare autē sic dicāt, Nebrissen. fateſe nescire, quoniā
nihil simile est inquit, inter uerbū & supinū, & rem supinā, niſi supi
num forte supinū alia habuit reconditionē significationē q̄ sit illa q̄
in promptu est, a qua supina diſta sunt. Lanci. uult dici quasi subi
na, quia ſine tēporibus ſubeūt ex uerbo ad partícipia, uel quasi ſupe
untia, ſed ſuperſedeo, quin ſententiā meā in ca. v. operis nostri manife
ſtabimus. Supinū itaq; in um. iūgitur uerbo et partícipio motus ad
locū, ſaltē latētis, eo factū, impſonaliter autē factū itur. unde Gel. de
clarat recte dici, factū iri audio illi iniuriā. i. audio operā dari ad con
tumeliā illi faciēdā. quo fiat iniuria. ſic quoq; uulgo dicitur, ait Gel.
Sed paulo remotius eſt illud Catonis, factū itur iniuria mihi uel tibi &c.
De motu latēte. Hora. Spectatū admissi ſiſum teneatis amici,
do filiā nuptū. Conductus ſum cantatū, lectū &c. Plau. in Aulu. Cō
grio coquus ad Euclionē. Heu ſenex pro uapulādo hercle ego ab
ſte mercedē petā. Coctū ego nō uapulatū, dudū cōductus ſum. Supi
nū in um id ſignificat qđ gerundiū cum p̄pōtōe ad, niſi q̄ hoc etiā
ſine motu ſignificat, illud minime, ueluti uado ſpectatū. i. uado ad
ſpectandū, at ſedeo ad cantandū, nō ſedeo cantatū, neq; maneatis ſeſ
ſum, ut ineptuli loquūtur. Supinū a nullo deriuari ſicuti nec p̄teri
tum perfectū indicatiui, testaſ Nebris. quia ſaþe nullius proportionis
nem ſequitur, do uenū, & ſi quid eiusmodi legaſ, ſupioribus annu
meretur. Valla & poſt eū Lanci. dicunt in um, actiue ſolū ſignifica
re, aut neutraliter, teste Carifio, in u. tantū passiue, ut in um, q̄nq; dē
Q

Ioannis Despauterij Niniuite

ptis exulatū, uapulatū, factū, nuptū, uenū, quē apud doctissimos
reperiū probat Lanci. Supīna uerba esse diximus, ex sentētia Quin
tili, lib. i, de insī. orat.

Supīna in u.

Supīna in u. solū passiue declaranī, cum qbusdā adiectiūis sine ullo
regimine, ueluti dignū, facile, difficile, bonū &c. dictu, factu &c. i. ut
dicat, & fiat, nō autē ut dicat aut faciat, licet id Prisci. placere uideat.
Ideo sessu, dormitu, & sīlia nō uidenī latine dici. hinc patet differētia
inter uisu supīnū, & uisu nomē, quia hoc sensum dicit, illud passio
nem, & per nomē bene dicimus dulce in uisu meo, per supīnū dūta
xat dulce uisu. Itē, lucūdus dictu. i. ut dicat. dulcis uel iucūdus dicto
ul'dictis, dum dicit &c. Nec cōstruūtur cū uerbo motus de loco ait
Valla. quia male dicitur, uenio lectu &c. dicendū est uenio a lectiōe
Virgilij &c. Ipē tamē legi apud Plautū in Menēch. Obsonatu redeo
Aldus autē Manutins, & Pasius Lāci. testant̄ cōtra Vallā. posterius
supīnū cōstruū cum uerbo motus de loco. Sta. i. Achil. Quē nūc ues
natu rediturū in limine primo Audierat. Cato in re rust. Primus cu
bitu resurgat postremus cubitū eat. Quidā dicit̄ uenatu esse nomē,
quod nec Aldū nec Lāciotū uiros doctissimos latuit. Quia i Plau
to & Catone manifeste cernī supīnū &c. Cum adiectiūis locutiōes
sunt oīno elegātes. Ouidi. Turpe quidē dictu, sed si modo uera fate
mur. Vulgus amicitias utilitate probat. Virgi. Nec uisu facilis, nec
dictu affabilis ulli. Idem. Et dictu uideo miserabile mōstrū. Idē. Hors
rendum dictu latices nigrescere sacros. Teren. Sum extra noxā, sed
non est facile excusat. Cice. Non facile dictu est quātopere cōciliat
animos comitas, affabilitasq; sermonis. Salu. Optimum factu ratus
fortunā bello tentare. Idem. Quē sibi quisq; faciliā factu putat, equo
animo suscipit, sic scitu, lectu, memoratu, dignū, indignū &c. Dign
cultu, gubernatu, & si quid tale nomen, si est supīnū dubiū sermonē
parit, ut ex Valla facile declarauerit diligens prēceptor.

Participiā.

Participiū uult post se casum sui uerbi, ut seruiēs tyranno, uapulās
a prēceptore &c. Participiū uerbi substatiūi &c. copulat similes ca
sus. Existens pro ens nō recte capiū, ut in logica sua docet Valla. Nes
scio an ipse cōmuni errore deceptus, aliquādo ab recta significatiōe
discesserim, difficile est inter barbaros nihil barbari olere. Participiū
a uerbo figurā capit nō a noīe, ait Lanci. Nunq; em participiū alter
ius figure est q; nomē, sed cur formā nō cepit ab eodē, ut clamans,
clamitās &c. Certe nulla uideſ mihi diuersitatis ratio. Ideo Carissim

ut ait Lanci.) ut formā, ita figurā omisit. Species ideo participiū accidens non annumerat (ait Lanci.) quia accidens datur cū uariat. Iam omne participiū est deriuatiū speciei. Inuētū est participiū breuitatis gratia & uenustatis, quia uenustius, breuius dicitur. Venture memores īā nunc estote senecte, q̄ senecte que ueniet. Interim etiā adiungi uidet necessitas, ait Valla. Veluti mulieres ornāt se ne uidētes hoies eas derideant, ridiculus esset sermo ne uideant & derideant siquidē nō ornant se ne uideant hoies diceret sophista, licet copulatiue hoc esset falso, nō tamē copulatim, at nugari hic nolo,

Participiorū desinētię.

Participia actiue, aut passiue aut neutraliter significāt, ut amās, amatus, sedēs. desinētię sunt septē ans, ens, p̄sentis tēporis. T us. sus. xus. p̄teriti. Rus. dus. futuri. Mortuus, Augustinus uult esse nomē, ait Lan cilo. alij participiū. Quęcūq̄ carent h̄s, unde participia formarentur carent h̄s ī pliis participijs, ut si studiū non sit supinū, nec studiturus erit participiū, studiū. Diome. negat dici, fruēs in Cicerone lectū est nasciturus nō naturus licet natū sit supinū, oriturus, licet ortus non oritus, moriturus quoq;. sed de his in alio libro late disputauimus. Sibila lambebant linguis uibrātibus ora, ait Virgi. ubi Serui. sibila inquit participiū est nō nomē pro sibilātia. Ego dico esse nomē fun gens officio participiū, ut in. iij. ænei. Et si fata deū, si mens nō leua fuisse, fata (inquit Serui.) participiū est, id est que dñ loquūtur. Stati. Et uocem fata loquūtur. Participia p̄sentis tēporis significāt actiue, aut neutraliter, nisi exulans, uapulans &c. Virgilius tamē plaus stra uoluentia dixit pro que uoluuntur, in quo imitatus est grecos, quia apud latinos passiū generis uerba, participijs carent p̄sentis temporis. Pœnitens pœnitendus &c. recte dici ante probauimus, et talia in dus nomina sunt cū datiuo meminēs, in Plauto legitur, sed repudiatiū est, ut siens & fiendus. licens autē & lictus nomina sunt. Virgi. Et licito tandem sermone fruītur. Vbi p̄sens est & non p̄steritum. Interdū utimur pro p̄sterito quod non est, p̄senti. Cice. in Bruto. Cum e sicilia decedens Rhodū uenisse. hic non dixit, p̄fisciscens, sed p̄fectus si quis tamē hoc pacto loqui uelit faciat, sed parce inquit Valla. Cice. lib. iij. offi. Si exempli causa uir bonus Alexāndria profectus, magnū frumēti numerū rhodū aduexerit. Nunc ad participiū resolutionē respiciamus.

Participiorū resolutio.

Participiū resolutiū in relatiū & uerbū. Virgi. Post aliquot mea res gna uidens mirabor aristas. i. qui uidebo, uel quū uidebo, q̄a p̄sens

Q. ij

Ioannis Despauterij Niniuitę.

trahitur ad uerbū cui coniungit. Petrus qui amat, doctus est. hic participio uti non possumus, sic Petrus cui inferui est ingratus. Ornator autem oratio est per participia, supina & gerundia ubi fieri possunt, ut uir bonus uitia fugies, uirtutē amplexādo cœlū lucrat. Etenim quoties antecedenti statim relatiū postponit, sine relatiuo pulchritus loquimur, ueluti homo qui amat legit, homo amas legit, homo qui est liberalis laudat, homo liberalis laudat, neque dicas homo ens liberalis &c. nisi rusticior uideri uis. Ideo sunt plurima in lingua uernacula, quæ sic latine dicereñ ineptissime, quod declareret diligēs præceptor in his & sibi libus. Fratres gemini plerūq; sunt ceteris debiliores. uidi Badiū hominū doctū, legi Virgilij bucolica principis omniū poetarū. uidi præceptorē mihi irascentē, uenio cœnaturus &c. Obsiurgabor, nō te lateat, ubi dicunt, mitto te scire, sine lapidē iacere, Maile habet, non male uadit &c. Ne pueri popinarie, aut culinarie loquantur, diligenter edoceātur. Ego te uirgis cæsum in pistrinū reddam. Petrus Iohannē apphensum capillis humi sternens, in luto uolutauit. sic elegantissime loquimur, ut per ablatiuos qui resoluuntur in dum, quia &c. de quibus iamiam dixero.

Cōsequentia siue ablatiui absolute positi.

Rite duos sextos pono signando sequelam.

Discunt discipuli me præceptore docente.

Participiū itaq; resoluit aliquādo in uerbū & aduerbiū uel coniunctionē dū, quādo, quia, si, postq; &c. de hac re datur hēc regula. Quoties duę orationes noiatiui & uerbi sic se habet, ut alteri apponatur talis particula dum, quū, postq; &c. lepide priorē mutamus in duos abltos, uel si mauis septimos, ut magi postq; aperuerūt thesauros suos obtulerūt munera, sic lepide diceat. Magi apertis thesauris suis obtulerunt munera. Præceptore Virgiliū interpr̄tati, pficio, lectis sacrī, reuertor animi causa ad poetas. Me tuo lōgas uigilāte noctes lydia dormis, cœna facta cātamus, me docente discis. Magistro recitatuero Petrus iūit in forū. i. dum magister paratus erat legere. Luca. Vētuso cæsare Romā ignauē liquere manus. Ad aliū sensum sic male loqueremur, ut notauit Lanci, sed potius sic, me docente disces &c. Dicitur autē cōsequētia uel sequela, quia alterū ex altero referi, licet logiculi reclamēt, ueluti sole lucēte euaneſcunt tenebre. Dicunt ablatiui absolute ponit, quia sequēs uerbū non declarat, ideo neque ab ipso regunt, sed a regimine soluuntur. Sunt huius sequelę certi modi. Autem alter ablatiuorū est nomē, alter participiū. Boe, lib. ij. de cōsolatu philosophico. Nouimus quātas dederit ruinas Vrbe flāmata patri

Syntaxis Fo.XCI.

busq; cæsis &c. In sacris. Crescēte numero apostolorū, factus est murmur apostolorū, factus est murmur grecorū. Augusto regnāte natus est christus. Tyberio imperāte crucifixus, ueniūt ad monumētū orto iam sole. Christo opitulante, spero me pueris profuturū. Secundo alter ablatiuorū est pronomē, alī participiū, ut me uiuēte nō egebis. Tertio uterq; ablatiuus est nomē, aut alter, pnomē, & tum uide tur intelligi ablatiuus ente, frequēter etiā alter resolui pōt in partici piū. Iuuenia. Credo pudicitia saturno rege moratā In terris. Vir. Te duce siqua manēt sceleris uestigia nostri Irrita ppetua soluēt formidine terras. Oui. Me duce carpe uia. Hora. Nil desperādū teucro due & auspice teucro. Iuue. Mlta pudicitia ueteris uestigia forsan, Aut aliqua extiterat & sub loue, sed loue nondū Barbato nondū grēcis iu rare paratis &c. Idem. se iudice nemo Nocēs absoluīt. Idē saty. iij. Me nemo ministro Fur erit. Quo suggestore hoc fecisti. i. quo suatore. Teren. Me impulsore non fecit. i. me impellēte uel suadente. Quarto dicunt aliquādo participiū intelligi, ut tūc uidebimus deū facie ad faciē, subaudiē ente, sic Ioānes uenit se tertio, quod melius dicit uenit tertius. Cice. O fortunatā natam me consule romā. Loquūtur quisdam sic, pluente intrandū est. Tonāte soleo timere, Badius mauult. Quū tonat aut pluit, & huic assentior. Quinto solū participiū pteritiēporis neutri generis ponit absolute, uel ipm deniq; gerundiū. Iuēc. Sed Maria audito christū uenisse cucurrit, sic dicto de noīe, dī camu s de uerbo, rarus est hic sermo apud doctos. Sunt autē locuio nes hmōi lepidē. Hora. Nudus inopsq; domū redeā te uate. Virgi. iij. geor. Te matre relinq;. Cicerone & Antonio cōsulibus factū est bellū Catilinariū, legati redierūt re infecta. Saluo honore meo neq; hoc facere. Ioānes abiit hospite insalutato, fecit inuitio patre. i. cōtra uoluntatē patris. nescio, me id fecisti, fecisti me inconsulto, deficiente causa deficit effectus. Quo audito uehementer incandui. Iuue. Quid em̄ saluis infamia nūmis, alio honore id fecerim &c. Diligēter pueri discant orationes de quū, qñ, posiq; &c. mutare in abltōs cōsequētie, cantādo rumpit anguis &c. patuerūt. Est tamē ubi neq; per quū neq; per abltōs uenuiste loquaris licet in uernacula lingua per quādo &c. loquamur, de quo habe hāc regulā ex Valla depromptam. Quoties duorū uerborū est idem suppositū, prius uerbū melius in participiū resoluit, & si ipm esset participiū, uerbi substatiui uenuistus omittei, licet id forsitan authores non usq; quaq; obseruarunt, ut ego fui occupatus, & ego nō potui uenire, uenuiste dicei, non sic me occupato nō potui uenire, sed occupatus non potui uenire. Comedens fudo, nō me comedēte, nec dū comedo, uiuens litteras amabo

Q iij

Principia

Ioannis Despauterij Ninisuite.

non me uiuēte. multa tuli puer. Ieiunaturus multū comedō. Aliter loquuti sunt interim docti, teste Valla, sed elegantiā amplectamur. Hora, tñ non aliter loquutus est dicens in arte de sene. Laudator tēporis acti Se puerō, quia sensus est temporis acti qui ipse esset puer. Valla credidit pro puerō ponī, quod esse non potest, quia se puerō cēsor, castigatorq; minorū non fuit, nec hoc dicit Horati. debet em̄ se puerō ordinari cū acti non cum censor &c. Discite igit̄ o adolescentiū diligēter obseruare iam dictā regulā.

Formatio participiorū.

Præsens forma a bam uel bar, ipm uertēdo in ns, ut quassans, uoluntans, quę & plura ratiōe antedicta capiūtur aliquādo pro quassatus uolutatus, p̄cipitatus, fui legens, ero legēs, hic ratio p̄sentis adhuc cōspicitur, iens, quiens anomale formātur. Sed nt̄s hic in raro usū est ut in heteroclitis dixim⁹. Præteritū a supino posteriore addēdo s. ut lectiūlectus. Rus a priore supino mutādo m in rus, ut dormīturus. dus a genitiuo p̄sentis mutādo tis in dus, ut diuidētis diuidēdus, p̄e in ueteribus in tertia & quarta u legit, ut gerundus, diuidūdus &c. quibus similia non temere singamus. Ofus, exosus, perosus ab odi sunt pertinētia, quia sine figura accusatiū regūt, alijs uolūt esse noīa lecta sunt cœptus, cœpturus & osurus, sio factus facit, pransus, cœnatus, potus, iuratus actiue. Interim etiā passiue suinunt. Hora. Ne p̄ se lamię uiuū extrahat aluo, pota aqua, pransum holus &c. Depozentia olim cōmunia fuerūt, ideo præterita participia legūtūr aliquā passiue, ut auxiliatus, imitatus p̄meditatus &c. Sunt etiā præteriti imperfecti tēporis Virgili. Et qua uictus Abas, & qua grādēus Aethes, id est qua uehebat, ait Serui. de cōmunib⁹ hi sunt uersus. Verbum cōmune, quis agat & patiat. Sola per ans, ens, rus, tamē actio significat. Dum solū patit, sed p̄teritū dat utrūq;. Ex neutrīs quædā legūtūr p̄terita, ut quæ Nebrissen. colligit. Euafus qui euafit. Lii. li. xxij. ab urbe. Exercitū inquit cæsum secp̄ euafum esse. i.euafisse. Iniuratus qui non iurauit, sed nomē est. Gelli. lib. vii. Atcpi iureiurādo sa tissacto iniuriati abijsent. scitus qui scit. Oui, x, meta. Nessus adit mēbrisq; ualēs, scitusq; uadorū, sed nomē est quia genitiuū regit per regulā actiue signās &c. Imprāsus qui nōdū prāsus est, nomē est, sparsus qui spargit cū ḡtō nomē est, & ad eandē regulā pertinet. Virgi. Geor. iiiij. haustus sparsus aquarū. Nebrissen. dixit eē participia, nos autē noīa. Ausus qui audet, aliquādo etiā passiue. Martia. Hoc tibi p̄ meritis & talibus imp̄cor ausis. Inausus aliquādo qui non audet. Idem. Nil intentatū felius nil mittit inausum. Discessus qui discessit.

Occasus qui occidit. Obitus qui obiit. Cœcilius. Custodibus discessis
meli interficerent. Lucilius. Quæ horis sublata duabus. Omnia sunt
sole occasio. Liuus andromicus. Cupidus misero obito. Claudius.
Quadrigerius interitus dixit adiective pro qui interiit. Acriter ins
quit cōmissa pugna multis interitis. A senesco. Salu. senectus a. um.
dixit. Omnibus inquit, quibus senecto corpore uirtus militaris erat
Decretus a. um. qui decreuit a decreto. Liuus Andronicus. Nocte
dieq; decretū & auctum. Sic excretus, exoletus qui adolescere desit,
authore Festo. Nō dices tamē cū imperitis, sis bene uetus &c.

Elegans præteritorū usus.

Participiū p̄teriti tēporis cum his uerbis uolo, facio, habeo est non
inelegans, licet uetus sit loquēdi modus, ut rogatū te habeo, id est ro
go. Mis̄a faciamus hēc, id est dīmittamus. Ponit quoq; p̄ infinitiuo
cum uolo, curo & pluribus. Teren. Iam inuentū tibi curabo, & ad
ductū tuū Pamphilū, id est inuenire & adducere. Alij dicerēt infinitiuo
esse intelligi. Itē cū oportet & pluribus forsan p̄ infinitiuo pos
nitur. Cice. Ita factū non oportuit. Teren. Nōne p̄dictū, nōne com
municatū prius oportuit. Plau. in Menech. Quid dubitatis iam sub
limem raptū oportuit. Lanci. credit hæc participia nō esse, sed infiniti
ta, quia Teren. aduentū dixit pro aduenisse, quū nemo dicat aduen
tus a. um. Et ego apud Plau. in Persa legi. Dum stas reditū oportuit
id est rediſſe uel intelligi esse, sed fallitur. Lancilo. quia nō dicimus
rē seruatū oportuit per supinū, sed per participiū seruatā. Cice. To
tam rem illi integrā seruatā oportuit. Et sicut obitus, discessus adies
et iue lecta sunt, ut probauimus, ita aliquādo aduētus a. um. & rediſ
ditus a. um. lecta esse est uerisimile. Sic nos abs te irrisos nō oportuit
subauditur esse, quod rustice exprimere. Oportet p̄dictū. & iter
etia oportet p̄dictiſſe, sed per præteritū ſepiuſ oportuit. Teren. Nō
ne oportuit me p̄fciſſe an. Præteritū ablatiui casus neutri generis
præfertim iungit nominibus opus & uſus, quæ ablatiū petunt, ut
diximus, & ponit tale participiū pro infinitiuo. Salu. Priusq; incipi
as consulto, & ubi consulueris mature facto opus est, id est consule
re & facere. Cice. Tat̄o quū opus est clamas, quū tibi loqui conue
nit obmutescis. Plau. in Menech. Ibo domū, ut parenti, qbus paratis
opus est. Idem in Amph. Vbi summus imperator non adeſt ad ex
eritum citius quod non facto uſus fit q; quod facto est opus. Terē.
Quod parato opus est para, ut p̄ſens pro præterito necessitate co
acti locamus interim ita etiā præteritū p̄ p̄ſenti, ut oppugnat resu
ſimus, id est dum oppugnamur &c.

Ioannis Despauterij Ninivitæ.

Rus.

Futurū a futū quod in usu no est deducit. Futū aut a sui, & sui a suo quo utitut Maro dicēs. Tros tyriusue fuit. Futuris in rum ueteres, ut supinis sine genere & numero cum infinitu esse exp̄sso uel sub auditio uteban̄, quod hodie nō seruari docet Valla. Futurus etiam a fio esse dicitur non derivatione, sed significatione. Quintili. per rus sic loqui solet. Venio petiturus, oratus &c. i. petitū, oratū, & ornata est locutio. quia Quintilianus. Saturus apud Plini. legit, q̄uis nolit ipm Phocas reperiri. Ccepturus Quintilianus & Trāquillus dixerunt, pœniturū Aetius. Inueniunt̄ hic futura quē supinis nō penit̄ uident̄ conformia, ut moriturus, pariturus, oriturus, spuiturus, spuitio quoq̄ nasciturus, irasciturus, ignosciturus, plura declarat Nestor, de qbus alīs. Sed nota nō semp participiū hoc declarari per relatiū, teste Lācilo, Vale. Maxi. de Crasso. Ductur⁹ erat a carris aduersos Parthos exercitū. i. paratus ducere uel dispositus. Fassur⁹ Lancilotus dicit nō reperi, sed fallitur. Oui. Et non fassur nisi cogeret ultimus ardor. Idem parce precor fass.

Dus

Neutra nonnulla quattuor particípia formāt. Iuuie. Frāge miser ca lamos uigilataq; praelia dele. Tibul. Cum fletu nox uigilāda uenit. Oui. Virq; nihil dempto sine carēdus erit. hic duo futura uniunt, ut in alijs pluribus. Idem. Tunc procul absenti cura futurus eris, sed de his infra. Oui. Quæ uenit indigne pœna dolēda uenit. Luca. Vix fa mulis audenda parat. Oui. Huic uictor uictus nēpe pudēdus eras. Salu. Non eorū pœnitēdū sit. Oui. Fast. iiij. Nec gener est nobis ille pudendus ait. hæc ut libens, decens, pudens, & alia quædā Manci. ex Prisci, afferit noia esse flēdus, tacēdus &c. deponētia ut cōmunia futura faciunt in dus, quibus licite utimur, ait Nebrissen. Fuerūt enim olim deponētia fere cōmunia. Virgi. i. ænei. Ipse uno gradit̄ comi tatus Achate. Ouid. ix. meta. Nec abest imitata uoluptas, utrūq; pas siue capitur. Aperiā rem testimonij. Ouid. i. Tristi. Ne mihi mors misero bis patiēda foret. Idem in arte. Paup amet caute, timeat male dicere paup. Multaq; diuitibus nō patiēda ferat. hoc (ut quædā hic subiūciēda) nomē uideri pōt. & Priscia, afferit, quia sequēdus est quē sequi debemus &c. Idem. Nō tibi sic dices phylli sequēdus eram. Ci ce. ab his derelictus est a quibus tuēdus erat. Enni. teste Nonio. Audi bo atq; auris cōtra tibi utēdas dabo. Oui. Multa rogāt utēda. Idē. de color & factis in faciēda tuis. Idem. Multaq; tyroni non patiēda fe

ret. Et. Arcus & arma tuę tibi sunt imitāda dianę. Et. Sunt tātū euens
tu dura ferēda meo. Et. Nec species Veneris semp̄ p̄fīeda rogāti. Et.
Huic equites illi signa tuēda dedit. Hora. Fidibus modulāda larinis
Idem, iij. car. Proelia cōiugib⁹ loquēda. Gell. lib. viii. Qui iumentū
aliorum duxerat q̄ quo utēdū acceperat, sed utor cū actō etiā legiſ
Cice. ij. de orat. Si erarij corpus utimur ad bellī adiumenta & orna
menta pacis. Gel. li. xvij. Quas uoces nō possumus uti. Nēuius paſſ
iue dixit. Suppellex multa uti que nō emiſ. Fūgor etiā actū habet
apud Terē. & Plautus fungat dixit. Ideo fungēdus recte potest dici.
hæc fere ex Nebrissen. dicēte ex deponētibus actū regētibus paſſim
repimus hmōi participiā, qbus recte utemur, ut obliuiscēd⁹ qa Vir
gilius paſſiue dixit, qn̄ obliita mihi tot carmina. Idē habet ex Virgi.
Ausonius. Oriūdus nomē est, quod sic differt ab ortus, qa ortus dī
cit locū in quo natus quispiā est, ut ortus sum Ninives in Flandria.
Oriūdus significat locū in quo orti sunt parentes, ut oriūdus sum a
Brabātia & Hānonia. Boetius posuit cū grō dicēs. Cuius oriūndus
sis patrię, reminiscare, loqndū est, legēdū est &c. gerūdia sunt impoſ
nalia, licet loquiū impersonaliter nunq̄ dicaſ, lectū est, sessum est &c.
patuerunt.

Quot modis participiū transit in nomen,

Participiū transit in nomē quattuor modis. Cōstructiōe, cōparatiō
ne, cōpositiōe, & tēporis amissionē, qbus addit Nebrissen. significaſ
tionis amissionē. Ceter⁹ posset (ut ego sentio) unus modus sufficere
tēporis. f. amissiō, quoties eīm̄ participiū sit nomē, perdit tempus, sed
nō est inutilis latior alior⁹ elucidatio, ex Prisci. lib. x. sumpta. Primū
itaq̄ participiū sit nomē mutatiōe cōstructiōis, ut scitus uadorū, ac
ceptus tibi. Secūdo cōparatiōe, dat Sulpitius exemplū, ego sum ma
gis doctus q̄ tu, sed quid cauillaſ, non satis intelligo, nōne recte dici
mus sum magis amās Petrū q̄ paulū, ut magis amo. Ego igiſ dico
amans esse nomē quādo cōparaſ, sic amās amātior &c. Sed amātior
nunq̄ fuit participiū. Tertio cōpositiōe quādo cōponiſ aliter q̄ ſuū
uerbū, ut qn̄ in significat non in participiō, & aliter in uerbo, & ita
in diuersa significatiōe multa poſſunt elle nunc nomina, nunc uer
ba, ut illēſus, innocēs, inuisus, infectus, indictus, inauditus, incautus,
incontinēs, indecēs, indiligēs, indoctus, inaratus, inustus, inuocatus,
ingenitus, inacceſsus, inornatus, & ornatus quoq̄, quia tēpus pdit.
horū quedā participia elle poſſunt, quedā oīno nō poſſunt. Quar
to amissionē tēporis, ut miserī sunt oēs amātes, beatus pro diuīte &
ſelice, argutus, p̄ sonorus. Quinto amissiōe significatiōis, ut amādus

R

Ioannis Despauterij Niniuite

id est amari dignus & similia.. Valla dat huius rei exēpla dicens. Illa autē participia in nomē transēntia, putauī ad te scribendū, existimauī hanc rem tractandā, censui tibi illud significandū .i. dignū scribi, tractari, significari, quę oratio idē ualeret quod scripsi, tractauī, significauī, sed nō sine deliberatiōe tamē, nec incōsulto. Si quicq; ponat cū fore nomē est teste Valla, ut spero me amantē tui fore, nō amantem te, spero te acceptū illis fore, nō ab illis. Cice. Spero amicitiā nostrā notā posteritati fore, nō dixit a posteritate, spero hunc puerū admirandū uirū fore, id est admiratiōe dignū, nec dicimus ait Vallā, amaturū fore, quia duo futura non cohērēt, sed amaturū esse, siq; dem fore futurū est, esse autē p̄fens, forē tamē fores foret forēt idē ualent quod essem essem &c. Perot. contra Vallā dicit participiū iungi fore. Cæsar. Q; nō fore dīcto audiētes milites, neq; laturi signa dicātur, sed quū nomē uel uerbū suū datiuū regat pl̄erūq; ego cū Vallā dicerē audiētes apud cæsarē nomē esse. Mancinel. dicit pro esse re perirī fore, sed nō imitandū id dicimus, ut rarū, s. & forsitan mendo sum. Iū scito esse uerissimū multos reprehendendi studio pueriliter errasse, ut in regimine genitiū, & alijs in locis declaramus. Lancilo. & Manci. probant recte dici amaturus ero, & ita futurū futuro iungi. Oui. Tūc, p̄cul absenti cura futurus eris. Proper. Et si quid dolitur⁹ eris sum testibus illis. Ouidi. Ensifer orion aspiciēdus eris. Idem. Huzic pater añ oculos durus habēdus erit. Tibul. Atq; inter festos semp̄ habēdus erit. Idē. Et sine cherinto tristis agēdus erit. Martia. Mergite me fluētis quū redditurus ero. Hēc testimonia in arte Versificatoria collegit Hēricus Bebelius. quēdā tamē noīa uideri possunt, necq; hābent hic ulla uerborū casus. Ouidi. lib. iiij. meta. Siquis tamē hercle si quis Forte deo doliturus erit. Itē amissione significatiōis noīa siūt. diligens, id est magnā operā dans. Hīc indiligēs, indiligētia ut diligētia. continēs, id est cōtinuus, ut cōtinens oratio, incendiū &c. i. si ne intermissiōe apud Gelliū, unde cōtinēter loq; id est cōtinue. Itē cōtinens substantiū, ut cætera substatiua noīa sunt, ueluti continēs, id est terra, nō insula, ut de Sicilia ad continentē parū intercapedinis est cōsonans p̄ litera, & sunt soeminina, ut animās pro animali & neutrū idē legit, sed in plurali sere, masculina noīa sunt oriēs, occidēs, profluēs, confluēs. Neutra v̄o accidēs, contingens, antecedēs, conles quens, decēs, conueniēs, p̄fens, cōtinens apud rhetores, p̄ firmamento. de his in capite de generib; plura dīcta sunt. Itē nomina sunt q̄ sub uoce p̄fenti significant passiue, aut sub uoce p̄terita actiue, nisi id ex uerbo habeat, qualia sunt uapulans, osculatus &c. Sic sentit Lancilo. cōtra Vallā. Lanciloto in hac re dissentire nequeo, ut euīdēs ne

gociū, id est manifestū, quod uideāt et aperte intelligit. Indulgēs facies cui indulget, magni homī actiue significat, magnificū opus passiuē author est dōctissimus Valla. Quū dicit Pli. docendę oratorię artis nomē est inquit Laci. Item noīa sunt argutus, acute arguēs, & uestigans & callidus, aliquādo etiā bene sonans aut sonorus. Virgi. For te sub arguta confederat ilice Daphnis. Cautus qui cauet, & scit sibi cauere. Interdū etiā qui cauet. Cice. Quo res mulieri eēt cautior. Cōtenius qui cōtinet quod animo satissimū facit, nō qui cōtinetur. Calep. cōtra Perot. & Vallā multis nititur hoc dictū refutare. Dicit enim sic inter cætera. Contētus a. um. cum est participiū a contineor, passiuē significatiōis est, non actiue, quoniā ablatiū habet, ut is accipiatur qui continetur ab eo quod animo suo satissimū facit, siue etiā a seipso cōtineatur. Teren. in Eunu. Necq; tu uno cōtentā eras, necq; solus dedit Quis hic exponat, necq; tu unū cōtinebas qui animo satissimū ficeret tuo Plau. in Mer. Nam uxor cōtēta est (quę bona est) uno uiro. Nec hic uxor cōtinet uirū, sed se aut cōtinet ab uno uiro &c. uide Calepi. si uis. Circūspectus qui circūspicit, hoc est prudens sagaxq; qui circūspicitur dicit cōspicuus. Cōsyderatus qui agēda cōsyderat, ut sis consideratus in loqndo. Incōsyderatus, id est imprudēs, qui agenda nō cōsyderat. Defectus qui deficit. Martia. Dulcia defecta modulat carmina lingua. Cantator cygnus funeris ipse sui. Disertus qui differit, id est discernit, & differentiā ponit inter elegans & rude, aptū & ineptum, ornatū & inornatū. Discretus qui qualitates personarū & rerum momēta discernit, sed ea in significatiōe uix recipit, nempe ueteribus inauditū, ueluti discretio nīl pro distinctione accipias, & discretus pro separatus ac distinctus, sciunctus &c. Falsus qui fallit, ali quādo etiā qui fallitur, & dicimus hæc res falsum me habuit, id est fellit me. Teren. Carine falsus, id est deceptus. Ignotus aliquādo dicitur qui ignorat. Quinti. Si quis tamē erret ignotus. Exoletus. id est adultus, qui adoleuit raro inuenitur. Plau. reliqui domū exoletam uirginem. Adultus qui adoleuit. Excretos hēdos legimus apud Virgiliū pro ihs qui excreuerūt. Cōplacitus a cōplaceo, ut fluxus a fluo & inueteratus ab inueterasco, habēt significationē nec actiua plane, nec passiuā, fluxa fortuna. i. q̄ fluit & incōstā ē. Profusus q̄ sua, p̄fundit & q̄ supra modū sūptuoſ ē. Scit⁹ q̄ sciēs est. scit⁹ interrogatiōes platōis. i. astutę, uafrę, & cū magna arte cōpositae. Scit⁹ puer. i. elegās, & docte natus & pulcher. Scite dictū. i. astute, pulchre. Tuttus q̄ tueſ id est defendit, & qui defendit, ut in tutā urbe tuti sumus. Tacitus q̄ tacet, aliquādo etiam qui silentio præterit. Tacitus homo, id est taciturnus, qui raro loquitur, Passiuē Virg. Quis te magne Cato tacitū

R ij

Ioannis Despauterij Niniuite.

aut te Cossie relinquat. Pragnas a quo ybo sit participiū nescio ins-
quit Valla. delibutus participiū sine uerbo, nec scio an cōpositū sit
ait Calep. & significat unctus. Teren. in Phor. Si te delibutū gaudio
reddo. Serui. Plērūq; notat participia sine uerbī origine, ut in tertiu
ænei. Errata quia error erraris nō dicit. Idem in illud sexti. O virgo
noua mi facies inopinaue surgit. ait nullū est participiū qd. a uerbo
nō trahit, licet a sui ybi forma nō ueniat, ut placita licet placeor nō
inueniat, tamē placeo inuenit, sic coenatus, iuratus, pransus, triūphas-
tus, regnatus, laboratus, & nōnulla alia, unde galeatus, tunicatus, &
similia nomina sunt, quia nullū extat uerbū. Hęc Serui. sed aliter sen-
tit in Donatū Sergius, si rite memini.

De rus contra Vallam.

Vt iam diximus noīa esse, quę Valla dixerat esse participia. Veluti
indulgēs pro pulcher, unde indulgētior facies, & indulgētissime fili
apud Quinti. Ita nūc quę illa noīa dicit eē, nos participijs annume-
ramus in rus, uidelicet ubi rei qualitas, aut uolūtas magis qđ tēpus si
gnificatur, ut p̄termissurus. i. talis qui nō p̄termitteret aut p̄termi-
sisset, si recte attedamus uel dispiciamus, inueniemus futurę significa-
ri nō quod iam futurū sit, sed quod futurū erat, nisi impeditēti qđ
piā accessisset, ideo recte futuri tēporis dicunt, & certe si noīa forent
nō regerēt facile actū, quę cōstat ab eis regi in ipsis Vallę exemplis.
Sene. de naturalibus quēstionib; Nullā autē mentionē fecit cometarum,
non p̄termissurus siquid explorati apud illos cōperisset. i. non
talismi qui p̄termississet, quoties igit̄ dicendū foret qui dedissem &c. ele-
gātissime hoc futuro uteatur, ut Ioānes decē aureos petiuit a patre,
plus petiturus nisi uerecūdia eū retraxisset, aut nisi repulsam timuis-
set. Quintili. Nec oīno huius rei meminit usq; poeta ipse, profecto
nō tacitus de tāta sua gloria. Plini. Junior. Itaq; partim oneris tui
mihi uēdico, & tanq; parēs alter, puerellę nostrę cōsero quinquaginta
milia nūptiū, plus collaturus nīl a uerecūdia tua sola mediocritate
muniusculi i petrari posse cōsiderē ne recusares. Sene. epi. xix. de Mœ-
cenate. Ingeniosus ille uir fuit, magnū eloquūtio romanę datur⁹ exē-
plum, nisi illū eneruasset felicitas. Lanci. de participijs longe plura,
sed flosculos ex eo & alijs carpsimus, quos ingeniosę pubi nō ingra-
tos fore speramus.

Regula generalis ante posita declarat̄.

Reddidim⁹ rōnē quare īfinita, supina, gerundia & participia regat̄
post se suorę uerborę casus, quia est regula generalis, ubi significatio
est eadē, est & cōstructio eadē, ut em dicimus, si tibi cōslare uis hęc ne

gare nō potes. Ita sis tibi cōstans &c. Latus patet hīc nugandī cāpus sophistisaphilis, molestis alieni sermonis interpellatoribus, qui quū nihil sciant credūtur (corruptorū adulecentulorū) esse doctū ab ines p̄fissima pl̄ebecula. Ponā igit̄ huius regulē modos aliquot ante nō positos, sed hoc scias puer, nō oportere ubi idē est regimē oīno euns dem esse significādī modū. sed solū ad tale regimē, ut cōparatiu⁹ i n̄ cludit positiu⁹ & nō cōtra, ideo cōparatiu⁹ regit casum positivū, et nō cōtra. Regulā nostrā ponit Nebrissen. in cōstrūctiōe īmp̄sonaliū dicēs. Quū uerbū pro alio uerbo ponit, illius constructionē in significatione mutua, ut ardeo pro amo &c. Primo igit̄ multa deriuatiua regūt casus primitiuerū, obliq̄ casus noīatiuerū, sed licet multū uini, pecunię &c. dīcātur, nō tamē m̄lto uini egeo &c. quēcūq; etiā casum regit indicatiu⁹, illū regūt īmpatiu⁹, opatiu⁹ &c. quemq; cūq; casum regūt uerba perfectae formę, illū regūt uerba frequētati uę formę &c. Itē pronoīa primitiua casus nominū, p̄ quib⁹ ponuntur, propria quorū regāt casus patuit, ut Dalila samplonis sine d. Se cūdo cōparatiu⁹ & suplatiu⁹ regūt casus positiu⁹, ut sum dītis or te aurī uel auro. Virgi. Huic coniūx Sicheus erat dītissimus agri Phēnīcū. Tullius erat omniū ciuīt iuris peritissimus. Tu es omniū nequitię plenissimus, sum te doctior grāmaticę. Casus positivi facile noscet, si resolvas cōparatiu⁹ in magis & suplatiu⁹ in maxime &c. Tertio dīminutiua regūt primitiuerū casus, ut sum maiusculus te, uelutī sum maior te, ornatissimus est per dīminutiua sermo, si eis debite utamur. Quarto aduerbia uolēt casus eorū quibus in significatione respondent, ut omniū simillime mihi cantas. Hora. Viuere naturę si cōueniēter oportet, prope aduerbiū regit datiu⁹, sic q̄ hinc sunt, ut Virgilius. Propius stabulis dixit. Salu. Proxima carthagini loca. Lanci. probat s̄epius datiu⁹ ipsiſ dari propius et proxime, atq; pximus. dico nō p̄pe quod ferme est p̄positiō accusatiu⁹ casus, quē admittunt etiā propius & proxime, q̄ inter p̄positiones Nebrissenis numerari uoluit, sed ratio eius nō p̄cedit, quia pxim⁹ nomē etiā actū habet. Plau. in Penu. Quis pulsat: qui te pximus est. Cice. ad Octauū. Propius urbem mouen̄. Idē ad Atti. proxime hostem. Sa lu. Proxime hispaniā Mauri sunt. Cice. Proximus Pompeiū sedebā dic etiā prope ad te. Sene. epi. xiiij. Prope est ad te deus, tecū est, intus est. Cice. ad eā propius adsum. Pridie p̄cedenti die, postridie posteriori die cū genitiuo uel actō, dīcīmus etiā pridie q̄ postridie &c. Aliquādo sine q̄ & sine casu, uide Calepī. ff. de testa. Qua etate. Si te stamentū pridie calendarū fecerit. ff. de diuor. Fructus. Nā si mulier pridie uindemias doti dederit. Cice. ad Atti. Pridie cōpitalia. Liuīus R ij

Ioannis Despauterij Niniuite

lib. vi. Postridie idus rebus diuinis suspederi iussum. Reete igitur dices cum britanico in Persium. Pridie postridie mortem. Sueto. in Aug. dixit. Proximum a diis immortalibus. Cic. Citima a terris luna & ultima a celo dixit. Quinto noia quedam pro participijs figuratae cum accusatiuo leguntur, ut gnarus, ignarus, prescius uatura, tu cum genito huc ponas, & si qua sint similia, populabundus agros pro populatis, figuratum est non facile imitandum. Exosus, perosus cum acto in quae oratione licite ponas, ut exosus bella, perosus igne, nondum legi haec (quam nunc memini) cum genitiuo, ideo credo cum acto esse participia, quicquid Aldus, & alii quidam dicunt, si quid aliud occurrat addetur, si deo placuerit in hoc capite, uel in alio. Vir. li. ii. Geor. Aut quod oceanum propior gerit India lucos. Hoc ad predicta pertinet. Osus autem in usu non est. Oso & osur lecta sunt. Sexto yba neutra, per actiuos habet actiuorum casus, & fere sunt poetica. Virgi. Formosam resonare doses amaryllida sylvas. i. sono exhibere, nam sonare non translat ait Landinus. Virgi. Formosum pastor corydon ardebat aleximus. i. ardenter & impatienser amabat, ardeo hac re, in ablativo etiam recte dici probat Mancinellus tam ablativus non significat rem quam amamus, sed qua amamus. Virgi. Pars stupet innupta domum exitiale mineruare. i. stupida admiratur, & regitur hic pars, per aliqui, a uerbo singularis numeri Persius aliter dixit. Sed stupet hic uitio &c, depereo pueriliter. i. nimis & perdite amo, sic etiam in prosa perlude loquimur. ut per uerba sensus. Teren. in Phor. Nunquid patri subolent cum dativo. i. nūquid presentis pater. Quintili. li. vii. Si fieri potest & uerba omnia, et vox huius alumnium urbis oleant, ut oratio romana plane uideatur, non ciuitate donata, sic dicimus epistola tua mira sapit elegantiem, redolet antiquitate. Virgi. Feruet opus, redolentem thymo fragratiem mella. locatur thymus cum fragratiem, non cum redolet, quia thymum in acto dixisset, ut Plini. Quinti. & alii. Ideo Diome. dicit Ouidius errasse dicentes. Percepit locos sacros, & olentia sulphure fertur. Cice. in Antonium. Vinum redolentibus. Teren. Olet unguenta. In sacrificiis. Exultat lingua mea iustitia tua. Nubes pluunt iustum. dicimus etiam sanguis pluit, lapis pluit, et pluit lapidibus aut sanguine. Apuleius dixit, pluit. Vide thesaurum Mancinelli. Liui. Nunciatum est in Albano lapidibus pluisse. Iesum tremunt barathra, mors cruenta patet. Virg. Te triste manebit Supplicium. i. expectabit, & tibi futurum est. In sacrificiis. uincula & tribulaciones me manent Hiero. Virgi. iii. i. euenit. Vite degere more ferre. i. agere. Idem in. i. euenit. Amycus casum gemit. At gemo dolore in abto. i. propter dolorem. ait Lanci. Calleo dupliciti. II. i. bene scio, quasi ex multis experimentis calolum contraxerim, regit accusatum uel ablativum, ut calleo hanc rem

uel hac re exempla sunt apud comicos facilis inveniuntur. Admoneo te puer ne alia neutra pro actiuis capias, quod ea que authoritate doctissimorum probari possunt. Curro cursum, ludo lusum, gaudeo gaudium, & similia leguntur. ut uiuo uitam &c. Virg. xij. Aenei. Amplius hunc oro sine me furere ante furorem. dicimus etiam gaudeo gaudio, ut docet Mancinellus. Virgi. aenei. i. Quid natum toties, crudelis tu quoque falsis Ludis imaginibus, i. illudis. Seruitutem seruio. apud Cice. & Gelius. Rides me pro derides. non rarer leges apud comicos. Doleo. i. egre fero. doleo epistolam cōscissam. doleo dolorem. doleo damna uel danis, uel propter danas. Doleo ab oculis &c. uide Mancinellus. & quem ante diximus. Eo uia & uia. Virg. aenei. iiiij. Longa incomitata uide tur ire uia. Terem. in Phor. Eo recta uia equidem illuc. Fluo pro affluo ablatiuu habet. Ambro. Peccator quis foris abundet, & delicijs fluat, odoribus fragret in amaritudine anime suae uitam exigit. Vir. Nec vox hominem sonat. Boetius. Siluas dulci uoce susurrat. i. susurrando replet. & dicit figura euphonismus. Huc etiam reducito uerba uiuendi accusatiuum pro aduerbio regem. Boetius. Qui segnis ac stupidus torpet, asinum uiuit, id est asinine uel in more asini. Iuuena. Qui Curi os simulant & bacchanalia uiuit. Virgi. Salve aeternum mihi maximus palla. Aeternumque uale. Idem. Et longe formose uale. potest tamquam esse accusatiuum temporis. hic inuentis quod inueniendis magis utimur, quia stertis selem non dicam, sed stertis more felis. Sapio antedictum, habet pulchrum usum, ueluti. Quis sapimus patruos, haec sapit esca fauum. Carnes sapiunt adustionem, piper, allium. Ceruisia sapit uas uerba tua sapiunt stultitiam. In quadragesima cibus olet oleum. Cibus olet adustione. Orationes demosthenis olen lucernam. Horati. Passillos rusillus olet, Gorgonius hircum. Plura uidebis in sequenti lectione.

REGVLA.II.

Omne dat actiuum, tolle interdicere, quartum.

Hoc uerbum sextum, pro quarto septiuis optat.

Omne uerbum actiue significans, regere potest post se actum rei in qua trahit actus uerbi, quodcumque actum uertit in nomen, ubi passiuu loquuntur. ueluti. Tu amas me, ego amor abs te. Aro terram, terra arat a me. Oscus loquitur matrem, mater osculatur a me. Fur aurum furat, aurum surripit a fure ubi namque vox passiuu non est, ad synonymum, aut significatioem propinum quum recurrentem est, ut loquor uerba, uerba dicuntur a me &c. Verba huius regulae a nonnullis transitiva dicuntur, & accusatiuum regunt, ut proprium casum, utpote qui a passiuis non regatur. omnem au-

R. iiiij

Ioannis Despauterij Niniuite.

rem aliū casum actiui potest regere passiuū. Interdico patuit. huic ad denda uidentur. Inuideo & iubeo. quia inuideo tibi & tu inuideris a me. Iubeo tibi. Tu iuberis a me dicimus. sic imperor. ut tamē Diō medes monet. a multorū passiuis abstinentiū est. quia libētius p im personale dixero. Inuidet tibi. Iubet & imperat tibi. q̄ iuuideris &c. sic maledicitur. obijcitur tibi &c. Verba huius regulē sunt quadruplicia. Primū uerba actiui generis quę desinunt in o & faciunt ex se passiuia. ut amo. peramo. adamo. ago. aspicio. peto. appello. cōpello as. & cōpello is. absoluo. amitto. extermio. cano. cōsulo. mergo. sancio. sperno. quæro &c. pene infinita. Secūdū uerba neutra transitiva. ut ambio. honore. pitiffo. ceruissā. pulso. campanā. sic aro. bibo. cōeno. prandeo. pinsō &c. sed Nebrissen. (cui penitus suffragor) dicit aro. comedo. bibo &c. uere sunt actiui generis. quia latine dicit. ego aror licet false. uelutī bos alatus disputat. latine dici nemo insciatur. False dici omnes scimus. uerū autē a falso discernere non grāmatici est. sed dialectici. & si poeta terrā aut uinū conquæri ostēdat qd' ab improbis aretur. aut bibat. uel frumentū cōmedat. non inepte dixerit. ritaror. bibor. comedor &c. multorū tamē actiuorū passiuia in rarissimo usu sunt. ut iam diximus de iubeor. Serui. in illud. x. ænei. Hec ait & socij requierūt e quore iusso. inquit pro ipsi iussi. est usurpatū participiū. nam iubeor nō dicimus. unde potest uenire iussus. sic ergo hic usurpauit participiū. ut Hora. uerbū dicēs. hēc ego procura. & idoneus imperor & non inuitus. Virgi. Nec mutata suos rege runt flumina cursus. i. quiescere fecerūt. neq̄ enim hīc est passiuum. hēc Serui. Similiter raro legūtur scior. optor. speror. & plura. Memini. odi. noui. & plura defectiua atq̄ anormia huc pertinēt. licet ex se passiuia nō faciat. Tertiū multa deponētia sunt actiua. ut abomīnor. aspernōr. populor. ulciscor &c. Hora. Pindarū quisquis studet emulari. deos testor. Est ubi te ulciscar loc⁹ &c. Quartū cōmunia actiue capta. ut oscular &c. Hēc in quinto & sexto capitibus declaramus. Hīnc patet differētia inter uerbū actiū & uerbū actiui generis. Nā uerbū actiū est quod agere uel quasi agere significat. siue desinat in o. siue in or. quodq̄ a fronte significat rem agentem uel quasi agentē. & a tergo patientē uel quasi patientē. ut uideo te. audio cæsarē. timeo tyranū. colo terrā. uane pfecto & supstitiose (ut tradit Nebrissen.) multi disputat. & in quibus nulla est difficultas. inge runt difficultatē. qui dicūt actiū esse. cuius actus transire pōt in animal rōnale uel irrōnale. q̄uis antiquor. qdam etiā sic docuere. sed maxime insaniūt q̄ conātur pueris mōstrare audio. uideo &c. passiue significare. nam hēc ad philosophū spectat. nō ad grāmaticū. hēc

& plura doctissimus Hispanorū Aelius Nebriss. Ideo diligētissimus necnō exptissimus Curius Lanci. Ferrariēsis addit particulā quam modo posuim⁹, uel quasi agētē uel quasi patiētē. Quū nēpe ita cōq̄ tum habuerat ranas ægypto pulsas italiā, germaniāc⁹, sed mltoma⁹ gis Galliā, Hispaniāc⁹ occupasse, stultis coaxationibus, molestas oībus, utiles nemini. Verbū actiui generis quod desinit in o &c. Plau. in Pænu. ut deū ppitiū. Ite illud faciet nisi te ppitiā. i. ppitiā reddo. Fugio te. Luca. Fœcūda uirorū Paupertas fugiſ. Raro tamē legiſ fugi or, sto, sedeo, & similia dicūtur absolute, quia nec dtr̄ nec actm, ut p̄ priū casum habēt, sed necp̄ aliū poscunt pro sentētia pficiēda. Actiua ſepe ponūt absolute, ut amo, p̄ amore captus sum. Ouidi. Et ſiqd ſa ciā, nunc quoq̄ queris, amo. Coeo absolutū. i. cōuenio. Actiūt. i. facio, ut coeo ſocietatē cū Petro. Cic. in Philip. Cn. pompej cum C. cæſare ſocietatē aut nuncq̄ coiſſe. Duro actiūt. i. durū facio, ut Sol durat lutū uel limū, absolute ſum uel permaneo. Vir. Du rare & uosiner rebus ſeruare ſecūdis. Fluo, p̄ emitto, ut dabo tibi ter ram fluentē lac & mel, actiūt in ppriā v̄o ſignificatiōe eſt abſolutū ut inundo, p̄ crescere, ut aqua ueluti līſa inundat, p̄ prepleo eſt actiūt. Virgi. Nec inundat ſanguine fōſſas. Mano as. absolute ſignificat fluo. Oui. De ppe currēti flumine manat aqua. Actiūt ſignificat eſ fundo, effluo, ut fons hīc manat dulces aquas, quod p̄ abltm rectius dicet. Moror actiūt. i. expecto uel detineo, ut q̄s te morāt. i. detinet. Moror absolute ſum. habitō, maneo, pſeuero, moram facio. Obeo acti uum i. ſinio munus ſiue expleo. Terē. Is obijt mortē. Obire negocy um. i. facere, absolute ſignificat morior. Poto uinū. In ſacris dī, Po ſtauerunt me aceto. Stillo. i. ſtillatim cado, absolute ſum, ut gūmi ſill lat ex arbore. Stillo. i. emitto, actiūt eſt, ut naſus ſtillat ſanguinē uel ſanguine. In ſacris. Stillabūt montes dulcedinē. Sudo. i. ſudore emitto, actiūt eſt, ut filius dei amariſſima paſſiōe ſua iminenſe ſudauit, q̄ ſi guttas ſanguinis in terrā decurrētis. Ego ſudo absolute notum eſt Supero te. i. uinco, actiūt eſt, supero. id eſt ſupſtes ſum, uiuo, absolute ſum eſt. Virgi. Si ſupant foetus pariter frumenta ſequētūr. Idē. Quid puer alſcan⁹ ſupat ne & uescit aura etherea? Actiūt p̄ paſſiuo nō re git actm, ut p̄cipitat pro p̄cipitaſ &c. Alexāder dū pdit tēpus, dū cō parat. i. cōparat. Allatō tibi, aliquāt allatō te, ut i adagio. Canes igno tis oibus allatrat. Rudolfus Agricola. Occurrēti allatrat. Martia. al latres licet uſcq. nos & uſcq. tu ſemp pone cū dtō. Noceo in ſacris fe re habet actm. Obūbro tibi & te. In euāg. Et uirtus altissimi obūbra bit tibi. In Mattheo. Nubes lucida obūbrauit eos. In lib. Sapi. Nam nubes caſtra eorū obūbrabit, Scādo teſtū & teſtō. Manilius. Quod

R. V

Ioannis Despauterij Ninuitę.

quēris deus est conaris scandere cōelo. Virg. Scandit fatalis machina
muros. Subeo tectū & tecto. Virgi. Iamq; propinquabat tectis mu-
roq; subibant. Idē. Hec inquit limina uictor alcides. Subiit. Eripio tī-
bi. i. aufero a te. Eripio te. i. libero. Impono tibi. i. decipio te. sed ne q̄s
opinetur uerba oia synonyma diuersos petere casus, sciat. Impono
non proprie significare decipio, quia impono tibi subaudiri uidet
fraudem, dolū, aut quid simile. sic uescor. i. pascor, non autem come-
do. sic in suplico, illudo &c. facile iudicauerit ingeniosus (nisi forsita
rarissime) synonyma petere diuersos casus. Quæro te notū est, quæ-
ro tibi uxore, notū etiā est, quæro tibi pro interrogō te, rusticū esse,
immo penitus ineptū opinamur, sed dicendū est quero a te uel ex te
Tulli. Quæro a uobis. Idem. quæro ex te. Persius. Quære ex me q̄s
mihi quartus Sít pater, haud prompte dícā. Soluo te. i. libero. soluo
tibi. i. quod debeo tibi satisfacio, ut soluo tibi nūmos, sed nostrū (ut
Horatiano uerbo utar) Præceptū auriculis hoc instillare memento.
Tu uiuendo bonos scribēdo sequare peritos, quia in sacrī legūtur
quædā a nobis modo adducta, non usq; quæ sequēda. Adhortor
illū ad uirtutē & de uirtute. uide Thes. Manci. Amisi boues. i. perdidi.
Amisi a me illū. i. remouī. Teren. in Phor. immo nunc (qd aiunt)
auribus teneo lupū. Nam necq; quomō a me amittā inuenio, necq;
uti retineā scio. Animaduerto hēc. i. obseruo. animaduerto ī fontes. i.
fontes punio. Sueto. in Aug. Perusia capta in plurimos animaduer-
tit. Teren. in And. Ea primū animaduertenda est ab illo iniuria. Ap-
plico me ad terrā, & applico ad terram. uide Thes. Manci. Aspicio il-
los uel ad illos. uide eundē. Colloquor illum ueteres dicebant. ut in
plauto sepe patet. Nos colloquor cum illo. Sueto. in Clau. Collo-
cutus sum cum Tyberio, ut mandasti mea Liuia. Cōpesco illū insa-
niēte insanire, & ne insaniat. Prisc. lī. xvij. Conqror hāc rē, ob hāc rē
hac re et de hac re. conqror tibi, & apud te hoc, & de hoc. uide Thes.
Man. dedignor hanc rem, olim etiā hac re ait Serui. ænei. iiij. Dego
æratem & uitā. licet Plautus ablatiuo usus sit. Facio te certiore. Vir-
gi. metri causa certū dixit. Grauor pluma passiuē dicitur. grauor p-
sentiā tuā &c. id est grauiter fero, deponēs est. Sueto. in Augu. Am-
pla & operosa pretoria grauabaſ. Ouidi .lib. iiij. trist. Illa meos casus
aggrauat, illa leuat. Indignor hanc rem & hac re. Prisci. xvij. p actū
loquūtur. Cice. & Virgi. uide Thes. Man. Iuro terrā & p terrā. Vir.
lib. xiij. Hæc eadē ænea. terrā, mare, sydera iuro. ubi Serui. ornatior
locutio & crebra apud maiores q̄ si uelis addere ppositionem. Sap-
pho Ouidiana. Percq; nouē iuro numina nostra deas. Ago gratias,
nō gratiā. licet Philel. in epistolis non obseruet, habeo gratias & gra-

tiā, referto gratiā nō gr̄as. Ago uerbo, habeo aīo, referto factō. Plau.
 dixit, referto gratias, in Amphi. Nē ille ēdepol se merito meo referre
 studeant gratias, aliquē hominē alligent, i. subornent, immittant, de-
 stinent. Plautū sequit in epistolis semel aut bis Philephus, malo seq̄
 Vallā cuius est dicta præceptio. Plautus in Milite. Date operā am-
 cabilē, i. amice iuuate. Do & referto, pulchras habent constructiones
 uidete Calepi. Qui inter cæteros dicit, do nūc habere duos dtōs ex-
 pressos. Ut apud Cice, li, ij, offi. Ne Marco quidē Seio uitio datum
 q̄ in charitate annonę asse modiū dedit populo. Nūc alterū subau-
 ditum. Ut apud Terē. Quā rem uitio dent q̄so animaduertite, dent
 sub. poetę. Nunc datiuū cū actō, ut do ad te literas. Nūc cū eadē post dtm actm
 habere. Itē significare, uēdere, offerre, obijcere, inducere, dicere, obtē-
 perare, p̄stituere, facere, cōcītare, sustinere, concedere, de q̄bus oībus
 ut de Refero exēpla adducit. Miror me, id est mihi placebo, sic miraris
 te &c. Duco diem de die, i. in longū protraho. dico diē, id est tempus
 cōstituo. Acceptū fero, i. fateor me accepisse, & habeo, p accepto. hīc
 acceptilatio. Odoror aris, i. odore p̄cipio, actiuū est. Admiratus no-
 uitate nominis in ablatiuo dixit Cice. Aequo magistrū, æquiparo
 patrē, ait Diome. Facio iter, id est eo. Habeo iter, id est ire debeo. Fa-
 cio uia, id est aperio eundi locū ubi non erat. Facio uitula ablatiuus
 est, & subaudit uenuste actūs sacrificiū aut sacra. Virg. Quū faciā ui-
 tula pro frugibus ipse uenito. Corripiō telū, id est arripio, etiā signifi-
 cat reprehendo. Inhio hanc rē, id est habere defydero, ait Serui. in illud
 Virgilianū Georg. ij. Nec uarios inhiant pulchra testudine postes.
 Hiare inquit Landinus est os aperire, sed quia qui aliquid admirantur,
 aut uehemēter cupiunt hiantes, id est aperto ore id spectant. Inhi
 are concupiscere dicimus. Inhio huic rei uide regimen datiuī. Naūi
 go æquor. Iuro solē, uerro terrā, est græca figura, quia intelligit per
 ait Serui. in illud. Gens inimica mihi tyrrhenū nauigat æquor. Cru-
 ento uestem, id est cruento maculo. Virgi. ænei. x. Tundit humū, ex-
 pirans infra tāq̄ tela cruentat, uulgas cruento pro sanguinē stillo ca-
 pit, sed inepte (ut opinor). Dico grates & referto, poeticū est. Virgilii.
 ænei. xi. O decus italicæ virgo q̄s dicere grates. Quasue referre parē.
 Stabilire latine dicit. Plau. in Amphi. Creonti regnū stabiliuit suū.
 Vindico te, i. ulciscor. vindico in te, i. punio te. Salu. Vindicatū fuit
 in noxios. Do salutē, i. saluo aut sano. Plau. in Merca. Des pacē, pp̄z-
 tius salutē & sanitatē nostrę familię. Afferro te ab iniuria, i. libero, de-
 fendo. Pecco scripturam, i. male lego. Plau. in Bacchi. librū legeres si
 unam peccauisses syllabam, fieret corium tam maculosum q̄ est nu-

Ioannis Despauterij Ninivitæ.

tricis palliū. Ago, facioq; differūt, authore Aristotele. vi. æthi. & ix.
meta. Nam facere est rerū in materiā exteriorem transeuntiū, ut seci
domū, librū, opus. Agere yō est rey imanentū, ut ago fortiter, pru
denter, ago orationē, quā differētiā etiā doctissimi lingue latīnē ob
seruant, teste Nebrissen. Adamare est uehementer amare, sed lasciue
plærūq;. Deamo ualde & honeste amo. Amare cōcupiscētiē est, dili
gere rationis. Sic Nebrissen. Colere est superiores cum obseruantia
quadā amare, etiā significat exornare, exercere, habitare. Traho. i. uī
olenter rapio, deduco, reduco, comitatū prestare dicit. Deduco na
uem, id est ex nauali in aquā immittō. Subduco nauē. i. ad terrā du
co. Ago oues. i. ante me cogēdo impello. En ipse capellas Protinus
eget ago. hanc etiā uix tityre duco. nam caprā illā quę partu soluta
erat deducebat. i. se illi ducem exhibebat, uixq; sequi poterat, reliq;s
agebat. Ago equum etiam significat equū insidendo moderor. Ve
himus quę humeris, aut capite portamus, sic equus uehit fessorē, na
uis iſautā, aqua lignū. quę autē manu portamus, non recte dicimus
uehere. Inchoo hāc rem. Virgi. in geor. Te sine nil altū mens incho
at. Idem. vi. ēnei. no clūrnas inchoat aras. Ideo inquit Nebris. hēc ue
ra. Geor. Merula iure Galeotū Martiū p̄ceptore meū refellit q; in
titulo cuiusdā operis sui scripsit liber inchoat, primus Lanci. memis
nit huīus altercationis inter Galeotū & Merulā. & dicit Quintilia
num sic locutū esse. liber inchoat, ubi quidā dixerūt inchoat pro in
choatur, ut p̄cipitat pro p̄cipitaſ. Addit Nebrissen, Incipio, & si
cum actō construi potest, recte tamē possis dicere, liber primus inci
pit, sed rectius profecto liber primus incipitur. hēc Nebrissen. Inci
pit recte dici videor posse probare ex Plauto in capti. dicete. Qzdiu
id factū est. Annus incipit uigesimalis. Ineo in magnis rebus locū ha
bet, ut ineq; pacē, societatē, scēdus, nō autē prandiuū, cœnā &c. Itē ineq;
unte ætate, pueritia &c. nō in eunte hora, sed potius incipiēte. Plau.
in Asi. A me initis gratiā. Vindico hanc rē ab iniuria. i. libero. Salio
cum aetō significat fœminā inire. Ouidi. in. i. de arte. lēta salit ouis.
Hinc salax libidinosus, salacitas, libido, cauda salax. i. p̄cenis. Cano
arma, uirūq; notū, cano progressui in datiuō, cano receptui, quibus
historici ſēpe uitūtūr. i. ut melius, p̄grediant &c. Macro. li. i. in sponū
scipionis. Ad bellū, p̄gressui atq; etiā receptui canit. Affero te manu
id est meū esse ostēdo & libero. Participo te. Plau. in Sti. Vbi sint qd
agant, neq; participat nos, neq; redeūt, deficitio te actiū est, ut deficit
me dies. Oui. Deficitio prudēs artis ab arte mea. i. defituor, derelins
q;. In multis dura sunt passiua, ut adeo te, uix adeo a te, sic p̄eo &c.
aditus, obitusq; participia legunt, deficit mihi res declarauim⁹ in res

gimine datui. Calepi. multa dicit. deficio hac re cū ablatiuo. s. signifcat careo. Colu. Cōmode fluūt nec deficiūt macro solo. Facio uitium. i. corrūpo. facio fementē. i. semino. Facit uela nauta ubi exposuit nauigationi. facio pedē. id est funē quo tendit uelum. Virgi. una oēs fecere pedē. Facio naufragiū. i. patior. sic damnū &c. Facio carmina. fabulas &c. nota sunt facio rīsum. stomachū uel bilē. id est irā hoc est moueo. facio delicias. id est lasciuio. lusito. Hiero. dixit in canticis deliciari. facio furtū. i. furor. facio silentiū. i. sileo. facio potestate, id ē do libertatē. facio sermonē. i. habeo. facio tamē uerba nō habeo. facio iacturā. i. patior dānū. facio morā. i. moror quod significat expecto. aliquā etiā curo. Plau. Nil moror istas magnas dotes dapsiles. Item in mora teneo. Quinti. Quid me adhuc pater retines. quid moraris abeuntē. Facio missa. i. omitto. facio rem diuinā. i. sacrifico. Facio ad hanc rem. i. prosum. Ouidi. Non facit ad lachrymas barbitos ulla meas. Facio mulieri. i. coeo. facio finē. i. finio. hēc de facio Lanci. Sufficio patuit in regimine datui. unde est sufficiar in locum Petri. Strāgulo i. trucidō. Sueto. Qui eū meridiātē quasi britānicī emulū strangulareūt. Rūpo silētiū. i. loquor. rumpo uocē idē. Inescare est q̄si esca decipere. Terē. Nescis inescare hoīes sānio. Maritare. dolare &c. pene infinita actiua sunt. Mereo cum actō. i. lucror. Hora. Hic mereat æra liber soſijs. sic liber meus merebit in multis argentū & aurū. Sue. in Nero. Quorū duces quadraginta milia sestertia merebāt. mero ære. cū ablatiuo precij. i. milito. Luca. ēre merēt paruo. Taceo hanc rem & de hac re. sic sileo quorū passiua lecta sunt in doctis. Trāseo urbē & per urbē. Exaro librū uel epistolam. id est publice scribo uel edo. perfrico faciē os uel frontē. i. pudorē depono. Disputo hāc rem & de hac re. Cīce. plura in hanc sentētiā ab eisdē cōtra uerecundiam disputant. Quintili. de facto disputat. quū de amore querat. Participo ante posuimus. quia actū regit. Cic. Qui alteri exitiū parat. hūc scire oportet sibi paratā pestē ut participet parē. Gelo actiū ē. Sene. in natura. hoc em euénit. quas frigus ab ipsa tenuit a te facile gelat. Colu. Cādidas apricat. zephyrus regelauerit aura. deriuo. i. diuerto Cīce. pro Milone. Dicam em nō deriuādi criminis causa. Scabo corpus quia Plini. lib. xi. dixit ad scabendū corpus. Cōsolor me hac re. Cīce. ad Atti. hoc me cōsolor. Virgi. Hoc equidē occasum Troi. tri stisc̄ ruinas. Solabar fati. ulciscor iniuriam. i. facio de iniuria uindictam. Quinti. habet interim lachrymas ex miseratione eius rei quā ulciscit. ulciscor hostē notū est. ulciscor de te. i. uindictā cōtra te facio uel punio te in uindictā. Terē. Haud de te ulcisci finit. Periclitō hospitē. conor magna. Alloquor te hanc rē. Virg. vi. Extremū fato qđ

Ioannis Despauterij Niniuite.

te alloquor. Contestor lité, iuris cōsultor̄ est, quū duo aut plures ad uersarij ordinato iudicio dicere solēt, testes estote, author est Festus. Vitupero contrariū est ei quod est laudo. uitupero onis. i. uitupera tor, ut notat in Plau. Bapti. Pius. Suauior. i. oscular, etiā in bonū ca pitur. Cice. ad Atti. Atticū nostrū cupio suauari. Idem. ad Tyrone. Veniēs in medio foro dissuauiabor, adhortor te de uirtute, qd' uul go ad uirtutē. Cesar de bel. ciuili secūdo. Et de custodia urbis ac de fensione adhortarētur. Declino hāc rem. i. deuito. Cice. li. i. offi. Decli netq; ea quę nocitura uidētur. declino a te. i. caueo, sed idē fere sensus est cum priore. Cice. li. iiiij. Tuscu. A malis natura declinamus. Itē des flecto recedo. Idē in Lelio. declinādū est de uia, depono rem tecū, dis etum est in regimine datui, si rite recordor. decollo. i. collū truncō. Fenestella lib. ij. Quēadmodū cæsar a piratis captus sit, utq; eos po stea ceperit & decollauerit, significat etiā ex collo deponere. Afranī us. Nūc louē in tuo collo habes. decolles caue. Sic Perot. in Cornu copa, quod nūc nō est mihi, in eo credo nō nihil lepidē cōstructiōis haberī de his uerbis fōnero, do, facio, tēpero, elimino, scio, rogo &c. quorū constructionē si nō plene discusserim, nemo mireī, quia non omnia p̄cipit unus & regulas dedi nō omnia regularū exempla de clarare promisi, sed ad decollo redeo, qd in Afranio uideī mihi ca pi in priore significatiōe, significat idē decipere, ait Calep. defamo et diffamo hoc pertinēt, ut idem probat ex Gel. Inclino hāc rē. i. infle cto, luue. Atq; ipsos etiā inclinare maritos. Inclamo. i. cōtra clamo, & aliquā maledictis et cōuicq; infector. Plau. in sū. Tuos inclama tuī delinquūt. Clamo etiā actiū ē. Plau. Plaudūt partim. clamitant me ut reuertar, s̄pē est absoluū. Nobilito. i. nobilē facio & notū facio recte dicit. uide Perot. Gero prētorē consulē &c. i. sum prētor consul &c. elegantissimē locutiōes sunt qbus Philel. frequēter utitur. Pē deo, id est pondero, metaphoricos cōsydero, estimo. unde penſio, pē ſiculō idē significat. Gel. Pensicula utrūq; pōdero etiā significat cō ſidero, examino, pēdo pœnas. i. punior. prēſtolor actū regit & dīm ut diximus. Plau. dum eū domo prēſtolor. Apu. equidē eū magno gaudio p̄ſtolabat. Molior cū actō diuersa significat. uide Perot. Mo lior habenas. i. guberno, molior huic infidias. i. cogito, paro. molior arcem. i. ædifico. ludificor te. i. per iocū ac ludū fallo, ut Faunī p̄ nos tem ludificatur mulieres. Affecto rem. i. nimio affectu & anxie qro Inde affectatus sermo. i. nimis anxie & (ut ita dicā) curiose quēſitus, ſic affectata oratio & affectatio, curiositas & nimia diligētia, & affectate curioſe capit, aliquādo, p̄ afficio. Plau. Trīa flagitia ait damna, quibus patrē & nūc teq; amicosq; omnes affectas. Recolo. i. repeto,

Syntaxis

Fo.C.

meditor & in mente trago, non aut recordor, ut plerique indocti usur-
pant, inquit Perot. Oui. Hec tua (nam recolo) quondam germana cas-
nebat, hic casum non regit est tamquam actiuum. Capero frontem, i. rugis co-
traho & asperitate uultus ostendo, tractum a caprorum frontibus crispis.
Plau. Quid illud est quod ille caperat fronte seueritudine. Consulo te
id est peto consiliu, potest addi gratias, ut notat etiam Niger, ueluti consu-
lo te remedij, uentilo triticum, uentilo facie flabello, sonuit tertiam horam
& tertia hora pulsata est dicenda, tacendaque calles, ait Persi. Aucupor
gloria, uenor populi suffragia. actiue usurpatum, nam in prima significati-
one, sunt absoluta, ut liuere quod metaphoricos per inuidere dat
uum regere probat in Cornucopiae Perottus, si oia circa hanc regus
lam occurretia uoluerio annotare, in maximu cresceret regula libri,
ubi nostra non suffecerint, aliorum capos omnis elegati resertissimos,
peragrare poterunt diligentes preceptores, & dulcissimos flores discipu-
lis carpere, nobis est receptui canendu.

REGULA. III.

Caelo, rogo, doceo, geminant ut vestio quartos.
Diuersos, dices ueniam bene poscimus abs te,
Induo ueste Petrum, dic & uestem induo petro
Rem tibi uel de re, te caelo dicimus apte,
Te doceo de grammatica, tu dicito parce.

Verba celandi, rogandi, docendi, & uestiedi regunt duos diuersos ac-
cusatiuos, ut celo te arcana, doceo discipulos poesin, rogo magistrum
ueniam. Induo te tunica. Dixi diuersos, quia multa regunt casus duos
pro eadem re acceptos, uel quasi acceptos, ut uoco te hominem, nun-
cupo te alium &c. Verba huius regulae uocat Niger transitiva, quia
ultra proprium casum actiuer, accipiunt secundum casum accusatiuum
etiam proprium. Nostrates uocant actiua quaevis transitiva, & ponunt
triplice transitione, debile scilicet, ubi uerbū petit post se genitiuum, da-
tiuum, uel ablatiuum ut casum proprium, non autem accusatiuum. Vehementē
vero ubi uerbū petit unicū accusatiuum, ut casum proprium, ueluti amo-
deū &c. Vehementissimā ubi uerbū petit duos accusatiuos ut casus
proprios, ueluti celo, rogo &c, dixi semper ut casum proprium, ppter
datiuum quod aliquam communis est, aliquam proprius, ut declarauimus, et pro-
pter actum & ablatum tempore quod semper communis est, & ablatum instrumenti quod
idem communis est & plures forsitan, ut patebit & patuit de ablatō &
quatuor gratiis preciis, ut quāti doces, quāti cōnas &c. Verba celandi non
inuenio nisi unicū celo, dicimus autem celo te hanc rem, celo tibi hāc

Ioannis Despauterij Ninuitæ.

rem, & cęlo te de hac re, sic notat Perot, & Niger. Auth oritate (quā omiserūt) ego rem stabiliā. Terē. in Adel. Ea ne me cęlet. Oui. in Cənace. hoc te cęlauimus unū. Cice. li. vij. epi. Bassus noster de hoc me libro cęlauit. Aemilius Probus de uita Alcibiadis. Id. Alcibiadi diu-
tius cęlari nō potuit. Verba rogādi (licet nō penitus eodē modo si-
gnificantia) sunt rogo, precor, obsecro, flagito, posco, postulo, oro,
exoro, exigo, peto, interrogo, moneo, admoneo, percōtor, p̄ secūdo
actō petunt aliquā abltm cū p̄positiōe a, ab, abs, de, e, uel ex, Virg. xi.
Ipsum obtestemur, ueniāq̄ oremus ab ipso. Teren. in An. Ip̄m hūc
orabo, huic supplicabo. de supplico quod dtm petit dixim⁹. Prisci.
dicit actm habere posse, sed nō probat. hortor & adhortor (non legi
duos actōs sine p̄positiōe habere) dicta sunt prius, ut moneo admo-
neo. Cice. pro Murena. Quę deprecatus a dñs imortalibus sum iu-
dex. & paulopost. Eadē p̄cor a dñs imortalibus. dicimus etiā p̄cor te
hanc rem. Tulli. hoc te obsecrat. Esflagito. i. ardēter & cū uehemētia
quādā atq̄ clamore postulo. Pli. lib. in. Qui Lusitanā & Taraconē
sem accolunt iure cordubā perūt. rāz est loquēdi genus, quia freqn-
tius dicit. peto a te, uel ex te &c. Postulo, p̄ accuso regit gtm, ut dixi-
mus, uelutī postulo te furtī, postulo. i. apud iudicē peto. ff. de dā. inf. e.
I. dies. oro & precor tibi uetus loquēdi modus. Virgi. lib. vii. Opti-
me graiugenū cui me fortuna precari. Terē. Credo qđ mihi sic oret.
Virgi. xi. Pacē te poscimus oēs. Turne. de quero sic dicit Cale. Quę
ro te hanc rem, quero te de hac re, quero rem abs te. i. inuestigo uer-
itatē. Ego semp legi cū abltō, uelutī quero ex te &c. Plau. in. i. scena
asinarie. Redde operā mihi cur hoc ego ex te querā. Idem in principio
eiusdē uidē dare datiuū dicens. Per dīū fidū quærīs iurato mihi
uideo necesse esse eloqui quicquid roges, sed ego uerbo quærīs hic
nullū do, exp̄sse casum, & datiuū iurato mihi, cōstruo cū necesse eē
eloqui &c. Terē. in Heau. Suspitionē istā ex illis quāre. Verba docē-
di pauca sunt apud peritos, nec suadeo dare aliquibus casum hui-
ius regulę, nisi authoritate confirmant. Salu. cōtra Tul. Quę minera-
ua oēs artes edocuit. doceo te de hac re. Idem in Iug. Qui senatū dos-
cerent de cęde fratris, sed per abltm parcū loquēdū est, doceo te ar-
te non dicā, quia apud Cice. ad Petū. Socratē docuit fidibus nobis
lissimus fidicen, intelligit canere, ut scio & disco fidibus, non aut̄ scio
disco grāmatica, ut sit ablatiūs, melius autē dicit per subauditionē
scio fidibus, q̄ si adderei canere, ut scio grēce, latine &c. Passiuā uer-
borū huius regulę regūt secūdū casum, ut rogor a discipulis ueniā.
Induor tunicā, doceor grāmaticā, id admoneor. Salu. in Cat. Per le-
gatos cuncta edoctus. doceor de his. Cice. p. S. Roscio. De his rebus.

syllā doceat. Docēda est ratio bene dicit. Manili.lib.ij. Magna est ratio breuiterq; docēda. Subdoceo t.bi.i.tui loco doceo. pōt dici diūs cōmuniſ, quia regit bene a uerbis huius regulę Aug.li.iiij.cōfes.grāmatico ſubdoceret uehemēter deſyderāti. Erudio te literas nō male, ſed frequētius tñ. Erudio te literis uel in literis legit. Oui. Hortaturq; ſeq;dānoſaſq; erudit̄ artes. Idē. Neue puellarū lachrymīſ moueare caueto. Vt flerent oculos erudiere ſuos. Gel. grēcas literas erudit̄as. idē dedit nomini īndoctus actū dicēs alio i loco, īndoctus alia. Tu ſequere Quintū, dicentē, literis erudit̄o. Disco. i. doctrinā accipio. dicit discipulus quē docet diligēs doct̄or, ideo docēdi uerbū nō eſt dico; nec huc p̄inet. Vir. Disce puer uirtutē ex me, uerūq; labore. disco. i. quod didici obliuifcor, miſerendū eſt eorū q; magna merce de diſcunt dedocēda dediſcendaq;. Dedocere eſt falſum oſtēdere qd alter docuit. Plau.in Amphi. Haud æquū facit q; id quod didicit de diſcit. Inſtruuo. i. p̄paro & erudio, regit actū cum abltō. Cato. Si tibi ſint natī, nec opes, tūc artibus illos Inſtruue. Virg. Socios ſimul inſtruūt armis, qnq; ſolū regit actū. Idē. Inſtruim⁹ mēſas arisq; reponim⁹ ignē. inueniēt etiā cū duobus accuſatiuis, ſed in ſacris pro doceo. Viſam iuſtificationū tuarū inſtruue me, inſtrumentū quo aliquid fit. Verba uertiēdi, p primo actō habēt datiuū, ut īnduo tibi tunica. aliqñ p ſecūdo habēt abltū, ut īnduo te tunica. In ſacris. Velliuitq; eū ſtolā byſſinā. Paulus. Induite uos armaturā fidei. In Ecclesi. Induit eū dñs coronā glorię. Vir. Troianos exue cest⁹. accuſatiui ſunt diuersi. Sue to. in Cali. Bonis exuti. De īnduo, exuo, multa Cale. uide ſi libet. Naſo meta. i. Iamduđū uincula pugnat Exuere ipſe ſibi. Virgi. i. qnei. Et inutile ferrū cingit, actū eſt ferrū. Ibidē. Impulit hiſ cingi telis. Naſo meta. i. Fluminaq; obliq; cinxit decliuia ripis. Idem in de ponto. Dumq; latus ſancti cingat tibi turba ſenatus. ſic ſuccingo, accingo, præcingo. & in actū. aposto. Calceare caligas tuas. Teu. Ruffel. dicit Thellalien. ſignificare, caliga notū autē eſt nō, prie capi, p eo quod uulgo dicit caliga. Calceo cū e, nō cū i, ut nota Lanti. Marti. Nescit qui dederit tyriā Crispinus abollā. Dum mutat cultus induitq; togā Addam aliqua de oib⁹, pmiscue. In lib. Regū. dedit mihi dñs petiſionē quā poſtulaui eū. Plau. Quā tu uirginē me repoſcis. In Euan. Si quid petieritis patrē meū in noīe meo, dabit uobis. Itē. Si filius petierit patrē ſuū ouū, nunquid dabit ei ſcorpionē. Esdrē. i. Erubui petere regē auxiliū & equites. & Cice. A te peto ut honoris mei cauā eū expediās. Petui romā. i. acceſſi. Peto te lapide, id eſt inſequor. Virgi. Malo me galathea petit. Pruden. ſaxo petit increpat ore. Psal. Docebo iniquos uiā iuſtificationū tuarū. Plau. Paupertas oēs artes p̄de.

S

Ioannis Despauterij Niniuſte

cet. Martia. Quū rogo te nūmos sine pignore, nō habeo īq̄s. rogo
tibi ueniā p̄ datiuū cōmunē bñ dicit, p̄ propriū barbare, quia nō da
tiuū, p̄ priū habet rogo sed actīn, utrūq̄ igit̄ bñ dicit, rogo tibi ueniā
& rogo te ueniā, sed nō p̄ eodē sensu, mat̄ roga mihi p̄ceptore meū
ueniā. In euā. Interrogabo & ego uos unū sermonē. Cēlo, p̄ sculpo
regit unū actīn. Exuētes eū chlamydē. Stola glorię induit eū. Tulli⁹.
ut ego quoq̄ te aliqd admoneā. In sacris. Expoliātes uos ueterē ho
mīnē, dicūt esse duos actōs, nos dicimus solū expolio te ueste. In euā
gelio. Si qd̄ aliquē defraudauī reddo quadruplū. Thessalieñ. dicit
esse duos actōs diuersos, sed qd̄ uidef̄ melius capi, p̄ in aliquo, ueluti
qd̄ te Iēsī, hinc cōsequēs nō est defraudo duos regere actōs, nec dice
mus defraudauī Petrū pecunia, sed pecunia in abltō. Plau. quoq̄ (ut
ego notaui) uidef̄ dictō ybo dare duos actōs diuersos, in prima sc̄e
na asinariē dicens. Nisi qd̄ tu porro uxorē defraudaueris. Quid intel
ligo, i. in quo. Magistro p̄ doceo dicit Thessalieñ. regere duos actōs:
Cato. Inuenies aliqd quod te uitare magistro, sed fallit, q̄a alter actō
rum regiāt a uitare. Magistrare significat regere, tēperareq̄, ut Festus
ait. Multo in sacris duos habet actōs. Esdræ. iij. Multauit gentē argēti
talēta cētum, & auri talentū unū, de hoc ante diximus. Plau. Hāc ue
niā illis sine te exorē. Idē in Pseud. Sunt quæ te uolumus percōtarī
Ant. Man. Percontor illū hanc rem. Luca. Dux etiā uotis hoc te for
tuna p̄caī, de uerbis huius regulē uersus Aldi manutij sunt hi.
Flagito, posco, peto, doceo, rogo, calceo, cēlo.
Exoro, admoneo, moneo, atq̄ interrogō, cīngō.
Induit & uestit, cumq̄ exuo postulat oro.

Omnibus his quartos poteris cōiungere binos.
Iubeo & cōsulo ante notaui huc aliqñ p̄tinere, de passiuo lubeor eti
am locuti sumus. Virgi. Haud secus ac iussu faciūt. Pollio ad Cice.
Quod iussus sum eo tēpore atq̄ ita feci, ut appareat inimico impatū
esse. Sene. ij. declaima. Omnibus istis tanq̄ seruatoribus tacere iubes
or, permittamus iraq; cū Lanci. & Manci. sic pueros etiā in ep̄istolis
loqui nōnnunq̄ licere. Idē uiri impor q̄ Hora. usus est, recte dici in
quauis oratione testantur, sed acta agimus,

REGVLA. IIII.

Delectat, decet, atq̄ iuuat, da quarto & oportet.

Hec quattuor uerba delectat, decet, iuuat pro delectat & oportet ac
cūsatiūt petūt cū infinitiuo & imp̄sonalia dicūt, sine infinitiuo p̄
sonalia, & actīn petūt tamē prēter oportet quod uix p̄sonale rep̄it,
nisi forsitan apud Terē. dicentē. Quæ assolent quęq̄ oportent, sed in

usu nō est psonale. Exempla regulē sunt. Delectat me literis incūbes
re, decet pceptorē bonis literis imbuere iuuentutē, i. instituere, imple-
re nō pertinet iimbuo, nec instituo ad regulā modo dicitū, quia semp
uolunt cū actō ablētū, ut intererit multū qbus artibus & quibus hūc
tu moribus instituas. Quo semel est imbuta recēs seruabit odorem
Testa diū. Sene, epi. xxxiiij. Agricolā arbor ad fructū perducta dele-
ctat. i. uoluptat, ut notaui Picū mirādulanū loq, delectat me carmē
& delector carmine deponētaliter sine præpositione dicit, sic obles-
eto me carmine & oblector carmine. De his uide Calepi. qā multā
dicit. luuat nos uidere nemora. Virg. Nō omnes arbusta iuuāt. i. de-
lectant. Decet te caste uiuere. Oui. Lude, decēt aios mollia regna tus
os. lectū est olim cū dtō. Cice. li. iiij. de ora. qñq id deceat prudentiæ.
Teren. in Adel. Vt uobis decet. Salu. teste Seruio in . viij. ænei. Locū
editiorē q̄ uictoribus decebat. Idem in Iug. Quibus p magnitudine
imperij ius & iniuriās oēs curē esse decet. Manci. adducit testimoniū
hoc, sed fallit (ut mihi uide) qā aliter dici non pōt nec regis ab decet,
sed ab esse ueluti. Te bene uiuere mihi decet esse curē, nō uideo quō
hic posset dici me decet. Sciolus. pfecto sum, & multa nihilominus
considero a sūmis uiris nō optime posita, q̄ magna cū reuerētia eos
rum nō possum nō interim manifestare. huic uerbo cōtrariū est des-
decet. i. nō decet, ut dedecet te ita uiuere, dicimus euā dedecet in illū.
Tul. i. offi. Si qd dedeceat in illos, uitemus ipsi. Dicimus quoq̄ delec-
tor his & in his. Vale. lib. vij. ca. ij. ut mala cōsuetudine delectentur
optat. Fabi. li. ix. Delectat⁹ est in his etiā. M. Tullius. Testimonia ubi
impsonaliter caperent sunt inuētu facillima, ideo supsedeo. Oportet
psonaliter capi inuenio apud plures q̄ apud Terētiū. Quintili. teste
Pasio, disertos satis putat dicere q̄ oportēat. Cēcilius apud Prisc. Vt
ea q̄ oportuerint facta non sint, de oportet cū participio pteriti tem-
poris. Vide participiū. Qz si p̄sens loquēdum fuerit, magis actiua
uoce q̄ passiua utemur, qā elegātius dicit, oportet legere libros. Ex-
pedit euoluer e authores, utile est cognoscere plurima, ope p̄eciū est
habere q̄s imitemur. Necesse est habere usum. Cōducibile est descen-
dere in certamē, & agitare cū alijs cōtrouersias q̄ cōtra oportet legi
libros &c. qā illū modū magis authoritas probat, q̄uis hūc grāma-
tica ars cōmēdet. hec Valla. notās etiā quodā in loco qdā esse imp-
sonalia ex adiūcto, qā. s. impsonalibus iungunt, & sunt hæc solet, des-
sinit, incipit, debet, pōt, ut me incipit tædere uigiliae, mihi definit plas-
cere, studere, dicimus quoq; sed raro (ut idem testat) definis tēdere ui-
giliae &c. eadē uerba psonalibus iuncta psonalia sunt, ut incipit Ioā-
nes amare, quod uerbum infinitiuum uel intellectum semper habet

S ij

Ioannis Despauterij Niniuite.

ait Lanci. eoq; differt ab inchoo, quod in prosa cū infinitiuo uix inuenitur. Fugit, latet, pr̄terit, capit, fallit cū actō significat ignorare, ut later me quossum euadet, id est nescio, capiūtur s̄epe im̄personaliter debet, solet, incipit, desinat, cū solo infinitiuo etiā p̄sonali sunt impersonalia ait Perot. ueluti incipit diluescere &c. his addit Sulpiti. Verulanus uult, ut me uult delectare dormire, id nunq; mihi placuit, neq; ausus sum primus dānare, ideo adh̄ereo Lanci. q̄ cōtra triuiales probat uult nunq; esse im̄personalē. si q̄s uelit alijs assentiri, adducat cōtra nos doctissimi cuiuspiā autoritatē, secus nihil egerit, multum differūt, ut differit Lanci. Oportet & opportunū est, quia hoc si gnificat cōmodū esse, & gemino pp scribis, ex ob & portu, illud yō unico, q̄ prima corripit, & significat necessariū est. Var. in re rusti. Tertia res est nutricatu quę obseruari oporteat, hic est uerbū p̄sonale, quod in dissuetudinem abiit. Qm̄ yō in secūda regula accusatiū posui pro actiūs quedā nō sua ui, sed p̄positiōis actū regētia, ideo annexā regulā quā Alexāder ponit.

REGVLA. V.

Compositū quandoq; dabit, sibi p̄posituræ
Casum, quo circa quartum sextumq; dat exit,
Sæpe quidē docti repetunt bene p̄positurā.

Compositū habet interdū casum p̄positiōis cum qua cōponit, ut ex eo ab extra actū. Teren. in Ecy. Quū līmē exirē. Hinc elimino, id est extra līmē fero, & habet actū. Hora. Ne fides inter amicos Sit q̄ dicta foras eliminet. Exeo ab ex abltū. Luca. Exeat aula Qui uult esse p̄ius, quasi yō in aula, id est domo principis nō sint p̄i, sed scurræ, paraliti, assentatores impudentissimi &c. Virgi. Qz uis multa meis exi-
ret uictimā septis. Ornate etiā p̄positio repetit p̄sertim apud oratores. Tul. li. iiiij. epi. Ne aut tibi exire ex urbe necesse sit. Idē lib. i. Tusc.
Vi exeamus e uita leti. Et de responsis aruspiciū. de cauea exire uidebant. Díxi in regula qñq;, quia s̄epe p̄positionis casum uerbū nō habet, ut patit in cōpositis a sum, quę datiuū poscūt uti, p̄bauimus, & in multis alijs, ut assentior, succurro, occurro. Ponam igitur. hic multa promiscue. Exeo hominē, id est morior, ut probat ex Solino: Lanci. Adeo urbē, in urbē, & ad urbē. Adeo patrē, ad patrē, nō aut in patrē. Decedo de puincia, ex puincia, & a puincia. Effugio man⁹ & manib⁹ & e manib⁹. Egredior urbē, urbe, & ex urbe, extra urbem & ab urbe. Sueto. in Aug. q̄uis statuisse nō egredi tabernaculum, hoc sit ab extra, Idē in Tyberio. Nō egressus est uilla, hoc sit ab

Ex uel e. Ibidem. ab urbe egrediēs. Et iterū. E cōiuio egrediēs. Tull. p Quintio. Extra hos cācellos egredi conabor. Euadimus hostē & ex hoste. id est effugimus. Sueto. in Tybe. Carmilius me euasit. Tulli. p Sylla. Cui^o ex insidijs euaseris. Euado gradus. et ad gradus. id ē ascēdo. Virgi. iij. aenei. Sic fata gratus euaserat altos. & li. ij. Euado ad sūmī fastigia culminis. Excedo italia uel ex italia. Sueto. in Clau. Italia excellissent. Teren. in An. Ex isthac excesserat loco. Sic expello. Luca. lib. iiij. Sedibus elysījs cāpoq̄ expulsa piorū. Idē lib. ij. Expulit armatā prīmis a sedibus urbē. Coelius. Cice. li. viij. epis. Nam me quū expulisset ex italia Pōpeius. Hæc res excidit memoria uel e memoria. uel memoria huius rei excidit mihi. Anguilla elabitur manibus uel e manibus. metaphoricos significat effugere. Vīnū deducit anīmo curas. Hora. Nō domus & fundus nō q̄ris aceruu & auri. Aē groto dñi deduxit corpore febres. nō aīo curas &c. Deduco itinere significat deduco multa. uideaſ Cale. Qui uult deducere aliquī eēde trahere. Plau. in Cur. deduco pedes de leēto clam miles ne seq̄iat. itē reuocare. Hīero. ad Helio. Ibi quies nō est ubi mēs a pposito ſēpe deducitur. Itē descēdere aut deriuare. Laſtā. lib. iiiij. diximus nomē reli gionis a uinculo pietatis eē deductū. Itē deterrire. Cic. Terētię. Necq̄ legis improbissima poēna deductus est &c. Itē extenuare. amouere. & honoris cauſa comitari. &c. Vbi hēc regula locū habet. pōt cōpoſitū in simplex resoluī. ut deduco corpore. id ē duco de corpore &c. ubi hoc nō fit. regula locū raro habet. ut derideo. deludo. deficio. de ligo &c. q̄ actī habēt. aut aliū casum scđm regulas noſtras. Deligez. re est magis idoneū ad rem agendā fecernere. ut fratres delegerūt Nī colauī quernū ministrū. Eligere ad emolumentū nostrū p̄tinet. ut eli ge quod uīs. Deludo te. illudo tibi. aliquādo etiā te. arrideo & subri deo. tibi. Cice. de respōlis aruspicum. De cauea exire iubebāt. Plura eiusmodi ſine dubio inuenies. Curtius. Montē leuiter alluit p̄teriēs amnis. Tulli. Gēs quē accolit nilū. id est habitat apud Nilū. Alluere est iuxta fluere. Virgi. Addit oppida pastor. Teren. Adorūt frātēm iurgio. id est litigauit cū fratre & obiurgauit. Adorior p̄prie ſi gnificat ex insidijs aggredior. Virgi. Talibus aggredīt Venerē satur nia dīctis. Idē. Quas uēto accesserit oras. dic etiā accedo ad te. Ouidi. Deucalion lachrymis ita Pyrrhā affatur abortis. In sequētia. Tētras phlegetontit affilij tenebras. Oui. ij. metamor. Talia dicentē circūſtant omnia ſolē Numina. Multi angeli circūſtant deū. In Marco. Cir cūſpiciens illos cū ira. Satellites circūſſit principē. Circuiū cōemi terium. hoc græcū ſignificat dormitorū. nempe in ipſo dormiunt christianorū corpora. Salus. lugurtha oppidū circūſedit. Virgi. Sed

S ij

Ioannis Despauterij Ninivite.

nox atra caput tristū circūuolat umbra. Plau. in Mustel. Circūduce
istū hasce ḡdis & cōclauī. duo sunt accusatiūi, unus uirtute uerbi, al-
ter uirtute p̄positiōis, ut in traīcio, apud eundē. Traieci exercitū
Iīarā. Cēsar in cōmētarijs. Cēsar oēm eq̄tatū funditoresc̄ & sagittā
rios pontē traduxit traduco(uberbringē) eq̄tatus, exercitus equitū
traīcere(uberschiffen, sed p̄sentis negocij nō est significatiarū decla-
ratio. Traīcio mare, id est trāseo. traīcio exercitū, id est trāsporto
trans mare aut flumē. Liui. Traiecit copias hiberū. Plau. in Menēc.
Prandi, potauī, scortū accubui. Cice. Vt nostrarū uillas obire possis,
id est circūire. Obeo legationē, id ē cōpleo, facio, finio. obeo mortē. i.
morior. Terē. Is obijt mortē. hoc etiā in ablatiō dicit. Sue. in Aug.
Morte obijt repētina. Obeo sine casu, p̄ eodē dicit, p̄curro. Virg. Ar-
guto cōiūx p̄currīt peccine telas. Io. p̄currīt tēplū, perambulat forū
pererrat urbē, pagrat oppidū. Virg. Ille fuga filuas, saltusq; pererrat
Perlābi undā, legit in Hora. Lisa perlābit Gandauū. Terē. Dum hēc
puto p̄tērī imprudēs uillā. Claudiā. Rapuit confinia mōrēs Vī-
ctor & abscessos interluit equore montes, id est interfluit. Trāseo flu-
men, transgredior mādatū, trāsilio fossam. In facris. Mente polū nos
trāsserre satage. Plau. in Mostel. Perplūt tigna. Cēsar. In oceanūm
influit, repetit p̄positio. Circūdo solū corio. Virgi. Taurino quātū
possent circūdare tergo, & circūdo coriū solo. Martia. Qui recitatus
rus circūdat uellera collo. Hic se posse loqui posse tacere negat. Inua-
do hostes & i hostes. Salu. i Jug. Milites lugurthini signo dato castra
hostiū inuadūt. Tul. p̄ Sex. Roscio. accusat hi q̄ i fortunas hui⁹ inua-
serunt. Sic dicimus intro urbē & in urbem. Alloquor actīn petit, ut
cōpello quod idem significat, loquor autē dīm. Obsideo urbem, ab
horreo hāc rē & abhorreo rem, sed s̄epius hanc rem, ab hac re. i. alie-
nus sum. Sueto. in Aug. Distortos abhorrebat. Idē in Calig. Nec ab
horret a ueritate. Trāssero duos actōs habet, sed alterū s̄epius cū p̄e-
positione. Cice. lib. i. offi. Mediocritas ad omnē usum, cultūq; uitæ
trāsserēdā est. Luca. in. x. Nondum trāslatos romana in sēcula luxus
Mos autem ita transfert, ut penes priorē remaneat, secus in alijs. Cir-
cum uenio. i. decipio. Indo medicinas in mel, i. q̄ est impono. Cato in
ficellā indito, inditū nomē, id est impositū. Incurro rem & in rē. Cic.
In odia hominū incurrūt. plau. Atq; eā aberceret domo. i. phibet. al-
labor & p̄terlabor cū accusatiūis legum̄. Illuceo in facris dīm habet
Plau. dat actīm dicēs in Bacchi. Vulcanus, sol, luna, dīes, dei q̄rtuor,
scelestiorē nullū illuxere alterū. Valeri. Et se cōsulatu abdicauerunt.
Plau. Quid istud est negocij q̄ tā subito abeas domo. Sueto. Curia
abstinuit. Idē. abstinuit alieno, de hoc in regimine genitiui. Absum

Italia ante patuit. Sueto. Decedere uia. Idē. Decessit morbo aq̄ inter
cutis. Idē. Decessit paralisi. Vale. Prouincia iussit decedere. Hora. De-
scendo cōelo, & dic age tibia. Vale. Incepto iussit desistere. Destitus
tus auxilio. Hora. Viuere si recte nescis discede peritis, sed forsitan est
dt̄s. Vale. r̄n̄dit se uita malle excedere. i. mori. Salu. Pr̄clio excedes
re, id est egredi. Terē. En̄iat oppido. Virgi. Portaç̄ emittit eburna.
Exigo plura significat, sed inter cetera elegātissime significat en̄cere
cū actō & ablō. Virgi. Quū italia Pyrrhū exegisset. Exeo s̄æpi⁹ abs-
latiuū habet. Oui. Et rogar ut tectis exeat umbra suis. Plau. Pr̄sagis-
bat mihi animus frustra me ire, quū exirē domo. Amplius de actō.
Stati. Campū exire uerat. Quū pīgeat tētasse libet tētare modū exit.
Multā ut diximus p̄positiōis casum respūit, ut assideo, astio, assurgo
& plura q̄ dt̄m petūt, ut añpono, postpono dt̄m cū actō. nam ab añ
nō inueni q̄ illius uirtute actm habeāt, pr̄ter anteeo, añcedo &c. de
q̄bus in regimine datui. Insideo ramis, insideo equo, id ē sedeo, ma-
neo aut sto sup talē rem. Lactā. lib. v. Et iustus ille nactus fuit alis
quē sauciū equo insidentē. Insideo in hac re. i. intus sedeo uel sto. Cis-
ce. li. iiij. Tusc. Quū autē hic seruor cōcitatōq̄ animi inueterauerit,
& tanç̄ in uenīs, medullisc̄ insederit, significat etiā obsidere mō cū
actō. Liui. li. ii. de bel. pu. mago locū demōstrabit, quem insidebatis,
mō cū dtō. Virgi. ix. Arripuitq̄ locū & filuis infedit inīqs. Liui. lib.
ix. Infessis oibus uīs p̄ q̄s cōmeatus ex sanio subuehebat. Insideo etiā
cū actō & dtō cōstruit, sed cū dtō s̄epius. uide Cale. Insideo cū dtō. i.
insidias tēdo. Salu. in lug. adherbalē uitę suę dolis insidiatū esse. Insideo
cū dtō legit s̄æpe. Luca. lib. iiij. Insideo solo nociturus pondere
puppi, puppi dt̄s regit a nociturus, quia cū dtō nūc semp cōstrues,
licet in sacrīs & apud ueteres aliter legat. Immitto ori et in os. Hiero.
Immisit in os meū canticū nouū. Inhergo tibi. Colu. Oliuē sicut mas-
trī inherēt. Infligo tibi opprobrīū. i. incutio, ingero. Infero tibi, infe-
ro arbori plantā, infero me q̄stioni aut illi rei. i. imitto. Colu. Crudit̄
ouū ieuni fauicibus ineras. Subeo tectū, tectō, ad tectū. Virg. Hec li-
mina uictor alcides subiūt. Idē, muroq̄ subibāt. Idē, ad tecta subibāt
Paupis euādri. Inter, significationē plærūq̄ mutat, & cōposita s̄æpe
dt̄m habēt, ut interdico aliquā aliū, p̄ regularē exigētia. Intercedit tibi
mecū amicitia. i. amicitia inter nos est media q̄ nos cōciliat, interces-
sit Cato. i. in mediū se ȳbis & ui opposuit. Percurro forū, plabitur
undas, ueteres honeste dixerūt, qđ nos dīcīmus curro p̄ forē &c. au-
thor est Serui. li. i. ænci. at ueteres hic sine rep̄hēsiōe seq̄ poteris q̄cqd
dīcat Ser. Affigo hastā terrē, & figo terrā hasta, p̄uenio & p̄cedo ac-
cusatiūt uolūt, p̄eo dt̄m, ut añ p̄bauim⁹, sicut obtrecto &c. Et tantil-
lum de hac regula.

Ioannis Despauterij Ninivitæ.

REGVLA. VI. & catholica quidem.

Q[uod] poscendo diu quartum uel ponito sextum.

Cum quoquis verbo secus ablatiuus abesto.

Questione de tēpore facta per q̄dū, aut q̄dū respondebit̄ actūs
uel ablatiuus cū quoquis uerbo. Virgi. i aenei. Vna cū gente tot an-
nos Bella gero. Cice. Abiū magnā partē cōsulatus tui. In canonicis
epistolis, & nō pluit annos tres & mēses sex. Teren. Annos sexagin-
ta natus es plus eo, ut cōjcio, non quia bene dicit̄ hic plus eo. Virg.
Noctes atq̄ dies patet atrī ianua dītis. Stertis noctes & dies. In sacris.
Adhuc modicū uobiscū sum, subaudiū tēpus, ut hic. Adhuc modis
cum lumē in uobis est, id est lumē, christus scilicet est in uobis inter
uos modicū, subaudiū tēpus actūs, de ablatiuo studiū Louaniā anis
septē. Aliter utpote si nō sit tēpus (ut ita dicā) q̄dū solū respondebis
mus p̄ abltm. ut ueni hora tertia, nō tertiam. Pli. Omnia plenilunio
maria purgant̄. In sacris. Media nocte clamor factus est. Hic aliqñ ad
ditur de p̄positio. Hora. Vt iugulēt hoies surgūt de nocte latrones,
ut teipm salues nō exp̄gisceris. Lui. li. iiij. de punico bello. Cōperūt
epulari de die. Cice, p̄ Lucio Murena dixit. Vigilas de nocte. Item ac
cusatiuo tēporis addiū aliqñ ad. In epi. Phalaridis. Tu ȳo ad m̄los
annos sc̄eliciter uiuas. Itē per Virgi. At p̄ius Aeneas p̄ noctē plurī
ma uoluēs. In Genesi. Per uiginti annos in domo tua seruiui. Plini.
Per annos decē. Idē. Per longū tēpus. Idē. Homini nō ante diē septi-
mum letalis inedia durasse, & ultra undecim pl̄erosq; hoc uix alit̄
dicere licet, sed per & de credimus uenuſtiū omitti. ut in, quod Sue
to. addidit dicēs. Ex eo cōtinuo nata soboles, adeo ī paucis adoleuit
diebus, ut nō equivararet modo matricē, uerūtētā obtegeret. Plau.
per genitiū dixit in Milite, qui mille annorū uiuūt ab sēculo ad sē-
culū, uide fabaudiri ætate, nisi quis dicat mīle debere hic capi, ut sit
singulare neutrū. Abltū tēporis elegans, q̄ nec q̄dū, nec qñ, sed in-
tra quātū tēpus dicit̄. Oui.. Si quoties peccat̄ hoies sua fulmina mit-
tat luppiter, exiguo tēpore inermis erit, id est intra exigūt tēpus, sic
ambiguitas est hic. Ioānes exiguo tēpore erit paup̄, significat aut nō
diu aut intra paucū tēpus, ante paucos dies &c. Cice. Superioribus di-
ebus ueni in cumant̄. Idē. qui his paucis diebus pontifex factus est.
& iterz. Paucis diebus era domesticos tabellarios missurus. Idē. Tri-
duo aut ad sūmū quatriduo periturū. Salu. Legati triduo nauim cō-
scendere, nō est accipiēdū (inquit Valla) p̄ supiores dies, & per pau-
cos dies, per triduū & quatriduū, sed intra supiores dies &c. paulo
post ait idē Valla. Aliqñ in hīmōi genere sermonis omittimus post,

Sic. Intra decē dies q̄ uenit cōfeci omne negoziū, in paucis diebus q̄ rhodū appulit uxorē duxit, id est postq̄ uenit, postq̄ appulit &c. q̄ exēpla apud historicos sunt plurima. Si querat intra c̄ntū tēpus legiū Vi giliū, respōde per intra, ut intra horā &c, ne dicas intra pro intra. Si querat quāto tēpore, respōde in ablativo triduo &c. Multi abutūtur actō & abltō tēporis dicētes. Cōmoda mihi librū tres horas uel tribus horis, nō em quis tribus diebus cōmodat, sed paucō tempore, ut nō dimidio hore cōmodat in tres horas uel in tres dies. Franci. Philel. Ab eo petas mihi ut cōmodet in mensem unū Sextū emp̄yricū. Quidā nō indocti ponūt actm̄ significare tēpus cōtinuū, ablatiuū s̄epius nō cōtinuū. Valla id deridet, qa indifferēter authōres locuti sunt in actō & in abltō, & s̄epius quidē per actm̄ probat Laurētiani nō significari in actō continuū, quia sic nō adiungeretur totū, quia esset nugatio. Nā si cōtinuū est studiū annū, supuacaneū fuerit inculcare totū, quod tamē s̄epe cōtingit tam in oratoribus q̄ poetis. Virgi. Hic iam tercentū totos regnabī annos. Terē. lib. totū desedi diē, desidere est ociose sedere. Lanci. serio argumentatur. Quī dixit. Cice. lib. i. offi. Annū audientē Cratippū. hic annū nō potest significare tēpus cōtinuū, quia fieri nō potuit, ut filius Ciceronis continuū totū annū audiret Cratippū, siquidē esse bībere atq̄ dormire interim debuit, qui uis mediocri ingenio hoc argumentū facile endabit, ideo supſedeo. Badius de iuuētute Gallica & Germanica bñ meritus, cui etiā p̄ceptores sat gratiē nūnq̄ poterūt referre, saluat differentiā quā Valla reprobat, quia uix inuenire poteris ubi p̄ actm̄ nō significet tēpus cōtinuū, p̄ abltm̄ tamē cōtinuū posset significari, freq̄ntius tamē significat discōtinuū, ut crastinū diē tecū ero, id est cras a te nō recedā, crastino die tecū ero, id est cras quidē, sed nō toto diē, certe p̄ actm̄ uenustior est locutio, teste Seruio. Argumētationē autē de totū soluit per regulā Alexādri. Quoties dīctio equalet duabus dīctiōibus in significādo, si ipsi altera illarū iungit iam capiſ ſolum pro reliqua, ut declarauī in dīctiōe nemo, & poſtea interim notauī obiter, & patet in adeo, in ſum, ex eo, alijsq; multis in quinta re guula accusatiūi declarat̄is. En do exemplū conſpicuū, q̄cūq; ſignificat omnis q; ut quicūq; uult ſaluus eſſe &c. & addit̄ interdū oīs etiā apud doctiſſimos, ut aī notauiſimus, & tū ſignificat ſolū, qui ita etiā ī. Paralipo. Om̄ia quecūq; uoluīt fecit rex Salomon. In Psal. Om̄ia quecūq; faciet p̄ſperabunt̄. Boe. in Categorij. Qn̄ alterū de altero p̄dīcat̄, ut de ſubieſto. quecūq; de eo quod p̄dīcat̄ dicūtur, omnīa de ſubieſto dicunt̄. Cedo. i. do locū. cedo locū. i. do. perhibeo. i. do. testiſ monū. perhibeo testimonium. i. do. Fœtet. i. male olet. ſœtet male. i.

T

Ioannis Despauterij Niniuite

olet. Pneuma. i. sp̄itus, ideo sanctum pneuma nō est huius regule. Sic actū tēporis cōtinuū significat, si addideris totū, aut similē parti culā significat nudū rēpus, uisu cēcus. & si quid tale est non dixeris, q̄a hēc regula authoritatis testimoniū semp̄ petīt, alioqui uitiosā fuit pleonasimī locutio. uersus Alexadrini siq̄ uis exigat sunt hi.

Aequiuālens geminis harū si iungitur unī
Dīctio pro reliqua tantūmodo debet haberī.
Sic uisu cēcū, uisu dic esse carentem.

Natus sum decem annos, subaudiū uidet p̄positio ante quē turpi ter exprimeret, in alijs uerbis nō potest intelligi ea p̄positio, ut scripsi decē annos, p̄ ante decē annos. Lanci. ait de actō & abltō tēporis. Si quid differētię est, hoc est q̄ per actm uehemētioris significatię tēpus significat & diligētię exactissimę atq̄ etiā p̄ductioris morę. Dūbitant mūlti quū interrogant̄ quota hora uenisti domū, an respondere debeāt dimidiā, an dimidiata, ideo opinor me op̄epreciū factū rum, s̄ hanc rem paucis absoluero. Dimidiatū est in duas partes diuisum. dimidiū est dimidiati pars. ubi substatiū significat totū, des bes dicere dimidiatū, nō dimidiū, ubi substatiū significat partē. dimidiū a. um. locū habet, ut iam dimidiatū librū legi, quē legere insituerā, aut dimidiā librī partē. Expētaui te dimidiatā horā, uel dimidiā horē partem, aut hore dimidiū. author est Varro, teste Gelio lib. Attī. noct. iiij. ca. xiiij.

REGVLA VLTIMA.

Quantum sit spaciū quarto uel dīcto sexto.

Ast vbi quid factum sexto tantūmodo prome.

Verbū significans ambulare uel spaciari, aut distare, regit actū uel ablatiū spaciū aut distatię. Cice. Abessemq; ab amano iter uni⁹ diei. Cesar in Cōnen. Hercinię siluę latitudo nouē dierę iter expedito patet. hic patet regit actū, ut in Virgi. Dic quibus in terris, & eris mis hi magnus apollo. Tres pateat coeli spaciū nō amplius ulnas. In Pos liticis Aristotelis, distant ȝ o hēc loca iter semidieī. Martia. Te tamē ut uideā duo milia nō piget ire. Ut te non uideā quatuor ire piget. Quū dicit, iūi duo milia, subaudiū ḡtū passuum, nam romanī distinguiunt terrā per mille passus. Passus est extēsio pedū & cōtinet qnq; pedes (ein Schritt) Thessalieñ. dicit mila lç. (ein myle) sed in multoruū usu est miliare aut miliariū. In Acti. apo. Et exētites processerunt uicum unū. Primo Machabe. Persecuti sunt eos uia unius diei, perges re est procedere in quacūq; re. Teren. Si pergis abiero .i. si nō cessas. Persi. Perge tacebo. Spaciū est locus. Spaciari est ire. Spacious. i. am

plus. Spaciū aliquando significat tēpus. Iuue. Da spaciū uitę. m̄kos da
Iuppiter annos. Leuca gallicū est, latino sermoni non īm̄scendū sed
imitare Nasōnē dicentē. Sulmo mihi patria est gelidis huberrimus
undis. Milia qui nouies distat ab urbe decē. Thessalieñ. dicit debere
scribi duplīci ll millia numerale, quod falsum est. Si Georgio Vallæ
quicq̄ c̄redimus. Ouidi. in Ibīn. lugeribusq; nouē sūmus qui distat
ab imo. Virgi. Nec longis inter se passibus absunt. Cæsar in actō dī
xit Legiones magnū spaciū ab essent. Et pulchre sic loqmur, sic igit
dicimus. Quādo spacio absumus ab italia iter uel itinere octodecī
dierū, nauigatione triū horarū &c. Interuallo ōcto miliiū, interuallo
quattuor dierū. Dicitur em̄ de loco & tēpore. Si ubi quid factū sit
quæratur, datur abltū, ueluti factū est sexto ab urbe lapide. Tribus
hinc milibus, sed hic distatię nomē est quod si absuerit sine p̄positio
ne non loquemur, ueluti ubi mortuus est Ioānes in templo, in mer
catu, in carcere &c. Gandaui, domi &c, ut declaratū est in regimine
genitiui.

Regiminis ablatiui. REGVLA. I.

Natura faciens regit sine præpositura
In sexto a uerbis exultat iubilat albet. (ret,
Et calet, & feruet, gaudet, m̄ceret, dolet, hor,
Pallet, siue rubet, nigret, ardet, iūgito, friget,
Floret, cum splendet, torpet, pollet, uiret, aret,
Et stupet, & languet, torpet, liquet, & madet adde
Tristor cum lētor, queror, irascor, verecundor.
Glorior, indignor, oblector de quoq; lector.
Non actiua quidem, sic multo plura dabuntur,
Ut flagrat & morior sic dantur pallidus, albus,
Pluraq; non poterit carmen, poterit dare prosa.
Addetur multis etiā bene præpositura.
Abltōr regimē paginā declaratū est, partim declarabit. Patuerūt q;
dē plenū uino. Tu cano capite armas senex neq;ssime apud Plau. &c.
andicta, quo circa pauxillulas regulas hic ponam, quarū hēc est pri
ma. Verbiū uel adiectiuū regit abltm̄ significantē causam efficientē
naturalē, & talia uerba uocātur effectiua, ut tacet pudore, ignoran
tia &c, tremit timore, trepidat pauore, eiulat pœna .i. ualde clamat,
bacchā ebrietate, exp̄giscit clamore, stupet uitio, lamēta tristitia, p̄
guet somno, egrotat labore uel ex labore, q; alicq; iungit p̄positio.

T

Ioannis Despauterii Niniuite.

Teren. Lachrymo præ gaudio, satigor itinere uel ex itinere, gaudeo tui causa. Idē i Ecy. Gaudeo ita dī me amēt gnati causa. Gaudeo de uirtute. Cice.lib. viij.epi.ad Mariū.de bursa te gaudere certe scio. Idē li. ii. de finibus. Ut is q̄ propter me aliquid gaudeat. Itē gaudeo hāc rem, gaudeo gaudiū & gaudio. glorior meis, de meis, & in meis rebus. uide Manci. Thes. Ioānes flagrat cupidine auri. Oui. Flagratq; cupidine currus. Virgi. i. ænei. Thymo flagrantia mella, domus fla grat igni, homo ardet ira, mulier estuat amore, calore, puer calet febri, puella friget imbrī, animalia algēt frigore, fons manat aqua potius q̄ manat aquā, sed aqua manat, aut fluit ex fonte. hec & plura Nebris. De adiectiis, pallidus morte. albus frigore &c. Causæ sunt quattuor efficiens q̄ rem facit, ut faber. Materiā, pprie ex qua res sit, ut ligna & lapides. Forma q̄ dat esse rei, ut in domo figura. Finis cuius gratia sunt cetera, ut habitatio. Efficientiū aliud ex ipsa natura facit, ut timor pallorē, & de talī efficiēte, pprie loquimur in hac regula, licet nō omnia exēpla uiderent nōnullis huc p̄tinere, aliud ex arte facit, ut faber domū &c. aliud itē facit, licet nō per artē tamē extrinsece, atq; non per seipm, sed per instrumētū & nomē eius sine p̄positiōne regi nō pōt, quia gaudeo Petro, pp̄ter petrū nollē dicere. Materiā item quēdā est in qua est, pprietas, ut diabolus est materia supbie, & uocat a logicis subiectū proprietatis. Et materia circa quā res uersat, ut genus est materia nobilitatis &c.

Regiminis ablatiui, REGVLA. II.

Christicolę dicunt diuino munere præsul.
Fecit amore mei, uel causa rite feretur
Esse putant finem tu dicas efficientem.

Nomen principis uel etiā alterius potest causam efficientē regere in ablatiuo, ut leo diuina, puidētia papa. Sigismundus diuino auxilio rex loquuntur sic christiani sc̄iētes oēm potestate esse a deo, & pōt causa efficiēs talis regi a uerbo substatiuo, ut gratia dei sum quod sum. Itē atxilio tuo euasi. Consumor cura, dolore uictus sum, æstu solutus sum, sustentor arte & sustineo me arte &c. Itē, ieūnamus amore dei, iūi causa tua, ueni gratia tui uidēdi. Quidā putauerūt hic significari finē, sed fallūtur aīt Badius, q̄a efficiēs significā nō finis, nō enim ut deū amē, sed quia deū amo, ieūno. Finis ergo regi in actō cū p̄positiōne, pp̄ter, ut ambulo, pp̄ter sanitatē mīhi acquirēdā, p̄ priū ipsum uocabulū efficiētis principalis, ut sunt hāc noīa animal, deus, angelus, homo, petrus &c. nō ponimus in abltō, q̄a licet dicā gratia dei,

sapientia petri &c. sum talis, non tñ deo, aut petro sum qd sum &c.
pro per petru per deū &c. Materia in qua regii per synecdochen, ut
fortis pectori & armis, prestans animo, seuerus iudicio, in his duos
bus melius dicitur esse materia circa quā, ut fortis armis. hæc mate-
ria patet in regimine genitiui..

Eiusdem casus. REGVLA. III.

Materies ex qua raro sine præpositura

Ponitur, ut fuluo nummos cudit faber auro.

Materia ex qua aliquid sit, in ablativo exprimit s̄p̄ius cū p̄positio-
ne de, e, uel ex, ut faber facit ex auro calicē, hō factus est de limo ter-
re, poetæ p̄positionē frequēter omittunt. Virg. sectac̄ intexūt abiete
costas. Idem. Viminibus mollic̄ paras detexere iunco.

REGVLA. IIII.

Materies circa quam proprietas habet esse

In sexto regitur, velut est, vir sanguine clarus

Lacteç̄ distentus, quibus addes plurima que sunt

Turgidus, inflatus, tumidus, duplex, grauis, amplus,

Fœcundus, fœtus, formosus, pulcher, onustus,

Dignus, honoratus, prestans, generosus, honestus,

Nudus & immunis, purus & mundus & orbus

Tutus & ornatus, fœlix & præditus, auctus,

Adiectiva dabis sic plura, quibus uolo iungi

Imbuo, fraudo, beo, dono, afficio, colo, sterno,

Augeo, conficio, cum libero, cetera dictu

Longa nimiris prosa melius q̄ carmine prodam.

Materia circa quā p̄prietas uersat in ablatiis regit ab adiectiis, ut
clarus genere, sanguine, opibus, doctrina, artibus, distetas lacte capel-
las. Turgidus &c. hi quinq̄ uersus Badiani sunt Turgidus uero, In-
flatus spiritus. Tumidus aere, duplex auro, gēmisq̄, grauis ære, am-
plus honoribus fœcudus prole, fœtus armis, Formosus paribus no-
dis atq̄ gre, pulcher frenis, quā locutionē Seruius honestā dicit. Spo-
ljs oriētis honustus, dignus & indignus patuerit, honoratus digni-
tatibus, prestas uirtute, generosus parētibus, honest⁹ uita, Immunis
crimine, de hoc an diximus. Purus macula. Hora. Scelerisq̄ purus
cum grō dixit, mundus uita, orbus liberis, nudus uestibus, sic cetera
adiectiva parentiç̄, captus oculis. i. cœcus, auribus captus. i. surdus, ca-

T ij

Ioannis Despauterij Niniuite

ptus auaritia.i.detētus,hoc est auarus,sic captus amore,& uerbū capiō amōre,captus pedibus.i.claudus,captus mēte.i.infanus,capt⁹ omnibus mēbris.i.qui nullū ex mēbris mouere pōt.Orbus patre,id est carēs,& de re chara fere dicit̄.Orba parēte suo quicūq; uolus mīna cernis.his saltē uestra detur in urbe locus.uiduus pharetra,i.orbus.Cassus.i.uacuus.Virgi.Nūc cassum lumine lugēt.Amphoza est uacua uino,hoc patuit,ut Inanis auro loculus.purus crīmine id est mūdus.Impurus imundus nequā.extorris patria.i.exul.libcrīmine.In epistolis Phalaridis.Qui alios castigare uult omni eū cri mīne liberū esse oportet.Exul patria.uagus pelago nō huc pertinet,ut bene notauit Badius,cōtra Sīntheniū,quē male sequit̄ Thessa.qa uagor & uagus nō regūt abltm,nisi p locū &c.Tutus p̄sidio,pōt uideri causa efficiēs,& ita pertinere ad p̄cedentē regulā,de qua ait Lācilo.Casus abltū significās causam,omnibus uerbis addi potest,ut amo te uirtute tua,uel ob uirtutē tuā.Oui,in meta.Arua rīgent au ro,madidis squalētia glēbis.Ornat⁹ uirtute sub quo plura intelligūt̄,ut cīctus gladio &c.fœlix nati pietate,sic īfœlix p̄dītus īgeniō,auctus muneribus.Talia sunt plura adieciūa.Loca fœta furen tibus austri,ia patuit.significat autē,pprie grauida,& partu libera ta,ut ait Serui.in iamiā notatū Virgilij locū.Ptēdītus quasi p alijs datus & excellēs.Festinus cursu & loquela.Ioānes est literis & pbis tate cōspicuus.Celeber arte grāmatica,dulcis eloquio,natura beni gnus,compūctus corde.Incīcūcīsus labijs,uir duplex animo.Plau nobilis scelere.Pli.Nobiles clade romana cannēses.Idē.Vtīca Cato nīs morte nobilis.Idem.Judea agēs cōtumelia nīmī īsignis,uelox pedibus,pmptus lingua,tardus manu.Salu.Lingua q̄ manu prōptior.Inuictus uiribus,tardus pīgrītia,celer timore,tardus ætate,seruidus ira.Oui,ille celer pēna tardos ætate fatigat.Fatigatus & fellus studio,itineri cursu,onere,labore &c.Facetus & lepidus sermōe.sic ī cōtrarijs,ī qbusdā dictarū orōnū abltū p̄t uideri significare īstrumētū,ī qbusdā causam efficiēt̄,sed pōt non īnepte utrūq; dici materia circa quā,& eadē dictio pōt regere abltōs per diuersas regulas,ut tardus incessu,tardus lingua,tardus etatē &c.que oīa ad hanc regulā potes reducere.Beatū diuitijs is est qui rebus oībus ad uitē usum,ornatumq; spectatib⁹,abundat.Ebrius dulci fortuna (gluck drunckē)egenus genitiū uel ablatiū habet,ut multa declarat,uesluti indigus.inops,reus,& cætera speciosus forma,pulcher aspectu,difficile nīmī eset oīa huius regule adieciūa explicare.Verba etiā pmulta regūt abltm materię circa quā,ut Impono,replico,sic repleo oppleo,abūdo,redūdo,exūdo,affluo,exuberō,resercio,fatio as.satu

ro, & cetera significatioē his sifia. Fraudo te laude. Musa beat cōclō.
 Dono te eq. Afficio te honore. i. honoro. afficio te uitu pio. i. uitu pō
 sic afficio te sepultura, morte, laude, uoluptate &c. late patet hoc uer
 bum elegātissimū, sub quo cōprehēdit p̄lequor, q̄a similiē habet cō
 strictionē, ut prosequor te laude, uituperio &c. sic cumulo te hono
 ribus. Qui. Fine coli modico forma uirilis amat, uiua uox magis af
 ficit. i. disponit. sic colo te modico ornamēto, como te pulchris capil
 lis, sterno lectū tapetis, sic spargo domū floribus, augeo te diuitijs,
 sic impertior te salute. Munero, dito, magnifico te donis, pro eodem
 dicit deponētaliter munenor. Hora. in epis. Certantē & uuā purpus
 rē muneretur te priape. Tale regimē habet nutrio, cibo, poto, lacto,
 educo, pasco, reficio, tollo, & si qua alia ad defensionē, educationem,
 ornatū, locupletionēq; pertineat. sub colo, afficio &c. cōprehēdī di
 gnor. i. dignū iudico. indignor indignū iudico. Virgi. ænei. i. Nō eq
 dem tali me dignor honore. Cic. apud Prisci. dicit, dignātur hoc no
 mine. i. digni habētur. Virgi. quoq; ænei. iij. Cōiugio anchifa uenes
 ris dignate supbo. Serui. exponit, digne habite. Sub fraudo intellī
 ge, lacto te uerbis, cīrcūuenio te dolis, allicio te dulci colloquio. sic
 attraho, illicio &c. a lacio antiquo uerbo, quod in prima syllaba ha
 bet a, ut patet in Cale. & Lancilo. Sub imbuo intellige īstruo, eru
 dio, īstituo, īformo, & si qua sint talia. ubi addit̄ interdū in p̄posi
 tio. muto etiā regit actū cū ablatiuo. Hora. Diruit, aedificat, mutat,
 quadrata rotūdis. sub afficio uerbo plurimū generali, intelliguntur
 multa specialia, ut īfamo te opere, lacesco et prouoco te uerbis, a la
 cio etiā dicit, ut ait Festus, sed possunt uideri. p̄uocatiōis īstrumēta
 ut supo, uinco, excello, q̄paro, sustineo te uerbis, scīentia, arte &c. tē
 pero me uino uel a uino, uinco te studio, soluo te debito. i. libero. In
 cēdo locū fertis. oia docet Diome. Quē munere palp̄, ait Diome.
 & aī patuit placo te donis, libero te curis, libera metu me miserā ait
 Terē. Se a cōfusiōe liberauit, ait Sene. Hic a p̄positio addit̄ qđ etiā ī
 sacris inuenies, ut libera nos a malo. de hoc Badi. sic ait. Liberari pe
 cunia forte dicit, q̄ libera seruitute, p̄cio pecuniario. nā liberamur a
 malis, & nos in seruitute redigētibus. itaq; q̄ a pecunia libera, ei⁹ ser
 uus fuit. Hec Badi. Sub libero intelligit ybū nudādi, spoliādi, phibē
 di, onerādi &c. q̄a synonymū sub synonymo, cōtrariūq; sub cōtra
 rio īlligit, plerūq; spolio te uestibus, nudo īdumētis, priuo autho
 ritate, orbo oculis, parēte amico &c. q̄a de re chara fere dicitur. emū
 go te argēto, phibeo te domo, quod etiā phibeo tibi domū, leuo te
 fasce curis, onere, Euacuo te uitij. Infero aures fruge cleanthaea, con
 trariū est uerbo euacuo. Mundo domū sordibus, peccato te purgo

T iij

Ioannis Despauterij Niniuite.

Expedio te uincu*l*, id est libero. hic clau*i* bonis, ait Plau. in As*ii*. i. spo*li*iaui, denudaui. uiduo. i. priuo, spolio. Virgi. ænei. viij. Tam multis uiduasset ciuibus urbē. Serui. ait propriè uiduasset dixit, quia urbs est generis foeminitati. Hora. abusue, et satis incongrue in genere masculino posuit dicēs. Viduus pharetra risit apollo, Hec Seruius, dicitur autē uidua (ait Landi.) quasi uiro idua. i. separata, unde idus dicitur ab iduādo, quoniā mēles iduant, id est diuidat. Exonero te curis et ex curis. Terē. in Phor. Nos quoque amicos eius exonerasti metu Plau. in Epid. Atque ita, pfecto, ut eā ex hoc exoneret agro. Expedio me cura & a cura. Teren. in Ecy. Teque hoc criminē expedi. Ibidem. Qui te cītius expediās ab his erumnis, prēpositionē talē in pluribus iuueniri non dubito, si quis diligēter diuersos authorū locos discutiat. Castro te testiculis, exinanio is. ire. i. euacuo huc pertinet. Difficillimū esset omnia enarrare, si qua igitur omittatur, scito ea īs quod ponimus significatiōe fere esse cōformia, ut aggrauo simile ē uerbo one ro, sic prēmo, alleuio, ut libero, leuo, inficio, inquino, coinquino, maleulo sub contrario orno, coloque, uel sub imbuo generali, tego, opio cooperio, sub imbuo, cōpleo &c. Munire etiā huc pertinet, dicimus autē pascunt boues herbā. herba pascit boues. boues pascuntur herba, ut autē dicimus dono tibi equū, & dono te equo, ita figo terram hasta, & figo terrę hastā, quod in alijs quibusdā fit, ut exoneret, sparso &c. Itē ablatiū materię circa quā habēt neutra quedā, ut pollet & ualet ingenio, uiribus, authoritate, facūdia, dandis cōsilijs &c. sic rubet & multa similia, destitutor uiribus, cōficior mōrōre, senectute tristitia &c. Magnā habet elegatiā. uaco. i. careo. Cice. Vacare culpa magnū est solatiū. In ethicis Aristotelis. Sunt autē cōplura quæ nos minibus uacat, deficit pecunia, & deficit mihi pecunia. Frustror spe passiue dicit, ac etiam actiue cum actō & ablatiō, frustrarīs me spe. Frustratns ponitur a Gellio cum genitiuo. Captionis uersute, exco^{gitat}e frustratus est, exulo patria. Careo patuit. Carere teste Cice. in Tuscu. sentētis est, & quod uelit habere nō habētis. mortuus nanque non dicitur carere oculis, nec quisque caret febri, sed nō habet febrem dicendū, ut docet Lanci. quod ipsum tamē nō serup obseruat. Cice. ad Atti. Tu quoniā quartana cares. Egere necessitatis ē. caritas a careo sine aspiratione, sed pro amico aspirat charus. unde charitas. Luxurio. i. abundo, etiā habet materię, circa quam. Virgi. luxuriatque toris animosum pectus. Luxuriare est stimulis luxurię surere. Itē mate riā circa quā actus uerbi uersat, regūt in abltō, potior quod patuit, fungor, uelcor, fruor, utor. Fungor. i. officiū munusque ago, ut fungor magistratu. Fungor boni uiri officio, legatione, munere &c. Defun-

gor.i.tesso fungi & finio, ut defungor uita.i.morior.dic̄it etiam sine ablatiuo defunctus pro mortuus, defunctus sum maris periculis.i. euasi & perfeci pericula maris. Virgi.O tandem magis pelagi defuncte periclis, reperiū apud ueteres cum actō. Plau.in Amphi,hic mus nus fungaſ ſuū,ſic uescor. Actius apud apud Marcel.Facinus oculi uescunt. Hiero.in Leuitico.Afferat pro ſe duos paſſeres, quos uesci licitū eſt,ſic fungor,utor,potiorq, ſed nūc ablatiuū dūtaxat habent preter potior quod patuit. Vescor.i.pascor,ut uescor carne, uescor uino,laete &c.& ad hoīes magis ſpectat,pasci ad bestias, ſed de ſignificatione alibi,hic yō de cōſtructiōe pascor paſſui generis eſt,ut pascor herbis & deponētis cū actō,ut pascor herbas. Vergi.iij.aenei.miseros morsu depaſſit artus.Idē in eodē. Coluber mala gramina paſſus,ſic ueteres nutrit pro nutrit dixere. De pasco cū actō & abltō. Qui.in Ibin.Aereas uolucres corpore paſce tuo, ſic bñ dic̄it pascor lacte,quia paſſua dictorū actiuorū regit ablatiuū,ut ſpolior abs te uestibus &c.de uescor Virgi.Quid puer Alſani⁹ ſupat ne & uescit aura etherea.i.uuit ne. Viſtito ut uescor regit abltm,& de uiſtu q̄diano dic̄it,ueluti agricolę butyro & lacte uiſtitat. Fruor.i.delector & rei inhēreо non alterius gratia. ut fruor aspectu, amicitia, pſentia. hinc fruifcor. Metellus ſūma gloria fruifcor. Cōpoſita ſunt cōfruor, perfruor,defruor.Cice.in Horrēſio. Et amœnitate ſūma ſemper fruētus. Vlpianus tñ ad Sabinū fruiturū nō fructurū,ut ab ortū oritum, a partū pariturū,ab erutū eruiturū. Fretus nomē eſt, nō participiū,licet Alexāder aliter prēcepit, regit abltm uelut confiſus,ut frētus tua pietate cōſiſus etiā regit talē abltm rei. ſ.efficiētis aut materiæ circa quā,ueluti ducor ſpe,& dignor atq; indignor que patuerunt, & aliquādo de maiore ſe humiliāte dic̄it,ut dignor uenire. unde deſ dignor.i.sperno.Indignor cū dtō.i.irascor.Fungor uita. Functus eſt p defunctus.legiſ in Oſea.Ne ſacerdotio fungariſ mihi. hic dtū ſt̄ eſt cōmunis. Virgi.Fruiturq; deorū colloquio. Plau.cū actō dixit hāc frui. Theologi,nec iniuria ſolis diuiniſ quempia frui dicūt ea enim proprie eſt uoluptas,quia syncera,imunda,incorrupta. per excellētiam itaq; dicimur pprīe ſolo deo frui,alijs fruimur impropriæ,licet latine de alijs dicat.hęc & plura. Calepi.Vtī nō uoluptatem dicit,ut fruor ſed utilitatē.Cato.Vtere quēſitī ſic ne uidearī abutī.Cic. Prē posteris utimur cōſilijs.i.poſt cōſulim uis, ueteres ponebant cū actō. Plau.uteris ut uoles operā meā. Terē. Mea bona utātur. Abutor.i. male utōr.hinc abuſus etiā ſignificat utendo cōſumo. coutor ſimul utor, ſimul habitō. Teren.ponit abutor ſæpe cum actō. utor p com merciū habeo & cōuertor, eſt elegātiſſimū,ut utor Ioāne familiariſ.

T v

Ioannis Despauterij Niniuiste.

Cice,in quadā epi.Fabio uiro optimo & homine doctissimo familiariſſime utor.hinc usus.i.familiaritas,cōuerſatio & cōſuetudo .ut usus mihi fuit tecū a puerō,pro eodē dicit̄ usura,Cice.Longa q̄ int̄ nos fuit usura hoc efficit.usus itē dicit̄ utilitas.Vſu uenire.i.utile esse uel accidere,elegans sermo.Vt̄ aduerbiū .i.ut,priorē corripit,quā uerbū producit.de utor & abutor uide Calepi.utor de re tua,cum p̄poſitione non male dicit̄.Cice.i.offī.De rebus iſpis utere tuo iudicio.nihil enim impedit,de his uerbis habeto uerſum.Vict̄ito da ſextum,fungor,uelſcor,fruor,utor.

.REGVLA.V.

Forma modusve datur,per casum rite latīnum.

Iuſtitia iuſtus,addunt,& nomīne petrus.

Forma eſt quę dat eſſe,& rei modus,ut albor eſt forma albī,uox cātionis,daſt de ea hæc regula,nomē formę uel modi regit in ablatiuo ſine p̄poſitione,plærūq; a noīe adiectiuo uel a uerbo,ut pallida mīris modis facies nullo modo decora,quinq; numero,prīmus numero &c.Ouid.Tres ſumus imbellis numero.Liui.Plures numero q; ipsi erāt ceciderūt,huc reducūt alb⁹ albore,iuſtus iuſtitia &c.& ſub ſtatiua quedā regit hunc casum,ut noīe petrus,cognomine paulus noīe grāmaticus,re barbarus,magifter titulo,& ſi quid tale reperiat.Sum tibi natura pater,p̄cepto rōmāns.Troianus origine cæſar.Item ſpe diues re pauper &c.Item caleo calore,candeo candore,can to alta uoce,nō iniuria id feci,more meo doceo.authoritate mea id feci,ture meo hoc mihi uendico.i.cōceſſa mihi ab oībus libertate,p̄iure meo ſignificat quaſi cōfidēter,recito dulci prolatione,ſūmope re deſidero.Magno deſyderio expeſtatus adueniſ, nullo pacto ſie ri pōt.Antiquo iuſtituto hēc facio.sic quę in aduerbia tranſeunt,ut falſo quereris.aufpicio duxiſti vxorem, ſedulo dabo operā, haud expeſtato uenisti ſubitoabitur⁹,inspirato redibis,sic de ceteris respōſis ad interrogatiōne factā p̄ quō.Tul.uelut ut libros meos magno pere plegas.Sūma diligētia incūbe ad grāmaticā,ęquo animo feras aduerfa.Ini quo aio tulit &c.nescio ſerio an icco loquaris,pſequor & afficio te laude &c.poſſunt huc p̄tinere,quia idē pōt ad diuerſas regulas referri,uerbis te amo,factis nego,uſu uenit,p̄ accidit.Ioannē noīe meo ſaluta,petro uerbis meis ſalutē impti,fuſcipe hoc munus hilari fronte,aspexit me toruo uultu,It lento gradu,ſed lētus gradu p̄tinet ad alia regulā,ut fulget uirtute,triftis morte patrīs,uelox me tu,tardus incessu,charus,pbitate,odiosus malitia,locūdus hūanitatē,ſalibus &c.moleſtus litibus,cuſtu ſestinus,uirtute modestus,face

tus sermone uiribus iniūctus, uoce benignus, hic causa efficiens est
nō, p̄prie modus. Itē de mō, dormit sopore graui, lepores patētibus
dormiūt ocul. Cice. Secreto hoc audiui. In epi. pauli. Spū ambulate
Itē si spū uiuimus, spū & ambulemus, q̄ mente id possedisti, q̄ rōne.
bona fide possideo, iusto titulo habeo. Merito īmerito primus ordi-
ne &c. & iūgī nūero & ordine ornatus causa solū, ut ſepe nūero de
noie exēpla funt in prōptu. Oui. Noīe Parnassus, ſed de iustus, iusti-
cia nō cōſtat mihi exēplū u' testimonii egregij scriptoris, abltūs hu-
ius regulē p̄ r̄nderi ad q̄ſtionē factā p̄ quō. & fere ponit p̄ aduerbio
q̄litatis, ut dic submissa uoce. i. submissile &c. accētu acuto. i. acute.

REGVLA .VI.

Mobile uerbum, mensuram dat sibi sexto.

Adiectiuū uel uerbū regit mēsurā in abltō. Ut latū sesqupede, lōgit
tribus ulnis. In sacrīs. Erat autē niniue magna itinere triū dierū, uas
butyri graue treccētis librīs, pusillus statura, magis ad pcedētia perti-
net. sic crassus, tenuis &c. nō dicēda certā quātitatē ppter decēpis bi-
pedalis &c. Iuuē de pigmēis. Tota cohors pede nō est altior uno. de
uerbis. Persi. Pinguis aqualiculus ppenso sesqupede extat, uas butiri
ppendet sex librīs. i. mensurā excedit. Dixi adiectiuū, nā substantiua
regunt ḡm, ut lōgitudo ulng. Pro sexto poteris qrtū bñ ponere cas-
sum. Plini. de babylone. Muris ducentos pedes altis, qnquaagenos la-
tis. hic est numerus distributiuus p cardinali, q̄uis nō inepte capere
distributiu. Idē. Septē pedes lōgus, umbrā nō amplius quattuor pe-
des. longā reddit. Idē. lata pedes ternos. Idē. radices triginta pedes lō-
ge. Idem. Caulis palmū unū altus. Idem. Nucleo crasso sex digitos.
crassus(dic) cui cōtrariū est tenuis. Idem. Latū pedes tres, longū pe-
des quattuor. Plau. Comeſſe panē trīs pedes latū potes. mensurā igi-
tur ut uis, in sexto ponas uel quarto.

REGVLA. VII.

Mensuram excessus, uerbum uel mobile sexto

Optat doctrina, superas pede longior vno.

Dictio significans excessum regit ablatiuū qui significat quantitatem excessus certam uel incertā. hunc ablatiuū regunt triplices dictiōes. Primo cōparatiua, ut sum te longior capite, hæc arbor est lōgior illa sesquipedē, sesqui est quid cum dīmidio, ut sesquilibra, sesqui horā &c. quia cuius substatuō potest addi. In Genesi. Fuit aqua qnq; cubitis altior montibus. Item multo , paulo, modico doctiōe &c. de quibus ante dictum est. Cubitus (cīn uaem offi cīn elle) hoc est grazius illo una libra, paulominus, siqminus, nihilomin⁹, ut min⁹ cō

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

paratiui naturā seruat, orōnes sunt diuersis accētibus moderāde, ut multomagis &c. Secūdo quēdā uerba regūt hunc casum, ut excello excedo, antecello, supero, uiinco &c. Vale, deforme existimans quos dignitate p̄faret, ab his uirtute supari, hic p̄fstat actū habet, mes mineris regiminiſ datiuī. Tertio quēdā aduerbia aut p̄positiōes, ut ante, post, citra, ultra, aliter, secus, ut m̄sto ante &c. patet totū in regis mine genitiui. Patet ex dīctis cōparatiū ū ſēpe habere duos abltōs, qn̄ia omne fere adieſtiū regit ablatiū, ut magnus honore, genere doctrina, dignitate, ſic maior te ſum honore, dignitate. Ioānes eſt an nosior me duobus annis, uel p̄cellit me duobus annis, pr̄fero non regit ablatiū, ſed datiuī cū actō, ut pr̄fero uinū ceruſiſ. Ante bis duo, triduo, quadriduo uel uim, nec ultra, pr̄ter octiduo apud Ph̄iſtel. & Nouendiū Cōparatiū ū regit etiā ablatiōs opiniōe, ſide, ſpe, iusto, æquo &c. uide regimen genitiui.

REGVLA. VIII.

Passiuī ſextum, dabimus cum p̄preſitura,
A uel ab accipiens, ſic do diſtans remouenſq;,
Sic aliis ponas & quæ conformia noris.

Verba paſſiuā regūt abltm mediāte p̄pōtiōe a uel ab, ut cōtineor a te. Cōtētus Val. dicit ſignificare actiue, quod Calepi, nō placet, q̄a ſignificat rem a qua cōtinemur inqt, ut ab alijs abſtineamus, ut contentus cibo, contēta uiro, regit tamē abltm ſine p̄pōtiōne, nec dicit cōtētor, ut triuiales loquūtūr. Hora laudaſ ab his, culpat ab illis, uideor a patre, uapulo a magiſtro. Infans oſculaſ a matre. Caueo a Ioāne, timeo a Petro, ſic caleo, frigeo forſitan aliquādo legūtūr, q̄a ſignificant paſſionē internā, ut frigeo a pluuiā, caleo ab igne, uel melius, caleo igne. Aliud ē uerbū paſſiuū, aliud ybū paſſiuū generis. Quintili.lib. viij. An ab eo fuſtibus uapulasset. Idē lib. i. Adde q̄ multa uapulantibus diſtu deſormia &c. Cice. Iure cōſulari exulantē nō oportet, ſio & ueneo particiپia nō habēt, quia ſiens & ſiendū nō dicimus nec uenīt est particiپiu, ſed ſupinū. ueneor & ſiō olim dicebat. Deſio. i. deſicio, ſed in p̄terito pfecto nō credo repiri. Conſio etiā ſimpliſ ſignificationē ſeruat. Macro.lib.i. Satur. diem qui ex quadrantibus cōſit. liceo diſtis adiungit Nebriffensis & Badius ut uerū ponit uerſum illū truiale. Non licet alſe mihi qui me nō alſe licetur. Et ita æſtimare ſignificat liceor, æſtimari liceo, ipſe etiam Perottus addit uerbis exulo, uapulo &c. dans exēplū. Tu licebis a me paruo p̄cio. Tardiuus credit liceo nūſq; inueniri, ſed fallitur. Marcialis. Paruo quū p̄cio diu liceret, id eſt æſtimaretur, habetur lib. vi. ubi Do

mitius licere dicuntur res uenales quādo certatim premia offeruntur
 dum uendunt sub hasta, & licitatores dicunt, qui eandē rem affectā
 tes pollicent̄ p̄ciū. Nubo regit abltū ait Perot. & dicit esse passiuū.
 Fuit qndā actiuū, ueluti ibi. In cōelo neq; nubēt neq; nubēt. nubere
 uir dicit, qa uxore ducit se dītiorē, cui debet ip̄e subn̄ci. Marti, Vxo
 ri nubere nolo meq;. Exulo a principe non dicit ait Lanci. sed exulo
 Ferrarie. i. sum illic in exilio, & in abltō sine p̄positiōe. Exulo Ferras
 ria. i. pulsus sum Ferraria. Apud gallos exulo. i. apud hos sum in exi
 lio dicit Perot, exulo ex tribus, ut sit ex solo eo. Quintili. cōponitur,
 Fabricius respōdit se a ciue spoliari malle q̄b ab hoste uenire. i. uēdi.
 Cice. uenibūt dixit. Cato. Olea pendens in fundo uenibit, qui idem
 fecerit in exulo nō credo erraturū, quia analogia saluat, & multi ut
 Perot. & alij omnes p̄ter Lancilo. p̄ceperūt. Tu inuidēs a me. lube
 or ire ab rege, aqua interdiciſ mihi abs te, hic casus, p̄prius est passi
 uorū, ut actūs actiuorū. In uocor noior &c. cum ntō a tergo nō bñ
 exprimif abltūs delector carmine, teneor, capiorq; amore, sine p̄po
 sitione dicimus, ut solo comitatus Achate, spolior uestibus nō uesti
 bus, patior mīta ab emulis. Orior ex foemina. Nascor de muliere po
 tius q̄b a uel ab. Item sine p̄positiōe pulchre dicimus, nascor pistore,
 fartore &c. Virgi. Nate dea &c. Salu. Catilina nobili genere natuſ.
 Actiuā pro passiuis teste Seruio. multa legūtur, ut p̄cipito, turbo, cō
 turbo, ingemino, tondeo, auerto, accingo, insinuo. populo &c. non
 regunt tamē casus passiuorū. Cōtra quoq; inueniunt passiuā p̄ acti
 uis, ut p̄ctis bellani amazones armis. Cice. iij. Tuscu. Multa inimi
 cos & mortuos puniūtur, sic Lāci. Fit idem in alijs partibus, ut hoc
 pro hac memor passiuē &c. hēc nos imitamur, sed noua ad illorum
 exempla nō formamus. declarat Serui. in illud Virgi. ēnei. i. Memo
 rem Iunonis ob irā. Nebrisſen. ait, sunt passiuā ut notauit Serui. vi.
 ēnei. Optato condūtur tybridis alueo, quae nulla rōne mutātur ex
 actiuā uoce in passiuā, ut sacerdotes creari, uirgines capi, unde & ca
 ptē dicebanf, quoniā a pontifice de manu patris nō minores decem
 annis capiebātur, neq; em̄ dici posset q̄p p̄tis sex illas capiebat, sic lin
 quor animo pro exanimor, nō linqt me animus. Cōsternor animo,
 id est terror, nō me animus sternit, decē desiderati in p̄lio. i. mortui,
 & q̄ defuerūt, nō tamē recte dicere, desyderauimus in prōlio ducē
 tos sagittarios. Sic actiuā sunt sine passiuis, ut delecto te, mutuo tibi
 pecuniā, nō tu dele etaris a me, teste etiā Lāci. Nec a me pecunia mu
 tuatur, sic foenero, sed tu mutuaris a me pecuniā, qa deponētia sunt
 delector, mutuor, foeneror. Lanci. ait. Mutuo te pecunia, & mutuo
 tibi pecuniā, sile est, nāq; uerbo dono. de deponēti. Quinti. Vsoram

Ioannis Despauterij Niniuite.

aceperisti ultro a me mutuatus. Apud sub qua specie mutuari cupis,
hoc etiā significat accipere. Cice in Tuscu. Virtus a uiris nomen est
mutuata. Et in offi. Non aliunde mutuatus est, sed ipse sibi pepit ma-
ximam laudē. Fabi. lib. xij. Quas mutuari solemus. mutuo tibi sine
actō non dicimus, Valla ait, Fœnero tibi. i. pecuniā ad usurā do, fœ-
neror abs te. i. pecuniā ad usurā accipio, sic mutuo tibi. i. pecuniā tibi
mutuo do, mutuor abs te. i. mutuo accipio, cōtra Mancinellus p-
bat Fœnero & fœneror idem significare. Sene. epi. ij. Quantū pascas
aut fœneret. i. ad usurā det. Et epi. xli. Miltū serit, multū fœnerat. Gel.
lib. xvij. ca. xij. fœneror pro fœnero dicitū esse, sicuti assentior p af-
sentio. idem dicit de mutuo & mutuor. Mancinellus, cui oīno assen-
tior. aliud tamē est fœneror tibi, & fœneror abs te &c. nec aliud uo-
luisse credo Vallā. ut lib. xxxi. digestorū prope finē, potestatē habes
bat uēdere cohēredi suo & fœnerari ab eo. Lanci. dicit, non dicimus
applīcor, eq̄paror, succulor, fugior, maneo, oculor, lactor, delector,
oblector a te passiue, licet actiue legātur. Fugit passiue legi probauis-
mus. læto pro lætu facio utitur Apuleius, & antiquissimi. Cōtra af-
flatus numine, ictus fulmine, rūpitur inuidia, discrutor animi, fin-
dor &c. ubi uix actiuis utimur. talia Lācilo. & alij multa colligunt.
Colu. Sic em̄ curabit, ut panis diligēter constat, hoc ideo pono quia
rarū est inuentu. Addo regulā. Accipiēs distās, sic do remouēsc̄ uer-
ba accipiēdi, distādi, recedendi, remouēdīc̄ regūt ablatī mediāte pre-
positione a uel ab, s̄æpe etiā de uel ex. Francis. Philel. quod abest ab
oculis, id quoq; abesse a corde. Sueto. nec abhorret a ueritate. Non
secus abhorres a literis q̄ sathanas a signo crucis. Plau. Apage illū a
m̄. i. remoue. Audiui a te, ex te, uel de te. i. tu dixisti mihi. Audiui de
te. significat etiā aliquis dixit mihi de te. In euang. Serue nequā quid
hoc audiō de te. Auerte irā tuā a nobis. Aufer a nobis dñe iniū-
ties nostras. Cornices grues & hirūdines auolat ab hac terra. nō licet
militi iniussu impatoris sui a praelio discedere. hæc ciuitas defecit a
dño. dē hoc uerbo plene disseruimus discedite a me operari iniū-
tatis. Eripe me dñe ab hoie malo. A teipso hoc habes. Līui⁹ dixit, ha-
beo pro certo. A morte ppetua libera nos dñe. Martinus migrauit
a seculo. Ioānes migrauit ex hac uicina. Quid male de te merui. Val-
la de lingua latīna est optime meritus. Mutuauī uel' mutuatus sum
ab Ioāne pecuniā, iam patuit ut fœneror &c. Quæro ex te, quæro a
uobis utrūc̄ dicit. Cice. Soluo ex neoportu. i. nauigo. Fraci. Philel.
Postq; ex uenetijs solueras, hinc illinc &c. p ablatiuis ponunt. Terē.
Hęc mulier hinc facessat, i. abeat, significat etiā facere. Virgi. Matris p-
cepta facessit. Terē. Vos hinc amolimini, id ē recedite, discordo a te.

Quintili. A sermone tenui sublimi, niti dūcā discordat. Terē. Cum
q̄s eternū discordat, hic habet cū p̄positōe. Pli.lib .xvi. Cōcordare
amicitīa dixit, spero & expecto abs te bonū, didici a te, accepi a p̄te,
intelligo a sorore, cōduxī domum a paulo, distat Brugē a Gādauo
octo milibus, abige canē a popina, arce selem a butyro. Teren. Hei
mihi, pater esse disce ab his qui uere sciūt. Plau. in p̄enu. De te qdē
hec didici oīa, hic est de, apud Virgi. v̄o ex. in li. xij. Disce puer uirz
tutē ex me, verūc̄ laborē. Fortunā ex alijs. Oui. in remedio. Discite
sanari p̄ quē didicistis amare. Itē disco hanc rem & de hac re. Plau.
in Sti. Discā de dīstis meliorib⁹. Fugio ab illo, & fugio illum. Iuue.
Saty. vi. Quę fugit a sexu. Virgi. in Bucoli. Quem fugis ah demens.
emi a te & de te, uide p̄positōes a, de &c, abhorreo hāc rem nō ma
le dicit, p̄ execror. Lactā. lib. iij. Non est sapiētia si cætū hominū ab
horret, sic Liui. & Sueto. Abhorreo ab hac re. i. alienus sum cū abla
tiuo, ut bñ docet Valla, aut etiā sine casu in ea significantia. Ambro.
lib. i. offi. Legimus officiū dīci a nobis posse, nec ratio ipsa abhorret
id est aliena est, eodē modo construīt abhorreo, ut docet Calepi. Si
lentiū est a turba, id est turba silet. Cice. in orat. Ipse conticuit, & ac
teris silentiū fuit. dissideo a te, huius regulę uerba sunt, pprie innume
ra, abeo, abiūcio, re. e. p̄iūcio, alieno, amolior, amoueo, diuīdo, segres
go &c, eripio te malis & a malis, supersedeo hac re sine p̄positione
fere semp notaui, ut absterreo. Hora. Aliorū opprobria ſēpe abster
rent uitij, sic accēdor ira &c. Itē quedā adiectua regunt ablatiuum
cum p̄positōe a uel ab, ut alius ab illo, sic alter diuersus, & nume
ri ordinales, ut primus a rege, secūdus a principe &c. Itē integer a ui
tij. i. mundus, purus. Tacitus a cōiuratione integri. Castus a uene
reis ponit Colu. Oriundus a Flandria. Liui. Quiū omnes latini ab
alba oriundi sint, uacuus a curis. Cice. ad Atti. Oppidū uacuum a
bello, uacuus, integer, oriundus, & plura id genus an p̄auerūt.

REGVLA VLTIMA

Instrumenta dabis sextis, sine præpositura;
Septimus est casus, Fabius ueluti innuit ipse,
Demona non armis, sed morte subegit Iesu.

Quodus uerbum potest regere instrumentū in ablatiuo, ut aro aſi
nō, equo &c. non cum aſino. Varro in re rusti, aſinis arant, nitor ba
culo, ludo alea, quod etiā per accusatiū ludo aleā dicitur. Sueto. in
Cæfare. Troiā lusit, uideo oculo, cedo ferula. Impulit pugno, tan
go manu, deleo lachrymis, loquor lingua, peto te stricto gladio. i.

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

insequor. capi tamē interim in bonū, ut meminit Serui. Feci ster pe
dibus, auribus audiui, paucis docebo, imbrisbus uenti sopiūtur, ait
Plinius. Basiliscus alios serpētes olfactu necat, ait idem. Videſ instrumentū regi ab adiectiūs, ut uelox pedibus, prōptus lingua &c. Te
ren. Phaleratis dictis seducis me. In æthicis. Omnia mensurātū nū
mo. Virg. Hī iaculisilli certā defendere saxis. Prudētius. Impatiēs
mōrē cōto petit, increpat ore. Terē. Manibus duxi, hūc casum. Do
natus, Seruius. Sergi⁹, Diomedes, Valla &c, uocāt septimū, qā abla
tiui naturā nō seruat, quū ablatiui naturā excedat, neq; em ppositio
addi potest ne implicite quidē, ideo quidā inepite dixit ait Valla, gla
dium qui cum se percusslerit eduxit, dicendū fuerat solū quo, nec di
ces, pieci Petrū cum luto, sed & si p̄positionē omiseris male loque
ris, quia nō hominē iacimus sed lapidē, lutū &c. ideo dicito. Ieci in
Petrū lutū, multi tamē uarie sentiūt de septimo casu, nā quidā abla
tiuos cōsequētig, & cōparatiuorū ac plurium, ut tacer pudore &c. se
ptimos uocāt, alij pauciores ponūt. De septimo casu ait Valla li. ij.
elegan. dicēs. Cum p̄positio per appositionē nō iungit rei notati ins
trumentū sed comitē, & hoc est quod Quintili. ait, ut q̄ramus nun
quid apud nos sit uis q̄dam septimi casus, & apud græcos sexti. nā
inquit, cum dico hasta percussi, nō utor ablatiui natura, nec si idem
græce dicā datiuī, ppter quod Seruius & quidā alij plane affirmat
else septimū casum. Quod aut̄ non utamur ablatiui natura, hāc cau
sam existimo, q̄ abltū aut ui noīs regit, aut ui ybi, aut aduerbi, aut
postremo intercedente p̄positione, quorū nihil hic sit, nisi uolumus
errorē quorundā sequi qui subintelligūt p̄positionē cū, & quō sub
intelligi potest quod neponi quidē potest: nam pcussi cum hasta in
auditū est. hec Valla. Multa diximus ex eodē Valla subintelligi, que
non possunt exprimi, subaudi uenuste, que tamē qui exp̄sserit gram
matice loquēt. hic autē nec latine, nec grāmatice. Idem aliquāto post
subiūcit. Sed hos sefellit q̄ aliqñ illa p̄positio uideri posset iuncta no
mini instrumentū significāt, ut acceptus est a nobis cū honore, ma
gna cū beniuelentia scripsit, cū mira affabilitate me allocutus est, cū
dira truculētia me aspergit. Verū tamē hi ablatiui instrumentū non su
gnificāt sed comitē, siquidē acceperūt me hoīes instrumento corporis
nō honoris, sed honore comite, scripsit ministerio manus non beni
uelentie, sed hac socia. allocutus est lingua opatricē, affabilitate p̄sen
ti, & aspergit instrumento oculorū truculētia suffusorū q̄ nihil facit ad
ipam inspectionē sed oculi. Sunt qui uelint Priscianū sensisse cū ha
sta percussi dici posse, uel hanc p̄positionē subintelligi. Ego yō affir
mo neminē antiquor; neq; protulisse hāc, neq; subintellexisse. Hæc

Valla de septimo casu. Diomedes plura differit. li. i. ponit eū septimū casum in his orationibus. In Scipione militarī virtus emicuit. In mōte Caucaso pœnas luit Prometheus. In statua Ciceronis uictoria cōjuratorū scribit. Incusante Cicerone Catilina cōuictus est &c. cōsilio insidiādi feci &c. nliō timore hostiū castra irrupit &c. Prisci anus negat oīno septimū casum esse ponēdū. ait eū lib. v. Illud q̄q; nō est prētermittēdū q̄ q̄busdā septimus casus esse uideā abltūs quādo sine p̄positione p̄serit quod satis irrōnabile uideā, minime eū p̄positio addīta uel subtrācta, mutare ualet uim casus, neq; eū quā actō casui multe p̄positōes solēt adiūgi. Alius casus est q̄n habet eas p̄positiones, & aliis quādo absq; his p̄serit. paulopost. Deniq; in cōparationibus absq; p̄positiōe solet p̄serri abltūs, nec tamē dicit q̄sc̄ septimū eē casum, sed abltatiui. Cōcludit itaq; Priscia. tñ sex esse casus apud latīnos. Nebrissensis dicit casus esse septē, & ostendit rōnes Prisciani esse inualidas. Certe Dona. in secūda editione casum comparatiū uocat septimū, sed quoniā nulla differētia uocis in uō no mine distat a sexto, inutile fuerit multa in hanc rem disputare, quia ut Cice. ait, hoc uiuū sūmōpe uitādū ē, ne nimis magnū studiū i res obscuras, difficiles, & minus necessariās conseras. Accepi Petruū magno honore sine p̄positione, nō inepte dicit, percussi Petruū baculo, sed nō cū baculo. bñ dicitur. Et hæc pro syntaxi pro doctissimorū sentētia, quæ si cuiipiā aliquā sint p̄futura, rogo legat dñicā orōnē cū salutatiōe angelica, ut milereāt mei piētissimus dñs noster iesus chris tius, cui laus & benedictio in secula seculorū Amen.

Grāmaticæ Despauteriane de constructione

& de arte epistolari. Cap. Nonū.

Constructio reciproca.

Es viles alijs tibi suntu reciproca curē,
Hęc suus atq; sui quæ Valla recludit acute,

Alexāder diuidit constructionē, in constructionē transitiuā & intrāsituā. Transitiua est cuius principales partes significant diuersa, uel uidentur significare diuersa. Exēplū primi. Liber henrici, lego librū Exēplū secūdi, ut uirtus dei, quoties aliqua dictio post se regit oblis quū est trāsituua cōstructio. Transitiuarū quædā est transitiuā actus ut in qua est uerbū. alia est personarū in qua nō est uerbū. Item alia simplex, in qua unica est transitio, ut rogo te. Alia transitiuā in qua est duplex trāsito, ueluti rogo te ut dicas mihi. Intrāsituua cōstructio

Ioannis Despauterij Niniuite

est cuius partes spectant ad idem uel uidetur ad idem pertinere. Exemplum primi, ut homo bonus, que est persona, quia sine uerbo. Exemplum secundi, ut bos est leo, que actus est, quia cum uerbo. Inter adiectiuū & substantiuū semper est cōstructio intrāstitua, ut homo albus, pater meus. Inter relatiuū quoque & antecedēs, nimirum quoque & uerbū. In actū a fronte & infinitiuū, sed his omissis quibus plerique inutilissime per rorū ingenia debilitat, sola reciproca cōstructio sit nobis curē, quam Alexāder intrāstitua, alijs dicitur esse transitua. Est autē reciproca cōstructio in qua idem est agēs & patiēs, & quoniam ad principale suppositum sit regressio, ut Ioānes uideret se, percutit seruit suū, nam reciprocus dicitur recipiēs, ut amor tui est reciprocus, si redames. Hæc pnoia sui & suus sunt reciproca, quia semper significat actum uerbi recipi ab agente uel patiente, ut superbus est sui laudator, Ioānes amat patrem suū, quoniam utimur reciproco, per non reciprocō facimus sollicitum, ut ego dicā sibi, per ipsi habeo librū suū pro eius, Ioānes dedit Petro librū suū, de libro Ioānis intelligit, quia ad principale suppositum debet fieri relatio. Ioānes dedit petro librū eius, de libri Petri intelligit. Alexāder Hegius non indoctus artis grammaticæ, solebat dicere (ut refert discipulus eius Thessalien,) quoniam de duobus sumus locuti, tunc pronomē reciprocū refert primū uel principale suppositū, sed pronomē non reciprocū refert secundū, ut Ioānes diligit petrum & fratrem suū, de fratre ioānis intelligitur, Ioānes diligit Petrum & fratrem eius subauditur petri, unde habet Mathei. i. Iacob genuit iudā & fratres eius, non dicit suos. Item Mathei. ii. Qui surgens accepit puerū & matrē eius non est, non dicit suā, quia de matre Ioseph, non de matre iesu loquerei euangelista. Itē alibi habetur, & uocabis nomē eius iesum, ipse salutē faciet populū suū a peccatis eorum, si suis dixisset (quod absurdissimum est) de peccatis iesu locutus fuisset euangelista. Quando itaque actus redit in rem suppositū principalis, seu quādo relatio fit ad suppositū principale, utimur relatio reciproco, ueluti Petrus rogauit me ut uenire ad se. Terē. iussit hera si te ames ad se ut uenias. Idem Pamphilus dat fidē uxore fore sibi hanc, nam pater alia ei desponderat. Secundo loco dixit ei non sibi, quia intercedēte coniunctio copulativa, & suntiua, causali aut rationali, non habet locū reciprocatio. In scriptura. Misertus est dñs timētibus se. Item. Rogauit iesum quidā phariseus, ut apud se maneat. Item. Quesiuit dominus petro an se diligenter. Item. Necauit lupā & catulos eius, non suos propter copulā intercedentē. Cepi catulos lupę & se, non dices, sed eā uel ipsum. Item. interest eius non sua, nisi manifesta sit reciprocatio. Suus, per prius uix abutimur. Persi. Velle suū cuicē est. Catu. suus cuicē innatus est error. Additū interdū huic

pronomini sibi nulla necessitate sed ueluti cuiusdā festiuitatis gratia
 Teren. Suo sibi hunc gladio iugulo. Cice. Suo sibi uictitant succo.
 Colu. suo sibi iure abluūt, utimur q̄c̄ frequēter hoc dicēdi mō. Su⁹
 est illius mos, sua est istius natura, suus est Aristotelis modus. Suum
 Platonis genus, sua discentis negligentia. Et sui quoq; uocatiuus est
 ut defendite cæfarem o ciues sui, plurimi doctissimorū elegantiū de
 sui & suus non usq;quaq; obseruauerūt, quia, is, ip̄e, ille pro recipro
 cis interim posuerūt. Omia docet pulcherrime Valla. Plautus in ar
 gumento alinaric. Accurrit uxor ac uirū eius triste agit. Eius dixit, p
 tuum. Teren. in Ecy. Mater quod sua sit sua, p eius dixit, ut notat Do
 natus. Lancilotus nititur probare sua hic capi pro ppria, uerū mal
 lem eius dicere. Virgi. Nāq; suā patria antiqua cīnis ater habebat, p
 eius dixit ait Valla, sed Lanci. dicit capi pro propriā. Quicquid est
 studeamus pro uiribus de sui & suus elegantiā seruare, in sacris s̄as
 p̄issime omīsam, ut patet legentiū in nouū testamētū Vallā, sed ut fas
 cile pateat uobis ad hanc rem iter, apponam præcepta Baciana, e
 Valla decerp̄ta, minime p̄enitenda.

Præcepta Bacij de sui & suus ex Valla.

Præceptum primum.

Non utemur more græcorū indifferenter reciprocis & nō recipros
 cis, non enim habemus ut illi ea cōmunia siue indifferētia, uerū uī
 gilatiū ea distinguemus, in qua re si uel magnos autores dormitas
 se cōpererimus, non tamen imitabimur, sed nō prius dormitasse cē
 sebimus, q̄ compertū habeamus quo fiat relatio, ne non illi, sed nos
 stra erret censura. Ceterū si quādo cōmuniter per reciproca & nō re
 ciproca p̄ter geminū respectum loqui licet, non continuo id ubiq;̄
 facitabimus, sed ubi id fieri permittatur accuratiuus annotabimus.

Secundum.

Bona autem censebitur reciprocatio, quādo pronomen reciprocū
 ad suppositū principale refertur, quod sit quādo loco reciproci po
 ni potest in uero sensu ipse met, aut ipse idē cum dicto supposito, uer
 bi gratia in illo Teretiano in Andria. Orare iussit si se amas hera iā
 ut ad se se uenias, uidere te ait cupere se, principale suppositū hoc est
 prioris uerbi, est hera, ad quod sit reciprocatio. Nam in uero sensu
 sic dicere possum si amas se, i. semeti ipsam herā aut ipsam eādem he
 ram, quod nō sit quādo barbari sic loquitur, Petrus nescit an Ioan
 nes ueniet, dixit tamen sibi & filio suo, quia principale suppositum
 est petrus, ad quod nec sibi, nec suo pertinet, quia non licet dicere

Ioannis Despauterij Niniuite.

sibimetipſi petro, ſed ſibi uidelicet loāni, unde dicendū erat ei aut ipſi aut illi & filio eius, aut illius aut ipſius, qā nō resoluīt ſuo. i. ipſi⁹ eius dem petri, ſed loāniſ. Nō tamē (licet, p expimēto id ſigni damus) bell le loquaris ſic, dixit ſibimetipſi loāni, quia, pnomina (ut Serui. inq̄) ponī uolunt, p nominibus, non cū noībus. Nihil autē eſt facilius q̄ obſeruare reciprocationē, ubi indifferēter loqui nō licet, at ubi licet nihil eſt periculi, bona ē ergo reciprocatio in hiſ. Quisq̄ ſui memor eſt. Sibi quisq̄ indulget. Se quisq̄ ſouet. A ſe quisq̄ ſouet homo ſui & ſuorū, aut liberorū ſuorū imemor belua deterior eſt, uir ſibi & uxori ſue nō pſpiciens, frugi nō eſt, mulier ſe & domū ſuā non coſ lens acidiosa eſt. Qui a ſe & ſuis uon colit, contēptibilis eſt. Cōtra inſ epte ſunt locutōes ſi nō reciproca in hiſ posueris, ut qſc̄ eſt eius aut ipſius memor, niſi addat ſui, ut ſuipſius. Quisq̄ diligit ipſum & libe ros eius, ſi de eodē loquamur. Itē quādo in nō reciprocis utimur re ciprocis, ut ego dixi fratri meo, & cōiugi ſue. Nihil frater faciet qđ nō dixit ſibi. Ceterū ut ſpecialibus reguſ rē aptiorē faciā, collegi has.

Tertium.

Vbi principale ſuppoſitū eſt qſc̄, aut unusquisq̄ ſere locū habet re ciprocatiō, ſi tamē ſuperior ſerueſt regula. uerbi gratia aptus eſt ſers mo. Quisq̄ ſui memor eſt, ſibi ſauet, ſe amat a ſe colii, ſuorū imemor eſſe nō poſteſt, ſuis inuidere nequit, nō poſteſt quin ſuos diligat, a ſuis honorat, ſuorū liberorū miferet, ſuis liberis conſulit, ſuos liberos ſuet, a ſuis liberis ueneraſ. Cōtra ineptus. Ioānē nemo diligit, quū tamē unusquisq̄ liberos ſuos diligat, ſi de liberis Ioannis loquimur. nā dicendū eſt liberos eius aut ipſius. Neq̄ opus eſt ut quisq̄ ſit no minatiui caſus. Nam apta eſt locutio. Sua cuiuſq̄ intereſt. Sui cuiq̄ colendi ſunt. Trahit ſua quēq̄ uoluptas. Sui ab unoquoq̄ colendi ſunt, & in priuituo. Sui quēq̄ miferescit, ſibi quēq̄ ſauere decet ſe amari, a ſe colii. Et in datiuo. Sui mifereri cuiq̄ licet, ſibi ſauere, ſe a mare a ſe amari &c.

Quartum.

Quoties ſuus ponitur pro proprio ac debito, aut ſubſtantiuū eſt, ſe re locū habet, nec eo abuti facile poſſumus. recte! em dicimus dicā loco ſuo, tēpore ſuo, ſuis horis reſ geſta eſt a ſuis magistratibus. Ioānes amat ſuos. Nemini ipertit ſua. hoc autē diſcriminis habent pno mina poſſeſſua ſubſtantiuata in masculino & neutro genere q̄ in masculino ſignificat cōſanguineos, affines, propinquos, familiares, notos & amicos. In neutro reſ, aut ut dicūt bona, ſeu fortunas.

Quintum.

Quotiens gemina est locutio, ita ut bina complectatur supposita, licet ad prius dare reciprocū, aut ad posterius nō reciprocū, in qua re tam
en animaduersione opus est, atq; authorū inspectione. Verbi grā
tia recte dicas, ille repetit quod suū ē, & quod ipsius est. Quisq; uult
quod sibi, aut quod ei expedit, quia si respicio ad suppositū prioris
uerbi, dicam suū & sibi, si ad posterioris ipsius & ei, aut ipsi sic id qd
est ipsius, id quod expedit ei, aut ipsi iuuensis nō petit, ut illū miserū
putetis, aut ut se miserū putetis, sed dicamus specialius.

Sextum.

Quotiens autē sic ante prepositionē int̄eponit genitiūs, datiuus,
aut ablatiuus licet reciprocū & non reciprocū subdere. Quoties nō
minatiūs, aut accusatiūs habens uim supp̄italē uendicat sibi lo
cum reciprocū, ut grāmaticorum inter se, aut int̄e ipsos, grāmaticis
inter se aut inter ipsos, a grāmaticis inter se aut int̄e ipsos, sed gram
matici inter se disputant. Scio grāmaticos inter se differere.

Septimum.

Quando yō singula sunt uerba, sed duplex respectus, alter at sup
positum, alter ad obliquū. si pronomen suppositū respicit, erit recip
rocum, si obliquū potius non reciprocū, reperitur tamen & recip
rocum. Exemplū prioris, ut tuetur nos deus propter clementiam
suam non eius. Exemplū posterioris, ut cepi columbā in nido eius,
& etiam suo, coepi lupum in antro suo & eius. Amamus deum pro
pter bonitatem eius.

Octauum.

Si tamē obliquo addatur uerbum aut adiectiuū ad quod fieri recip
rocatio debeat, erit ei locus, ut inueni leonem iratū ob amissam p
dam suam, uidi hominē ambulantē per domū suā, non per domū
eius, quia illī gemina est in uirtute oratio, idem enim est iratū & q
irascebatur & ambulantē ac qui ambulabat, ut ergo non dicā quam
bulabat p domū eius nisi de alterius domo loqr qd ipius ambulatis

Nonum.

Quotiens autē interuenit inter obliquos cōiunctio nō est reciproco
locus, unde nō dicā cepi Leonē & catulos suos sed & catulos eius.

Decimum.

In construēdo autē si nequit apta fieri resolutio, pponemus etiā obli
qui casus antecedēs, ut quēq; sua uoluptas trahit, non sua uoluptas
trahit quemq; nō potest em̄ relatiū sine antecedēte intelligi, sed hēc
regula quātū ad elegantiā parui, aut nullius est momenti. Ceterum

Ioannis Despauterij Niniuitē

ne plixitate displiceā, uerbū non amplius addā. hæc Badius in libel
lum Vallę de sui & suus, quę si minus uideantur sufficere, ipse legat
Valla amoenissimus, a nullo sat unq̄ laudatus, hic siquid desyderar
bitur abunde suppeditabit.

Cōstructio quæ rectius grāmatica resolutio dicitur.

Grandi debent aduerbia siue uocandi
Sumere principiū, uelut interiectio s̄æpe
Ecce age & neus, ne p̄ q̄ debes ponere qntū
Hinc rectū sequitur uerbū tibi sit generalis
Regula quę a tergo regitur, uult dictio cūcta
Postponi siquid declarat iuris idem sit.

Cōstructio p̄rie est totius cōpositio, a cōstruēdo dicta, & de orōne
dicit, qui plures dictiones cōstruunt, i. simul iungunt. Cōstructio
excedit regimē contra quosda, nā in adiectiuo & substatiuo constru
etur est, non regimē. Nam ubi regimē est, illuc est regēs, & rectū, hoc
nō agit, illud liberū est, ut liber petri. Regens moueri potest de casu ad
casum, nō sic rectū, sic egeo patris, licet em̄ hīc rectū ad aliam casum
moueri pōt, nō tamē ad quēuis. Ideo liberū nō ē. In adiectiuo & sub
stantiuo utrūq̄ cogit, sed his missis aliter capit uulgas cōstructionē
p̄ grāmatica resolutiōe quū qđ discipulis uolumus declarare, meli
us certe uocarei destructio, nā p̄rie disponēs eleganter partes orōnis
dicerei cōstruere orōnem, quā grāmaticus declarādi gratia destruit.
Noscere grāmaticā resolutionē est ualde utile, pro scripturis intelli
gēndis, de qua dantur hæ regulę. Prima aduerbia optandi, ut uti
nam o si, & uocandi, ut o heus, pape &c, aduerbia demōstrādi, ut en,
ecce, & hortādi, ut age, & respōdēdi, ut heus, & phibendi, ut ne, &
si que sint alię particulę excitationē significantes, sumūt principiū in
constructione grāmatica siue in resolutiōe. Secunda post hēc se
quitur uocatiūus casus. Tertia post uocatiūn sequit̄ nūs a frō
te rectus. Quarta post nt̄m seq̄i ybū psonat̄ fīti modi. Quin
ta regula ḡnalis, dictio recta a tergo sequit̄ dictionē regēt̄, ut o uirū,
heu me, hei mihi, ecce me, sum bonus, euasi doctus amās deū, & aū
nt̄m s̄æpe ponit̄ obliqu⁹, ut qñ o hei &c, regūt̄ casū & vtūs habet ca
sū &c. Amans deū amat̄ ab eo. Sexta regula. Qđ declarat alterū
declarato postponit̄ ut adiectiuū substatiuo, & aduerbiū uerbo, &
infinitiuū finito, atq; etiā adiectiuo, ut paratus cantare, & cert⁹ mo
ri & moriendi, sed actūs prēponit̄ infinitiuo si a fronte regat̄, ut me

ire &c. Pr̄positio pr̄ponitur in resolutione, licet in constructione postponatur in necessario, ten⁹, uersus q̄c, et aliquādo usq; ut patuit Quando dico a uocatiuo incipit constructio, intelligitur si sit uocatiuo. Siquid yō subaudiaſ debet suppleri.

Sī quid sit tacite positiū supplere iubebo.

Vt miseram me uereor, subauditur heu uel o. hirundines uere ineū te redeunt in suū pr̄stinū unaquęq; nīdū immigrantes, offendit parentes suo utrūq; morbo affectos, sic intellige, hirundines uere ineū te redeunt immigrantes in nidos pr̄stinos unaquęq; in suum supple immigrans. Offendi parentes morbo affectos utrūq; suo affectū morbo, hic nota scđm Vallam, ca. clx, lib. iiiij. Quisq; unusquisq; & uterq; solent ponī eleganter in oratione post sui & se, sed ante substātiū ipſius suum, ita ut discrepent cum adiectiuo sequenti expreſſo, sed concordent cū subauditō, in qua re seruandus est aptus situs. Virgi. Dant sōnitum spumosi amnes & in equaora uertunt. Quisq; suum populatus iter, & paulopost. Pro se quisq; uiri, summa nituntur opum ui. Sine sui & se bene dixit Quintilia. Cōmendo tibi senē, quem fecimus uterq; mendicū, nec recte dicas cōmendo tibi senem, quē nos filij alleuare debemus, uterq; mendicū faciētes. uel sic, quē nos uterq; captiui mendicū facimus more poetico, ut apud Ouidi. Vtraq; formosae me iudice sunt uenerandæ, & apud Horati. Legati magnis missi de rebus uterq; quod apud oratores non reperitur sicut nec illud quidem, licer Auli. Geli. utatur. Quale apud Terentiu. Quod plēriq; omnes faciunt adolescentuli, quod quidā exponunt pro eo quod est plēriq; omniū. quidam pro eo quod om̄es, hæc ex Valla. & in illum Badius. Item h̄brei sunt & ego, alter alterius onera portate. fac ut ego, pluribus exemplis utile esset omnia hic modo dicta elucidare, at supersedeo.

Exceptiones.

Quod rogat atq; refert, & habet quod uim referētis,

Vt quod uerba petit semper duo, dū, quia, donec,

Atq; negans pr̄eat, sic pr̄cedens referenti

Pr̄poni debet, caueas rogo lādere verum.

Sunt a dictis regulis aliquot exceptiones quæ impedimenta constructionis uocant Alexandrinī. Prima exceptio est dictio interrogativa in resolutione pr̄cedit, ut quo impulsore ausus es tantū facinus perpetrare, ubi est Petrus, qua itur Gandauum, quem uis.

Ioannis Despauterij Ninivitę.

dīstis pastores: qualis ueste fuit īridutus: In hymno. Cuius fortis potest
tentię genu curuanī oīa. In euāgelio. Cuius nō sum ego dignus solū
uere corrigiā calciamēti eius, & quoniā ut dīctum est, dīctio recta a
tergo cōtinuo postponit regenti, ideo īterrogatim appendix ipm
cōtinuo sequit, ut cuius corrigiā calceamēti eius, ego non sum dī
gnus soluere. Hēc est recta resolutio p regulis nostris. Quē tēdet uī
tq, hic nō est ntūs, ideo est cōstrūctio alymbamatica. Symbama atīs.
id est cōgruitas. Parasymbama. i. pene cōgruitas, a symbama. i. incō
gruitas, non q̄ ipsi orationib⁹ uti non possimus, sed quia nō omni
no sint proprie, nam etiā scđm Aristotelē obliquus non est nomen
nec imp̄sonale proprie uerbū, ideo ex his oratio dicitur īure alymba
ma, scribuntur hē dīctiones sine s post ba. De his lib. xviij. Priscia.
sic ait. Et sciendū q̄ has quidē cōstrūctiones quē per ntūm absoluunt
stoici axiamata uel symbamata. i. dignitates uel congruitates uocav
bant, ut ego Priscianus scribo. Apollonius ambulat. Cato philosop
phatur. lkas yō quibus transitiones ab alia ad alia sunt personā, in
quibus necesse est cum ntō & obliquū aliquē casum proferri para
symbamata dicebant, hoc est minus q̄ cōgruitates, ut Cicero patriā
seruauit. Quādo yō ex duobus obliquis cōstrūctio fit alymbamata
id est incongruitates dicebant, ut placet mihi uenire ad te, hēc Prisci.
quae hic obiter posuimus, quia fuerāt usq̄ īculcanda. Quis inter
rogat semper, nisi fuerit datiuī casus, qui semper refert nisi sit pluralis
numerī, tum facit utrūq̄ horū cōposita patet capite quarto operis
nosiri, quē uocaris, quōd uocat, ut quis uocat, non quō, dices. Se
cunda exceptio relatiū a q̄ litera incipiēs uel a c̄ precedit dīctionē
a qua regitur. Virgi. O terq̄ quaterq̄ beatī Quis ante ora patrum
troie sub mōenibus altis Contigit oppetere. Dixi a q̄ & c̄ incipiens,
ut qualis, qui, cuius &c, ppter is, ipse, ille, sui, suis, quia nō cogitatur
hēc precedere. Cice. pro Marcello. Multi dubitāt quid optimū esset
multi quid sibi expediret. Idem pro Ligario. Legatus ī pace, profes
ctus ī prouincia pacatissima ita se gessit, ut ei pacem esse expediret,
potuisse hic dicere sibi, nam is pro lui, sibi &c, melius ponit q̄ con
tra, uerū utut est, seruemus precepta a nobis pauhoante posita.

Tertia exceptio. dīctiones uim relatiū habētes, ut que pro ora
tionis perfectione unico uerbo contēta nō sunt, ī resolutione gram
matica precedent. Sunt autē alia aduerbia ordinis deinde, deinceps,
& similitudinis, ut sicut, sicuti, ut, uti, uelut, ueluti, & quædā tēporis
dum, quū, qñ. Item quia, qm, quippe, donec, postq̄, licet, q̄uis, & id
genus plurima. dum postpositū ī compositione significat adhuc, ut
nondū, nihildū, uixdū, aliquādo est mera syllabica adiectio, ut adēs

dum, & sic ad Comicos pertinet. Quarta exceptio. dictio negativa debet precedere, ut neutiç facia, nemine video, nullū elephantū cognosco. Signū, negatiū potest si opus fuerit resolutū in aduerbiū negandi, & in signū affirmatiū, ut nullū filiū suus pater debet odio habere. i. non ullū filiū &c. Nunq̄. i. nō unq̄ &c. sed raro aut nunq̄ opus est hac resolutione, nisi in logicorū nugis. Quinta exceptio Relatiū necessario postponit antecedēti, licet hoc rectū, illud fuerit obliquū, ut Ciceronis indiget suus filius. Ciceronē diligit suus filius Defendite cæsarem o sui milites. a Cicerone diligit suus filius. Piget Ciceronis suū filiū. Rumor est cæsari insidiari suos familiares, fratribus iam pigere incipit uxorem suā. huius simile est illud Quintiliani in milite mariano. Nec si sit uitę cupidissimus poenitere eū sui facti potest, Pythagorā uenerabatur discipuli sui, nō licet hic dicere eius, q̄a ad unicū nomē potest esse respectus. at si dixeris. Ioānes rogauit P̄trum ut mittat sibi seruū suū, potest hic dici eius propter geminū respectū, & etiā propter ambiguū sensum uitandū. Martia. Et sua riserunt secula M̄eo niden, sua quēç delectant, trahit sua quemq̄ uoluptas. Sene. Sēpe in magistrū scelera redierūt sua. Valla resoluit in eū sic, scelera magistri sēpe redierūt in eū, uel ipsum uel illū. Viuite sc̄li ces, quibus est fortuna peracta, iam sua pro uestra posuit, quod nō imitabimur. nam pro propria capi nō p̄t. ut docet Valla. Suus em̄ sic captū naturā tertię personę nō mutat. nemo em̄ sic loquāt̄, est mis̄hi aut est tibi suus scribēdī mos. nam in illo huius eiusdē poetę uerſu. Quisq̄ suos patimur manes non refertur id suos ad prīmā p̄sonam, quia resoluēda est oratio, nos patimur manes. s. quisq̄ nostrū suos, cuiusmodi passim reperiūtur exempla, ut quū in bybliotheca nos ad suū quisq̄ studiū libros euolueremus. Nempe quum libros euolueremus, & ad suū quisq̄ studiū euolueret, non est autem huic Virgiliano de quo disputauim⁹ Ouidianū illud simile. Respice Laerterem, ut iam sua lumina condas. ubi nō nihil rationis est qđ utrūq̄ uerbū eidē seruit supposito. Hæc Valla. Virg. ænei. i. En priamus sunt hic etiā sua premia laudi. sic ordīna, laudī sunt sua premia, id est laus habet sua p̄mia, quia reciprocatio est ad laudē, non ad Priamū hoc & multis sibibus in errorē ducti sunt plurimi, sed incauti, ut docet Valla. Sexta exceptio, si nostratiū dialecticorū regulas seruare uelis, sēpe cōtra regulas ordinis partes ordinabis, secus q̄ fecerit ueritatē, falsitatē, plerūq̄ uolare censem̄, ut cuiq̄ homini est aīa. Leo omni hoīe est fortior. Petruū monachū uidi, elephātē cognosco &c. Zenderus & alij triuiales dicit, gtm̄ in diuisione debere preire, ut sonorū alius uox, alius non uox, id mihi non placet, quia sic ordīno,

Ioannis Despauterij Niniuite.

alius sonorū.i.aliquis est uox,alius. non uox &c.Si ex thematē flā
drino uis,aut ex quo uis uernaculo effingere orationē latinā,nō q̄c
quid illic dicitur.hic posse dīci credas.uerbi gratia uernaculū sonat
q̄uis ita est q̄ tu percutis me,nō emēdabo me.hoc tamē sic turpiter
dīci, sed debet dīci q̄uis me percutis &c.Item contra si latinitatē uis
uertere in aliā linguā,non debes singula uerba curare,ut senibus da
re uerba est difficile,uelim animū inducas &c.sed hęc alijs relinquo
Absoluēda est paucis oratoria cōstructio,& de epistolis paululum
quid dicendum.

Oratoria constructio.

Construit orator proprie,quę destruit ipse

Grāmaticus,quibus est ferme contrarius ordo.

Orator proprie construit partes orationis elegāter cōponēs,grāma
ticus autē destruit orationē cōcinne,politeq̄ constructā,ut a pueris
intelligāt resoluens.Nūc igit̄ de oratoria cōstructione pauxillula de
gustare fert animus,quę puerulis sufficere poterūt quibus sane intel
lectis,aliorū p̄cepta per se non multo labore cōsequētur.Et iam q̄
ad elegantia pertinet docuimus plurima,proinde cum paucissimis
absoluā.Oratore uarietas plurimū delectat,igit̄ p̄ceptorū modo
subiectiōrū est perpetuū obseruandū,synonymorū etiā notitia ad
uarietate non parū prodest,ut honoro & afficio honore &c.Vo
catiūs gaudet sibi aliquid p̄poni,ut non te lateat mi Ioannes.Ci
ce.Qz q̄ te Marce Tulli &c.poeta ponit etiā in capite,sed inter ipsum
& uerbū pulchre interiçcit parenthesis.Virgi.Tityre dū redeo (bre
uis est uia) pasce capellas. Parēthesis est interpositio sententię q̄ abla
ta sensus manet pfectus,ut hęc orō (breuis est uia) est parenthesis,&
claudit duabus semilunulis sic () Nomē a cognomine caue sepa
res,quia uītāda est in primis turpis traiectio,ueluti literas o Cicero
tuas recepi Tulli.In id primū studeam⁹,ne dum ornate scribere cu
pimus,in uitia incidiāmus,qa ut ait p̄clare Persius.Nullo thure lis
tabis Hęreat in stultis breuis,ut semūcia recti.Hęc miscere nefas.Er
go si ut episcopo placeas,loquaris uni pluraliter,licet cetera Cicero
nianus fueris,totū erit barbarū.uītādus nāq̄ est asper uocaliū,& ea
rundē syllabarū cōcursus,ac sermonis ambiguitas,est tamē ubi de
cet uocaliū concursus,ut al's docebo.Particulę quū,quia,dū &c.
non impatiēter quippiā sequitur.Teren.Omnes quū ualemus,re
cta egrotis consilia damus.Adiectiuum substantiuo interīm uenu
ste p̄ponit,ut magna dei clementia,peruersum Neronis ingenium,
mea solius opera.Māci.dicit ipm,pnomē postponi,ego cū alijs cre

do s̄epius p̄poni. Superlatiuus tamē ut negatiua signa, & ubi magnificū quid significamus, post alia ponūtur plerūq; ut beneficia in me contulisti maxima. Qui te magis q̄ ego colā, habes profectio nes minē. Quæ dedisti nobis dona fuerūt egregia. Alexāder ille magn⁹ Cato ille censorius &c. Id priuilegiū est distributiuo omnis, ut quę facis grata sunt omnia. Inter p̄positionē & eius casum nōnihil uenustule intercesserit, ut in patris mei domo, ad principis aulam &c. nollem hīc ab adiectiuo substatiuū segregare quale esset in mei domo patris &c. de hac re satissactū est in p̄positionū syntaxi. Dictio abs tergo recta fere p̄cedet, ut Petri liber, & plerūq; ueneri dicitur siquid interiectiatur, ueluti Carthaginem Scipio deleuit. Verbum si fieri poterit, in fine locabīt, ut in iam dato exemplo authoꝝ est lib. ix. Fabius. Antecedenti relatiuū pr̄eit haud illepide, ut q̄s diligo, castigo. Interrogatiuū minus amat exordiū, ut Partes orationis quot sunt, bellatulū est rusticulū. sic Quot sunt partes orōnis

Infinitiuus finito p̄ponit, ut Rome quid facias mētiri nescio. Tisbi inferuire desydero &c. Pulcherrima yō fuerit oratio maxime lugubris per multa actiūq; uocis infinitiuua. Liui. li. i. Tarquinius circumire, prehensare minorē, maxime gentiū patres admonere pater ni beneficij, ac pro eo gratiā repetere, allicere donis iuuenes &c. ubi finitum iungi non solet, quia pro p̄tērito īmp̄fecto indicatiui capit. Cōiunctionū ordo seruandus est, ut sed tu. Tu autē, tui yō quia tu, tu em &c. de p̄positionibus, de quisq; &c. abunde diximus.

Aduerbia pro doctarū aurū iudicio ponant, optime autē nō lōge a uerbo, p̄ceptū aliud non habeo. Interiectiones plerūq; interiectiuntur, ut ait Nebrissen. ueluti qui (malū) fieri potuit. Nauibus (infandum) amissis unius ob iram. Seruei ordo nature, & oratio crescat ut uir & foemina, ortus & occasus. Diligo & amo, rogo oro, obsecro, fur, sacrilegus &c. Comparatiuus in e s̄epius q̄ fablatiuū habet, ut ait Guarinus Veronēsis. Ceterū in i s̄aepē legi, pbamus alibi.

Frequātiuis pulchre urimur, ut docui (si in usu fuerint) p̄ primitiū, ut lusito, factito, scriptito. Et quidē, i. & certe aliquo plerūq; interiecto ornatū est, ut hōanes est grāmaticus exp̄tissimus, grāmatice & latine dicit, elegātissime aut̄ sic grāmaticus & exp̄tissimus quidē, uel & quidē expertissimus. Nam & hoc modo s̄aepē legit. hector pugnauit, & quidē fortiter, uel fortiter quidē &c. Repetitiō exornat hoc modo. Te noui, te colui, te ardētissime amauit &c. Colores rhetoricos legat p̄ceptor ex Cicerone si cōmodū uideretur. Coniunctio uenuste omittitur sic. Studio, doctrina, uirtute non parū uales. Coniunctiuo pro indicatiuo interdum uenustie uemur, & respōde

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

at tēpus tēpori, ut fecero pro faciā &c. Relatiū per parēthesin ele
gātissime ponit hoc pacto, beneficij in me(q̄ tua est humanitas) cōtu
listi plurimū. i. tanta tua est humanitas, de hoc ante diximus. Ele
gātius dicimus teste Nigro Cicero elequētissim us fuit q̄ ceteris ora
toribus in dicēdo prēstutit q̄ Cic. qui ceteris &c. Ego tñ sic loqui nō
dissuadeo. Inter ne & quidē aliquo interiecto uchemētior est ne
gatio q̄ per nō, ut p̄ nō uerbū locutus est, dic ne uerbū quidē locu
tus est. Aliqd semp̄ interīcī testaī Raphael Regius in octauū Quin
tiliani. Pli. Quid q̄ no cōturnē existimātōe quietis, homo dimidium
suę uitę spacium uiuere creditur. sic Seneca Quintilianus & doctissi
mi quicq; loquuntur, ut notat Lanci.

EPISTOLAE SCRIBENDAE Ratio ex Erasmo Roterodamo.

Salutationis ordo & qualitas.

Pistola ē certa rerū nūcia, fidaq; mētis nostrę interpres
certiores absentes faciēs, siqd est quode eos scire aut no
stra aut ipforū interlīt, dicit & literę. Diminutiuē aūt
literulę, & epistolū. Ep̄lē prima pars est salutatio, q̄
ubi multa scribere nō uacat subtīcet, sic. Relatiū est no
bis uir integerimē &c. aut unico uerbo exprimīt sic. Salue mi Tho
ma &c. aut saluere te iubeo, p̄be adolescēs &c. Plena salutatio ē ubi
& scribētis, et eius ad quē scribiſ nomē ponit, hoc pacto. Pli. secūdus
Caluo suo salutē, q̄a ſēpe ſubintelligim⁹ y bū dixit. ſēpe idē exprimī
mus sic. salutē plurimā dicit, in tertia. s. pſona, nō autē in prima dico
aut scribo, ſed nec scribit ſi ſimplicē antiquitatē imitari uelimus. No
mē itaq; scribētis (uel ſi inſimus ad ſumū ſcribat) p̄ponet in ntō, eius
y o ad quē ſcribimus, ſubīgēt in dtō, inde ponemus aēt̄ ſalutē, &
ſi uelimus addere, plurimā dicit. Nec male dixeris ſalutē & ſoſlicitatē,
ueluti Ioānes Despauterius niniuita, Lamberto Doncio inge
nuarū artiū, p̄fessori ſalutē & ſoſlicitatē, ne dixeris pluratiue ſalutes, li
cet Marsilius Ficinus in qđā ep̄la dixerit innūteris ſalutibus, in ep̄lis
illustriū uirorū. Salutatiōes aūt Carolinę (tāetſi Carolū uirulū do
ctissimū uirū eiusmodi edidisse nugas nō ſit uerisile) tanq; uipe ſunt
fugīēdē, ſcatēt nāq; barbarie, ut illa mille. Itē mille millesiq; ſalutes.
Et illa. ſalutes tā abūdas, ut ſaccos repleat ſportas & bigas. Quis tā
uēcors q̄ nō intelligat ep̄ſolas illas quē Caroli dicunt ē totius bar-

bariei sentinā et olidissimā quidē male profecto meritus est de uiro
 doctissimo Carolo nostro, quisquis tandem nebulo impudētissimus
 ausus est sub Caroli nomine aniles edere rugas, nostrates sane dum
 ineptū uulgas imitari cupiū, siunt barbarissimi, nō quō uernaculae
 scribimus latine scribere debemus. Flandrini nostri uernaculae scri-
 bunt sic. Amicabilis salutatio scripta ad amicū meū dilectū Petru-
 montanū. Si latinus uideri uelis nunq̄ sic scribas. Amicabile operā
 legi apud Plau. Subdunt. Sino te scire, aut barbarius mitto te scire.
 Tu dicito non te lateat. Scire te uelim &c. Nam uelim pro uolo ele-
 gans est &c. In salutatione nihil assentationis inueniat, siquidē id est
 turpissimū, ut docet peritissimus poeta & orator Desyderius Eras-
 mus roterodamus, dans ridiculē salutationis hoc exemplū omnem
 gnatonis colacis aut gelasini assentationē longe superās. Perspicacis
 simo uiro candelabro aureo, septē liberaliū artū eradiant, theolo-
 gorū apici, lucernę doctrina rutilanti, charitate flagranti, necnō mys-
 teriorū diuinorū sacrario, utriusq; testamēti gaxophilatio, atq; om-
 nium uirtutū heroicarū & ethicae speculo lypidissimo, domino
 meo domino p̄ceptori, dominationis uestre discipulus & indignus
 seruulus, hec noua salutādi forma uiris atticis incognita, tum demū-
 nata est ubi theologi eiectis oratoribus & grāmaticis, ipsi ludos lite-
 rarios administrare ceperūt, & ut idē p̄cipit Erasmus nō scribas cū
 indoctis. Salutis loco Midē diuitias, aut qd similis delyramēti. Necq;
 scribā premissa salute, sed salue, salueto, aue &c. ut docui. Sine salu-
 te nihil bonū, qcqd ergo salutis loco miseris, absq; salute totū uanū
 Si nōnulli aliter c̄ docuimus salutarunt, licet boni, non tamē docti
 fuerunt, iam dixi. Tu uiuēdo bonos scribēdo sequare peritos. Fece-
 runt quoq; aliter quidā docti, sed nō doctissimi quos imitari magis
 decet. Necq; (ut ait Erasmus) si quādo diuus Hieron̄. aut Augustinus
 uulgo cōcessit, id nūc oportet i ludū literariū uocare, hac p̄fertim tē
 pestate, qua nihil est oīnd literis cum uulgo cōmune. Idem Erasmus
 docet si patris nomē tuo uelis asciscere, p̄pones patris nomē non in
 genitiuo, sed in eodē casu cū tuo, ut sit pater tuus Dionysius nomen
 tuū Antonius, poteris dicere Dionysius Antonius. Idem docet, ut
 ego quoq; docui, nō dicendū esse Picus de Mirandula, sed picus Mi-
 randulanus &c. Idē docet barbara cognomina quo pacto latinam
 formā accipiāt, ut barbier barbiriū, aut melius tonsor Ioann̄ lang
 Langius aut Lōgus quod magis placet &c. Porro inquit in fin-
 gendis h̄mōi denominatiuis, eam moderationē seruari cōuenit, ut si
 mul & auribus quoad fieri potuerit, molliendo uerbo consulamus
 & necq; longius tamen a recepta & uernacula uoce recedamus, que

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

Si quādo erit absurdior q̄d quē in latinam sicutā possit retorqueri, pro
barbara relicta erit reponenda ne romani sermonis puritatē ulla pe-
regrinitas polluat hęc Erasmus.

De nominis eius qui scribit sitū.

Scribentis nomen in salutatione ueteris
rum more esse præponendum.

Mancinellus, Perottus, Erasmus & plures præcipiunt nomē scriben-
tis esse præponendū, etiā si ad maximū sribat mīnimus, id uerū esse
pater illi quide ex epistolis omniū ueterū Cicerōis, Plinij, cæterorūq;,
ut Cicero Terentię uxori, S.D. Terentia Ciceroni, S. Plau. in Bach.
Mnesilochus salutē dicit suo patri. si honor sit pponi, nonne dixisset
patri suo salutē dicit Mnesilochus. Quem decet (oro) magis q̄ patrē
honore prosequi. Gnatonica profecto (inquit Erasm⁹) est illa nomi-
num inuersio. Parmenonem suū summum plurima salute impertit
Gnato. Multa de his Erasmus precipit. Inuenio ipse Martiale, li. viii.
Domitiano (cui Martialis non fecus q̄ Thrasoni gnato assentebat)
sic scribentē. Impatorī Domitiano Cesari Augusto Germanico Da-
tio Valerius Martialis salutē. Omnes quidē libelli mei domine quis
bus tu famam, id est uitam dedisti tibi supplicat &c. in qua epistola
Martialis de se pluraliter loquitur, ad cæsarē yō semp singulariter.
Nostrī autē pharisei, q̄ contra domini præceptū uolunt uocari Rab-
bi, & primū quærunt locū, quorū deus uenter est, & finis eorū inter-
ritus, eo superbię & euenerunt, ut nisi proprio omisso nomine magis
stri dominicq; & reuerēdissimi quidem nominētur, putant nihil fieri
atq; ideo contemni. hi sunt præcipue qui deberent nobis esse humili-
tatis siue modestię exempla, efferrūtur beluę ab ineptis nebulonibus
ultra deū, cui dicimus, dimitte, da inducias, omnia singulariter scili-
cet, sed si honor est, cur non respōdet clerus (inquit Erasmus) epis-
copo, & cū spiritu uestro, rogo te, dicimus deo. Te rogamus audi nos,
at uermib⁹ superbiissimis dicere debemus, rogo maiestatem uestrā
paternitatem, dignitatē &c. Non sunt procul dubio christi discipuli
dicētis. Discite a me, quia mitis & humilis sum corde, & hæc in ne-
bulones. Facessat igit̄ scđissimus scribendi abusus. Egregio uiro in-
genuarum artū magistro. Magistro Ioāni &c. Eximio uiro dño des-
cāno Domino Ioanni &c. ubi magister dominus & similia turpissime
me repetūtur, & barbarie nomē dominus præponitur honoris cāusā,
ut docet Perottus. Nomē ergo dignitatis aut magistratus postpo-
nemus proprio nomini. Cum eodem asserit hanc rem Erasmus in
opere suo de epistolis cōponēdis, ueluti Sophronus, Eusebius Hie-

ronymus Damaso pape. S.D. Aristoteles Alexādro regi. S.D. Alexander magnus Aristotelī, philosopho. S.D. Erasmus Iacobo tutori, iuris pontificij consulto. S.D. Breuiter (inquit Erasmus) nihil erit salutationi admiscendū, quod ulla ex parte sapiat assentationem, nam magistratuū & professionū cognomina adeo possunt citra adulatio-
nis notam alijs tribui, ut sibi etiam quisq; citra arrogantię culpam, possit assumere hunc in modum. Ioannes Neuius theologus Paulo Montano philosopho salutem. Indicium hic habet sermo. Erras em (ut idem docet) si te laudari putas, quū episcopus scriberis aut theologus, professionis ista sunt nomina non glorię. Is demū te laudaret qui bonum episcopū, aut eruditū theologum scriberet. Id quod in salutatione non indoctifieri nequit. hęc & multo plura Erasmus. In Gellio habetur epistole, ubi scribētis nomē præponitur, ut lib. xiij. ca. iiij. Rex Alexāder louis Ammonis filius olympiadi matri. S.D. & lib. xx. ca. iiij. Alexander Aristotelī. S. Atq; Aristoteles Alexādro regi. S. Item Anacharsis philosophus scytha, sic scripsit. Anacharsis Ammoni. S. Sententia mea eadem est, que Erasmi. Baptista Mantuanus. Ioannes Sulpitius, pluresq; concedunt interim uulgo, qua de re hoc concludit Badius. Quocirca non dampnum eorum modestiam qui principum uirorum nomina præponunt. Concludit Erasmus, Quod si quid a ueterum consuetudine licebit aliquid innouare, tolerabitur nouitas, modo uitium absit, id est ne uel prolixitate molesta, uel assentatione parasitica, uel affectione morosa sit salutatio, ne pessimum sit totius epistolę omen si statim a uitio fecerit auspiciū, hęc ille.

Purę & antiquę salutationis for-

mę ab Erasmo collectę.

- Leo pontifex romanus Henrico regi Anglie. S.P.D.
 Philippus Burgundiorū dux pio Aeneę summō pontifici. S.P.D.
 M. Antonius Syrię scerborū questori suo. S.D.
 Aeschynes orator ciuib; Atheniensibus. S.D.
 Guilelmus Hollandię p̄ses comes, Cornelio suo. S.D.
 Demetrius eques romanus Tyto Liuio iudicis selecto. S.D.
 Hēricus mālius brabatię thesaurarius, Laurētio duci aulico. S.D.
 Politianus Pico comiti Mirandulo. S.D.
 Marsilius platonicus philosophus Fausto poetę. S.D.
 Apelles pictor Lysippo statuario. S.D.
 Cicero Tullius, Marco Tullio Ciceroni patri. S.D.
 Cicero Dolobellę genero. S.D.

Ioannis Despauterij Ninuista.

Dolobella teretię socrui. S.D.

Aesopus histrio Dinatio argentario. S.D.

Aristippus epicurus thaidi meretrici. S.D.

Illud dignū quod admoneat, ne per inscitiam sordida cognomina p
speciosis attribuamus, ueluti si quis militem scriberet pro equite au
rato, aut decurione, neue his uulgo iactatis magistratuū uocabulis
utamur, quę passim p suo cuiuscq; locus arbitrio singit, quod genus
sunt locū tenēs pro p̄fēcto, reddituarius pro questore grario. Scul
tetus pro questore paricidio. Domini de parlamento pro selectis iudi
cibus, ammirādus pro maris uel littoris p̄fēcto uel custode, heral
dus pro caduceatore, atq; hmōi infinita quę aulicorū leuitatis quo
tidie epistola cōminiscit. Oportebit itaq; ueterū uocabula barbaris
cōferre, atq; inde collatis rebus ad nostra uocabula ducere, aut si des
erit uox uetus quā rei nouę accōmodem⁹. Barbarā iamq; tritā uos
cem molliter in latinā faciē deflectamus. Hęc doctissimus Erasmus.

Nouæ salutandæ formulę ex eodem.

Pliniano demū seculo natū uideā, ut quos familiarius amēt eos in sa
lute dicēda suos dicerēt, blandiore, f. pronoīe coniunctissimā necessi
tudinē significantes, ut Ae. Pl. Cę ilius Calphurnio suo. S.D. Auso
nius Symmacho suo. S.D. Erasmus Battō. S.D. Quod si longius a
maiorū uestigij recessimus. Iacobus tutor Nicolao suo multā salu
tem precatur, aut plurimā salutē optat, nam plurimas aut mille salu
tes uix in epistolis tulerim. Salue mltū optime chreme. Campanus
Papiensis suū. N. multū saluere iubet. Etiā atq; etiā salue mi Thoma,
Aue & salue p̄ceptor optime. Erasmus Fausto sc̄eliciter agere. Cel
so gaudere & bñ rē agere. Antonius fratri suauissimo ppetuā optat
incolumitatē. Saluere te iubeo qui ipē nō salueo. Salutē dico tibi mi
patrue, quā ipse desydero. Salutē solidā tibi tua Phillis p̄catur, quā
quā ipsa nullā nisi tu dederis est habitura. Salutē is tibi mittit qui ipē
perit. Salua sit tua paternitas. Salue anime dimidiū meę. Salue meū
psidiū. Salue meū numen. Salue meū deliciū. Salue meus ignis, mea
lux, mea spes, mea uoluptas, mi anime, mea uita, meū solatiū, meū
dulce decus, & hmōi quidē formas, ut inter familiares, & in leuiorib
bus argumētis non ulq; quaq; damno, ita non magnopere probō.
hęc Erasmus, cuius & ea sunt quę modo subiçiam.

Quō per alios salutādū & resalutandū, Erasmus.

Per alios autē (id ēm hoc loco uidebať admodū) his saepē monē
dis salutē dicimus ac reddimus. Atticę nostrę meis uerbis multā sa
lutem dicit. Atticā meo noīe magnopere saluere iubebis. Attice ex

me plurimā salutē dices. Atticam mea causa salutabis officiose. Familiam oēm per te meis uerbis salutatā uolo. Atticę pro me multā optabis salutē, iussit ubi ascribi Scerbonius plurimā salutem Antonius meicę omnes meis uerbis multam tibi salutem annunciat. Tersentia. multā tibi salutem impertit.

Sic redditur Erasmus.

Attica quā tuis uerbis dixi salutē libenter accepit, atq; uicissim per meas literas saluere iussit. Tuā salutē attica libēter accepit suā remittit. Ambrosius salutē quā in tuis uerbis nunciaui, totidem uerbis renunciat. Attica per me tuo noīe salutata, suis uerbis ut te diligenter salutarē iussit. Attice tuis uerbis salutē scripsi ea suis rescribi tibi multam salutem iussit. hęc Erasmus.

Superscriptio.

Superscriptio super epistolā scribit, ut quo epistola sit danda noscat & in dativo locati ferme salutationi non multo absimilis, nisi q̄ scribentis nomē non habet nec salutē, est autē talis. Ioanni pontago phis Iosopho prudentissimo Gandaui ad eadem diui loānis &c. Vitādæ sunt tamen nimiū fucatę & calamistrare cōpellationes, quę adulatio nem suboleat. Intelligitur fere uerbū detur aut dentur. Loci nomē potest ponī in loco uel ad locū, quod sensus facile indicabit. Badius ait in superscriptionibus, si officia & merita præpollent prēponēda censeam, ut in uictissimo atq; christianissimo Francorū regi Ludouī eo duodecimo &c. liceat etiā dicere ait idem ad magnificū equitem auratū &c. Habitanti, morati &c. rectius subaudiri credimus, potes sic scribere. Studio adulescenti louanijs bonis literis insudanti &c. Desyderius Erasmus ait. Haud longe quidē absunt ab assertatione epitheta, quę Fabius apposita uertit honoris gratia subhiciēda maximeq; si salutationi permisceatur. Verū cognomina scriptionibus q̄ in tergo literarū supponi solēt, tolerari possunt & in ipsa epistola saepe usui sunt. Spectari diligenter oportet, uel q̄ cuiusq; hominis sunt partes, q̄q; a quibus uirtutes expectētur, ut hinc apposita unicuiq; epitheta tribuamus. Hęc ille,

Epitheta e Sulpitio hunc in modū collecta.

Summo pontifici ascribēda epitheta.

Sanctissimo diui Petri successorī, Sumo romanorū pontifici. Reuerentia omniq; obseruatione dignissimo papę, antistiticę romanorū maximo. Sanctissimo christi in terris uicario. Sumo & uigilantissimo christiani gregis pastori &c.

Impratoribus apta.

X

Ioannis Despauterij Niniuite

Diuo atq; inuictissimo romanorū imperatori felicissimo totius orbis moderatori Faustissimo rerum potitorū. incōparabili orbis monarche diuo cæsari semp̄: augusto togatorū principi. Inclitissimo totius orbis triumphatori &c.

Cardinalibus apponenda.

In primis reuerēdo cardinaliç presbytero. Sanctissimo archiepiscopo ac firmissimo romanī pontificatus cardinī. Sūma obseruatione dignissimo romanorū pōtificatus cardinali. Multa reuerētia dingo romanic̄ pontificis cardineo.

Regi addicenda.

Inuictissimo romanorū regi magnanimo. triūphatori & christianissimo francorū regi Clemētissimo Hispanorū rectori. sceptriserōq; principi ac regi excellentissimo sūmaç uirtute p̄dito angloꝝ regi.

Archiepiscopo & episcopo conuenientia.

In primis sancto patrī et primatus Lugdunē. archiepiscopo reuerēdo ad modū in christo antistiti & Neruiorū Tornatorū p̄fusili. Sanctissimo p̄fusili & inclyto Leodiorū episcopo. Vigilantissime gregi suo superintendenti Cameracensiū episcopo.

Archiduci, ducic̄ congrua.

Clarissimo atq; inuictissimo archiduci inclytissimo bellatori & invictissimo suorū ductori Generosissimo atq; eidem splendidissimo duci. In primis strenuo atq; p̄ter ceteros fortunato horū aut illorū duci.

Abbatī & ceteris p̄fatis applicanda.

Reuerendo patri obseruando cum primis archipresbytero religiosissimo uiro ecclesię. N. Archidiacono. Vigilantissimo gregis dñici pastori Magno ecclesię. N. Curato. Eximio cōuentus carmelitarum p̄fidi. Oblefuantissimo diuinę legis inter minores patri. Disertissimo frātrum p̄dicatorū concionatori &c.

Comitibus, equitibusq; auratis debita.

Fidelissimo imperatoriē maiestatis comiti. Inclytissimo Flādrini comitatus principi. In primis strenuo bellatori q̄tric̄ aurato, Aureo cingulo insignito, sūmaç uirtute p̄dito, nec minus solicii bellis gerendis equiti, alto loca nato, clarisq; natalibus perspicuo equiti &c. Forti admodū equiti & in primis strenuo.

Religiosis & doctoribus quadrantia.

Venerabili patri, uiro religioso admodū & in primis colendo, multa sanctitate perspicuo. Sūma castimonia claro. Excellēti abstinentia:

Ornato. Summa religione prēdicto uiro, disertissimo doctorū antisti-
ti. Eloquū romanorū principi iurecōsultissimo. Medico peritissimo
apollineq; artis exptilimo, diuinarū literarū interpti pfectissimo, dī-
uinę paginę, pfectori eximio, doctissimo bonarū artiū doctori &c.

Iudici & pfectis urbium accōmodanda.

Incorruptissimo iuris administratori. Sanctissimo legū executori.
Integerrimo legum interpreti. Vigilantissimo urbis pfecto diligent
admodum ciuitatis moderatori. Optimo morū censori Iustissimo
ēdili. Aequissimo iudici, inuiolabili iusticie p̄sidi, fori totius splēdori

Ciuibus & negociatoribus, cæterisq; bonis idonea.

Splendido ciui. Prudētissimo uiro, optimo ciui. Laudato admodū
negociatori. Mercuriali uiro probissimo negotiatorū optimo. Di-
ligenti operario. Solerti opifici. Probo mercatorī. Studioſo scholas-
tico, ingenuo adulescenti. Spectate īdolis puero &c. Plura apud aliz
os leges, & quisquis mediocriter doctus, per se facile inueniet. Sed ca-
uendum, ut bene docet Sulpitius, ne lasciuis & quasi calamistratis
& picturatis inscriptiōnibus animi leuitatem indicantibus utare, ut
sunt illa purpureis literarū flosculis gēmisiq; decurato. Suauissimo
lepoře pegasid. affluenti. Nítido scientiā cingulo insignito. Pluri-
ma apud hunc leges sūmopere amplectenda. Erasmus ait. Deos dī-
uos & dños appellare p̄ncipes. gnatonicū est, nō eruditū. Idē maxi-
mus, optimusq; pprie integes, aut in sūmes pontifices cōuenit a los
ue mutuo sūptū. Puellas lepidas, bellas, bñ motatas dicim⁹, & pudi-
cas &c. Matronę plerūq; habebūt uirorū epitheta, ḡne tñ imutato.

Erasmus.

Atq; hec quidē cautio sit oportet, ne que solū alijs congruunt in ali
os trans̄feramus. ueluti si quis puellā uenerandā, aut senem iucūdis
simū nominet, uerūtiā ne quādo manifeste falſa trahitramus. ut in
doctum theologū grauissimū potius dicas q̄ eruditissimū. P̄fule
supinū quiduis potius q̄ uigilantē. Regē auarū, clementē magis q̄
muniſicū. Nā quisq; sibi cōſcius hec in cōtumeliā trahit nō aliter, q̄
q̄ si deſormē ſenē formosam puellā appelles. h̄c Erasmus.

Ex eodem.

Potentia epitheta in ſalutatione uix tulero, niſi ſiqua forte gnatonis
mum non habebunt. ut Ambroſius Lauretio Mellito nepotī. S.D.
Tullius Tulliē filiē iucundissimę. S. D. &c. In inscriptionib; au-
tem modeſte adhibere cuipiā li. et, ſed hominis nomine p̄ſlato, ſi
quidem imperioliſſima rerum conſuetudo patiatur h̄tū in modū.

XXXI Ioannis Despauterij Ninuitæ.

Iacobo tutori iuris pontificij consultissimo reddatur Handvuerpię agenti. Fausto Andrelino poetę diuino. Etiam si nunc receptū est, ut assentatiūcula nominū afferat, hūc in modū. Ornatissimo uiro magistro Antonio patricio Romano, Malui ego bonarū literarum studiosos cū his assentationibus, cūq; uulgata consuetudine, ueliscq; (ut aiunt) pugnare. Varie pro materia utemur epithetis, ueluti prīcipem a quo muneris quippiā coneris auferre, cuiue munere accepto gratias agas, intēpestiue fortissimū, inuictissimum appellari, rectius munificentissimū aut benignissimū nominaturus. Ignoscet primo errori dux mitissime, patere te exorari clemētissime cæsar. Turcarū uim a christianorū humeris depelle rex inuicte, restitue per calumniā oppрessum æquissime iudex. In bona partem accipias uir humannissime. Non meū est tibi consiliū impertiri uir prudētissime. In hīmōi orationis genere nō sunt speciosa epitheta, sed argumēti pondus obtinent, hec ex Erasmo.

De transfigurandis epithetis. Ex eodem.

Transfigurantur hēc adiectua non inelegāter in substatiua. Itaq; p̄ nominis uicem tenēt. Obscro te pater p̄fissime. Obscro tuam p̄ies tate pater. Gratulor tibi uir fortissime. gratulor tuę fortitudini &c. Tuā inquā impr̄obitatē appello. i.e improbe &c. his si modice, & in loco utamur, et grauiorē amplificādo reddemus orationē, & grata uarietate nominabimus, nā uulgo in his nullus est modus, necq; in loco faciunt hoc ī modo. dominatiōis tuę literas accepimus. Et reuerendissima tua p̄sentia mihi significauit, & charitati tuę breuiter respōdeo, & nostra paruitas dignissimę paternitati tuę gratias agit, hēc ex Erasmo. Eiusdē studij dicūtur contyrones inquit idem, cuius sunt & hēc. Illa recte. Stultitię meę tua prudentia sit p̄sidio. Nostrā te nūitatē tua liberalitas soheat, nostrā inopiā tua copia sustineat.

De seruitute epithetorum Ex eodē.

Fugiēda est infelicitas eorū qui se certis qribusdā uocabulis alligant, quas magna superstitione imutari aut uero p̄ferri ordine piaculū putant, ut pontificē summū, sanctissimū patrē m̄ dicamus episcopū reuerendū, abbatem uenerabilē. Regem christianissimū. Ducem ille lūstrem. Comitē generosum, necq; fas esse hēc inter se cōmutari, ego miserrimū puto seruirī uocabulis. Quid enim si regem pro patriae salute sese periculis obīcientem p̄fissimum dixerō, ridebit me crasso Vulphanius ore. Quid si summū pontificem optimū, maximūq; pastorem, non optime dixerō. At isti aliud dominus Petrus, & Petrus dominus, deq; his tricis doctissimi scilicet homines sudantes

disputant. Quid si utrūq; iuxta sit barbarū, cōditionis nomē dominus est non honoris. Tyrannū non magnificū, Nam & lenonē cui mancipia sunt, dominū recte dixeris. Magistrū nostrū si dicas, theologum intelligūt, nostrū magistrū istū posse uocari qui gregē agat. Tantillū interest inter agrestē caprariū, & celestē theologū. Tu ne o theologe tātrice, morūm censor, & grauitatis columen, his nugis tibi places. Tu ne dogma professius qui uetuit uenerabile nomē affetaremus. Cristas canas erigis q̄ties magister noster appellaris, quā diluturus si quis noster magicū illud pronomen pretulerit. Magica sunt ista nō oratoria, & ab aulicis assētatoribus in stabul; aut in sym posījs conficta. Indignissima & quē ludis literarījs īportent. hæc eloquētissimus theologus & orator Erasmus roterodamus, q̄ optimo iure debacchatur plurimū in pluraliter uni loquētes, quos ipse uoscitatores nominat, multis rationib; probat apertissime nullū esse honorē unicū pluratiue compellare. Sed quid ego (inquit) nūc belluas istas literas doceam. Etm̄ si oleū et operam perdit qui alios ducit ad lyram, m̄lto maxime qui uetulos alios. Nam si probatos grāmaticos adimus in prima persona mutat numerus persēpe, aut modestiæ, aut festiuitatis, aut euphonie gratia. In tertia psona & raro, sed eisdem de causis excepta modestiæ, porro in secunda persona nūq; nisi inuidiæ causa mutādus est numerus, quod genus sunt illa ubi ad te uxoris uentū est, tum sūnt senes, et quē uestra libido, unde repente, quod inuidiosum tot seculis fuit honorificū esse cœpit, si de se loqui pluraliter modestiæ est, alteri loqui pluratiue, maligni atq; in uidi sit necesse est. Oro uestrā h̄umanitatē unicū erit mendum. Nempe uulgaris honor, Oro reuerendissimas humanitates uestras, bene duplicatū uitiū mediocris honor, & ferēdus. Adde tertia plenā inieris gratiā. Oro reueredissimas paternitates uestras domine p̄statis simile. Cumulatissimā uis inire gratiā. Quadrigā barbarismorū facito hūc in modū. Oro reueredissimas paternitates ueras, dñe p̄statis simile dñe p̄ful euge euge, ifse demū honorificētissimus ē sermo. Cui si quis spurciā nō uidet, illiteratissimus sit necesse est, si quū uideat non expuit, patiensissimus, si tam absurdā assentationē libētius etiā auribus haurit glorioſissimus etiā sit oportet. hæc & multo plura in leuissimos nebulones doctissimus theologus & orator Erasmus.

Vale quomodo faciendum.

Claudūtur Ciceronis epistolę ferme hoc uerbo. Vale, cui uix unq; quippiā adiūcit, possumus & sic uale sacere, ut Erasmus cum Manci nello docet. Mea Terentia uale. Vale mi suauissime frater. Mea spes.

Ioannis Despauterij Niniuite

uale. Vale mea lux &c. Cōmunē ualitudinē fac cures. Si tu recte ua-
les nos male ualere nō poterimus, ualitudini tuę siquidē nos ualere
uīs omni cura serui. Itē ut Badius cum alijs notauit sic. Vale & bene
age. uale & me ut facis, ama. Aueto & me ut cōpistī amare, pergitō.
Vale literarū decus, aut morū columē. Idē, maiorē minor salute ne
imptiet. Sed salutē aut fœlicitatē optet. Nā in Comico quū Gnato
Parmenonē salute imptit, superiorē se significat per parasiticā petulā-
tiā. Itē etiā atq; etiā cura ut ualeas, nos pulchre ualemus oēs, ualebis
mī Cicero nosq; mutuo diliges. Si quid erit (inqnīt Erasmus) qd ma-
gnopere uolemus eius animo insidere, id uale subnectimus. Etem q
nouissime dicūtur in discessu, ea recentissime meminisse solemus, ut
uale, nosq; quod facis ama. uale mī Cicero. & hoc unū memēto te
inter uenena uiuere. Vale. ualebis autē si philosophiā amplecteris.
Vale. & ubi cunctū eris mortalē te cogita. Vale nostri memor. Vale
& noīs imortalitati mī frater incūbe. Subdit idē. Illud bellū quoties
iam scrip̄io uale tū demū quippiā in mentē singimus uenire hūc ad
modū. Vale at heus tu, ppe modū pr̄terierā quod in primis dicitū
oportuit. Vale, sed deū imortalē quia q; pene exciderat, quod neu-
tiq; pteritū oportuit. Vale iam parabā epistolā obsignare, sed p̄ter
ociū obtigit, libet etiā diutius tecū garrire. Vale. sed iam percōmo-
de in mentē incidit. Vale at nunc demū occurrit quod primo loco
scriptū oportuit. Vale poene sociū tui recordabar. Vale. iam cāre
annullū admouerā mirū q; poene me fugerit. Vale. sed mane dū de
fratre nūc deniq; succurrebat. Vale. sed priusq; obsignē epistolā hoc
addā. Vale, iam epistolam cōplicabā, dum ecce mihi de filia tua sues-
currīt, hm̄i formē non hoc tātū loco, uerū etiā paſſim gratiam ha-
bent si quid Fabio credimus. Subiicit idem doctissimus Eras. Quis
dam hunc in modū ualere iubent, in columnē seruet imortalis deus.
Humanitatē tuā fœliq; agere precor. Pr̄stātissima tuā florēt &
in columnē tuatur deus clementiā. Sanctitatē tuā in omni p̄spēritate
cōfirmet, pp̄tius Iesu, hēc quidē, ut nō rephēdo, ita istas assutas ap-
pendices nō fero. Vale in eo q; uastū cingit fluctibus orbē. Valētem
te tueat q; mare & terras uarijs mundū tēperat oris. Nisi qd assuitur
pulchre cū ep̄la cohēreat. Badius ait. Si tñ ad uirū grauitate p̄stantē
scrip̄ero, uix audēa sic reuocare, at heus tu &c. sed potius dicā. Da
ueniā uirorū optime si tuā dignitatē iterū cōuenio, pene em id dices
re neglexerā &c. Et si pluscula īterposuimus addemus iterū Vale.
recte etiā dices uale ac salue, uale saluus, & uiue beatus &c.

Quid post uale.

Cōponendę epistolę formą. Fo. CXXIII.

Post Vale subdiſ locus, tēpusq; in hūc modū datū uel scriptū Ro-
mę. Vel in ablatiuo Roma sine p̄positione, uel cum p̄positiōe, ex ro-
ma. docet hoc Erasmus, sic datū Lutecię uel Lutecia qui Parrhyſi
nunc dicūtur, sed datū & scriptū uenustius subauditur. sic Vale ex
aula regia, e diuersorio, e cellula nostra, ruri uel rure, uel ex rure, Ex
hortis, a cōena, ex cubiculo, ad lucernā, e caupona, ad lunā &c. Dein
de subditur tēpus in hunc modū Gandaui uel Gandauo, uel ex gā-
dauo nōctis cōticinio, alta nocte, profūda nocte, plurima nocte, no-
cte concubia sub galliciniū &c. Diē notabimus sic. Vale Gandaui
Calendis martijs &c. in ablatiuo quā significal tēpus (ut ita dicam)
quādo quod in ablatiuo exprimitur, uel in accusatiuo cū p̄positiōe
ad. ut uale ex Ibris ad calēdas martias. Badius & plures dicunt hic si
gnificari diem incertū, ut sit ad calendas, iuxta uel circiter calendas,
sic ad Nonas, ad idus. de quibus mox agemus, non placet hoc defi-
derio Erasmo roterodamo sic scribēti. Tertio calēdas iunias, uel ad
tertīū calēdas iunias uel iunij &c. Sic ueteres quidē oēs. Nam quod
his tēporibus a principio mensis reliquos deinceps numerāt, id uti
neoteticū est, ita indoctū uigesimo primo die mēsis iulij, ubi hē duę
uoces & die & mensis cōtra ueterū cōsuetudinē redundant. Scriben-
dum igitur erat pro undecima die mēsis iulij, quinto idus iulias uel
iulij. Errāt enim qui p̄repositionē additā incertā. M. T. C. sēpicule di-
em ascribat ad. xv. calēdas februarias, nō ita potus scribebat ut de q̄
die scriberet ipse nescuerit. At si quādo de tēpore ambigēt. hoc pa-
cto scribēdū erit, anno circiter nonagesimo, ad annos circiter nona-
ginta. ad annos ferme nonaginta. hēc Erasmus. Annū signare docet
idē sic. Anno a christo nato millesimo qngentesimo. Anno ab hoie
redēpto post millesimū qngentesimo octauo. Anno a christo passo
qngētesimo supra milesimū, anno a uirginis partu milesimo qngen-
tesimo &c. Sic christiani. Olim yō ab olympiadū & cōsulatuū nūc
ro. Itē anno a natali christiano &c. pulchrius q̄ a nativitate christi.

Calendæ, nonæ, & idus.

Triplices sunt mēsis dies Calēdę, Nonę, & Idus. & primus qdē dies
cuiusq; mēsis uocat calēdę, quare aut̄ sic nō est p̄sentis negocij, tēpus
autē quādo quid factū est significal per ablatiuū. non sribas igitur
primo uel prima die Ianuarij, februarij &c. uti faciūt indocti, sed ca-
lendis ianuarij uel ianuaris. Nomina siquidē mensiū adiectua esse
possunt omnia, ut martius a. um. october. bris. bre. sed uix utimur
nisi in obliquis, q̄a dies october puto inauditū, ut tēpora octobria.
dic igit̄ calēdis octobribus, uel ad calēdas octobres sine discriminē.

X. iiiij

Ioannis Despauterij Niniuitę.

ait Iodocus chlihoueus theologus politioris literaturę expertissimus Augustinus datus dicit per actum diuturnū nescio quod tempus significari. A calēdis q̄ est mēsis dies primus noīant̄ dies p̄cedentis mēsis usq; ad decimū quintū diē mēsis in Martio , Maio, Iulio, & Octobri, in cæteris usq; ad decimū tertium, ut primus dies martij dicit calendę, ut dictū est, deinde ascende ad februariū cuius ultimus dies est secundus calendarū martij, sed non dicimus secundo calēdas, aut calendarū Idū uel Nonarū, quia secundus a sequēdo dicitur, dies autē p̄cedunt qui a calēdis &c. nominant̄, sic docet Badius, sed dicimus pridie. i. priore die, ut pridie calendaras aut calendarū martij, aut martias. i. ultimo februarij, deinde tertio calēdas, quarto &c. donec uenit ad diem iam dictū qui dicit idus, ut Idibus februarj &c. deinde ascendendo dices pridie idus uel idū, tertio &c. & sunt huius denominationis dies semp̄ octo, post quos proximus dicit nonē, ut nonis martij &c. Et sunt sex huius denotionis in martio, maio, iulio, & octobri in alijs quattuor hinc uenis ad primū diē qui dicitur calēde, & ascendis ad aliū mensem, ut a ianuario ad decembrē, hinc ad nouembrē &c. Idus & nonē nō sumūt denominationē alterius mēsis, & dicimus tertio nonas, idus, & calēdas, quia intelligi uideat præpositio ante, ideo nō probātur mihi Niger & Nebris, dicētes pridie & postridie esse p̄positiones, q̄a actū admittūt, eadē rōne dicerē tertio, quarto & siha hic esse p̄positiones, q̄a dicimus in actō tertio calendaras, nonas, idus, ut pridie calendaras & postridie calēda s, pro secundo die mēsis. Et tertio calendarū, idū, nonarū, ut pridie calendarū &c. grūs regit, ppria natura noīis die qd h̄c implicat, actū virtute p̄positionis ante uel inter. Elucidet omnia pueris p̄ceptor, in calendario quia facile est obseruātibus modū nostrū. Exptus loquor. Sub epistola licet modeste subiungere tale quid. Idem tibi deditissimus alius nūs. Per clientelā tibi deditissimū. Cae seruitore dicas siquidē seruire necessitatē, inseruire uolūtatis. Quod si quē (inquit Erasmus) nouitas capit per ferias (id quod uulgo faciūt) poterit iudicare hoc pacto. Ferjūs natalitijs, pridie natalis ambrofiani, pridie natalitia uirginis matris, pridie pentecostes &c. Cæterū minime prætereundum credo pulcherrimū, s. esse. Ante uale insigne quidpiā concludere qd quū ex multis, tum e Plinio secundo nancisci poteris locupletissime, uelutī obsequar consilio tuo, cuius mihi authoritas pro ratione sufficit. uale. Trade filiū p̄ceptori, a quo mores primū, mox elegantia discat, quē male sine morib; dicit. uale. Cum multis & ſepe trāctā dū est quod place, e & ſemper & omnibus cupias. Vale. Multa sunt id genus apud eundem & alios.

Epistolę qualitas.

Sermo epistolaris erit latinus, purus, dilucidus, planusq; ut indoctis
habeat facilis, et doctis, probabilis, in hoc pceptū quos legere potui iu-
rant omnes. Nam cęsar is uerbū est, ut scopulū sic fugias inauditum
atq; insolēs uerbū. Quintilia, quoq; ait, Nihil odiosius affectatione.
Non intelligi uel turpissimū est inquit Sulpicius. Sene. ad Luciliū epist.
lx. inqt. Minus tibi acurat as a me epistolas mitti frustra quereris, q;s
em acurate loqui nisi qui uult putide loqui, qualis sermo meus ect
si una federemus aut ambularemus, illaboratus aut facilis, tales uo-
lo esse epistolas meas, quae nihil habent exercitū nec fictū, sed si fieri
possit ostendere q; loqui mallēt. Fauorinus philosophus monuit q; q;
ut loqueremur uerbis p̄sentibus, ne non intelligamur. nam si nolu-
mus intelligi cur nō tacemus potius. Sed dī boni quid agimus ho-
die, mīlesimus q; inter christi sacerdotes latine lingue rudissimus
cernit, si latine scribā q;tuū clare, quotus quisq; me intelliget. Latine
& plane scribere p̄cipiūt, si latine, nō intelligor. si plane (ut agras
rī istū sacerdotes plane scribunt) non scribā latine, si alterutrū igitur
stultus sum. Iuxta Horatiū illud. Dum uitā stulti uitia in contraria
currunt. Banchus, bancharius, stufa, trusa, miles pro equite aurato,
tenella, huspodiū, tūmpus, langrauius, capella, ecclesia, patriloquiū,
ludus scaco, scabinus, sculter, leccator, ribaldus, gario, treuge, leu-
ca, bladū, guerre, carnifex, p eo q uendit carnes, cōuētus ut ipsi capi-
unt burgis magister, dñs petrus līcētarius, nepos ut ipsi capiūt, uilla-
gium, aduentagiu, passagiū, missiua, ambassiator regis, aneta, affidu-
ciare, bannire, bānitus, bānus, res ad extra, terminus ut male capiūt
beneficiare, antepodiū, pilare nomē & uerbū, Ambo onis, armiger,
& mango ut ipsi capiunt. Appodiare, camera, reor aris, cōtētor aris
& hmoī mille milia ab ineptissimis confūcta, omnes iſi intelligunt.
Eadē latine si enūciaueris horū uix capiet quisq;. Quid igitur facitā
dum, si ad horū quempā fuerit scribendū. Nunquid ut hi nos intel-
ligant barbare coponem̄s, absit, q; uernacule potius obrepemus
aut latine ut admirētur alios scire que ipsi nesciat, aut si neutrū cōce-
datur, cōcedendū erit uulgo p tēpore, sic tamen ut caute innuamus,
no sex industria solœciare, quia aliter intelligi nequerimus ab in-
docto. Id caute faciendū est ne ipse abs quo beneficiū petimus, apte
uituperari se sentiat. Verū audiamus aliquatis per suauissimū Eras-
mū in barbaros nebulones iustissime stomachatē his modis. Nul-
lum uerbū non usitatū puto uideri quod ab elegiis scriptoris exes-
at literis. Quid Cicerone candidius, aptiusq; at hic barbasculis istis

Ioannis Despauterij Niniuitę.

uidetur tenebris inuolutus. Quid terentiano sermone luculentius.
At hunc ne cōmentarijs quidē adiutus intelligis. Hieronymi etiam
si tibi uideris ne tres quidē uersiculos p̄cip̄is, hos si obscuros damnā
bis, pl̄cherrimū iudicabo cū talibus uiris cōmune crimē subire. Ob
scuri sunt sed tibi, doctis aptissimi. Ergo in te tenebre iste sunt nō in
literis. Tu quēcūq; authorē incideris mō laudatū, nocte istā tecū cīra
cūfers, spinosum clamas eē Hieronymū, uerū nō loc⁹ sed tui pedes
spinas hñt. Caligas in sole & lux ista tuis nocturnis ocul⁹ p. tenebris
est. Mutādus est (inquit) stilus q; quoq; mō nō nō intelligit. At quāto
satius est te tuū mutare uitū q; nos rectissimas disciplinas tuo uitio
accōmodare. Nos dīuīnā līnguā cui tot artes, cui nīa religio cōmis
sa est, intermori sinemus, ne tuā īndoctā arrogatiā offendamus. Mu
tabit phīlomela cū cuculo modos suos, ppter ea q; asello iudice hic
plane, illa īnuolute canere uideaſ. Ego yōo p̄ritas istas, i. barbaras uo
ces adeo nō regro, ut nec ijs qdē succēdere soleā, q; priscas a scriptorū
etīā cōsuetudine remotas eruūt. Necq; īndignor obiectū eē quod nō
intelligā, sed oblatū gaudeo qd̄ discā. Tu cōtra mauis alienā doctrī
nam rephēdere, q; tuam īscītiā aut agnoscere modeſte, aut mutare
prudēter. Mauis solē deculpare c̄p̄ līppītētes oculos tonsori licino cō
mittere, & uide interīm q; studioſe īiquus sis. Paulopost subiçcit.
Necq; yōo hēc tā studioſe differimus qd̄ eruditā simplicitate contēni
mus, q̄p̄ q; nō solū incredibilis cuiusdā est artificij, uerū etiā fēlici
tatis, ut uerā p̄spicuitatē a ueris tenebris separamus. Paulopost i epi
stolis uel Ciceronis exēplo, licet grāeca miscere latinis, obscuris illu
sionibus uti amphibolis significationibus, paroemījs, ænigmatibus,
clausulis derepente p̄cīſis, ubi multa etīā dedita opera obscuramus,
ne forte a quo minime uolumus intelligātur. Cuiusmodi debeat es
se epistola declarat idem Erasmus his uerbis. Eā ego epistolā optimā
iudico quē a uulgaſo hoc literarī genere q; lōgissime recedat quā
sentētis exquisitissimis, uerbis electissimis cōstat, quā argumēto, lo
co, personē sit maxime accōmodata. Quā amplis de rebis agens sit
grauissima, de mediocribus concīna, de humilibus elegans. In iō
cis acumine placeat & lepore. In demonstrationibus apparata, in ex
hortādo fortis & animosa, in consolādo blāda, in suadendo grauis
in narrādo graphica, letis in rebus festiuas, in afflictis luctuosa. Et ne
quē sunt infinita, p̄sequar sit uersipellis, & ut polypus ad subiectū so
li habitū, ita se ad argumēta accōmodet. Paulopost, temporū, perso
narum in prīmis habebit rationē, ut aliter seni loquaſ, aliter adulē
scentulis, aliter seueris, aliter ijs qui festiuore sunt īgenio, aliter auli
cis, aliter philosophis, aliter familiaribus, aliter autem ignotis aut pa

Cōponendæ epistolæ forma. Fo.CXXVI

rum bene cupientibus, & nō multo post, breuiuscula occupato, sur-
cator curioso. Priscis uerbis antiquario, blandior amico, licetior fas-
miliari, asperior improbo. Et tandem concludit. Qui unā quandā
sermonis formā huic generi tribuere conantur. hi non solū inanem
sed etiam ridiculam operā sumunt.

Quis epistolæ character ex Erasmo.

Desyderius Erasmus roterodamus amoenissimo ingenio & theolo-
gus & orator, de quo uerissime dici potest. Maior in exiguo regnabat
corpoce uirtus, uidet mihi de arte epistolari inter ceteros doctissime
scriptitasse. ideo libetius sum eius quam aliorum aut mea denique precepta
complexus. Ait itaque. Qui in epistolis unquamquepiam characterem aut requi-
runt aut prescribunt (id quod ab eruditioribus etiam video factum) nimis
hinimirū de re prope in infinitum uaria nimis agere uidentur, neque
multo minus absurdē facere quam sutor si omni pedi crepidas eadem
forma uelit consuere. hec multis probat. Tum ex Cice. Seneca His-
torio. aliisque que epistolæ i uolumina usque porrectas scripserunt nonnullas
deridet eos qui magicā quandā breuitatem in epistolis seruandā praes-
dicant ex Seneca dicente in epi. xv. Sed ne epistolæ modum excedat que
non debet sinistrā manu legentis implere in aliū diem hanc litē cum
disalecticis differat. haec ille, qui sinistrā manu legentis impleri signifi-
cat, quem longior fuerit epistola, tunc emē & dextera & sinistra teneri
necessare est. Quid (inquit Erasmus) si mihi argumentum amplum & co-
piosum obiectū erit, tu nihilominus me circulum istum tuum magicum
egredi uerabis? Post multa subdit. Neque interim illa epistola non bre-
uis uidebitur, in qua præter argumentum dispendium nihil adimere possis,
sed ante dixit. Neque haec dixerim quod eos probem quod ridicule copiam af-
fectantes emendatis uoculis, & male consutis epistolā infartūt. Con-
tra eos quod epistolā illaborata esse uolunt, ne lucernā oleat, sic dicit Eras.
Istorū yō literę non lucernā olēt, sed hircum. Quis porro adeo est de-
mens quod non eas literas optimas esse iudicet, quod sunt omni arte, curaque
elucubratio, ac elaboratio: post compluscula sic concludit. Scribito quod
in buccā uenerit, sed ita ut ad Atticū fecit. Cice. De grauitate epistolæ
statim subdit. Ham illis qui epistolariū figurā quotidiano sermoni
quam proximā esse oportere contendunt, uel una Ciceronis epistola ad
Octauium scripta facile concuerit, quod non ad ordinis modo pcellas attollit
litterū, sed in tragœdiā usque exit &c. Concludit Eras. Efferuescit ergo usque
in tragicā usque uociferationē epistola si quoniam res ita expostulabit, sumetque
ampullas & sesquipedalia uerba. Neque maximis de rebus perinde
ut de macerandis falsamentis, & holeribus coquendis loquetur. Ceteræ

IVX Ioannis Despauterij Niniuitæ.

rum in mediocribus argumētis non displicebit atticismus, ita si sermo ueluti e fonticulo lympidis aquis leniter fluat, non ueluti sentina sordes trahat. Magis noscenda q̄ nota scribas, si breuis esse cupis ita rerū pones exitus, comico illo artificio, ut ex ijs quę pr̄cesserunt cōjciātur. Eius ad quę scribimus epistolę argumentū recensere sup̄ sedebimus, sed id nostris ex argumētis diuinandū relinquemus. Qd̄ genus sunt illa, quę narras. Antonius episcopus quę Lupo cōmisisti quod de filię partu scribas, ubluptatē mihi magnā nuncias, aliter angelus Politianus suo quodā insituto interim factitauit. Alibi cōcludit Erasmus sic. Ex omni authorū genere qui purissimā romanī sermonis uim et supellecūlē cōparemus, quę si suppetet artē in episto la nō admodū es flagitabimus, si deerit, risum etiā mouebit artis affectatio. hęc Erasmus. Sunt etiā pulcherrima in epistolis adagia. modo sunt rara, quę ab Erasmo planissime elucidantur, & a Vergilio Polidorō non ille pide, nec non in epistolis prouerbialibus Fausti poetę in priqnis diuini, miro artificio colliguntur ac digerunt. Themata uel materias (ut uocat) docet dare uenustissime Erasmus, nā sumere debemus ex poetis, historicis, ceterisq; non de nugis & calceis resarcieis dis, ut uu'go faciūt triuiales, sed omniū pessime, quorū discipuli nū q̄ discūt epistolas cōponere, & plus tamē placēt inepto popello istorum nuge, q̄ quorundā doctorū seria. Verum & sua riserūt secula Mēonidē. Abruptū & pene satyricū initū in ioco & in familiaribꝫ mire delectat, ut Siccine ueterē amiculū negligis. Echo quid agis obsecro &c. Si qd̄ nō satis receptū dicturi sumus, premiuniendū erit tali particula, emi tribus nūmāis quos scutones nostri uocant. emi uestē quā diploida nunc dicunt &c. Itē honor sit auribus, ut ita loqr &c. author est Fabius li. viij. De exordijs, narrationibus, generibus causarū, deliberatiō, demonstratiō et iudicali, de exemplis, ceterisq; nō dictis, ab Erasmo uel Sulpī. doceri poteris, sed a nullo melius q̄ Cicerone & Quintili. totius eloqntie luminibꝫ. ideo de his nihil docebo, pauxillula ex Quintiliano dūtaxat additurus.

*Ex Quintiliano quedā scitu digna.

Quintili. lib. viij. sic inquit. M. Antonius ait. A se disertos uisos esse multos, eloquentē autē neminē, disertos satis eē putat dicere q̄ oportant. Ornate autē dicere, pprie est eloquētissimi. Eloqui est omnia q̄ mente cōceperis, pmere, atq; ad audiētes trāsserre.

Quatenus ornate loquendū Idem lib. eodē.

Non ideo tamē sola est agenda cura uerborū, occurrā em̄ necesse est uelut in uestibulo protinus apprehēsuris hanc professionē meā, resiz

Iam his qui omissa rerū (qui nerui sunt in causis) diligētia quodam inani circa uoces studio lenescūt, idq; faciūt gratia decoris, quod in dicēdo mea quidē opinione pulcherrimū, sed quū sequiſ nō quū affectatur. Hęc a ſititudine corporū pbat Fabius, & tandem insert. Curā ergo uerborū rerū uolo elle ſollicitudinē. Cōtra eos q anxie loquitur ait. Sed opus eſt ſtudio & pcedente, & acqſita facultate, & quaſi reponita. Nāq; illa querendi, iudicandi, cōparandi. anxietas dum diſcipimus adhibēda eſt, nō quū dicimus. his Quintiliiani uerbis conten tanea eſt ſentētia Ciceronis li. i. de ora. quā Gellius etiā ponit lib. i. ca. xv. Quid em̄ (inquit) tam furiosum, q; uerborū uel optimorū atq; ornatissimorū ſonitus inaniſ, nulla ſubiecta ſentētia nec ſcientia. Caſtritus quoq; thetor (ut ait Gel. li. xi. ca. xiiij.) uenuste dixit. Ne patias mur ut aures noſtre cadentis apte orōniſ ſine grauitate ſententię & gratia modiſ eblādīg, animū quoq; nobis uoluptati inani pſūdāt.

De uocabulī antiquis.

De antiquis Quintili. li. viij. ſic ait. Obscuritas fit etiā uerbis ab ufu remotis, ut ſi cōmentarios q; pontificū & uetusſiſmorū foedera, & exoletos ſcrutatus authores idipm petat, ex hiſcq; inde contraxerit q; non intelligūtur. hinc em̄ aliq famā, eruditiois affec̄at, ut quedā ſo li ſcire uideātur. In eodē lib. At pualit quidē iam multos iſta perſua ſio, ut id iam demū elegāter atq; exquifite dictū putet, quod interp; tandem fit. Suffragat Gellius Quintiliiano, ait em̄ ca. vñ. lib. xi. Verbiſ uti aut nīmie absolutis exculcatiſq; aut inſidentibus, nouitatib; durq; & illepidē par eſſe deliciū uidei, ſed moleſtius culpanſq; eē arbitror uerba noua incognita, inaudita dicere q; imulgata & ſorden tia, noua aut uideri dico etiā que ſunt inuifitata & delita, tametli ſint uetusſa. Declarat hęc Gel. per apludā, floces, fraces, & bouinaor. In terim tamē antiquis utimur cū gratia, dum nō ſint doſtillimis igno ſta. nam ait Quintili. li. viij. Proprijs dignitatē dāt antiquitas, namq; & sanctiorē & magis admirabilē faciūt orationē, quibus non quili bet fuerat uetus, ſed idem in. i. li. de eiſdē dicit. Opus eſt moſo ut neq; crebra ſint hęc, nec maniſta, quia nihil eſt odiosius affectatōe. idem li. viij. Prima uirtus eſt uitio carere. Huic ſentētię, suffragat illud Horatianū. Virtus eſt uitii fugere, et ſapiētia prima Stultitia caruiſſe.

De exercitatione, arte & lectione.

De exercitatione ait Quintili. lib. i. haec ipſa ſine doctore perito, ſtu dio pertinaci, ſcribendi, legendi, dicēdi, multa & continua exercita tione per ſe nihil ualēt. De arte, ſic ait eodē lib. Si qua in hiſ ars eſt diſcendi, ea prima eſt ne ars eſſe uideaſ. De lectione. li. x. Lectione inq; nō

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

cruda, sed multa iteratione mollita, & uelut cōse cta memorie imitatione tradatur ac diu nō nisi optimus quisq; et qui credentem sibi minime fallat, legens est. Et tantulū de constructione & epistolaz rum compositione, si qua uidebunī hīc abesse spero me alibi dictur tametsi non omnia, quia nemo unus uenator omnes feras capit, & uerbū celeberrimi Columelle est. Nulla est ars quę singulari cōsumata sit ingenio, & authore flacco nostro, nihil est ab omni parte beatum, in hac scilicet lachrymarū urre, unde nos ad cōlum euehat ipsa pereftio, deus noster iesus christus Amen.

Secundę partis grāmaticę Despauterianę finit.

Argentorati ex Aedibus Matthiē Schurerij
Mense, IVLIO. Anno, M. D. XV.

Liber Societas Iesu Paderbornae

REGNANTE IMPERATORE CAE
SA RE MAXIMILIAN.P.F.
AVG. P.P.

17
mich wünsche Gott
et simeon in pomerania

Großd

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th
6088